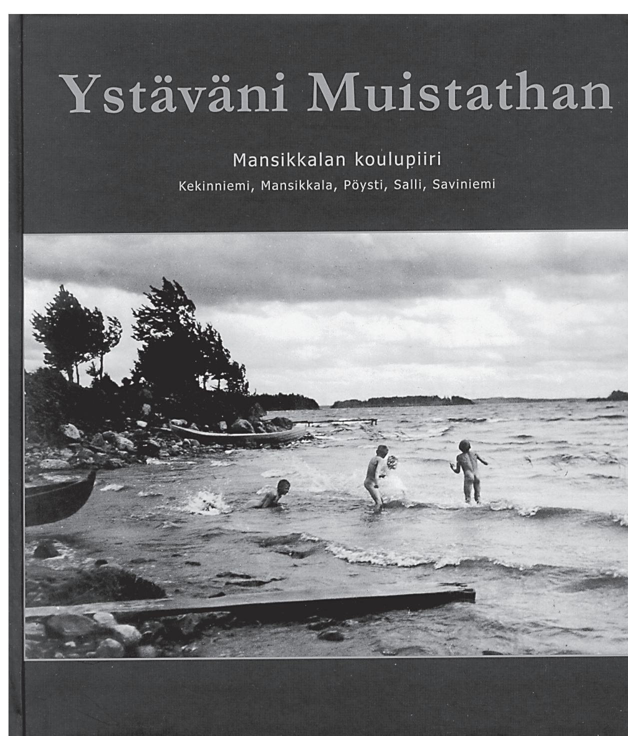
Joukkokirje

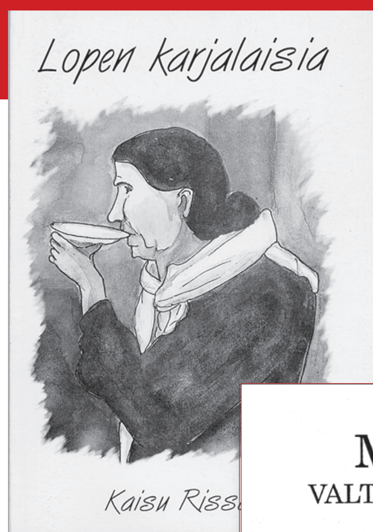
Antrealainen

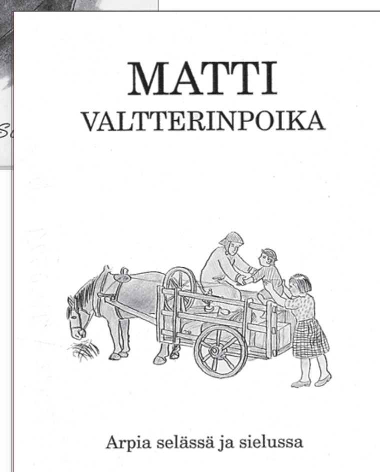
Antrea-Seuran jäsenlehti

N:o 37 ● 2008

Uusia julkaisuja Antreasta

Tänä keväänä on ilmestynyt useita antrealaisia teoksia: yksi viiden kylän kyläkirja Mansikkalan koulupiiristä ja kaksi omakustannetta. Toisen niistä on koonnut Kaisu Rissanen Lopen karjalaisten muistelmista ja toisen on kirjoittanut Matti Kukkonen oman kotiväestään, joka eli Antrean Kaukolassa ja lähti sieltä sodan jaloista. Kannattaa tutustua. Kirjojen avulla voi perehtyä karjalaiseen, nimenomaan antrealaiseen elämänmenoon ja -tapaan. – Siinä on paljon yhteistä meille kaikille, vaikka kerronta ei aivan omalta kylältä olisikaan.

Koolle kesällä

Toukokuussa Antreassa ja Vuoksenrannassa siivotaan kirkonmäkiä ja muistopuistoalueita.
Kesäkuussa viikkoa ennen juhannusta ovat Karjalan Liiton Kesäjuhlat Tampereella tunnuksella ”Moro, tuutha siekii…” Perjantaina aloitetaan, jolloin pidettävän seminaarin aiheena on sotakorvausten maksu. – Kesäjuhlille kaivataan juhlakulkueeseen Antrean kilven kantajaa ja kahta kansallispukuista airuetta.
Kesäkuussa on myös tarkoitus lähteä soutamaan Vuokselle kirkkoveneellä.
Heinäkuussa 13.7. on Antrea-juhla Riihimäellä. Tänä vuonna juhlitaan yhdessä Vuoksenranta-seuran kanssa. Antrea-Seuran vuosikokous pidetään syksymmällä, ei juhlan yhteydessä.
19.7. on Mommilanjärven soutelu, jossa niin antrealaisilla kuin vuoksenrantalaisilla on olleet venekunnat. Ja eiköhän monen kesään mahdu vielä matka suvun kotiseudulle!

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

Kotiseutumme Antrea	55 euroa
Kirjan 2. painoksen korjausarkit	3
Enne vanhaa koton -perinnekirja	42
Evakos ja uuves kois	40
Antrean kirkonkylän kirja	35
Antrean kirkonkylä DVD	35
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5
Antrean uusi kartta (1991), 1938 mittaus, viime sotien rintamalinjat merkitty	10
Antrean ja Vuoksenrannan kartta	10
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalon tiellä	5
Runoja, Juho Kurki	5
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen - Irma-Riitta Järvinen	5
Muistojen tilkkutäkki, Hellin Tauru	5
Antrean viiri	30
Näkymä Vuokselle, maisemakortit	3 e/5 kpl
Kaipuun Karjala cd-levy	20

Tilaukset: Tarmo Jantunen, puh. 0400-736 617

Liikola, kotikylä Antreassa -kirja 42 euroa + postikulut voi tilata Matti Ahtiaiselta (019)762 588 tai Harri Hatakalta 050-326 1218.
Viiden kylän elämää (Sokkala, Räikkölä, Henttola, Hovikorpi, Salo-Kekkilä) -kirjaa voi tilata Arvo Henttoselta 0400-202818.

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt 2008

Puheenjohtaja Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki, puh (019)751518, 040-5304634, pentti.talja@raol.fi
Varapj. Veikko Sokka, Katilantie 7, 11130 Riihimäki, puh. (019)768946, 050-3749014; veikko.sokka@kolumbus.fi
Sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki, puh (09) 701 1818, 050-5253891, pirjo.tiippana@jippii.fi
Hallituksen muut jäsenet:
Nora Kalso, Mannerheimintie 152 A 24, 00270 Helsinki, puh. 050-5663254, nora.kalso@diplomatie.gouv.fr
Raakel Henttonen, Ratastie 7 B 10, 14200 Turenki, puh. (03) 6881898, 0400-847023, raakel.henttonen@kolumbus.fi
Veikko Partanen, Vapaalankuja 7, 01650 Vantaa puh. 0400-871 946
Seppo Lankinen, Korvenojantie 22, 12600 Läyliäinen puh. 0400-485015, (019)445 334, s.lankinen@pp.inet.fi
Erkki Salli, Harjutie 1 B 12, 12100 Oitti, puh. (019)785 286, 0500-483071
Hannu Ruhala, Laurinmäenpolku 3 A 1, 00440 Helsinki, puh. 0400-951781, h.ruhala@luukku.com

Rahastonhoitaja Sirkka Juvonen, Kuusitie 26 C 14, 12100 Oitti, puh. (019)785656, 0400-705127
Myyntiasiat Tarmo Jantunen, Lummetie 16 A 4, 01300 Vantaa, puh. 0400-736 617
Jäsensihteeri Jukka Talja, Ruotutorppa 2 D 42, 02610 Espoo, puh 040-589 4559; jukka.talja@saunalahti.fi
Pääemäntä Tuula Haapiainen
Teatterivastaava Raili Kekki puh (09) 724 2579
Kuljetusvastaava Anna-Liisa Linna, puh. (03)682 2024

Kunniapuheenjohtaja Oili Korkeamäki, puh (03)7665210 oili.korkeamaki@kolumbus.fi

ANTREA-SEURA TEETTÄÄ OMAN PITÄJÄN VAAKUNASTA **PINSSIN** (SELLAISEN RINTAPIELEEN, TAKIN KAULUSKÄÄNTEESEEN KIINNITETTÄVÄN VÄRIKKÄÄN MERKIN). SITÄ SAA OSTAA ENSI KESÄNÄ PITÄJÄJUHLILTA RIIHIMÄELLÄ. – Siitä heti näkköö, kuka on antreelainen tai antreelaisen kumppani tai kaveri.

Liity jäseneksi Antrea-Seuraan!

Silloin pääset osallistumaan seuran toimintaan ja saat kahdesti vuodessa ilmestyvän Antrealaisen, Antrealainen/Vuoksenrantalainen-lehden. Jäsenmaksu perheen ensimmäiseltä jäseneltä on 15 euroa ja perheen toiselta jäseneltä vain 5 euroa.
Jäsenksi pääset ilmoittamalla nimesi ja osoitteesi seuran sihteerille Pirjo Tiippananalle, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki, puh (09) 701 1818; sähköpostiosoite: pirjo.tiippana@jippii.fi.
Maksa jäsenmaksu tilille 800014-517810 ja muista kirjoittaa pankkisiirtoon nimesi ja tarkka osoitteesi.
Maksun saaja on Antrea-Seura ry. Fredrikinkatu 63 A 1 b. 00100 Helsinki.
Antrea-Seuran toimisto on osoitteessa Fredrikinkatu 63 A 1 b, 00100 Helsinki. **Toimistoaikoja ei enää ole.**

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti
ISSN 0781-2280

Päätoimittaja Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898; 0400-847023; e-mail: raakel.henttonen@kolumbus.fi; os. Ratastie 7 B 10, 14200 Turenki
Toimituskunta: Antrea-Seuran johtokunta
Taitto T:mi RH-Teksti, Raakel Henttonen

Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.

PUHEENJOHTAJALTA

Kirjallisia vastauksia

Antrea-Seura Ry:n säännöissä sanotaan seuran yhdeksi tärkeimmistä tehtävistä karjalaisen kulttuurin tallentaminen ja julkaiseminen. Tätä on noudatettu ja paljon on muistoja tallennettu sukuseurojen, koulupiirien, kylien ja yksittäisten henkilöiden toimesta. Loppua ei ole näkyvissä. Viimeisin karjalaisuutta käsittelevä kirja ilmestyi Lopella 30.3.2008. Kaisu Rissanen esitteli tuolloin kirjansa ”Lopen karjalaisia”. Siinä oli esitetty taas uusi näkökulma karjalaisten elämänkohtaloita kuvattaessa.

Perimmäisenä syynä runsaaseen kirjalliseen tuotantoon on eittämättä halu säilyttää muistoja menetetyistä alueista ja entisestä elämänmuodosta Monen ihmisen mielessä on varmaankin myös ajatus siitä, että karjalaisen heimon vuosisataiset alueet on vääryydellä viety. Ei tällainen asia helpolla lähde muistista. Tekisi mieli sanoa, että karjalaisuus on geeneissä eikä sieltä lähde minnekään.

Suomen itsenäisyys on äskettäin saavuttanut 90 vuoden iän ja varsinkin tämän kevään keskusteluissa tiedotusvälineissä on paljon puhuttu 90 vuoden takaisista kohtalokkaista tapahtumista. Tuntuu siltä, että ihmiskunta tarvitsee pitkän ajan vaikeitten aikojen asioita selvitellessään.

Tapahtuuko näin myös Karjalan ja muiden pakkoluovutettujen alueiden kanssa? Herääkö Suomen kansa vielä joskus tosissaan keskustelemaan näistä asioista. Mitä enemmän tiedotusvälineet nyt vaikenevat, sitä varmemmin ne kaivetaan vielä esille. Kun tulevat sukupolvet aikanaan kysyvät mikä ja millainen oli Antrea, niin silloin on hyvä olla painettua tekstiä saatavilla. Tähän me olemme pyrkineet valmistautumaan. Kirjoja on ainakin kolmekymmentä.

Pentti Talja

Kirkko-veneellä Vuokselle

Antrea-Seura pyrkii järjestämään kirkkovenesoudun Vuoksella 6.6.-8.6. Ajatuksena on, että perjantaiaamuna ajetaan Jääskeen, josta jatketaan Vuoksea pitkin Kuparsaareen, jossa yöpyminen teltassa. Seuraavana päivänä matka jatkuisi luontoa ja nähtävyyksiä tarkastellen Äyräpään tienoille, jossa taas yöpyminen ja kolmantena päivänä Noisnientä kiertäen rantauduttaisiin ennen Kiviniemeä ja sitten bussilla takaisin Suomeen. Toisen vaihtoehdon mukaan jälkimmäinen yö vietetään jossain majoituspaikassa, jos Venäjän viisumivaatimukset niin edellyttävät. Tarkoitus ei ole soutaa kilpaa, vaan soudella hiljakseen myötävirtaan Vuoksea pitkin ja tarkastella siten Karjalan maisemia ja luontoa.

Matkasta voi kysellä Veikko Partaselta (puh. 0400 871 946) tai Pentti
Taljalta (040 330 4634).
Matkan hinta on noin 200 euroa. Saattaa kuitenkin olla, että lehden ilmestyessä ilmoittautuminen on liian myöhäistä, mutta aina voi kysyä.

Maan vanhinta maalentokenttää juhlittiin Antreassa

<u>*Antti Henttonen*</u>
<u>*Kuvat: Paula Kiviluoma ja AH*</u>

Antrean aseman vierellä olevalla Pähkjärvellä sijaitsi vapaussodan keväällä 1918 maaliskuussa ensin jääja jään pehmetessä huhti-toukokuussa maalentokenttä. Viimeksi mainittu oli Suomen ensimmäinen. Roudan sulaminen pakotti siirtämään sen 10.5. Lappeenrantaan, jonne syntyi tuolloin Suomen ensimmäinen pysyvä, yhä käytössä oleva maalentokenttä.

Hännikäisen pellolle Vihiniemeen rakennetun kentän käyttöön oton 90-vuotispäivänä 11. huhtikuuta 2008 pidettiin kenttäaukealla Karjalan Ilmailumuseon Säätiön toimesta juhlatilaisuus, jossa olivat mukana myös Kamennogorskin kaupungin, sen ystävyyskaupungin Siilinjärven sekä Antrea-Seuran ja Vuoksen Säätiön edustajat.

Lentokentän lyhyeen historiaan sisältyi jännittäviä tapahtumia. Ensimmäiset koneet saatiin Ruotsista ja Saksasta. Ne kuljetettiin junilla osina Antreaan ja koottiin Pähkjärven rautatien puoleiseen rantaan rakennetuissa halleissa.

Yllättäen saatiin viisi konetta myös Pietarista, josta bolsevikkeja vastustaneet Venäjän armeijan lentäjät kaappasivat ne ja kuljettivat lentäen Antreaan. Kaappauksen johtajana toimi viipurilaissyntyinen lentokapteeni *Aleksander Torikka*, jonka rohkeus ja diplomaattiset taidot tuottivat uskomattomalta tuntuneen tuloksen.

Kapteeni Torikan poika, lahtelainen metsäneuvos *Yrjö Torikka* kertoi isänsä urotyöstä noin 50-päiselle juhlaväelle 10 vuotta sitten kentän laatalla varustetun muistokiven äärellä. .

Koneiden kaappauksessa ja kuljetuksessa oli hupaisiakin piirteitä ja hyvää sekä huonoa onnea. Kahden viikon salaisen valmistelun ja vartijoiden juottamisen jälkeen lentäjät pääsivät koneillaan ilmaan vain vajaa puoli tuntia ennen hankkeen paljastumista ja teloitusjoukkueen saapumista halleille. Ensimmäisen Kuorekosken virran sulaan saapuneen lentoveneen tuojat pidätettiin putkaan, kun vastaanottajat Antreassa eivät olleet saaneet tietoa sen tulosta. Se upposi seuraavana päivänä juopuneen ruotsalaisen lentäjän taitamattoman käsittelyn takia. Toinen kone putosi ja paloi moottorivian takia pian saapumisensa jälkeen, niin kuin Kotiseutumme Antrea -kirjassa julkaistussa lentokapteeni *Jouko Kurosen* laajassa artikkelissa kerrotaan.

Karjalan ilmailumuseon säätiö ja Antrean kotiseutuyhteisöt paljastivat 1998 Antrean maalentokentän vierellä olevaan suureen kiveen piiteräslaatan, joka kertoo Suomen ensimmäisestä maalentokentästä. Laatta on välillä pudonnut, mutta kiinnitetään Kamennogorskin kaupungin toimesta uudelleen paikoilleen. Täällä oli Suomen sotilasilmailun alkukoti. (PK)

Karjalan Ilmailumuseon Säätiön hallituksen puheenjohtaja, lentokapteeni Jouko Kuronen on ollut Antrean unohdetun lentokentän löytäjä ja muiston aktiivinen vaalija. (AH)

Tuossa artikkelissa ei vielä tiedetty Aleksanteri Torikan myöhempää kohtaloa. Hän oli Rajavartiolaitoksen palveluksessa avaamassa 1940 Moskovan rauhan rajalinjaa, kun venäläiset kaappasivat hänet. Vasta vuonna 1998 perhe sai Helsingin Sanomista lukea uutisen Venäjällä ilmestyneestä kirjasta, joka kertoi suomalaisten kohtaloista Neuvostoliitossa. Aleksander Torikan nimi oli vuonna 1941 teloitettujen luettelossa.

Juhlan organisoijan, Karjalan Ilmailumuseon Säätiön hallituksen puheenjohtajan, lentokapteeni Jouko Kurosen johtama bussi kuljetti varhain aamulla Lappeenrannasta 49

Sykähdyttävä juhla hankalan taipaleen takana

hengen vierasjoukon Imatran kautta kuoppaista tietä Antreaan. Ratapenkalta oli vajaan kilometrin mittainen hankalahko patikkamatka jäistä polkua ja märkää nurmitöppäistä vanhaa peltoaukeaa pitkin muistokivelle. Pitkälti yhdeksännellä kymmenellä olevat veteraanitkin jaksoivat pyhäpuvuissaan ja kumisaappaissaan, hankalimmissa paikoissa hieman ystävällisesti auteltuina, perille. Sadepäivien lomaan osunut pilvinen pou-

tasää suosi tilaisuutta. Pähkjärven takana Imatran suuntaan puuskuttanut tavarajuna ja paperitehtaan korkeat savupiiput kertoivat omaa kieltään Antrean nykyisestä elämästä.

Isänmaan virrellä alkanutta tilaisuutta kunnioittivat läsnäolollaan Kamennogorskin ja Siilinjärven kaupunkien edustajat. Kaupunginjohtaja *Gennadi Pershin* esitti kaunissanaisen tervehdyksen, jossa kertoi kaupungin arvostavan Antrean vanhaa historiaa ja pitävän huolta lentokentän muistomerkistä.

Havuseppeleitä ja kukkia laskivat Siilinjärven kaupunki, Karjalan ilmailumuseon säätiö, Antrea-Seura/ Vuoksen Säätiö sekä kapteeni Torikan pojat Yrjö ja *Felix* Torikka.

Metsäneuvos Yrjö Torikka kertoi isänsä lentokapteeni Aleksander Torikan urotyöstä hänen johtaessaan viiden lentokoneen kaappausta bolshevikkien lentokentältä Pietarin läheisyydestä ja niiden kuljettamista Antreaan. (AH)

Vuoksen Säätiön edustajat Martti Tarja, Antti Henttonen ja Kalevi Talikka laskivat muistokivelle kotiseutuseuramme ja -säätiömme havuseppeleen.
Antti esitti Antrean entisten asukkaiden ja heidän kotiseutuyhteisöjensä kiitoksen Karjalan ilmailumuseosäätiölle kentän muiston vaalimisesta, Kamennogorskin kaupungille muistomerkin hoitamisesta ja Siilinjärven kaupungille sen kiinnostuksesta Antreaa ja sen historiaa kohtaan. (PK)

Ohjelman kohokohdaksi muodostui tuo edellä jo lyhyesti referoitu metsäneuvos Torikan juhlaesitelmä isänsä toimista venäläisten lentokoneiden kaappauksessa. Hän täydensi sitä vielä paluumatkalla bussissa. Palaamme siihen tarkemmin jossain yhteydessä, toivottavasti Yrjö Torikan itsensä kertomana.

Suomen ensimmäiset taitolennot ja yleisölennätyksetkin tehtiin Antreassa. Kirjailija Ilmari Kianto oli yksi ensimmäisistä lennätettävistä. Hän kirjoitti siitä ylistysrunon, jonka lentokapteeni *Heikki Lahtela* esitti. (Runo löytyy Kotiseutumme Antrea -kirjasta.) Ratapenkalla kenttälounaalla tarjottu muheva hernerokka pullakahveineen päätti juhlan.

Kamennogorskin kaupunginjohtaja Gennadi Pershin esitti kaupungin lämpimän tervehdyksen. (PK)

Paluumatkalla poikettiin katsomassa Kuorekosken ja Kuukaupin siltoja. *Kalevi Talikka* kertoi Kuorekosken maisemassa nuoren silminnäkijän muistoja talvisodan pommituksista Antrean asemakylässä. Tehtiin myös kunniakäynnit Antrean sankaripatsaalle ja Ihantalan taistelujen muistokivelle. Allekirjoittaneella oli bussimatkalla ilo kertoilla Antrean lähi- ja kaukomenneisyydestä. Moni matkalainen piipahti mikrofonin ääressä kiittämässä kokemistaan juhlamatkatunnelmista.

Myös me neljä antrealaista aikamiespoikaa, Martti, Kalevi, velimies Arvo ja minä, olimme iloisia siitä, että saimme kutsuttuina kotiseutuyhteisöjemme edustajina olla mukana tällä juhlamatkalla. Vaikka matkapäivä kahden lyhyen yön välissä venyikin 23-tuntiseksi ja vaikka bussissa istuminen rajan takaisilla kuoppaisilla teillä ei kaikin hetkin ollut pelkkää nautintoa, matkan anti maksoi vaivan.

Antrea kirjossa ja kansissa

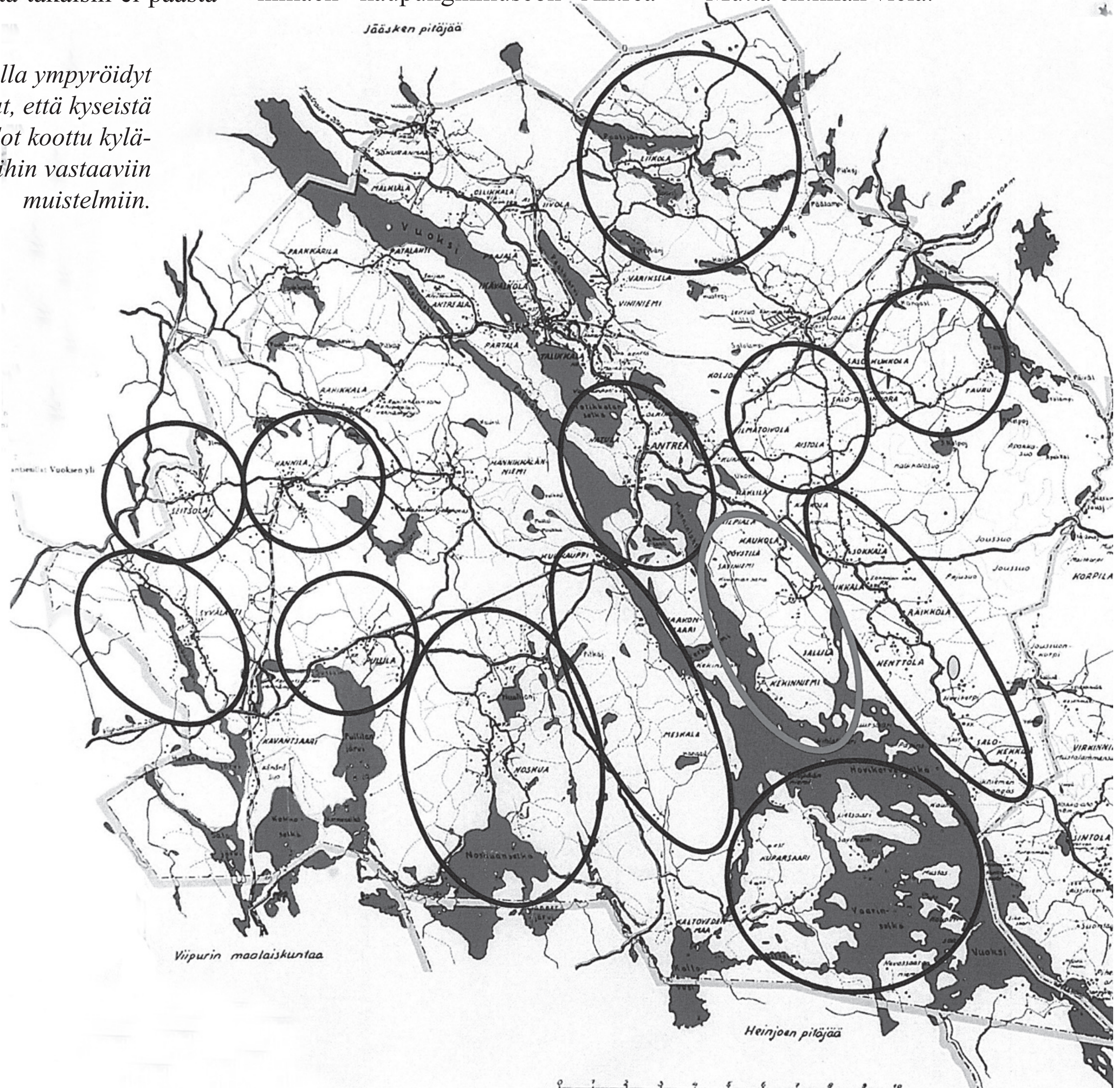
Pentti Talja

Kun antrealaiset muiden karjalaisten evakkojen joukossa joutuivat jättämään kotiseutunsa viimeisen kerran kesällä 1944, niin mukaan saatiin sen verran tavaraa, minkä jaksoi kantaa tai jos omisti hevosen, niin suunnilleen yhden kärryllisen. Se ei ollut paljon, kun otetaan huomioon, että valtaosa lähtijöistä oli maataloista, joissa tarvittiin paljon erilaisia työkaluja.

Jokainen toi kuitenkin mukanaan mieleen jääneitä muistoja. Hyviä muistoja lämpimistä kesistä ja lapsuuden leikeistä. Ikäviä muistoja sota-ajasta ja evakkomatkoista. Muistojen tallettaminen alkoi hiljalleen, kun varmistui, että takaisin ei päästä ja kun evakkoväestö alkoi hiljalleen vanheta. Kun sitten tuli mahdolliseksi käydä katsomassa entisiä asuinsijoja ja kun selvisi mihin kuntoon ennen niin hyvin hoidetut paikat olivat joutuneet, kiihtyi into tallettaa muistiin kaikki vanha tieto Karjalasta entisestään.

Karjalasta lähdöstä on kulunut yli 60 vuotta, ja kun nyt katsotaan mitä kaikkea on kirjoitettu yhden ainoan pitäjän alueelta, niin määrä kyllä hämmästyttää. Olen pyrkinyt keräämään yhteen Antreaa käsitteleviä kirjallisia tuotteita ja luokittelemaan niitä aihepiirin mukaan. Tiedän, että luettelo ei ole täydellinen ja lukijat voivat auttaa minua puuttuvien teosten osalta. Tarkoitus on, että Riihimäen kaupunginmuseon Antrea-osastoon saataisiin mahdollisimman täydellinen otos Antreaa koskevaa kirjallisuutta.

Se mikä eniten hämmästyttää kirjaluetteloita katsellessa, on näiden ns. kotikyläkirjojen runsas lukumäärä. Nämähän ovat teoksia, joissa tarkastellaan yksityiskohtaisesti sotia edeltävän ajan elämää ja lisäksi käydään läpi kylät talo talolta ja pyritään huomioimaan kaikki henkilöt, jotka paikalla asuivat evakkoon lähtiessä. Joissakin kirjoissa on myös huomioitu myöhemmin syntyneitä sukupolvia. Olen hahmotellut Antrean kartan pohjalle ne alueet, joista kyläkirjoa on tehty. Vuoksen yläjuoksun ympäristö näyttää olevan ainoa isompi alue, josta ei kirjoja ole kirjoitettu. Mutta ehtiihän vielä.

Antrean kartalla ympyröidyt alueet osoittavat, että kyseistä kylista on tiedot koottu kyläkirjoihin tai muihin vastaaviin muistelmiin.

Julkaisuja Antreasta jos ihan vähän Vuoksenrannastakin

Yleisteokset Antreasta ja osin Vuoksenrannasta
Antrea. Seppo Simonen. 1951
Muistojen kultainen Karjala. Antti Henttonen. 1984
Kotiseutumme Antrea. Antti Henttonen, Raakel Henttonen, Oili Korkeamäki, Antti Pullinen. 1995
Enne vanhaa koton. Oili Korkeamäki, Marjukka Patrakka ym. 1999
Evakos ja uuves kois. Oili Korkeamäki ym. 2003
Vuoksen perintö. Antti Pullinen (Vuoksen säätiö 50 v). 1999
Itä-Suomen raakasokeritehdas Oy 1937-1972
Ennen Kamennogorskia. Antrean historiaa muinaisajoilta vuoteen 1944, Riihimäen kaupunginmuseo. 2008

Kylä- ja koulupiirikirjoja:
Hannila-kirja. Jouko Tonteri ym.
Muistelmia Antrean Pullilasta. Katri Mikkola, 1985
Kuparsaari. Hopeisen Vuoksen helmi. 1997
Kuukauppi–Rupola. Varrella Vuoksen virran. 1998
Antrean Tauru. Taurunjärven rantamilla Ritamäen rintamilla. 1998
Syvälahti
Antrean Noskua. Kylä ajan ja rajan takana. 2000
Liikola. 2002
Antrean kirkonkylä. Unohtumaton kotiseutumme. 2004
Seitsola ja Vehkee. Muistoja menetetyistä kodeista. 2006
Vie sinne mun kaihoni. Ristolan koulupiirin asukkaat muistelevat. 2006
Viiden kylän elämää. Sokkala–Räikkölä–Henttola–Hovikorpi–Salo-Kekkilä. Antti Henttonen. 2006
Ystäväni Muistathan. Mansikkala–Kekinniemi–Pöystilä–Salli–Saviniemi. 2008

Suku- ja talokirjoja
Ikävalko-suku vuodesta 1543. Toini Ikävalko ym. 1971
Hatakan suku Liikolassa. Erkki Hatakka ym. 1989
Olkinuora ja Nuora -suvut. 1998
Kekki. Antrealainen sukuni. Matti Kekki. 2006
Oikea mies oikealla paikalla. Erkki Pullisen elämäkerta. Antti Pullinen. 2007

Historiikki- ja muistelmakirjoja:
Hiilkoukku. Muistelmia Karjalasta ja karjalaisista. 1960
Antrean kirkonkylän nuorisoseura 1894–1954. Armas Peltonen.
Rakastettu maa. Juho Kurki. Runokirja. 1976.
Jussi Olkinuora karjalaisten kohtalontiellä. Jussi Olkinuora. 1983
Pilkkeitä. Koulu- ja lehtimiehen polulta. Antti Henttonen. 1987
Elämä o lustii. Irma-Riitta Järvinen, Antti Henttonen. 1989
Muistojen tilkkutäkki. Hellin Tauru. 1994
Elämän aikaa. Antreassa–Viipurissa–Pietarissa. Oskar Räikkönen. Hovi-Heikin Oskar Antrean Räikkölästä 1990-l.
Elämän aikaa. Sodassa–Aunuksessa–Syvärillä. Oskar Räikkönen. Hovi-Heikin Oskar. 1990-l.
Mitä hää hänes haastaa. Meri Kaarne. 2004
Lopen karjalaisia. Kaisu Rissanen. 2008
Matti Valtterinpoika. Arpia selässä ja sielussa. Matti Kukkonen. 2008

Sotiin liittyvät teokset
Moottoriponttonipataljoonan historiikki. Stig Roudasmaa
Muistelmani I. Aarne Sihvo (Vapaussota)
Ahvola. Paavo Susitaival (Vapaussota)
18. Divisioonan historia (1941–1944)

Kartat
Antrean uusi kartta vuoden 1938 mittauksen mukaan. (Talvi- ja jatkosodan rintamalinjat merkitty karttaan.) 1991

Videot
Noskua 2004-2005
Kuparsaari. Hopeisen Vuoksen helmi. 2005
Syvälahti. ... tien rannalle Karjalaan. 2005
Antrean kirkonkylä - unohtumaton kotiseutumme.
Vuoksenranta - pitäjä Kannaksella. 2006

Äänitteet
Laulu Vuokselle. Levy ja kasetti.
Kaipuun Karjala. Timo Mäenpää. 2001.
Rakkautta kohti. (Antreassa, Liikolassa) Leena Niemi.

(Luettelo PT ja RH)

Mansikkalan koulupiiristä tuli komea kirja

Raakel Henttonen

Mansikkalan koulupiirin kirja julkistettiin heti alkuvuodesta, tammikuussa. Pitkään sitä toki saatiin odottaa, mutta tulos on komea. ”Ystäväni Muistathan” -kirjaan on koottu tiedot Kekinniemen, Mansikkalan, Pöystin, Sallin ja Saviniemen kylistä.

Kirjan toimituskuntaan ovat kuuluneet Antti V. Kekki, Lauri Kuisma, Toivo Linna, Reijo Martikainen, Tuula Palva, Kalevi Pullinen, Pertti Pöysti, Martti Talja ja Pentti Talja. Kirjan nimi on tietenkin kekinniemeläisestä suvusta lähtöisin olevan Timo Mäenpään laulusta.

Noin 350-sivuista kirjaa pohjustetaan ensin historiatiedoilla, mitä on tähdentänyt jo se seikka, että koulupiirin alueella on sijainnut aikanaan kuninkaankartano, Saviniemen hovi. Läänityksen suuruutta kuvaa jo se, että hovin maat ovat aikoinaan ulottuneet Äyräpäästä Saimaalle saakka.

Historiaosuus lähtee yli 8000 vuotta ennen ajanlaskua alkua ja siihen on koottu vuosituhanten ja -satojen ajalta kalendaarisesti merkittävimpiä aluetta koskevia tapahtumia, sotia ja rajankäyntejä, veroja ja käskykirjeiden antopäiviä. Vuoksen lasku muokkasi maisemaa huomattavasti. Näiden eri osioiden, kuten mm. käsiteltäessä koulun tuloa Antreaan, on avuksi saatu useiden tutkijoiden kirjoituksia. Samoin kirjan tekijät ovat runsaasti hyödyntäneet jo 1800-luvulta asti Karjalassa ilmestyneitä sanomalehtiä, joiden kokoelman koskien Antrea-aineistoa on Antrea-Seuralle aikoinaan lahjoittanut Vilho Rimpiläinen. Kirjaan on koottu artikkeleita Kansanlehdestä, Ilmattaresta, S-lehdestä, Karjalasta. Ne ovat aikansa kuvauksia ja jo siksi erittäin mielenkiintoisia ja myös tarkkoja. Mutta tietenkin runsaan aineiston peruslähteinä kylittäin ovat olleet lukuisat haastateltavat ja Mansikkalan koulupiirissä on ollut todella hyviä, vuolaita kertojia.

Talo talolta suvut käydään läpi 1800-luvulta, jopa 1700-luvulta lähtien ja mukaan on otettu jälkipolvi viimeistä tietoa myöten.

Tässä kirjassa kuvat ovat kiitettävän isoja ja niiden laatu on todella hyvä. Vain sillä tavoin ne ovat kertovia ja myös puhuttelevia. Ihmiset tulevat ikään kuin likelle. Taloista on myös pohjapiirrokset (kuka lie piirtänyt?), joista on mukava katsoa silloista elämäntapaa, sillä useimpiin on mahdollisimman tarkoin merkitty huonekalutkin. Kylien kartat ovat Kotiseutumme Antrea –kirjasta tutun Isto Turpeisen käsialaa.

Vaikka Enne vanhaa koton –kirjassa onkin hyvin kuvattu antrealaista elämäntapaa, on Mansikkalan kirjassa erinomaisia, perhe- ja kyläkohtaisia kuvauksia elämästä ja tavoista. Yhdistystoiminta on ollut vilkasta ja monipuolista, valistusta jakavien yhdistysten merkitys on ollut huomattava ilonpitoa unohtamatta.

Tässä pöytäkunnassa istuu miehiä, jotka ovat vaikuttaneet merkittävästi Mansikkalan kirjan syntyyn: mm. Antti V. Kekki, Toivo ja Antti Linna. Matti Kekki (etualalla) tietää Kekki-sukua tutkineena ja siitä kirjan tehneenä, kuinka työlästä kirjan teko on. Selin kuuntelee Matti Rajamäki

Esillä ovat niin miesten kuin naistenkin työt, jotka osoittavat agraariyhteisön vuodenkulun jakautumisen ja kierron. Toivo Linnan monet tarkat kuvaukset eri töistä vaiheineen kertovat miten silloisilla välineillä työt tehtiin ja miten sikäläinen käytäntö ohjasi niitä. Todella elävää, tarkkaa tiedon tallentamista. Kirjan viimeiset luvut ovat evakkoon lähdöstä ja matkojen kulusta.

Mansikkalan koulupiirin kirja on arvokas lisä karjalaisten ja eritoten antrealaisten kyläkirjojen sarjassa. Kirjan kaunis taitto on taiteilija, valokuvaaja Gary Wornellin käsialaa.

Karjala-lehden toimittaja Päivi Parjanen tarkentaa kameraansa, kun Pentti Talja aukoo kirjapaketteja.

Ei Lehtisen perheessä emäntä ja isäntä eri kirjoja lue, vaikka Raija Lehtinen niitä kaksi ostikin. Toinen menee kirjaa kovasti odottaneelle äidille Ester Sunille.

Lapsella on tarkka muisti

Raija Lehtinen (s. Suni) oli vain kahdeksanvuotias, kun hän joutui lähtemään syntymäkodistaan Mikkolasta Kekinniemestä. Lapselle kotikylän maisemat olivat piirtyneet niin terävästi sielun verkkokalvoon, että Raija on huomannut muistavansa pihat, polut, kivet jopa tarkemmin kuin aikuiset. Koulua hän ehti käydä Mansikkalassa vain aivan alkuvuodet ja niitä ajatellessa palautuvat mieleen ne pelot ja jännitykset mitä alkanut sota aiheutti. Tarkat muistikuvat ovat varmasti yksi syy, miksi Raija ei ole halunnut käydä Kekinniemessä sodan jälkeen. – Pelkään, että menetän jotakin. hän sanoo. Mutta Linnan poikien ottamia valokuvia hän on nähnyt ja niistä hän on paikat tunnistanut pajakoivua myöten.

Raijan puoliso Lauri Lehtinen on vuosikymmenten mittaan tottunut karjalaisiin ja kanssakäymiseen sekä siihen kaihoon, mikä karjalaisilla on kotiseudulleen. Nytkin hän oli puolisonsa mukana julkistamistilaisuudessa ja viemisiksi Hattulaan lähti pari kirjaa.

- Kirjan saaminen merkitsee etenkin äidilleni Ester Sunille hyvin paljon, Raija Lehtonen tietää. Ja tietenkin se merkitsee paljon myös itselle sekä antaa runsaasti tietoa, hän tähdentää.

Kaisu Rissanen kokosi kirjaansa ”tavallisia” karjalaisia

Kaisu Rissanen muutti Lopelle pari vuotta sitten. Itsekin juuriltaan karjalaien nainen innostui Lopella asuvista karjalaisista niin paljon, että halusi koota heidän muistonsa kirjaksi.

Pentti Talja

Kaisu Rissasen 30.3.2008 julkaisema kirja ”Lopen karjalaisia” tuo uuden näkökulman karjalaisen perinteen keräämiseen. Antrean alueelta on tehty jo suuri joukko kirjoja, joista on edellisillä sivuilla juttu tässä lehdessä. Kirjat ovat keskittyneet ensisijaisesti entisen Antrean kuvaamiseen. Kaisu on ottanut aiheekseen haastatella Lopen pitäjän alueella asuvia karjalaisia, joista suurin osa on juuriltaan antrealaisia, mutta joukkoon mahtuu myös muualta Karjalasta muuttaneita ihmisiä. Hänen periaatteenaan on ollut haastatella sellaisia ihmisiä, jotka eivät välttämättä muuten tulisi lainkaan kirjallisuudessa esille. Kaisu tuo kirjassaan esille koko ihmisen elinkaaren: elämä Karjalassa, sota-ajat ja evakkomatkat, uudisrakentamisen, elämän uusilla sijoilla ja vielä kotikyläkäynnit, sitten kun se tuli mahdolliseksi.

Kirjassa on paljon mukana runoja. Osa Kaisun itsensä tekemiä, suurin osa muilta kerättyjä. Kirjanjulkistamistilaisuuteenkin Kaisu teki ihan oman runon, joka on syytä laittaa tähän mukaan.

Paikallisen karjalaisen muistelman julkaiseminen on tapaus, joka kokoaa yleisöä. Kaisu Rissanen kertoi, että hän on tallettanut jokaisen haastattelun videolle ja ne on koottu Lopen kirjastoon. Kirjoittaja on halunnut haastatella nimenomaan sellaisia ihmisiä, jotka useimmiten historian kirjoituksessa jäävät huomiotta.

Lopen karjalaisia -kirjaa voi tiedustella kirjoittajalta itseltään, puh. 050-3751070.

Runo Lopen karjalaiset –kirjan julkistamistilaisuuteen:

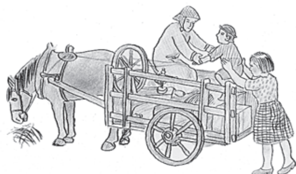
Saan lentää kotiin (29.3.2008)

Muuttolinnuillakin on kotimaa,
jonne ne lentävät yhä uudelleen ja uudelleen.
Mutta missä on minun kotimaani
– missä evakon ja evakon lasten kotimaa?
Onko sitä ollenkaan?
Onko kotimaani jotain muuta kuin pala maata,
oma koti ja kylä, tutut ihmiset, sukupolvien ketju?
Ehkä kotimaa voi olla sieluni pohjaan
syvälle istutettu lähde, johon kumpuaa yhä uutta vettä,
kirkasta, tulen läpi kulkenutta, puhdistunutta,
kyyneliin sekoittunutta vettä…
Siitä lähteestä kumpuaa vettä janoisille,
se luo yhä uutta, se tuntee koko maailman ikävän,
kaikki sen kyyneleet, maattomien tuskan,
pakolaisten mustan surun, juurettomien sydänikävän.
Se vesi täyttää omankin sydämeni kaipuun,
maattoman ja kodittoman tyhjän astian.

Sielussani soi kaunis laulu, se laulaa lohdun virttä!
Sen säveleet lasketaan vuosisatojen perinteistä,
ihmisen ikävästä toisen luo.
Se lohdutus tulee taivaan korkeuksista,
Jumalan sylistä. Hän ymmärtää ihmisen itkut ja julmuuden.
Jumalan pojankin tie kävi pakolaisten ikuista reittiä.
Hänkin oli muukalainen, vieras.
Hän osoitti meille oikean isänmaan,
tien kotiin, ikuiseen kotiin, josta kukaan ei koskaan häädä pois.
Sielussani pulppuaa lähde
ja sen vesi on sittenkin ilon vettä,
kirkasta, tulessa puhdistettua.
Kukaan ei voi sitä varastaa, tuuli ei voi puhaltaa pois,
eikä ihmisten pahuus tappaa.
Minä saan siivet, suuret ja valkoiset.
Minä saan toivon siivet, jotka vievät minut kerran kotiin.
Saan lentää yli haavoitetun maan kuin joutsen lentää – kotiin.

Elämänikäisiä arpia

MATTI
VALTTERINPOIKA

Arpia selässä ja sielussa

Matti Kukkonen päätti juhlistaa 70-vuotipäiväänsä pistämällä elämänsä polut ja taipaleet omakustanteena kansiin. ”Matti Valtterinpoika. Arpia selässä ja sielussa” Kirjassa johdantona on hiukan Antrean historiaa, minkä jälkeen kirjoittaja ryhtyy kertomaan sukunsa tarinaa isovanhempiensa ajoista lähtien ja elämästä ennen sotia Antrean Kaukolassa. Emilia (s. Jantunen) ja Matti Kukkonen saivat 10 lasta, joista puolet jäi elämään. Heistä nuorimpana, ainoana poikana kyseisen kirjan tehneen Matin isä Valtteri. Tämä puolestaan löysi vaimon Viipurista. Räätälin tytär Lempi Partanen tuli avioitumisen myötä Kaukolaan, missä alkoi yhteinen elämä.

Raakel Henttonen

Mitään sileän kaunista kuvaa Matti Kukkonen ei elämästä anna, ei niin Karjalassa kuin evakkoon jouduttaessakaan. Isä Valtteria vahvempi oli viina ja siinä menivät välillä talot ja tavarat, vaikka mies uutterasti muurarin töitä tekikin. Eivätkä ne äidin ja tämän anopin, mummonkaan välin niin ruusuiset olleet.

Evakkotie vei Tammelaan ja perheen tyttäristä kaksi oli sotalapsina Ruotsissa. Jatkosodan alettua palattiin muiden mukana takaisin Karjalaan. Isä Valtteri joutui jättämään sodan kesken eikä pystynyt enää rintamalle menemään, minkä takia hänet passitettiin vankileirille. Siitä koitui oma häpeänsä koko perheelle ja äiti joutui elantoa tienaamaan tietöissä.

Toinen lähtö Karjalasta vei Kukkoset Jämijärvelle. Matti oli tuolloin 6-vuotias ja selkäsaunat olivat jo pojalle tuttuja. Milloin mistäkin syystä, milloin syyttä. Äiti purki ankaraa kohtaloaan poikansa selkänahkaan.

Uusi kotipaikka löytyi Hattulasta, jonne asetuttiin. Elämä oli rankkaa, työtä paljon, silti niukkuutta, jota kotiin palanneen isän hummausreissut kasvattivat. Ne kasvattivat myös pojan luontoa, sillä isä oli myös päällekäyvää laatua. Selkään tuli molemmilta vanhemmilta, kunnes tilanne kääntyi niin, että Matin oli ryhdyttävä puolustamaan äitiään. Isä talttui vasta kun Matti oli kerran hänet heittänyt karviaispensaaseen.

Mielenkiintoinen osuus kirjassa on myös kuvaus nuoren miehen, karjalaisen pojan elämästä ja kasvusta hämäläisessä ympäristössä, Hämeenlinnan liepeillä. siinä on paljon varmasti monen 1950-luvun nuoren tuntoja. Työreissuilla isän hanslankarina oppi yhtä ja toista ja vaikka työ oli raskasta ja päivät pitkiä, ei Matti paljoa rahaa nähnyt. Ne menivät Valtterin lennokkaaseen elämään.

Mutta niin vain on Matti elämässä pärjännyt ja kirjansa hän on Hämeenlinnassa kirjoittanut.

Matin kirja on juuri tulossa painosta ja sitä saa ostaa häneltä 10 euron hinnalla. Puh. 0500984745.

Kiinnostava kirjalahjoitus

Antrea-Seura on saanut Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitokselta erittäin mielenkiintoisen kirjalahjoituksen. Laitos oli saanut vuosi sitten vastaanottaa lahjoituksena FL Greta Karste-Liikkasen ja hänen puolisonsa FT Ilmari Liikkasen kirjaston. Siihen sisältyi kymmeniä kappaleita Karste-Liikkasen kansatieteen lisensiaattityön pohjalta 1968 tehtyä kirjaa

”Pietari-suuntaus kannakselaisessa elämänkentässä 1800-luvun loppupuolelta vuoteen 1918”. Se käsittelee kannakselaisten kaupankäyntiä, siellä työssä käymistä ym. suhteita Pietariin. Kirja sisältää paljon mielenkiintoista tietoa kannakselaisesta elämänmuodosta. Se on kuvitettu ja helppolukuinen.

Laitos on nyt lahjoittanut muutama kymmenen kappaletta tätä kirjaa Antrea-Seuralle, joka ensi kesän pitäjäjuhlissa pystyy myymään rajoitetun erän kyseistä kirjaa.

Ruokatavaran myyjän koju: paraskien kauppias. – Pietarin tuliaisista tavallisin oli juuri paraskirippu, joka käsitti 20 rinkeliä. Ne oli pujotettu niinikuituihin pitkäksi vyyhdeksi, ripukoiksi eli ripuiksi. Paraskeja, vesirinkeleitä tuotiin Venäjältä jopa hevoskuormittain noin kolme puutaa (48 kiloa) sisältävissä koreissa, kerrotaan Pietarin yhteyksistä kertovassa kirjassa.

Antrean kirkon suunnittelija Frithiof Mieritz, unohdettu arkkitehti

Veikko Partanen

Frithiof Mieritz toimi arkkitehtina ja rakentajana Suomessa vuodesta 1883 vuoteen 1895 ja tämän jälkeen Pietarissa vuoteen 1915. Siis yhteensä noin 32 vuotta.

Viron arkkitehtuurissa hänet tunnetaan Pärnuun vuonna 1904 suunnittelemansa art nouevau -huvilan, Villa Ammenden ansiosta. Pietarissa hänet tiedetään yhdeksi kaupungin rakentajista. Suomen arkkitehtuurin historiassa häntä ei ole esitelty. Hänestä ei ollut edes muistokirjoitusta alan lehdessä vuonna 1916, jolloin julkaistiin samana vuonna kuolleiden Herman Geselliuksen ja Axel Gyldenin nekrologit. Kuitenkin vielä tänään on nähtävissä hänen rakennuksiaan. Helsingin Seurasaareen kuljetaan Mieritzin piirtämän sillan ja sen portin kautta, eikä sillan päässä oikealla norjalaistyylinen metsänvartijan talo jää huomaamatta. Myös Seurasaaren ravintola, muutamien pienempien rakennusten ohella, on hänen käsialaansa.

Valokuva-ateljee Apollo Helsingissä on 1910-luvulla kuvannut arkkitehti Frithiof Mieritzin kaikkine ammatin ja aseman edellyttämine arvokkaine tunnusmerkkeineen.

Arkkitehti F. Mieritzin tausta

Isä F.W. Mieritz (1835-1883) saapui Saksasta Vaasaan rakentamaan, kun Vaasa 1862 siirrettiin palon jälkeen uuteen paikkaan. Hän otti vaimokseen kristiinalaisen Wilhelmiina Hesselblattin ja heille syntyi Frithiof-poika 1863. Vaasassa ei kuitenkaan ollut riittävästi töitä muurarimestari-arkkitehdille, joten perhe muutti Helsinkiin. Mieritz suunnitteli ja rakensi puutaloja lähinnä Kaivopuiston seutuville. Hän omisti myös taloja ja asuntoja, joten hän saavutti hyvän taloudellisen aseman. Niinpä F.W. Mieritz pystyi lähettämään poikansa Frithiofin Saksaan opiskelemaan, missä kolme ensimmäistä vuotta kului Holzmindenin käytännön läheisessä rakennusteknisessä koulussa. Syksystä 1882 alkaen hän suoritti nelivuotisen Hannoverin teknillisen korkeakoulun 3. ja 4. vuoden kurssit. Kurssit sisälsivät mm gotiikan ja renessanssin muoto-oppia, julkisten rakennusten suunnittelua, sekä kustannuslaskentaa ja työnjohtoa. Jo 1883 Mieritzillä oli osoitekalenterissa ilmoitus ”Frithiof Mieritz arkkitehti”. Myöhemmin hän laajensi toimintansa käsittämään kaiken rakennusalan suunnittelusta työnjohtoon asti. Näin tosin toimittiin yleisesti.

Aloittaessaan uransa Mieritz oli vasta 20-21-vuotias. Isän samanaikaisen kuoleman, kokemattomuuden ja melko vähäisen koulutuksen, sekä saksalaistaustan ja suvun tuoman tukiverkon puutteen vuoksi alku oli nihkeää. Taustatuella oli silloin nykyistä suurempi merkitys. Suurten kaupunkitalojen suunnittelu pysyi tukevasti nimekkäiden arkkitehtien käsissä. Ilman näyttävää referenssiä saadut työt jäivät vaatimattomiksi nimekkäisiin verrattuna. Niinpä hän paneutui höyrylaivojen myötä rannikolla ja saaristossa alkaneeseen puuhuvilarakentamiseen. Nykyään hänen suunnittelemiaan on tai tiedetään olleen kymmeniä rakennuksia Degeröstä alkaen rannikolla aina Hangon Grand-hotelliin asti. Itse asiassa viimeisin ”löytyi” Espoon saaristosta maaliskuussa 2008. Silloinen osin sekava ns. nikkarityyli väistyi nopeasti kansallisromanttisen tyylin tieltä – vrt. Hvitträsk.

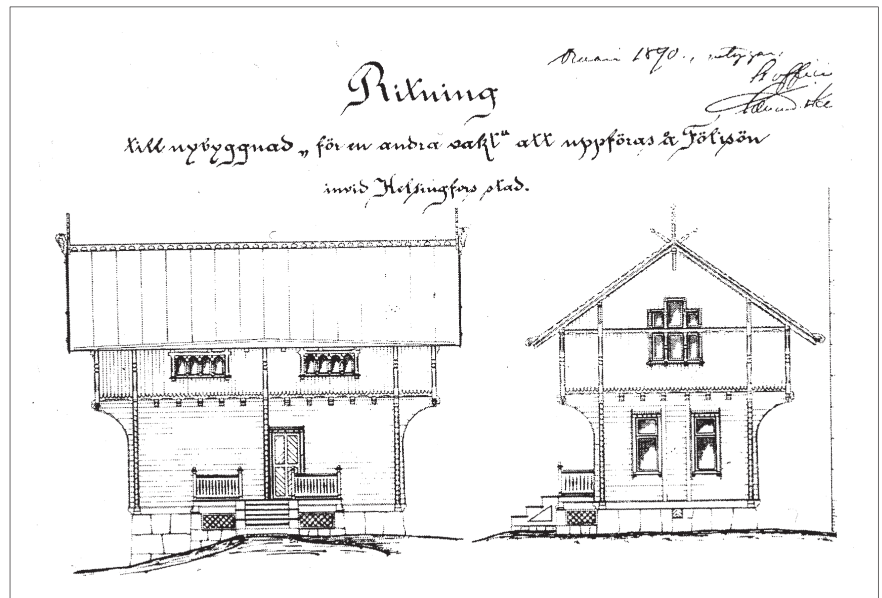
Antrean kirkko

Suomen kaudella oli Antrean kirkon suunnittelu arkkitehti F. Mieritzin päätyö. Kun tuntee hänen opiskelu – opintomatka – suunnittelu – ja toteutustaustaansa puurakennusten parissa, ei sopivampaa suunnittelijaa voisi löytää. Ihmetystä herättääkin vain se, miten alle 25-vuotias arkkitehti sai niin vaativan tehtävän niin vähillä meriiteillä. Selityksenä lienee vasta Antreaan valitun Rovasti K.R. Malmströmin vaikuttaminen valinta-asiaan. Puun käyttö ulko- ja erityisesti sisäpuolisena tehokeinona risteävine liitoksineen vaatii erittäin hyvää avaruudellista kolmiulotteista hahmotuskykyä, jota ei saavuteta ilman tiettyä käytännön läheisyyttä.

Lainaus tunnetun professori Carolus Lindbergin arviosta Antrean kirkosta:

”Antrean kolmas lokakuun 21 päivänä 1894 tarkoituksensa vihitty kirkko oli (huom. imperf.) poikkilaivallinen pitkä kirkko, johon tornin vastaisella puolella liittyi särmikäs runkohuonetta matalampi kuori. Rakennusmuodoiltaan kirkko sattuvasti edusti 1800-luvun loppupuolen rikasmuotoisia puukirkkoja, joissa puuainekseen yritettiin soveltaa ajankohdan kehittämiä ja tyylimalleiksi otettuja vaihtelevia aiheita.

Antrealaisten silmillä tämä kirkko oli komea ja juhlava, niin ulkomuodollaan kuin sisustuksellaan hartautta herättävä.”

Seurasaaren kansanpuiston ns. metsänvartijan talo on näin idyllinen. Talo on piirretty 1890. Kuva: Suomen rakennustaiteen museo.

Muutto Pietariin, uusi elämänvaihe

Vaivalloisen Nurmeksen kirkon rakentamisen valvomisen ja avioeron jälkeen F. Mieritz muutti Pietariin vuonna 1895 saatuaan edullisen työtarjouksen. Hän suunnitteli R. von Haartmanin perustaman Suomalaisen Höyrylaiva Oy:n lukuisia matkustajaterminaaleja Nevan, Volgan ja Okan varrelle.

Varsinainen menestys alkoi, kun hän perusti insinööri Ivan Gerassimovin kanssa suunnittelutoimiston ja betonialan yrityksen. Elämä Pietarissa vakiintui, kun hän solmi 1903 avioliiton Suomen rautateiden konepajan johtajan tyttären Mary Junneliuksen kanssa. Perheeseen syntyi kolme tytärtä. Luultavasti apen kautta Mieritz sai suunniteltavakseen Pietarin päätyön, kolmen Suomen rautatieläisten asuinrakennuksen, jotka ovat vielä pystyssä ja kunnossa Suomen aseman vierellä.

Frithiof Mieritz vei Pietarissa vaimonsa Mary Junneliuksen sekä tyttärensä kuvaamoon, jota myös hovi käytti.

Pärnuun vuonna 1904 rakennettu Villa Ammende osoittaa F. Mieritzin todelliset arkkitehtikyvyt. Rakennus on todellinen art nouevau -tyylin helmi. Suotta eivät venäläiset kenraalit miehitysaikana valinneet Ammendea olopaikakseen, kuten Viipurissa talo ”Edeniä”. Nyt rakennus on entisöitynä huipputason hotellina Pärnun ylpeys.

Menestys ja menetys

Toiminta betonituotealalla oli varsinainen menestys - toisin kuin aikaansa edellä ollut vuonna 1888 Helsingin Hylkysaareen perustettu valimo, joka päätyi konkurssiin. Yritys Parkalassa (Parkalovo) Inkerinmaalla kasvoi 750 henkilön suuruiseksi ja markkina-alueena oli koko Venäjä. Myös Helsingissä oli myyntikonttori.

Aiemmin mainitun Villa Ammenden rauta-aidan Parkalossa valetut pylväät kertovat tyylikkyyden lisäksi osaamisesta ja laadusta vielä yli sadan vuoden takaista tarinaansa.

Tunnetusti I maailmansota lamaannutti totaalisesti siviilipuolen kaupan ja liike-elämän Venäjällä, niin tämänkin. Heikentyneen terveytensä ja liiketoiminnan loppumisen vuoksi arkkitehti Frithiof Mieritz muutti perheensä kanssa Turkuun jo aiemmin sinne muuttaneen appensa luo. Vuonna 1916 keväällä hänen vaelluksensa päättyi.

Pari vuosikymmentä sitten hänen tyttärensä yrittivät elvyttää isänsä muistoa. Gunnel Mieritz-Pethman lahjoitti rakennustaiteen museolle piirustuksia, piirustusvälineitä ja isänsä vuonna 1893 painetun työtodistuskirjasen. Osan tavaroista sai Åbo Akademi ja Turun kaupunginmuseo sai myös paljon esineistöä. Museot ja arkistot ottivat kyllä esineistön vastaan, mutta kellään ei ollut aikaa kirjata siihen liittyviä tyttären suullisia tietoja.

Lopuksi

Lyhytkin kuvaus ihmisen työstä ja elämästä antaa aihetta ajatteluun ja tuo esille mitä on elämäntyö vähänkin vieraassa ympäristössä.

Kirjoitus perustuu pääosin Rakennustaiteen museon johtajan Timo Keinäsen kirjoitukseen ”Frithiof Mieritz, unohdettu arkkitehti” (Taidehistoriallisia tutkimuksia 28, Taidehistorian seura), josta ja muusta avusta lämpimät kiitokset.

Anni Tervosen muistonäyttely

"Kauneus, untemme sisar on opas meillä…"

Raakel Henttonen

Lie kodin perintöä, esivanhemmilta saatua taitoa ja sitkeyttä, ja toinen mokoma omaa halua, ahkeruutta ja kauneuden kaipuun tulkintaa se kaikki upea kädentyö, mitä Anni Tervonen ehti Janakkalan Vähikkälässä lähinnä eläkevuosinaan saada aikaan. Ei suinkaan kaikkea sitä, vain osa hänen "tuotannostaan" oli esillä Tervakosken kirkon salissa helmikuun viimeisenä viikonvaihteena.

- Rovasti Timo Komulainen toi esille ajatuksen Annin töiden esilletuomisesta muistonäyttelyssä nyt kun hänen kuolemastaan on kulunut vuosi, kertoo Salme Kuukka. Annin vanhempana sisarena hänelle koitui siitä rakas tehtävä, yhdessä Janakkalan seurakunnan työntekijöiden kanssa valita näyttelyyn tulevat työt ja kunnostaa ne esille pantavaksi.

Anni Tervosen muistonäyttelyn symboliksi nousi tämä kukkakuvio, jonka hän ompeli Janakkalan Pyhän Laurin kirkon joulukuusen nauhan keskuskuvioksi.

Vuoksen varrelta

Tervosen tyttäret ovat lähtöisin Antrean Kekinniemestä, vuolaan Vuoksen varrelta. Äiti Anna-Katri oli syntyjään Kekkejä, taitava käsistään, joka taisi ja teki niin käytännön kuin kotia kaunistavat tekstiilit. Isä-Heikki oli puolestaan innostunut hevosista. Sodan takia Tervosetkin joutuivat kiertämään eri paikkakunnilla, kunnes satojen muiden antrealaisten tapaan asettuivat Janakkalaan.

- Sotien välillä Anni oli juuri siinä iässä, että isä vei hänet Riihimäelle pyrkimään oppikouluun, mutta tyttö ei sinne halunnut. Wanantaan kartanossa toimiva Sairalan kansanopisto sai hänestä oppilaan. Sodan jälkeen Anni pyrki ja pääsi Raahen seminaariin. Viikon aikana 500 oppilaasta valittiin 30 ja sisko oli yksi niistä, Salme Kuukka muistaa. Kuvaavaa tälle seminaarilaiselle oli, että hän teki esitelmänsäkin lapsuudesta lähtien rakkaan hevosharrastuksen pohjalta Antrean Hevosystäväin Seurasta. Sitä ruokki vielä isän seminaariin tilaama hevosharrastajien lehti.

Opiskelu vaati viisi vuotta ja seminaarin jättäessään Anni oli kurssinsa toiseksi paras.

- Tyypillistä Annille oli, että kun hän ei seminaariin mennessään osannut soittaa, hän opetteli sen taidon niin perusteellisesti, että hän pystyi soittamaan urkujakin, kertoo musiikinopettaja, urkuri Tapio Mäenpää, jolle Salme ja Anni olivat naapurissa kuin tädit konsanaan, vaikka itse asiassa he olivat äidin serkkuja.

Anni ehti olla opettajana parissa koulussa, ensin Mäntsälän Sälinkäällä, mutta Riihimäen Haapahuhdassa. toimiessaan hän pyysi johtokunnalta virkavapaata voidakseen hakea askartelunohjaajakurssille. – "Se tietää menoa", olivat miehet johtokunnassa heti sanoneet. – Ja niin tiesikin.

Anni Tervonen opiskeli Valtion Askartelunohjaajaopistossa askartelunohjaajien opettajaksi ja tuskin hän oli saanut omat lukunsa loppuun, kun hän toimi jo opettajana omassa oppilaitoksessaan. Siitä kehkeytyi 34 vuotta jatkunut elämänura, josta osan aikaa hän toimi opiston rehtorina, kunnes eläkepäivät koittivat 1990. Eikä kyse ollut vain opettamisesta, vaan kaiken aikaa myös taistelemisesta koko ammattikunnan ja sen koulutuksen puolesta. Sen puolesta oli puhuttava niin kouluhallitukseen, opetusministeriöön kuin kaikille tahoille, jotka säätelivät alan koulutuksen kiintiöitä ja määrärahoja. Huomattavasti hauskempaa oli, että omassa työssä pys-

Näyttelyn sisarensa töistä koonnut Salme Kuukka esitteli runsaslukuiselle vierasjoukolle esillä olleita töitä. Uskomattomasta määrästä oli vain osa näytteillä.

Näiden läpikuultavien verhojen kukkakuvioiden ompelutekniikan Anni Tervonen tiettävästi kehitti itse.

voston varapuheenjohtajana ja taloudellisen jaoston puheenjohtajana sekä kirkkovaltuuston jäsenenä. Karjalasta lähtöisin ollut marttatoiminta otti myös aikansa aina valtakunnallisia luottamustoimia myöten. Rakas harrastus oli kuitenkin laulaminen ja kirkkokuoro.

- Vaikka lapsena sitä ei olisi Annista arvannut. Tytöllä oli ääntä, vaikka nuottikorvaa ei niin ollutkaan. Lapsena, kun palattiin pyhäkoulusta mie toruin Annia, et sie lauloit taas nii kovast. Siitä kimpaantuneena Anni nousi pellon veräjälle, ja lauloi niin lujaa kuin ääntä lähti, jot ”Pikkuinen paimen nyt kenkäsi jalkaan…” – Mutta niin se vain korvan tarkkuus kehittyi, että seminaarissa Annilla oli

Nämä liinat ovat vain murto-osa näyttelyssä esillä olleista liinoista. Tässä kuitenkin kaiteella keskimmäisen liinan kuvioaihe on ollut käytössä Tervosten kotona pyyheliinatelineen verhossa. Se on kulkeutunut Karjalasta Antrean Kekinniemestä.

tyi kehittämään kädentaitoa ja käyttämään uusia tekniikoita, oli materiaali mikä tahansa. Ammatillista vahvuutta hän lisäsi opiskellen työn ohella Ateneumissa piirustusta ja sommittelua ja yliopiston kansatieteen luennoilta hän haki tietoa vanhoista perinteistä ja muodoista.

Laulusta voimaa

Työelämänsä aikana, lähinnä 1980-1990-luvuilla Anni Tervonen osallistui aktiivisesti niin Janakkalan kunnan kuin seurakunnan luottamustehtäviin; hän ehti olla kunnanvaltuustossa ja -hallituksessa, samoin kirkkoneu-

jo kymppi laulussa, Salme-sisko sanoo.

Janakkalan kirkkokuoro sai Annin käsistä muutama vuosi sitten upean lipun, jollaista ei tehtaissa synny. Ja tarvittaessa hän johti ja harjoitutti kuoroa.

Toinen muisto on vielä varhemmalta lapsuuden ajalta: Salme oli saanut tulirokon ja siihen aikaan se oli todella vaarallinen lapsille. Salme joutui Talikkalaan sairaalaan seitsemäksi viikoksi. Isäkin sai nähdä tyttöään vain lasin läpi. Niin ikävä oli 4,5 vuotta nuoremmalla pikkusiskolla kotona, että hän oli vain laulanut: ”Tule Salme-sisko kottii, heitä kirkopaltto pois ja tule Annin kans leikkimää.”

Vanhat mallit kunniassa

Kun käsillä tekeminen ei enää ollut leipätyötä, se puhkesi Anni Tervosen kohdalla uuteen, vapaaseen kukoistukseen hänen eläkkeelle päästyään. Jo lapsena Tervosen tytöt täyttivät käpyjä, kun vaija, isoisä, ja eno kutoivat rysiä. Vuoksi oli kalaisa virta, josta kannatti pyytää ja saalista sai. Siltä ajalta Annille lie jäänyt päähän oppi, miten tehdä kolmisiipinen rysä! Sellaisella sisarukset kalastivat Toivanjoella niin, että toisille jäivät ihmeeksi sisarusten kalansaaliit.

Kalanpyydykset olivat käytännön käsityötä, esteettisiä nekin, mutta kodintekstiilit valtasivat nyt Annin ajat. Samaa taloutta asunut sisko Salme Kuukka muistaa, että Annilla oli aina joku ellei useampikin käsityö vireillä. Lukemattomat ovat ne liinat, seinävaatteet, sisustustyynyt, joita syntyi vuosien mittaan. Yhteistä niille oli vanhojen perinteiden kunnioittaminen. Yhteen liinaan hän ompeli kukkakuviot Karjalassa kotona olleen äidin tekemän pyyheliinapeiton mallin mukaan. Yhteydet Viroon toivat myös runsaasti malleja kirjontaan. Usein Anni suunnitteli kuviot itse, mutta etenkin seurakunnalle tehtyihin töihin taiteilija Anneli Komulainen on suunnitellut kuviot ja värit, toteutustavankin.

Sisarukset yhdessä tekivät seurakunnalle arkunpeitteen, joka on kaikkien seurakuntalaisten vapaasti käytettävissä. Viimeisiä töitä kotiseurakunnalle oli kirkon joulukuusen mittavan nauhan valmistus.

Eikä elämä ollut vain pelkkää käsityötä iän karttuessa. Tapio Mäenpää kertoo, miten Anni 70 täytettyään ryhtyi atk:n käyttäjäksi. Hän haki kaupasta laitteet, kokosi ne vieraskielisten ohjeiden mukaan ja opetteli saman tien niiden käytön. Samoin kävi lasisen kasvihuoneen kanssa. Ohjeet olivat ranskankieliset, mutta niin vain kasvihuone nousi.

Me Anni Tervosen muistonäyttelyssä käyneet saimme nähdä, miten hän oli elänyt: aina elämässä mukana, kauneutta tavoittaen.

Pellavasta, pellavaloukusta, loukkuseurasta ja vähän muustakin

maatalouskoneitten yhteiskäytöstä Antrean pitäjän Mansikkalan ja Sallinkylän kulmilla

Erkki Salli

Pellavaa kasvatettiin ennen sotia 1930-luvulla varmaankin joka talossa. Pinta-alat eivät olleet kovin suuria. Viisi aaria oli jo melkoinen ala ja kymmenen aaria olisi varmaankin tulkittu jo suureksi pellava-alaksi. Sota-aikana tosin viljeltiin öljypellavaa suuremmillakin pinta-aloilla, mutta se puitiin niin kuin viljakin puimakoneella, siemenet myytiin ja varret käytettiin karjalle kuivikkeina. Öljypellavan korjuukin tehtiin niittämällä, ei nyhtämällä, kuten kuitupellavan korjuu.

Alin hammastettu rulla on isompi kuin kaksi päällimmäistä, Isompi on kiinnitetty alemman rullan akselille, jonka toisessa päässä on kampi. Pellavat levitetään rullien vieressä olevalle pöydälle, kierretään kammella rullien välissä edestakaisin ja puistellaan, syötetään uudestaan koneeseen niin monta kertaa, että päistäreet irtoavat.

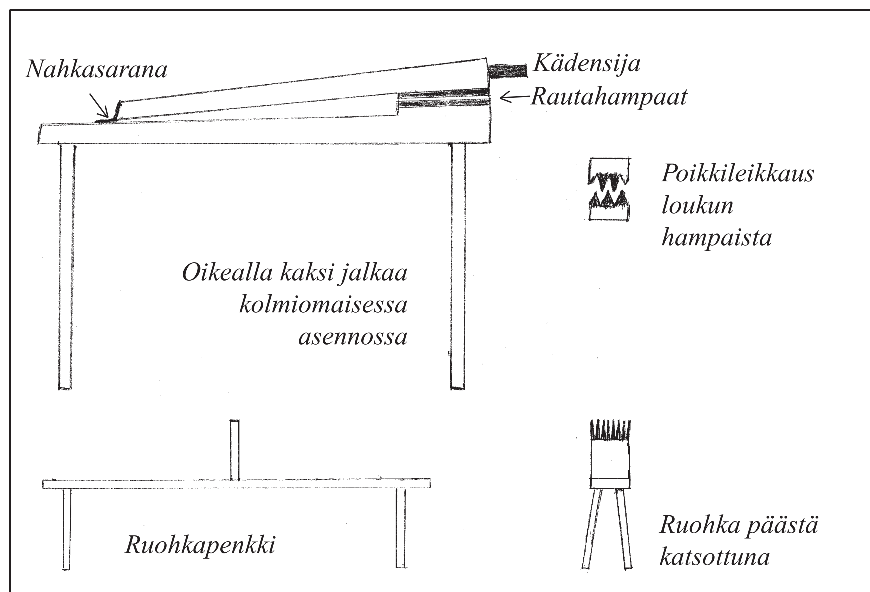

Kuitupellava siis korjattiin nyhtämällä juurineen maasta. Multa ravistettiin tietenkin juurista pois. Pellavan varret sidottiin lyhteiksi ja pantiin pariksi viikoksi Savilahteen likoamaan. Näin liotetut pellavat olivat vaaleita ja niistä tuli kauniin vaaleaa, lähes valkeaa kangasta. Parin viikon liotuksen jälkeen pellavat nostettiin vedestä ja levitettiin heinän sängelle kuivumaan.

Olipa unohtua yksi vaihe pellavan korjuussa, nimittäin ruohkaaminen. Ruohka oli noin pari-kolme metriä pitkä penkki. Sen keskellä oli noin kolmekymmentä senttiä korkea lankusta tehty kampamainen koroke. Kamman piikit oli tehty sahaamalla lankun päähän noin kahdeksan sentin pituiset, ylhäältä noin sentin levyiset alaspäin kapenevat lovet.

Sitten ruohkaamaan. Istutaan kahareisin ruohkapenkin päähän ja otetaan hyvä kourallinen vasta nostettuja pellavia ja tietenkin tyvestä kiinni pitäen lyödään kevyesti pellavanippu ruohkan kampaan, vedetään itseään kohti ja niin siemenet irtoavat. Vastapäätä penkin toisessa päässä voi olla toinen henkilö tekemässä samaa työtä. Ruohkaamisen jälkeen pellavat ovat valmiita liotukseen. Kaikkia pellavia ei aina liotettu, vaan osa voitiin jättää liottamatta. Liottamaton pellava oli tummempaa, mutta ehkä muuten samanarvoista kuin liotettukin.

Kun levitetyt pellavat olivat kuivuneet, ne kerättiin katon alle odottamaan loukutusta. Loukutusta varten pellavat kuivattiin saunassa tai riihessä. Ennen yhteisen pellavaloukun hankkimista loukutus tehtiin kolmijalkaisella ja kaksileukaisella käsiloukulla. Alemmassa leuassa oli kaksi koloa ja kolme 20-30 senttiä leveää raudoitettua hammasta. Ylemmässä vastaavasti kaksi hammasta ja kolme koloa. Yläleuka oli useimmiten nahkasaranalla kiinnitetty alaleukaan. Yläleuan koko pituus oli noin 80-100 senttiä, vapaassa päässä kädensija. Sitten loukuttamaan. Otetaan nippu kuivattuja pellavia käteen, tartutaan toisella kädellä yläleuan kädensijaan, nostetaan leukaa, työnnetään pellavanippu leukojen väliin ja aletaan loukuttaa. Toisella kädellä leuka ylös ja alas, toisella kädellä pellavanippua edestakaisin liikuttaen. Otetaan pellavanippu pois leukojen välistä, ravistellaan päistäreet (kuitujen sisällä oleva pellavan kova runko) pois, käännetään nippu toisinpäin ja jatketaan loukuttamista, kunnes päistäreet on saatu kaikki irti. Onko rattoisaa vai työlästä?

Loukku seuralle pullakahvilla

Olipa sitten rattoisaa tai työlästä, niin joka tapauksessa jostakin syntyi ajatus paremman pellavaloukun hankkimiseksi kylien käyttöön. Perustettiin loukkuseura. Se toimi siten, että jokainen seuraan kuulunut talo vuorollaan järjesti pullakakkukekkerit. Osallistujat maksoivat kahvista ja ennen pitkää loukkurahat olivat kasassa. Loukku ostettiin ja pellavan päistäreet saivat kyytiä aivan toisella tavalla kuin aikaisemmin. Ei ole tietoa, että olivatko kaikki Mansikkalan ja Sallinkylän talot osakkaina loukkuseurassa, mutta lienee niitä joka tapauksessa toistakymmentä ollut. Näin oli pellavat saatu loukutettua. Mutta miten niistä lankaa saatiin? Entisinä aikoina niin pellavat kuin villatkin kehrättiin kotona rukilla, mutta jo ainakin 1930-luvulla ruvettiin pellavia kehräyttämään Tampereen pellavatehtaalla. Lähetettiin siis pellavat Tampereelle ja muutaman viikon kuluttua ne tulivat takaisin langoiksi kehrättynä. Kaikki kunnia kotikehrääjille, mutta kyllähän tehtaan kehräämät langat olivat paljon tasalaatuisimpia kuin kotona kehrätyt. Kyllä kotona kehrätystä langastakin hienoa palttinaa ja pöytäliinoja sekä monenlaista muutakin saatiin.

Yhteistyössä on voimaa

Yhteinen puimakone hankittiin vuonna 1926. Yhtymässä olivat osakkaina Sallilasta (Sallin kylästä) Tuomas Kuikka, (Ollin Tommo) Antti Rahkonen ja Pietari Salli (Tuomaalan Pekko) sekä Mansikkalasta Juho Kuikka (Putnan Jussi). Kuikat olivat veljeksiä. Kun viljat olivat syksyllä seipäillä, tuurikkailla tai kuhilailla kuivuneet, ne ajettiin hevosella navetan vintille odottamaan puimista. Siihen aikaan ei vielä ollut sähköä niillä kulmilla. Antti Rahkonen oli ostanut Hausjärveltä Hikiän kylästä entiseltä Saviniemen kartanon omistajalta valtavan kokoisen öljymoottorin. Sen alla oli neljä pyörää ja siirtämiseen talosta toiseen tarvittiin kaksi hevosta. Antti Rahkonen oli itse konemestarina ja huoltajana puintihommissa. Muuta puintiväkeä oli jokaisesta osakastalosta kaksi henkilöä.

Vuonna 1936 Mansikkalaan ja Sallilaan saatiin sähkö. Puimakoneitakin alettiin pyörittää sähkömoottorilla. Rahkoselle hankittiin oma puimakone, ja vanha kone jäi kolmen muun talon omistukseen. Nämä kolme taloa, Ollila (Olli), Putna ja Tuomaala ostivat yhteisen sähkömoottorin ja puinnit tehtiin entisellä tavalla yhteistyöllä. Suunnilleen samoihin aikoihin sähköistyksen kanssa hankittiin myös yhteinen perunannostokone. Sen osakkaina olivat Sallilasta Ollila ja Tuomaala, Mansikkalasta Putna ja Eerikkala. Eerikkalan omistajina olivat Valpuri (Vappu) Talja ja hänen lapsensa Tyyne, Tauno ja Vilho Talja. Myöskin perunaa nostettaessa tehtiin yhteistyötä siten, että jokaisesta osakastalosta oli vähintään kaksi noukkijaa naapuria auttamassa. Myös hevosta tarvittiin naapuriapuna perunoita kellariin kuljetettaessa. Näin yhteistyöllä helpotettiin maatalouden raskaimpia töitä, mikä etenkin sodan aikana oli tärkeää, kun nuoret miehet ja osin naisetkin olivat ”siellä jossakin”. Perunan nostokone oli edelleen traktorivetoisena käytössä Pentti Taljalla.

Eräs yhteistoimintatapahtuma oli jäitten ajo Savilahden Maidonmyyntiosuuskunnan varastoon. Jäitten nostoon oli palkattu kaksi miestä, mutta ajo varastoon tehtiin talkoilla. Jokainen osuuskuntaan maitoa lähettävä talo antoi sille määrättynä päivänä hevosen ja miehen jäitten ajoon. Palkatut miehet sahasivat pari metriä pitkällä jääsahalla jäät noin 50 cm x 100 cm kokoisiksi lohkareiksi. Kolmas mitta riippui sitten jään paksuudesta. Isoilla jääsaksilla miehet vetivät vedessä kelluvat palat jäälle ja nostivat ne pystyyn valumaan. Nämä köntit hevosmiehet sitten väänsivät rekeen ja ajoivat osuuskunnan jäävarastoon Sokkalaan. Siellä oli muutamia talkoomiehiä sijoittamassa jäitä hyvään järjestykseen. Varaston täytyttyä jäät peitettiin ainakin puolen metrin kerroksella sahanpurua. Näitä Savilahdesta nostettuja jäitä käyttivät myös maidon lähettäjät maidon jäähdyttämiseen kotona. Ei ollut siihen aikaan käytössä sähköllä toimivia jäähdyttimiä. Tultiin toimeen luonnon antimilla, vähemmän saastuttaen.

Muisteluksia puintitouhuista ennen varsinaisen puimakoneen hankintaa

Tiedossani ei ole, milloin Suomessa on keksitty/otettu käyttöön varsinaisen puimakoneen edelläkävijä, joka pystyi erottamaan jyvät ja akanat lyhytkortisten kevätviljojen oljista. Seulojen puuttuessa tarvittiin erillinen viskuulaite, jonka tunsin työnimellä ”massina”, ja sillä tapahtui jyvien lopullinen puhdistaminen.

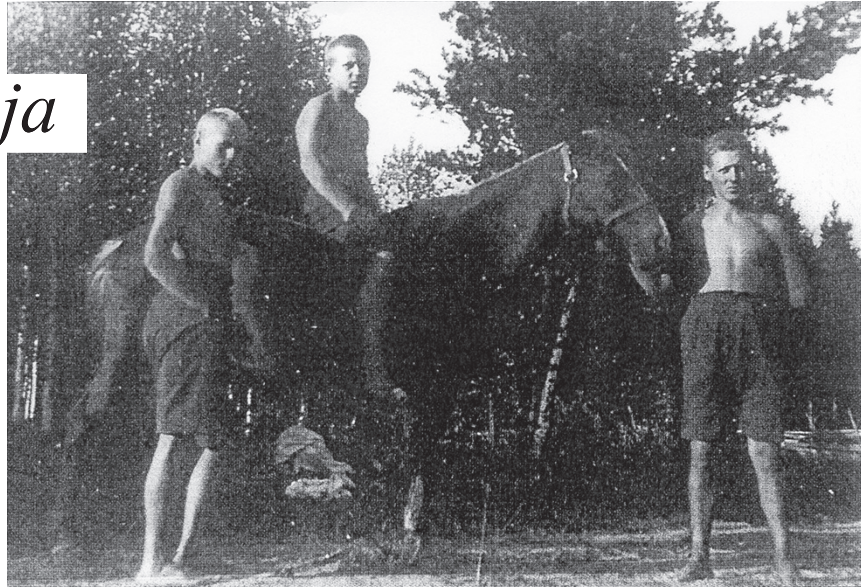
Kotitilallani (Tuomaalassa) toiminta oli sovitettu siten, että päältä syötettävä puintilaite oli sijoitettu riihen sivulle syöttöaukko noin puoli metriä lattiatasoa korkeammalle. Tuolloin jyvät ja ruumenet putosivat alaspäin ja oljet kohlijoiden kuljettamana omaan osastoonsa. Voiman lähteenä toimi molempien pyörityksessä meillä, kuten monilla muillakin tiloilla, hevoskierto. Tästä muodostuikin allekirjoittaneelle ensimmäinen työsuhde maatalouden hyväksi. Hevosena käytettiin jo yli 20-vuotiasta Vappu-tammaa. joka oli pirteä ja nöyrä liikkumaan, mutta onhan se vähän tympeää päiväkaudet kiertää tuollaista kuuden metrin halkaisijalla varustettua ympyrää. Siksi jouduin useita päiviä viisivuotiaana istumaan hevosen takana ajurin pukilla sekä pikkuvitsalla ja ohjaksilla huolehtimaan siitä, että Vappu kulki työkoneiden vaatimaa tasaista tahtia.

Ruis ei pitkäkortisena soveltunut tällä koneella puitavaksi, vaan se oli puitava riuskoilla (varstoilla) ja jyvät eroteltiin ruumenista massinalla.

Toivo Sallin muistelmien mukaan Erkki Salli

Markkinmuistoja

Uljas Marttinen (98 v.)

Marttisen veljekset hevosineen. Uljas on päässyt hevosen selkään.

”Talvella Talikkalan markkinoilla ja kesällä Tampereella heilani soitteli saksanpolkkaa elämäni kanteleella.” Muun muassa tuollaista laulua laulettiin piirileikkiä tanssittaessa 1920-luvun alkupuolella, mihin aikaan nämä muistikuvani liittyvät.

Paikannimi Talikkala tuo monelle mieleen Viipurin Talikkalan mäen, mutta ei siellä koskaan ollut markkinoita, vaan Viipurin markkinat olivat itse kaupungissa. Markkinoiden Talikkala oli Antrean kunnassa. Tämä kylä sijaitsi Vuoksen rannalla kirkonkylän ja Antrean asemaseudun puolivälissä. Kylän keskeinen hiekkakangas sopi mainiosti markkinapaikaksi. Markkinat olivat kahdesti vuodessa, touko- ja syyskuun alkupuolella eivätkä siis talvella, kuten laulussa sanotaan.

Talikkalan markkinat olivat pääasiassa hevosten, karjan ja muiden kotieläinten myynti- ja ostopaikka, mutta niitä täydensivät monenlaiset myyntikojut ja pöydät. Tarjolla oli erilaista vaatetavaraa, jalkineita, astioita ja muita keittiötarvikkeita, kirjoja, papereita ja kirjoitusvälineitä. Viimeksi mainitulla pöydällä oli myytävänä myös puukehyksisiä kivitauluja ja ”riffelikyniä”, välineitä, joilla tämänkin jutun kirjoittaja on kirjoitus- ja laskutaitoa kiertokoulussa opetellut.

Helppo-Heikki myi ja nauratti

Erikoista ohjelmaa markkinaväelle tarjosi ”Helppo-Heikki” myyntipöytänsä ääressä. Hän otti jonkin esineen tai erän jotakin tavaraa ja ilmoitti sen hinnan. Kukaan ei ostanut esitettyä mainitulla hinnalla ja Helppo-Heikki lisäili siihen kylkiäisiä, kunnes joku osti erän. Aina ei ostajaa ilmaantunut. Silloin hän vaihtoi tavaran toiseksi ja aloitti tarjouksensa alusta. Esittelyyn liittyi aina pieniä juttuja ja piloja, mitkä naurattivat kuuntelemaan tullutta markkinaväkeä. Helppo-Heikki piti välillä taukoa. Silloin häntä kuunnellut yleisö siirtyi katsomaan toista huvittajaa, sirkuksen pelleä, joka sirkusteltan ulkopuolella houkutteli ihmisiä tulemaan sirkukseen tehden erilaisia temppuja ja puhellen hauskoja juttuja.

Ennen markkinoilta lähtöä oli käytävä ostamassa kotiin tuliaisiksi Viipurin rinkeli ja ”paraskia” (Sortavalan rinkeliä eli vesirinkeliä).

Itse kävin Talikkalan markkinoilla kahdesti, nimenomaan syysmarkkinoilla. 1923 vein kaksi vuotta vanhemman veljeni Arvon kanssa markkinoille yhden lehmistämme. Läävämme (navetta) oli pieni, siinä oli tilaa vain kolmelle täysikasvuiselle lehmälle. Parhaan lypsylehmän vasikasta oli kasvatettu uusi lypsettävä ja huonolypsyisiin oli myytävä pois. Äitimme meni markkinoille hevosella teitä myöten, me veljekset lehmän kanssa oikopolkuja käyttäen metsien läpi. Toinen meistä talutti pääpuolesta, toinen ajoi takaa vitsan avulla. Lehmä ei millään tahtonut lähteä pois tutulta laidunalueelta. Toinen vaikea paikka oli lehmän saaminen Vuoksen yli vievälle lossille. Selvittiinpä näistä vaikeuksista markkinoille, missä lehmä myytiin. Kotiin päästiin hevoskyydillä. Me pojat edustimme talon miesväkeä, isämme oli kuollut 1915. Vanhin veljeksistä Toivo oli jo oppikoulun lukioluokilla, joten hänen opintojaan ei häiritty markkinoiden vuoksi koulusta poissaololla. Me nuoremmat keskikoulua käyvät olimme markkinapäivän poissa koulusta.

Hevosta vaihtamassa

Toisen kerran olin Talikkalan markkinoilla 1925 hevosta vaihtamassa naapurin isännän avustamana. Oli päätetty vaihtaa jo iäkäs hevosemme nuorempaan ja juoksuhaluisempaan. Markkinoille meno tuli minun tehtäväkseni, sillä Toivo oli parhaillaan sotaväessä ja Arvo lukioluokilla koulussa. Minä keskikoululaisena olin päivän poissa koulusta.

Markkinoilla neuvoteltiin monen kanssa hevosen vaihdosta, suoritettiin koeajoja lähialueen hiekkateillä, kehuttiin omaa ja vähäteltiin vaihtotarjokasta, jonka ikä varmistettiin hampaista. Tosin tuo vaihtohevonen oli laihahko, mutta arvelin voivani lihottaa sen, sillä olimme saaneet melko runsaan kaurasadon, mistä riittäisi tarpeeksi hevosellekin. Kaupanteossa ei käytetty ollenkaan rahaa, vaan hevoset vain vaihdettiin. Asiaan kuuluvat ”kauppalitkat” (viinaryyppy) hoiteli puolestani naapurin isäntä. Hän jäi markkinoille, minä ajelin juoksuhaluisella hevosella kotiin. En tiedä lihoiko tuo laihako hevonen, sillä maatilamme myytiin saman vuoden lopulla hevosineen ja karjoineen Väinö Kuikalle. Perheemme muutti Helsingin maalaiskuntaan (nykyisin Vantaa). Siitä lähtien olen asunut Helsingin tienoilla

Vuoksen Säätiö apurahat vuodelle 2008

Vuoksen Säätiö jakoi tänä keväänä opintoapurahan 40:lle opintonsa tänä vuonna päättävälle tai äsken päättäneelle nuorelle, joiden suku juontaa joko Antreaan tai Vuoksenrantaan. Lisäksi jaettiin eri suuruisia kannustusstipendejä tohtoreiksi väitelleille ja kylä-, suku- tai perhekirjojen tekijöille. Arkeologi, fil. tri Hannu Takalan tutkimustyötä Antrean ja Vuoksenrannan mailla tuettiin myös.

Seuraavat opiskelijat saivat stipendin:

Anttila Jerry, valmistuu Riihimäen Ammattioppilaitoksesta autonkuljettajaksi. Kuisman suku Antreasta.

Grandin Ville, valmistuu Linköpingin yliopiston teknillisestä tiedekunnasta. Hytösten suku Antreasta.

Hannula Suvi, valmistuu Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulusta restonomiksi (AMK). Virolaisten suku Vuoksenrannasta.

Hatakka Maria, valmistuu HAMK:n Riihimäen osaston liiketalouden koulutusohjelmasta tradenomiksi. Suku Antreasta.

Hyvönen Tuire, valmistuu Hämeen ammattikorkeakoulusta (HAMK) liiketalouden linjalta tradenomiksi. Kuparisen suku Antreasta.

Kauhanen Tuuli, valmistuu Helsingin yliopiston humanistisesta tiedekunnasta filosofian maisteriksi. Hutrin suku Antreasta.

Koskinen Mari, valmistuu HAMK:n tietojenkäsittelyn koulutusohjelmasta tradenomiksi. Seitsosten suku Antreasta.

Kuparinen Riikka, valmistuu Helsingin yliopistosta oikeustieteellisestä tiedekunnasta oikeustieteen maisteriksi. Suku Antreasta.

Kurronen Kristiina, valmistuu Lahden muotoiluinstituutista medianomiksi. Ahtiaisen suku Vuoksenrannasta.

Laaksonlaita Antti, valmistuu Tampereen teknillisestä yliopistosta diplomi-insinööriksi. Kuisman suku Antreasta.

Laukkanen Sami, valmistuu Koulutuskeskus Tavastialta ensihoidon lähihoitajaksi. Laukkaset ja Hanniset Antreasta.

Lehtinen Piia, valmistunut Koulutuskeskus Tavastiasta lähihoitajaksi. Kuisman suku Antreasta.

Louhelainen Sini, valmistunut Lahden Diakonian instituutista nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajaksi. Kuparisen suku Antreasta.

Luumi Timo, valmistuu Savon Ammatti- ja aikuisopistosta (Suonenjoki) maatalousteknologian koulutusohjelmasta. Hutrin suku Antreasta.

Müller Eveline, valmistuu Göttingenin yliopistosta kasvatustieteen maisteriksi. Heikkosten suku Vuoksenrannasta.

Niemi-Nikkola Tuulia, valmistuu Helsingin yliopistosta humanististen tieteiden kandidaatiksi. Sunin ja Kekin suku Antreasta.

Oksanen Mari, valmistuu Lappeenrannan teknillisestä yliopistosta Sähkötekniikan koulutusohjelmasta tekniikan kandidaatiksi. Kuparisten ja Kekin suku Antreasta.

Ollikainen Juha-Pekka, valmistuu Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta metsätalousinsinööriksi. (AMK). Virolaisten suku Vuoksenrannasta.

Parkkinen Carita, valmistuu Pirkanmaan ammattikorkeakoulusta Liiketalouden koulutusohjelmasta.

Parkkinen Katja, valmistuu Pirkanmaan ammattikorkeakoulusta Liiketalouden koulutusohjelmasta. Parkkiset ja Tervoset Antreasta.

Partanen Anna-Stina, valmistunut Helsingin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta.

Partanen Mira, valmistunut Lontoon yliopistosta, The School of Oriental and African Studies, maisteriksi (Master of Science). Suku Antreasta.

Pekkonen Pentti, valmistuu New York Institute of Technology´sta, arvo Bachelor of Arts, (Major Specialization, English). Suku Antreasta.

Persson Outi, valmistuu Teknillisestä korkeakoulusta diplomi-insinööriksi. Seitsosten suku Antreasta.

Pullinen Mirjami, valmistuu Helsingin yliopistosta aineenopettajan koulutuksesta filosofian maisteriksi. Suku Antreasta.

Rabe Kaarina, valmistunut HAMK:sta Mediatekniikan koulutusohjelmasta insinööriksi (AMK). Pullisen suku Antreasta.

Ravantti Mikko, valmistunut Helsingin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta oikeustieteen kandidaatiksi. Suku Vuoksenrannasta.

Romppanen Heidi, valmistuu Helsingin yliopiston farmasian laitokselta farmaseutiksi. Mustosen suku Vuoksenrannasta.

Seitsonen Sinikka, valmistuu Riihimäen ammattioppilaitoksesta Autotekniikan koulutusohjelmasta ajoneuvoasentajaksi. Seitsoset ja Ruposet Antreasta.

Sokka Sasa Tuulia, valmistuu Jyväskylän yliopistosta filosofian maisteriksi. Suku Vuoksenrannasta.

Talja Helinä, valmistuu Helsingin yliopistosta matemaattis-luonnontieteellisestä tiedekunnasta kemian maisteriksi. Suku Antreasta.

Talja Laura, valmistunut Tampereen yliopistosta humanististen tieteiden kandidaatiksi. Suku Antreasta.

Toiviainen Kaisa, valmistuu Länsi-Uudenmaan koulutuskeskuksesta verhoilualan artesaaniksi. Kupariset ja Jantuset Antreasta ja Vuoksenrannasta.

Toivonen Kalle, valmistuu Riihimäen ammattioppilaitoksesta LVI-asentajaksi. Kuparisen suku Antreasta.

Tonteri Laura, valmistuu Forssan ammatti-instituutista datanomiksi. Tonterin suku Vuoksenrannasta.

Tonteri Liisa, valmistuu Koulutuskeskus Tavastiasta sosiaali- ja terveysalalta lähihoitajaksi. Suku Vuoksenrannasta.

Vainola Marika, valmistunut Laurea ammattikorkeakoulusta Liiketalouden AMK-tutkinnon turvallisuusalan koulutusohjelmasta tradenomiksi. Oran suku Antreasta.

Vilen Ville, valmistuu Koulutuskeskus Salpauksesta sähkö- ja elektroniikkalinjalta. Hutrin suku Antreasta.
Väistö Ville, valmistuu Tampereen Teknillisestä yliopistosta diplomi-insinööriksi. Kemppejä ja Sintosia, suvut Antreasta ja Vuoksenrannasta.
Äikäs Pilvi-Annukka, valmistuu Lahden AMK:n Musiikin laitokselta musiikkipedagogiksi, pääaineena laulu. Jantuset Vuoksenrannasta.

Muut stipendit

Lotta Viikarille on myönnetty apuraha hänen väiteltyään Lapin yliopistossa Oikeustieteiden tiedekunnassa oikeustieteen tohtoriksi. Hän on tehnyt väitöskirja kansainvälisen oikeuden alalta koskien kestävän kehityksen periaatteita avaruustoimintaan. Miettisen ja Romun suku on Antreasta.
Riku Taljalle on myönnetty apuraha hänen väiteltyään maatalous- ja metsätieteen tohtoriksi Helsingin yliopiston Maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa Elintarviketeknologian laitokselta. Väitös käsittelee perunatärkkelyksien ja polyolien soveltuvuutta biomateriaalikalvojen valmistamiseen. Biomateriaalikalvoilla voidaan vähentää synteettisiä, maatumattomia jätteitä biologisesta kiertokulusta. Taljat ja Varvat ovat Vuoksenrannasta.
Taurun sukuseuralle on myönnetty apuraha Taurun sukukirjan julkaisemiseen.
Matti Kukkoselle on myönnetty apuraha omakustanteen ”Matti Valtterinpoika – Arpia selässä ja sielussa” julkaisemiseen.
Kaarina Toivoselle on myönnetty apuraha hänen isäänsä Pentti Pullista koskevan kirjan julkaisemista varten.

Ennakoi! Erinomainen joululahja itsellesi ja läheisillesi!

”Itsenäisyyssodat kotiseudullamme” -dvd-levy ennakkotilauksena

Käsikirjoitus: Antti Henttonen
Sotahistorian asiantuntija: eversti Matti Koskimaa
Kuvatoimittaja: everstiluutnantti Arto Kotro
Ohjaus: ohjaaja Aarno Unkila
Videokuvaajat: Aarno Unkila, Martti Talja (Vr), Tom Kiias, Erkki Sillanpää ja Jukka Kemppi
Maasto-oppaat: Martti Talja (Vr), Seppo Kuparinen, Esko Paajanen ja Veikko Partanen
Johtoryhmä: Antti Henttonen, Eino Kilpiäinen, Martti Talja (A), Martti Talja (Vr), Pentti Talja, Harri Hatakka, sihteeri Raakel Henttonen.

Olemme jo lehtemme aikaisemmissa numeroissa kertoneet Vuoksen Säätiön, Antrea-Seuran ja Vuoksenranta-Seuran yhteishankkeena olevan historiallisen kotiseutuohjelman tuottamisesta dvd-levynä. Se esittelee kolmen itsenäisyyssotamme, ja *vapaussodan, talvisodan ja jatkosodan* tapahtumia kotipitäjissämme.
Työ on tarkoitus saada valmiiksi ensi syksynä marraskuuhun mennessä, jolloin järjestetään Vuoksen Säätiön 60-juhlavuoden tapahtumina sen ensiesitykset antrealaisten sekä vuoksenrantalaisten asutusalueilla.
Ohjelmasta tulee noin puolentoista tunnin mittainen dvd-levy, joka voidaan katsoa yhtäjaksoisesti tai kolmena osiona.

Levyn myyntihinnaksi tulee 30 euroa (+ 5 euron lähetyskohtainen postitusmaksu niille, joille levy joudutaan lähettämään postitse). **Ennakkotilaajat saavat sen 25 eurolla + postitus.** Ennakkotilauksen voi tehdä alla olevalla lomakkeella ja maksamalla summan Antrea-Seuran hoitamalle yhteistilille 539602 – 298454 / DVD.
Pitäjäseurat jakavat ja myyvät levyjä mm. eri tilaisuuksissaan, joista voi noutaa myös ennakolta tilatut levyt.

Tilauslomake lähetetään 30.9.2008 mennessä osoitteella:

Antrea-Seura, sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenk. 12 D 39, 00530 Helsinki —— tai
Vuoksenranta-Seura, sihteeri Tiina Hölttä, Syrjälahdentie 53, 19430 Pertunmaa

Tilaan ____ kpl ITSENÄISYYSSODAT KOTISEUDULLAMME dvd-levyjä
hintaan á 25 euroa + postitusmaksu 5,- lähetykseltä, yhteensä _______ euroa.

Maksan summan tilille 539602 – 298454 / DVD

Nimi:____

Osoite ____

Puh. ____

JOUKKOKIRJE

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti N:o 38 ● 2008

Esan 2-joukkueessa soutivat: eturivissä vasemmalta Essi Louhelainen, Outi Kuparinen, Tiina Kuparinen, Liisa Arminen (perämies), Tommi Kuparinen, Vesa Hakala ja Anssi Autio. – Takarivissä vasemmalta: Suvi Louhelainen, Tuula Louhelainen, Sonja Pusa, Paula Kuparinen, Teija Hakala, Riikka Kuparinen, Merja Jääskeläinen ja Heidi Peura.

Niitähä myö kaik ollaa, sammoi antreelaisii!

Ol ikä sit mikä tahtojaa. Toiset meist ehtiit syntyy Antrees, toiset o Hämmees tehtyi, mut aatos ja asja o sama. Nuoremmat pittiit kesäl Antree Esan lippuu korkial Mommilajärve souvus.- Lue tarkempaa sivult 22.

Niitä nuorempii kaivattii tok pitäjäjuhlaa Riihimäelkii. Sielt näitä alakuvas olevii naisii taas ei piä pois mikkää, ko kerra o tottunt käymää ja juhlis näkköö vanhoi ystävii. Sillanpään Maila siin just tervehtii Olknuora Helvii sisareesa Sunin Lempin kans. Juttukaverin on Jantuse "tytöt", Salon Kaarina (vas.) ja Jokise Laila. Juhlist lissää sivuil 4-7.

Antrea-Seura ry:n toimintaa 2009

TAMMIKUUSSA
- Tammi-iltamat lauantaina 24.1.2009. Paikka ilmoitetaan myöhemmin. Seuraa Karjala-lehden ja paikallislehtien seurapalstoja.

MAALISKUUSSA
- Operetti Iloinen leski, Franz Lehár, perjantaina 6.3. klo 19.00. Varaa lippusi jouluun mennessä Anna-Liisa Linnalta (03)6822024 tai Raili Kekiltä 09-7242579
- Perinnepäivä, seuraa ilmoittelua

TOUKOKUUSSA
- Antrean kirkonmäen siivoustalkoot

KESÄKUUSSA
- Retki Antreaan ja Vuoksenrantaan, jossa yhteinen pitäjäjuhla 6.6.-7.6.
- Karjalaiset kesäjuhlat Kuopiossa 12.6.-14.6.

HEINÄKUUSSA
- Pitäjäjuhla Lopella 12.7.

SYYS-LOKAKUUSSA
- Seuran vuosikokous

LOKA- MARRASKUUSSA
- teatteri-ilta

Liity jäseneksi Antrea-Seuraan!

Silloin pääset osallistumaan seuran toimintaan ja saat kahdesti vuodessa ilmestyvän Antrealaisen, Antrealainen/Vuoksenrantalainen-lehden. Mukana olo ei maksa paljoa: perheen ensimmäiseltä jäseneltä jäsenmaksu on 15 euroa ja perheen toiselta jäseneltä vain 5 euroa.
Jäsenksi pääset helposti ilmoittamalla nimesi ja osoitteesi seuran sihteerille Pirjo Tiippananalle, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki, puh (09) 701 1818; sähköpostiosoite: pirjo.tiippana@jippii.fi.
Maksa jäsenmaksu tilille 800014-517810 ja muista kirjoittaa pankkisiirtoon nimesi ja tarkka osoitteesi.
Maksun saaja on Antrea-Seura ry. Fredrikinkatu 63 A 1 b. 00100 Helsinki.

Muistojuhlamatka Karjalasta lähtemisen 65-vuotiselle muistolle

Ensi kesänä järjestetään Antrea- ja Vuoksenranta-seuran yhteistyönä muistojuhla Karjalasta lähtemisen 65-vuotiselle muistolle 7.6.2009. Pääjuhla pidetään Vuoksenrannan kirkolla, jossa alustavan tiedon mukaan juhlapuheen pitää pääministeri Matti Vanhanen. Menomatkalla lasketaan seppele Antrean sankarihaudalle ja pidetään lyhyt muistotilaisuus Antrean kirkonmäellä. Varsinainen jumalanpalvelus pidetään Vuoksenrannan kirkossa.

Tapahtumiin voi ottaa osaa osallistumalla 1-päiväiseen matkaan sunnuntaina 7.6. tai 2-päiväiseen matkaan 6.6-7.6.2009, jolloin lauantaina voi tehdä kotikylämatkoja. Kaksipäiväiset matkat on hyvä suunnitella kylittäin tai koulupiireittäin. Matkatiimi Oy huolehtii autojen ja hotellien varauksista. Rupolalaiset ovat tekemässä kolmipäiväistä matkaa 5.6-7.6.2009. Tähän joukkoon haluavat, ottakaa suoraan yhteys Pertti Ruposeen puh: 044-2143819.

Tarkempia tietoja löytyy, kun selaatte lehteä Vuoksenrannan puolelta.

Antrealainen-Vuoksenrantalainen

Antrea-Seuran ja Vuoksenranta-seuran jäsenlehti.
ISSN 0781-2280

Päätoimittaja Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898; 0400-847023;
raakel.henttonen@**aina.net**; raakel.henttonen@renkolainen.com;
os. Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala **Huom! uudet yhteystiedot**
Taitto TMI RH-Teksti, Raakel Henttonen
Toimituskunta: Antrealainen: Antrea-Seuran johtokunta
Vuoksenrantalainen: Tatu Vanhanen, puh. (09)8796 771,
os. Suopolku 4 D, 01800 Klaukkala.
Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.

PUHEENJOHTAJALTA

Antrealainen nettiin

Tämä lehti, jonka nyt olet saanut käsiisi on numeroltaan 38. Ensimmäinen Antrea-Seuran julkaisema lehti ilmestyi 29.10.1978 ja eräänlaisena kimmokkeena lienee ollut se, että seura täytti tuolloin 25 vuotta. Lehden toimitti Antti Henttonen, jonka kirjoituksia saamme edelleenkin usein lehdestä lukea. Ensimmäisessä lehdessä mainittiin, että lehti tulee ilmestymään 2-3 kertaa vuodessa, mutta ilmestyminen vakiintui kuitenkin yhteen kappaleeseen vuotta kohden. Vuoksenrantalaiset tulivat mukaan vuonna 1985 siten, että heillä oli omat sivunsa lehden jälkiosassa. Nykyään tilanne on vakiintunut sellaiseksi, että syksyllä ilmestyvä lehti on Antrean ja Vuoksenrannan yhteinen ja lisäksi Antrea-Seura julkaisee keväällä yksinään oman lehden. Lehden toimittajana on nykyään Raakel Henttonen ja toimituskuntana koko Antrea-Seuran johtokunta.

Lehden sisältö on pysynyt melko samanlaisena. Seura kertoo toiminnastaan ja menneen vuoden tapahtumista. Entisestä Antreasta on muisteluita ja kuvia aina mukana. Myös sananparsia ja kaskuja on eri lehdissä tuotu esille. 90-luvulle tultaessa mukaan tulivat kotikylämatkat ja myös paikan päällä Antreassa pidetyt juhlat. Sivumäärä on vuosien mittaan lisääntynyt. Numerossa 1 oli kahdeksan sivua ja viime vuoden joulunumerossa sivuja oli jo 60.

Ensimmäisessä lehdessä Oili Korkeamäki ja Antti Henttonen toivat esiin huolestuneisuutensa seuran jäsenten keski-iän noususta. Seuraavan 25-vuotistaipaleen keskeiseksi tavoitteeksi he asettivat kotipitäjämme muistojen ja perinteen vaalinnan siirtämisen seuraavalle sukupolvelle. Kolmekymmentä vuotta myöhemmin voidaan esittää sama huoli, mutta voidaan myös todeta, että toisen ja kolmannen polven antrealaisia on saatu mukaan toimintaan.

Omalla lehdellä on tärkeä merkitys, varsinkin kun entisiä antrealaisia löytyy tänä päivänä ympäri maata. Myös ulkomaille lähtee noin kymmenkunta lehteä joka postituksen yhteydessä. Lehden postitus tehdään talkootyönä kaksi kertaa vuodessa. Osoitetarrat kiinnitetään yksitellen lehteen ja sisään laitetaan jäsenmaksukaavake, tosin antrealaiset tekevät sen vain kevään postituksen yhteydessä. Lopuksi kaikki lehdet järjestetään postinumeroiden mukaiseen järjestykseen ja niputetaan sopiviin nippuihin. Aikaa kuluu 2-3 tuntia 6-8 hengen suuruiselta joukolta. Palkaksi saa pullakahvit ja hyvän mielen.

Kaikki lehdet ovat tallella seuran arkistossa. Tulevaisuuden haasteena on niiden saaminen sähköiseen muotoon omille nettisivustoillemme. Tätä kautta voi joku nuori joskus tehdä löytöjä varsinkin, jos on tietoinen siitä, että omat sukujuuret ulottuvat nykyisen itärajamme toiselle puolen. Myös vanhemmalle väestölle voi näistä olla myös iloa, kunhan vain opettelee internetin käytön. Moni lehti on saattanut aikojen kuluessa kadota tai ainakin tarinat unohtua.

Olen kerännyt joitakin esimerkkejä lehden alkutaipaleelta. Ne löytyvät muualta lehden sivuilta.

Pentti Talja

SISÄLLÖSTÄ:

ANTREALAISTEN JA VUOKSENRANTALAISTEN YHTEISET PITÄJÄJUHLAT s. 4-7

SEURAN SYKSYISESTÄ SYYSKOKOUKSESTA s. 8-9

ANTREAN LUONNONMAISEMASTA s. 12-15

TERTTU TALJAN TÖITÄ ESILLÄ s. 23

"ITSENÄISYYSSODAT KOTISEUDULLAMME" -FILMISTÄ UUTTA TIETOA s. 26-27

ANTREALAISIAKIN SIPERIAAN s. 26

VUOKSEN SÄÄTIÖN OPISKELIJA-APURAHOJEN HAKUOHJEET s. 15 ja VUOKSENRANTALAISEN PUOLELLA s. 25

Antrealaiset ja vuoksenrantalaiset juhlivat yhdessä

Raakel Henttonen

Antrealla ja Vuoksenrannalla ovat olleet vuosisataiset kiinteät yhteydet, aina vuoteen 1924 asti, jolloin tuo Antrean kunnan itäinen osa erosi omaksi pitäjäkseen. Yhteydet säilyivät kiinteinä sen jälkeenkin, vielä silloinkin, kun sodan takia valtaosa väestä sijoittui Antreasta Kanta-Hämeeseen ja Vuoksenrannasta Päijät-Hämeeseen ja tietenkin virta vei myös pääkaupunkiseudulle. Kanssakäymistä ovat lujittaneet kuntarajojen yli sukulaisuudet ja tuttavuudet, jotka ovat kantaneet näihin päiviin asti.

Niinpä aika ajoin antrealaiset ja vuoksenrantalaiset järjestävät yhteiset pitäjänjuhlat, joiden tapahtumapaikkana toistuvasti on Riihimäki niin maantieteellisen sijainnin kuin lähialueiden karjalaisen asutuksen vuoksi. Antrea-Seuran puheenjohtaja Pentti Talja selvittikin juhlaväelle juhlien kiertoa vuosittain viidessä lähipitäjässä, ja juuri Riihimäki on tuo kaikkia kokoava keskus.

- Tätä kiertoa eivät tulevat kuntaliitoksetkaan tule rikkomaan, oli Talja laskeskellut. Hän viittasi myös siihen, että kuntaliitokset ovat ajankohtaisia myös rajan takana, sillä nykyiseen Antreaan on yhdistetty nyt useita alueita, mm. juuri entinen Vuoksenranta sekä Kirvun kunta. Liitokset saivat Taljan hersyttelemään ajatuksella, että näin juuri olisi ilmeisesti käynyt silloinkin, jos Kannas olisi edelleen Suomella. – Tai sitten tilanne olisi päinvastoin, hän veisteli vilkaistessaan etupenkissä istuvaan Vuoksenranta-seuran puheenjohtajaan, Pekkolan Martti Taljaan.

Tämän heinäkuun toisena viikonvaihteena pidetyn juhlan takana olivat siis molemmat pitäjäseurat sekä molemmille entisille pitäjille yhteinen Vuoksen Säätiö. Juhlakansaa kokoontui noin 350 henkeä Riihimäen kirkonmäelle seppeleen laskuun Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille, jumalanpalvelukseen ja pääjuhlaan kirkon viereisessä seurakuntakodissa. Pitäjäjuhla on kesän merkkitapaus vanhemmille pitäjäläisille, mutta vähitellen yleisön joukkoon on alkanut ilmaantua sitä keski-ikäistä evakkoväkeä, joka on syntynyt Hämeessä.

Paluuta menneeseen ei ole

Juhlapuheessaan syntyjään vuoksenrantalainen professori Tatu Vanhanen keskittyi Karjala-kysymykseen, joka hiertää suurena vääryytenä karjalais-

Puheen sorinaa etupenkissä ennen juhlan alkua. Eturivissä (vas.) Päivikki ja Pentti Talja, Antrea-Seuran puheenjohtaja) Anni Vanhanen ja juhlapuheen pitänyt professori Tatu Vanhanen, kunnallisneuvos, Vuoksen Säätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja Eino Kilpiäinen vaihtamassa ajatuksia Ritva Bräysyn ja kuvanveistäjä, professori Armas Hutrin kanssa.

ten mielissä niin kauan kuin elon päiviä riittää.

- Monet uskovat yhä, että Karjala saataisiin tai olisi saatu takaisin, jos poliittiset päättäjät olisivat tehneet toisin. On vaadittu neuvotteluja sodassa menetetyn alueen takaisin saamiseksi ja moitittu Suomen hallitusta saamattomuudesta ja pelkuruudesta. Vanhanen näki, ettei tällaisille neuvotteluille ole ollut koskaan sijaa, sillä neuvotteluihin tarvitaan aina kaksi osapuolta.

Professori Tatu Vanhanen kehotti kotiseutuaan kaipaavia luopumaan ajatuksesta Karjalan palauttamisesta.
-- Sehän on ollut valtion virallinen kanta.
Paluuta sinne voi toki tehdä muutenkin ja yhteistyötä ja yhteyksiä tuleekin kehittää.

- Mitään pakotetta vapaaehtoiselle alueen luovuttamiselle ei ole eikä meillä ole keinoja pakottaa Venäjää sellaisiin neuvotteluihin.

- Historia ei tarjoa ainoatakaan esimerkkiä valtion välisten rajojen muuttamisesta ilman sotaa tai sen uhkaa. Vanhanen viittasi myös Neuvostoliiton muihin aluevaltauksiin, mutta niistäkään se ei ole luopunut. Sahalinin saarien kohdalla erona Karjalaan on se, ettei Japani ole tehnyt rauhansopimusta Venäjän kanssa, päinvastoin kuin Suomi.

Oikeudenmukaisuuden hakeminen johtaisi ainoastaan koston kierteeseen, josta esimerkkeinä on vuosikymmeniä palestiinalaisten ja israelilaisten välillä jatkunut sota tai sotatila Kosovon irtauduttua Serbiasta.

Niinpä Vanhanen tähdensikin juhlapuheessaan keskittymistä yhteyksien solmimiseen entisille kotiseuduille, käymistä siellä ja mahdollisesti maiden vuokraamista tai ostamista sieltä.

Tätä paluutahan kotiseuduille on tehty jo 1980-luvun lopusta lähtien, mutta maiden hankinta on vasta alkuvaiheissa.

- Suomalaisilla ei ole vielä samanlaisia oikeuksia ostaa maata ja yrityksiä Venäjältä kuin venäläisillä on

Portaankorvan musisoiva perhe, äiti Maria, isä Jarmo, Ruusa, Ronja ja Lauri, herätti yleisössä ihastusta.

Riihimäen seurakuntasali oli takapenkkejä myöten täynnä. Juhlaan olivat tulleet myös Seija (vas.), Markku ja Helli Mononen Lopelta vierellään sukuun kuuluva kirkkoherra Jukka Kuparinen, jota kuultiin juhlajumalanpalveluksessa ja juhlassakin.

Suomessa, mutta on muistettava, että venäläisten omatkin mahdollisuudet maan omistamiseen ovat yhä rajoitetut. Käsitykseni mukaan Venäjän uudistusprosessin yhtenä osana on yksityisen maanomistuksen lujittaminen, Vanhanen totesi. – Ulkomaalaisten yritystoiminta Venäjällä on jo nyt mahdollista ja Venäjä toivoo uusia ulkomaisia sijoituksia.

Puhuja kokee Venäjän muuttuneen entistä vapaampaan, demokratian suuntaan, mistä yhtenä osoituksena on ortodoksisen kirkon palauttaminen keskeiseen asemaan yhteiskunnassa.

- Tulevaisuus riippuu osaksi omista teoistamme ja tavoitteistamme. Pidän mahdollisena suomalaisen asutuksen aikaa myöten tapahtuvaa osittaista paluuta Karjalaan ja siihen liittyvää alueellista kanssakäymistä alueen venäläisen väestön kanssa. Vanhanen yllytti suomalaisia opettelemaan venäjän kieltä, mikä helpottaisi kanssakäymisen vauhdittumista.

- Nykyisen Venäjän ennustaminen 40 vuotta sitten olisi näyttänyt täydeltä utopialta. Mikään ei viittaa siihen, että muutosten aika olisi ohi. Se mikä nyt näyttää utopialta, voi olla totta 40 vuoden kuluttua.

Vanhanen sälytti pitäjäseuroille tehtävän toimia tulevaisuudessakin muutoksissa mukana ja edesauttaa muutoksia toivottuun suuntaan. - Tulevaisuutena ei ole paluu menneeseen, vaan uuden ja ennennäkemättömän synnyttäminen.

Yhteisessä pitäjäjuhlassa esiintyjät ovat tietysti molemmista pitäjistä. Portaankorvan ihastuttava musisoiva perhe oli tullut juhlaan Oulusta asti. Maria-äiti sai myös koko juhlayleisön laulamaan täydellä sydämellä.

Apurahoja Vuoksen Säätiöltä

Molempia pitäjiä koskee myös 60 vuotta sitten perustettu Vuoksen Säätiö, jonka tehtävänä on vaalia ja siirtää antrealaista ja vuoksenrantalaista perinnettä. Hallituksen puheenjohtaja, Ierikkalan Martti Talja esitteli säätiön toimintaa, jossa yhtenä keskeisenä tekijänä on muistaa apurahalla opintonsa päättäviä antrealais- tai vuoksenrantalaisjuurisia nuoria. Tänä vuonna noita nuoria oli 40. Apurahoja jaetaan myös kirjallisiin ja muihin ilmaisullisiin töihin; nyt Antreasta on tekeillä jo aivan yksi viimeisistä kyläkirjoista.

Tässä juhlassa niin sanotun tohtoriapurahan sai vastaanottaa maatalous- ja metsätieteiden tohtori Riku Talja, jonka isovanhempien juuret juontavat Vuoksenrannan Kaskisiin.

Opetusneuvos Antti Henttonen esitteli tekeillä olevaa filmiä ”Antrea ja Vuoksenranta kolmessa sodassa”, jonka tekijäkaartissa on alan parhaita asiantuntijoita. Filmiä voi tilata ennakkoon jo nyt ja sen on määrä valmistua ennen joulua. Vuoksen Säätiö on siinä vahvasti mukana.

Ensi kesänä juhlat Karjalassa

Tohtoriksi väitellyt Riku Talja otti vastaan stipendinsä juhlassa. Hänen vierellään istuva Vuoksenranta-seuran sihteeri Tiina Hölttä hoiti juhlan juonnon aasiantuntevasti ja lämmöllä. Hän toi ilahduttavasti esille esiintyjien juuret ja suvut, jotka liittävät heidät antrealaisuuteen ja vuoksenrantalaisuuteen.

Juhlien sirkeä kuuluttaja, Tiina Hölttä, jonka suvut juontavat kumpaankin pitäjään, antoi hyvän mallin vastaisiinkin juhliin, sillä hän esiintyjiä esitellessään toi julki näiden sukutaustat, mitä sukua, mistä talosta, miten he liittyvät entisiin pitäjiin. Yllätyksenä olivat lahjat, pienet liinat, jotka ohjelmalehtisen kukkakannen innoittamina oli ommellut Kaija Göös (Kuosa) vuoksenrantalaisen mallin mukaan. Ne Tiina jakoi juhlista päävastuun kantaneille. Ei ihme, että Vuoksenranta-seuran puheenjohtaja Martti Taljakin oli tosi mielissään lahjasta, joka niin muistutti niitä omassa kodissa olleita käsitöitä.

Lopputervehdyksessään hän painotti karjalaisuuden sisällyttämistä omaan elämäntapaan, sen ilmentyminä esimerkiksi heijastumat ruokakulttuuriin, ja siinä tietysti piirakat ensimmäisinä!

Vaikka Karjalan kulttuurimaisema on menetetty, niin se ei ole estänyt häntä kulkemasta oppaana sukunsa entisellä kotiseudulla, sillä siten hän on halunnut siirtää tietoa seuraaville sukupolville, myös omassa suvussaan. Martti Talja kutsuikin juhlakansan ensi vuonna Vuoksenrantaan 7. kesäkuuta vietettävään Karjalasta lähtemisen 65-vuotismuistojuhlaan. Juhla jakautuu molempien pitäjien alueelle ja pitäjäseurat aloittavat sen suunnittelun syksyllä.

Lämpimän kiitoksen saivat juhlien järjestäjät, ja heistä erityisesti Riihimäen Karjalaisten emännät, jotka olivat järjestäneet suuren joukon ruokailun onnistuneesti. Säestyksestä juhlissa huolehti ammattitaidolla Tapio Mäenpää.

Kotimatkalle juhlakansan lähetti lääninrovasti Jukka Kuparinen, jota jo aamupäivällä oli saatu kuulla Riihimäen kirkossa pidetyssä juhlajumalanpalveluksessa.

Martti Talja siteerasi loppupuheessaan karjalaisen, ikuisen evakon tuntoja nykyisillä asuinsijoilla toistaessaan vuoksenrantalaissyntyisen Iris Salorannan koskettavat säkeet:

”Luodoilta linnut/ ja poikaset piiloistaan/ löytyvät kaikki/ niin juurtuvat maahan puut/ ja kuori kasvaa runkoon.”-

Kyykkääjät ovat kokoontuneet Antrea-Seurassakin urheilun hyväksi paljon työtä tehneiden kahden ”Grand Old Man´in” ympärille. Aarne Rajamäki ja Tarmo Jantunen ovat edelleen vannotuneita urheilumiehiä.

Kosto voittajalle on suloista

Antrean ja Vuoksenrannan yhteisissä pitäjäjuhlissa on aina kisattu urheilutantereilla, heitetty tikkaa ja syösty hirttä. Tänä vuonna näihin lajeihin ei ollut mahdollisuutta, mutta kyykkäkisan kiertopalkinto oli nyt lopullisella katkolla, sillä kuusi kertaa siitä oli kilpailtu ja voitot olivat tasan 3-3.

- Kun pokaalin jalkaan ei enää mahtunut lisää kaiverruksia, oli tämän kesän kyykkäottelun voitto ratkaiseva, selvitti Antrea-Seuran urheiluvastaava Tarmo Jantunen.

Antrean joukkuehan kisan voitti pienimmällä mahdollisella erolla, sillä ratkaisu syntyi vasta viimeisellä heitolla. Näin Antrea sai voittopokaalin ja sen lisäksi se oikeutettiin ostamaan uusi pokaali!

Antrean joukkueessa kilpailivat Pentti Talja, Veikko Sokka, Onni Romu ja Veli-Matti Kuparinen. Heitä vastassa Vuoksenrannan joukkueessa kilpailivat Martti Talja, Ossi Paappa, Hannu Kuisma ja Joonas Vanhatalo.

Antrean joukkueen vetäjä Onni Romu kävi pitäjäjuhlassa noutamassa Antrea-Seuran urheiluvastaavalta Tarmo Jantuselta kyykän kiertopalkinnon. Eikä muuta kuin uutta pokaalia ostamaan!

Kokousväki kerääntyi Ravintola Lehmushovin portaille yhteiskuvaan. Ilmeistä päätellen mukavaa oli kaikilla. Eturivissä keskellä seuran uusi rahastonhoitaja Sirkka Juvonen. -- Kuva Kari-Veli Lehtonen

Seuran vuosikokous siirretään syksyyn

Antrea-Seura on siirtymässä uuteen käytäntöön vuosikokouksien järjestämisen suhteen. Kesän pitäjäjuhlan yhteydessä kokouksen pito on osoittautunut hankalaksi, sillä juhlaan tulevat haluavat käyttää juhlapäivän muuten kuin kesken kaiken kokouksessa istuen. Vähäisen osanoton takia myös juhlaa edeltävänä iltana pidettävästä kokouksesta ja illanvietosta on luovuttu. Lisäksi se on osoittautunut hankalaksi, koska seuraavan päivän juhlan järjestelyn viimeistelyt ovat ”kuumimmillaan”. Tietysti vuosikokouksen siirron ajoitus vaatii asianmukaiset kokoukset ennen kuin se tulee virallisesti hyväksyttyä.

Nyt ilman virallisuutta ja ilman valituksia kokous pidettiin vasta 12. lokakuuta Riihimäellä ravintola Lehmushovissa.

Isolla yhdistyksellä isot huolet

Antrea-Seura on Karjalan Liiton kirjoissa tiettävästi suurin pitäjäseura yli 500 jäsenellään. Se osoittaa seuran tietynlaista elinvoimaisuutta, mutta tosiasia on, että toimivia jäseniä on varsin vähän. Suuri jäsenmäärä rasittaa myös taloutta, sillä liitto ”rokottaa” jäsenmäärän perusteella yhdistystä. Ensi vuoden talousarviossa jäsenmaksuja lasketaan saatavan 6750 euroa, josta liki puolet menee liitolle. Jäsenmaksun suuruus päätettiin silti pitää ennallaan 15 eurossa ja perheenjäsenen maksu 5 eurossa. Talousarvion loppusumma päätyi 14 200 euroon. Suurimpia menoeriä ovat Antrealainen-lehden teko, Karjalaan tehtävä keväinen talkoomatka sekä Mommilanjärven soutuun osallistuminen. Jälkimmäiset ovat kuitenkin parhaita tapoja saada nuoria mukaan.

Seuran puheenjohtajana jatkaa Pentti Talja ja hallituksen erovuoroiset jäsenet Hannu Ruhala, Veikko Sokka ja Raakel Henttonen jatkavat samoin. Eroa pyytäneen Nora Kalson tilalle valittiin Reijo Martikainen ja muut jäsenet ovat sihteeri Pirjo Tiippana, Seppo Lankinen, Veikko Partanen ja Erkki Salli. Seuran uutena rahastonhoitajana toimii Sirkka Juvonen.

Tarvittavat toimikunnat hallitus valitsee tammikuussa pidettävässä kokouksessa.

Puheenjohtaja Pentti Talja esitti huolensa sen johdosta, ettei suoma-

Jouko (vas.) ja Pentti Pullinen ovat ammattitaiteilijoita, joskin leipää on hankittava myös opetustyöllä.
Kuva Kari-Veli Lehtonen.

laisissa kouluissa puhuta juuri Karjalasta. Kamennogorskissa koulun rehtori haluaa tuoda lapsille ja nuorille tietoa alueen historiasta ja sen suomalaisesta taustasta. Sitä varten ollaan parhaillaan toimittamassa julkaisua Antrean ja Vuoksenrannan menneisyydestä. Yhden version on jo tehnyt Riihimäen kaupunginmuseo, mutta sisältö tarvitsee vielä tarkistuksia ja tietenkin käännöksen. Kamennogorskin taholta ollaan halukkaita tekemään tuo käännös, mutta tietenkin teksti tulee täällä – jos sielläkin – tarkistettavaksi.

Toimistolla ei enää aukioloaikoja

Antrea-Seuralla on Helsingissä Fredrikinkadulla toimisto vuokratiloissa, jotka on vuokrattu edelleen. Toimistoa ei pidetä enää auki vakinaisina aikoina, koska kävijöitä ei ole ollut, mutta sitä tarvitaan edelleen. Tietoa seuran toiminnasta saa tietenkin hallinnon henkilöiltä suoraan, mutta myös tämän Antrealainen-lehden välityksellä ja internetissä kannattaa käydä vierailemassa Antrea-Seuran sivuilla. Niitä ylläpitää Jukka Talja, joka mielellään ottaa vastaan kuvia ja tarinoita seuran sivuille.

Vuosikokouksen virallisen osuuden jälkeen kokousväki nautti Ravintola Lehmushovin pöydän antimista ja sen jälkeen kuuli kahta taiteilijaa, veljeksiä Jouko Pullista ja Pentti Pullista. Jouko Pullinen on väitellyt taiteen tohtoriksi ja hän opettaa Tampereen yliopiston opettajakoulutuslaitoksessa Hämeenlinnassa. Pentti Pullinen toimii myös opettajana, mutta parina viime vuotena hän on opiskellut maalaamista Repin Instituutin Kotkan yksikössä ja jäljessä on todella näkyvissä venäläisiä vaikutteita. Pentti Pullisella on ateljee sekä Turengissa että kesäisin Naantalissa. Lisäksi Ritva Husu esitteli ystävänsä Raili Mannerlan taidetta, joissa suuritöisiin tekstiilitöihin oli kiintoisalla tavalla yhdistetty muita materiaaleja.

Vuosikokouksessa asialistan vei sujuvasti läpi Markku Talja ja asiat kirjasi yhdistyksen sihteeri Pirjo Tiippana.

Raakel Henttonen

Seuran vuosikokouksessa tunnettua Karjalan kävijää, Arvo Henttosta, pyydettiin kertomaan, miten hän on voinut ostaa takaisin suvulleen oman kotitalonsa Anttilan Antrean Henttolasta.
Anttila on tunnettu lepopaikka isolle osalle Antrean kävijöistä ja sen vieraanvaraiset ovet ovat aina avoinna, jos isäntä vain on paikalla.

Anttila Henttolassa on taas suvun hallussa

Henttolan yksi vanhimmista taloista, Anttila, palautui kesällä 2008 entisen omistajasuvun haltuun, kun Arvo Henttonen sai ostetuksi sen. Hän on nyt yhdentenätoista sukupolvena Anttilan isäntä. Ketju ei päässyt katkeamaan, vaikka omistuksessa oli 64 vuoden aukko.

Arvo Henttonen:

Syntymäkotini palautuminen sukumme omistukseen oli pitkä ja vaiherikas tapahtumasarja.

Neuvostoliiton olojen hieman vapauduttua 1980-luvun lopulla lähdimme syksyllä 1988 veljeni Tapanin ja serkkumme Raakelin kanssa omalla luvalla tehdylle yltiöpäiselle kotikäynnille Karjalaan. Yli viisi tuntia suuntaansa kestänyt matka Ladan takapenkillä Pietarista Antrean Henttolaan ei unohdu koskaan. Jännitystä toivat kotipaikan näkeminen sekä kiinni jäämisen pelko.

Kotitalo oli suureksi riemuksemme pystyssä. Ulko-ovi oli auki. Mennessäni sisään näin miehen seisovan tuvan oviaukossa. Hain oppaana olevan tulkin ja aloimme keskustella hänen kanssaan. Mies sanoi, etteivät suomalaiset saa tulla sinne. Oppaamme selitti ovelasti, etteivät nämä

vieraat asukaan Suomessa. He ovat syntyneet tässä talossa, mutta asuvat Petroskoissa. Se rauhoitti isäntää.

Istahdimme penkille keskustelemaan. Tarjosimme mukanamme olleita voileipiä ja oppaamme pullosta vodkaa. Vladimir Dmitrievitsh Mitrushiniksi esittäytynyt isäntämme ilmoitti, ettei hän yleensä käytä vodkaa, mutta kun on näin harvinaisia vieraita, hänkin ottaa. Kotitupaa katsellessa silmämme kyyneltyivät. Ehkä se kertoi meistä jotain myönteistä hänelle.

Seuraavana kesänä teimme luvalla sukumatkan kotiimme, mutta sen ovet olivat lukossa. Vuonna 1990 käydessämme tapasimme taas Vladimirin, jota kutsutaan Valentiniksi. Pyysimme silloisen oppaan kertomaan totuuden meistä. Valentin hyväksyi meidät vieraakseen.

Vuonna 1991 kutsuin hänet vaimonsa Marian kanssa vieraiksi kotiini Janakkalaan. He tulivat, ja siitä alkoi ystävyytemme kehittyä. Maria oli entisen kyläkolhoosin johtajan tytär, joka oli asunut kodissamme vuodesta 1945 lähtien ja avioitumisen myötä siitä tuli myös koti Valentinille. Maria oli pieni ja hento kolhoosin, sittemmin sovhoosin lypsäjä, Valentin puolestaan oli ollut sovhoosin traktorikuski. Ahkera mies oli useankin kerran palkittu Työn sankarina.

Koti- ja naapurikyläläiset alkoivat pyytää, että järjestäisin heillekin tällaisia kotiseutumatkoja. Seuraavina vuosina niitä kertyi linja-automatkoina useita, joinakin kesinä viisikin matkaa. Lisäksi tulivat yksityismatkat omalla autolla. 1990-luvun puolivälissä tein jopa 43 matkaa vuodessa.

Tuttavuutemme ja ystävyytemme Valentinin kanssa vahvistui vuosien mittaan. Kävimme ystäväni Aarne Henttosen kanssa pilkkomassa hänelle hella- ja saunapuita omasta metsästä. Molemminpuolinen luottamus kasvoi. Valentin antoi minulle kotimme avaimet, jonka jälkeen sain vapaasti olla siellä aina kun se minulle sopi. Vuosiviisumi helpotti käyntejä.

Kun huligaanit polttivat Valentinin rakentaman saunan, päätin rakentaa tilalle uuden. Vuonna 2001 venäläiset kirvesmiehet tekivät hirsityön. Me,

Sauna, banja, poltetun tilalle

Juhani, Ritva ja Aino-Maria Rahkosen kanssa veimme peräkärryllä Suomesta muut tarvikkeet ja rakensimme saunan valmiiksi. Silloinen Kamennogorskin (Antrean) kaupungin apulaiskaupunginjohtaja oli tukenamme. Saunan valmistuttua Valentin ehdotti kaupunginjohtajalle, että laitetaan se minun nimiini, kun olen paikan ainoa oikea omistaja. Sanoin nauraen, että pidä sinä vaan itselläsi, kun minullakaan ei ole perillisiä.

Vuosien kuluessa Valentinin ajatus alkoi kuitenkin itää mielessäni. Sain tietää, ettei Valentin omistanutkaan taloa, vaan että hänellä oli siihen vain elinikäinen hallintaoikeus. Hän oli asunut siinä vuodesta 1947 vuoteen 1979, jolloin hänen piti Mariansa kanssa muuttaa Sokkalaan rakennetun suuren karjasovhoosin kerrostaloon. Se sijaitsi kolmen kilometrin päässä. Anttila jäi hänelle vapaa-ajan asunnoksi.

Vein kotini seinälle ennen sotia otettuja valokuvia, ryijyn ja verhoja sekä kotitilamme kunniakirjan, joka kertoi sen olleen sukumme hallussa vuodesta 1634 lähtien. Isämme oli ollut kymmenes peräkkäinen sukupolvi. Tätä kunniakirjaa Valentin näytti kaikille venäläisille vierailleen, jotka kävivät meitä tervehtimässä.

Pyysin edellä mainittua kaupunginjohtajaa järjestämään kotini minun nimiini, mikäli se olisi mahdollista. Hän lupasi, mutta peruutti myöhemmin lupauksensa syytä ilmoittamatta.

Sukulainen Vienan Karjalasta tuli avuksi

Tutustuimme serkkuni Raakelin kanssa Vienan Karjalan matkallamme Uhtualla Elviira Lehtoon, joka on omaa sukuaan Henttonen. Hänen isoisänsä Akseli Henttonen oli asunut Viipurin Uuraassa, josta hän oli kahden veljensä kanssa muuttanut 1920-luvulla Petroskoihin toimien Kalevalan alueella kansakoulun opettajana. Hänet oli likvidoitu 1938 Stalinin puhdistuksissa. Elviira oli tämän Akselin pojan Rolfin tytär ja asui siis Uhtualla. Tavattuamme kutsuimme Elviiraa ”serkuksemme”, vaikkemme tuolloin vielä tienneet hänen sukujuuriensa todella juontuvan Henttolaan - eikä hän tiennyt itsekään. Sittemmin hän on vieraillut luonani Turengissa parikin kertaa. Kesällä 2007 hän kävi Kontupohjassa asuvan sisarensa

Arvo Henttonen kertoi pyynnöstä jotain kotitalonsa Anttilan ostosta Antrea-Seuran vuosikokouksessa. - Oheisessa kirjoituksessa hän kertoo tapahtuneesta hiukan enemmän.
Antti-veljelle (etualalla) asia on jo tuttu, mutta Erkki Tiippana kuuntelee korva tarkkana. - Kuva Kari-Veli Lehtonen

Rimman kanssa vierailulla isoisänsä syntymäkylässä viipyen Anttilassa viisi päivää.

Pyysin Elviiraa tulkiksi, kun soitimme Kamennogorskin kaupunginjohtaja Gennadi Pershinille, jonka olin tuntenut jo 1990-luvun puolivälissä. Olin auttanut häntä ostamaan auton Suomesta, jolloin hän yöpyi luonani. Hän pyysi meitä seuraavana päivänä neuvottelemaan asiasta. Siinä hän ehdotti, että ostaisin kotitaloni ja vuokraisin kotimäen tontiksi, sillä Venäjä ei myy maata ulkomaalaisille. Kyselin Venäjältä kahdelta taholta apua asian hoitamiseksi, mutta huomasin, etteivät rahani riittäisi heidän palkkioihinsa.

Lisää apua ystäviltä

Yllättäen kamennogorskilainen reipasotteinen tuttavani rouva Raisa Korjakova otti asian hoitaakseen. Häneen olin saanut tutustua jo vuosia sitten, kun ystäväni Kyllikki Järvinen kesäisin toistuvasti vieraili kotipaikallaan Saijalla, jossa Raisa puolisonsa kanssa asuu datsalla viljellen tarmolla rehevää puutarhaansa. Raisan ansiosta alkoi tapahtua. Meidät opastettiin viipurilaisen tuomarin luo, jonka luona kävimme neuvottelemassa. Puolen vuoden kuluttua siirrettiin Anttila Valentinin nimiin. Hänen ei invalidina tarvinnut maksaa siitä mitään. Sikäläisen lain mukaan, jos on asunut suomalaisessa talossa 15 vuotta, saa ostaa sen omakseen. Valentinilla olisi asumisvuosia jo 61. Seuraavassa oikeuden istunnossa Anttila siirtyi Valentinilta minun omistukseeni. Kauppakirjaan tuli maininta, että kauppahinta oli maksettu ennen sopimuksen allekirjoittamista.

Maksu on tapahtunut vuosien mittaan. Olen käyttänyt Valentinia Helsingissä Invalidisäätiön Ortonin lääkärien vastaanotolla ja vienyt jatkuvasti hänelle vahvoja särkylääkkeitä, joita ei saa Venäjältä, ja jotka täälläkin ovat ylen hintavia. Valentinin kuntonsa on viime aikoina huonontunut. Varsinkin työtapaturmassa toimettomaksi loukkaantuneessa kädessä on jatkuva kova särky. Aiemmin hän monet vuodet käveli päivittäin Anttilaan jotain askartelemaan. Pilkoimme yhdessä puita. Nyt hän pystyy kävelemään enää vaivalloisesti sängyn ja pöydän väliä. Haen hänet Anttilaan silloin kun hän vielä jaksaa lähteä. Ystävyytemme on syvää ja pysyvää.

Kauppasopimus ja omistusoikeus rekisteröitiin 20.6.2008. Sopimus on laadittu ja allekirjoitettu kolmena kappaleena. Siinä on myyjänä Vladimir Dmitrievitsh Mitrushin ja ostajana Arvo Henttonen. Asiakirjan yhtä kappaletta säilytetään Pietarin alueen federatiivisen rekisteripalvelun Viipurin osastossa ja toiset ovat sopimuksen osapuolten hallussa.

Tontin vuokrasopimus on vielä tekemättä, mutta sekin on jo vireillä.

Kaupan teko on vaatinut minulta monta Viipurin ja Antrean matkaa. Tukenani on ollut hyvä tulkki Heikki Juutilainen Janakkalasta. Ennen kaupan allekirjoittamista ehdin käydä kotiseudullani 478 kertaa. Ja kyllä se on ollut sen väärtti.

Näin on Valentinin toivomus toteutunut ja Stalinin ryöstämä kotini on jälleen sukumme omistuksessa.

Antrean luonnonmaisema

Veikko Partanen

Geodiversiteetti kantaa biodiversiteettiä. Toisin sanoen maaperän geologinen monimuotoisuus mahdollistaa ja takaa biologisen monimuotoisuuden (kreik. geo = maa, maaperä, bios = elämä, eliökunta, logos = tieto). Antreassa geologinen monimuotoisuus johtaa näkyvän luonnonmaiseman monimuotoisuuteen. Kiteinen kallioperä, sen laaja kirjo sekä näiden osittainen sekoittuminen toistensa lomiin tekee Antrean maisemasta ainutkertaisen.

Antrean lähiseutu

Heti kohta Antreasta luoteeseen ja pohjoiseen peruskallion peittää Salpausselkiin liittyvät sora- ja moreenipeitteet sekä näistä kaakkoon veteen kerrostuneet hienommat ainekset, jotka Antreassa muodostavat vuosilustoisia savikoita laaksoissa.

Linjalta Käkisalmi – Pölläkkälä – Äyräpäänjärvi - Kuolemajärven Seivästö - itään kiteisen peruskallion peittää sedimenttinen vendikautinen hiekka- ja savikivi kaakkoon vahveten. Tämän taas peittää hiekkamoreeni. Linjalta kaakkoon kauas Venäjälle maisema on pehmeästi kumpuileva ja siten täysin erilainen kuin omamme Antreassa. Antrean kaltainen maisemavyöhyke on näiden peitteisten seutujen välinen 40-50 kilometrin levyinen alue, joka alkaa Laatokalta, Kaukolan – Käkisalmen välistä lounaaseen kohti Viipuria. Alueeseen kuuluu mm. Räisälä, Vuoksenranta, osin Heinjoki ja Viipurin maalaiskunta saaristoineen. Pääosa alueesta on hyvin huuhtoutunutta +20 mpy -tasosta ylös johtuen muinaisen Baltian jääjärven, Laatokan ja myöhemmin Vuoksenkin purkautuvista vesistä Viipurin lahteen.

Antrean kallioperä

Antrean kiteinen kallioperä koostuu rapakivigraniitista, graniitista, kiilleliuskeesta, suonigneissistä, vulkaanisperäisistä kivistä sekä vähäisestä määrästä kalkkikiveä. Rapakivi alue alkaa Pernajan, Liljendalin, Lapinjärven tasalta itäkaakkoon. Sen pohjoisraja kulkee Salpausselkää seuraten Lappeenrantaan ja siitä Kuurmanpohjan laaksoa pitkin Patalahteen. Täältä raja alkaa kaartua kaakkoon Vuoksen rantaa seuraten Meskalaan ja edelleen Kaltovettä pitkin Heinjoelle, josta Koiviston suuntaan etelään aina Peipsjärvelle asti. Tosin Koivistolta lähtien hyvin syvällä. Rapakiveä tapaa vientikivenä ympäri maailmaa. Viimeksi näin tätä ”Das Rapakivi” – nimisenä 2008 lokakuussa Kölnissä, Düsseldorfissa ja Frankfurtissa. Eräs tämän kiven lukuisten muunnoksien ja värien seuralainen on Ylämaan spektroliitti, plagioglaasimaasälpä, joka on Suomen yleisin ja tunnetuin korukivi. Sen löysi vänrikki Pekka Laitakari kesällä 1940 Salpalinjan panssariesteitä rakennettaessa.

Rapakivessä tunnistaa peukalonpään kokoisista rakeista koostuneen graniitin, jossa yksittäisiä rakeita ympäröi vaaleampi maasälpäkehä (viborgiitti). Jos kehä puuttuu, se on pyterliittiä, josta mm. Isakin ja Kazanin kirkkojen pilarit sekä Aleksanterin monoliitti on tehty.

Kiven lohkareen muoto on kuutiomainen ja kallion seinämät jyrkät, usein pystyt. Toisinaan kivi rapautuu, joten siitä nimi. Tämä kivi edustaa puolta Antrean kallioperästä, ja sen liukuva siirtymä graniittiin vielä lisää sen osuutta. Esimerkkinä Sokanlinnan seutu.

Graniitti

Graniitti on kaikille tuttu kivi ja sillä on tavattoman laaja väri- ja rakeisuuskirjo. Väri voi vaihdella lähes valkoisesta täysin mustaan sekä varsinaisten värien koko kirjo. Kauppanimenä onkin lähes aina väri määräävänä, esim. Red Eagle, Lappia Blue, Kajaani Grey jne. Antrean kivien värimääritelmä oli ainakin Vedenharmaa, Vaaleanpunainen, Näistä kahdesta kivestä on rakennettu kaikkien Vuoksen voimalaitosten kivirakenteet sekä Kaakkois-Suomen siltojen pilarit. Näyttävimpänä ehkä Korian silta. Antrean graniitti Pietarissa ja Viipurissa vaatisi jo oman kirjoituksensa. Erikoisin värimääritelmä lienee entisen Azovo-Donin pankkitalo Bolshaja Morskaja 3-5 julkisivulla, jonka arkkitehti F. Lidvall määritteli ”Villin Veden Harmaa”, myyvä nimi Kavantsaaren kivelle. Tätä lähes samaa harmaata louhittiin Kavantsaaren lisäksi Pullilasta, Noskuasta ja Juuriaismäestä.

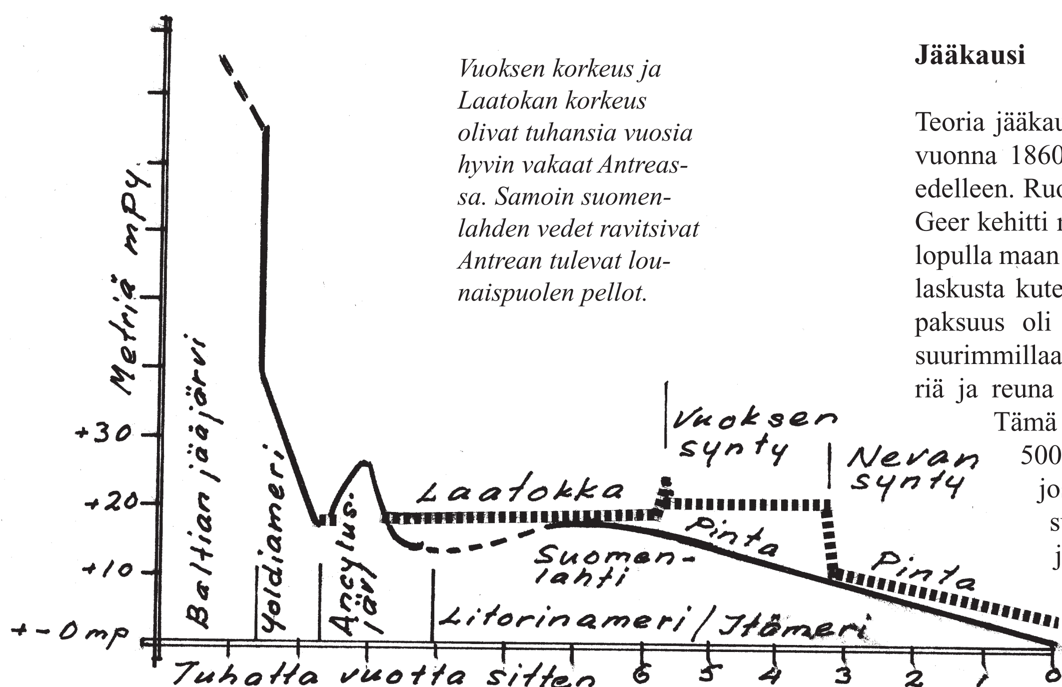
Graniittialue alkaa määritellystä rapakivialueesta liukuvasti koilliseen. Huomioitava on, että em. kivilajit muuttuvat liukuvasti toiseen ja että näiden lomiin on jähmettynyt täysin erilähtöisiä kiviesiintymiä. Puhtaat graniittiset mäet ovat ehytmuotoisempia profiililtaan kuin rapakiviset.

Kiilleliuske

Alueeseen kuuluu pohjois-Antrean kylien reuna-alueet Mälkiälästä Liikolaan. Toinen noin viiden kilometrin levyinen kaista kulkee Kuparsaaresta Virkinselän kautta Räisälään. Juuri rapakiven ja kiilleliuskeen saumaan on kiteytynyt Kuparsaaren kalkkikiviesiintymä. Aivan samoin kuin Lappeenrannan Ihalaisissa monin verroin suurempi esiintymä samojen kivien saumaan.

Gneissi

Kivilaji on oikeastaan venynyttä graniittia, jossa graniitin eri koostumus ja väri on antanut aiheen suonigneissi-nimeen. Sitä on Antrean koillisosassa. Jollei olisi liian selvää, ovat nämä ”peruskivet” osin sekoittuneet toistensa lomiin ja vielä väleihin on työntynyt vulkaanisperäistä ainesta. Eli ”puurot ja vellit” ovat iloisesti sekaisin.

Vuoksen korkeus ja Laatokan korkeus olivat tuhansia vuosia hyvin vakaat Antreassa. Samoin suomenlahden vedet ravitsivat Antrean tulevat lounaispuolen pellot.

Jääkausi

Teoria jääkaudesta alkoi olla koossa vuonna 1860, joskin sitä kehitetään edelleen. Ruotsalainen geologi G. de Geer kehitti mm. teorian 1800-luvun lopulla maan kohoamisesta (ei meren laskusta kuten luultiin). Mannerjään paksuus oli Merenkurkun tienoilla suurimmillaan noin kolme kilometriä ja reuna ulottui Veikselille asti. Tämä jää painoi maan kuorta 500-700 metriä alemmaksi, josta noin 2/3 on jo noussut. Pohjanlahden pohjoisosan länsirannalla. Alueella maa kohoaa nyt noin metrin sadassa vuodessa. Pietarin kohdalla maa ei nouse lainkaan, josta seuraa että maa kallistuu tällä linjalla merkittävästi. Atlantin kosteus satoi lumena jäävuoren huipun tuntumassa kesälläkin, mistä seurasi, että jatkuva suurempi jäämassan kasvu huipulla sai jään liukumaan sieltä joka suuntaan 20-100 metriä vuodessa. Liukuessaan jää "höyläsi" irtomaan lisäksi kalliopintaa keskimäärin seitsemän metriä alemmaksi. Syvimmältä kallioperää lähti liikkeen suuntaisista vaihettumis-, ruhje- ja heikkousvyöhykkeistä. Antreassa näitä edustaa luoteis-kaakkoissuuntainen Vuoksi, sen lahdet sekä rinnakkaiset järvet ja laaksot.

Antreassa jään pohjapaine suurimmillaan lienee ollut yli tuhat tonnia (miljoona kiloa) neliömetrille, mutta törmäyspaine kalliomäen kylkeä vastaan tästä moninkertainen. Kun tällainen jättiläislana liukuu yli maan, siinä murskautuu alla oleva kallio sekä päällä oleva jää aina lujimpien mäkien kohdalla. Nämä mäkien jättämät jääurat täyttyvät murskeella ja jos murske kulkee hioutumatta ja lajittumatta alle viisi kilometriä, jää jäljelle moreenia. Jos taas murske kulkee yli viisi kilometriä ja keskinäinen hioutuminen pyöristää kivet ja samassa urassa kulkeva vesi vielä lajittelee ja lisähioo aineksen, on tuloksena lajittunut sora. Kumpikin tapahtuma muodostaa pitkittäisharjuja.

Baltian jääjärvi

Salpausselkien ja Laatokan etelärannan sekä Viron rannikon väliin jäi Baltian jääjärvi. Pääosa Kannaksen maaperästä ja harjuista kerrostui aggressiiviseen tislatun kaltaiseen jääveteen, joka liuotti sinänsä hyvin ravinteikkaan moreenin ravinteet sekä luoteissuunnasta peräisin olevan runsaan kalkin. Siispä Antrean maaperä yli +21 mpy -rajan on hyvin karua. Sen kertoo puuston mäntyvaltaisuus. Hämeestä tutut kuusikkomäet ja Pohjois-Karjalan lehtovaarat ovat Antreassa käsitteenä mahdottomia.

Kuukaupin tasalta luoteeseen alkaa hikkakangasalue, jota mm. Jääsken tie halkoo. Se lienee syntynyt sulavan jään jättöreunalle. Siitä kertovat lukuisat supat, joita on edustavasti vanhan kirkkoaidan takaa alkaen ampumaradalle asti sekä paljon muuallakin. Kauniit harjulammet ovat juuri näitä, suppa muodostuu, kun jään reunasta lohkeaa jopa tuhansien kuutiometrien lohkareita ns. kuolleeksi jääksi, jonka päälle työntyvä jää puskee hiekkaa. Jään sulaessa vuosien päästä muodostuu hiekkasuppilo, jolla on kymmenittäin nimityksiä. Antrealaisin lienee ruomus.

Kun Suomi on kallistunut Pohjanlahdelta Pietariin linjalla satoja metrejä, on se merkinnyt maan eteläisten itäosien vesien virtaamien vaiheittaista siirtymistä luoteesta lännen ja etelän kautta kaakkoon.

Vuoksen synty

Salpausselkä murtui Vuoksenniskalla noin 5700 vuotta sitten. Tapahtumaa voi verrata Antrean kohdalla tsunami-hyökyaaltoon. Silloin alemmat hiekkakankaat saivat jääjärven huuhtomalle pinnalleen ravinteikkaan kerroksen hiekkaa hienompaa ainesta. Ei ole sattuma, että tällä ihanteellisella puutarhamaalla niitä myös oli kirkonkylään asti ja kauempanakin. Uuden hautausmaan etsintäkaivaukset kertovat kerroksillaan tämän tapahtuman todella pätevästi. Niinkin kaukana kuin Muolaan Telkkälässä professori Hannu Takalan arkeologiset kaivaukset paljastavat Vuoksen synnyn aikaiset ”epävakaissa oloissa syntyneet kerrostumat”.

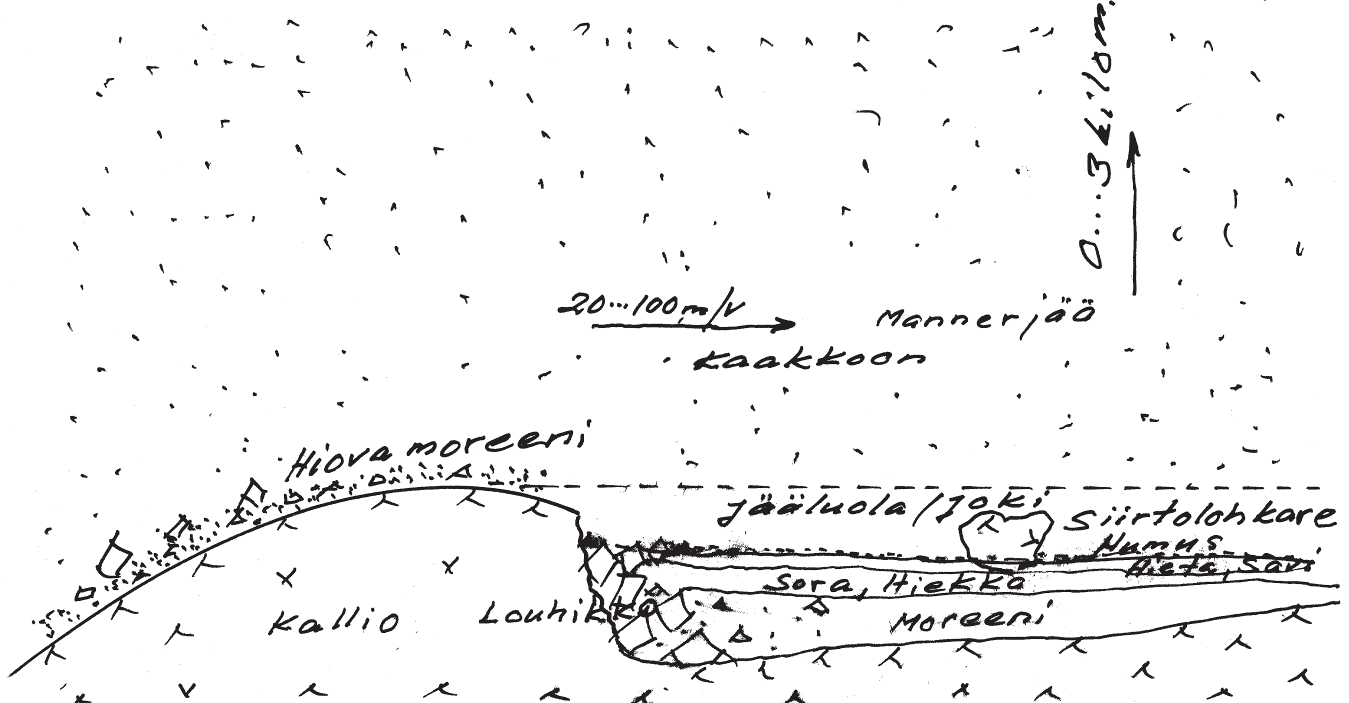
Vuoksen synty ja maan kallistuminen kertoo myös siitä, että luoteis-Antrean pellot alkavat metrejä ylempänä kuin muualla Antreassa, jossa peltojen yläreuna seuraa tarkasti +20 m mpy -rajaa. Verrataanpa vaikka Savilahden seutuja tai Kuparsaarta ja jopa Pullilaa!

Siirtolohkareet

Antrean maisemakuvaan liittyvät olennaisena osana siirtolohkareet. Vielä vuoden 1820 kartassa vedenpaisumuksen sanottiin tuoneen ne. Usko oli aika lähellä oikeaa, sillä vesihän se, tosin jäätyneenä oli niitä siirrellyt. Ylittäessään kalliota jää murti jättöreunasta lohkareita ja työnsi niitä sekä kauempaa murtuneita kallion jälkeiseen katveeseen. Sen vuoksi mäkien kaakkoisrinteet ovat kivisempiä kuin muualla. Yleensä suuretkin lohkareet ovat lähteneet läheltä, vain muutaman kilometrin päästä löytyy emokallio.

Toinen, jään sisällä kulkeminen, on mutkikkaampi ilmiö ja siitä on hyvin vähän tietolähteissä. Jään alla voi olla hyvin kylmää, jopa –40 °C on mitattu. Suuri törmäyspaino voi kuitenkin sulattaa jään kovan kallion edessä, Vesi kuitenkin jäätyy heti esteen takana, jossa voi olla alipaine. Näin jäätyvä vesi sulkee irronneet lohkareet ja muunkin hienomman aineksen sisäänsä, jolla se myöhemmin hioo alustaansa. Tai kuten esim. Antreassa Baltian jääjärven lohjenneet jäävuoret kuljettivat siirtolohkareita lähinnä länteen ja aina Pohjois-Saksaan asti.

Helsingin ympäristössä on useita lohkareita, jotka ovat lähteneet Viipurin alueen rapakivimassiivista. Kansa on nimennyt uskomustensa mukaan suurimpia kiviä. Pullilassa yksi suurimmista on Hiiviöiskivi. Kun louhintatekniikka oli alkeellista, mus-

talla ruudilla oli helpompaa irrottaa tarvekivet näistä ”pultereista” kuin ehjästä kalliosta. Näin komeimmat ja ehjemmät lohkareet katosivat läävien seiniin. Nämäkin komeat ja melkein saavuttamattomat lohkareet ovat kummasti kutistuneet.

Luonnon kasvusta

Mänty on valtapuuna +20 m mpy -tasosta lähtien aina lähes paljaille kalliohuipuille asti. Metsät ovat valoisia, kun aluskasvillisuuskin on niukkaa. Parhaimmilla hongikkoalueilla liikkuessa tulee jotenkin pyhä, kunnioittava, harras olo. Ehkä siihen vaikuttaa hongikkokin, itseisarvo luonnon osana, sillä siellähän puilla ei ole euroarvoa, ”omissakaan metsissä”. Ihmetystä on tuottanut kangasvuokon runsaus Noskuan ja Pullilan kankailla sekä päätieltä Hannilaan kulkevan tien varsilla.

Lehdot sijaitsevat k.o. tason alapuolella. Vain kallionaluslehdot mäkien juuressa sekä parhaiden kankaiden kaskimaat muodostavat pienialaisia lehtoja. Sen sijaan laskettujen vesien joutomaa- ja tulvarannat sekä purojen varret muodostavat jopa ylireheviä lehtoja oikeastaan yliravinteisen maaperän vuoksi. Nyt hoitamattomina ja laiduntamattomina ne ovat tulleet vaikeakulkuisiksi. Samoin varsinaiset niittykasvit ovat rehevyyteen tukahtuneet. Tavallisimpien lehtipuiden lisäksi Antreassa laajahkoja lehmuslehtoja on ainakin Vuoksen Kuurniemessä, Pullilan Mustalahdessa ja Hannilassa. Ovatpa uudet asukkaat antaneet seudulle nimen Lipovka (lipa = lehmus).

Antrean lehdot ovat selvästi runsaslajisempia kuin mitä on esimerkiksi Helsingin seudulla. Esimerkkinä lajeista vaikkapa näsiä, herukat, kolme maitikkaa jne. Tai täältä katoamassa olevat tai kadonneet sorsanputki, taponlehti jne. Jo kirkonmäellä, oikeastaan kedolla, tapaa kesän mittaan lähes kymmenen kellokukkaa ja yleisenä ruusuruohon. Reliktinä tapaa villiintyneenä humalan Savilahdesta, Jortikan- sekä Sahajoen varsilta (ja yksittäisiltä pihoilta – toim. huom.).

Linnusto, eläimistö

Välivaihe luonnon paluussa alkutilaansa ja suotuisa ilmasto ovat luoneet kelpoiset olosuhteet tavattomana laajalle laji- sekä yksilömäärille eläimistölle ja linnustolle. Tässä luettelomaisesti muutamia lajeina tai lajiryhminä. Villisika – koska evästä on joka pihalla, satakielet, kurpat, huitit, tikat, sorsat, uikut, ruisrääkkä, kuhankeittäjä, viiriäinen jne.

Vesistöt

Vesistöjen käyttö- ja maisema-arvo on alentunut hoitamattomien ja turettuneiden rantojen vuoksi. Voimakkaimmat elämykset kokeekin vedeltä käsin (kanootti onkin ollut omassa sekä isäntäväen käytössä jo 11 vuotta).

Kulttuurimaisema

Harvoin, jos missään muualla varsinainen kulttuurialue (lat. cultura = viljellä) rajautuu näin selvärajaisesti – 20 m mpy:n alapuolelle. Vanhat pihapiirit ovat tällä tasolla tai vähän siitä yli. Samoin vanhat tiet seuraavat ko. korkeuskäyrää, jopa vanha kirkko ja hautausmaa olivat tällä tasolla. Ikään kuin tiukan määräyksen mukaan. Tästä rajasta alkoivat pellot, aluksi kapeana vyöhykkeenä, jotka myöhemmin levenivät vesistöjen laskun myötä. Asumukset tehtiin rantaan, mutta juuri tulvarajan yläpuolelle. Tämä kertoo elinehtojen täydellisestä hyväksikäytöstä. Metsät ja hakamaat olivat lähellä, rantavyöhyke oli viljavaa ja helpoimmin muokattavaa, vedestä sai kalaa ja viimeisimpien tutkimusten mukaan tärkeää ruoan lisää, vesilintuja sekä niiden munia. Ennen tiestöä vesistö muodosti luontevan kulkuväylän niin kesällä kuin talvellakin. Kulttuurimaisema on katoamassa, mutta huolimatta kokonaisten vuorien, kuten Neion vuori, pois viennistä, kallio-, metsä- ja vesimaisema on lähes ikuista Antreassa.

Lähteet:
Tärkein lähde on Viipurin läänin historia I, Karjalan synty. Muuta aineistoa on kerääntynyt Pullila-kyläkirjasen tekovaiheista 1986 lähtien.

Taurun suvulla komea kirja

Taurun suku on saanut aikaiseksi komean sukukirjan, joka julkistettiin 14.6.2008. Tärkeintähän näille sukukirjoille on, että ne tuovat lukijoilleen tiedoksi mistä olemme ja mistä tulemme. Millaisia olivat esivanhempamme ja mistä he polveutuivat. Hyvä jos kirja voi kuvata myös sitä, millaista oli heidän elämänsä. Kaikki tuo antaa meille paljon tietoa myös itsestämme, miksi olemme sitä mitä olemme.

Taurun sukua tutkinut sukututkija Pasi Mikkonen on saanut koottua miltei 670 sukutaulua ja vanhimmat tiedot ulottuvat 1600-luvulle asti. Jääskestä tulleet esi-isät ovat aikoinaan asettuneet Antreaan Taurunkylään. Jääsken Koljolassa tiedetään asuneen knaappi – asemies – Hans (Hannu) Taurun. Mielenkiintoinen on yhteys Inkerinmaalle, missä myös on ollut Taurunkylä. Siellä on aikanaan sijainnut ensimmäinen Kelton kirkkokin. Kirjan esipuheessa sukuneuvoston puheenjohtaja Pauli Tauru mainitseekin Mikkosen löydöstä, jonka hän on tehnyt ensimmäisestä säilyneestä Kelton seurakunnan kirkonkirjasta. Jo siinä mainitaan Rumpalin kylässä asunut Joonas Pietarinpoika Tauru, joka on elänyt 1700-luvun alkupuolella.

Kirjassa etsitään mm. Tauru-nimen alkuperää ja tietenkin nimen kirjoitustavat ovat koko joukon vaihdelleet. Tauruja-Tauraisia haetaan niin Satakunnasta, Keski-Suomesta, Hämeestä kuin Kainuusta ja Koillismaaltakin.

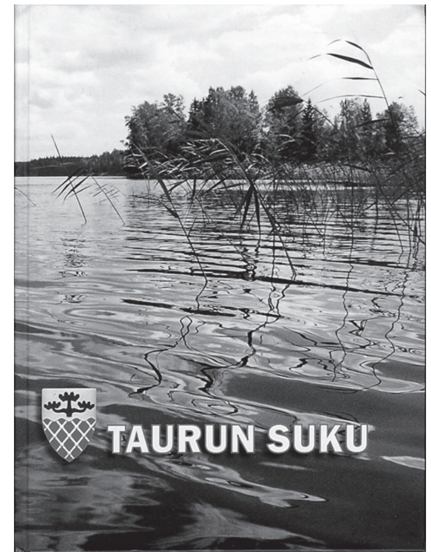
Sukuseuran toiminta tulee kirjassa esille ja sen merkittäviä saavutuksia ennen kirjaa on mm. sukuseuran vaakunan ja lipun hankinta.

Mielenkiintoinen lisä kirjassa ovat henkilöhaastattelut ja eri persoonoiden ja sukujen esille tuonti. Taiteellista lahjakkuutta suvussa on edelleen kosolti ja tieteen tekijöitäkin löytyy, mutta yleispiirteenä niin Taurun suvun edustajien kesken kuin karjalaisten joukossa yleensäkin on kova yrittäminen ja sitkeys. Helpolla ei sotien jälkeen ole leipä lähtenyt eikä koti noussut uusille sijoille.

Tietysti sukukirjassa on osuutensa viime vuosikymmenten Karjalan matkailulla, jolla häivytetään sitä ikuista ikävää.

Taurun sukukirjassa on noin 450 sivua ja siinä on runsas kuvitus. Sen julkaisemista on vastannut sukuseuran erityinen kirjatoimikunta.

Taurun sukukirja maksaa 40 euroa ja sitä välittävät Leena Mäenpää (040-7575644) ja Kaija Höijer (0407616269) Riihimäellä sekä Antikvariaatti Poppa Joe (03-6125465) Hämeenlinnassa.

Sukukirjan kannessa aaltoilee Taurunjärvi. Väinö Tauru on ottanut kuvan Nuotsaaren ja Saunsaaren suuntaan kesällä 1999.

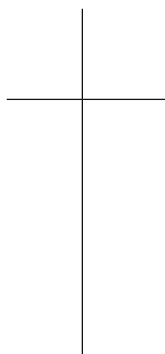

Leena Mäenpää esitteli Leena Taurulle vasta ilmestynyttä Taurun suvun komeaa sukukirjaa Antrean pitäjäjuhlilla Riihimäellä. Taisivat siinä kaupat syntyä?

Taurun sukuseuran muut myyntiarkkelit:

Taurun kyläkartta (580x750mm), myyntihinta 35 eur (tilauserä 20 kpl) - Tilaukset Kaija Höijer
Salkolippu, Isännän viiri ja **Kipsivaakuna**
Tilaukset Martti I Tauru, puh. 05-4161308, 040-7514678
Pöytästandaari, myyntihinta 35 eur
Antikvariaatti Poppa Joe Hämeenlinna/Juha Tauru, puh. 040-5448952
Vaakuna-aiheiset korut, tiedustelut Jorma Vuorinen, puh. 045-6345232
Postimerkit, myyntihinta arkki (20 kpl) 30 eur, puoliarkki (10 kpl) 15 eur, 8 merkin vihko 12 eur, tilaukset Martti I Tauru, puh. 05-4161308, 040-7514678
Kalevi Taurun CD-levy, sis. 33 laulua, myyntihinta 25 eur
Antikvariaatti Poppa Joe, Hämeenlinna/Juha Tauru puh. 040-5448952, Leena Mäenpää, puh. 040-7575644.

UUDET JÄSENET, ilmoittautuminen Martti I Taurulle.

Vuoden aikana edesmenneitä antrealaisia ja vuoksenrantalaisia

Irma Orvokki Vilenius s. Äijö	* 4.9.1931 † 5.1.2007	Käkisalmessa (Hannila) Espoo
Toini Anna Järvisara s. Hämäläinen	* 3.4.1931 † 15.10.2007	Antreassa Sokkalassa Hausjärvellä
Oiva Matias (Matti) Paajanen	* 29.5.1928 † 31.10.2007	Antreassa Riihimäellä
Sirkka-Liisa Anneli Lundán	* 31.7.1948 † 2.11.2007	 Janakkalassa
Eino Antero Paappa	* 18.9.1929 † 4.11.2007	Vuoksenrannassa Kajaanissa (Raisio kp)
Arvi Elias Sarviharju (Vederhorn)	* 7.3.1908 † 16.11.2007	Jääskessä (Antrea, Vehkee) Janakkalassa
Eino Pekkala	* 23.12.1934 † 16.11.2007	Antreassa Ristolassa Eskilstunassa, Ruotsissa
Maila Annikki Kemppi s. Kivimäki	* 21.2.1923 † 18.11.2007	Jämijärvellä Janakkalassa
Kerttu Leino s. Kuparinen	* 3.6.1925 † 23.11.2007	Antreassa Kuparsaaressa Pöytyällä
Pauli Pekka Kiuru	* 13.2.1925 † 20.11.2007	Vuoksenrannassa Helsingissä
Valma Kyllikki Halinen s. Eerola	* 24.11.1927 † 30.11.2007	Janakkalassa Janakkalassa
Kerttu Virkki s. Virkki	* 13.11.1919 † 2.12.2007	Vuoksenrannassa Valkeakoskella
Markku Juhani Hakanto	* 24.7.1954 † 9.12.2007	Lopella (Antrea, Kuu- kauppi) Helsingissä, Terhokodissa
Heikki Loikkala	* 5.9.1934 † 27.12.2007	Antreassa Vantaalla
Sirkka Annikki Kekki s. Mäkinen	* 14.8.1927 † 7.1.2008	Sysmässä
Mirja Kaarina Vanhakoski s. Lankinen	* 23.2.1939 † 1.1.2008	Antreassa P-HKS:ssa
Helvi Kaarina Säynäjoki s. Kuparinen	* 2.9.1928 † 8.1.2008	Antreassa Lopella
Toivo Olavi Tolonen	* 7.9.1931 † 10.1.2008	Antreassa K-HKS:ssa
Armas Johanne Pyysing	* 17.7.1922 † 14.1.2008	Antreassa Helsingissä
Hilppa Maija Helinä Pulli s. Pennanen	* 16.10.1923 † 17.1.2008	Sortavalassa Hartolassa

Lehdessä julkaistaan vuoden aikana edesmenneiden antrealaisten ja vuoksenrantalaisten nimiä. Mukana ovat tiedot niistä henkilöistä, joiden kuolemasta toimitus on saanut tiedon joko lehtien sivuilta tai muuten. Mikäli haluatte varmistua siitä, että poismennyt omaisenne varmasti tulee huomatuksi tällä palstalla, olkaa hyvä ja ilmoittakaa siitä kotikylänne yhdyshenkilölle tai jollekulle lehden toimituskunnan jäsenistä.

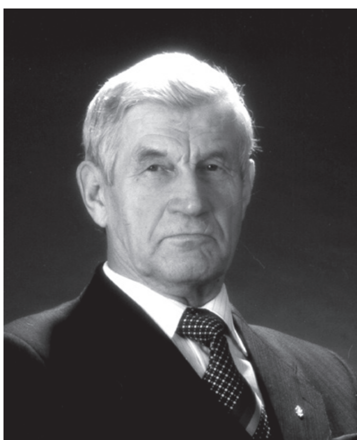

Toini Sylvia Koivisto	* 22.11.1910	Antreassa
	† 3.2.2008	Espoossa
Alli Meeri Kuparinen	* 29.7.1918	Vuokselassa
s. Näppinen	† 10.2.2008	Seinäjoella
Helmi Tamminen	* 27.11.1915	Antreassa
s. Ruponen	† 27.2.2008	Helsingissä
Maila Kaarina Vilenius	* 18.1.1926	Antreassa
s. Kiuru	† 27.2.2008	Riihimäellä
Kaarlo Hämäläinen	* 28.1.1911	Antreassa
	† 19.2.2008	Imatralla
Eeva Mirjami Tuukkanen	* 22.7.1933	Antreassa
	† 10.3.2008	Riihimäellä
Toivo Johannes Käppi	* 23.3,1922	Vuokselassa
	† 12.3.2008	Hyvinkäällä
Aino Linna	* 13.12.1920	Antreassa Kekinniemessä
	† 15.3.2008	Hämeenlinnassa
Ritva Kyllikki Niemi	* 16.2.1935	Antreassa
s. Nenonen	† 22.3.2007	Helsingissä
Eeva Elina Koponen	* 6.12.1907	Antreassa
s. Järveläinen	† 23.3.2008	Helsingissä
Aino Inkeri Kakko	* 12.11.1931	Antreassa Pullilassa
s. Partanen	† 1.4.2008	Hyvinkäällä
Tuomas Uljas Jaatinen	* 26.8.1921	Antreassa
	† 19.4.2008	Janakkalassa
Elli Martta Sihvo	* 26.11.1926	Vuoksenrannassa
s. Tonteri	† 29.4.2008	Sysmässä
Alma Anna Siviä Ruponen	* 4.10.1913	Valkjärvellä
s. Soranne	† 30.4.2008	Helsingissä
Antti Viskari	* 5.10.1913	Antreassa Hännikkälänniemessä
	† 7 .5.2008	Hausjärvellä
Lauri Matias Ora	* 13.10.1928	Antreassa
	† 17.5.2008	Hausjärvellä Mommilassa
Irja Vesanto	* 4.4.1919	Antreassa Pullilassa
s. Partanen	† 22.5.2008	Riihimäellä
Maire Keltamäki	* 30.5.1914	Antreassa
s. Raami	† 23.5.2008	Vaasassa
Aarne Antti Sokka	* 14.2.1926	Antreassa
	† 28.5.2008	Lahdessa
Helvi Ranta	* 6.6.1917	Vuoksenrannassa
s. Kuisma	† 28.5.2008	Helsingissä

Lempi Koljonen	* 9.10.1913 † 1.6.2008	Antreassa Hausjärvellä
Tauno Tuomas Kalervo Mallat	* 28.1.1916 † 5.6.2008	Antreassa Helsingissä
Maire Annikki Mälkiä	* 17.11.1917 † 5.6.2008	Antreassa Valkeakoskella
Urho Veikko Kiuru	* 11.12.1929 † 18.6.2008	Vuoksenrannassa Kaskiselässä Asikkalan Vääksyssä
Arvi Mikael (Mikko) Sokka	* 3.8.1911 † 23.6.2008	Antreassa Henttolassa Janakkalassa
Reijo Kalevi Vilén	* 26.1.1931 † 30.6.2008	Antreassa Hämeenlinnassa
Sirkka Salme Viertola s. Niukkanen	* 12.6.1926 † 2.7.2008	Vuoksenrannassa Helsingissä
Pentti Kalervo Näveri	* 26.7.1925 † 5.8.2008	Antreassa Helsingissä
Arvo Johannes Kiuru	* 10.9.1923 † 13.8.2008	Antreassa Hämeenlinnassa
Irma Inkeri Tiippana	* 20.6.1923 † 14.8.2008	Antreassa Riihimäellä
Henni Mirjam Pynnä s. Olkinuora	* 23.1.1915 † 1.9.2008	Antreassa Helsingissä
Arvi Johannes Mikael Koljonen	* 21.11.1925 † 19.9.2008	Vuoksenrannassa Sintolassa Teuvalla
Lauri Kalervo Jantunen	* 21.10.1936 † 30.9.2008	Vuoksenrannassa Tuusulassa
Ester Maria Aaltonen s. Lehvonen	* 27.2.1906 † 6.10.2008	Antreassa Hausjärvellä
Laina Helli Virfel s. Kaukanen	* 10.10.1916 † 12.10.2008	Antreassa Hattulassa
Aili Inkeri Parikka	* 23.5.1914 † 23.10.2008	Antreassa Hausjärvellä
Liisi Kyllikki Keski-oja s. Pullinen	* 29.7.1927 † 31.10.2008	Antreassa Hämeenlinnassa
Lempi Ranta	* 5.10.1923 † 4.11.2008	Antreassa Hyvinkäällä
Hulda Maria Käppi s. Ruponen	* 18.11.1929 † 5.11.2008	Antreassa Rupolassa Hyvinkäällä
Lauri Ylermi Kärkäs	* 30.1.1936 † 9.11.2008	Vuoksenrannassa Hattulassa

In memoriam

Arvi Mikael (Mikko) Sokka 1911-2008

Suvun vanhin, kylän vanhin on poissa. Arvi Mikael Sokka syntyi 3.8.1911 Antrean Henttolassa Antti ja Maria Sokan 12-lapsiseen perheeseen. Talo tunnettiin edellisten sukupolvien isännän mukaan "Juhanina" ja niin Mikkoa kutsuttiin kotikyläläisten kesken kotipaikkansa nimellä "Juhanin Mikkona" ikänsä kaiken. Pitkän elämän jälkeen hän viimein väsyneenä sai iäisyyskutsun 23.6.2008 Janakkalan terveyskeskuksessa.

Kotitila oli Mikon elämisen keskus jo Karjalassa ja hän ehti asettua sen isännäksi nuorikkonsa, Antrean Liikolasta kotoisin olevan Marian (s. Huti) kanssa vuonna 1937.

Mikko oli luonteeltaan seurallinen ja hän osallistui kylän ja pitäjänkin sosiaaliseen elämään, nuorisoseuratoimintaan ja kaikkeen vireään kanssakäymiseen ikäkumppaneidensa kanssa. Hyvä-äänisenä hän mm. lauloi Antrean kirkkokuorossa. Hän kuului myös suojeluskuntaan ja sitä tietä hänen palveluspaikkansa talvisodan aikana oli Vuoksella toimivassa Moottoriponttonipataljoonassa.

Nuoren perheen evakkotie vei Tammelan Susikkaalle, mutta jatkosodan alettua Sokatkin palasivat kotikonnuilleen pienen Heikki-poikansa kanssa. Kotiin ei heti päästy asumaan, vaan ensimmäinen suoja löytyi lähinaapurista Sasalasta, Peltosilta. Elämä asettui uomiinsa, kunnes jatkosodan sytyttyä Mikko Sokan sotataival alkoi Forssasta JR 23:n joukoissa. Jatkosodassa Mikon sotatie vei Aunuksen Karjalaan ja jo 21.8.1941 hän haavoittui Tuulosjoella selkään iskeytyneestä kranaatinsirpaleesta. Sota hänen kohdallaan ei suinkaan siihen loppunut, vaan taistelut jatkuivat Segesassa, Lotinanpellon lohkolla, Shemenskissä, Tokrajärvellä ja vielä pohjoisessa Suomussalmella ja Taivalkoskella.

Perheen toinen evakkotie vei Sulkavan kautta Juvalle. Mikkelistä päästiin junaan, ja sijoituspaikaksi tuli nyt Palojoen kylä Jämijärvellä. Sieltä hakeuduttiin Hausjärvelle Selänojan kylään, kunnes keväällä 1947 lopulliseksi sijoituspaikaksi varmistui Janakkala. Kotitilaa ryhdyttiin rakentamaan Hakoisten kartanon entisille maille nousevaan, karjalaisvaltaiseen Tuulensuun kylään, sen Rytön kulmalle.

Raivaamisen ja rakentamisen jälkeen työ kotitilalla vaati paljon aikaa, sillä Sokalla karjanhoidolla oli huomattava merkitys. Lisäksi innostunut, huolellinen puutarhanhoito oli sydäntä lähellä.

Puolison elämä sammui jo vuonna 1976 ja kymmentä vuotta myöhemmin Mikko luopui tilan isännyydestä poikansa hyväksi. Hän eli kuitenkin kotitilallaan aivan viime vuosiin asti, osallistui veteraanien ja eläkejärjestöjen toimintaan, ja tärkeitä hänelle olivat kotikyläläisten ja -pitäjäläisten tapaamiset eri yhteyksissä. Mikko oli terävä-älyinen ja hyvämuistinen, niinpä tarinatuokiot hänen kanssaan olivat eloisia ja viihdyttäviä. Hän kertoi mielellään menneestä ja hyvänä, luotettavana jutunkertojana hänen tarinansa elämästä kotiseudulla Karjalassa antoivat hyvän kuvan ihmisistä ja elämästä entisessä kotikylässä. Hänen muistitietonsa olivat aarteita nuoremmille kuulijoille. Hänen pois mentyään hänen sukunsa jäsenet ja hänen kotikyliensä, Henttolan ja sittemmin Tuulensuun, naapurit menettivät antoisan ystävän, suvun ja kylän vanhimman.

Raakel Henttonen

90 Alma Roiha

Alma Roiha, s. Pöhö, täytti 90 vuotta syyskuun 2. päivänä 2008. Rautjärven Väärämäessä asuva Alma on edelleen pirteässä kunnossa ja vireän kunnon ylläpidossa on auttanut hyvä pohjakunto, sillä hän on aina tehnyt paljon työtä. Edelleen hän hoitaa tarmokkaasti puutarhaansa, mistä palkintona on kesäisin heloittavia kukkia täynnä oleva piha. Urheiluhenkisen Pöhön suvun jäsenellä, Almalla, on kuitenkin ollut sama kuntoohjelma kuin Sibeliuksella: "Ei yhtään turhaa askelta."Hän seuraa tarmokkaasti aikaa eri tiedotusvälineistä, vaikka näön heikkeneminen on alkanutkin vaivata. Lähellä asuu kuitenkin sukulaisia, ja naapuriverkosto on muutenkin kunnossa, joten omassa kotitalossa asuminen on edelleen sujunut hyvin.

Alma Roiha on kotoisin Antrean Rahikkalasta, jossa hän syntyi Anna ja Matti Pöhön kahdeksanlapsiseen perheeseen. Almalla itsellään on yksi tytär ja kolme poikaa.

Onnittelut vielä jälkikäteen sinne itärajan tuntumaan.

Antrean Esan 2-joukkue

Tosissaan leikkimielellä Mommilanjärvellä

Heinäkuun 19:nä kisailtiin jälleen perinteikäs Mommilanjärven Soutelu. Kilpailuun oli saatu mukaan ennätysmäärä osallistujia, mukana useita rajantakaisen Karjalan entisiä urheiluseuroja. Yhtä näistä, Antrean Esaa, sain minäkin olla edustamassa. Tänäkin vuonna Esa osallistui kilpaan kahden joukkueen voimin.

Allekirjoittanut oli Esan 2. joukkueessa. Tämä sekajoukkue koostui suurelta osin meistä Kuparisista, täydennettynä muutamalla miniä- ja vävykokelaalla, jotka hekin jo laskettaneen sukuun. Oman jännitysmomenttinsa joukkueemme suoritukseen toi se tosiasia, että moni soutajistamme oli kirkkoveneen airossa ihan ensimmäistä kertaa. Onneksi muutama konkarikin sattui joukkoomme löytymään.

Joukkueemme souti ensimmäisessä lähdössä. Ennen veneeseen kipuamista pidimme asiaankuuluvan taktiikkapalaverin. Siinä sovittiin, että leikkimielellä mennään, mutta maisemia katsellaan sitten vasta maalissa. Rennoin mielin siis lähtöpaikalle ja veneeseen. Mutta kas kummaa, kun lähettäjän pyssy paukahti, unohtuivat taktiikkapalaverin ohjeet ja adrenaliiniryöpsähdyksessä alkoivat kaikki soutamaan ihan vimmatusti. Epätahdissa tietenkin. No, siitähän seurasi sitten lähestulkoon kolari viereisen venekunnan kanssa. Siitä saimmekin kuulla heti kunniamme. Sen verran läksytys otti meikäläisen luonnonpäälle, että se siitä leikkimielestä sitten. Nyt sitten soudetaan niin, että sorsat pois alta!

Alkumatkasta jäimme lähtöhässäkän vuoksi porukan hännille, mutta joka kerran ohitettuamme toisen venekunnan, tunnelma kohosi ja soutuvoimaa löytyi kummasti lisää. Toki vähitellen myös me ensikertalaisetkin aloimme päästä jyvälle tästä joukkuelajista ja sitä kautta veneemme tahti tasaantui ja vauhti kasvoi.

Ensimmäisenä ohitimme sotaveteraanien veneen. Samaiset velikullat ohitimme vielä toistamiseenkin, jolloin he heiluttelivat meille hinausköyttä. Jos meillä ei olisi ollut niin kova kiire maaliin olisimme varmasti heitä avittaneetkin. Kivasti olivat nuo herrasmiehet muuten pukeutuneet.

Seuraavaksi jätimme taaksemme Saloisten Doorikset. Silloin alkoikin jo tuntua siltä, että ”Kylhä myö tää homma osataankii!” Paras ohitus oli silti vielä tulossa. Viimeisenä nimittäin ohitimme Riihimäen Seudun Osuuspankin joukkueen. Silloin oli ilmassa melkeinpä paikalliskamppailun tuntua, Antrean Esa vs. Antrean Osuuskassa. Tiukan väännön jälkeen ohitimme heidät kokka kuohuen. Loppusuoran häämöttäessä ottivat Osuuspankkilaiset loppukirin ja yrittivät meistä väkisin ohi, mutta se jäi vain yritykseksi. Koitimme hieroa kauppoja pankkiväen kanssa. Jos päästäisimme heidät ohi, olisiko lainamme heidän pankissaan mitätöity? Eivät mokomat siihen oikein olleet suostuvaisia. No, saivat siis tyytyä tulemaan maaliin rutkasti meidän jälkeemme.

Tulokseksi joukkueemme sai sijoituksen 13. (lähdössä 16 venekuntaa) ajalla 55 min 41 s. Olimme siihen oikein tyytyväisiä. Olihan siinä sentään lähes kolme minuuttia parannusta edelliseen vuoteen.

Sen verran kilpailuhenkistä sakkia venekunnassamme souti, että pian jo alettiin suunnitella ensi vuoden tavoitteita. Kyllähän tuosta ajasta vielä muutaman minuutin nipistäisi...leikkimielellä tietenkin!

Heidi Peura (o.s. Kuparinen)
Kirjoittaja on 29-v. Lopen Karjalaseuran sihteeri, juuriltaan Antrean Kuparsaaren Kuparisia.

Tammi-iltamat olivat Seiskassa riemukkaat

Ennen kuin lähdetään uusiin Tammi-iltamiin, verestetään vähän muistoja viimetalvisista, jotka pidettiin Hämeenlinnassa Ravintola Seiskassa. Hämeenlinnan Karjalaiset olivat koonneet joukkonsa ja kutsu oli käynyt kiitettävästi. Järjestävän yhdistyksen puheenjohtaja Teuvo Nokelainen toivotti iltamaväen tervetulleeksi ja Seuran puheenjohtaja Pentti Talja puolestaan valotti iltamien historiaa.

Juhlissa todettiin, että karjalaisten tilaisuuksissa ei juuri viihdyttäjää tarvita, mutta eivät ne haitaksikaan ole. Timo Mäenpää lauloi ja kertoi mm. taustat sykähdyttävään lauluunsa Puujalka-Taunosta.

Hämäläistä elämänmenoa toi näyttelijä Pauli Koskinen Iso-Heikkilän isäntänä, joka Hattelmalan harjulta liikuttuneessa tilassa katseli kaupunkia.

Kalevi Talikka antoi tunnustuksen sanat Teuvolle ja ”Teuvon naisille”, jotka upeasti olivat saaneet Tammi-iltamat järjestettyä. Siinä tuli samalla kehuttua Etelä-Suomen läänin pääkaupunkikin, jonka lääni yltää pääkaupunkiseudulta aina Uukuniemelle asti. Pian se tulee olemaan Hämeenlinnan suurkunnan keskus.

Nuoria tuskin kannattaa kysyä, mutta nuorempia, sellaisia keski-ikäisiä, kaivataan mukaan tähänkin toimintaan. Kuten Kalevi Talikka huomautti syntyperäisten antrealaisten keski-ikä on sama kuin veteraanien. Heidän pitäisi jo saada olla juhlassa toimetonna ja nuorempien kantaa vastuu.

Musiikkipuolen hoiti hanurinsa kanssa Kalevi Kanerva.

Pauli Koskinen kertoo Brechtin tekstillä Kalevi Talikalle ja muulle yleisölle, miten hyviä hämäläiset ovat. Iso-Heikkilän isäntä oli vauhdissa.

Tammi-iltamissa arvat tekivät todella hyvin kauppansa. Päävoittona oli uhkea herkkukori.

Tammi-iltamissa yhtenä pääohjelmanumerona on syöminen ja karjalaisethan haluvat syödä hyvin. - Meistähän sanotaan jopa, että olemme ”syömäköyhiä”. - Oli niin tai näin, hyvää, herkullista ruokaa suorastaan odottaa eikä Ravintola Seiska pettänyt odotuksia.

Antrea 100 v sitten

”Wiipuri” 9.9.1908
Antrean Räikkölä
Syyskylvöt näyttävät täällä hyvin reheviltä, ainakin ne, jotka aikanaan maahan saatettiin. Kauran leikkuu on nyt miltei joka paikassa loppuun suoritettu ja verraten hyvä sato on tullutkin, ilahuttavan paksu on lyhteen latva. Mutta vahvat ja lujat ovat myöskin leikkuupaikat. Leikkuukoneita on tännekin jo hankittu useampaan paikkaan ja hyvin ne näkyvät tarkoitukseensa soveltuvan ja tekevät tehtävänsä, jollei vilja vain ole maahan kaatunut. Myllyistä täällä ei ole puute niin kuin ennen, kyllä nyt saadaan viljat jauhoiksi, sillä myllyjä on jo useimmissa kylissä ja uusia kuuluu olevan rakenteilla

”Wiipuri” 4.11.1908
Tulirokko on raivonnut jo pitemmän aikaa kirkonkylässä ja lähellä olevassa Ilmatoivolan kylässä. Saaliinaan on se vienyt jo kahdesta eri perheestä 2 lasta kummastakin. Ja tauti tuntuu vielä olevan liikkeellä. Suurta varovaisuutta on noudatettava tautiinkuolleita haudattaessa. Ne on haudattu aina arkipäivinä erikseen eikä sunnuntaisin toisten ruumisten kanssa yhdessä.

”Wiipuri” 10.11.1908
Viinasaksoja vilisee Hannilassa nykyisin joukottain. Aivan ammattimaisesti he ”elinkeinoaan” harjoittavat. Wiipurista kuletetaan wiinaa ja jaetaan paikkakunnan janoavaisille. Poliisi asuu kyllä kylässä, mutta se seikka ei näytä sanottavasti kauppojen kulkua häiritsevän. Sulassa sovussa he keskenään hommailevat. Eräs heistä, nimeltään Markus, kuuluu jo olevan syytteessä hommistaan, mutta jatkaa kauppaansa entisellä innolla.

”Wiipuri” 20.11.1908
Antrean suomenmielisten kokous pidetään sunnuntaina 22.p. Jumalanpalveluksen päätyttyä kunnantuvalla, jossa päätetään ja käsitellään tärkeistä kysymyksistä. Saapukaa jokainen wälttämättömästi.

”Wiipuri” 1.12.1908
Ensimmäisenä adventtina lauloi Antrean kirkossa kanttori Huuskosen kokoama ja harjoittama kööri Hoosiannan. Vaikka kööri oli koottu pitäjän eri kulmilta talollisten pojista ja tyttäristä, oli esitys erittäin hyvää ja voimakasta. Ahkerasti olikin kanttorimme lauluharjotuksia pitänyt ympäri pitäjää.
Näihin saakka on laulukööorit koottu vain oppia saaneista henkilöistä, mutta nyt nähtiin, että kyllä laulajia saadaan vähempioppisistakin, kun vaan on intoa ja uutteruutta. Lausun kanttorille kiitokset vaivoistansa ja erittäinkin siitä, että hän on ryhtynyt laulutaitoa levittämään maalaiskansassa. *Yksi kuulijoista*

”Karjala” 22.12.1908
Ikävää ja kiusallista wiisauttaan ja tunnettua puhujataitoaan olivat Otto Järveläinen ja Heikki Kosonen Hannilasta kuntakokouksessa Antreassa taas tilaisuudessa kunnan ukoille näyttämään, yhä enemmän paljastaen suomettarelaista karvaansa, jolle järki ei mitään merkitse.

”Karjala” 9.1.1909
Järvenlinnan puutarha- ja talouskoulu ynnä siihen liittyvä wirkistyssiirtola ”Erjola” alkaa ensi keväänä toimintansa. Koulu tulee sijaitsemaan Järvenlinnan maatilalla, noin 2 km. Antrean asemalta ihanan Pälkjärven rannalla, jonka kauniit, etelään päin, pohjoisessa metsän suojaamat rinteet tarjoavat mitä sopivimman paikan puutarhaviljelykselle. Rakennus sisältää hauskoja huoneita monine verantoineen. Paikka on myös terveellinen ja tarjoaa erinomaista tilaisuutta kaikenpuoliseen valmistumiseen. Puutarhaopetus käsittää: laajempaa keittiökasviviljelystä, latvojen hoitoa, kukka- ja koristeviljelyä, hedelmäpuitten jalostamista, istuttamista ja hoitoa, siemenviljelyä sekä kaikenlaisia tähän alaan kuuluvia muita asioita: kuten puutarhasuunnitelmien tekoa y.m.
Taloudenhoidossa opetetaan terveellistä, säästäväistä ja ajanmukaista taloudenpitoa. Suuri paino pannaan kasvisruuille. Oppilaita totutetaan laskemaan niin hyvin ruuan hintaa henkilöä kohti kuin myös eri ruokien ravitsemisarvoa nykyisten tietojen perusteella. Käytännöllisen opetuksen ohessa annetaan tietopuolista opetusta kemiassa ja ruuanvalmituksentaidossa.

”Karjala” 15.1.1909
Maanviljelijät Vuoksen rantamilla!
Niinkuin jokainen Vuoksen rantamilla asuja muistanee, on vesi Vuoksessa viimeksi kuluneina vuosina hyvinkin usein laskenut ja taas kohonnut, pysymättä tavallisessa korkeudessaan.
Kun nyt parina viimeksi kuluneena vuotena on vesi pysynyt tavallista korkeusmääräänsä hiukan alempana – vaikka nyt taas näyttääkin oireita päinvastaiseen suuntaan – kun muutamat Vuoksella kulkevat suuremmat höyryveneet ovat Paakkolan kanavan seutuvilla tunteneet kulkuväylänsä liian ahtaaksi, on Vuoksen vettä tarvitsevat kolme suurliikettä: Hackman, Ahlström ja Wiipurin höyryvene jättäneet senaattiin anomuksen, että Kiviniemen kosken yläpuolelle rakennettaisiin pato, joka pitäisi veden tavallisessa korkeudessaan.
Anomuksen tekijät eivät ollenkaan ajatelleet niitä suunnattomia vahinkoja, mitä jokainen Vuoksen rannalla asuva maanviljelijä on saanut kärsiä silloin, kun vesi tavallisesta määrästään ylenee, jolloin kun hänen parhaat heinä- ja viljamaansa ovat joutuneet nousuveden turmel-

Käspaikka, ikonit ja enkelit loivat näyttelyyn pysähdyttävän hetken.

Upea näyttely juhlisti Mäntän Karjalaisten 60-vuotista taivalta

Mäntän Karjalaiset juhlivat 60-vuotista toimintaansa marraskuussa 2008. Sen yhteydessä Mäntän kaupungintalolla oli kahden toimeliaan karjalaisnaisen laaja näyttely. Antrealaisjuurinen Terttu Talja ja Jääskestä kotoisin oleva Aino Toikka olivat koonneet töitään yhteiseen ”Matkan varrelta” -näyttelyyn. Esillä oli niin keramiikkaa, eri tekniikoin toteutettuja kudonnaisia ja ompelutöitä kuin ikoneita ja maalauksiakin. Näyttely osoitti tekijöidensä monipuolista lahjakkuutta ja tekemisen iloa ja halua.

Karjalan Liitosta näyttelyyn toi tervehdyksensä hallituksen varapuheenjohtaja Marjo Matikainen-Kallström.

Suuri malja on Terttu Taljan käsialaa, kun taas keraamiset hauskat hahmot ovat Aino Toikan.

Marjo Matikainen-Kallström poikkesi myös tutustumaan näyttelyyn, jota näytteilleasettajat pääsivät itse esittelemään.

---

taviksi, eivät ole ajatelleet, että yksistään se vahinko, joka johtuu veden alle jääneistä heinämaista, on laskettava 10-tuhansiin markkoihin.
Maanviljelijät!
Asian johdosta pidetään kokous tk.27 pnä Vuosalmessa maanviljelijä Pykälän talossa. Saapukaa silloin joukolla harkitsemaan asiaa. Lähettäkää joka kylästä asiaa ymmärtäviä edustajia kokoukseen. Sitä vaatii itsemme ja koko paikkakuntamme etu.

Serafima Sidorova aloitti antrealaisten virallisen kotiseutumatkailun

Serafima Sidorova toimi Kamennogorskin kaupunginjohtajana vuodet 1987–89. Noina vuosina tehtiin ensimmäiset luvalliset kotiseutumatkat. Vuonna 1988 oli luonnonsuojelullinen Vuoksen soutu, johon osallistui muutamia antrealaisiakin. Syksyllä 1988 tuli yllättäen Vuoksen Säätiön johdolle osoitettu ensimmäinen kutsumatka Antreaan sokeritehtaasta paperitehtaaksi muutetun teollisuuslaitoksen juhlaan. Vierailu tapahtui silloin vielä Neuvostoliiton turvallisuuspoliisin tarkassa valvonnassa. Joutuipa Serafima vierailun aikana Viipuriin selvittämään vierailua, ja allekirjoittaneen tervehdys jäi juhlassa pitämättä, kun kirjoitetun puheen tutustumista varten saanut tulkki ei saapunutkaan paikalle.

Se oli kuitenkin alku virallisemmalle kanssakäymiselle, joka lisääntyi Neuvostoliiton luhistumisen jälkeen. Siellä on järjestetty useita rauniokirkko- ja muita juhlatilaisuuksia, pystytetty muistoerkkejä sekä rakennettu ystävyyssuhteita koteihin, kouluihin, sairaaloihin ja vanhainkoteihin. Monen monet antrealaiset ja antrealaisten ystävät ovat vierailleet siellä. Serafimalla on kaupunginjohtajana ehtinyt olla jo monta seuraajaa ja samalla meille yhteistyökumppania.

Käydessämme viime elokuun lopulla Antreassa videokuvaamassa ”Itsenäisyyssodat kotiseudullamme” -filmiin vapaussodan maastoa, yövyimme Serafiman rakentamassa ja hänen poikansa hoitamassa perhehotellissa. Kyselin Serafimalta nykyisiä, menneitä ja tulevia.

Mitä kuuluun nyt Serafima Sidorovalle?

Serafima toimii nyt valtion virkamiehenä erikoisalanaan sosiaalineuvonta. Poika ylläpitää äidin perustamaa perhehotellia, jonka palveluihin kuuluvat majoitus- sekä ruokatarjonta. Hotelli toimii osana Viipurin alueorganisaation tuella tapahtuvaa Maaseututurismi-hanketta.

Serafima on kahden vuosikymmenen aikana ollut mukana monessa. Kaupunginjohtajakauden jälkeen hän johti entisen sokeritehtaan lähellä olevan Antrea-hotellin rakentamista, organisoi Viipurin viranomaisten kanssa kulttuurivaihtoa ja perusti vanhan koulun rappeutuneen ulkorakennuksen paikalle saunan ja tehtaan tontille siipikarjan kasvattamonkin.

Kun paperitehdas joutui 1995 selvitystilaan, suunnitelmia piti muuttaa. Hotelli Antrean ja kanalan pito päättyivät, ja Serafima toimi Leningradin piirin rauhan- ja luonnonsuojelujärjestön sihteerinä. Samalla hän alkoi kehittää perheyrityksenä maatilaa eläintenhoidon ja kasvinviljelyn alalle ja muuttaa maantien varrella entisellä markkinaplaanilla sijaitsevaa omakotitaloaan perhehotelliksi. Tämä onnistui Viipurin hallinnon tuella. Parhaillaan neuvotellaan Viipurin maakomitean kanssa maa-alueen rajoista. ”Antrean perhehotelli IP Sidorov A.A.”, lyhyemmin ”Hotelli Antrea” -nimellä toimivaa majoitusyritystä hoitaa Serafiman poika Aleksandr Aleksandrovitsh Sidorov. Äiti auttaa häntä vapaa-aikoinaan.

Viipurin viranomaiset ovat myöntäneet Aleksandrille luvan tarjota myös taksipalveluja, joita hän hoitaa kahdella autolla. Toiseen mahtuu neljä ja toiseen kuusi henkilöä.

Kesäturisteilla on mahdollisuus asua hotellin mailla myös luonnossa Vuoksen rannassa teltassa. Tällainen paikka on muun muassa Jaakonsaaressa ja Meskalassa.

Serafiman perustama perhehotelli tarjoaa Antreassa yhden matkailukotitasoisen mahdollisuuden majoittua ja ruokailla. Hotellissa on kahdeksan 1-3 hengen huonetta ja niissä on suihku ja TV. Hotellilla on vartioitu pysäköintialue. Hinta nykyisellään on puolihoidolla on 50 euroa, aamiaisella 40 euroa ja pelkkä majoitus 35 euroa.

Aleksandrin puhelin on Suomesta soitettuna +79213335042 ja Serafiman puhelin +79213199365.

Talkoomatka kutsuu

Toukokuussa starttaa taas talkoojoukko siivoamaan Antrean kirkonmäkeä, Muistopuistoaluetta sekä sankarihauta-aluetta. Matkaa tehdään yhdessä Vuoksenrannan siivousjoukon kanssa.

Talkoopäivät ovat 21.5.-23.5.2009. Lähtö on siis helatorstaina ja se päivä vietetään Viipurissa. Sitten perjantaina ja mahdollisesti myös lauantaina tehdään töitä. Ilmoittautuminen Satu Stirkkiselle 28.2.2009 mennessä. puh: 040-8261075. Pitäjäseurat ja Vuoksen Säätiö tukevat matkaan osallistumista.

Katkelmia ensimmäisistä Antrealainen-lehdistä

Nro 2 (1979):

Millainen Antreamme olisi, jos siellä olisi voitu jatkaa rauhallista rakentamistyötä? olisikohan näin: Se olisi vauras kunta, jossa teollisuus, voimaperäinen maatalous ja palveluelinkaunot antaisivat toimeentulon yli 15000 ihmiselle. Vieressä olisi Suomen toiseksi suurin kaupunki Viipuri, jonka aineellinen ja henkinen voima heijastuisi Antreaan. Viipurin yliopisto palvelisi koulutus- ja tutkimustyöllään maata ja maakuntaa.

Antreassa olisi kaksi lukiota- kirkonkylässä ja asemalla- sekä ammatillisia oppilaitoksia. voimallinen hevosjalostustyö olisi jatkunut. Vuoden 1980 ravikuningas Lillikka olisi Antrean Sipilässä.

Sokanlinnan kesäjuhlat olisivat maakunnan merkkitapaus. Niitä vietettäisiin kolminaisuussunnuntaina jääkauden, Noskuan pärekorien ja sokerijuurikkaan kylvön kunniaksi.

Antrean Esa kilpailisi kunniakkaasti Kalevan maljasta.

Savilahden laajat vesijättömaat olisi juuri hiljan edesmenneen kirkkoherra Karin vanhan idean mukaisesti patoamalla kuivattu pitäjän vilja-aitaksi.

Professori Viljo Puustjärvi olisi maailman ravitsemustilannetta ratkaisevasti parantaneilla turvekeksinnöillään, jotka hän on tehnyt Antrean turvetutkimuslaitoksella, vuoden 1981 Nobel-palkintoehdokas.

Niin – jos..

Antti Henttonen

Nro 4 (1981):

Tarkista…

Onko kaapissasi ajankohtaiset välineet jouluvarusteluja varten:

- kanan sulka vehnäsen voiteluun
- jäniksenkäpälä pöydän pyyhkimiseen
- kanansiipi hellan hoitoon
- tuohituppo ja hienoa hiekkaa pöydän pesuun (maalaamattomat puupinnat)
- villanen vaate ja lamppuöljyä maalatun puun puhdistukseen
- loraus lysolia lattian pesuveteen

JOUTUISAA JOULUSIIVOUSTA

Metla

Nro 5 (1982):

LAPSUUSAJAN MUISTOJA ANTREAN KIRKONKYLÄSTÄ

Juhlia

Monenlaisia juhlia muistan kirkonkylässä olleen lapsuusvuosinani. Suojeluskunnan juhlissa marssittiin kirkosta sankarihaudoille torvisoittokunnan tahdissa ja ainakin Maltaan Armaksen muistan soittokunnassa torveaan töräytelleen. Nuorisoseuran talolla oli jos minkäkinlaista juhlaa. Niissä äitini lauloi usein ja jouduin häntä säestelemään jo melko nuoresta lähtien. Äitini on myös taitava piirtäjä ja hän teki usein ne tolppailmoitukset, jotka näistä juhlista tiedottivat. Juhlien kohokohta oli ”Näytöskappale”, jossa usein tavoiteltuna nättinä tyttönä oli Potin Inkeri, ja myös Jantusen Erkin muistan innokkaana näyttelijänä. Tanssi kävi juoheasti, kun Taavin Jallu pääsi haitareineen vauhtiin.

Erkki Puranen

Nro 6 (1983):

Antreaa ja Vuoksenrantaa tänään … Otteita vuonna 1962 ilmestyneestä venäläisestä matkaopaskirjasta Karelskij pereshejek.

Kamennogorsk (Antrea) on Leningradin alueen muinaisin kaupunki. Ensimmäiset asukkaat ilmestyivät näille paikoille IV – III-vuosisadalla ennen ajanlaskumme alkua.

20. vuosisadan alussa argeologit paljastivat täällä turvekerrosten alta kivikauden ihmisten asutuksen. Oli löydetty paljon historiallisia esineitä: puisia ja keraamisia talouskaluja, hiottuja työkaluja liuskeista, verkon jäännös kaarnasta ja nokkoskuidusta, 16 kohoa männyn kaarnasta ja 31 kivipainoa, pitkä luinen tikari, 27-metrinen verkon jäännös leveydeltään 3 metriä.

14. – 17. vuosisadoilla Antrea oli karjalaisasutuksen päähallintokeskuksena ylemmällä Vuoksella.

Tuhouduttuaan sodan vuosina Kamennogorsk on jälleenrakennettu kohta uudelleen.

Paikalliset asukkaat usein nimittävät sitä paperityöläisten kaupungiksi. Kamennogorskin tehdas – sodanjälkeisen viisivuotissuunnitelman esikoinen – eräs maan mahtavimmista yrityksistä offset-paperin valmistuksessa.

Viime vuosina on kaupungissa suurentunut muidenkin ammattien työväki – graniittityöläiset ja kivenveistäjät. Mahtavassa kaivannossa Kamennogorskin louhos louhii harmaata graniittia. Täällä valmistetuista graniittikappaleista on rakennettu Viipurin rautatieaseman kivipylväät ja V.I. Leninin muistomerkin jalusta Varsovan aseman luona Leningradissa.

Jo entisistä ajoista turistien huomion on vetänyt puoleensa tuntematonta alkuperää olevat luolat, jotka sijaitsevat 11 km etelään Kamennogorskista. Käynti pääluolaan, kaikkein suurimpaan ja mielenkiintoisimpaan, sijaitsee melkein kallion huipulla. Sieltä on näkymä pieneen aukkoon, joka johtaa suorakulmaiseen huoneeseen, jonka pituus ja leveys on noin 1,5 m ja korkeus 2 m.

Luolien jälkeen tie kulkee pitkin Vuoksea tullen edelleen Borin (Henttolan) asutukselle. Paikallinen ”Lazurnoje” sovhoosi on piirin ensimmäinen korkealaatuisen maissin viljelyssä, todistaen siten mahdolliseksi kasvattaa kaikkein pohjoisimmassa osassa Karjalan kannasta tätä tärkeää kulttuurirehua.

Nro 3 (1980):

Aina kaipaan Antreaan

(sävel Paarlevuu, säkeistöt 1, 2,16 ja 17)

Kassomaa jos Karjalaa nyt männä vois/ ni riemumieli Antreaa myö matkattais.

Siperia opetti antrealaisiakin

Venäjän vallan aikana Suomessa suurrikollisia ja sittemmin myös poliittisia vankeja rangaistiin karkottamalla heidät mahdollisimman kauas ja mahdollisimman ankeisiin oloihin. Siihen tarkoitukseen Siperiaa pidettiin "osuvana" osoitteena. – Antreastakin sai muutama mies lähdön idän suuntaan.

Luettelo Siperiaan karkotetuista rikollisista ja irtolaisista perustuu fil. tri Alpo Juntusen väitöskirjan *"Suomalaisten karkottaminen Siperiaan autonomian aikana ja karkotetut Siperiassa"* tutkimuskortistoon. Väitöskirja kuuluu vankeinhoidon historia -sarjaan, osa 3, ja se on julkaistu myös Siirtolaisuustutkimusten sarjassa.

Kortistoon on koottu tiedot karkotetuista vankiloiden, senaatin oikeusosaston, kenraalikuvernöörin ja ministerivaltiosihteerin arkistoista. Jokaisesta karkotetusta on tehty oma korttinsa, johon on kirjattu häntä koskevat tiedot.

Sauvo Henttonen on internetissä törmännyt tällaiseen tietueeseen.

Antreasta Siperiaan saivat lähdön:

Kauppinen Juho Eliaanpoika, Viipurin pitäjä vl. Vankikarkuri, aikaisemmin tuomittu kolmesta varkaudesta Svartholman linnaan eliniäksi; Asui sitten mäkitupalainen Juho Stefaninp. Nevalaisen luona väittäen pystyvänsä parantamaan tämän tyttären Kaarinan kaatumataudista; Hänet Kauppinen raiskasi ja kuristi kuoliaaksi yleisellä maantiellä Antrean pitäjässä 11.9.1837; Tuomittiin 40 paria raippoja, julkinen kirkkorangaistus ja loppuiäksi Sip. kaiv. 24.10.1838 (481); 1838/57.

Sallinen Juha, Antrea. Sen. oik. os. 1886 Da 118; Tuomittu rikoksista Turun rang.vank.; VSV 1886/220 (441, 445); Anonut päästä Sip. ja sen. suostui, H:ki 17.2.1886; Mvs. ilmoitti keis. hyväk. 31.5./12.6.1886; EE 71/260 1892 kert. 91-92: Kuollut Tomskin kuv. verensyöksyyn 1891.

Oletettavasti Antreasta lähtöisin on myös
Sintonen Johan. Ikä: 35 Viipurin lääni. Tuomittu irtolaisuudesta 1 vuodeksi Viipurin ojennuslaitokseen; Tehnyt anomuksen päästä siirtolaiseksi Sip. ja sen. katsoo, ettei ole mitään syytä olla päästämättä häntä sinne, H:ki 17.9.1858; Mvs esitti asian keisarille, joka hyväksyi sen 10/22.11.1858; VSV 1858/386 (2043, 991); Sen. oik. os. 1858 Da 63; KKK 7/1858; Ilm. Viip. lähdöstä 16/28.1.1859.

Käytetyt lyhenteet:
AD = anomusdiaari;
Da = päätöstaltio;
EE = senaatin kirkollisasiaintoimituskunta;
KKK = kenraalikuvernöörin kanslia;
Mvs = ministerivaltiosihteeri;
VSV = valtiosihteerinvirasto

Videoon kaivataan vielä valokuvia

Niin kuin seuraavalla sivulla lehdessämme kerrotaan, kotipitäjiemme osuutta kolmessa itsenäisyyssodassamme esittelevän multivideofilmin valmistuminen siirtyy ensi vuoden puolelle.

Nyt on viimeinen mahdollisuus täydentää sen valokuvia. Erityisesti kaivataan talvi- ja jatkosodan kotirintaman elämää Antreassa ja Vuoksenrannassa esitteleviä työ- ja muita toimintakuvia. Myös maanpuolustustehtäviin liittyvät lottien ja suojeluskuntalaisten sekä Is-miesten toimintakuvat ovat tervetulleita, jotta videoon saataisiin mahdollisimman paljon paikallista historiaa. Naiset, vanhukset ja lapset saivat uurastuksellaan ja elämänuskollaan kotirintaman kestämään. Heidän työnsä ansaitsee paikkansa videossamme. Säännöstelytalous ostokortteineen ja pimennyksineen sekä suruviestit rintamilta löivät leimansa jokapäiväiseen elämään, samoin evakkomatkoille lähdöt.

Kaivakaapa albumejanne! Lähettäkää sopiviksi katsomanne kuvat kuvaselityksin ja palautusosoittein varustettuina 10. tammikuuta 2009 mennessä os. Antti Henttonen, Ulvilantie 29/5 C, 00350 Helsinki. Sähköpostiosoite on antti.henttonen@suomiforum.com

O täynnä vettä Vuokse uoma
mone muisto mielii tuoma,
aina kaipaan Antreaan.

Samaha tuo mihipäi myö kuljettais
ja minkä järve rannal hiuka huilattais.
Siel aina oltais Antreassa,
Vuokse virra halkomassa,
aina kaipaan Antreaan.

Nyt rempallaa o pihamail nuo portitkii,
pois hyö ovat pokkamiehet, kortitkii.
Pois o laivat, venneet Vuoksen,
kyynelsilmi juoksen, juoksen,
aina kaipaan Antreaan.

Kummuillasi kulkeapa kerran sain,
oot rakkaimpani, armaimpani
Antreain.

Siel kuulin kuinka käet kukku,
tuomet tuoksuu, hälyt hukku,
aina kaipaan Antreaan.

Erkki Jousenkylä

”Itsenäisyyssodat kotiseudullamme” -DVD-filmi valmistuu ensi vuoden puolella

Lehtemme viime numerossa ennakkomyyntiin tarjotun dvd-levyn valmistumista on valitettavan tapaturman vuoksi jouduttu siirtämään tämän vuoden marraskuulta ensi vuoden puolelle. Filmin kuvatoimittajalta, everstiluutnantti Arto Kotrolta murtui jalka, ja vamman parantuminen on yllättäen hidastunut. Osittain tämän vuoksi ja myös filmin viimeistelyn takia työlle on jouduttu ottamaan kolmen kuukauden lisäaika. Uutena tavoitteena on saada levy valmiiksi ensi maaliskuun loppuun mennessä. Joululahjaksi levyn tilanneet joutuvat nyt tarjoamaan levylahjan vain lupauksena.
Pahoittelemme sitä.
Ennakkotilausaikaa jatketaan samalla ensi helmikuun loppuun saakka.

”Itsenäisyyssodat kotiseudullamme” -dvd-levy ennakkotilauksena

Käsikirjoitus: *Antti Henttonen*
Sotahistorian asiantuntija: eversti Matti Koskimaa
Kuvatoimittaja: *everstiluutnantti Arto Kotro*
Ohjaus: *ohjaaja Aarno Unkila*
Videokuvaajat: *Aarno Unkila, Martti Talja (Vr), Tom Kiias, Erkki Sillanpää ja Jukka Kemppi*
Maasto-oppaat: *Martti Talja (Vr), Seppo Kuparinen, Esko Paajanen ja Veikko Partanen*
Johtoryhmä: *Antti Henttonen, Eino Kilpiäinen, Martti Talja (A), Martti Talja (Vr), Pentti Talja, Harri Hatakka, sihteeri Raakel Henttonen.*

Olemme jo lehtemme aikaisemmissa numeroissa kertoneet Vuoksen Säätiön, Antrea-Seuran ja Vuoksenranta-Seuran yhteishankkeena olevan historiallisen kotiseutuohjelman tuottamisesta dvd-levynä. Se esittelee kolmen itsenäisyyssotamme, ja *vapaussodan, talvisodan ja jatkosodan* tapahtumia kotipitäjissämme. Ohjelmasta tulee noin puolentoista tunnin mittainen dvd-levy, joka voidaan katsoa yhtäjaksoisesti tai kolmena osiona.

Levyn myyntihinnaksi tulee 30 euroa (+ 5 euron lähetyskohtainen postitusmaksu niille, joille levy joudutaan lähettämään postitse). **Ennakkotilaajat saavat sen 25 eurolla + postitus.** Ennakkotilauksen voi tehdä alla olevalla lomakkeella ja maksamalla summan Antrea-Seuran hoitamalle yhteistilille 539602 – 298454 / DVD. Pitäjäseurat jakavat ja myyvät levyjä mm. eri tilaisuuksissaan, joista voi noutaa myös ennakolta tilatut levyt.

Tilauslomake lähetetään 28.2.2009 mennessä osoitteella:

Antrea-Seura, sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenk. 12 D 39, 00530 Helsinki tai
Vuoksenranta-Seura, sihteeri Tiina Hölttä, Syrjälahdentie 53, 19430 Pertunmaa

Tilaan ____ kpl ITSENÄISSYYSSODAT KOTISEUDULLAMME -dvd-levyjä
hintaan á 25 euroa + postitusmaksu 5,- lähetykseltä, yhteensä _______ euroa.

Maksan summan Antrea-Seura ry:n tilille 539602 – 298454 / DVD

Nimi:____

Osoite ____

Puh. ____

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt 2009

Puheenjohtaja Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki; puh (019)751518, 040-3304634;
sähköposti: pentti.talja@raol.fi
Varapuheenjohtaja Veikko Sokka, Katilantie 7, 11130 Riihimäki, puh. (019)768946, 050-3749014;
sähköposti: veikko.sokka@kolumbus.fi
Sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki; puh (09) 701 1818, 050-5253891;
sähköposti: pirjo.tiippana@jippii.fi
Hallituksen muut jäsenet: Veikko Partanen, Vapaalankuja 7, 01650 Vantaa; puh. (09)854 6551, 0400-871946
Hannu Ruhala, Laurinmäenpolku 3 A 1, 00440 Helsinki; puh. 0400-951781
Erkki Salli, Harjutie 1 B, Oitti, puh. (019)785 286
Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala; puh. (03)6881898; 0400-847023,
sähköposti: raakel.henttonen@renkolainen.com, raakel.henttonen@aina.net
Seppo Lankinen, Korvenojantie 22, 12600 Läyliäinen; puh. 0400-485015, (019)445334;
sähköposti s.lankinen@pp.inet.fi
Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki

Rahastonhoitaja Sirkka Juvonen, Kuusitie 26 C, 12100 Oitti, puh. 0400-705 127

Jäsensihteeri Jukka Talja, Pajamäentie 5 D 25, 00360 Helsinki, puh 040-589 4559;
sähköposti jukka.talja@saunalahti.fi

Myyntiasiat Tarmo Jantunen, Lummetie 16 A 4, 01300 Vantaa; puh. 0400-736 617

Pääemäntä Tuula Haapiainen

Teatterivastaava Raili Kekki puh (09) 724 2579
Kuljetusvastaava Anna-Liisa Linna, puh. (03)682 2024

Kunniapuheenjohtaja Oili Korkeamäki, puh (03)7665210; sähköposti oili.korkeamaki@kolumbus.fi

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

Kotiseutumme Antrea	55 euroa
Kirjan 2. painoksen korjausarkit erillisenä	3
Enne vanhaa koton -perinnekirja	42
Evakos ja uuves kois, kirja evakkovuosista ja sen jälkeis. ajasta	40
Antrean kirkonkylä - unohtumaton kotiseutumme (2004)	35
Antrean kirkonkylä DVD	35
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5
Antrean uusi kartta (1991, mittakaava 1:50 000) v. 1938 mittaus, talvi- ja jatkosodan rintamalinjat merkitty karttaan	10
Antrean ja Vuoksenrannan kartta	10
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalon tiellä	5
Runoja, Juho Kurki	5
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen-Irma-Riitta Järvinen	5
Muistojen tilkkutäkki, pakinoita, Hellin Tauru	5
Antrean viiri	30
Näkymä Vuokselle, maisemakortit	3 e/5 kpl
Kaipuun Karjala cd-levy	20

Tilaukset: Tarmo Jantunen, puh. 0400-736 617

Joukkokirje

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti

N:o 39 ● 2009

Kotiseutujen rintamat nyt filmissä ja tekstinä

Vuoksen Säätiön 60-vuotisjuhlahanke oli ikuistaa sotien rintamat Antreassa ja Vuoksenrannassa viime sotien ajalta eli vuoden 1918 ja talvi- ja jatkosodan rintamalinjat. Asialla oli kiire siksikin, että aivan viimeisten sotien muistajia ja kertojia on edelleen ja heiltä haluttiin saada omakohtaisia tietoja talteen. Arkistoista ym. lähteistä saaduista tiedoista ja haastatteluista on koottu mittava, 1 tunti 51 minuuttia kestävä, filmi. Sen käsikirjoituksen on tehnyt opetusneuvos Antti Henttonen. Filmin rakentumiseen ovat vaikuttaneet myös alansa ammattilaiset, kuva-asiantuntijana Puolustusvoimien kuva-arkiston parhaiten tunteva everstiluutnantti Arto Kotro, karttojen erikoistuntija ja sotahistorian asiantuntija eversti Matti Koskimaa ja filmin ohjannut ja sen käytännön toteutuksesta vastannut Aarno Unkila.

DVD-filmi on nyt myytävänä ja sitä täydentää lähes 80-sivuinen kirjanen.

Kysy tuotetta oman paikkakuntasi yhdyshenkilöltä tai pitäjäseuran hallinnon jäseniltä.

Vuoksen Säätiön 60-v.juhlahanke

Muista kesän juhlat, osallistu niihin.

Juhla Vuoksenrannassa ja Antreassa 6.-7.6.
Karjalan Liiton Kesäjuhla Kuopiossa 12.-14.6.
Antrea-juhla Lopella 12.7.

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

Kotiseutumme Antrea	55 euroa
Kirjan 2. painoksen korjausarkit	3
Enne vanhaa koton -perinnekirja	42
Evakos ja uuves kois	40
Antrean kirkonkylän kirja	35
Antrean kirkonkylä DVD	35
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5
Antrean uusi kartta (1991), 1938 mittaus, viime sotien rintamalinjat merkitty	10
Antrean ja Vuoksenrannan kartta	10
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalon tiellä	5
Runoja, Juho Kurki	5
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen - Irma-Riitta Järvinen	5
Muistojen tilkkutäkki, Hellin Tauru	5
Antrean viiri	30
Näkymä Vuokselle, maisemakortit	3 e/5 kpl
Kaipuun Karjala cd-levy	20
Antrea-pinssi	5

Tilaukset: Tarmo Jantunen, puh. 0400-736 617

Itsenäisyyssodat kotiseudullamme -dvd-filmi + teksti kirjana 30 euroa
Tiedustelut pj. Pentti Talja +postim.

Liikola, kotikylä Antreassa -kirja 42 euroa + postikulut, tilaukset Harri Hatakalta 050-326 1218.

Viiden kylän elämää (Sokkala, Räikkölä, Henttola, Hovikorpi, Salo-Kekkilä) -kirja, tilaukset Arvo Henttoselta 0400-202818.

Antrea-juhla Lopella

Antrean pitäjäjuhlat aloitetaan sunnuntaina 12.7.2009 klo 10.00 Lopen kirkossa pidettävällä jumalanpalveluksella. Ruokailu Lopen koulukeskuksessa klo 11.30 alkaen. Päiväjuhla alkaa samassa paikassa klo 13.00. Juhlapuhujana Karjalan Liiton hallituksen puheenjohtaja Markku Laukkanen.

Antrea-Seuran vuosikokous

pidetään Karjala-talossa Helsingissä 11.10. klo13.00 alkaen Laatokka-salissa.
Kokouksen lisäksi on muutakin ohjelmaa.

Kuopioon

Onko Karjalaisille Kesäjuhlille Kuopioon lähtijöitä?
Lipunkantaja tarvitsisi kaksi kansallispukuista airuetta. Myös Antrea-kyltin kantajaa tarvitaan. – Ilmoittaudu puheenjohtajalle.
Pidetään huolta, että antrealaisuus näkyy valtakunnallisilla karjalaisten omilla juhlilla. Etenkin, kun oma pitäjä on yleesnä A-alkuisena kulkueessa ensimmäisenä. Ja tällöin myös poissaolo näkyy helposti.

Liity jäseneksi Antrea-Seuraan!

Silloin pääset osallistumaan seuran toimintaan ja saat kahdesti vuodessa ilmestyvän Antrealaisen, Antrealainen/Vuoksenrantalainen-lehden. Jäsenmaksu perheen ensimmäiseltä jäseneltä on 15 euroa ja perheen toiselta jäseneltä vain 5 euroa.
Jäsenksi pääset ilmoittamalla nimesi ja osoitteesi seuran sihteerille Pirjo Tiippananalle, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki, puh (09) 701 1818; sähköpostiosoite: pirjo.tiippana@jippii.fi.
Maksa jäsenmaksu tilille 800014-517810 ja muista kirjoittaa pankkisiirtoon nimesi ja tarkka osoitteesi.
Maksun saaja on Antrea-Seura ry. Fredrikinkatu 63 A 1 b. 00100 Helsinki.
Antrea-Seuran toimisto on osoitteessa Fredrikinkatu 63 A 1 b, 00100 Helsinki. **Toimistoaikoja ei enää ole.**

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti
ISSN 0781-2280

Päätoimittaja Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898; 0400-847023;
e-mail: raakel.henttonen@aina.net
os. Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala
Toimituskunta: Antrea-Seuran johtokunta
Taitto T:mi RH-Teksti, Raakel Henttonen

Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.

PUHEENJOHTAJALTA

Karjala Suomen kohtalonhetkissä

Tänä vuonna on kulunut 200 vuotta siitä, kun Suomen pitkäaikainen yhteys Ruotsiin katkesi ja Suomi liitettiin suuriruhtinaskuntana osaksi Venäjää. Sillä Suomella, joka tuolloin liitettiin itäiseen naapurimaahamme oli Turun rauhan rajat vuodelta 1743. Raja kulki Kymijoessa ja kaupungeista mm. Savonlinna ja Lappeenranta kuuluivat Venäjään. Tämä olisi ollut hankala rajan paikka, kun ajatellaan tulevia tapahtumia. Jos ajattelemme tilannetta, että Ruotsi ei olisi hävinnyt tätä Suomen sodaksi kutsuttua sotaa, vaan rajat olisivat jääneet ennalleen, niin tällöin Karjala olisi jäänyt osaksi Venäjää kenties ikuisesti.

Meidän onneksemme ns. Vanha Suomi liitettiin osaksi muuta Suomea vuonna 1812. Tämä asia kuitataan yleensä historian kirjoissa yhdellä lauseella. Karjalaisten kannalta asia on kuitenkin hyvin merkittävä. Miten se sitten oli mahdollista? Tiedämme, että keisari Aleksanteri I oli suopea Suomea kohtaan, koska suostui antamaan meille autonomian. Mutta vanhan Suomen maa-ala oli melko suuri ja lähellä Pietaria. Kerrotaan, että venäläiset kenraalit olivat vihaisia, koska he olivat juuri valloittaneet Suomen ja sitten Suomi kohta ”valloitti” tällaisen alueen.

Keisari Napoleon oli lähdössä Venäjän retkelleen keväällä 1812 ja näin suomalaiset, ennen kaikkea Kustaa Mauri Armfelt, neuvottelivat mahdollisuudesta liittää Vanha Suomi osaksi muuta Suomea. Keisari halusi rauhoittaa lähialueensa ja suostui tähän meidän kannalta tärkeään muutokseen. Meillä oli oikeat miehet oikeaan aikaan asialla.

Kun suomalaiset vuonna 1917 julistautuivat itsenäisiksi, tapahtui se Venäjän ollessa hyvin heikko. Lenin oli juuri suorittanut vallankumoukseen bolsevikkeineen ja suomalaiset ymmärsivät, että nyt on aika lähteä omalle tielle. Leninin vallankumous oli pienen joukon tekemä ja vallan pysyvyys ei ollut mitenkään taattu. Tältä osin historiaa on melkoisesti kaunisteltu entisen Neuvostoliiton toimesta. Suomi ei joutunut mukaan sosialistiseen kokeiluun.

Talvisodassa Karjala joutui sodan jalkoihin. Sodan syynä oli silloisten suurvaltojen, Neuvostoliiton ja Saksan tekemä ns. Molotov-Ribbentropp sopimus, jossa pienen valtion oikeuksia ei kunnioitettu. Suomella ei ollut muuta mahdollisuutta kuin taistella käytettävissä olevilla voimilla ylivoimaista vihollista vastaan. Sota päättyi 13.3.1940 eikä syytä sodan loppumiseen ole tähän päivään mennessä mielestäni kunnolla pystytty selvittämään. Stalinin marsalkat ja kenraalit olivat kuulemma raivoissaan, koska heidän mielestään sota olisi pian voitettu. Pystyivätkö länsivallat painostamaan Stalinia vai oliko Hitlerillä jotain tekemistä asian kanssa. Tämäkin asia selvinnee joskus tulevaisuudessa tai sitten ei.

Jatkosodan loppuvaiheessa elettiin taas kriittisiä vaiheita koko Suomessa mutta ennen kaikkea Karjalan kannaksella. Saadaksemme materiaalista apua Saksasta meidän oli taisteltava, mutta kuitenkin meidän oli päästävä myös irti sodasta ilman, että Saksa voisi meitä miehittää ja ilman venäläisten kohtuuttomia vaatimuksia. Me selvisimme hyvän armeijan ja hyvien johtajien ansiosta. Karjala menetettiin, mutta vältyimme vieraan vallan miehitykseltä.

Olen tällä kirjoituksellani pyrkinyt tuomaan esille sen seikan, että suuren valtion naapurissa asuvan pienen valtion on osattava toimia oikein historian käännekohdissa. Se edellyttää naapurin poliittisen tilanteen ymmärtämistä ja se edellyttää kyvykkäitä ja rohkeita päättäjiä, joilla on kansan tuki takanaan. Voidaan vielä tarkastella vuotta 1992. Venäjä oli silloin heikommillaan ja ilmeisesti presidentti Jeltsin olisi ollut valmis keskustelemaan myös Karjalan palautuksesta. Meillä vain ei tapahtunut mitään. Menetimmekö tuolloin mahdollisuutemme vai tuleeko kenties joskus vielä uusia?

Pentti Talja

Itsenäisyyssodat-filmillä jo nyt runsaasti katsojia

Raakel Henttonen

Itsenäisyyssodat kotiseudullamme –filmin kantaesitystilaisuuksissa Riihimäellä ja Lahdessa oli yleisöä kiitettävästi, molemmissa salin täydeltä. Riihimäellä filmiä katsottiin ammattioppilaitoksen audiotoriossa. Monelle filmi toi paljon uutta tietoa. Niin paljon uutta ja niin tiiviissä ”paketissa”, että kertakuulemalla ja –näkemällä läheskään kaikkea ei voinut sisäistää.

Niinpä dvd-levyt tekivätkin väliajalla ja filmin päättymisen jälkeen hyvin kauppansa.

Filmin tekijät olivat saaneet sisällytettyä laajan kuvavalikoiman filmiin, joka täydensi hyvin Antti Henttosen laatimaa tekstiä. Ohjaaja Aarno Unkila oli koonnut niistä sujuvan kuvakäsikirjoituksen. Mukana on runsaasti vanhaa kuva-aineistoa, jota on koottu yksityisiltä henkilöiltä, Puolustusvoimain kuva-arkistosta ja myös mm. Antrea-Seuran kuvakokoelmasta, joka on sijoitettuna Riihimäen kaupunginmuseossa ja digitoituna käytettävissä. Filmissä on myös runsaasti veteraanien ja lottien haastatteluja, jotka on tarkoitus tallettaa kokonaan omalle dvd-levylleen.

Kiintoisaa filmissä on, että viime sotien lisäksi tässä käsitellään myös vuoden 1918 sodan vaiheita, jotka ovat jo paljolti jääneet unhoon. Karjalassa toiminnalla Antrean rintamalla oli huomattava merkitys.

Lahdessa filmin vastaava kantaesitys oli päivää myöhemmin, 15. maaliskuuta, Päijät-Hämeen keskussairaalan tiloissa ja myös siellä filmin saama vastaanotto oli hyvä.

Filmin kantaesitystilaisuudessa Riihimäellä jännittyneenä sen alkua odottamassa (oikealta) filmin kuva-asiantuntija Arto Kotro, käsikirjoittaja Antti Henttonen ja hänen kumppaninsa Arja Suursalo, filmin rahastonhoitaja Harri Hatakka, kylämaisemiensa asiantuntijoita Veikko Partanen ja Seppo Kuparinen sekä Matti Kekki. Seuraavassa rivissä oikealla idean ”isä” Esko Paajanen.

Ylen tyytyväinen yleisö poistumassa filmin päätyttyä. Vasemmalla Antrean Muistopuistoportin tekijä Eero Seitsonen puolisonsa Hilkan kanssa.

Kiitokset yhteistyöstä

Antti Henttonen

Lähes kolme vuotta työn alla ollut dokumenttielokuva *Itsenäisyyssodat kotiseudullamme Antreassa ja Vuoksenrannassa* valmistui ensiesityksiin maaliskuun puolivälissä. Hankkeen vetäjänä kiitän lämpimästi kaikkia yhteistyössä mukana olleita. Heitä ovat olleet johtoryhmämme jäsenet, ulkopuoliset asiantuntija-avustajat ja -toteuttajat, kertoja, videokuvaajat ja maisemaoppaat, haastatellut sotiemme veteraaninaiset ja -miehet, tekniset tuottajat, valokuvien lähettäjät, työn toteuttamiselle tärkeiden apurahojen suosittelijat ja myöntäjät ym.

Hankkeen parissa ja tuntumassa on ollut suuri määrä avuliaita ihmisiä, jotka kaikki ovat kantaneet yhteiseen kekoon arvokkaat kortensa. Eikä saa unohtaa teitä, jotka filmin ostamisella olette tukeneet ja edelleen tuette työtämme taloudellisesti sekä samalla autatte teoksen sisältämän historiallisen tiedon välittymistä jälkipolvillemme. Valmiista työstä löytyy aina virheitä ja puutteellisuuksia, niin nytkin. Siihen olisi mielellään sijoittanut monia pois jääneitä tapahtumia, henkilöitä ja maisemia. Vaikka filmin pituus kasvoikin suunnitellusta puolestatoista tunnista 151 minuuttiin,

Ennen esityksen alkua ohjaaja Aarno Unkila selvitti, mitä oli odotettavissa valkokankaalta ja miten filmiä voi katsoa vaikka sota kerrallaan.

Ilpoisia, helpottuneita ilmeitä, kun työ on tehty. Arto Kotro juttuaa filmi kourassaan Vuoksen säätiön puheenjohtajan Martti Taljan kanssa ohjaaja Aarno Unkilan kuunnellessa. Antrea-Seuran puheenjohtaja Pentti Talja seuraa, miten Antti Henttonen jakelee omistuskirjoituksia.

ovat kolme sotaa ja niiden välinen rauhanaika sisältäneet niin paljon tapahtumia, että karsimista oli pakko tehdä. Annoimme sen pääasiassa ammattiohjaajan tehtäväksi, joka ulkopuolisena pystyi parhaiten näkemään kokonaisuuden. Lohdutimme itseämme sillä, että pois jääneitä henkilö- ja maisemakuvia ja jopa sotakuvauksiakin on julkaistu myös pitäjä- ja kyläkirjoissa sekä -videoissa.

Jos filmi tuntuu liian pitkältä yhdellä istumalla katsottavaksi, sen voi katsoa valikon avulla osioina jakso kerrallaan.

Yksi ”erehdyksemme” koitui teidän iloksenne, hyvät dvd-levyn hankkijat. Määrittelimme levyn hinnan 30 euroksi jo siinä vaiheessa, kun sen kestoksi ajateltiin puolitoista tuntia emmekä olleet tehneet päätöstä kirjasenkin julkaisemisesta. Emme halunneet enää myöhemmin tehdä korotusta, joten te saatte samaan hintaan 21 minuuttia lisää elokuvaa ja vielä kaupan päälle alkuperäisen lyhentämättömän asiakäsikirjoituksen sisältävän 76-sivuisen kirjasen. Ne, joilla ei ole dvd-levyn katselulaitetta, voivat ostaa pelkän kirjasen 10 eurolla.

Videohaastatteluista olemme voineet ottaa mukaan vain otteita. Ne tullaan myöhemmin julkaisemaan lyhentämättöminä eri levyllä. Filmissä olevien kuvien julkaisupalkkiosyistä emme voi kaupata levyämme kioskien ja kirjakauppojen kautta. Sitä saa pitäjäseuroiltamme toisaalla tässä lehdessä olevista osoitteista.

Toivotan johtoryhmän, tekijöiden ja avustajien puolesta viihtyisiä katselu- ja lukuhetkiä!

”Itsenäisyyssodat kotiseudullamme Antreassa ja Vuoksenrannassa” dvd-filmi ja kirjanen

Käsikirjoitus:	*Antti Henttonen*
Sotahistorian asiantuntija:	*eversti Matti Koskimaa*
Kuvatoimittaja:	*everstiluutnantti Arto Kotro*
Ohjaus:	*ohjaaja Aarno Unkila*
Videokuvaajat:	*Aarno Unkila, Martti Talja (Vr), Tom Kiias, Erkki Sillanpää ja Jukka Kemppi*
Maasto-oppaat:	*Martti Talja (Vr), Seppo Kuparinen, Esko Paajanen ja Veikko Partanen*
Johtoryhmä:	*Antti Henttonen, Eino Kilpiäinen, Martti Talja (A), Martti Talja (Vr), Pentti Talja, Harri Hatakka, sihteeri Raakel Henttonen.*

Levyn myyntihinta on 30 euroa (+ 5 euroa lähetysmaksua). Pitäjäseurat myyvät levyjä mm. eri tilaisuuksissaan ja pitäjäseuran puheenjohtajalta ja johtokunnan jäseniltä sitä voi myös kysyä.

Karjalaiset pitäjä- ja sukumarkkinat suurtapahtuma juurien etsijöille

Pirjo Tiippana

Terho Arrheniuksen ja Antrea-Seuran pöytää pitäneen seuran sihteerin Pirjo Tiippanan kuvasi Karjalan Liiton kulttuurisihteeri Mervi Piipponen. Räisäläiset pitivät seuraavaa pöytää. Seinällä Karjalan kirkoista tehdyistä maalauksista koottu näyttely.

Yli 50 näytteilleasettajaa ja yli 1000 oli kävijää toisen kerran järjestetyillä karjalaisilla pitäjä- ja sukumarkkinoilla Karjala-talolla huhtikuussa – mukana oli myös Antrea-Seura. Ensimmäisellä kerralla vuonna 2007 mukana olivat vain pitäjät, nyt mukana myös suvut. Oheistapahtumien kera kävijämäärä nousi 1300-1400 henkeen.

Näyttelypöytien lisäksi tarjolla oli oheisohjelmaa sukututkimuksesta, Karjalan kartoista ja matkakuvia ja vanhoja filmejä. Sukututkija, FT Kari-Matti Piilahti opasti karjalaisten sukujen tutkimuksessa ja FM Riikka Myllys esitelmöi lahjoitusmaatalonpojista. Kävijät voivat tutustua myös karjalaisiin pitäjälehtiin ja Karjalatalon kirjastoon. Esillä olivat taiteilija Pertti

Salmen maalaukset luovutetun Karjalan kirkoista. Näyttelyn avasi Karjalan Liiton puheenjohtaja Markku Laukkanen.

Antrea-Seuran pöydällä oli tarjolla niin uunituore DVD Itsenäisyyssodat kotiseudulla kuin kirjallisuutta, levyjä, lehtiä ja pinssejä. DVD:n esittely pyöri tietokoneessa. Keskustelut pöydän luona pysähtyneiden kanssa olivat mielenkiintoisia ja avasivat monta näkökulmaa antrealaiseen menneisyyteen. Jussi Olkinuoran Karjalaiset kohtalon tiellä kiinnostaa edelleen. Yksi sen ostaneista kertoi omistavansa Jussin kuusi muuta kirjaa, toinen kertoi hänellä olevan niitä kaksi. Antrean topografikartta löysi ostajansa, samoin pinssit. Simosen vanhan Antrean historiikin ostaja vei lähes viimeisen kappaleen – niitä ei enää kovin montaa ole myynnissä.

Tapahtumassa selvisi myös, että seuran saama lahjoitus, Greta Karste-Liikkasen ”Pietari-suuntaus kannakselaisessa elämänkentässä 1800-luvun loppupuolelta vuoteen 1918” on melkoinen harvinaisuus. Yksi pöydän luona käynyt piti sitä kattavimpana kuvauksena kannakselaisesta elämänmuodosta ja kertoi ostaneensa sen divarista 30 eurolla. Seura myy julkaisua 10 eurolla. Kävijä suositteli kin sitä niin ystävälleen kuin osti itsekin kappaleen eteenpäin annettavaksi.

Karjalan eri pitäjät olivat hyvin edustettuina näillä pitäjä- ja sukumarkkinoilla.

Virposunnuntai enteili pääsiäistä ja kevättä

Kannaksella luovutetulla alueella palmusunnuntailla on perinteitä. Se on vanhan ajantiedon mukaan ollut tärkeä etappi taikojen tekijöille. Kun valistuksen myötä taikuus ja taikakeinot menettivät maagisen merkityksensä, muodostui palmusunnuntain viettotavoista kansanperinteen leikkimielisiä tapoja, joitten suoritus jäi lasten toimitettavaksi. Jo keskitalvella laskiaisriemujen jälkeen alkoivat lapset odottaa palmusunnuntaita, jota paikoin kutsuttiin virposunnuntaiksi. Palmusunnuntain virpomisleikit olivat osa ilomielistä kansanperinnettä aina talvisodan kynnykselle saakka. Vielä nytkin vanhimmilla karjalaisilla on omakohtaisia muistoja ja kokemuksia palmusunnuntain virpomisseremonioista.

Aattolauantaina kohta koulupäivän päättymisen jälkeen kylän lapset kerääntyivät ryhminä yhteen. Suksenkapulat jalassa tai lumihangessa kahlaten tehtiin retkiä pajuja kasvavien vesiojien varsille pajunoksia keräämään. Pajunoksia tarvittiinkin roppakaupalla. Määrän riippuessa siitä monessako talossa käynti kuului suunnitelmiin. Lauantai-illan ohjelmaan kuului virpovitsojen koristelu ja virponippujen sitominen. Koristeita saatiin värillisistä kreppipaperisuikaleista tai tätä tarkoitusta varten jo talvella kerätyistä ja silkoisiksi silitetyistä karamellipapereista. Niistä saatiin pajunoksien varsiin kirjavia kukintoja.

Melkein kaikilla lapsilla oli omat virvontareviirinsä: sukulaiset, kummit, lähinaapurit, olivat vakituisia kohteita. Myös aikaisemmilta vuosilta runsaskätisimmiksi palkan antajiksi muistetut huomioitiin: virpomisnippuja piti olla runsaasti, sillä ainakin yksi nippu oli jokaisen virpojan jätettävä taloa kohti, mieluimmin henkilökohtainen nippu jokaiselle virvottavalle.

Virvottava yllätettiin vuoteesta

Palmusunnuntain aamuna jo kello kuuden vaiheilla läksivät lapset vaellukselle talosta taloon. Ei kuljettu remuten, vaan virpoväki hiipi mahdollisimman äänettömästi. Ilo oli suurempi, jos talon väki päästiin yllättäen herättämään. Lasten tarkoituksena oli ehättää virpomaan talonväki vuoteissaan ja silloin rapautettiinkin peiton päälle. Usein talonväki teeskenteli nukkuvansa ja ulko-ovi oli hyvissä ajoin avattu auki virpojien tulla sisälle. Talon emäntä saattoi olla jo hereillä kahvinkeittopuuhissa jolloin hänet virvottiin siinä hellankulmalla.

Virvokeloruja oli jo muisteltu ja harjoiteltu ennakolta. Ne esitettiin rytmikkäästi lausuen ja virpovitsoja tahdissa heiluttaen. Hyvän vuodentulon toivotukset olivat perinteisesti virpomislorujen tärkein sisältö.

Ylläoleva muistelu ja virpomalorut on Veikko Partasen eno Heikki Pullinen kirjoittanut 1980-luvulla.

Virpomalla toivotettiin hyvää

Hyvän vuodentulon toivotukset olivat perinteisesti virpomislorujen tärkein sisältö.
Virpoi varpoi tuoreeks terveeks tulevaks vuuveks
Kui mont urpuu, nii mont uittii
Kui mont varpaa, nii mont vasikkaa
Kui mont oksaa, nii mont oritta.

Mie se virvon viisahaksi, taputtelen taitavaksi,/ Emännän mie tässä virvon, sellaiseksi selvittelen, /Jotta loistaisi elävät, leviäisi lehmikarja, Jotta siat sikiäisi, lampaat vuonia latoisi.

Kyläkirjoista mallikappaleet pitäjäseuralle

Muutama kävijä oli lähdössä Vuoksenranta-seuran juhlamatkalle ja kävi tarkastamassa kartasta ”minne sitä oikein ollaan menossa”. Perinnekirjojen, pitäjähistorian ja kirkonkylän kirjan kuvat herättivät kiinnostusta ja niistä etsittiin sukulaiskuvia. Muiden kuin seuran myytävinä olevista kirjoista mukanani oli Mansikkalan kyläkirja ja oma kappaleeni Sokkalan kyläkirjaa. Sokkalan kirjasta Tojolan talon jälkeläinen löysi vanhempiensa kihlakuvan ja sai kirjan hankintatiedot. Käytössäni oli myös Antrealaisen viime vuoden ensimmäinen numero, johon Pentti Talja ja Raakel Henttonen ansiokkaasti kokosivat luettelon kirjoista, joissa Antrea on esillä. Sen perusteella oli helppo vastata kyselyihin, onko isovanhempien tai vanhempien kotikylästä tehty kyläkirjaa.

Henkilökohtaisena toiveena onkin, että seuralla olisi mallikappaleet kaikista kylä- ja sukukirjoista ja tiedot, onko niitä vielä saatavissa ja keneltä. Silloin pitäjämessujen tapaisissa tapahtumissa voisi parhaalla mahdollisella tavalla palvella kävijöitä. Monet paikalle tulleista olivat kuulleet tapahtumasta joko radiosta tai lukeneet lehdestä ja päättäneet lähteä katsomaan, olisiko paikan päällä saatavissa tarkempia tietoja omista juurista. Tuli taas todetuksi, miten merkittävä tällainen yhteinen kokoava tapahtuma on ja tällaisissa kannattaa olla mukana. Taloudellinen tulos ei välttämättä ole huima, mutta tällaiset tilaisuudet ovat otollisia yhteyksien rakentamiseksi ja tiedon levittämiseksi. Liittyipä muutama kävijä seuran jäseneksikin.

Markkinat järjesti Karjalan Liitto, Karjalaisten Pitäjäyhdistysten liitto, Karjalan Liiton pitäjätoimikunta, Karjalaisten Sukuyhteisöjen liitto ja Suvannon seudun sukututkimuspiiri ja OK-opintokeskus. Tapahtumasta on saatu hyvää palautetta sekä vierailta että esittelijöitä, joten sen järjestämistä ilman muuta jatketaan. Seuraavaa kertaa ei ole vielä sovittu, mutta alustavasti on kaavailtu toteutusta joka toinen vuosi.

Virvon varvon vitsaksilla, pieksän pajun varpasilla,
Tuoreeks terveeks tulevaks vuuveks,
Emännälle lehmäonni, orit onni isännälle.
Kasvakoon kaunistukoon tämän vuodenkin varalle
Isännälle ohrapellot, emännälle kaalinkerät,
Liinahameet miniälle, pitkät pellavat tytöille,
Pojille palttinapaijat, kirjokintahat kätehen,
Isännälle maha paksu, emännälle perä leviä.

Rohjettiinpa emännän luonteenlaatuakin arvioida ja loruttiin tähän tapaan.

Jos olet hyvä emäntä, kaadu villavuotehelle,
Jos olet paha emäntä, kaadu kivikalliolle
Kissa kirnus kaatakohon, hiiri pyttyys pyörtyköhön.

Loruthan saattoivat paljonkin muuttua lasten suussa. Niiden sisällössä oli myös tärkeää, että niissä huomautettiin palkasta.

Virpoi varpoi vissat siul, kannaisko munnii ni muna miul, jos et anna munnaa ni haukka vieköö kannais.

Virvon varvon viisahasti, taputtelen taitavasti sen keltaisen munan eestä.

Pyydän pyydän palkastani, vaadin virpomisestani
Taikinasta kakkaraisen, haavanlehden paksukaisen,
Voilusikka lehmästäsi, tarhakiven suurukaisen,
Munanen kanastasi, kiven silmän täytykäinen.
Siulle oksat, miulle palkka.

Rauhan vitsa virvoittaa, vanhan kuoren kirvoittaa.
En mie suurta palkkaa vaadi, enkä velkakirjaa laadi.
Jumala sinnuu siunatkoo.

Palkanmaksun ajankohta vaihteli.

Kui mont oksaa, nii mont oritta.

Tulet syttyivät jälleen Itsenäisyyspäivänä Antrean sankarihaudalle ja kirkkomaalle

Karjalan sankarihautoja ei ole unohdettu. Pieni joukko antrealaisia on käynyt jo noin 15 vuoden ajan itsenäisyyspäivän nimissä sytyttämässä kynttilät ja tulet Antrean sankarihaudalle ja viereisessä Muistopuistossa sijaitsevan kirkon raunion tuntumaan.

Alkuperäisistä kävijöistä osa on jo siirtynyt tuonen tuville tai siksi huonossa kunnossa, ettei heitä enää matkassa ole, mutta uusia tulien sytyttäjiä on tullut tilalle.

Viime itsenäisyyspäivän aattona kahdeksan hengen joukko Aarne Rajamäen johdolla ja kuljettamana lähti matkaan. Majoituksen saimme perillä tutusta Antrea-hotellista.

Itsenäisyyspäivänä ajoimme kirkonkylään aikomuksenamme sytyttää kynttilät vanhalle hautausmaalle, missä sankarihaudan muistopaadet sijaitsevat, jonka jälkeen siirtyisimme kirkon muistokivelle. Venäläinen perhe oli kuitenkin hoitamassa omaistensa hautaa, joka sijaitsi aivan suomalaisten muistopatsaiden vieressä, joten suuntasimme ensin kirkonmäelle. Siellä muistokivelle sytytimme tulet ja kynttilät. Aarne Henttonen pienessä puheessaan palautti mieleen Muistopuistossa lepäävien entisten sukupolvien elämää, jonka jälkeen lauloimme virren ”Maa on niin kaunis…”. Sen jälkeen siirryimme vanhalle hautausmaalle, missä seisovat itsenäisyytemme vuoksi vuonna 1918 ja viime sodissa uhrinsa antaneiden kunniaksi pystytetyt muistopatsaat. Tulien laskun jälkeen lauloimme Veteraanin iltahuudosta kaksi säkeistöä, Antti Linna puhui sankarivainajien muistolle ja lauloimme Finlandia-hymnin.

Illan vietimme läheiseen baariin kootussa pienessä juhlassa muutaman sikäläisen ystävän kanssa. Seuraavana päivänä kävimme vielä poistamassa haudoilta tyhjiksi palaneet tulien ja kynttilöiden kuoret. Samalla totesimme, että tulet olivat saaneet palaa rauhassa eikä niille oltu tehty mitään ilkivaltaa.

Matkaseurueeseen kuuluivat vielä edellisten lisäksi Raija Saarinen, Sinikka Taponen, Antti V. Kekki, Erkki Salli ja allekirjoittanut. Muistotulien sytyttäjät ovat Janakkalasta, Hausjärveltä ja Hämeenlinnasta.

Näitä matkoja olemme halunneet tehdä rakkaudesta Karjalaan ja isänmaahan.

Arvo Henttonen

Itsenäisyyspäivän tulet syttyivät Antrean sankarihaudalle ja Muistopuistoon viime itsenäisyyspäivänäkin.

Tammi-iltamat vetivät Janakkalassa Tarinmaan VPK:n talon täyteen

Raakel Henttonen

Tammi-iltamien järjestely kiertää antrealaisten asuttamissa pitäjissä. Alun alkaen ne olivat jo Antreassa kirkonkylän nuorten järjestämä talvinen huvitus, joka usein sai naamiaisten muodon. Tuota perinnettä jatkoivat lähinnä Helsingissä asuvat antrealaiset, mutta sittemmin maakunnassa pidetyissä iltamissa on ollut ennemminkin ns. tavallisten iltamien muoto.

Tammikuun lopulla järjestetyt iltamat vietettiin Janakkalassa Tarinmaan VPK:n talolla. Sää oli, mukavan talvinen ja VPK:n talon kamiinat hehkuivat kuumuuttaan, kun niitä oli parina päivänä jo lämmitetty. – Muuten nuo tulisijat ovat vanhat Janakkalan kirkon lämmityslaitteet, ja vaikka ne eivät ole kovin suuret, on niissä kuumenevaa valurautaa ”vekillä” runsaasti.

Talo täyttyi hienosti iltamaväestä, jonka Janakkalan Karjalaisten puheenjohtaja Milja Valli (s. Paajanen Noskuasta) toivotti tervetulleeksi.

Pitopöytä houkutti valikoimallaan ja mauillaan.

Vierasjoukon ravitsi uuttera emäntien parvi Maija Henttosen (s. Kuparinen Sintolasta) johdolla ja ruokapöytä keräsi kilvan kiitosta. Mutta onhan Maija ehtoisa, kokenut pitoemäntä!

Maija Henttonen (vas.) joukkoineen, johon kuuluivat mm. Liisa Kajander ja Helka Tonteri (oik.) huolehtivat pitopöydän antimista. Ja oli siellä monta muutakin piiraita pyöritellyt ja töitä tehnyt. Helka oli muuten kerännyt uskomattoman määrän arpavoittoja.

Ja olihan sitä hengenravintoakin, vaikka elettiin jo mahdottoman ”tautista” aikaa ja siksi kaksi ohjelmansuorittajaa oli viime hetkellä joutunut perumaan osallistumisensa kaaduttuaan vuoteen omaksi. Järjestäjät alkoivat jo katsella, että keille täällä esiintymisiä jaetaan, mutta onneksi ”roolit” saatiin paikattua.

Rapu- ja kalatutkija Esa Erkamo Evon Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta on kirjoittanut niin hengästyttävän runon ”Tieto on kiven alla”, että kertakuulemalla sen syväulotteisuutta ei hevin selvitä. Toisella runolla mies jo ”armahti” kuulijoita, vaikka hänen ammattiaan sivusi tuo Juhani Siljon Vastavirtaan-runokin. – Muuten, viipurilaista sukua se on Erkamokin, ettei tämä karjalaisuus hänellekään mitään vierasta ole.

Marja Parkkinen (s. Mansikka ja tietysti Mansikkalasta) liihotti lavalle näyttävästi valssaten ja erityistä tempoa oli hänen kasakkatanssissaan. Kun nuorelta mieheltä Jaakko Hämäläiseltä flunssa oli vienyt äänen, hoiti illan musiikkiannin ammattilainen Rämön Jussi myös sooloesityksen osalta, kun hänellä muutenkin oli

Tutkija sen tietää ja Esa Erkamo on sen sanonut runossaan, että "Tieto on kiven alla".

tuo soiton ja laulun puoli. Jussilla on sitten kaunis ääni!

Erkki Tiippana tuurasi viime hetkellä sairastunutta Rajamäen Aarnea, ja niin hän Henttosen Arvolta kyseli, että "Muistat sie viel?" – Miehet selvisivät ex tempore oivasti, vaikka haitarimusiikki ja laulupuoli puuttuivatkin.

Juontajana toiminut yllekirjoittanut oli Topeliuksen Maamme-kirjasta kaivanut kuvauksen siitä, millaisia ovat karjalaiset… Kun Topeliuksen arvio ei niin kovin mairitteleva ole, niin hän eteni asiassa aina siihen asti, kunnes sivua piti kääntää.

Ja pitäjäseuran tervehdyksen toi seuran puheenjohtaja Pentti Talja. Arpajaiset olivat hyvät ja kunnon palkintoja paljon, joten iltamaväki valsseja ja tangoja tanssatessaan tuntui tosi tyytyväiseltä.

Kuparsaaren Nuorisoseura 100 vuotta

Kuparsaaren Nuorisoseura Taimi ry. juhlii sunnuntaina 24.5. Lopella 100 vuotta jatkunutta toimintaansa. Yhdistys perustettiin Kuparsaaressa vaikuttaneen tehtailija Edvard Antoniuksen kotona Kalkkitehtaalla vuonna 1909. Se on ainoa antrealainen nuorisoseura, joka enää on toiminnassa. 1980-luvulla tämäkin seura koki hiipumisen merkkejä, mutta kyläkirjan ja dvd:n teko kotikylästä virittivät sen uuteen eloon. Yhdistyksen puheenjohtajana toimii nykyisin Seppo Kuparinen.

100-vuotisjuhla alkaa jumalanpalveluksella, mitä seuraa päiväjuhla Launosten Eräsavulla. Juhlapuheen pitää opetusneuvos Antti Henttonen.

Samassa yhteydessä kuparsaarelaiset juhlivat koulupiiriään, jonka perustamisesta on niinikään 100 vuotta.

Marja Parkkinen näytti Kasakkatanssissaan, että käy tuo venäläinen suomalaiseltakin. – Huomatkaa Tarinmaan VPK:n talon näyttämön komeat kulissit. Vanhojen näyttämöiden kulisseja on Suomessa tutkittu ja niistä on kirjakin tehty. Kyllä näistäkin kulisseista maalarin nimi löytyy.

Erkki Tiippana (oik.) kyseli Arvo Henttoselta, jotta "Muistat sie?" ja Arvolla tuntui olevan hyvin valikoiva muisti.

Talikkala-kyläkirjahanke toimikuntaa vailla

Antrean Talikkalan kylästä kotoisin oleva, Hämeenlinnaan jo nuorena asettunut Kalevi Talikka on ihmetellyt sitä, miksi hänen kotikylästään ei ole saatu aikaan kyläkirjaa, kuten niin monista muista Antrean kylistä.

Helmikuussa 2008 hän otti yhteyttä allekirjoittaneeseen ja tiedusteli, mahtaisinko suostua Talikkalan kyläkirjan kirjoittajaksi, jos kirjalle saadaan koottua toimikunta ja julkaisun taloudelliset edellytykset turvataan.

Suostuin kirjoittajaksi nimenomaan edellä mainituin ehdoin. Tähän mennessä olen haastatellut kaksi mainiota, hyvämuistista talikkalalaista Sylvi Karjamaan ja Maija Lehtosen. Kuva-aineistoakin on jonkin verran koossa.

Mukana Talikkala-kirjahanketta edistämässä on ollut myös Katri Vlasov.

Ennen kuin tositoimiin ryhdytään, tarvittaisiin kuitenkin useamman henkilön toimikunta yhteistyöhön kirjoittajan kanssa. Kirjoittamistyö voisi alkaa tämän vuoden syksyllä, jos toimikunta saataisiin muodostettua.

Löytyisikö tämän julkaisun lukijoista henkilöitä, jotka olisivat kiinnostuneita lähtemään mukaan hankkeeseen? Yhteisvoimin saataisiin virkeän antrealaiskylän muistot talteen iloksi itselle ja tuleville sukupolville.

Tuula Heinänen
puh. 040-7728202
s-posti: tuula.heinanen@armas.fi

Henttosten sukukirja valmistumassa

Henttosen suvusta kertova kirja on loppusuoralla. Kirjaan tulevia tietoja 1900-luvulta on mahdollisuus lähettää perhetieto-lomakkeilla lokakuun 2009 loppuun asti joko postitse tai sähköisesti. Jarmo Paikkalalle. Perhetietolomakkeet sekä Jarmo Paikkalan osoitetiedot löytyvät Henttosen internetsivuilta: www.genealogia.fi/sukus/Henttonen

Tietysti tietoja voi antaa myös laaidtulla monisteella. Sukutietoja on myös mahdollisuus täydentää lokakuun loppuun asti. Oman sukuhaaran tietoja on myös mahdollisuus saada tarkastettavaksi. Jarmo Paikkalan puh.no on 050-5940071. postiosoite on Liusketie 2 A 14, 00710 Helsinki sekä sähköpostiosoite: Jarmo. Paikkala@luukku.com.

Kirjan käsikirjoituksen pitäisi olla valmis vuoden 2009 loppuun mennessä. Ja itse kirjan valmis keväällä 2010.

Henttosen sukuseuran 25-vuotisjuhla sekä -kokous pidetään Karjala-talolla. Talo on varattu lauantaina 7.8.2010 suku-
tapaamista varten. Enemmän sukutapaamisesta myöhemmin.

Teuvo M. Henttonen
sukuseuran pj
puh 040-753 20 40
s-posti: teuvo.henttonen@phnet.fi

Tietoa antrealaisista sukuseuroista

Kuinka paljon antrealaisperäisten sukujen sukuseuroja on? Pikaisesti googlettamalla netistä löytyvät mm. Hatakan sukuseura, Hutrin sukuseura, Kuparsaaren Pyyhtiät ja Mykrät. Muitakin varmasti on ja kaikista olisi mukava saada yhteystiedot ja koottua tietoa esim. Antrea-Seuran nettisivuille.

Otan mielelläni tietoja vastaan ja kerään niin lisätaa kuin tietojakin seuraavaa Antrealaista ja nettisivuja varten.

Lähetä siis tietoja sukuseurastasi meilillä pirjo. tiippana@jippii.fi tai kirjeitse osoitteella Pirjo Tiippana, Haapaniemenkatu 12 d 39, 00530 Helsinki.

Kiitos!

Ritva Talja-Lahtinen julkaisi päiväkirjamerkintöihin pohjautuvan kirjan elämän arjesta

Ritva Talja-Lahtinen luki muutamia otteita kirjastaan "Auto, kassi ja tie" julkistamistilaisuudessa.

Ritva Talja-Lahtinen on tehnyt elämäntyönsä sairaiden ja vanhusten kanssa. Viimeiset vuosikymmenet hän toimi kotisairaanhoitajana päijäthämäläisessä kunnassa. Työ oli vaativaa, hoidettavien taholta luottamusta kysyvää, mutta myös palkitsevaa. Se sai tekijänsä purkamaan tuntojaan päiväkirjoihin, joita Ritva Talja-Lahtinen alkoi käydä läpi eläkkeelle jäätyään. Päiväkirjoihin oli voinut purkaa niin arjen kuin juhlankin tuomia tuntoja. Hän kirjoitti niiden pohjalta päiväkirjamaisiin merkintöihin pohjautuvat muistelmat, kuitenkin tarkoin varjellen asiakkaidensa yksityisyyttä. Pieni kirja sai siksi nimen "Auto, kassi ja tie". Julkaisu on siinä mielessä merkityksellinen, koska tämän ammattialueen arkipäivää ei juuri ole kuvattu. Ja merkityksellinen se on tietenkin kirjoittajalle itselleen, koska sen tehtyään on voinut aloittaa elämässä uuden vaiheen jätettyään työuran vaatimukset ja muistamiset taakseen. Kuten hän itse kirjansa esipuheessa mainitsee: "Jos mennyt jää hyvästelemättä, jää tulevakin kohtaamatta". – Vaatimattomasti kirjoittaja siteeraa tarinoitaan maalannutta taitelija Kylli Koskea, joka joulusadussaan kuvasi pientä hiirtä hangella kulkemassa. Tämä katsoi taaksensa ja totesi: "Pienet jäljet, mutta jäljet kuitenkin."

Ritva Talja-Lahtisen kirja julkistettiin huhtikuun viimeisenä lauantaina Riihimäen kirjaston Samuli Parosen salissa pienen kollega- ja ystäväjoukon läsnä ollessa.

Ritva Talja-Lahtisen äiti Anna oli syntyjään Kuparisia Kuparsaaresta ja isä Yrjö Taljalan Yllölästä Vuoksenrannasta.

Raakel Henttonen

Nissilä tutki Vuoksen nimistöä jo ennen sotia

Harva antrealainen tuntenee Vuoksen paikannimistö I -julkaisua, jonka on kirjoittanut professori Viljo Nissilä jo 1939. Kirja kuuluu sarjaan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia ja numeroltaan se on 214.

Kirjassa käsitellään Vuoksen virtaan liittyviä paikannimiä suurelta osin nyt luovutetulta Karjalan kannaksen alueelta sekä Suomen puolelle jääneiltä osilta. Nimien lisäksi selitetään myös niiden alkuperää ja historiaa.

Kirjan tekijä Viljo Nissilä toimi lyseon lehtorina Viipurissa ja myöhemmin Helsingissä. Sittemmin hän toimi suomen kielen apulaisprofessorina Jyväskylän korkeakoulussa 1960-luvulla ja Helsingin yliopiston suomen kielen, erityisesti nimistöntutkimuksen professorina 1969–1971, vaikka olikin jo tuolloin eläkeikäinen. Lisäksi hän toimi Suomen nimiarkiston johtajana 1958–1976. Nissilä kuoli vuonna 1986.

Väitöskirjansa ja myöhemmän pääteoksensa hän teki Karjalan nimistöstä. Laajan kirjallisen tuotannon lisäksi Nissilä uurasti kenttätöiden parissa.

Vuoksen paikannimistön tutkimuksella oli pitkäaikainen vaikutus suomalaiseen nimistöntutkimukseen, sillä toimi mallina 30 vuoden ajan. Nissilä keräsi itse kentältä tutkimusalueensa paikannimistön. Siihen aikaan ei muuta aineistonsaantimahdollisuutta edes ollut, koska paikannimikokoelmat olivat vielä suppeat. Siitä lähtien oman tutkimusaineiston kentältä keruun perinne on suomalaisessa nimistöntutkimuksessa jatkunut näihin aikoihin saakka. Näin tutkijat ovat päässeet itse tutustumaan nimiin ja nimien käyttöön, nimettyihin paikkoihin ja siihen kulttuuriin, jonka piirissä nimet ovat syntyneet ja eläneet.

Nissilän kirjan voi löytää enää antikvariaatista, joko netin kautta tai kauppoja kiertämällä.

Vuoksen Säätiö myönsi tänä vuonna 45 apurahaa

Vuoksen Säätiö on myöntänyt tänä keväänä opiskelija-apurahat 42 opintonsa päättävälle antrealais- tai vuoksenrantalaisjuuriselle nuorelle. Apuraha myönnettiin jokaiselle hakijalle ja se on suuruudeltaan 170 euroa.

Lisäksi kaksi tohtoria sai kannustusapurahan ja Veli-Pekka Toiviaisen historialliselle romaanille, joka paikallistuu Antreaan ja kylistä lähinnä Noskuaan sekä hänen omaan sukuunsa, myönnettiin myös tuki julkaisemista varten.

Alander Eero, valmistuu koulutuskeskus Tavastian sähkö- ja energiateollisuuden koulutusohjelmasta Hämeenlinnasta. Isoäidin suku on Ristolan kylästä Perkiön talosta Antreasta.

Arpiainen Päivi, valmistuu Lahden AMK:sta restonomiksi. Virolaisen suku on Pöyryniemen Jussilan talosta.

Bäckman Anders, valmistuu Åbo Akademista diplomi-insinööriksi. Sihvot ovat Otamoin tienoolta.

Halme Riikka, valmistuu Kymenlaakson AMK:sta Kouvolasta medianomiksi. Peltosen suku on Karkealasta.

Hannula Juha, valmistuu farmaseutiksi Helsingin yliopistosta. Äidin suku on Kallosen talosta Oravankydöstä.

Havia Nico, valmistuu Helsingin tekniikan alan oppilaitoksesta elektroniikka-asentajaksi. Isovanhempien suku on Muuralan talosta Oravankydöstä ja Ala-Taljan talosta Pöyryniemestä.

Viiden viimeksi mainitun apurahan saajan suvut ovat Vuoksenrannasta.

Henttonen Heidi, valmistuu Liiketalouden ammattikorkeakoulusta Lahdesta tradenomiksi. Isän suku on Anttilan talosta Henttolasta Antreasta.

Henttonen Sini, valmistuu Metropolia ammattikorkeakoulusta Vantaalta artenomiksi (AMK). Isän suku Niemelän talosta, Parisniekalta Henttolasta Antreasta ja Taljalan Yllölän talosta Vuoksenrannasta.

Hirvonen Jaana, valmistunut Lahden ammattikorkeakoulusta restonomiksi (AMK). Isän äiti Taurulta.

Huikko Janne, valmistuu teologian kandidaatiksi Helsingin yliopiston teologisesta tiedekunnasta. Huikot ovat Taurun kylästä.

Jousenkylä Ismo, valmistuu lähihoitajaksi Jyväskylän sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksesta. Isovanhemmat Uusituvan talosta Hännikkälänniemestä ja Jortikan talosta Talikkalasta.

Kekki Saara, valmistuu filosofian maisteriksi Helsingin yliopistosta. Isän suku Ollan talosta Kuukaupilta.

Kilpua Laura, valmistuu sairaanhoitajaksi Pieksämäen diakonia-ammattikorkeakoulusta.

Isovanhemmat Uusituvan talosta Hännikkälänniemestä ja Jortikan talosta Talikkalasta.

Viiden viimeksi mainitun apurahan saajan suvut ovat Antreasta.

Korhonen Mikko, valmistuu Hämeen ammattikorkeakoulusta Hämeenlinnasta insinööriksi. Äidin suku Kempit Mustosen talosta Karkealasta Vuoksenrannasta.

Kuisma Ulla-Riikka, valmistunut Kulttuurin ammattikorkeakoulusta Jyväskylästä musiikkipedagogiksi. Kuismat ovat Oravankydöstä Vuoksenrannasta.

Kujala Niina, valmistuu kultasepänalan artesaaniksi Invalidiliiton Järvenpään koulutuskeskuksesta. Husun suku Mikkolan talosta Noskuasta Antreasta.

Kukkonen Eeva, valmistuu maisteriksi (Master of Arts in History of Art, taidehistoria) Glasgown yliopistosta. Suku Kukkosen asuntotilalta Antrealasta Antreasta.

Käki Lasse, valmistuu Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta Kotkasta automaatiotekniikan koulutusohjelmasta. Äidin suku Ranta-ahon talosta Sintolasta Vuoksenrannasta.

Käkönen Marika, valmistuu sairaanhoitajaksi Hämeen ammattikorkeakoulusta Hämeenlinnasta. Isovanhempien suvut Kaislahdesta Henttolasta Antreasta ja Taavilasta (Suontaus) Sintolasta Vuoksenrannasta.

Leho Ville, valmistuu Teknillisestä korkeakoulusta diplomi-insinööriksi. Raamin suku Ristolan kylästä Antreasta.

Leino Anna, valmistuu filosofian maisteriksi Turun yliopistosta. Äidin suku Rajamäet Mäkelän talosta Hovikorvesta Antreasta.

Leskinen Anja, valmistuu yhteiskuntatieteiden maisteriksi Tampereen yliopistosta. Äidin suku Ruposet Marja-ahosta Parsikkaanmaalta Vuoksenrannasta.

Nuotio Suvi, valmistuu Tampereen yliopistosta filosofian maisteriksi. Heikkosten suku Suontauksen Peko-Anttilasta ja Suolahden Heikkoselta Korpilahdesta Vuoksenrannasta.

Perttunen Annika, valmistunut AVA-instituutista hotelli-, ravintola- ja suurtalousesimieheksi. Äidin suku Ratalahden talosta Rupolasta ja Soitumen talosta Meskalasta Antreasta.

Pöysti Virve, valmistunut Helsingin yliopistosta Valtiotieteellisestä tiedekunnasta valtiotieteiden maisteriksi. Isän suku Nuutilan talosta Sintolasta Vuoksenrannasta.

Riihelä-Palmu Sanna, valmistunut Tampereen yliopistosta Yhteiskuntatieteellisestä tiedekunnasta yhteiskuntatieteiden maisteriksi. Äidin suku Alatalosta Noskuasta Antreasta.

Roth Anna, valmistuu taloushallinnon tradenomiksi Lahden ammat-

tikorkeakoulusta. Rothit ovat Noskuasta Antreasta.

Roth Marika, valmistuu taloushallinnon tradenomiksi Lahden ammattikorkeakoulusta Rothit ovat Noskuasta Antreasta.

Ruponen Jussi, valmistuu puutekniikan diplomi-insinööriksi Teknillisestä korkeakoulusta. Ruposet ovat Inolan (Inonmäen) talosta Kuivaniemestä Vuoksenrannasta.

Ruponen Pinja, valmistunut humanististen tieteiden kandidaatiksi pääaineena suomen kieli Helsingin yliopistosta. Nämä Ruposet ovat Ratalahden talosta Kuukaupilta Antreasta.

Saari Heidi, valmistuu Helsingin yliopistosta valtiotieteen maisteriksi. Äidin suku Koljolan kylän Harjun talosta Antreasta.

Silegren Eerika, valmistunut Bachelor of Arts -arvosanalla Bible and Theology with Global University –oppilaitoksesta yhteistyössä Iso Kirja Opiston kanssa (Keuruu). Suorittanut teologian maisterin tutkinnon Practical Theology with University of Wales -oppilaitoksessa. Äidin suku Vastamäki (Kuparinen) on Koljolasta Antreasta.

Suuronen Sallamaria, valmistuu Tampereen ammattiopistosta lentokoneasentajaksi. Isän suku Pöystin talosta Liikolasta Antreasta.

Syrjälä Pauliina, valmistuu merkonomiksi Valkeakosken aikuiskoulutuskeskuksen liiketalouden koulutusohjelmasta. Taurun suku Taurun kylän Lukkarin talosta Antreasta.

Taponen Mikko, valmistuu Laureasta, Liiketalouden ammattikorkeakoulusta tradenomiksi. Äidin suku Kotniemen talosta Sintolasta Vuoksenrannasta.

Valtonen Jenna, valmistuu Koulutuskeskus Salpauksesta hotelli- ja ravintola-alan perustutkintolinjalta. Suku Korpilahden Visulahdesta Vuoksenrannasta ja Oralta Antreasta.

Vanhanen Sonja, valmistuu valtiotieteiden maisteriksi Turun yliopistosta. Vanhaset Korpilahden kylästä Vuoksenrannasta.

Veijalainen Sari, valmistuu kasvatustieteen maisteriksi Helsingin yliopistosta. Isän suku Koljolan Harjun talosta Antreasta.

Virolainen Ari, valmistunut hallintotieteen kandidaatiksi Tampereen yliopistosta ja valmistuu maisteriksi. Virolaiset ovat Kankaalasta Vuoksenrannasta.

Voutilainen Päivi, valmistunut yomerkonomiksi Savon ammatti- ja aikuisopistosta. Isän suku Saarentauksen talosta Liikolasta Antreasta.

Vuorinen Helena, valmistuu Tampereen yliopistosta Kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunnasta kauppatieteiden maisteriksi. Suku Lukkarin talosta Taurulta Antreasta.

Västilä Minna, valmistuu lähihoitajaksi Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksesta Äänekoskelta. Suku Koppulin talosta Hannilasta ja Kuopharjun talosta Häklilästä Antreasta.

Väitökset taiteilijoiden vuorovaikutuksesta ja silmän ikärappeumasta

Vuoksen Säätiön kannustusapuraha on myönnetty kahdelle tohtoriksi väitelleelle. Toisen niistä saa Jouko Pullinen, joka on väitellyt Taideteollisessa korkeakoulussa 2003 ja vihitty taiteen tohtoriksi 2007. Hänen väitöskirjansa aihe on ”Mestarin käden jäljillä. Kuvallinen dialogi filosofisen hermeneutiikan näkökulmasta”. Väitös käsittelee tieteen ja taiteen keinoin kahden taiteilijan välistä vuorovaikutusta.

Jouko Pullisen isä Viljo Pullinen oli Riihikorven talosta Sokkalasta Antreasta.

Jouko Pullinen toimii tätä nykyä taidekasvatuksen professorina Tampereen yliopiston opettajankoulutuslaitoksessa. –
Hän täytti juuri 50 vuotta. Onnittelemme!

Toisen kannustusapurahan saa Sanna Seitsonen, joka on väitellyt 2008 Helsingin yliopistossa aiheenaan ”Silmän ikärappeuman molekyyligenetiikka”. Sanna Seitsosen isä Pauli Seitsonen ja isovanhemmat ovat Hannon ja Harjun taloista Seitsolasta Antreasta.

Lisäksi rovasti Veli-Pekka Toiviaiselle myönnettiin apurahaa historiallisen romaanin julkaisemista varten. Faktapohjainen romaani ajoittuu talvisodan aikaan ja se käsittelee noskualaisen opettajaperheen Eero ja Kerttu Toiviaisen ja samalla koko kylän sekä Antrean moottoriponttonipataljoonan vaiheita syyskuusta 1939 – maaliskuulle 1940. Kerrontaan liittyy evakkovaihe Kalvolassa ko. aikana. Lähteinä mm. äidin Kerttu Toiviaisen omakohtaiset kirjalliset muistelot.

Vuoksen Säätiön jakamien opintoapurahoja perusteena on opintojen päättäminen ja valmistuminen joko yliopistosta, korkeakoulusta tai ammattiin valmistavasta oppilaitoksesta. Opiskelijan vanhempien tai isovanhempien on pitänyt vuonna 1939 asua Antrean tai Vuoksenrannan kunnissa.

Hakijan tulee laatia selvitys sukunsa juurista, ko. pitäjissä eläneistä esivanhemmistaan nimet mainiten sekä mistä kylästä ja mistä talosta he olivat.

Kannustusapurahoja myönnetään tohtoriksi väitelleille tai muuten omalla alallaan ansiokkaasti toimineille taiteen ja tieteen tekijöille sekä myös kansainvälistä menestystä saaneille urheilijoille. Myös heidän tulee olla sukujuuriltaan Antreasta tai Vuoksenrannasta.

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt 2009

Puheenjohtaja Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki, puh (019)751518, 040-3304634
pentti.talja@raol.fi
Varapj. Veikko Sokka, Katilantie 7, 11130 Riihimäki, puh. (019)768946, 050-3749014
veikko.sokka@kolumbus.fi
Sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki, puh 050-5253891
pirjo.tiippana@jippii.fi
Hallituksen muut jäsenet:
Veikko Partanen, Vapaalankuja 7, 01650 Vantaa, puh. 0400-871 946
Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala; puh. (03) 6881898, 0400-847023
raakel.henttonen@aina.net
Seppo Lankinen, Korvenojantie 22, 12600 Läyliäinen, puh. 0400-485015, (019)445 334
s.lankinen@pp.inet.fi
Erkki Salli, Harjutie 1 B 12, 12100 Oitti, puh. (019)785 286, 0500-483071
Hannu Ruhala, Laurinmäenpolku 3 A 1, 00440 Helsinki, puh. 0400-951781, h.ruhala@luukku.com
Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki, reijo.martikainen@mavi.fi

Rahastonhoitaja Sirkka Juvonen, Kuusitie 26 C 14, 12100 Oitti, puh. (019)785656, 0400-705127
Myyntiasiat Tarmo Jantunen, Lummetie 16 A 4, 01300 Vantaa, puh. 0400-736 617
Jäsensihteeri Jukka Talja, Pajamäentie 5 D 25, 00360 Helsinki, puh 040-589 4559
sähköposti jukka.talja@saunalahti.fi
Pääemäntä Tuula Haapiainen
Teatterivastaava Raili Kekki puh (09) 724 2579
Kuljetusvastaava Anna-Liisa Linna, puh. (03)682 2024

Kunniapuheenjohtaja Oili Korkeamäki, puh (03)7665210, oili.korkeamaki@kolumbus.fi

Armas Hutrin pienoisveistoksista koottu näyttely esillä Kaunialassa

Kuvanveistäjä, professori Armas Hutrin eläinaiheisista pienoisveistoksista koottu näyttely julkistettiin Kansallisena veteraanipäivänä 27.4. Kaunialan sairaalan tiloissa.
Näyttelyn avasi opetusneuvos Antti Henttonen, joka on myös taiteilija Hutrin henkilökohtainen ystävä jo rintamavaiheiden ajalta.
Armas Hutri vammautui pahoin sodassa, mutta se ei estänyt häntä luomasta uraa kanasainvälisestikin tunnettuna taiteilijana.

JOUKKOKIRJE

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti

N:o 40 ● 2009

Häklilän uhripetäjä seisoo yhä ja muistuttaa meitä esivanhemmistamme ja heidän elämästään ja uskoistaan.

Antrea-Seura ry:n toimintaa 2010

TAMMIKUUSSA
- Tammi-iltamat lauantaina 23.1.2010 Riihimäellä. Seuraa Karjala-lehden ja paikallislehtien seurapalstoja.

MAALISKUUSSA
- Perinnepäivä, seuraa ilmoittelua.
- Teatteri-ilta keväällä.

TOUKOKUUSSA
- Antrean kirkonmäen siivoustalkoot

KESÄKUUSSA
- Karjalaiset kesäjuhlat 18.-20.6. Helsingissä.

HEINÄKUUSSA
- Mommilanjärven soutelu 17.7. Hausjärvellä
- Pitäjäjuhla Hämeenlinnassa

LOKAKUUSSA
- Seuran vuosikokous

LOKA- MARRASKUUSSA
- Teatteri-ilta

Jäsenenä Antrea-Seurassa

pääset osallistumaan seuran toimintaan ja saat kahdesti vuodessa ilmestyvän Antrealaisen, Antrealainen/Vuoksenrantalainen-lehden. Jäsenmaksu on 15 euroa ja perheen toiselta jäseneltä vain 5 euroa. Jäsenksi pääset ilmoittamalla nimesi ja osoitteesi seuran sihteerille Pirjo Tiippananalle, puh (09) 701 1818; sähköpostiosoite: pirjo.tiippana@jippii.fi.

Maksa jäsenmaksu tilille 800014-517810 ja muista kirjoittaa pankkisiirtoon nimesi ja tarkka osoitteesi. Maksun saaja on Antrea-Seura ry. .

Lähde talkoisiin ensi keväänä

Ensi keväänäkin, kun lehti on jo enemmän kuin hiirenkorvalla koivussa, lähdetään taas joukolla siivoamaan Antrean kirkonmäkeä, Muistopuistoa sekä sankarihauta-aluetta. Matka tehdään yhdessä Vuoksenranta-seuran kanssa. Talkoopäivät ovat 13.-15.5. eli menopäivä on helatorstai, jolloin katsellaan Viipuria, perjantaina tehdään töitä ja sitten lauantaina tehdään joko töitä tai keksitään jotain muuta hauskaa.

Ilmoittautuminen Satu Stirkkiselle 15.3.2010 mennessä, puh. 040-8261075. Pitäjäseurat ja Vuoksen Säätiö tukevat matkaan osallistumista.

Itsenäisyys-sodat-filmiä vielä myynnissä

Itsenäisyyssodat kotiseudullamme -dvd-levy ja kirja ovat edelleen myynnissä. Nehän kertovat vapaussodan, talvi- ja jatkosodan vaiheista Antrean ja Vuoksenrannan alueilla. Levyn hinta on 30 euroa ja levyn ostaja saa myös tekstin kirjasena. Erikseen ostettuna kirja maksaa 10 euroa. Postitse lähetettynä tulee postituskuluja lisää viisi euroa. *Filmi on mitä mainioin joulu- tai merkkipäivälahja!*

Antrealainen-Vuoksenrantalainen

Antrea-Seuran ja Vuoksenranta-seuran jäsenlehti.
ISSN 0781-2280

Päätoimittaja Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898, 0400-847023; raakel.henttonen@aina.net; raakel.henttonen@renkolainen.com
os. Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala
Taitto TMI RH-Teksti, Raakel Henttonen
Toimituskunta: Antrealainen: Antrea-Seuran johtokunta
Vuoksenrantalainen: Tatu Vanhanen, puh. (09)8796 771, os. Suopolku 4 D, 01800 Klaukkala.
Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.

PUHEENJOHTAJALTA

Kenen Antrea?

Aluksi otan esille tähän tarinan "Tapahtui Karjalan kannaksella" Olin joitakin vuosia sitten sotahistoriallisella matkalla Karjalan kannaksella. Mukana oli muutama sotaveteraani, reserviläisiä ja muuten asiasta kiinnostuneita. Matkan oppaana toimi entinen eversti ja nykyinen sotahistorioitsija Sampo Ahto. Mukana oli pari jo talvisodassa Summan taisteluihin osallistunutta veteraania ja siksi päivän ohjelmaksemme oli valittu juuri Summan taistelupaikat. Mutta toisin kävi. Puomilla vartiosotilas ilmoitti, että tänään on sotaharjoitus ja ketään ei päästetä alueelle.

Meidän piti keksiä jotain muuta tekemistä ja niinpä lähdimme kiertelemään kannakselaisia pitäjiä, lähinnä kirkko- ja hautausmaita, koska juuri näitä suomalaiset pyrkivät pitämään kunnossa. Kun tulimme ensimmäiseen kohteeseen, niin joku alkoi vähän siistiä paikkaa; keräsi roskat pois ja toi kukkakimpun paikalle. Seuraavalle kohteelle tultaessa oli kuvio jo selvä: paikat siistiksi ja uudet kukat paikalla olevan muistomerkin eteen. Sitä ei mitenkään suunniteltu, vaan se lähti spontaanisti. Aloittajina kyllä varmasti oli naisväki, mutta iltaan mennessä olimme siinä kaikki mukana. Tulimme kiertäneeksi lähes kaikki eteläisen kannaksen pitäjät ja niiden muistomerkit. Emme kyselleet, kenen juuret ovat Kivennavalta, Raudusta tai Räisälästä. Jotenkin vaan kaikki paikat alkoivat tuntua yhteisiltä.

Antreassa syntyneiden ihmisten joukko vähenee väkisinkin ihan luonnollisista syistä. Ketkä sitten tulevaisuudessa käyvät siivoamassa kirkkomaata ja viemässä kukkia ja kynttilöitä muistomerkeille? Toisen polven antrealaiset: Ne joiden vanhemmat tai ainakin toinen vanhemmista on Antreassa syntynyt? Antrealaisjuuristen ei-antrealaiset aviopuolisot on hyväksytty Seuran jäseniksi ja mukaan toimintaan. Entäs sitten avo- ja expuolisot? Kolmannen ja neljännen polven antrealaiset , joissa virtaa mahdollisesti ulkomaista verta? Me emme tulevaisuudessa voi olla kovin vaativia antrealaisen syntyperän suhteen.

Jos me saamme mukaan kotiseutumatkoillemme ihmisiä, joilla on vähän tai ei lainkaan siteitä Karjalaan, niin eikö se ole ennen kaikkea rikkaus. Karjala on mielestäni niin tärkeä asia, että sitä ei voi edes jättää vain karjalaisille. Hämäläistenkin joukosta löytyy innokkaita "elämäntapakarjalaisia".

Sodissa luovutettujen alueiden historia vaietiin virallisissa tiedotusvälineissä vuosikymmenien ajan. Nyt me tarvitsemme käyttöömme kaikki ne keinot, joiden avulla tietoa levitetään ja kaikki ne ihmiset, jotka ovat kiinnostuneita historiastamme.

Pentti Talja

SISÄLLÖSTÄ:

ANTREA-JUHLA LOPELLA s. 4-7

SIIVOUSTALKOITA KEVÄIN - SYKSYIN s. 9-11

JÄTTIPUTKI VALTAA ANTREAAKIN s. 13

KUPARSAAREN NUORISOSEURA JUHLI s. 23

VUOSIKOKOUS PIDETTIIN NYT HELSINGISSÄ s. 25

ERKKI TALJAN MUISTOT KOLJOLAN KYLÄSTÄ s. 26-27

ANTREAN PUHELIN-NUMEROITA s. 28-29

Osta pitäjäseuran tuotteita, tue toimintaa s. 31

Antrea-juhlat Lopella

Karjalainen identiteetti kantaa läpi elämän – siitä voimavara myös seuraavalle sukupolvelle

- Tietoisuus menneestä on tavattoman kantava voima. Meidän on annettava nuorille mahdollisuus rakentaa karjalaista kulttuuria. Karjalainen kulttuuri on niin vahva, että kyllä se sen kestää, sanaili Karjalan Liiton puheenjohtaja, kansanedustaja Markku Laukkanen Lopella Antrea-juhlassa. Hän ei voinut olla huomaamatta, että Lopella nuoret – ja nimenomaan nuoret naiset – ovat juhlan järjestäneen Lopen karjalaisseuran tämän päivän vahva voima ja tulevaisuuden valtti.

Juhlapuheen pitäneellä Karjalan Liiton hallituksen puheenjohtajalla Markku Laukkasella ja tervehdyspuheen pitäneellä Lopen Karjalaisten puheenjohtajalla Niina Nisulalla olivat hyvin samansuuntaiset ajatukset: vastuun ja tiedon siirto nuoremmalle sukupolvelle on ehdottoman tärkeä. Seuraavassa rivissä istuva pitkä mies on Antrea-Seuran puheenjohtaja Pentti Talja.

Tiedon, kulttuurin siirto varmistaa karjalaisuuden säilymisen

Karjalaisuuden, heimohengen ja karjalaisen kulttuurin siirto sukupolvelta toiselle on nyt mitä ajankohtaisin. Siinä on tekemistä niin nuorilla tiedon vastaanottajilla kuin vanhoilla, tiedon luovuttajilla.

- Karjalan Liitossa on tutkittu mitä nuoret haluavat. Ja tulokseksi on saatu, että nuoret ovat kiinnostuneita sukututkimuksesta ja kaikesta siitä perinteestä mitä edelliset sukupolvet ovat noudattaneet Karjalassa eläessään. Miten vietettiin vuotuis- ja perhejuhlia, millainen oli ruokakulttuuri. Miten minun perheeni vanhemmat ovat eläneet. Sillä jokainen kantaa oman sukunsa perintöä.

- Ja te vanhemmat, jo Antreasta lähteneet. Teidän suuri tehtävänne on näyttää tie. Tuoda esille muistot, niin hyvät kuin kipeät. Tämä koskee myös veteraaneja. On tärkeätä, että tieto siirtyy nuorille. Karjalaisuus on identiteetti, elämänmittainen kiinnepaikka, mietti Markku Laukkanen juhlapuheessaan meille läheisen heimouden merkitystä.

Heidi Peura ja Anna-Maija Pyyhtiä hoitivat värikkäästi juhlan juonnon.

Esi-isien muiston kunnioittamisen tärkeyttä heijastaa se, että Karjalan Liitolla on edelleen vireillä hanke venäläisten viranomaisten kanssa saada rajan taakse jääneessä Karjalassa olevat suomalaiset siviilihautausmaat suojelun piiriin. On ollut tuskaisaa nähdä, miten paljon suomalaisia hautausmaita on tuhottu.

Puhuja jakoi vielä kiitosta siitä, miten "isolla pensselillä" vedellen pystyttiin hoitamaan niin evakuointi kuin siirtyminen uusille asuinsijoille. Mutta siinä oli myös karjalaisten oma osuus vahvana tekijänä: - Karjalaiset voittivat sodan jälkeen sosiaalisuudellaan nopeasti paikkansa yhteiskunnassa, myös aktiivisina toimijoina, ja osallistuivat voimakkaasti maan jälleenrakentamiseen.

- Me karjalaiset olemme siirtovä-

Jumalanpalveluksen jälkeen veivät kukkatervehdyksen sankarihaudalle Marjatta Mälkiä ja Pertti Suni ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille Riikka Kuparinen ja Eino Kilpiäinen. Tällä kivellä kunniavartiossa seisoivat Anita ja Harri Hatakka.

keä, emme pakolaisia, tarkensi Laukkanen käsitteitä. – On tärkeätä, että halutaan keskustella sodanjälkeisestä ajasta, myös Virossa. Se on kansallisen itsetilityksen kannalta välttämätöntä. – On tärkeätä, että virolaiset ovat voineet avata omaa kipeää historiaansa. Venäjä on kieltänyt miehityksen ja sodan jälkeiset ihmisoikeusrikkomukset. Heidän selityksensä on, että virolaiset itse aiheuttivat miehityksen salliessaan Hitlerin joukkojen tulon maaperälleen.

Historiaa voidaan väärentää monella tavalla, Markku Laukkanen tietää, että Venäjän koulujen oppikirjoissa Viro on leimattu fasistiseksi valtioksi, joka sortaa venäläistä vähemmistöä. Yhtä hyvin Karjalan suomalainen historia on kokonaan poistettu kirjoista vuosien 1917-1944 väliseltä ajalta.

Karjalan kysymystä, historiallista totuutta, on tärkeätä pitää esillä, liittyy se sitten kulkemiseen Karjalassa tai mahdollisuuteen hankkia omia maitamme takaisin.

- Ensi vuonna tulee kuluneeksi 65 vuotta niin sanotusta sotasyyllisyysoikeudenkäynnistä. Kahdeksan poliittista johtajaamme tuomittiin ”sotaan syyllisinä”. Kansakunnan silmissä asia on toisin. Tarvitut ”sotasyylliset” tuomittiin tekaistujen syytteiden perusteella. Historian väärä tulkinta pitää oikaista ja tuomittujen kunnia palauttaa. Nyt on aika tehdä uudelleenarvio. Aloite siihen on välttämätön kansakunnan oman arvontunteen takia. Karjalaisten on siinä oltava aktiivisia, sillä tuo tilanne kosketti meitä eniten. Sotasyyllisyyskysymystä on arvioitava uudelleen kaikkien käytettävissä olevien lähdeaineistojen valossa.

- Eikä kyse ole vain kansallisesta ilmiöstä, Laukkanen huomauttaa. – Koko Suomen ja karjalaisten kohtalo kietoutuu osaksi laajempaa eurooppalaista keskustelua ja historiankirjoitusta. Karjalan Liitto selvittää osallistumista eurooppalaisten evakkojärjestöjen toimintaan. Meillä on antaa karjalainen panos eurooppalaiseen yhteisöllisyyteen, jossa arvostetaan kulttuurista omaleimaisuutta ja juuria sekä kansallista identiteettiä.

>

Lopen koulukeskus Loppisali täyttyi ääriään myöten juhlakansasta, jonka iloinen puheensorina jatkui Karjalaisten laulun kajahtamiseen asti. Näihinkin juhliin riitti lähes 300 henkeä väkeä, vaikka kesällä jo aikaisemmin oli käyty juhlimassa Antreassa ja Vuoksenrannassa.

Kalevi Talikka (vas.) ja Antti Pullinen, palkittiin juhlassa ansioistaan Karjalan Liiton myöntämillä kultaisilla ansiomerkeillä. Merkin luovuttivat Vuoksen Säätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja Eino Kilpiäinen ja hallituksen varapuheenjohtaja Harri Hatakka.

Nuorille käynti Karjalassa kuin käynti kotona

Juuri tuosta Laukkasen mainitsemasta uudenlaisesta karjalaisuudesta ja uudesta, karjalaisten sävyttämästä paikalliskulttuurista puhui jo Lopen Karjalaisten uusi, nuori puheenjohtaja Niina Nisula tervehdyssanoja lausuessaan. Hän esittäytyi salin täyteiselle juhlaväelle kertoen isän suvun olevan Kuparsaaresta ja äidin suvun Laatokan Karjalasta, Impilahden Pitkärannasta. Hän on kokenut elinympäristönsä rikkaaksi karjalaisena hämäläisessä kulttuurissa, ja kokenut voimatekijäksi karjalaisen yhteisön säilymisen.

- Antrealaisuus on säilytetty meille, uusille sukupolville kirjoissa ja muissa tallenteissa, kokoamalla kuvia ja kertomuksia, hän kiitti toivoen yhteisöllisyyden säilyvän jatkossakin.

Niinaan ovat tehneet lähtemättömän vaikutuksen käynnit esi-isien synnyinseutujen raunioilla.

- Vaikka me nuoremman polven edustajat emme olekaan eläneet siellä, tuntuu siltä kuin olisi kotiseudulla. Hän iloitsi mahdollisuudesta saada toimia aktiivisesti omassa karjalaseurassa, tulla pidetyksi tasavertaisena, jonka kykyihin luotetaan ja jota opastetaan. – Siinä on Lopen Karjalaseuralta muille karjalaisseuroille mallin ottamisen paikka, mutta mistä saada karjalaisuuden sisäistäneitä nuoria, jos he eivät ole kodissaan siihen kasvaneet.

Yhtä lämpimästi puhuivat luonnikkaiden juontojensa lomassa omista kokemuksistaan Karjalaan tehdyistä kotiseutumatkoista Heidi Peura, syntyjään Kuparinen, ja Anna-Maija Pyyhtiä. Jos matkat ovat olleetkin henkisesti koskettavia, niin ravistelevia ovat olleet kyydit maastoautossa Kuparsaareen johtavilla teillä.

Kultaa ja kunniaa

Lopen Karjalaseuran aiempi puheenjohtaja, Vuoksen Säätiön hallituksen varapuheenjohtaja Harri Hatakka kertoi lyhyesti miten 60-vuotias säätiö on juhlistanut toimintaansa ja pitäjäseurojen kanssa jatkanut kulttuurin tallennusta, viimeksi sotahistorian osalta. Säätiön tarkoitusperiin kuuluu nuorten ja karjalaisen kulttuurin tukeminen. Tänä vuonna apurahoja on jaettu 42:lle opintonsa päättäneelle nuorelle ja kannustusapuraha on myönnetty kahdelle tohtoriksi väitelleelle: LT Sanna Seitsoselle ja taiteen tohtoriksi vihitylle Jouko Pulliselle. Jälkimmäinen olikin paikalla vastaanottamassa apurahansa. Kiitospuheessaan Pullinen mainitsi taiteen tielle lähtemisen yhdeksi voimavaraksi juuri karjalaisuuden. Henkisten kilpailujen kautta alkoi avautua tie taiteen maailmaan. Hän ehti perheen mukana käydä isän kotipaikalla, missä toki ei ollut jäljellä raunioita enempää, mutta se teki vaikutuksen.

Kannustusapurahan Vuoksen Säätiöltä vastaanottanut taiteen tohtori Jouko Pullinen kiitti saamastaan huomiosta.

Vuoksen Säätiön anomuksesta Karjalan Liitto on myöntänyt kultaiset ansiomerkit säätiön hallituksen pitkäaikaisille entisille johtohenkilöille Antti Pulliselle ja Kalevi Talikalle, molemmat sydämeltään tosikarjalaisia. Pullinen tunnetaan tiedottajana ja kirjoittajana, kirjojen tekijänä. Talikka taas on toiminut yrittäjänä ja liikemiehenä sekä lisäksi vuosikymmenet vaikuttanut Hämeenlinnan kunnallis- ja urheiluelämässä. Antti Pullinen jätti säätiölle viestin antrealaisten sutkausten ja sanontojen kokoamisesta kirjaksi ja Kalevi Talikka kutsui seuraavat Aantrea-juhlat vuorollaan Hämeen-

linnaan.

Tänä vuonna Antrean Esaa edustava joukkue Veikko Sokan toimiessa kapteenina voitti kyykkäkilvassa vuoksenrantalaisia vastaan ensimmäisen kiinnityksen uuteen kiertopalkintoon.

Juhlaan toivat nuoret tanssijat Etelä-Hämeen Tanssiopistosta baletin suloutta, Lopen Mieslaulajat Petri Lindbergin johdolla kajautti komeasti ja Liisa Mäkelä lausui satuttavasti kolmen antrealaisen, Juho Kurjen, Eino Haukan ja Timo Mäenpään karjalaisuudesta kertovat runot. Ja näissä juhlissa yleisö pääsi laulamaan moneen kertaan sydämen kyllyydestä Tapio Mäenpään säestäessä, "Karjalan kunnailla" –laulunkin jokaista säkeistöä myöten.

Etelä-Hämeen tanssiopiston nuoret ballerinat tanssivat viehkeästi juhlassa.

Liisa Mäkelän lausunta hiljensi yleisön. Eino Haukan runo "Mitä karjalaisuus on" sykähdyttää aina.

KERSTI MURTEEN OPISSA

Ennen juhlien alkua ja väliajalla Antrea-juhlan väki pääsi tutustumaan laajaan kylittäin koottuun valokuvanäyttelyyn, joka oli pystytetty juhlapaikan, koulukeskuksen, pitkän käytävän seinille. Se kiinnosti todella paljon ja yksi ja toinen kyseli kuvien innoittamana kumppaneiltaan, "muistat sie…" – oli kyse sitten maisemasta, koulusta, opettajista, luokkatovereista.

Esillä oli myös hyvinkin tunnettu kuva Noskuasta Tuomas Kempin talosta, jossa kirjailija Kersti Bergroth asusti kesävieraana oppiakseen Antrean murteen.

Kuvaa katsova hausjärveläinen Eero Partanen totesi, että siinä on vaijan talo.

- Se oli kahden järven välissä, Pitkäjärvi oli yläpuolella ja Kurkijärvi alapuolella. – Kersti Bergroth oli Irjasiskon kummi ja Kerstin sisko Verna Jäämeri oli äitini kummi, Eero Partanen kertoo. Äiti Hilma Kemppi oli talon tyttäriä. Vielä vuonna 1943 Eero Partanen muistaa Kersti Bergrothin tulleen Noskuaan Kempille vierailulle. – Hän oli ihana, hieno ihminen, Partanen luonnehtii kuuluisaa, karjalaisten rakastamaa kirjailijaa.

Raakel Henttonen

Noskulaiset pysähtyivät valokuvanäyttelyn äärelle, sillä kuvasarjassa oli monta tuttua kohdetta. Kuvia katsomassa on ainakin Paajasia ja Vatasia.

Pastori Antti Mustosen puhe Antrean kirkonmäellä 7.6.2009 *(hiukan lyhennettynä)*

Herra sanoi Moosekselle: "Riisu kengät jalastasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa." Moos. 3:5.

Minua puhutteli voimakkaasti äskettäin kuulemani nuoren miehen elämänkohtalo. Tapaus sattui lähes 70 vuotta sitten. Talvisota oli silloin juuri alkanut, Nuori sotilas oli valmistunut hyvään ammattiin. Hän oli myös vanhempiensa ainoa lapsi. Isä ja äiti toivoivat hänestä vanhuutensa turvaajaa. Opintojensa rahoittamiseksi nuori mies jouti ottamaan läheiseltä sukulaismieheltä suuren lainan. Niin kuin tiedämme, talvisota alkoi 30. marraskuuta 1939, ja niin nuori mies joutui sotilastehtäviin rintamalle. Muutama päivä sodan alkamisen jälkeen vanhemmat saivat rintamalta järkyttävän viestin: poikanne on kaatunut sankarivanajana Äglăjärvellä 4. joulukuuta! Suuri suru mursi kaikkensa antaneen vanhemmat. Velvollisuudentuntoinen isä lähti kuitenkin viemään suruviestiä rahaa lainanneelle sukulaismiehelle. Samalla isä ilmoitti, että hän oli valmis maksamaan katuneen poikansa koko rahavelan. --- Silloin tapahtui jotain erikoista. Sukulaismies otti hallussaan olleen velkakirjan kaapistaan, veti kynällä paksut ristit velkakirjan ylitse ja kirjoitti tekstin: Velka maksettu kokonaan 4. joulukuuta Äglăjärvellä. Kyynel tuli silmääni, kun tämän kuulin. Nuori mies antoi kalleimman uhrin, mitä ihminen voi antaa.
Seisomme nyt pyhällä paikalla Antrean kirkonmäellä. Tässä sijaitsi Antrean komea 1894 rakennettu kirkko. Kirkko oli goottilaistyylinen ja istumapaikkoja oli peräti 1800. Tällä paikalla ollut kirkko paloi venäläisen tykistön pommien sytyttämänä 16. elokuuta 1944, vuorokautta ennen Vuoksen ylitystä. Suur-Jääsken alueella Vuoksenrannan luterilainen kirkko on ainoa kirkko, joka ei palanut tai tykistötulella hävitetty viime sodissa. Siinäkin kyllä sodan jäljet näkyvät.
Tänään kohta puolenpäivän jälkeen osallistumme Vuoksenrannassa jumalanpalvelukseen tässä n.s. Kankaalan kirkossa. Sotien jälkeen kirkkotiloissa on harjoitettu muutakin toimintaa. Se on toiminut ainakin metalliverstaana ja karjasuojana. Näistä historian tapahtumista opetusneuvos Antti Henttonen kertoo ansiokkaasti kirjassaan "Itsenäisyyssodat kotiseudullamme". Hänen johdollaan sota-ajoista ja rintamalinjoista Antrean ja Vuoksenrannan alueella on kevättalvella valmistunut sotilasasiantuntijoiden tarkistama korkeatasoinen dvd-video.
Mainittakoon, että Vuoksenlaakson metodistiseurakunnan Kaskiselässä sijainnut noin 500-paikkainen hirsikirkko tuhoutui 9. heinäkuuta 1944. Se sai palvella Herran huoneena 21 vuotta, jatkosodan aikana myös venäläisten viljamakasiinina sekä suomalaissotilaiden joukkosidontapaikkana.
Olemme tänään yhteisessä entisten antrealaisten ja vuoksenrantalaisten sekä heidän jälkeläistensä Karjalasta lähtemisen 65-vuotisjuhlassa. --- On olemassa jotakin, mitä kukaan ei voi ottaa meiltä pois: rakkautta, muistoja ja kristillistä jälleennäkemisen toivoa kukaan ei voi ottaa pois. Jumalan sana vakuuttaa, että rakkaus ei koskaan häviä. Kukaan ei ole kuollut sanan täydellisessä merkityksessä niin kauan kuin on yksikin, joka muistaa rakkaansa.
Meillä on myös oikeus muistella kaikkea sitä hyvää, mitä elämä on antanut. Antreassa ja Vuoksenrannassa syntynyt sukupolvi ei koskaan unohda Karjalan kunnailla viettämäänsä lapsuutta tai nuoruutta.
Minäkin tunnen voimakkaasti olevani karjalainen, vaikka synnyinkin Etelä-Pohjanmaalla Töysässä viisi viikkoa äitini Korpilahdesta lähdön jälkeen. Kaskiselkäläinen isäni oli syntymäni aikoihin Tali-Ihantalan rajuissa taisteluissa.
Me karjalaiset olemme kokeneet todeksi Raamatun Hebrealaiskirjeen 13:14 sanat: *"Ei meillä ole täällä pysyväistä kaupunkia, vaan tulevaista me etsimme."* Sitä varten saamme uskoa ja luottaa Vapahtajaamme Jeesukseen Kristukseen. Häneen turvaten kuljemme parempaa, taivaallista isänmaata kohti.
Meidän turvamme on ikiaikojen Jumala, meitä kannattavat iankaikkiset käsivarret. 5. Moos. 33:27.
Laskemme seppeleen suomalaisten sankarivainajien muistolle sekä myös paikalliselle venäläisten sotilaiden muistomerkille. Kunnioitamme Suomessa sotaveteraanien hautajaisissa usein heidän muistoaan Kalervo Hämäläisen laulun sanoin, jonka ensimmäinen säkeistö kuuluu:
"Rannalla himmeän lahden/ aurinko laskenut on.
Kutsu jo soi iltahuudon. / Taakka jo laskettu on.
Taattoa muista sa silloin. /Askel jo uupunut on.
Lapset ja lastemme lapset, / teidän nyt vuoronne on.
Hoivatkaa, kohta poissa on veljet... Himmetä ei muisto koskaan saa."
Rukoilkaamme: Hyvä Jumala. kiitos heistä, jotka ovat antaneet suurimman uhrin, oman elämänsä. Siunaamme heidän muistoaan. Kiitos Vapahtajamme Jeesus, että Sinussa meillä on syntiemme sovitus. Herra, pyydämme koko tähän pitäjäjuhlapäivään Sinun siunaustasi. Kosketa meitä armollasi ja rakkaudellasi. jumalanpalveluksessa ja iltapäivän pääjuhlassa. Pyhien kasvojesi edessä rukoilemme kansojemme johtajien ja nyt erityisesti Suomen pääministerin puolesta. Anna Jumala johdatuksesi ja siunauksesi! Kiitämme Sinua, Herra, kaikista esivanhemmista ja siunaamme heidän muistoaan.

Sakari Someroja

Talkoolaiset kirkonmäellä. Lienevätkö tässä työnjaossa?

Ensimmäinen matkani Antreaan

Aikaisin Helatorstai-aamuna lähti innokas parikymmenhenkinen joukko kuljettajamme Mikan turvallisessa kyydissä kohti pakkoluovutettua Karjalan kannasta. Matkan tarkoituksena oli jatkaa jo lähes parikymmentä vuotta jatkunutta perinnettä Antrean kirkonmäen puhtaana pitämiseksi. Suurin osa ryhmästä oli ollut mukana jo lukuisia kertoja. Itse olin ensikertalainen ja mukana opiskelukaverini

Pentti Taljan pyynnöstä. Koska en ollut Antreassa koskaan käynyt, lähdin mielelläni mukaan tutustumaan tähän Vuoksen rannan kauniiseen seutuun. Antrea oli minulle toki ennestään jo jonkin verran tuttu lauluista ja Viipurilaisen Osakunnan Laulajien johtajan Erkki Pullisen kertomuksista. Monissa WIOL:in laulamissa ja levyttämissäkin lauluissa kerrotaan Antreasta.

Alkumatka Vaalimaalle sujui osaltani matkakumppaneihin tutustumisen merkeissä. Veikko Partanen kertoili historiallisia juttuja ja aika kului nopeasti. Jonottelu Venäjän tullissa oli tuttua, mutta sentään selvisimme kohtuullisella, vajaan parin tunnin odottelulla naapurimaan puolelle.

Tuttuja vastassa

Majoituimme Viipurissa hotelli Kareliaan, jonka edustalla Satu Stirkkinen ja Timo Korhonen meitä odottelivat. Itse yllätyin positiivisesti, kun huomasin, että vastaanottajamme olivatkin ennestään tuttuja. Timo lauloi monta vuotta kanssani Viipurin Lauluveikoissa ja Sadunkin olin tavannut karonkoissa. Majoittumisen jälkeen lähdin Pentin kanssa tutustumaan heidän parakkiasuntoonsa Monrepos´n kartanon pihalla. Kävimme hakemassa juomavettä hieman kaupungin ulkopuolella olevasta lähteestä ja myös tutustumassa isäni syntymäseutuun Sorvaliin, jossa en lukuisista Viipurin vierailuistani huolimatta ollut koskaan aikaisemmin käynyt. Illalla syötiin vielä maukas illallinen hotellin ravintolassa.

Aamu valkeni aurinkoisena ja aamupalan jälkeen suuntasimme kohti päämääräämme, Antrean kirkonmäkeä. Meille oli luvattu kuormalava roskien pois vientiä varten ja yllättäen tämä myös toteutui. Tottuneesti Pentti ja omalla autolla paikalle saapunut serkkunsa Martti jakoivat matkalaisille työtehtävät. Osa ryhtyi haravoimaan, osa kantamaan risuja ja roskia kuormalavalle, osa kunnostamaan porttia ja osa laittamaan matalia tolppia portilta kirkolle vievän tien reunoille. Isolla porukalla työ sujui joutuisasti ja puhdasta alkoi tulla.

Puolen päivän jälkeen nautittiin Sadun ja Timon tuomaa välipalaa. Mika keitteli kahvia ja grillasi makkaroita, minkä jälkeen työtä jatkettiin taas uusin innoin. Välillä kävin tutustumassa hautausmaahan ja sinne pystytettyihin muistokiviin, joihin oli kaiverrettu kaikkien sodissa kuolleiden antrealaisten nimet. Sieltä löytyi myös Erkki Pullisen isän, jatkosodan alussa kuolleen Pentti Pullisen nimi.

Satakielet lauloivat Antreassa

Töiden jälkeen lähdimme takaisin Viipuriin, mutta osa joukostamme lähti Veikko Partasen johdolla tutustumaan entisiin asuinpaikkoihinsa. Satu ja Timo olivat kutsuneet Viipuriin palaajat luokseen Monrepos´hon ja teimme Timon johdolla pitkän kiertokävelyn puistossa tutustuen mm. uudesti rakennettuihin kaarisiltoihin sekä Väinämöisen patsaaseen. Kävelyn jälkeen nautimme kuohuviiniä ja lauloimme muutaman laulun rantakalliolle kunnostetussa paviljongissa. Olin hieman pettynyt, kun Monrepos´ssa eivät laulaneet satakielet, vaikka Antreassa niitä jo kuulikin.

Seuraava aamu valkeni tihkusateisena, mutta se ei pahemmin työintoa haitannut. Satu piti kirkon muistokiven äärellä lyhyen hartaushetken, jonka jälkeen ryhdyimme jälleen työhön. Paikallinen kiviyrittäjä oli lahjoittanut meille kuormallisen sepeliä ja osa porukasta alkoi levittää sitä maantieltä kirkonmäelle johtavalle kävelytielle. Osa joukosta alkoi raivata kirkon takana olevan hautausmaan reunaa ja loput haravoimaan ja kuljettamaan lehtiä ja risuja pois. Kaikki suunnitellut työt, portin maalausta myöten, saatiin ajoissa tehdyksi ja tyytyväisin mielin lähdimme jälleen Enson kautta kohti kotia.

Matkasta jäi mukavat muistot ja uskon, että lähden uudelleenkin, jos minut mukaan kelpuutetaan.

Kun talkoojoukko oli saanut polun maantieltä kirkon portaille sepelöityä, tupsahti paikalle bussillinen Karjalan matkailijoita (pääosin antrealaisia). Siinä paikassa talkoolaiset juhlistivat tapausta järjestämällä narun leikkauksen ennen kuin polulle päästettiin ketään kävelemään.
Satu Stirkkinen narun toisessa päässä ja sakset kourassa Antrea-Seuran puheenjohtaja Pentti Talja.

Entisen Antrean kirkonmäkeä ja hautausmaita muistomerkkeineen on pidetty kunnossa suomalaisten toimesta jo kohta kaksikymmentä vuotta. Keväisin on lakaistu lehtiä, kerätty roskia ja kunnostettu niitä paikkoja, mitkä sitä ovat tarvinneet. Syksyisin on raivattu pienehköllä joukolla lähinnä vesakoita.

Ahkeria syystalkoolaisia: Veikko ja Antti Partanen tällä puolen pöytää ja toisella puolella Anton Rautioaho, Pentti Talja ja Taisto Pullinen. Miehet olivat majoituksessa Serafima Sidorovan perhehotellissa.

Raivaustalkoita pidettiin lokakuussakin

Tänäkin syksynä Antrea-Seuran toimesta lähti viiden hengen joukko aluetta raivaamaan. Kolme raivaussahaa ja yksi moottorisaha työvälineinä. Työ on haastavaa. Alue kokonaisuudessaan on noin viisi hehtaaria. Puut ovat isokokoisia ja vanhoja. Kirkon raunioiden ympärillä olevissa männyissä näkyy vielä vuonna 1941 tapahtunut tulipalo. Jopa viidenkymmenen metrin päässä olevissa puissa on näkyvissä ns. palokoro muistona kirkon palosta. Nämä puut saavat olla rauhassa. Jos niitä kuolee ja kaatuu, niin sitten raivaamme pois, mutta muuten nämä suuret vanhat puut antavat juhlallisen ilmeen koko alueelle. Hautausmaalla on useita kuusiaitoja, ehkä joskus sata vuotta sitten istutettuja ja nyt mahtavia rivistöjä.

Harvahko hautausmaapuusto antaa liikaakin tilaa muulle kasvillisuudelle, jonka kanssa taistelemme vuosittain. Takavuosina tehtiin päätös, että annetaan välitiloihin nousta pienempi puustoalue, lähinnä vaahteraa. Loppu alue pyritään sitten pitämään puista vapaana. Tällainen kunnossapito on antanut tilaa myös pensaskasvillisuudelle, joka on vuosikaudet sinnitellyt paikalla. Kun teemme raivaamalla tilaa, niin spireiat, sireenit, saniaiset ynnä muut ovat päässeet paikoin kukoistamaan. Hautakiviä alueelta löytyy melkoisesti. Varsinkin reunus- ja kulmakiviä on paljon, varsinaisia hautakiviä on kyllä aikojen kuluessa hävinnyt.

Kahden päivän ajan me työskentelimme ahkerasti ja saimme mielestämme paljon aikaiseksikin. Mutta kun seuraava kesä saapuu, niin vesakko innostuu taas uuteen kasvuun. Ja sitten me taas raivaamme. Toivottavasti löytyy henkilöitä, jotka ovat valmiita tällaiseen työhön. Kannustimena olkoon se, että paikka on esiisiemme viimeinen leposija eikä sitä kukaan muu pidä kunnossa, jos me itse emme sitä tee. Antrean hautausmaa-alue on yksi kauneimpia ja parhaiten säilyneitä kirkkomaita koko luovutetun Karjalan alueella. Se tarttuu ohikulkijoidenkin silmiin. Olemme huomanneet, että monet suomalaiset matkailijat pysähtyvät Antrean kirkolle, vaikkei heillä olisi siteitä Antreaan. Nykyvenäjällä ei ole tungosta siisteistä, hyvinhoidetuista, puistomaisista alueista. Kun vielä vanhan valokuvan mukaan tehty Antrean kirkonportti ja muistotaulu näkyvät hyvin tielle, niin kannattaa siihen pysähtyä.

Pentti Talja

Antrealaiset Mommilan soutelussa

- *Joka paikka tärisee, totesi Matti Vanhanen noustuaan Vuoksenrannan Säteen veneestä ja nojatessaan hiestä märkänä ensimmäiseen rantakoivuun.*

Piti saada kuva Antrean Esan joukkuieista, mutta siinä väen tungoksessa ja rynnistyksessä se oli lyhyenpätkälle kuvaajalle mahdotonta. Rannalla taisi olla Sirkan ja Matin takia valokuvaajia enemmän kuin soutajia.

Pienvenekuntien kisassa sisarukset Pirjo ja Pentti Väinä sekä Panu Halonen pitivät Antrean lippua korkealla.

Kuvat Raakel Henttonen

Osallistuin viime kesänä ensimmäisen kerran Mommilan souteluun. Lähdin tapahtumaan isäni kanssa moottoripyörällä. Paikan päällä oli festivaalitunnelma. Tuhansittain ihmisiä oli kokoontunut soutamaan ja kannustamaan soutajia. Mukana olivat kaikki vauvasta vaariin – itse koiraihmisenä bongasin myös lukuisia koiria. Jos tulen ensi vuonna Mommilan souteluun, koirani on jo sen verran vanha, että päässee hänkin kannustusjoukkoihin!

Yhteensä tapahtumassa oli 1200 soutajaa, jotka muodostivat jos jonkinlaisia joukkuekokoonpanoja. Meidän joukkueessamme, Antrean Esassa, oli niin huippukuntoisia urheilun harrastajia kuin myös meitä, joiden suurin valtti kilpailussa oli sisukkuus. (Myös rytmitajusta oli paljon apua, sillä oli tärkeää, että samassa veneessä kaikki soutivat samaan tahtiin.) Joukkuettamme yhdistävä tekijä oli se, että kaikki soutajat olivat sukujuuriltaan antrealaisia. Myös isäni Timo Pullinen ja setäni Hannu Pullinen soutivat Antrean Esan joukkueessa.

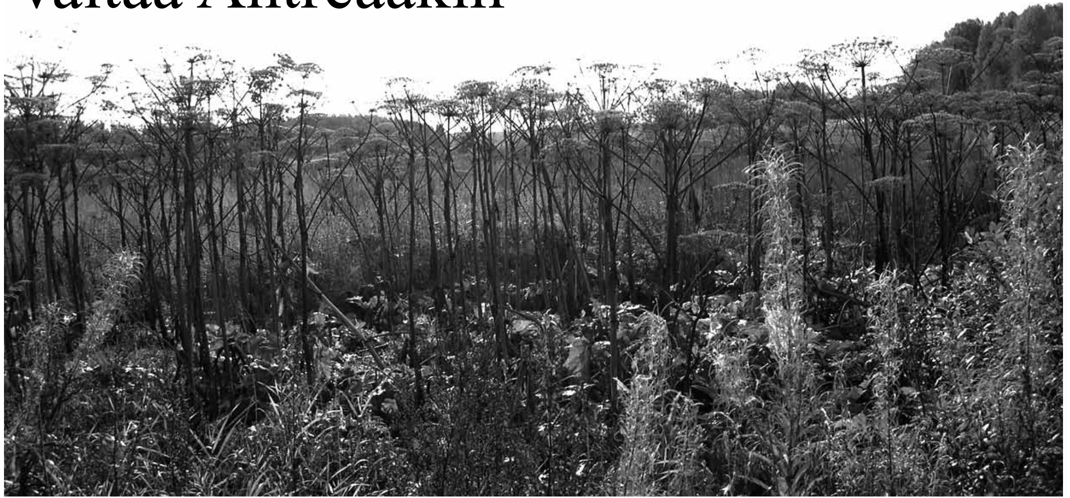
Eräässä joukkueessa souti vuoksenrantalaisia. Näiden joukossa souti myös pääministerimme Matti Vanhanen, joka kilpaili samassa lähdössä meidän kanssamme.

En ole koskaan aiemmin osallistunut joukkuesoutamiseen, mutta se osoittautui hurjan hauskaksi lajiksi. Vaikka tapahtumaan kuului myös sauna- ja uintimahdollisuus sekä osallistujille ilmainen ateria, itse soutaminen oli ehdottomasti paras osuus. Soutajien selät osoittivat menosuuntaan ja perämies huuteli ohjeita siitä, kumman puolen soutajien on kiristettävä tahtia ja kumman puolestaan löysättävä. Vesiroiskeiden kannustamana soudin sen minkä jaksoin tietämättä juuri ollenkaan, missä kohdassa mennään ja onko joku ohittamassa meitä. Sijoituksemme selvisi vasta tultuamme maaliin.

Anjuli Pullinen
antrealaisen Matti Pullisen pojantytär

Jättiputki valtaa Antreaakin

Raakel Henttonen

Jättiputkesta aiottiin alunperin koriste- ja ravintokasvia, mutta nyt siitä on tullut pelottava maanvaltaaja.

Karjalan kävijät ovat toki huomanneet, miten maasto Kannaksella pusikoituu ja maisemat kasvavat umpeen. Kukaan ei maita tarvitse eikä mikään taho niistä kanna huolta ja hoida, ilmeisesti. Todella paha vitsaus on nousemassa Kannaksen pelloille jättiputken muodossa. Venäläiset ovat koettaneet käyttää sitä karjan rehuna, mutta se ei liene pidemmän päälle toimi nut eikä karjaakaan ole isompia määriä Kannaksella kuin paikka paikoin. Kasvi leviää valtavalla vauhdilla, koska jo yksikin yksilö pystyy tuottamaan 10 000 siemenen kukinnon, jonka se pärskäyttää ympärilleen, pitkällekin. Se on voimallinen maiden valtaaja, mutta erityisen vaarallinen siksi, että yhdessä auringon valon vaikuttamana se polttaa ihon kivuliaille rakkuloille aiheuttaen siis suoranaisen palovamman.

Markku Paakkinen on Karjala-lehdessä 24.9. kysellyt jättiputken valtaamia alueita kootakseen tietoa kasvin levinneisyydestä.

Hänen mukaansa suurimmat jättiputken peitossa olevat alueet ovat Kivennavalla, missä Karjalan kävijät ovat omatoimisesti pyrkineet hävittämään kasvia, tosin huonolla menestyksellä. Suomessa levinnyt laji on kaukasianjättiputki, mutta nyt Kannaksella on tavattu myös uutta Heracleum sosnowskii –lajia, joka kasvaa myös metsässä. Edellinen laji kasvaa valoisissa paikoissa aukeilla ja tien varsilla.

Allekirjoittanut on lähettänyt Paakkiselle tiedon Antrean Kaukolassa leviävästä putkesta. Antrean kirkolta Sokkalaan johtavan tien varrella tien pohjoispuolelta putki on lähestynyt koko aukon leveydeltä kuin hyökkäysvaunu ja nyt se on ”loikannut” yli tien ja siinä sillä onkin edessä laajat peltoaukeat etelään.

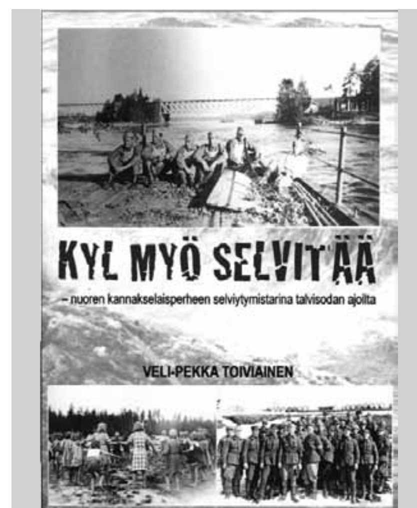
Jos venäläiset veivät meiltä karjalaisilta maan, näyttää siltä, että silkkaa slaavilaista huolettomuuttaan he menettävät sen jättiputkelle. Tosin on siinä se hankaluus, että tilanteen pahetessa putken leviäminen alkaa haitata myös karjalaisten liikkumista entisillä omilla maillaan.

Jos sinulla on lisää tietoja jättiputken ilmenemisestä ja leviämisestä, niin voit lähettää ne osoitteeseen markku.paakkinen(at)gmail.com tai puh. 050-4060430.

Jättiputki voi aiheuttaa pahoja palovammoja. Nyt jättiputken leviämistä kartoitetaan. Jääkö karjalaisten asiaksi putkiston hävittäminen omilta entisiltä asuinsijoiltaan ja kulkuteiltään?

Antrealainen uutuuskirja talvisodan ajalta nyt saatavana

Historiapohjainen romaani ”Kyl myö selvitää” on nyt ilmestynyt Karjalan Kirjapaino Oy:n kustantamana. Tämä Vuoksen Säätiön apurahallakin tuettu teos kuvaa noskualaisen opettajaperheen kokemusten näkökulmasta talvisodan ajan elämää niin koti- kuin sotarintamalla. Kotirintamaan mahtuvat Antrea, Noskua, osin Hiitola ja Kannas laajemminkin sekä evakkopitäjä Kalvola. Sotarintamaan puolestaan Vuoksella toiminut Erillinen Moottoriponttonipataljoona, jonka miehet olivat kaikki antrealaisia. Kirjoittajan, Veli-Pekka Toiviaisen isä Eero Toiviainen (kirjassa Johannes Toivio) toimi tässä pataljoonassa joukkueenjohtajana. Miehet ja naiset niin sota- kuin kotirintamallakin ovat vanhoille noskualaisille ja antrealaisille tuttuja hahmoja.

Historiallinen romaani kiinnittyy vankkoihin faktoihin, romaanimuotoinen kerronta puolestaan aukaisee tapahtumia kuin sisältäpäin helpottaen näin syy-yhteyksien ja seurausten ymmärtämistä. Kokemuksiin mahtuu niin hersyvän iloista kuin raskasta ja vaikeastikin sulatettavaa tapahtumista.

Kirjoittaja, rovasti Veli-Pekka Toiviainen on itse Antreassa elänyt, kaksi viikkoa ennen talvisodan syttymistä Viipurissa syntynyt, Noskuasta kahdesti evakkoon lähtenyt siirtokarjalainen. Karjalan Kirjapaino on julkaisemalla tämän kirjan jatkanut erinomaista karjalaista kulttuuria tukevaa toimintalinjaansa. Kirjaa saa lehden toimistosta puh. 05-5414600, sähköpostilla: tilaukset(@)karjalalehti.fi hintaan 18 euroa + postikulut. Samoilla hinnoilla kirjaa saa myös Riihimäen Suomalaisesta Kirjakaupasta, Keskuskatu 15.

Kuparisten sukuseura on julkaissut jo kolme kirjaa suvun eri haaroista

Antrealaisista sukuseuroista ja niiden yhteystiedoista on tarinaa enemmän Antrealaisen seuraavassa numerossa, mutta tässä esitellään aktiivista Kuparisten sukuseuraa. Viime kesänä sen toimesta tehtiin matkoja Karjalaan, mm. luostarimatka Venäjälle ja Viroon. Sukuseuran toimesta on syntynyt jo monta kirjaa ja sillä on myös muita tuotteita myynnissä.

Sukukirja ***Kupariset Karjalankannaksella.***
(Julkaistu 2008) Kirjassa on n. 400 sivua ja siinä on sukutaulujen lisäksi kirjoituksia ja valokuvia.
Kirjan keskeisin sukua koskeva osa käsittelee Vuoksenrantaa ja erityisesti Sintolaa. Sukutaulut käsittävät yhtenä kokonaisuutena Vuoksenrannan, Heinjoen, Antrean, Muolaan, Viipurin, Viipurin maalaiskunnan sekä Äyräpään ja Ihantalan alueen sukutaulut yhteensä 867 sukutaulua. Kirjan on koonnut Teuvo Kuparinen Espoosta.
Kirjan myyntihinta on 40 eur tai 3 kirjaa 100 eur + postituskulut.

Sukukirja ***Kupariset Suvannon ympärillä***
(Julkaistu 2002). Kirjan ovat toimittaneet Teuvo Kuparinen ja Toivo Kuparinen. Kirjan painos on n. 500 kpl. Kuva-aineistoa on saatu käyttöön runsaasti suvun jäseniltä.
Kirjan 357 sivua sisältävät Sakkolan, Vuokselan, Noisniemen, Metsäpirtin, Pyhäjärven ja Raudun Kuparisten suvut. Sakkolan osalta sukujuonto on viety pisimmälle, muualla se on nimenkantajajohtoinen.
Lisäksi kirjassa on tarinoita, seudun tapoja ja kulttuuria.
Kirja sisältää Suvannon Kuparisten sukutaulut ja nimihakemiston 1600-luvulta lähtien ja tiivistelmän Suvannon seudun historiallisesta kehityksestä.
Kirjan myyntihinta on 30 eur + postituskulut

Sukukirja ***Kuparsaaren Kupariset***
(Julkaistu 2005)
Tiedustelut Teuvo Kupariselta.

Myyntituotteiden tiedustelut: Teuvo Kuparinen, 09-8015617 tai 0400-612347; teuvo.kuparinen@gmail.com
Anja Keinänen, 040-8673079
anja.keinanen@fonet.fi
Leena Autio, 09-594225 tai 040-7209400; leena.sk.autio@suomi24.fi
Jos sinulla on nettiyhteys, löydät tietoa pelkästään ”googlettamalla” *Kuparisten sukuseura*.
Sukuseuran puheenjohtajana toimii Ossi Kuparinen, varapuheenjohtajana Teuvo Kuparinen, sihteerinä Anja Keinänen ja rahastonhoitajana Leena Autio.

Nuorisoseura ja koulu toivat vireyttä ja sivistystä Antrean Kuparsaareen

Liekö monta Karjalassa perustettua nuorisoseuraa, jotka ovat yhä toiminnassa? Antreassa syntyneistä jäljellä on enää yksi ja se täytti kunniakkaat 100 vuotta! Vuolaan Vuoksen varrella oleva Kuparsaaren Nuorisoseura Taimi ry. on sitkeästi pysynyt hengissä kaikki kymmenen vuosikymmentä, vaikka hiljaisiakin aikoja on nähty. Sitä sopi juhlia, etenkin nyt kun nuorisoseura on kokenut kuin uuden tulemisen. Sillä on ollut ja tulee olemaan uusia tehtäviä ja sillä on myös tekijöitä.

Juhlapäivä alkoi jumalanpalveluksella ja kunniakäynnein haudoilla, minkä jälkeen päiväjuhlassa Launosten Eräsavun majalla juhlittiin nuorisoseuraa ja muistettiin samoin 100-vuotiasta Kuparsaaren kansakoulua. Kuparsaarta mainittaessa mukaan on luettava myös viereiset suurimmat asutut saaret, Lietsaari ja Kaltovedenmaa.

Ennen juhlaa Kuparsaaren Nuorisoseuran puheenjohtaja Seppo Kuparinen ja varapuheenjohtaja Kerttu Pyyhtiä ottivat vastaan onnitteluja. Hutrien sukuseuraa edustaneilla Risto ja Arja Hutrilla on ollut läheinen suhde Lopen karjalaisiin, nuorisoseuralaisiin ja etenkin tietenkin liikolalaisiin.

Tarvitaan joku tekemään aloite

Viipurilainen liikemies, tehtailija Edvard Antonius oli varsinainen voimahahmo Antrean Kuparsaaressa 1800-1900-lukujen vaihteessa: hän oli perustanut kymmeniä henkilöitä työllistäneen kalkkitehtaan, mutta samalla hän huolehti tienoon asukkaiden hyvinvoinnista. Niinpä hän oli monen merkittävän hankkeen alullepanijana, mm. kansakoulun ja nuorisoseuran.

Historiikin Kuparsaaren Nuorisoseura Taimin toiminnasta sekä kylän koulun vuosikymmenistä oli laatinut seuran varapuheenjohtaja Kerttu Pyyhtiä, joka esitti ne juhlassa.

Alusta alkaen nuorisoseuraan kuuluivat miltei kaikki kylän nuoret ja keski-ikäiset. Sen puitteisiin perustettiin opinto- ja näytelmäkerho, tanhuryhmä ja laulukuoro yhden perustajajäsenen, opettaja Selma Siltasen johdolla. Yleisurheilu ja hiihto kuuluivat jo hyvin alkuvaiheissa seuran toimintaan ja kuparsaarelaisilla oli ilmenestystä pitäjän nuorisoseurojen välisissä kilpailuissa. Kokoontumiset tapahtuivat kyläläisten kodeissa ja iltamia pidettiin talojen makasiineissa,

Tässä onnitteluvuorossa Vuoksen Säätiön edustajat, hallituksen varapuheenjohtaja Harri Hatakka ja kunniapuheenjohtaja Antti Henttonen, joka piti tilaisuudessa juhlapuheen.

mutta kesäiset päiväjuhlat vietettiin Seivässaaressa Vuoksella.

Jo vuonna 1917 seura pystyi ostamaan tontin, jolle pystytettiin omaksi taloksi vanha hirsinen tupa. Levottomien vuosien jälkeen se otettiin käyttöön vasta vuonna 1920, mutta tuolloin taloon oli jo rakennettu niin näyttämö kuin putkakin. Korjailemista rakennuksessa riitti sen jälkeenkin ja vasta 1934 talon katsottiin olevan asiallisessa käyttökunnossa.

Sivistyksen hankkimisen halusta kertoivat opintokerhojen perustaminen ja kirjaston karttuminen 1930-luvun loppuun mennessä jo 500 teokseen. Seuran juhlissa esitettiin koko illan näytelmiä ja elokuviakin talossa näytettiin. Oma lehti Kuparsaaren Kaiku kertoi seuran tapahtumista.

Toiminta jatkui Lopella

Nuorisoseuran talo tuhoutui jatkosodan aikana, mutta sodan jälkeen toiminta virisi 1.7.1945 uuteen eloon kuparsaarelaisten sijoituspaikkakunnalla Lopella. Jälleenrakennus vei voimat ja ajan, niin että vasta parin vuoden päästä toiminta ja kilpailut saatiin uudelleen käyntiin. Valtiolta saatiin korvausta talosta, mutta se kattoi tietenkin vain osan menetyksestä. Kuvaavaa ajalle on, että nuorisoseuran tilaisuuksissa ja kilpailuissa oli yleisöä sadoittain. Toiminta jatkui vilkkaana vuosikymmenet, oma lippukin hankittiin 1964. Vasta 1980-luvun alussa ilmeni hiljenemistä ja nuorisoseura ”pantiin jäihin”,

Nuorisoseuran juhlien odotetuin ohjelma on tietenkin näytelmä. Niin nytkin. Aktiivinen seuran johtokunta esitti 1-näytöksisen iloittelun Amerikan sulhanen. Siinä isännän (Hannu Ruhala) vastusteluista huolimatta tytär (Seija Lehtonen) sai kaipaamansa sulhasaen (Seppo Kuparinen). Eikä se odoteltu Amerikan sulhanen mikään oikea ollutkaan...

Lopen Mieslaulajat kajautti komeasti Petri Lindbergin johdolla.

vaikka seuratoimintaa ei varsinaisesti lopetettukaan. Ehkä uusi sukupolvi ei tuntenut asiaa niin omakseen kuin Karjalasta lähteneet?

Vuonna 1997 valmistuneen kyläkirjan tiimoilta syntyi ajatus seuratoiminnan uudelleen virittämisestä ja 90-vuotisjuhlien jälkeen käynnistettiin varsinainen toiminta. Kotiseutumatkat Karjalaan antoivat tuntumaa sukujen kotiseutuun uusille johtohenkilöille ja uutta vireyttä toimintaan, johon on kuulunut myös filmin teko Kuparsaaresta. Nuorisoseurantalon kivijalkaan on jo 1999 kiinnitetty muistolaatta. Vuosittain järjestettävät juhlat antavat myös iloa ja intoa toimintaan.

Nuorisoseuran puheenjohtajina ovat toimineet Kaarlo Astola, Hassiinmäen Juho Kemppi, Kujassuun Matti Kemppi, Johannes Kemppi, Anttilan Aino Katri Pyyhtiä, Tuomas Partanen ja Antti Suni. Sittemmin Eino Pyyhtiä, Olavi Kemppi, Olavi Kuparinen ja Pertti Suni. Vuodesta 2001 lähtien puheenjohtajana on toiminut Seppo Kuparinen.

Koulu toimi aluksi kodeissa

Kansakoulu Kuparsaaressa aloitti toimintansa 30.8.1909 Pietari Kuparisen talossa ja sen opettajaksi valittiin vastavalmistunut Selma Siltanen. Kahden vuoden kuluttua koulu siirtyi Antti Kuparisen Myllymäen taloon ja nuorisoseuran iltamien tuloilla pystytttiin koululle ostaman urkuharmoni. Lokakuussa 1917 koulu pääsi muuttamaan omaan rakennukseen, jossa oli kaksi luokkahuonetta. Isommassa työskentelivät koulun I-IV-luokkalaiset ja pienemmässä pojat tekivät käsitöitä kylän isäntien ohjatessa niitä. Koululla oli myös opettajan asunto ja ulkorakennuksessa jopa talli hänen hevoselleen. Helmikuussa 1918 koulua käytettiin sotilaiden sairashuoneena. 1930-luvulla opettajina toimivat Anna-Maria Jaakonsaari ja viimeisenä Helena Sokka. Alakouluikäiset olivat käyneet kiertokoulua, mutta ennen sotia poikien käsityöluokka otettiin heidän käyttöönsä.

Erilainen kiertokoulu alkoi evakossa ollessa, sillä monet joutuivat vaihtamaan koulua useaan kertaan. Jatkosodan aikana opetus saatiin uudelleen käyntiin tutussa koulurakennuksessa syksyllä 1942 ja rakennusta käytettiin myös kyläläisten yhteisenä kokoontumisten ja juhlien pitopaikkana. Ilo jäi kuitenkin lyhyeksi, mutta kesäisillä kotiseutumatkoilla kuparsaarelaiset kokoontuvat edelleen koulun raunioille laulamaan Suvivirttä. Näin tapahtui tänäkin keväänä toukokuun puolivälin jälkeen.

Nuorisoseura rauhoitti elämää – koulupakotteista valitettiin keisarille

Juhlapuheen pitänyt opetusneuvos Antti Henttonen johdatteli kuulijat nuorisoseuraliikkeen syntyvaiheisiin ja -syihin. Aate levisi Suomessa nopeasti ja vuoteen 1910 mennessä Antreassa toimi kahdeksan nuorisoseuraa ja pian niitä oli liki joka kylässä. Valtakunnallisena keskuselimenä toimi 1800-luvun loppuvuosilta lähtien Suomen Nuorison Liitto.

Rekisteröimättömään Antrean Nuorisoseurapiiriin kuuluivat myös Jääsken ja Kirvun nuorisoseurat. Piiri perusti jopa erillisen urheiluliiton ruumiin kulttuuria edistämään.

Nuorisoseurojen perustamiselle Etelä-Karjalaan oli juhlapuhujan mukaan suoranainen pakote: Karjalan radan rakentaminen 1890-luvulla toi radanvarsipitäjiin paljon työväkeä, jonka mukana kyliin levisi kurittomuutta ja levottomuutta. Antreassa kirkonkylässä perustettiin vastavoimaksi ensin uskonnollishenkinen raittiusseura, mutta pian nuorisoseuroilla nähtiin olevan paremmat toimintamahdollisuudet. Avuksi otettiin kulttuurisen nuorisotyön keinot ilman ikärajoitteita ja toimintaa täydensivät kyläkirjastot.

Rataa tarvittiin ja sen myötä kehittyi maakunnan elinkeinoelämä, metsien arvo nousi ja kaupankäynti vilkastui. Samalla radanvarsiseutujen kylissä hyödyttiin vieraan väen majoituksesta. Ratamiesten kaikottua nuorisoseurat jäivät vaikuttamaan harrastustoiminnan ohjaajina ja opastajina koulujen rinnalla. Liikkeen isänmaallisella kasvatustyöllä oli tärkeä merkitys venäläistämissorron vastustajana ja sitten sotien aikana. Samoja nuoria miehiä kuin oli nuorisoseurassa, liittyi myös palokuntiin,

Ennen kuin varsinainen juhla pääsi alkamaan, nautittiin herkulliset piirakka- ja kakkukohvit. Ja ennen kaikkea haastamista piisasi niin, että joku jo totesikin vanhaan tapaan, ettei ohjelmasta olisi ollut niin väliäkään. a piisasi niin, että joku jo totesikin vanhaan tapaan, ettei ohjelmasta olisi ollut niin väliäkään.

jotka enteilivät suojeluskuntien toimintaa. Samoin nuorisosseuran naisjäsenet liittyivät lottatoimintaan.

Opetusneuvos Antti Henttonen on itse ollut luomassa maahan koululaitoksen uudistusta ja peruskoulun tuloa. Niinpä hänelle oli läheinen aihe käsitellä Kuparsaaren 100-vuotiaan kansakoulun ja koko koululaitoksen perustamisvaiheita. – Vuonna 1921 annettu oppivelvollisuuslaki astui voimaan Antreassa täysin vasta 1939 koulurakennusten rahoitusongelmien vuoksi. Perustamisesta ja paikoista kiisteltiin ja valituksia lähetettiin keisarille asti, turhaan. Kustannuspaineita kevennettiin kuitenkin mm. supistetuilla kouluilla. Joka tapauksessa niin nuorisoseuratoiminnalla kuin kouluilla on ollut merkittävä vaikutus tämän kansan sivistämisessä. Kun joka koululla on ollut oma johtokuntansa, on se voinut toimia kunnallisten luottamushenkilöiden ensimmäisenä harjoittelupaikkana.

1970-luvulla alkanut peruskoulu-uudistus on muuttanut koulutus- ja kasvatusjärjestelmää maassamme lastentarhoista korkeakouluihin asti ja tämä uudistus on jatkuvaa.

Luonto peittää jäljet

Juhlan musiikillisesta annista vastasi harmonikkataiteilija Tapio Rannanmaa, sukujaan hänkin Lietsaaresta, ja Lopen Mieslaulajat. Tilaisuuden päätössanat lausunut kunnallisneuvos Eino Kilpiäinen totesi viikkoa aiemmin Kuparsaareen tehdyn matkan näyttäneen, miten luonto jo peittää esivanhempien monisatavuotisen työn tulokset. Koulun ja nuorisoseurantalon raunioilla pidetyssä juhlassa oli mukana vielä viisi henkeä, jotka olivat käyneet koulua Kuparsaaressa. Kunnioittavat ja kiitolliset ajatukset olivat nousseet mieleen heitä kohtaan, jotka 100 vuotta sitten saivat aikaan koulun ja nuorisoseuran perustamisen. Olihan se kansallisen heräämisen aikaa ja siten tärkeää kansallisen tiedostamisen aikaa sortoa vastaan, itsenäisen kansan puolesta.

Raakel Henttonen

Lähde marjaan ilman ikäviä seuralaisia

Tältä vuodelta on marjat poimittu, mutta uusi kesä tuo toivottavasti uuden sadon.

Lienenkö ollut ensimmäinen tai ainakin ensimmäisiä, jotka sitten viime sotien ovat käyneet marjassa Karjalassa omilla mailla.

Pääsin menneenä syyssuvena kahdesti puolukkaan (”brusnikaan”) Antrean Henttolaan, isäni kotikylän metsiin, liki entistä mummolaani.

Vuoksenrantalaiset ainakin muistavat, miten Sintolan kankailta lähti marjaa. Ja sen tuntuvat tietävän tänäkin päivänä Kamennogorskin asukkaat. Marja- ja sieniaikaan kurjakuntoisella maantiellä käy etenkin viikonloppuisin jatkuva liikenne, kun perhekunnittain lähikylistä asukkaat ajaa ryttyyttävät edelleen Sintolaan marjaan ja sieneen.

Mustikka-aika oli jo ohi, mutta silti metsä oli sinisenä peukalonpään suuruista marjaa, tosin siinä vaiheessa jo vetistä ja mautonta. En osunut aivan mainioille puolukkapaikoille, mutta sen verran ämpäriin kertyi molemmilla kerroilla kuin oli tarpeen. Ja mikä parasta: hirvikärpäset olivat lentäneet länteen. Mitä ne siellä olisivat tehneet, kun ei kerran ole isäntäeläintäkään, ei hirven hirveä….

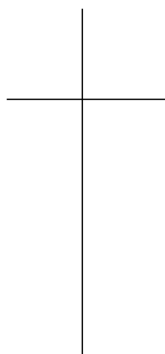
Niin, että ensi kesänä, jos haluatte puolukkaan ilman inhottavia hirvikärpäsiä, niin suunnatkaa vain kohti itää.

Raakel Henttonen

Vuoksen Säätiö ilmoittaa haettavaksi vuoden 2010 apurahat

Vuoksen Säätiö jakaa opintoapurahoja yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammatteihin valmistavissa oppilaitoksissa *viimeistä vuotta opiskeleville*, joiden vanhemmat tai isovanhemmat ovat vuonna 1939 asuneet Antrean tai Vuoksenrannan kunnissa.
Hakijan on laadittava *selvitys sukunsa juurista*, ko. pitäjissä eläneistä esivanhemmistaan nimet mainiten sekä mistä kylästä ja mistä talosta he olivat.
Hakemukseen tulee liittää *oppilaitoksen todistus tai selvitys opiskelun päättymisestä* kuluvana vuonna. Hakemuksessa tulee näkyä myös hakijan *pankkitilin numero*.
Puutteellisia hakemuksia ei käsitellä. Peruskoululaisille, lukiolaisille tai apurahan aiemmin saaneille apurahaa ei myönnetä.
Stipendin hakija suostuu samalla siihen, että hänet liitetään pitäjäseuransa eli Antrea- tai Vuoksenranta-seuran jäseneksi. Säätiö ja seurat vastaavat kahden vuoden jäsenmaksusta.

Kirjallinen hakemus tulee lähettää 28.2.2010 mennessä osoitteella:
Vuoksen Säätiö, asiamies Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540,
14240 Janakkala
Lisätietoja antaa säätiön asiamies puh. (03) 688 1898; 0400-847023.

Vuoden aikana edesmenneitä antrealaisia ja vuoksenrantalaisia

Johannes Seppänen	* 12.9.1926 † 15.11.2008	Antreassa Espoossa
Hilja Marjatta Sakara s. Paakkinen	* 20.12.1917 † 16.11.2008	Antreassa Valkeakosken sairaalassa
Boris (Pora) Aittala	* 26.5.1920 † 29.11.2008	Antreassa Imatralla
Sirkka-Liisa Ask s. Leinonen	* 26.3.1925 † 1.12.2008	Vuoksenrannassa Helsingissä
Oskar Räikkönen	* 23.12.1921 † 4.12.2008	Antreassa Räikkölässä Espoossa
Aino Kekki s. Jantunen	* 23.12.1921 † 16.12.2008	Antreassa Riihimäellä
Vieno Mirja Haapanen s. Kiuru	* 21.2.1930 † 21.12.2008	Vuoksenrannassa Humppilassa
Vilho Ensio Nykänen	* 25.9.1930 † 25.12.2008	Antreassa Hausjärvellä
Mauno Ilmari Honkanen	* 31.5.1927 † 26.12.2008	Antreassa Salo-Hatulassa Helsingissä
Elna Hellin Räisänen s. Linna	* 14.4.1917 † 31.12.2008	Antreassa Kekinniemessä Nakkilassa
Hilkka Anelma Kilpiäinen s. Levänen	* 2.12.1938 † 5.1.2009	Lopella Lopella
Vilho Pellikka	* 23.6.1933 † 14.1.2009	Antreassa K-HKS (Loppi)
Matti Hatakka	* 11.8.1925 † 15.1.2009	Antreassa Janakkalassa
Ilmari Arminen	* 24.4.1926 † 15.1.2009	Antreassa Taurulla Tarvasjoella
Eila Kiuru	* 2.4.1920 † 20.1.2009	Vuoksenrannassa Kaski- selässä Nummelassa
Maria Lineri s. Arminen	* 25.3.1926 † 20.1.2009	Antreassa Turussa
Timo Antti Uolevi Mäenpää	* 5.11.1960 † 6.2.2009	Janakkalassa Janakkalassa
Kerttu Marjatta Talikka s. Miettinen	* 17.3.1927 † 9.2.2009	Juankoskella Hämeenlinnassa
Väinö Johannes Tonteri	* 20.5.1931 † 13.2.2009	Vuoksenrannassa Hauholla
Anni Kivi-Koskinen s. Pullinen	* 13.8.1919 † 23.2.2009	Viipurissa (Antrea) Helsingissä

Lehdessä julkaistaan vuoden aikana edesmenneiden antrealaisten ja vuoksenrantalaisten sekä heidän lähiomaistensa nimiä. Mukana ovat tiedot niistä henkilöistä, joiden kuolemasta toimitus on saanut tiedon joko lehtien sivuilta tai muuten. Mikäli haluatte varmistua siitä, että poismennyt omaisenne varmasti tulee huomatuksi tällä palstalla, olkaa hyvä ja ilmoittakaa siitä jollekulle lehden toimituskunnan jäsenistä.

Reijo Antero Kiuru	* 25.6.1941 † 6.3.2009	Janakkalassa (Antrea) Janakkalassa
Aina Pekkala	*13.11.1915 † 8.3.2009	Antreassa Hyvinkäällä
Ahti Kalervo Jantunen	* 7.8.1917 † 17.3.2009	Lappeella (Kaskiselkä) Helsingissä
Veikko Antero Mykrä	* 4.10.1926 † 19.3.2009	Antreassa Heinolassa
Taimi Kyllikki Rämö	* 11.11.1924 † 23.3.2009	Antreassa Hyvinkää
Martti Juhani Sokka	* 3.5.1936 † 27.3.2009	Antreassa Henttolassa Helsingissä
Veera Elina Mäkinen s. Koljonen	* 28.6.1926 † 30.3.2009	Antreassa Hämeenlinnassa
Jari Antti Tapani Talja	* 28.7.1959 † 2.4.2009	Hämeenlinnassa Hämeenlinnassa
Oili Saara Törö s. Pullinen	* 23.7.1920 † 15.4.2009	Antreassa Helsingissä
Aino Ester Tiainen	* 17.12.1918 † 27.4.2009	Antreassa Helsingissä
Pauli Kalervo Talvio Jr.	* 30.5.1935 † 2.5.2009	Vuoksenranta, Viipuri Raumalla
Aliina Pesonen s. Kuisma	* 21.4.1918 † 11.5.2009	Antreassa Helsingissä
Erkki Kemppi	* 15.10.1924 † 26.5.2009	Vuoksenrannassa Vantaalla
Urho Johan Vilhelm Melin	* 25.2.1934 † 26.5.2009	Antreassa Nurmijärvellä
Viljo Armas Vepsä	* 31.5.1930 † 29.5.2009	Antreassa Vantaalla
Viljo Pitkä	* 9.7.1928 † 4.6.2009	Antreassa Helsingissä
Milja Liisa Nykänen	* 21.8.1929 † 9.6.2009	Antreassa Riihimäellä
Matti Tauno Mansikka	* 29.1.1917 † 23.6.2009	Antreassa Kaunialassa
Hilja Lahja Rajamäki	* 27.1.1916 † 30.6.2009	Antreassa Janakkalassa
Kirsti Kyllikki Tuominen s. Kuparinen	* 10.11.1931 † 10.7.2009	Antreassa Hämeenlinnassa

Hilkka Maria Saarinen	* 19.4.1924	Antreassa
s. Toikka	† 13.7.2009	Hyvinkäällä
Sirkku Marjatta Elmola	* 20.7.1925	Antreassa
	† 15.7.2009	Kiteellä
Pirkko Marjatta Arminen	* 6.9.1943	Antreassa
	† 19.7.2009	Lopella
Maunu Elias Henriksson	* 20.10.1925	Antreassa
	† 21.7.2009	Hämeenlinnassa
Yrjö Kalevi Surakka	* 19.6.1931	Antreassa
Kiuru	† 8.8.2009	Rengossa
Oiva Jalmari Hölttä	* 15.12.1917	Antreassa
	† 22.8.2009	Helsingissä
Martta Heikkonen	* 17.9.11925	Vuoksenrannassa
s. Kemppi	† 22.8.2009	K-HKS Hämeenlinna
Väinö Markku Sokka	* 11.10.1942	Vuoksenrannassa
	† 23.8.2009	Sysmässä
Simo Olavi Kuparinen	* 21.5.1914	Antreassa
	† 16.9.2009	Ähtärissä
Helvi Ester Koljonen	* 10.5.1914	Antreassa
	† 9.9.2009	Janakkalassa
Martta Heikkonen	* 17.9.11925	Vuoksenrannassa
	† 22.8.2009	K-HKS Hämeenlinna
Unto (Unski) Eelis Marttinen	* 17.2.1935	Antreassa
	† 24.9.2009	Helsingissä
Taimi Eeva Kivistö	* 25.8.1931	Antreassa
s. Suni	† 3.10.2009	Janakkalassa
Pekka Juhani Ruponen	* 29.5.1960	Lahdessa (juuret Vuoksenranta, Setälä)
	† 9.10.2009	Orimattilassa
Yrjö Sakari Jantunen	* 6.11.1948	
	† 10.10.2009	

PAAVO HIMASEN
SIUNAUSTILAISUUDEN
MUISTOPUHE 7.2.2009

Paavo Himanen
1932-2009

Mun Vaija oli ylpeä musta; niin luonteestani, ominaisuuksistani kuin ammatistani. Jotenkin Vaijalle oli hirveän tärkeää se, että milloin aina olinkaan johtamassa niitä hävittäjiä. Se oli ylpeä minusta ja kaikesta siitä, mitä teen. Siksi seison täällä tänään virkapuku päällä, koska Vaija arvostaisi sitä kovin.

Pentti Paavo Himanen syntyi elokuussa 1932 Vuoksenrannassa, josta evakkoreissujen seurauksena päätyi Joutsan Pappisiin. Vaija oli siis Karjalan poikii. Luonne kertoo siitä paljon, joka ilmenee tästäkin puheesta. Maanviljelijän ammatti Ventalan tilalla oli käytännön miehelle sopivan monipuolinen työnsarka, josta nyt jälkipolvet saavat kantaa hedelmää, vai pitäisikö sanoa, polttaa viljaa tai nostaa perunaa…

Mummon, Maire Tellervon, Vaija näki ensi kerran hevoskilpailuissa ja myöhemmin komea mies nappasi siitä oikein vuotta vanhemman kaunokaisen itselleen. Naimisiin he menivät elokuussa 1953 ja Pentti syntyi marraskuussa 1954 jatkamaan sukua. Minä en tiedä, mutta luulen, että Vaija oli ikäluokkansa tyylikkäimpiä miehiä. Nykypäivänäkin parta oli aina ajettu, tukka kammattu, siistit vaatteet päällä, kaunis vaimo etupenkillä ja puhdas auto alla. Siispä täydellistä yhteiseloa reilun 55 vuoden ajan, josta moni voi syystäkin olla kateellinen, ja minä ylpeä.

Huumorintajuista miestä piinasivat sydänviat. Jo kolmikymppisenä havaittu sepelvaltimotauti aiheutti useita sydämeen kohdistuvia operaatioita. Silti elämänhalu kantoi näinkin pitkälle ja vaikka Vaijalla oli kipuja, hän ei koskaan antanut periksi. Vaija jaksoi aina taistella loppuun asti, huolimatta siitä, että hän toivoi niin usein sitä poispääsyä taivaaseen, jonka nyt viimein sai aamuyöstä perjantaina 16. tammikuuta 2009, kun hän nukkui pois Kuopion yliopistollisessa keskussairaalassa. Nyt ei ole enää kipua eikä särkyä. Nyt on Vaijan hyvä olla. Vaija oli valmis, niin kuin pappikin puheessaan mainitsi.

Harrastuksia Vaijalla oli kädentaidot ja mainitaan nyt vaikka saunominen. En nimittäin tunne yhtään kovempaa saunomista rakastavaa miestä. Vaija oli todellinen käytännön mies, jolta iskä, minä ja Jarno olemme oppineet paljon asioita. Varmasti myös kaikki muutkin. Näiden kädessäni koreilevien tuohiruusujen teko on vielä opeteltavana…

Vanhalahti oli Vaijalle tärkeä paikka, josta oli vaikea lähteä ja pysyä poissa. Aina oli lämmin tupa, ystävällinen vastaanotto ja jääkaapissa ruokaa kaikille. Sauna myös lämpisi kohtalaisen usein. Siihen taloon oli hyvä tulla ja se tulee jatkumaan, lupaan sen. Nähdä lippu kuolinpäivänä Vaniksessa puolitangossa oli itselleni todella kova pala, sieltä puuttuu nyt jotain äärimmäisen olennaista ja joka ei todellakaan johdu remontista!!!

Vaija osasi myös olla vaativa ja ankara mies, muttei mitenkään pahalla tavalla. Vaija oli minulle aina semmoinen tietynlainen esikuva, jota kunnioitan suuresti. Luulen että oma jämptiyteni asioiden hoitamiseen on perintöä juurikin Vaijalta. Vaija piti aina hyvin yhteyttä sukulaisiin, ystäviin ja tuttaviin, mikä on valitettavan katoavaa perinnettä nykypäivänä. Mutta joka tapauksessa se punainen "Pösö" oli useimmiten muussa, kuin omassa parkkiruudussa Niittytiellä. Vaijalla piti olla aina näes jotain tekemistä, hän ei pystynyt koskaan olemaan toimettomana. Siksi olen myös tietyllä tavalla onnellinen, että Vaija pääsi suoraan taivaan kotiin, eikä joutunut jäämään petipotilaaksi saatikka rullatuoliin. Sitä Vaija ei olisi menevänä miehenä kestänyt.

Jos omasta papastaan voi käyttää sanaa ystävä, niin sitä me Vaijan kanssa olimme. Me parannettiin monen monta kertaa Vaijalle niin tärkeässä Vaniksen rantasaunan lauteilla tätä maailmaa varsinkin silloin kun meillä oli vaikeaa. Vaijan kanssa oli helppo puhua vaikeistakin asioista, se oli hyvä kuuntelija ja siihen pystyi 100 %:sti luottamaan. Vaija sanoikin aina, että tuhat "rosenttia"…

Vaija oli hyvä ja ystävällinen mies, jolla oli laaja tuttavapiiri. Se kaikkien tuntema valkotukkainen morjensteleva mies, joka kavereidensa kanssa vietti aikaa tieliikennettä laskien Hypoteekkia vastapäätä olevalla puistonpenkillä, on nyt poissa. Sä lähdit liian aikaisin! Vaikka paljon me yhdessä tehtiin ja koettiin, niin meiltä jäi siltikin monta asiaa tekemättä. Mutta kaksi asiaa minua eniten harmittaa; Se, että Vaija olisi ollut yksi mun bestmaneistä, kun menen naimisiin ja se, että Vaija ei ehtinyt nähdä mun tulevia lapsia. Sä olisit ollut niiden idoli!!

Ahkera, toimelias, temperamenttinen ja mahtava Mies isolla M:llä elää positiivisena meidän kaikkien muistoissamme. Liikenne sitten loppupeleissä vei liikkuvan miehemme, rakkaan ystävämme, joka nyt rakentaa taivaan kotia valmiiksi meille muille ja opastaa meitä nyt sieltä korkeuksista viisauksillaan. Vaija olikin aina valmis piirtämään sen kartan, jos en jostain syystä osaisi kotiin…

Vaijan kädenpuristus on aina ollut jämäkkä, niin se oli vielä kolarin jälkeisenäkin maanantaina, kun häntä kävin Töölön sairaalassa katsomassa. Luulin, että Vaija tulee kohta jo takaisin kotiin Niittytielle ja Vanikseen saunomaan. Kaikki näytti jo niin hyvältä. Mutta sitten tuli se aivoinfarkti ja vei meidän Vaijan. Ei puristanut Vaija tiistaina Kuopiossa enää laisinkaan kättäni, eikä suostunut lähtemään mun kanssa edes sinne saunan lauteille lämmittelemään, vaikka kuinka houkuttelin. Vaijan elämä oli tullut tiensä päähän. Siitä minä olen niin onnellinen, että lähdettiin mummon kanssa silloin tiistaina Kuopioon Vaijaa katsomaan. En nimittäin uskonut vielä Vaijan poislähtöön, ennen kuin henkilökohtaisesti juttelin siellä lääkärin kanssa. Uskoin loppuun asti siihen kuuluisaan ihmeeseen, mutta tämä oli nyt tarkoitettu näin. Mutta sainpahan ylpeänä, vaikkakin haikeana, hyvästellä mun rakkaan Vaijan. Viimeisinä sanoinani ennen poistumistani Vaijan luota sanoin sille, että pidä ittes miehenä, minä ainakin pidän itseni. Se oli Vaijan meille opettama toteamus, jota en ole koskaan unohtanut, enkä unohda.

Minä haluan kiittää kaikkia lääkäreitä, hoitajia ja sairaaloita, joissa Vaijaa hoidettiin. Palvelu oli kiitettävää, ystävällistä ja ammattitaitoista. Kyllä Suomessa on mahtava sosiaaliturva.

Muistopuheen laati pojanpoika Petri Himanen.

In memoriam

Einari Pöhö 1922-2008

Einari Pöhö syntyi 17.1.1922 Antrean Rahikkalassa, lähellä Rahikkalanjärveä Karjalan radan varrella. Hän kuoli 24.11.2008 Porvoossa.

Pienestä pitäen Einari oli jo joutunut ja tottunut kovaan työn tekoon. Kun talvisota syttyi 1939, hän lähti vapaaehtoisena rintamalle puolustamaan isänmaata. Talvisodassa Einari vaikutti JR 7:n 3. komppaniassa. Joulun aikaan jopa yli 40 asteen pakkaset paukkuivat teltan nurkalla. Jouluaatto kului teltassa lähellä Vuosalmen ja Vitsaaren tulevia rajuja taistelupaikkoja. Talvisodan jälkeen hänet komennettiin varusmiespalvelukseen, josta hän siirtyi jatkosodan alettua kenttätykistöön KTR 16:n 2. patteristoon. Varusmiespalveluksessa ollessaan hän joutui korjaamaan kentältä kaatuneita. Jatkosodassa komennukset suuntautuivat lähelle Jäämeren rantoja Petsamon Kalastajasaarennolle. Siellä alkoi Einarin tupakanpoltto kovissa pakkasissa. Sodissa kuolee usein omia sotilaita vahingossa suuren koneiston käydessä. Einari kertoikin, että yhdestä asiasta hän oli tyytyväinen: uhrautuvasta yhteishengestä rintamalla olevien kesken sekä siitä, että seutua hyvin tuntevana hän pystyi vaikuttamaan niin, että omien tykityksiltä vältyttiin. Tali-Ihantala taistelujen jälkeen kovissa paikoissa ollut Einari joutui leikkauksiin, jolloin vatsalaukusta suurin osa poistettiin. Lentopommin sirpaleita tuli selkärangan viereen, mutta niitä ei voitu leikata. Sirpaleet vaivasivat lopun elämää ajoittain rankastikin selkäsärkyinä. Lisäksi korvan tärykalvon halkeamisen takia toinen korva kuuroutui.

Ennen sodan loppumista tuli vielä komennus kenraali Hjalmar Siilasvuon erikoisjoukkoihin Lapin sotaan. Einarin sotataival kesti yli viisi vuotta. – Tupakanpolton Einari lopetti, kun hän täytti 70 vuotta, jolloin hän sanoi, että kiintiö oli tullut täyteen.

Sotaveteraanikysymyksissä Einari oli väliinputoaja, joka ei saanut juurikaan korvauksia. Hänen invalidiprosenttinsa oli vain 15, vaikka sitä yritettiin usean kerran oikaista.

Kun Einari vuosia kestäneen rintamapalveluksen jälkeen rahattomana ja varattomana tuli Riihimäelle, niin usko tulevaan oli silti vahva. Kaikesta oli pulaa ja kansa eli ”kortilla”. Einarin vanhemmilla oli ollut kaksi pientä kauppaliikettä, Viipurissa ja Antreassa, yli 44 hehtaarin puutarha- ja viljelystila, mutta kaikki oli jäänyt rajan taakse. Jopa Einarin urheilusta saamat palkinnot olivat jääneet sinne jonnekin.

Elettiin säännöstelyn aikaa ja rakennustarvikkeista oli huutava pula. Siinä tilanteessa Einari ja puolisonsa Aino ilmoittivat rakentavansa omakotitalon Riihimäkeen. Se oli rohkea päätös ja Uutela 1 -talo valmistui kirvesmies Lahden ja Einarin omasta toimesta. Talossa asuivat Einarin perhe ja veljen perhe, joka asui vuosia Einarin luona, kunnes Nestorin perheelle rakennettiin Uutela 2 -talo. Einari kaivoi lapiolla perustuksia ja jopa kaivokin syntyi lapion avulla.

Einari Pöhö työskenteli Riihimäen Lasi Oy:ssä uunien hoitajana ja järjesti omalta osaltaan taiteilija Nanny Stillille mahdollisimman hyvät olosuhteet tehdä taidelasia.

Jo ennen sotia Einari oli mestariluokan urheilija, joka kilpaili Antrean Esan riveissä. Hän voitti olympiavoittaja Volmari Iso-Hollon valmennuksessa SM-mitaleita ratajuoksussa. Sotien jälkeenkin hän nousi palkintosijoille ja mitaleja juoksun ohella kertyi myös ampumahiihdosta. Lontoon olympiakatsastuksissa hän oli kuudes maratonilla. Helsingin Olympialaisissa hän oli Riihimäen Kiskon edustajana lähellä Stadionia kantamassa olympiasoihtua vuonna 1952. Einarin kätten jälki on näkynyt aikoinaan mm. Stadionilla seiväshyppy- ja korkeushyppytelineissä.

Vuonna 1961 Pöhön perhe muutti Porvooseen. Työpaikassaan Karhun tehtaalla Einari hoiti kuljetusten järjestelyjä, mutta toimi myös urheiluvälineiden kehittäjänä. Työmatkat, yli 40 kilometriä päivässä, hän teki polkupyörällä joka päivä.

Paikallisessa urheiluseurassa Kerkkoon Eskojen johtokunnassa hän toimi aktiivisesti vuosina 1964-2001 ja vuonna 1992 hänet nimitettiin seuran kunniapuheenjohtajaksi. Vuosikymmenten mittaan hänelle myönnettiin mitaleita niin urheilusta, liikunnanohjauksesta kuin maanpuolustuksestakin ja kauppakamarin taholta.

Myös kiinnostus luontoon ja ympäristöön säilyi hänen elämänsä loppuun asti. Sen tiimoilta hän oli mukana mm. Porvoonjoen kalaportaita suunniteltaessa. Hän kuului myös Sotainvalidien Veljesliiton Porvoon yhdistykseen.

Einarin sisarussarjasta vielä 90-vuotias Alma-sisar elää Rautjärvellä. Sisarukset kävivät usein sieni- ja marjaretkillä, kun asuivat Riihimäellä. Kalansyönti on ollut kaikille sisaruksille tyypillistä ja ehkä siinä on ollut syytä sisarussarjan pitkään ikään. Lapsenlapsilleen ja lapsenlapsen lapselle Einari oli lämminhenkinen vaari.

Sotaveteraani Einari Pöhö on poistunut keskuudestamme, mutta hänen muistonsa elää.

Matti Pöhö,
Einarin vanhin poika

Helvi Olkinuora 90 v.

Kukapa uskoisi, että Olkinuoran Helvi täytti entisenä juhannusaattona 90 vuotta. Helvin tuntevat tietävät, että hän on kotoisin Antrean Henttolan Anttilasta, jossa hän syntyi Anna ja Erkki Henttosen viiden pojan poikaparven ainoaksi siskoksi.

Helvi ehti käydä Sairalan kansanopiston, mutta kun sodan syttyminen jo uhkaili, isänmaa kutsui häntä 1940 Luumäelle tykistökoulutuskeskuksen muonittajaksi. Sitä tietä jatkosodan alettua hän siirtyi Ylämaalta Viipuriin ja edelleen Äänislinnaan ja Karhumäkeen jatkaen muonitustehtävissä. Tätä komennusta kesti aina syyskuuhun 1942 asti.

Helvi avioitui 1944 Erkki Olkinuoran kanssa ja hän ehti asua Kaukolan kylän Kuuttilassa 3,5 kuukautta, kunnes evakkotaipaleelle oli lähdettävä.

Uuden kodin sija löytyi Janakkalan Leppäkoskelta, jossa hän 1960-luvun lopulta lähtien joutui kotitilaa yksin hoitamaan puolison varhaisen kuoleman takia. Omat pojat Pekka ja Risto olivat apuna minkä opiskeluiltaan tuolloin pystyivät. Nyt kotitilaa Puntinmäkeä hoitaa edelleen Risto perheineen ja Helvi viettää eläkepäiviään Turengissa. Lähipiirillä on ilo saada turvautua usein Helvin hyvään muistiin kysellessään vanhoja asioita, sukuja ja sijoja Karjalan ajoilta.

Uljas Marttinen 100 v.

Uljas Marttinen täytti 9.7.2009 sata vuotta!

Karjala-lehden tietojen mukaan hän on syntynyt Hietamäellä Inkerinmaalla, mutta varttui mieheksi Antrean Viskarilla. Kierto- ja kansakoulun jälkeen hän opiskeli lyseossa Viipurissa. Elämäntyönsä hän on tehnyt Helsingissä SOK:n palveluksessa.

Hän on edelleen virkeä ja toimelias ja hän mm. kirjoittaa artikkeleita Antrealainen-lehteen. Häntä kuullaan ja nähdään myös Itsenäissyyssodat-filmissä.

Tässä hän on valokuvattuna juuri lokakuussa Karjala-talolla pidetyssä Antrea-Seuran vuosikokouksessa, jossa hän käytti puheenvuoron.

Vuosikokous kiinnosti pääkaupunki-seudulla

Antrea-Seuran vuosikokous lokakuun alussa Karjala-talolla Helsingissä sai ilahduttavan suosion – mukana oli lähes 60 osanottajaa. Seuran jäsenistä lähes 200 asuu pääkaupunkiseudulla, joten vuosikokouksen myötä haluttiin tehdä seuraa tutuksi myös tämän alueen antrealaisille ja heidän jälkeläisilleen. Toki osanottajia oli myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelta – kaikki sijoituspaikkakunnat olivat hyvin edustettuina. Merkittävää oli myös osanottajajoukon lavea ikähaitari – liki 80 vuotta. Mukana oli niin nuoria opiskelijoita kuin kesällä 100 vuotta täyttänyt Uljas Marttinen. Kokousväki lauloikin syntymäpäiväsankarille, joka kiitospuheessaan painotti seuran merkitystä ja muisteli lämpimästi lapsuus- ja nuoruusvuosiaan Antreassa.

Johtokuntaan saatiin kaksi uutta jäsentä: Liisa Mikkola Hämeenlinnasta ja Pirjo-Riitta Rintanen Helsingistä. Erovuoroiset Veikko Partanen, Erkki Salli ja Pirjo Tiippana valittiin uudelleen. Seppo Lankinen oli pyytänyt vapautusta johtokunnan tehtävistä, mutta ei ohjelmansuorituksista – onpa hän luvannut huolehtia tulossa olevien tammi-iltamien järjestämisestäkin. Liisa Mikkola tuli johtokuntaan kesken toimikauden eroa pyytäneen Veikko Sokan tilalle, muut johtokunnnan jäsenet ovat Raakel Henttonen, Reijo Martikainen ja Hannu Ruhala. Puheenjohtaja Pentti Talja on jo jonkin aikaa pyristellyt vapautuakseen vetovastuusta, mutta ei kuitenkaan nykyise4ssä tilanteessa protestoinut häntä ehdotettaessa ja jatkaa puheenjohtajana. Tilintarkastajiksi valittiin edelleen Markku Talja ja Anne Wikström, varalla Raili Kekki ja Kaarina Husu.

Vuosikertomus merkittiin kuulluksi, samoin tilinpäätös. Hieman hämminkiä aiheutti tilintarkastajien lausunnon puuttuminen, joskin asiaankuuluva merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta oli asiakirjoissa. Vastuuvapaus myönnettiinkin sillä edellytyksellä, että lausunto on puhdas. Jäsenmaksu päätettiin säilyttää edelleen 15 eurossa, samassa taloudessa olevalta 5 eurossa.

Ensi vuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio vahvistettiin. Toimintasuunnitelman rakentuu perinteisten tapahtumien – tammi-iltamat, teatteriretket, perinnepäivä, muistopuistomatka ja siivoustalkoot, karjalaiset kesäjuhlat, pitäjäjuhla, Mommilanjärven soutelu – ympärille. Uutena ehdotuksena tuli harkittavaksi perinnepäivän viettäminen tietyin määrävuosin yhteisenä Vuoksenranta-seuran kanssa. Suunnitelmissa on edelleen uutena virityksenä kirkkovenesoutelu Vuoksella.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Tarmo Jantunen, sihteerinä Pirjo Tiippana ja pöytäkirjantarkastajina Raili ja Heikki Kekki.

Kokouksen päätteeksi kuultiin Veikko Partasen ansiokas esitelmä sotakorvauksista, joissa hän käytti valaisevana esimerkkinä oman perheensä kokemuksia.

Pirjo Tiippana

Karjalatalon Laatokkasali oli tupaten täynnä Antrea-Seuran asioista kiinnostuneita. Erkki Sallin silmälasien takaa oikealla häämöttää uusi hallituksen jäsen Pirjo-Riitta Rintanen.

Erkki Pellervo Taljan muistot lapsuudesta Karjalassa, Koljolassa ja Sintolassa

OSA I

Elettii vuotta 1926. Ol elokuu 26. päivä Antree pitäjä Koljola kyläs.

Pienes mökis assuit Talja Matti ja Eeli lapsiinsa kans. Nyt hyö uotteliit kolmatta yhteistä lasta, sanoin yhteistä, koska miu vanhempai olliit molemmat leskii ko hyö männiit naimisii. Höil molemmil ol ommii lapsii entisest avioliitostaa. Äitil ol kaksi poikaa ja isäl yksi poika ja neljä tyttöö. Oisha siin olt jo yhe miehe elätettäväks sakkii, mut mei isä hää olkii semmone leikkisä mies eikä se äitikää olt yhtää sen tollomp, ni hyö tietystkii leikkiit issää ja äitii, ja nii siin hyö nyt uotteliit miu syntymistäi.

Sauna ol pantu lämpiämää jo puolenpäivä aikaa ja mie muistele, et yksi Kasperi Vappo ois tult meil niiku kätilöks, eihä siihe aikaa mittää synnytyslaitoksii olt, saunasha semmoset hommat tehtii, eikä sen paremmi koulu käyneitä kätilöikää, koha joku ol joskus olt mukan, nii hää sit jo seuraava kerra ol valmis kätilö. Ehä miekää tätä aikaa isse muista, mut muista ko toiset on haastaneet.

No sithä mie putkahi iltapäiväl tähä maailmaa siel lämpöses, nokises saunas. Martti, miu veljei, ol itkent sauna ulkopuolel ko hää ois tult saunaa äitii kassomaa, mut eihä ne laskeneet, ni sitähä hää sit vollotti ulkopuolel. Miust tul semmone pien poja rääpäle, mitä hyö nyt vähist tarpeist ol saaneet kyhättyy. Ja siihehä se loppukii höi lapse teko ko tarpeet loppu ja olha siin sakkii jo syömäs iha tarpeeks. Mie oli huutant jouluu saakka iha yhtä mittaa. Sirkka, miu siskoi ko hoitel minnuu itk siin samas ko ei sit millää saant minnuu tyytymään. Kylhä se raskasta hommaa olkii ko siskoikii ol invaliiti. Hänes ol käynt pienen lapshalvaus, ni häne toine jalkaasa ol iha veltto, eikä hää päässt kävelemmää ko kainalosauvvoi kans. Mut tiijättäk työ mil konstil se miu äitii sai miut sit lopettamma sen itkemise? Ei sen kummemmal ko viinal. Äit ol antant teelusika kärel miul vähä viinaa ja mie olin nukahtant ja pistänt suu kii, enkä mie oo sitä kovi paljo aukont vieläkää, et nii yksikertast se oll. Eihä sit varmastkaa lääkärit ois käskeneet antamaa, mut hyvä lääke oll. Oisko miul olt jonkiilaine

Erkki kuvassa 15-vuotiaana.

riisitauti, ko miu rintai on vielkii kuopal ja ihmiset sannoot, et sius o varmast olt pienen riistaut. Minnuu näyteltii naapurloil ja hyö kehhuit et kyl on komia poika, mut niihä nuo näkkyyt tekevä tänäkii päivän, ettei se mittää nii uutta olt.

Mut niihä mie rupesi kehittymmää ja rupesi jo issekii muistamaa joitakii asioi.

Siin mei naapuritaloloi ol, niiko meilt kassottun läntee, Anttila talo. Se olkii semmone suuremp talo. Siin ol neljä poikaa, poliisiikii kaks ja se toine ol viel miu kummii. Toise puolel taas niiku ittää päi ol Ukkoloi Heiki talo. Nää olliit ne lähimmät naapurit. Sit siel vähä kauempaa ol Eskola talo, Nokree Jussi, mut mitä näis kaikis luvettelemmaa, miuha pit kertoo miu koistai eikä koko kylä taloloist.

Miu kottiiha sijaitsi kute alus mainitsinkii Antrea pitäjä Koljola kyläs, siel niiko etelä reunas, semmosel piene joe törmäl, mis kasvo issoi komioi koivuloi ja mahottoma paljo valkosii ruusupensaita. Se ol kesäl sit kaunis paikka. Piha ol semmosta nurmikkoo niiko luonnostaa koivikko on, ei sitä mitenkää olt laitettu niiko nykyää laitetaa. Se jok siel allaal nii ihanast loris ja keyvväil kyl iha kohis, sil sillo siin virtas paljo vettä. Se vei melkei joka kevät sillat männessää, mut kesäl hää hiljallee liris vaa. Siel joe rannas meil ol sauna. Semmone sissää lämpiivä, niiko siihe aikaa ol joka paikas.

Sauna vieres ol mei kaivo, mikä olkii semmone lähekaivo, oikee kylmää vettä niiko lähtees ylleesä on. Siin ol semmone koivun oksariuku mihi pantii ämpär mil sitä vettä sit nostettii. Myö tehtii, tai isähä se tek, sauna luo semmose paton, mihi ves kerräänty. Siin naisväk pes pyykkii, siin käivät naapuritkii pesemäs ja siinhä meil ol hyvä uimapaikkakii. Ja se ves ko män sen pato yli niin se pit siin semmosta kohinaa, niiku ois suuremkii koski olt. Tulha siihe toista metrii putousta, ni joha se sit kohiskii.

Kerra ko jok taas tulvi, mie olin vissii kahen kolmen vanha, mie makasi sillal mahallai ja huiski käsillläi

Elin ja Matti Talja.

vettä ko putosi siit jokkee, mut onneksein Martti-veli oli vieress ja sai miut pelastettuu ottamal kourastain kiin.

No nyt ko se paikka tul jotekii kerrottuu, ni isse tilast jottai. Tää ol semmone pien maatila tapane, viljeltyy maata oisko olt siin neljä hehtaari verra. Metsää, sitä nyt ei kyl olt vissii ko hehtaari pari paikkeil. Iha tarkkaa mie en muista, mut suuripiirtei näis lukemis ollaa. Isse päärakennus, jos sitä nyt voip päärakennukseks ies mainita, ol semmone yhe huonee mökki, mis ol lautaetteine. Meil ol siin pihas isompkii rakennus mis ol enemmä huoneita, mut se ol jo nii vanha, et siin ei voint ennää assuu, ni sen takkii mei isä tek uuvve tuva ja uuvveks tuvaks sitä tuppaa sanottiikii. Pit sitä tehhä isommaks, alkuu rakennettii vaa yks huone, mut ko sitä rahhaa ei sit oltkaa, ni siihe yhtee huoneese se sit jäikii. Siit vanha tuva yhest huoneest ol meil tehty hevostalli mis piettii hevosta. Läävähä meil ol jo, mut siel olliit lehmät ja lampaat, kanat ja millo ol sika ni sielhä sekkii ol. Vaik muista mie semmosenkii talve, ko se läävä ol hatara ja ol kovat pakkaset, ni tuotii sikaporsas tuppaa. Ja olha siel välis kanapoikiikii, ja se ol meist lapsist mukavaa ko saatii tuva lattial rapsutella siaporsasta ja syöttää kanapoikii semmoseks kovaks keitetyl kanamunahakkeluksel.

Mut ne sauna reissut, ne on nii eläväst vielkii mieles. Miul o muistis ko Reino hak miut saunast pois, talvi ol sillo, hää kääri miut lakanaa ja kanto tuppaa. Kylhä mie vissii oli sillo jo toisel vuuvvel ko mie osasi jo haastaakii, ko mie sano Reinol, et kyl mie sit kesäl juokse isse saunast pois. Iha mie muista se hajukii siel saunas, ko isä pes siel lauteil miut ja kylvetti oikee vasta kans. Mie oli kyl sit muutekii isä poika, oisiks hää johtunt siint, ko mie oli sielt pahnapohjalt kyhätty, ni minnuu sit piettii vähä parempan.

Miun siskoi Sirkka, joka oli polioinvaliiti ja kulki kainalosauvvoloi kans, ni hää sit oli sinnikäs ko hiihti toiste kans talvella suksill kouluu. Siit oli yläkouluu matkaa noin 3,5 km. Ja ko toiset läksiit kouluu ni miul pit laittaa ja evväät niiko toisilkii laitetti. Äit ol teht miulkii semmose piene kangasrepu, ja siihe miull laitettii sit evväät voileipä ja pulloo tietys maitoo. Ni mie läksi sit kouluu niiko toisetkii. Mut enhä mie mänt ko vähä matkaa, just sen verra et koti ei ennää näkynt. Siihe mie pysähyi lavu vieree, söi evväät suihei ja läksi sit kottii.

Kerran jouluna joulupukki toi miulle kirveen, ko miul pit olla kaikenlaisii työvälineitä ko kerra oli mies olevinnai. No miehä lähi het oisko olt seuraavan päivän ulos kiireest kirvestä kokkeilemmaa. Siin ol maass lume all jäänt Väinö sukset, jotka hää oli vasta teht, ja enhä mie osant aatella sen enempää ko otin suksen ja aloin vuolla sitä. Mie oli vuolt jo aika lailla ko äit tul ulos ja huomas et mitä mie oli tekemäss. Äit ko ol vihane ja sano, et ko Väinö tulloo illal kottii ni hää antaa siulle varmast selkää ko sie häne sukse vuolit. No illal ko Väinö tul kottii, ni mie mänin katuvana Väinö syllii ja oti Väinöö kaulast kii ja sanoin et anteeks ku mie vuoli siun sukse. Väinö muraht ett mitä tuost yhest suksest mie tee uuvve sukse, ei sitä kannata murehtii. No ko Väinö anto anteeks ja lupas tehhä uuvve sukse, ni mie siitä ilahui nii, ett voiha mie sit vuolla sitä toistakii suksee.

Mie oli pienen mahottoma kova hevosmies. Ain mie ajoi hevosta jos johokii mäntii puita tai heinii hakemaa. Mie muista ko mie oli vissiin neljä tai viije vanha ko myö mäntii isä kans äestämmää yhtä pientä peltotilkkuu. No miehä sai ajjaa hevosta. Hankmo ol käännetty sillee rullat ylöspäi ja se kulk jalaksillaa niiko rek. Myökö ol mänty vähä matkaa isä kans, ni isä huomaskii ett häne tupakkavehkeesä olliit jääneet kottii. Hää sano miul et aja sie siihe pello vieree ja uottele minnuu siin, ni mie juokse hakemaa tupakkavehkei kotont. No miehä oli siint mielissäi, ko mie saikii iha yksinnäi männä pellol niiko aikamiehet, mut miekö pääsi siihe pello vieree ni miulha välähtkii et miehä voinkii jo ruveta hienontammaa isseksei ennekö isä tullookaa. Mie ajatteli ensittäi, et mite mie saisi sen hankmo kääntymää nii päi et sil vois ruveta hankmoomaa. Mut miulha leikkas jo sillo pienen mite asiat pittää hoitaa ett homma käyp. Mie ajoikii hevose kans hankmo semmosee rinteesee et ko mie pikkase nosti ni miehä jaksoikii nostaa nii paljo ett hankmo keikaht piikkieesä pääl ja mie senko laitoi kakkula paikallee ja läksi ajamaa peltoo hienoks. Ja oliha mie kerent kiertää jo kaks kertaa ennekö isä tull pelloll ja arvaappas mite isä ihmettel, et mite sie sait sen hankmo käännettyy et pääsit hankmoomaa. Mut mie vaa seliti ett eihä siin mittää konstii sen suurempaa ko mie käänsi vaa tuos rintees. Ja arvatkaas olink mie miestä olevinnaa. Kyll isä kehu minnuu et siust se vast mies tulloo. Se ol sitä tunnustusta oma-aloitteellisuuvvest mitä varmast ois syytä issekii lapsill tunnustaa ja kannustaa.

Yhe kerra mie suutui mei Väinö pääl, ko Väinö ajo sontaa pellol eikä ottant minnuu kyytii kärrylöihe. No tieshä se mite likaset ne sontakärryt olliit ko iha semmosta märkää lehmäsontaa ajettii, et mite hää siihe ois ottantkaa kyytii, joha mei äit ois olt vihane Väinöl ko mie oisi olt yltä päält sonnas. Mut ehä mie sitä ymmärtänt, mie vaa inkkasi et miut pittää ottaa kyytii, mut Väinö ei ottant minnuu kyytii. Mut ko mie tule isoks ni mie ainakii ota kaik Väinö lapset kyytii olkoo höitä vaikk kui paljo, mut vanhakspojaksha Väinö jäi, ett ei miu oo tarvint viijjä Väinö lapsii sontakuorma pääl eikä muuskaa kyyvvis.

Tämmösii mukavii muistoi jäi iha siint enne kouluu männöö.

Jatkuu seuraavassa numerossa.

Kuvassa Erkin isä Matti Talja.

Henttosilla tekeillä sukukirja

Henttosten suvun alkukoti sijaitsee Antrean Henttolassa, josta suku on levinnyt muunmuassa Partalan ja Hannilan kyliin. Antrean lisäksi Henttosia on asunut ainakin Jääskessä, Kirvussa ja Pyhäjärvellä. Nyt heitä on eri puolilla Suomea ja onpa heitä Vienan Karjalassakin.

Sukuseuralla on tekeillä parhaillaan sukukirja, johon sukututkimustyön tekee alan vahva ammattilainen Jarmo Paikkala. Hän on tähän mennessä saanut koottua sukuun 11 800 nimeä. Satoja sivuja käsittävien perhetaulujen lisäksi arviolta noin 580-sivuiseen kirjaan tulee koko joukko erikoisartikkeleita, joita Paikkalan ohella kirjoittavat sukuseuran haarojen jäsenet.

Kirjatyöryhmä kokoontui viimeksi lokakuussa ja seuraava tapaaminen on tammikuussa 2010. Työryhmää johtaa sukuseuran puheenjohtaja, Hollolassa asuva Teuvo Henttonen. Tavoitteena on, että kirja voidaan julkistaa ensi vuoden elokuussa sukuseuran juhlassa Helsingissä.

Kirjan hinnaksi tulee enintään 70 euroa, seuraavan hinnaksi 60 euroa ja kolmannesta kappaleesta eteenpäin 50 euroa. Kirja tulee ennakomyyntiin helmikuussa 2010 ja tavoitteena on saada se painetuksi huhti-toukokuussa. Kirja julkistetaan elokuussa Karjalatalolla sukuseuran 25. vuotisjuhlassa. Sukuseuran hallitus toivoo, että mahdollisimman moni sukuun kuuluva olisi silloin paikalla.

Isän muistolle

Ritva Heino on koonnut isänsä muistelmista pienen julkaisun lähinnä omalle suvulleen, mutta herkullisesta tekstistä saavat nauttia myös Antrealaisen lukijat. Sitä on luettavissa tässä numerossa edellisen aukeaman verran.

Antrean puhelimet ennen sotia

Vain pari vuotta ennen sotia eli vuonna 1938 oli Viipurin seudun puhelinluettelossa Antrean kohdalla alla olevat tiedot. Toisin sanoen puhelimien määrä oli vielä varsin vähäinen vauraassa pitäjässä: kauppiailla, tehtaiden konttoreissa ja joillakin virkamiehillä, ammattimiehilläkin ja muutamalla isolla tilallisella puhelimia oli, mutta eipä juuri tavallisella "rahvaalla".
Nimen perästä löytyy sille kuulunut puhelinnumero. Käsivälitteisissä keskuksissa toistuu samoja numeroita.

ANTREA AS. 7-12.
"maaseutu"

A. Ahlström, Osakeyhtiö, V. Ronkanen 5
Antrean asema 3
Antrean Kiviveistämö Oy. 33
Antrean Kutomaliike, omist. Erkki J. Ora 27
Antrean Osuuskauppa r.l. 19
Antrean Osuuskauppa r.l., Antreala 36
Antrean Sähkö Oy. 34
Antrean Tiilitehdas, omist. A. Luoto (puh. Viipurissa 2807) 7
Asevarikko 2, ponttoonivarasto 10
Forss, Anton, maanviljelijä 22
Hornamo, Hutu, aluepäällikkö 9
Hytönen, K., kauppias 14
Imatran voima Oy., muuntoasema 24
Itä-Suomen Raakasokeritehdas Oy. 11
Keski-Vuoksen alue 9
Kivinen, Yrjö, ruununvouti 37
Kosonen, J. H., vaatturi 2
Kuorekosken puuseppätehdas, omist. A. Luukkonen 23
Linnamo, Juho, kauppaneuvos, Kuorekoski 15
Luukkonen, A., tehtailija 23

Mykkänen, Kalle, kauppias 35
- asunto 35
Ora, Erkki J., Antrean Kutomaliike 27
Pietilä, F., johtaja, Ylä-Vuoksen maamieskoulu 25
Poliisivartiokonttori (T. Junnola, ylikonst.) 17
Pursiainen, A., leipuri, huvila 13
Rokkanen, O., johtaja 18
Ruumisarkku- ja seppeleliike, K. Hytönen 14
Räty, J., opettaja, Järvenlinna 12
Saukko, A., asemapäällikkö 3
Savo-Karjalan Osake-Pankki (A. Sintonen) 32
Seitsonen, Emil, kauppias 31
Serenius, Kerttu, rouva, asemaravintola 6
Silvonen, Hugo, kauppias 20
Sintonen, A., pankinjohtaja 32
Tilaus-Pukimo, omist. J. H. Kosonen 2
Toimelan Puutarha, N. Uuskallio 29
Uuskallio, N., Toimelan Puutarha 29
Viipurin Osuusliike r.l. 21
Ylä-Vuoksen Maamieskoulu, Ylä-Vuoksi 25

ANTREA KK. 7-21.
"maaseutu" tai "valtion"

A. Ahlström, Osakeyhtiö, Eerola, G., piirimies 38
Antrean Kunnalliskoti, Talikkala 35
Antrean Kunnantoimisto 12
Antrean Osuuskassa 5
Antrean Osuuskauppa r.l., kk. myymälä 13
- Koljola 33
- Sintola 2 soittoa 29
- Sokkala 29
Antrean Suojeluskunta 15
Antrean Säästöpankki 34
Hytönen, I., nimismies 10
Jaakonsaari, Erkki, metsätalousneuvoja 41
Jantunen, Martti, maanviljelijä 20
Kannaksen Sotilaspiirinvarasto 14
Kari, Veikko, kappalaispappila 7
Karjalainen, Petter ja Kumpp., sahanomistaja, Koljola 4
Kekki, Mikko, maanvilj., Olla 30
Kemppi, Veljekset, maanvilj., Kuparsaari 26
Kemppinen, Matti, asianajaja 2
Kiiski, A., kauppias, Koljola 39
Kilpiä, Hilma, kahvila 23
Koljonen, Saimi, kahvila 9
Lindén, Birger, metsänhoitaja 11
Mansikka, Tuomas, autoilija 21
Nieminen, Salli, apteekkari 6
Olkinuora, Väinö, maanvilj. 31
Pihlamaa, Hannes, lääninrovasti 3
Puranen, Väinö, kunnanlääkäri 8
Ravantti, Johannes, autoilija 43
Seitsonen, Eljas, maanvilj., Noskua 2 soittoa 26
Siltanen, Juho, konstaapeli 18
Toropainen, Emil, toimitusjohtaja 25
Viipurin Osuusliike, os. 28 19
Vuoksenrannan Suojeluskunta, Sintola 16

KAVANTSAARI 7-21.
"valtion"

Kavantsaaren Osuuskauppa r.l. 5
- myymälä, Noskua 6
Koikkalainen, Juho, työnjoht. (Enso-Gutzeit Oy.) 9
Pullinen, Pentti, agronoomi, Pajamäen tila 8
Thesleff, N. J., Kavantsaaren kartano 3
Viskari, Emil, maanvilj., Pullila (Antrean Sähkö Oy.) 7

HANNILA 7-21
"maaseutu"

Antrean Eteläinen Osuuskassa, Heikki Linna 9
Antrean Osuuskauppa r.l., Hannilan myymälä 3
- Rahikkalan myymälä 1
Arminen, Aarno, kauppias 7
Hallenberg, J., T:mi, työnjoht. J. Sintonen 10
Hannilan Maidonmyyntiosuuskunta r.l., Väinö Rahkonen 17
Heijari, Matti, maanviljelijä 6
Ikonen, Paavo, maanviljelijä, Laurila 4
Ikonen, Toivo, maanviljelijä, kansanedust., Harjula 5
Karjalan Kasvinviljelyskoeasema 12
Roos, Valter, kauppias 11

KALALAMPI 7-21.
"maaseutu"

Akkanen, Antti, maanviljelijä, Laukkala 2 soittoa 12
Artimo, Oskari, konsulentti 3
Hämäläinen, Matti, maanviljelijä, Jääski, Mertjärvi 12
Jääsken Osuuskauppa 7
Kalalammin kansakoulu, Antrean kunta 3
Kalalammin kansakoulu, Jääsken kunta 9
Kalalammin Maidonmyynti Osuuskunta 13
Kalalammin Osuuskassa 9
Kalalammin pysäkki 8
Kalalammin Tehdas O.Y., sementtivalimo, saha ja vehnämylly 4
- myllyyn 11
Karttunen, Arvi, puutarhuri, Ristiniemi 23
Kuuselan puutarha, Ylä-Vuoksi 6
Kärkäs, Matti, maanviljelijä, Männikkö 22
Kärkäs, Tauno, maanviljelijä, Kärkkäälä 10
Mertjärven huopatehdas, Mertjärvi 12
Olkinuora, Erkki, maanviljelijä, Ranta-Paajala 2 soittoa 6
Olkinuora, Juho, puutarhuri, Ylä-Vuoksi, Kuusela 6
Olkinuora, Tatu, isännöitsijä 4
Paajanen, Martti 18
Paajanen, Vilho, maanviljelijä, Patjaala 16
Portimo, Erkki, metsänhoidonneuvoja 5
Põllä, Hjalmar, maanviljelijä, Ratala 19
Räty, Antti, kansakoulunopettaja 9
Suikkari, Emil, maanviljelijä 20
Suikkari, Juho, maanviljelijä, Rajamäki 17

Koonnut SH, RH

Antrea 100 v sitten

”Wiipuri” 7.10.1909
Keittokurssit pidettiin Järvenlinnan puutarha- ja talouskoululla syyskuun 28. ja 29 päivänä Antrean marttayhdistyksen jäseniä varten. Nämä kurssit olivat ensimmäiset laatuaan, koska mainitulla seudulla ei ole ennen tällaista ollut. Kun Antrean marttayhdistyksellä ei ole vielä varoja, jotta voitaisiin tähän tarkoitukseen palkata neuvoja, pidettiin kurssit puutarha- ja talouskoululla ja johti niitä neiti E. Tamminen, apulaisinaan kaksi laajemman kurssin oppilasta.

Kursseilla opetettiin valmistamaan kasvisruokia sellaisista kasviksista, joita jokaisella hiukankin puutarhaa omistavalla on kasvamassa.

Osanottajia oli kursseilla 15 ja olivat kaikki hyvin innostuneita, sekä ihmettelivät, kuinka halvaksi ruuat tulivat, maukkaisuudesta huolimatta. Ruoka-aineet, kasviksia lukuun ottamatta, maksoivat 35 pen. henkeä kohti päivässä, vaikka päivälliseksi valmistettiin ensimmäisenä päivänä 11 ja toisena päivänä 15 ruokalajia.

Samaan aikaan pidettiin kolmepäiväiset keittokurssit toisessa paikassa pitäjää nim. Sokkalan kylässä. Näitä johtivat myöskin kaksi Järvenlinnan puutarha- ja talouskoulun laajemman kurssin oppilasta. Oppilaita oli 11, mutta innostus suuri, ja tuo pieni osanotto johtui silloin juuri pidettävistä markkinoista. Monelle oli myöskin perunain ylösotto esteenä.

Innokkaita puheita pidettiin viimeisenä kurssipäivänä ja kaikki olivat sitä mieltä, tällaiset tilaisuudet olivat suureksi hyödyksi.

”Wiipuri” 22.12.1909
Kuparsaaren nuorisoseura viettää t.k. 27 p:nä iltamia Kuparsaarella Antti Kuparisen perillisten talossa rikkaalla ja vaihtelevalla ohjelmalla, josta mainittakoon puheita, runoja, kertomus, satu, kupletteja, vuorokeskustelu, kuvaelma ja näyttämökappale. toivomme näkevämme ympäristökylienkin nuoret vieraanamme.

”Wiipuri” 6.1.1910
Kuparsaaren nuorisoseura vietti iltaman w.k.27. p:nä. Yleisöä oli saapunut runsaasti naapurikylistäkin. Aluksi laulettiin ”Oi terve Pohjola”. Tämän jälkeen lausui seuran esimies juhlavieraat tervetulleiksi, kosketellen muutamin sanoin niitä aatteita, jotka vuosi sitten elähyttivät seuraa ja sen toimeenpanijoita. Sitten lausui Maria Koljonen Kaarlo Kramsun runon ”Nukkuva Suomi”, jonka jälkeen esitettiin Aapo Pärnäsen kirjoittama vuorokeskustelu. sitten oli taas ohjelmassa laulua, jonka jälkeen Hjalmar Sokka lausui pontevasti K. Kramsun runon ”Santavuoren tappelu”. Lopuksi nuoriso vielä piiriä pyörähteli.

”Työ” 20.7.1909
Juhlat Antreassa
Antrean t.y:n pihamaalle oli sunnuntaina t. k. 18 p. klo 3 ip kokoontunut sankasti väkeä niihin arpajaisiin ja kansanjuhliin, jotka Wiipurin läänin itäinen sos. dem. vaalipiiritoimikunta oli hommannut kansanvalistuksen hyväksi Karjalan heimon keskuudessa.
Juhlan aloitti soitolla Enson t. y:n soittokunta kaiuttaen raikkaita säveliä. Tervehdyspuheen piti Jalo Kohonen kosketellen siinä lahjoitusmaakysymystä. Tunnetulla taidollaan esitti sitten Reino Laakso muutamia soveliaita runoja. Olisi sitten seuranut juhlan parhain kohta, nim. eduskunnan ensimäisen varapuhemiehen Yrjö Sirolan puhe. mutta meille tuntemattomista syistä hän oli jäänyt saapumatta puhetilaisuuteen. Arvelut olkoon kullakin. Ansiokkaasti esitti suuri sekakuoro joitakuita köyhälistötunnetta uhkuvia lauluja illan kuluessa.

”Wiipurin sanomat” 27.5.1909
Antrean pommijuttu
Kuten muistettanee, löydettiin tm. k. 13. p:nä Antrean pitäjän Hatulan kylästä eräällä lietteellä osaksi maahan haudattuna kolme dynamiitilla täytettyä valmista pommia. Asian johdosta pani Antrean piirin nimismies Forsberg toimeen poliisitutkinnan, missä ilmeni seikkoja, jotka johtivat olettamaan, että mainittujen pommien valmistamiseen ja tarveaineitten kuljettamiseen olivat ottaneet osaa neljä Antreasta ja Pölläkkälästä kotoisin olevaa miestä.

Tätä juttua tarkasteltiin seikkaperäisesti seitsemällä palstalla 27.5.1909. Seuraavan kerran se oli lehdessä 19.6.1909 kymmenen palstan juttuna ja lopputulos kerrottiin 17.7.1909 Wiipurin hovioikeuden päätöksenä seuraavasti:

Hovioikeus katsoi selvästi käyneen ilmi, että vastaajat olivat valmistaneet pommeja ja kuljettaneet niitä sitten muualle. Kun oikeuden mielestä kuitenkin puuttui näytöksiä siitä, että vastaajat näin toimiessaan olisivat valmistelleet valtiopetosta, harkitsi se oikeaksi vapauttaa heidät kaikesta edesvastauksesta.

Tammi-iltamat
Riihimäen Kerhotalossa, Torikatu 3, Riihimäki
lauantaina 23.1.2010 klo 15.00
Kaikki mukaan hauskaan menoon

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt 2009

Puheenjohtaja Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki; puh (019)751518, 040-5758316;
sähköposti: pentti.talja@hyria.fi
Sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki; puh 050-5253891;
sähköposti: pirjo.tiippana@jippii.fi
Hallituksen muut jäsenet: Veikko Partanen, Vapaalankuja 7, 01650 Vantaa; puh. (09)854 6551, 0400-871946
Hannu Ruhala, Laurinmäenpolku 3 A 1, 00440 Helsinki; puh. 0400-951781
Erkki Salli, Harjutie 1 B, Oitti, puh. (019)785 286
Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala; puh. (03)6881898; 0400-847023,
sähköposti: raakel.henttonen@renkolainen.com, raakel.henttonen@aina.net
Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki
Pirjo-Riitta Rintanen
Liisa Mikkola, Rinnetie 45 F, 13100 Hämeenlinna; puh. (03)6756557

Rahastonhoitaja Sirkka Juvonen, Kuusitie 26 C, 12100 Oitti, puh. 0400-705 127

Jäsensihteeri Jukka Talja, Eprantie 42, 11710 Riihimäki, puh 040-589 4559;
sähköposti jukka.talja@saunalahti.fi

Myyntiasiat Tarmo Jantunen, Lummetie 16 A 4, 01300 Vantaa; puh. 0400-736 617

Pääemäntä Tuula Haapiainen

Teatterivastaava Raili Kekki puh (09) 724 2579
Kuljetusvastaava Anna-Liisa Linna, puh. (03)682 2024

Kunniapuheenjohtaja Oili Korkeamäki, puh (03)7665210; sähköposti oili.korkeamaki@kolumbus.fi

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

Kotiseutumme Antrea	55 euroa
Kirjan 2. painoksen korjausarkit erillisenä	3
Itsenäissyysodat kotiseudullamme, DVD ja kirja	30
Enne vanhaa koton -perinnekirja	42
Evakos ja uuves kois, kirja evakkovuosista ja sen jälkeis. ajasta	40
Antrean kirkonkylä – unohtumaton kotiseutumme (2004)	35
Antrean kirkonkylä DVD	35
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5
Antrean uusi kartta (1991, mittakaava 1:50 000) v. 1938 mittaus, talvi- ja jatkosodan rintamalinjat merkitty karttaan	10
Antrean ja Vuoksenrannan kartta	10
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalon tiellä	5
Runoja, Juho Kurki	5
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen-Irma-Riitta Järvinen	5
Muistojen tilkkutäkki, pakinoita, Hellin Tauru	5
Antrean viiri	30
Näkymä Vuokselle, maisemakortit	3 e/5 kpl
Kaipuun Karjala cd-levy	20

Tilaukset: Tarmo Jantunen, puh. 0400-736 617

Joukkokirje

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti

N:o 41 ● 2010

*Vuoksi virtaa jälleen vapaana.
Keväinen Antrea odottaa jo
kotiseutumatkailijoita.*

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

Kotiseutumme Antrea	55 euroa
Kirjan 2. painoksen korjausarkit	3
Enne vanhaa koton -perinnekirja	42
Evakos ja uuves kois	40
Antrean kirkonkylän kirja	35
Antrean kirkonkylä DVD	35
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5
Antrean uusi kartta (1991), 1938 mittaus, viime sotien rintamalinjat merkitty	10
Antrean ja Vuoksenrannan kartta	10
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalon tiellä	5
Runoja, Juho Kurki	5
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen - Irma-Riitta Järvinen	5
Muistojen tilkkutäkki, Hellin Tauru	5
Antrean viiri	30
Näkymä Vuokselle, maisemakortit	3 e/5 kpl
Kaipuun Karjala cd-levy	20
Antrea-pinssi	5

Tilaukset: Tarmo Jantunen, puh. 0400-736 617

Itsenäisyyssodat kotiseudullamme -dvd-filmi + teksti kirjana	30 euroa
Tiedustelut pj. Pentti Talja	+postim.

Liikola, kotikylä Antreassa -kirja 42 euroa + postikulut, tilaukset Harri Hatakalta 050-326 1218.

Viiden kylän elämää (Sokkala, Räikkölä, Henttola, Hovikorpi, Salo-Kekkilä) -kirja, tilaukset Arvo Henttoselta 0400-202818.

HYVÄT ANTREALAISET

Edessä on kesä aurinkoineen ja kärpäsineen, sateineen ja hyttysineen sekä monine rientoineen. Toivottavasti teidän ohjelmaanne mahtuvat 70-vuotista toimintaansa juhlivan Karjalan Liiton ja sen Karjalaisten Laulujuhlien useita päiviä kestävät tapahtumat. Ne ovat viikkoa ennen juhannusta. Niistä kerrotaan sivulla 15.

Pääjuhlapäivänä tarvitaan kansallispukuisia airueita, kilpien kantajia jne. Ja tietysti marssijoita!

Ja kellä vain kuntoa riittää, niin Mommilanjärven Souteluun 17.7. Antrea-Seuran veneeseen, joita kisassa on ilmeisesti kaksi, kysellään myös soutajia.

Sekä liiton juhlien tehtäviin että souteluun ilmoittautuminen tulee tehdä puheenjohtaja Pentti Taljalle (yhteystiedot takasivulla).

Liity jäseneksi Antrea-Seuraan!

Silloin pääset osallistumaan seuran toimintaan ja saat kahdesti vuodessa ilmestyvän Antrealaisen, Antrealainen/Vuoksenrantalainen-lehden. Jäsenmaksu perheen ensimmäiseltä jäseneltä on 15 euroa ja perheen toiselta jäseneltä vain 5 euroa.
Jäsenksi pääset ilmoittamalla nimesi ja osoitteesi seuran sihteerille Pirjo Tiippananalle, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki, puh 050-5253891; sähköpostiosoite: pirjo.tiippana@jippii.fi.
Maksa jäsenmaksu tilille 800014-517810 ja muista kirjoittaa pankkisiirtoon nimesi ja tarkka osoitteesi.
Maksun saaja on Antrea-Seura ry. Fredrikinkatu 63 A 1 b. 00100 Helsinki.
Antrea-Seuran toimisto on osoitteessa Fredrikinkatu 63 A 1 b, 00100 Helsinki. **Toimistoaikoja ei enää ole.**

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti
ISSN 0781-2280

Päätoimittaja Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898; 0400-847023;
e-mail: raakel.henttonen@aina.net
os. Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala
Toimituskunta: Antrea-Seuran johtokunta
Taitto T:mi RH-Teksti, Raakel Henttonen

Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.

PUHEENJOHTAJALTA

KARJALAISTEN 70 VUOTTA

Karjalan Liitto juhlii 70 vuotista taivaltaan tänä vuonna. Liitto perustettiin noin kuukausi talvisodan päätyttyä 420000 kotinsa menettäneen siirtokarjalaisen etujen valvojaksi. Liitto on keskittynyt karjalaisen perinteen ja kulttuurin ylläpitoon sekä Karjalaa koskevan tiedon jakamiseen.

Miksi sitten vuosisataiset kotiseudut oli jätettävä? Miksi jouduimme talvisotaan? Suurvaltoja hallitsevat diktaattorit pelasivat omia pelejään eli jakoivat keskenään alueita. Puolan maa oli jaettu jo 1700-luvun lopulla kolmeen kertaan maan ollessa heikkouden tilassa. Puolan jaosta oli kysymys nytkin. Sopimukseen lisättiin vain salainen lisäpöytäkirja, jonka mukaan Stalin katsoi Baltian maat ja Suomen omaan etupiiriinsä.

Miksi Suomi oli mukana lisäpöytäkirjassa? Katsoiko Stalin, että kun Suomi oli ollut osa tsaarien Venäjää, niin sen kuuluisi nyt olla osa Neuvostoliittoa. Vai oliko kysymys vain puhtaasti taloudellisista hyödyistä? Suomelta oli saatavissa mm. energiaa ja selluloosaa ruudin valmistuksiin. Voi olla ettemme koskaan saa tietää lopullista vastausta.

Karjalan kansa joutui evakkoon talvisodan jälkeen, selviytyi miten parhaiten taisi noin vuoden verran vieraissa oloissa ja palasi uuden sodan jälkeen takaisin kotiseudulleen. Valtion virallinen politiikkakin suosi tätä, koska kaikki maamme viljeltävissä oleva peltoala oli saatava tuottavaan käyttöön. Kolmen vuoden päästä oli uusi lähtö edessä ja karjalaiset asutettiin ympäri Suomea.

Tätä asuttamista voidaan näin jälkikäteen pitää melko onnistuneena toimenpiteenä, kun verrataan meidän siirtolaisiamme esimerkiksi niihin maailman pakolaisiin, joita on haluttu pitää poliittisista syistä leireillä vuosikausia. Kovalla työllä maa nousi hiljalleen ja karjalaiset sopeutuivat uusiin olosuhteisiin. Julkisuudessa ei menetetyistä alueista paljoa puhuttu. Nyt tiedetään, että presidentti Kekkonen otti Karjalan palautuksen esille kahdenkeskisissä tapaamisissa Neuvostoliiton johtajien kanssa. Karjalaisilla oli omia tupailtojaan ja niissä kyllä Karjalasta puhuttiin. Pitäjäseurat ja säätiöt alkoivat järjestää vuotuisia kokoontumisia.

Kuusikymmenluvun lopulla suomalaiseen poliittiseen kulttuuriin tuli käsite suomettuminen. Se on eräänlainen itsesensuurin muoto eikä salli julkista keskustelua sodissa menetetyistä alueista. Osin tämä tilanne vallitsee vielä nytkin meidän maassamme. Neuvostoliiton hajoaminenkaan ei muuttanut tilannetta olennaisesti. Sentään karjalaiset ja heidän jälkeläisensä ovat päässeet käymään entisillä kotiseuduillaan. Ne näkymät, jotka tällöin on kohdattu ovat surullisia. Vanhasta entisestä Karjalasta ei ole jäljellä juuri mitään. Luontokin on hoitamattomana erilainen. Karjalaisilla on vain muistot jäljellä. Mutta niitä on tallennettu paljon kirjoihin ja videoihin. Jos joku henkilö innostuu seuraavan 70 vuoden kuluttua historiaa tutkimaan, niin aineistoa löytyy.

Pentti Talja

Naisia mukana jo vapaussodassa

Antti Henttonen

Antrean lotat isänmaan asialla 1

Lotta Svärd -yhdistyksen Antrean osasto perustettiin suojeluskunnan paikallispäällikön Armas Hynnisen aloitteesta joulukuussa 1919. Kalalammille oli jo kuukautta aikaisemmin perustettu lottien kyläyhdistys, joka liittyi kyläosastona vastaperustettuun paikallisosastoon. Ensimmäisenä toimintavuotena syntyi useita uusia kyläosastoja.

Toista sataa Antrean naista oli jo puolitoista vuotta aikaisemmin vapaussodan aikana ollut vapaaehtoisesti valkoisen rintaman tehtävissä. He toimivat aluksi omien miestensä, veljiensä tai poikiensa avustajina, mutta ennen pitkää yhteisissä tehtävissä.

Sairaanhoitajina, muonittajina, kanslisteina

Kunnanlääkäri Paavo Valvanne piti jo marraskuussa 1917 lääkintäkurssin, jolle osallistui 20 naista. Osa heistä lupautui Karjalan rintamalle lähteneen ”lentävän osaston” mukaan ja he olivat ensimmäisiä rintamanaisia. Kaikkiaan 40 antrealaista naista toimi rintaman läheisyydessä emäntinä, sairaanhoitajina ja kansliatehtävissä. Heistä neljä kaatui. Viipurin suojeluskuntapiirin 20-vuotishistoria mainitsee erityisesti Seitsolan kylän 11 naista, jotka olivat Ahvolan–Hannilan rintamalla muonittajina siellä riehuneiden ankarien taistelujen aikana. Dvd-filmimmekin mainitsee rohkeiden naisten ruoanvientikäynnit väsyneiden, nälkäisten ja palelevien miesten luona taisteluhaudoissa. Vänrikki Stoolin tarinoiden Lotta Svärd ja Torpan tyttö olivat heidän esikuvinaan.

Antrean rintaman komentajana toiminut Aarne Sihvo, joka kohosi kolmessa kuukaudessa kapteenista everstiksi, antaa muistelmissaan erityistä tunnustusta sairaanhoitajille, jotka Venäjänsaaresta saapuneen Punaisen Ristin sairaanhoitajan, neiti Alma Iversénin johdolla työskentelivät lääkäreiden apuna Kirkonkylän ja

Vapaussodan aikana kenttäsairaalan henkilökuntaa Paajalan kansakoulun portailla. – Kuva kirjasta ”Kotiseutumme Antrea”.

Paajalan kouluihin sijoitetuissa kenttäsairaaloissa sekä rintamakylissä toimineissa tai lentävissä ambulansseissa. Neiti Iversénillä oli kokemusta maailmansodan taistelukentiltä, ja hänen kaltaistaan pelotonta ammattihenkilöä tarvittiin juuri Hannilassa, jossa haavoittuneita oli eniten. Siellä toimineessa ambulanssissa annettiin kolmen kuukauden aikana ensiapua 700 haavoittuneelle.

Antrea-Seura kutsui vapaussodan 40-juhlavuonna Aarne Sihvon kunniajäsenekseen.

Koditkin mukana

Avustustyötä riitti koteihin jääneille naisillekin, muun muassa varusteiden hankinnassa ja muonituksessa. Kodeissa emännät tyttärineen leipoivat, ompelivat lumivaippoja ja neuloivat muita talvivarusteita sekä pesivät ja paikkasivat rintamalla olevien miesten vaatteita. Naisia toimi myös kaatuneiden soturien siistijöinä ja arkuttajina. He päällystivät mahdollisuuksiensa mukaan maalaamattomia karuja lautakirstuja valkealla kankaalla.

Antrean naiset joutuivat majoittamaan ja muonittamaan yksittäisiä rintamalle menijöitä sekä kokonaisia osastoja. Näihin kuului muun muassa Venäjänsaaresta punaisten hallitseman alueen läpi Kämärän kautta Antreaan päässyt tuhannen miehen uupunut joukko. Karjakeittiöiden ja saunojen muuripadat toimivat kenttäkeittiöinä ja talojen lattiat ja navettojen vintit vuoteina.

Sortavalan seminaarin lähettiläät

Kotiseudun naisille antoivat apuaan muualtakin pitäjään saapuneet naiset, muun muassa Sortavalan seminaarin 12 naisoppilasta, joilla oli mukana uusia ompelukoneita. Seminaarin kasvatusopin lehtori Bruno Boxström oli Antrean rintamalla vapaaehtoisena ”valistusupseerina”, jolla lienee ollut osuutta tyttöjen matkaan. Seminaarin musiikin lehtori Wilho Siukonen puolestaan kokosi Antrean naisista ja miehistä 70-henkisen kuoron,

joka lauloi sankarihautajaisissa sekä ylipäällikkö Mannerheimin ja itsenäisyyssenaatin puheenjohtajan P. E. Svinhufvudin vieraillessa Antreassa.

Punaisten valtaamien kylien naisilla vaikeuksia

Vaikeimmassa asemassa olivat punaisten hallitsemien kylien naiset. Monet heistä muun muassa Pullilassa, Noskuassa ja Kavantsaarella jättivät kotinsa autioiksi ja pakenivat valkoisten puolelle. Jotkut saivat karjaakin mukaansa selittäen punaisille vartiomiehille kuljettavansa lehmiä punaisten käskystä. Lehmät olivat molemmille taistelupuolille tärkeitä ruuanhankinnan kannalta. Punaisten puolella käyneet valkoisten tiedustelupartiot saivat kodeissa olleilta naisilta tärkeitä sotilaallisia tietojakin.

Järjestäytyneeseen toimintaan

Naisten toiminta vapaussodan aikana oli sairaanhoitoa lukuun ottamatta enimmäkseen organisoimatonta avustustyötä. Järjestäytynyt toiminta suojeluskunnan tukiyhteisönä alkoi vasta paikallisosaston perustamisen jälkeen. Ensimmäisiin hankkeisiin kuului lipun hankkiminen suojeluskunnalle, jolle se lahjoitettiin helluntaina 1920.

Paikallisosaston ensimmäisenä puheenjohtajana toimi kunnanlääkärin puoliso Greta Valvanne. Hänen muutettuaan 1920 pois Antreasta hänen työtään jatkoivat rouvat Olga Hytönen ja Helmi Silvonen. Suojeluskuntapiirin historia mainitsee useita muitakin ansioituneita lottia.

Lottien suojeluskunnalle tekemien raha-, muona- ja varustelahjoitusten yhteissumma vuosina 1921–1937 oli 170 000 markkaa. Nykyrahassa se on lähes 57 000 euron suuruinen summa. Lottien työpanoksen rahallista arvoa on vaikea rahassa edes arvioida.

Punaisten rintaman naiset?

Antrealaisia naisia oli aatteen kannustamina, palkattuina tai pakotettuina punaistenkin puolen tehtävissä. Antrean rintamalla taisteli sinnikäs viipurilainen naiskomppaniakin. Olisi mielenkiintoista löytää tietoja myös näiden antrealaisten naisten toiminnasta ja kohtaloista, joihin liittyi inhimillisiä murhenäytelmiä varsinkin sen jälkeen, kun punaisten johtajat pakenivat Viipurista ennen sen antautumista jättäen johtamansa joukot avustajineen oman onnensa nojaan.

Kansalaissodaksi muuttunut vapaussota oli suuri kansallinen murhenäytelmä.

Neuvosto-Venäjän kansankomissaari Stalin sai marraskuussa 1917 sosialidemokraattien ylimääräisessä puoluekokouksessa vieraillessaan kiihotettua puolueen radikaalin siiven valtaan ja vallankumouksen tielle. Stalinin harhaan johtamina he aloittivat kapinan. Se oli tarpeeton puolueen yhteiskunnallisten tavoitteidenkin kannalta, sillä ne toteutuivat nopeammin itsenäisessä Suomessa kuin olisivat toteutuneet Suomi-nimisessä neuvostotasavallassa, joka olisi ollut punaisten voiton vääjäämättömänä seurauksena olisivatpa he tahtoneet sitä tai eivät. Valkoisten voitto oli punakaarteissakin taistelleiden sotilaiden ja heidän perheidensä jälkipolvien onni.

Antrealaiset naiset olivat vapaussodassa osaltaan aikaansaamassa sitä.

Valitettavaa oli, että voittajat hairahtuivat punaisten aloittamien terroritekojen liiallisiin kostotoimiin. Onneksi talvisota yhdisti jälleen kahtia jakautuneen kansan.

Lähteinä mm. Hilda Laasosen keräämä laaja aineisto ja julkaisema kirja Viipurin piirin lottien toiminnasta YH:n aikana ja talvisodassa sekä jalkaväenkenraali Aarne Sihvon muistelmat I.

Seuraavassa numerossa kerron lottiemme toiminnasta talvisodassa. Täydennämme näin Itsenäisyyssodat kotiseudullamme dvd-filmissä suppeaksi jäänyttä lottien osuutta.

Opettaja Hilda Laasonen lahjoitti laajan arkistoaineistonsa koskien Kannaksella tapahtunutta lottatoimintaa Mikkelin maakunta-arkistolle.

Sukuseuroissa rakentuu elävä yhteys karjalaisiin juuriin

Pirjo Tiippana

Sukuseurat elävät uutta nousukautta. Suvun vaiheiden ja historian selvittäminen, perinteiden vaaliminen ja yhteenkuuluvaisuuden lisääminen vahvistavat identiteettiä ja lisäävät yhteisöllisyyttä. Suvun jäsenet tuntevat olevansa osa suurempaa tapahtumaketjua. Kuten Kuparsaaren Pyyhtiät sanovat: Meillä on oma menneiden sukupolvien työllä synnytetty historia. Yhteisyyttä vaalitaan mm. kokousten, sukujuhlien, oman vaakunan, julkaisujen, jäsenlehden ja nettisivujen kautta. Suvun juurien ja historian kautta pidetään yhteyttä sukuhaarojen välillä ja tutustutetaan hajallaan asuvia sukulaisia toisiinsa.

Seuraavassa esittelyssä on käytetty aineistona seurojen www-sivuja. Juttuun on saatu mukaan vain osa sukuseuroista. Esittelyt jatkuvat lehden seuraavassa numerossa.

Hatakan sukuseura ry

Seura on perustettu vuonna 1985 ja siihen kuuluvat Jääsken, Kirvun, Antrean ja Metsäpirtin Hatakat. Jäseniä on noin 250.

Sukukokouksia pidetään joka kesä ja joka kolmas vuosi pidetään sääntömääräinen kokous, joka valitsee sukuneuvoston. **Seuraava sukutapaaminen on Helsingissä 19.6.** Karjalan Liiton kesäjuhlien yhteydessä ja sääntömääräinen **sukukokous ja seuran 25-vuotisjuhla Sääksmäellä 22.8.**

Sukutunnuksen on ideoinut Harri Hatakka ja viimeistellyt Mikko Mikkola. Tunnuksen pohjalta on tehty lippu ja pöytästandaari. Seuralla on myyntituotteina omat postimerkit, pinssi, julkaisut Hatakan suku Liikolassa, Metsäpirtin Hatakkojen vaiheita, Vuosisata Hatakan sukua Kirvun Vallittulassa sekä Myrskypilvi taivaalla – vanhan jääskeläisen suvun vaiheita.

Tekeillä on laaja sukukirjahanke, jossa Antrean, Jääsken, Kirvun ja Metsäpirtin Hatakoiden lisäksi toivotaan myös muitten Kannaksen alueen Hatakoitten mm. Viipurin, Sakkolan, Muolaan, Hiitolan, ym. alueilta olevien olevan mukana.

Puheenjohtaja Harri E. Hatakka, puh. 050 326 1218, harri.hatakka@luukku.com
www.hatakat.fi

Haukan sukuseura ry

Haukan sukuseura on perustettu 1995. Suvun nimi juontaa Hannisiin. Jääsken pitäjän Hannilan kylässä 1500-luvulla asuneista Hannisen veljeksistä yksi otti Haukka-nimen käyttöönsä.

Seura on tehnyt muutamia kotiseutumatkoja Kannakselle, seuraavan kerran on tarkoitus lähteä syyskuussa Antreaan ja Viipuriin.

Seuran viirin on luonnostellut Väinö Haukka, joka on myös laatinut seuralle oman laulun, marssin.

Sukukirja on Haukka-suku: Jääski-Antrea. Sukukirjan toista, täydennettyä painosta on alettu valmistella.

Puheenjohtaja Juha Haukka, sihteeri Raine Helanniemi, raine.helanniemi@welho.com
www.haukat.org

Henttosten sukuseura ry

Seura on perustettu 1985 ja jäseniä on noin 160. Henttosen suvun haarat ovat kaikki Karjalan kannakselta ja Etelä-Karjalasta, nimittäin Antreasta, Jääskestä, Viipurin pitäjästä, Kirvusta, Vpl Pyhäjärveltä, Sakkolasta ja Ruokolahdelta. Näillä kaikilla paikkakunnilla asui Henttosia viimeistään 1700-luvulla. Varhaisimmat asiakirjoista löytyneet Henttoset asuivat 1500-luvulla Jääsken Henttolassa, joka myöhemmin kuului Antreaan.

Sukujuhlat ovat parillisina vuosina. **Tänä vuonna on seuran 25-vuotisjuhla 7.8. Karjala-talolla.** *Tekeillä on sukukirja Myö Henttoset, jonka sukututkimuksen ja koonnan tekee Jarmo Paikkala.*

Seuran vaakunan on tehnyt Jukka Suvisaari opetusneuvos Antti Henttosen idean pohjalta. Neljä kultaista hevosenkenkää on sijoitettu Andreaksen ristin tapaan ja ne muistuttavat talonpoikais- ja hakkapeliitta-Henttosista. Tunnuksen hopeinen hirsi viittaa Vuokseen.

Puheenjohtaja Teuvo M. Henttonen, puh. (03) 780 1851 tai 040 753 2040, teuvo.henttonen@ phnet.fi
http://suvut.genealogia.fi/henttonen

Hutrin sukuseura ry

Hutrin sukuseura perustettiin Hausjärvellä 2001 sukutapaamisen yhteydessä. Jäseniä on noin 80.

Ensimmäiset maininnat Hutri-nimestä esiintyvät Jääsken seurakunnan kirkonkirjoissa vuodelta 1555.

Tämän vuoden vuosikokous on toukokuussa Riihimäellä. Karjalan matkaa suunnitellaan heinäkuun lopulle viikonloppumatkana.

Suvun vaiheista on tehty sukututkimus ja kirja, jonka ydintekijäryhmän muodostivat Aulis, Pertti ja Seppo Hutri. Työtä jatketaan.

Sukuseuran vaakunassa on Pyhän kolminaisuuden symboli, järviä symboloiva hopea ja aaltoviiva, karjalaisuuden punainen ja musta väri sekä ihmisen elämää symboloiva professori Armas Hutrin veistämä taideteos Aurinkolaiva. Vaakunasta on tehty myös pöytäviiri ja postimerkki.

Esimies Risto Hutri, puh. 0400 981 627, ristohutri@hotmail.com
http://suvut.genealogia.fi/hutri/

Ikävalko-suvun sukuseura ry

Ikävalko-suvun sukuseura ry on perustettu jo 1953. Sukuseurassa on tällä hetkellä n. 300 jäsentä.

Ikävalko-suku on vanha talonpoikaissuku, jonka juuret ulottuvat

1500-luvulla eläneeseen, suvun ensimmäiseen tunnettuun kantaisään, Maunu Ikävalkoon. Maunu Ikävalko oli Pähkjärven Ikävalkolan isäntä. Antrean Ikävalkolan sukuhaara on suvun päähaara ja laajin sukuhaaroista. Ikävalkot ovat levittäytyneet 1700-luvun lopulla Kirvuun, Jääsken Järvenkylään, Muolaaseen ja Kärstilään sekä sieltä edelleen Kivennavan Raivolaan.

Sukukokouksia pidetään kerran vuodessa ja joka toinen vuosi kokoonnutaan Ikävalko-säätiön omistuksessa olevaan Kotka-saareen, joka sijaitsee Saimaalla Taipalsaaren kunnassa. Tämän vuoden sukukokous oli Kouvolassa toukokuussa, heinäkuussa tehdään kesäretki Turun saaristoon ja Ahvenanmaalle.

Ensimmäinen sukukirja valmistui 1971. Uusi sukukirja on tekeillä.

Ikävalko-suvun vaakuna on suunnitellut Juhani Kuusela ja sen aiheena on punamustalla taustalla takajaloillaan seisova hopeanvärinen hevonen, joka kertoo Maunu Ikävalkon kuulumisesta tiedustelijatalonpoikiin.

Puheenjohtaja Tapio Ikävalko, tapio.ikavalko@dnairtnernet.net
www.ikavalko.org

Jääsken-Antrean Silvoset ry
Jääsken Antrean Silvoset ry on perustettu vuonna 2003. Suvun kantaisä on vuonna 1727 Viipurin maalaiskunnassa syntynyt Sakari Tuomaanpoika Silvonen.

Sukujuhla järjestetään joka viides vuosi, seuraavan kerran ensi syksynä. Kesällä tehdään retki Hiidenmaalle.

Kannaksen Silvoset on Ahti Kopperin tekemän sukututkimuksen pohjalta valmistunut kirjanen, Viipurin, Jääsken ja Antrean Silvosen suvuista.

Seuran jäsenlehti SILviisi on luettavissa netistä. Seura on ajan hermolla huudahtaessaan viime SILviisissä: Nuoret! Missä on Kannaksen Silvosten Naamakirja?

Puheenjohtaja Pertti Paukkuri, puh. 050 542 0540, pertti.paukkuri@gmail.com
www.silvonen.fi/sukuseura/

Kannaksen Mykrät –sukuseura ry
Sukuseura on perustettu vuonna 1999, jäseniä on noin 320, joista varsinaisia 140. Suvun kantavanhemmat ovat Pekka Matinpoika Mykrä (s. 1689) ja Maria Erkintytär Littunen (s. 1697), jotka olivat Saviniemen kartanon tiluslaisia. Sukuhaarat ulottuvat Antrean lisäksi Hiitolaan, Jääskeen ja Kirvuun.

Sukukokouksia ja -tapaamisia on muutaman vuoden välein. Porissa ensi kesänä *28.8. pidettävän sukutapaamisen yhteydessä julkistetaan sukukirja Mykrät Karjalan kannakselta – Mykrä-suvun vaiheita 1500-luvulta 2000-luvulle.*

Vaakunan on suunnitellut Harri Rantanen ja siinä on kultainen tähkä ja kaksi mustaa kuokanterää kärki alaspäin, Jäsenlehti on Kannaksen Mykrät ja se on luettavissa myös netistä.

Puheenjohtaja Juhana Mykrä, puh. 050 567 2076, juhana.mykra @ nic.fi
www.mykrat.net

Kuisman sukuseura ry
Kuisman sukuseura perustettiin 2000. Suvun kantaisä on Jören Kuisma ja hänen neljä poikaansa. Kuismia on asunut Antrean lisäksi Kaukolassa, Kirvussa, Räisälässä, Sakkolassa ja Vuoksenrannassa.

Sukujuhlat ovat joka kesä, perinteisesti elokuun toisena sunnuntaina. Toukokuussa tehdään päivän retki Kirvuun ja Antreaan ja kolmen päivän retki Räisälään ja Sakkolaan.

Vaakunan on suunnitellut Hannu Kuisma. Kuismat löytyvät myös Naamakirjasta.

Sukukirja Kannaksen Kuismat ilmestyi viime vuonna. Jäljittäessään suvun jäseniä aina 1500-luvulle asti julkaisu tuo esiin myös merkittävän osan Kannaksen väestöhistoriaa.

Puheenjohtaja Kari Kuisma, puh. 09 586 3008, 0400 458 381, kari.kuisma@kuismansuku.fi
www.kuismansuku.fi

Kuparsaaren Pyyhtiät -sukuseura
Kuparsaaren Pyyhtiät sukuseura perustettiin 2003 Antrean Kuparsaaresta lähtöisin olevan Pyyhtiän suvun yhdyssiteeksi. Jäsenmäärä on yli 40. Sukukokouksia pidetään vuosittain.

Kuparsaari – hopeisen Vuoksen helmi on elokuva Kuparsaaresta ja kuparsaarelaisista. Sen on käsikirjoittanut, ohjannut ja kuvannut Jukka Kemppi ja tuottanut Kuparsaaren nuorisoseura.

Puheenjohtaja Ilmo Pyyhtiä puh. (09) 698 4115, 040 545 3845, ilmo pyyhtia@dlc.fi
http://www.kolumbus.fi/tili.orava/pyyhtia/etu.html

Kuparisten sukuseura ry
Kuparisten sukuseura perustetettiin 1999 ja jäseniä on yli 180.

Ensimmäisiä merkintöjä Kuparisista Antreassa oli vuonna 1543 Antrean Kuparsaaressa kirjattu talonpoika Jöns Kuparin (Juha Kuparinen).

Sukukokokoukset pidetään kolmen vuoden välein ja välivuosina tehdään retkiä suvun juurille. Ensi kesänä heinäkuun alussa tehdään sukumatka Karjalaan, jossa Antrean osuudessa pyritään tekemään matka Kuparisten synnyinsijoille eli Kuparsaareen.

Sukukirjat: Kupariset Karjalankannaksella. Kirjan keskeisin sukua koskeva osa käsittelee Vuoksenrantaa ja erityisesti Sintolaa.

Kupariset Suvannon ympärillä. Kirjan sisältönä Sakkolan, Vuokselan, Noisniemen, Metsäpirtin, Pyhäjärven ja Raudun Kuparisten suvut. Kuparsaaren Kupariset

Kyläkirjat Petäjärven kylän elämää ja Muistojen Lapinlahti

Puheenjohtaja Ossi Kuparinen, puh. 044 318 6511, ossi.kuparinen@gmail.com
http://personal.inet.fi/yhdistys/kupariset/suku.html

Olkinuoran Sukuseura ry
Seura on perustettu 1982 Hämeenlinnassa tapaamisessa, johon oli kutsuttu kaikki Olkinuora-nimiset. Kutsuttuja oli tuolloin n. 400 henkeä, joista kutsua noudatti yli 200 Olkinuoraa.

Suku koostuu pääasiallisesti kahdesta sukuhaarasta, jotka ovat lähtöisin Antreasta ja Kaukolasta. Kolmas sukuhaara on Sakkolan Riiskasta lähtöisin oleva Nuora-suku, jonka esiisät ovat olleet Olkinuora-nimisiä.

Sukukokous pidetään joka toinen vuosi. Sukuvaakunan, jossa on kolme yhteenkietoutunutta kultaista tähkää, on suunnitellut Kaj Kajander.

Jatkuu sivulla 9

Tammi-iltamat talvisen lauantain ratoksi

Pirjo-Riitta Rintanen on löytänyt antrealaiset ja on valmis olemaan myös seuratoiminnassa mukana. Tammi-iltamissa hän esitti tilaisuutta varten kirjoittamansa runon, joka on kirvonnut lapsuuden maiseman muistoista.

Seppo Lankinen on taitava muusikko, joka on aina valmis auttamaan Tammi-iltamien ja muidenkin karjalaisjuhlien järjestelyissä ja toteutuksessa. – Seppo täytti juuri 50 vuotta pitäen juhlakonsertin. Paljon onnea!

Antrealaisten Tammi-iltamat vietettiin menneenä tammikuun lopulla vuorostaan Riihimäellä Kerhotalossa. Paikalla oli kohtuullinen määrä väkeä, joka nautti Lopen Juhlapalvelun loihtimasta Karjalaisesta pitopöydästä. Syömine ja haastaminehan se on karjalaise elinehto… Ja oli mukava tavata tuttuja.

Antrea-Seuran puheenjohtajan Pentti Taljan ollessa estyneenä, iltamaväen toivotti tervetulleeksi varapuheenjohtaja Reijo Martikainen. Seppo Lankinen viihdytti yleisöä musiikillaan, mutta yhteislaulua olisi toki saanut olla enemmän.

Antrea-Seuran hallituksen uusi jäsen Pirjo-Riitta Rintanen lausui tekemänsä runon, jonka julkaisemme tässä ohessa. – Runsaissa arpajaisissa onni suosi monia.

Karjalaisen lohtu

*Mun mielen maisemissa
on vanhat rajat ennallaan
on Antreassakin kaikki paikallaan
ja mummoin haudoillekin
löydän aina tien
ja joka viikko sinne
kukat kauniit vien
ja joka joulu
kynttilät sytytän
ja heidän rakkauttaan
sydämessä säilytän*

*mun mielen maisemissa
mä vieraakseni
sukulaiset saan ja
omaakin elämääni
heidän kanssaan jaan
ja esi-isät, -äidit
minulle haastavat ja
viisauksiaan he minulle jakavat
niin menneen polven kädet
minua kantavat
kun lopulliseen kotiin
heidän jälkensä johtavat*

*mun mielen maisemissa
on vanhat rajat ennallaan
on Henttola ja Räikköläkin
ihan paikallaan
ja Vuoksen virran laineet
kesäisin
ne aurinkoa kantaa
ja talvella tähdet tuhannet
ne meille valon antaa
ja vapaana saan olla heimoni
parissa
ilot, surut laulaa
käsi kädessä.*

*Pirjo-Riitta
Rintanen*

"Hyvä ruoka, parempi mieli..." se pätee antrealaisiinkin.

Sukuseurat...

Suvun tutkimisessa on menossa ns. kakkosvaihe. Ykkösvaihe päättyi v. 1998, jolloin valmistui 461-sivuinen *sukukirja Olkinuora- ja Nuora-suvut.*

Sukukirjan lisäksi seuralla on myynnissä suvun tunnuksella varustettuja tuotteita: pöytäviiri, isännänviiri, kirjelomake.

Puheenjohtaja Veli-Matti Olkinuora, puh. 040 525 9063, matti.olkinuora@finavia.fi, matti.olkinuora@welho.com www.olkinuora.info

Sukuseura Sintonen ry

Sukuseura Sintonen on perustettu.1992 ja siihen kuuluu Antrean, Heinjoen, Muolaan ja Uudenkirkon sukujuuria omaavia Sintosia. Seuran viirin on suunnitellut Satu-Sisko Sintonen ja siinä on kuvattu 1500-luvun tyylitelty iso S-kirjain taustana Karjalan värit.

Sukukokoukset pidetään vuosittain ja sukujuhla kahden vuoden välein. Seuran lehti on Sukusanomat.

Vuonna 2007 ilmestyi *Sintoset Karjalassa 1500 luvulta lähtien. Kirjaan sisältyvää sukupolviluetteloa täydennetään muutaman vuoden välein.*

Puheenjohtaja Ari Sintonen, puh. 041 451 6642 www.sukuseurasintonen.net

Taurun sukuseura ry

Taurun sukuseura on perustettu vuonna 2002. Nimestä Hans Tauru löytyi Jääsken voudintileistä maininta vuodelta 1601.

Tauru-nimen merkityksestä ollaan monta mieltä. Taurun suku näkee taurun tervaslastuna, mutta on myös puhuttu syötistä tai härkäeläimestä.

Vaakunassa on tervaslastu, samoin verkko ja aallot, jotka kuvaavat Tauru-nimistä järveä. Vaakunan on suunnitellut Jukka Suvisaari.

Sukukirja on Antrean Taurut. Sukuseuralla on myös oma postimerkki. Lisäksi on tehty vaakunaan perustuvat korut – sormus, riipus, korvakorut ja solmiopidin.

Puheenjohtaja Pauli J. Tauru http://personal.inet.fi/koti/tauru/seura.htm

Vuoksenrannan Virolaiset Sukuseura ry

Sukuseura on perustettu 1990. Vuoksenrannan ja Antrean alueen Virolaisten kantaisänä pidetään Matti Virolaista, joka muutti neljän poikansa ja heidän perheidensä kanssa silloisen Suur-Jääsken Korpilahteen ilmeisesti Kirvusta. Kantatilan mailla tehtiin kuuluisa verkkolöytö 1913, joten Jukka Suvisaaren tekemän suvun vaakunan pohjana on tätä löytöä kuvannut verkko. Kahdeksansakarainen hopeinen kannustähti viittaa suvun kantaisiin, joista monet olivat rakuunoita.

Sukukokous pidetään vuosittain, sukujuhlaa vietetään joka toinen vuosi. Tänä vuonna sukujuhla ja seuran 20-vuotisjuhla on Lahdessa 4.7.

Sukukirja Ari Virolainen: Virolaiset: Antrea – Vuoksenranta, 960 sivua, 18 000 henkilöä.

Puheenjohtaja Heikki Kuikka, puh. 040 585 1099 www.vuoksenrannanvirolaiset.fi

Sukuseuratietoja julkaistaan jatkossa lisää sitä mukaa kuin niitä saadaan. Tiedot voi toimittaa Pirjo Tiippanalle tai lehden toimitukseen (katso yhteystiedot takakannesta).

Viime lehes Eki kerto mukavii muistoi ajalt enne kouluu männöö. Toisaalt olha se hänel vähä ikävää aikaaki, ko toiset olliit koulus, ja häne pit olla iha yksinnää koton.

Eki hiihtelemäs kotipihallaa.

Erkki Pellervo Taljan muistot lapsuudesta Karjalassa, Koljolassa ja Sintolassa

OSA II

Eki läks kouluu ja naurismaal

- No olha siel tietyst äitkii, mut hää hääräs lehmii syöttämise ja kaikellaise huusholli kans, et ei hää joutant minnuu hyssyttelemmää. No, isä taas ol talvell jossai rahtihommis. Ai mitä ne semmost rahtihommat sit olliit, sie varmasti kysyt. Rahtihommiks sanottii meil päi, ko miehet männiit johokii messätöihi, tukiajjoo tai ropsii tai halkoi tai jottai semmosii hevostöitä tekemää mis sit sai vähä rahhaa perree elättämissee. Siihe aikaa sitä rahhaa ei kyl olt kenelläkkää kovi paljo eikä sitä nii paljo tarvintkaa, ko kaik olliit melkei maanviljelijjöi. Omast maast saivat leivä, potaatit ja lehmist maijjo ja voi, ni mitä sil rahal paljo muuta tek, ko jos ost kaupast vähä sokurii ja joskus kohvii.

Meiä äitkii ain säästi kanamunnii ja juoksutti sit ko sai kilo verra tai pari kerättyy Koljola asema herroil, et sai kohvii, ko oikee pakotti kohvihammasta.

Mie sanoi, jot äit juoks, no se ol kyl iha totta, mie en näht oikee millokaa, jos se läht Koljola asemal käymää, et se ois kävelt. Hää juoks ain, sit hänel jäi enemmä aikaa olla kyläs haastamas niihe tuttuloi kans. Isä kyl melkei ain kiros, et mis se akka taas viipyy, ko ei tule kottii, tietyst se on poikent tullessaa Hinkkasel kohvil ja jäänt suustaa kii.

KOULUUN MÄNÖ

Sit tul sekkii aika, et miekii jouvvui lähtemää kouluu. No miehä oli polleeta, ko miekii oli iso mies ja läksi toisii mukan käymää sitä opitietä. Mei koulu ol vaa er paikas ko yläkoulu, mis Martti ja Sirkka käivät. Sirkka vissii ol jo pääst koulust pois ko mie aloti. Se mei alakoulu ol Olknuoran kylässä Pullise talos. Meilt ol matkaa sin siin kahe kilometri verra. Emmie iha tarkkaa muista vaik ois olt vähä enemmäkkii, mut ei se vähempää ainakaa olt. Se koulukäymine ol vähä sellasta ko ylleesä on ko männää kouluu, ollaa arkoi eikä uskalleta paljo toisii kans haastaakkaa, mut kyl se siint sit läks käymää iha mukavast, ko opi vähä aakkosiikii tekemää.

Siint aakkosii tekemisest miul onkii kerrottava mite siin miul käi ko meil koulus opetettii i-kirjaimen tekkoo; siinhä pit olla semmone väkäne siel yläpääs. Meil annettii kotläksyks sitä i-kirjaimen tekkoo. Miu siskoi Sirkka hää rupes minnuu neuvomaa ja tek miul malli mite ois pitänt tehhä, mut eihä se malli miul kelvantkaa, mie en hyväksynt alkuukaa Sirka tekemää iitä, ko siin ei olt sitä väkästä, enkä miekään osant sitä selittää millane se pit olla, mie vaa vänkäsi et ei se tuommone oo. Niist miu i-kirjaimist ko tahto tulla viel semmosii väärii keppilöi, eihä se käs totelt kunnol et ois saant iha suorii tulemaa. Mie en hyväksynt ommii enkä Sirka tekemii kirjaimii. Siin myö vissii itkettii molemmat enneko se rupes syntymää, ja opiha miekii jonkiilaise i-kirjaime tekemää, vaik täytyy sannoo rehellisest, et en mie vielkää mikkää mestar oo.

JUNA JUSSIN NAURISMAALLA

Mei kotmatka koulust ko ol semmone pitkäpuoleine muutekii, mikä lie saant sen välist tulemaa viel pitemmäks. Oiskoha se olt se Juna Jussi naurismaa, mikä sai meit mänemää yhe kerra kottii vähä kiertotietä eikä mänty suoraa, vaik määräys ol semmone, jot koulust pittää männä suorinta tietä kottii.

Ol mite tahasa, ni myö kuitenkii yhten päin lähettii sielt kiertotie kautta ja niiko mie sanoi, siin välil ol se Juna Jussi naurismaa, ni myö pojakoltiaist tuumattii, et eiks oteta yhet nauriit pekkaa pääl. Sil ei kai siint mittää vahinkoo tuu, ko sitä ol monta saraketta kylvetty. Kylhä meil kotont ol neuvottu, ei saa varastaa mittää, sil Taivaa Isä näkköö kyl kaik pahateot, mut myö aateltii, ko ei tääl kettää näy, ni ei kai se Jumalakkaa nii julma oo, et kieltäis meilt yhe naurii ottamise. Ja niihä myö otettii kiireest nauriit ja pötkittii semmosta messäpolkuu kottii päin ja syötii nauriit. Ja kyl ne olliit hyvvii. Ei nii hyvvii nauriita olt kenekää maas muil ko Juna Jussi pellos, tähä tuloksee myö ainakii tultii. Mut annas olla ko seuraavan päivän mäntii kouluu, ni eiks vaa opettaja ruvent kyselemää, et ketäs poikii ol eile käynt Juna Jussi naurismaas varkais?

Siinhä meil alko syvän läpättämää, tieshä se opettaja kyl kuka ol käynt, mut se halus mei isseenä tunnustammaa ja näkhä se mei naamast jot kuka ol käynt vaik ei ois sanottukkaa. Mikä siin autto, ko tunnustaa pois ja vannottii, ett ei ennää millokaa myö männä varastammaa. Mut eihä se sil olt hyvä, opettaja sanokii et koulu loputtuu myö männää kaik naurisvarkaat opettajan mukan pyytämää anteeks Juna Jussilt. Siinhä meill olkii rangastusta kerraksee, mite myö täst viel selvitää. No koulu loputtuu myö lähettii opettaja peräs tallustelemmaa Juna Jussil. Mut ko myö päästii Juna Jussi pihhaa, ni emäntä tul siihe pihal ja sano et isäntä ei oo koton ja pyys sitä opettajaa tulemaa kohvil ja sano meil, et se eilene asia o sovittu eikä siit ennää haasteta mittää, mut älkää toise kerra mänkää omipäite kenekää naurismaal. Jos teil tekköö nauriita miel, ni käykää pyytämäs omistajalt lupa, ni varmast kaik sen luva antaat. Myö oltii mielissää, ko siint ei sit sen kummempaa tult, mut hyvä opetus myö saatii, et ei ennää mänty kenekää naurismaaha varkaihe.

Sitä ala-kouluu mie siel Koljolas en kerint käymää ko pari kuukautta, ko mei isä pit myyvvä talo. Siihe ol kerräitynt nii paljo velkoi, et niitä ei ennää pystyneet hoitamaa ja velallist vähä pakottiit myymää sen vapaaehtosest, et oisiit saaneet ommaasa pois, ni pakkoha se ol myyvvä. Se ol sil viisii, ko mei isäl ol oikee huonoo tuurii elämässää. Meilt nääs kuol kaks hevosta iha piene aja sisäl, ni tietää sen mite iso vahinko se ol köyhil ihmisil. Hevone ol siihe aikaa iha välttämätö talouves. Mite ois tehty maatyöt ja talvel messäajot. Näihe kahe hevose kuolema, jost meil tul nii paljo velkaa, ja vielko ol just siihe aikaa oikee paha työttömyys eikä sillo olt mittää avustuksii, jottai hätäapu työmaita järjestiit. Mie muista et issäinkii ol hevose kanss jossai Viipuri lähel hätäaputöissä, ko rakensiit maantietä Antreast Viipurii. Sielt sai just sen verra palkkaa, jot isseesä elätti siel työmaal, kottii siint ei jäänt mittää, sen takkii myökii jouvuttii myömää se talo Koljola kyläs. Naapuri-isäntä ost sen, ko sil ol maat siin vieres, ni silhä ne sit soppiit hyväst.

Lapsuudesta ja perheestä ennen sotia

Lahja Vesterisen muistoja

14.1.1984

Antrean pitäjän Henttolan kylässä 5.5.1879 syntyneen isäni Martti Martinpoika Kuikan veli Juho Martinpoika oli kuittikirjan mukaan 13 pv. kesäkuuta 1899 luopunut kaikesta perintöosuudestaan isäni hyväksi, sekä samoin isän sisar Eeva Martintytär ynnä tämän mies Simo Simonpoika Heikkonen 27. päivä 1910. Simo Heikkoselle oli erotettu koko taloa vastaava 1/30 osa tilaksi. Isä oli ostanut Antti-veljeltään tilan viidentoistatuhannen markan hinnasta. Esteri, Maria ja Einari Heikkonen olivat perineet vanhemmiltaan. (Isä Simo oli kuollut 1920 ja äitinsä Eeva os. Kuikka, kuollut 1912.) Kuudentoista tuhannen markan kauppahinnalla 9.3.1933.

Isäni veli Juho oli maaosuuden myytyänsä muuttanut Viipuriin, toiminut siellä ajurina ja myöhemmin matkustanut Amerikkaan, josta juuri ennen sotaa kirjoitti. Olimme etsineet Punaisen Ristin välityksellä häntä, isä pyysi minua kirjoittamaan ja saimmekin vastauksen, jossa hän pyysi isältä mökin paikkaa hakamäen rinteeltä. Sanoi että tulisi viimeisiä elinvuosiaan viettämään syntymäseudulleen. Kirjoitin vastauksen jossa isä pyysi tulemaan ja lupasi mökin paikkoja olevan. Tämän kirjeenvaihdon muistelen tapahtuneen v. 1938 loppupuolella ja 1939 kesällä. Ei silloin tiedetty vielä talvisodan syttymisestä. Isä oli siinä uskossa että Juho ehkä ehti lähteä sieltä Suomea kohti, kun talvisota syttyi.

On minulla onni omistaa vanha valokuva, joka on tullut Katri-tätini mukana tänne. Isä osti sen kuvan tädiltä. Isä on maksanut tälle sisarelleen myös oman perintö-osuuden, joka kyllä käy selville tuosta vanhasta kauppakirjasta. Tässä vanhassa kuvassa on veljiäni ja sisariani vasta Armas ja Martti sekä Aina (edessä oikealla) ja Hilja (edessä vasemmalla. Armas (edessä Ainan vieressä) on siinä ehkä kuusivuotias. Hilja on vanhin (s. 1900) luulisin hänen olevan 9-vuotias ja Ainan (s. 1902) seitsemän. Lempi (mamman sylissä) siinä 3 ½ ja Martti (isän sylissä, s. 1908) 2-vuotias. Mamma ja isä ovat tässä kuvassa elämänsä parhaissa voimissa. (Takarivissä) Katri-täti tyttönä vielä ja Antti-setä joka oli huonokuuloinen ja puhui morsiamistaan, on siinä poika parhaillaan. Vaija, josta mamma puhui usein vielä minun nuorena ollessakin, että ei sitä olisi muuten tullut toimeenkaan jos ei vaija olisi ollut niin hyvä lapsien vahtija. Hän oli ollut hyvin uskovainen ja Jumalaan luottava. Harras virsien veisaaja ja rukoileva vaija. Mummo oli kuollut jo aikaisin. Hän oli Antrean kirkolta, Olkinuoria (Potilta).

Tuossa kuvassa istuu nätisti, käpälät vallan roikkuen ilmassa Juhana setän antama koira, Api. Siitä isä puhui usein, miten viisas koira voi ollakin, mutta myös vihainen, siksi sillä on kuonokoppa päässä. Isä sanoi, että ei vierasta vielä näkynytkään, kun se meni ovelle jo murisemaan. Tuossa kuvassa taustalla näkyy hirsinen ra-

kennus josta isäkin puhui: ”vanha tupa”. Henttolan nuorisoseura on ostanut sen seurataloksi. Aina on kuulemma karannut sinne tanssimaan vähän liian nuorena. En muista miten kauan se on siinä ollut kun on purettu. Isä oli ostanut Vuoksenrannan pitäjästä talon, mikä on siirretty ehkä kymmenen vuotta ennen minun syntymääni. Kotini nimi oli Lestimäki; en tiedä miksi sitä kuitenkin sanoivat kaikki Otsinaksi. Tässä viime vuonna sain vasta tietää, että se on venättä ja merkitsee suomeksi ”sukulaistalo”.

En koskaan ollut käynyt siellä vintillä, koska sinne menivät tikaraput talon päädystä ja ne olivat minusta hirvittävän pitkät. Usein seisoin tikapuiden vieressä pää pystyssä ja annoin ajatusten lentää sinne vintille. Kuvittelin siellä olevan monenlaisia mörköjä ja satuolentoja. Oskari ja Väinö siellä usein käväisivät ja koitin niiltä ottaa selvää, mutta ei ne paljon kertoneet ja luulinkin että ei ne uskaltaneet haastaa niistä näkemistään ihmeistä. Tuvan päässä samalla puolella kuin ne tikapuut – oli suuria petäjiä ja kahden sellaisen välissä oli nelisäärinen kiikku. Siihen kerääntyi, varsinkin pääsiäisen aikoihin kylän poikia kilpailemaan, kuka menee ympäri useamman kerran. En muista enää ennätyksiä, mutta Martti oli aina voittaja. Oli se useita kymmeniä kertoja. Kerran pääsiäisenä Hallikaisen Irjan kanssa siinä kahden keinuimme ja häneltä katkesi käsi. Se jäi kiikun säären ja petäjän väliin. Itkimme yhdessä ja hänet oli kiireesti vietävä lääkäriin. Usein siinä kiikuin yksin ja lauloin kaikki osaamani laulut ja itse keksimät, kymmeniä kertoja. Istuin taas kerran siinä keinun pohjalla ja vauhti oli melkoinen, taisi joku antaa vauhtia. Yks' rysäys, kun kiikku oli korkealla ja pidin pohjalaudoista kiinni – pohja lensi naapurin puolelle yli aidan ja minä pohjan lautojen mukana sellaisen tasaisen kiven päälle. Sain kai jonkinlaisen aivotärähdyksen, kun menin hetkeksi tajuttomaksi. Kun heräsin päätäni särki.

Aivan tuvan kulmassa oli suuri kuusi. Kerran kun oli kova ukkosen ilma, salama iski sen kuusen pieniksi seipäiksi. Olimme mamman kanssa kahden kotona silloin. Minä istuin

Talo oli ostettu ja siirretty Vuoksenrannasta noin 1910.

mammassa aivan kiinni ja molemmilla kädet tiukasti ristissä ja rukoilimme varmaan kumpikin hengessämme.

Aivan tuvan edessä oli tasaista kalliota paljaana näkyvissä aika iso pyöreä alue. Jäi niin se mukava näytös mieleen, kun Halosen Arvi käveli käsillään siinä pihakalliolla.

Sanoin aika pienenä mammalle, että paras paikka maailmassa on mamman sänky. Nukuinkin aika isoksi tytöksi mamman ja isän kanssa. Heidän sänkynsä oli uunin nurkassa. Mammalla kun kivisti käsiä, niin hänen piti usein iltayö nukkuakin uunin päällä ja hautoa (hän sanoi: kanneluun periä) hartioita kuumalla. Hän ei tarvinnut tyynyä, kyynärpää riitti pään alle. Eikä hän paljon ehtinyt nukkuakaan, puolen yön aikaan hän jo heräsi. Töitä oli paljon.

Siitä saakka kun rupesin jo muistamaan, olivat jo toiset tytöt lähteneet kotoa pois ansioon. Aili taisi olla sairaalassa Olkinuoran Katrin apulaisena ja Martta Rapattilan kartanossa sisäkön apulaisena. Hilja on ollut jo Pekkosella miniänä. Lempi oli tullut uskoon (adventistiksi) ja ehkä ollut Paajalassa Uuskallioilla ja myöhemmin kierrellyt kolpottöörinä muualla Suomessa. Ainaa en muista, missä lie ollut. Muistelen että Armas oli aina kotona ja Oskari. He olivat mestareita tekemään ihmisille nokallisia hiihtokenkiä. He tekivät ne huopikkaan varsista ja varret kun eivät tarvinneet olla niin paksuja, ne oli tikattu vanhoista sarkahousun lahkeen suista. Oskari teki ihmisille

Aili.

myös suksia. Minäkin hiihdin paljon palkintoja veljien tekemillä hiihtokengillä ja suksilla. Hiihdin jopa 10 kilometriä niillä kirkonkylässä ja sain toisen palkinnon ja olisin joutunut koko Kannaksen käsittäviin kilpailuihin, mutta en mennyt. Häpesin niin, kun kaikilla toisilla oli jo oikeat monot. Olin silloin ehkä 17-vuotias.

Lempi kävi oikein Viipurissa miesten puku- ja turkkuriopin. Hänellä riitti kyllä työtä kotona sen jälkeen. Olin silloin ehkä 10 vanha. Isä osti ison Singerin, se oli oikein räätälin kone. Toinen kone oli Husqvarna. Se oli hyvä tikkaamaan hiihtokengän varsia ja miesten takkeja. Pojat olivat kerran ottaneet urakan joltain naapurilta, en kyllä muista kuinka suuri ala oli kysymyksessä. Kaatoivat puut, kuokkivat kannot ja kaivoivat ojat. Tekivät metsästä peltoa. Rahoilla ostivat sitten orivarsan, kantakirjajälkeläisen. Sen isä oli Kannaksella kuuluisa juoksijaori Attila, ja emä oli paljon palkintoja saanut juoksijatamma. Nimeä en muista. Valitettavasti poikien suureksi harmiksi se jäi kaksi senttiä liian matalaksi, eikä päässyt kantakirjaan. Sen nimi oli Ahti. Myöhemmin palaan tähän minulle niin elämäni hevoseen, jonka kanssa taitoin taivalta sieltä Karjalasta tänne Hämeeseen.

Jatkuu syksyn numerossa.

Karjalan Liiton hiihtokisoissa Janakkalassa veteraaneista varhaisnuoriin

Piskuinen Janakkalan Karjalaiset ry. sai järjestääkseen Karjalan Liiton hiihtokilpailut, jotka pidettiin 13. maaliskuuta Turengin läheisyydessä Sarastuksen Majan jylhissä maastoissa. Ilman Aino ja Kauko Kilpeläisen ammattimaista apua Turengin Sarastuksen joukkojen kanssa kilpailujen järjestäminen olisikin ollut mahdotonta. Kilpeläiset joukkojensa kanssa vastasivat laduista ja Jukka-Pekka Hämäläisen avulla kilpailujen käytännön järjestelyistä sujuvaa tulospalvelua myöten. Janakkalan Karjalaisten emäntävahvuus huolehti kisojen ruokapuolesta.

Vaikka kevättalvi olisi säidensä puolesta ollut millainen tahansa, niin Sarastuksen majan tienoo ei lisälumia olisi kaivannut, siksi varjoisissa, kylmää huokuvissa maastoissa siellä liikutaan.

- Maasto on vaativa ja joitakin latuosuuksia on siksi jouduttu lyhentämään. Lisäksi viimeinen latuosuus on jäinen ja tuossa lopussa on jyrkkä mutkakin, varoitteli Aino Kilpeläinen, joka Janakkalan Karjalaisissa on yksi urheilupuolen vastuuhenkilöistä. Hän arveli, että samanaikaisesti Pyhäjärvellä käytävät veteraanien SM-hiihdot saattavat jonkin verran kaventaa osanottajajoukkoa, mutta toisaalta karjalaiset veteraanihiihtäjätkin pitävät omia kisoja arvossa. Samalla näkee vanhoja tuttuja ”naamoja”.

Janakkalan Karjalaisissa löytyy hyviä hiihtäjiä. Aino Kilpeläisellä on tältä talvelta hallussaan Veteraaniurheiluliiton SM-hopea 70-vuotiaitten sarjassa, Riitta Lehtosella SM-pronssia 55-vuotiaitten sarjassa ja Harri Lehtonen sijoittui 4:nneksi. ”Puoliammattilaiseksi” voidaan tietysti lukea myös Jarmo Kopra, joka on edennyt jo 55-vuotiaitten sarjaan. Mutta varsinainen ”Seniori” näissäkin kisoissa oli oman, järjestävän seuran Kaino Kauranen, josta tietysti kehkeytyi sarjassaan 85-vuotiaat Liiton hiihtokisojen mestari.

- Tänä talvena ei ole tarvinnut lähteä pohjoiseen hiihtämään. Lunta on riittänyt tarpeeksi kotikulmillakin, sanoo Aino Kilpeläinen, joka kuluneena talvenakin on sivakoinut laduilla usean tuhannen kilometrin verran.

Ilahduttavaa oli se, että näihin kisoihin oli saatu myös nuoria hiihtäjiä, aina 12-vuotiaiden sarjasta lähtien.

Tulokset: N 12, 2,5 km: 1. Anna Korpa Janakkalan Karjalaiset 9.42.

N 16, 5 km: 1. Roosa Klemelä Jokioisten Karjalaseura 17.39, Riina Paija (Jok Karj) 18.44.

Naiset 5 km: 1. Auli Aalto (Jan Karj) 18.33, 2. Teija Koskinen Riihimäen Karjalaiset 35.31.

N 35, 5 km: 1. Maria Junnila Turun Karjala-seura 18.46.

N 45, 5 km: 1. Kristiina Nokelainen (Turun K-s) 19.19, 2. Päivi Klemelä (Jok Karj) 19.41.

N 55 2,5 km: 1. Riitta Lehtonen (Jan Karj) 7.05, 2. Marja-Leena Klemelä (Jok Karj) 7.52, 3. Merja Soljanne (Rmäen Karj) 10.38.

N 60, 2,5 km: 1. Mirja Valkeapää Valkeakosken Karjalaiset 8.06, 2. Satu Kiviharju Hämeenlinnan Karjalaseura 11.55, 3. Marja-Liisa Soljanne (Rmäen Karj) 17.38.

N 65, 2,5 km: 1. Heli Inkinen (Rmäen Karj) 13.09.

N 70, 2,5 km: 1. Aino Kilpeläinen (Jan Karj) 8.48.

M 12, 2,5 km: 1. Jaakko Lahti (HMLn Karj) 7.39.

M 14, 2,5 km: 1. Atte Oinaskallio (HMLn Karj) 8.42.

M 16, 5 km: 1. Kalle Nokelainen Forssan seudun Karjalaseura 14.54, 2. Joose Bister (Fors s. Karj) 15.09.

M 35, 10 km: 1. Matti Eskola Lammin Karjalaseura 28.30.

M 45, 5 km: 1. Jari Valkama (Jan Karj) 13.38, 2. Harri Henttonen Kirvun pitäjäseura 14.28, 3. Markku Nokelainen (Fors s. Karj) 16.54.

M 50, 5 km: 1. Jarkko Lehto (Turun Karjalaseura) 19,28.

M 55, 5 km: 1. Jarmo Kopra (Jan Karj) 13.06, 2. Pauli Pesonen Turun Kar) 14.25, 3. Jaakko Pärssinen (Jan Karj) 15.04, 4. Tapio Eerola (Turun Karj) 17.49, 5. Taisto Siira Artjärven Karjalaiset 19.59.

M 60, 5 km: 1. Pekka Kiviharju (HMLn Karj) 18.07, 2. Oiva Jaakola (Rmäen Karj) 18.09, 3. Rauno Toivola (Artj Karj) 19.54.

Aino ja Kauko Kilpeläinen vastasivat Turengin Sarastuksen luotettujen joukkojen kanssa siitä, että ladut olivat hyvässä kunnossa ja mitoitus tilanteen mukaan.

Kilpaveikot lähdössä ladulle. Kirvun Vilkkaan miehillä on jo numerot näkyvillä. Heikki Ovaska (32) tuli toiseksi, Ville Salminen viidenneksi, kun Antrean poika Juhani Rahkonen pitää vielä fleeceliivin harteillaan. Jussi tuli kisassa neljänneksi, mutta kuluneena talvena ei mies ollut ehtinyt paljon suksilla olla.

M 65, 2,5 km: 1. Pekka Multanen (Jan Karj) 6.21, 2. Tuomo Nurmikumpu (Jan Karj) 7.14, 3. Jouko Hakala Nurmijärven Karjala-seura 9.16.

M 70, 2,5 km: 1. Ahti Laakso (Artj Karj) 7.29, 2. Heikki Ovaska Kirvun pitäjäseura 7.58, 3. Raimo Vanninen E-S:n Lumivaaralaiset 8.14, 4. Juhani Rahkonen (Jan Karj) 8.20, 5. Ville Salminen (Kirvun ps) 9.16.

M 75, 2,5 km: 1. Erkki Peussa (N-järven Karj) 8.19., 2. Teuvo Nokelainen (HMLn Karj) 8.50, 3. Tauno Oinaskallio Hämeenkosken karjalaiset 10.28.

M 80, 2,5 km: 1. Vilho Näräkkä Humppilan Karjalaiset 9.52.

M 85, 2,5 km: 1. Kaino Kauranen (Jan Karj) 12.54.

Niin se Jaakko Lahti pyyhkäisi Anna Kopran ohi, että lumi pöllysi. Molemmat kilpailivat nuorimpien osallistujien sarjoissa.

Jarmo Kopra on kokenut urheilija ja piti pintansa tutuissa maastoissa 55-vuotiaitten sarjassa. Tässä hän saa palkintonsa Karjalan Liiton urheilutoimikunnan edustajalta Tarmo Jantuselta.

Kesällä laulua ja aurinkoa!

Karjalaiset laulujuhlat Helsingissä

Karjalan Liiton kesäjuhlat ovat 70-vuotisjuhlavuonna karjalaisina laulujuhlina 17.-20.6. Helsingissä, jolloin pääkaupungin uskotaan täyttyvän karjalaisista ja karjalaisjuurisista sekä karjalaisesta laulusta ja musiikista.

Monipuoliseen ohjelmaan kuuluvat niin seminaarit, konsertit, kansantanssiesitykset, yhteislauluilta, piirakkakilpailut, hengelliset tilaisuudet, kyykän SM-kisat, Karjalan maraton sekä luonnollisesti juhlat ja juhlakulkue. Ohjelmaa on ”vunukasta vaijaan”. Juhlat levittäytyvät moneen paikkaan, lauantain avajaiset ja sunnuntain päiväjuhla ovat Töölön jalkapallostadionilla. Juhlakulkue lähtee Senaatintorilta. Töölön kisahallissa on lauantaina ja sunnuntaina karjalainen tori: pitäjäesittelyjä, joissa myös Antrea on esillä, sekä myyntipöytiä. Tarjolla on mm. monenlaisia käden taitajien tuotteita leivonnaisista käsitöihin. Kisahallissa on myös sukututkijoiden päivystys.

Ohjelmasta voi poimia kiinnostavina yksityiskohtina mm. torstain elokuva-, teatteri- ja kirjallisuusseminaarin karjalaisesta luovuudesta ja identiteetistä Karjalatalolla, perjantaina laulu- ja musiikkiseminaarin Karjalatalolla, yhteislaulutilaisuuden Soutustadionilla ja Runon ja laulun illan Jollaksessa karjalaisten kesäkodilla, lauantaina kuorokavalkadin Sibelius Akatemiassa sekä juhlatanssit Karjalatalolla. Sunnuntaina ennen juhlakulkuetta ja päiväjuhlaa on liturgia Uspenskin katedraalissa ja messu Tuomiokirkossa. Iltaisin on tarjolla Johannes Virolaisesta kertova näytelmä Aleksanterin teatterissa.

Ohjelma kokonaisuudessaan hintatietoineen löytyy Karjalan Liiton sivuilta www.karjalanliitto.fi ja Ajankohtaista karjalaista asiaa -lehdestä 1/2010. Kannattaa ottaa Karjala-kortti mukaan, sillä sen myötä saa alennuksia pääsylipuista. Tänä vuonna juhlille on lyhyt matka – sellaisenkin, joka ei ole niillä aiemmin käynyt, kannattaa nyt käydä kokemassa elämyksiä, tapaamassa tuttuja, tutustumassa uusiin ja siten elävöittää yhteyttä omiin karjalaisiin juuriinsa.

Karjalaisten kesäkoti Jollaksessa
kutsuu tutustumaan

Helsingin Jollaksessa kallioisella rinteellä meren rannalla on valkoinen huvila, vuonna 1886 rakennettu Bergsundin huvila, joka vuokrattiin 1970 Helsingin kaupungilta karjalaisten kesäkäyttöön. Tätä Karjalaisten kesäkotia hallinnoi Pääkaupunkiseudun Karjalaisyhteisöt Pääsky, joka perustettiin tuolloin 40 vuotta sitten ylläpitämään ja kehittämään yhteistyötä karjalaisyhteisöjen kesken sekä edistämään karjalaisen kulttuurin ja perinteen säilymistä.

Kesäkoti on avoinna toukokuun lopusta syyskuun alkuun, muina aikoina sopimuksen mukaan. Alueella voi oleskella päivän tai pidempiä aikoja. Perhe- ja tilaussauna on jäsenten käytössä. Kahvio on auki tiistaista sunnuntaihin klo 11-19. Kesäkotia voi käyttää perhejuhliin, kokouksiin ja koulutustilaisuuksiin ja Karjala-kortilla saa 10 %:n alennuksen käyttömaksuista. Kesäkodilla on vuodepaikkoja 15 henkilölle, keittokatos, mikro, jääkaappi, kaasugrilli sekä keitto- ja ruokailuvälineet, puulämmitteinen rantasauna perheille ja ryhmille, takkahuone, uimaranta sekä vuokrattava soutuvene.

Kesäajan ohjelma

Kesäkauden avajaiset ovat lauantaina 22.5., jolloin on kirpputori klo 12:sta alkaen ja avajaiset klo 13.

Helsinki-päivänä 12.6. kesäkodilla avoimet ovet ja kulttuuriohjelmaa sekä yhteislaulutuokio.

Runon ja laulun iltaa vietetään Karjalaisten kesäjuhlien yhteydessä perjantaina 18.6. klo 18. Illan aikana on mahdollisuus myös saunoa (naiset klo 18.30-20.00, miehet klo 20.00-21.30) ja paistaa makkaraa. Kahvio on auki klo 22:een asti.

Juhannusaattona perjantaina 25.6 on perinteinen juhannusjuhla. Mahdollisuus ruokailla ja saunoa (naiset klo 13-15, miehet klo 15-17). Klo 18 on lipun nosto, klo 19 lasten kokko ja klo 21 varsinainen kokko säävarauksella.

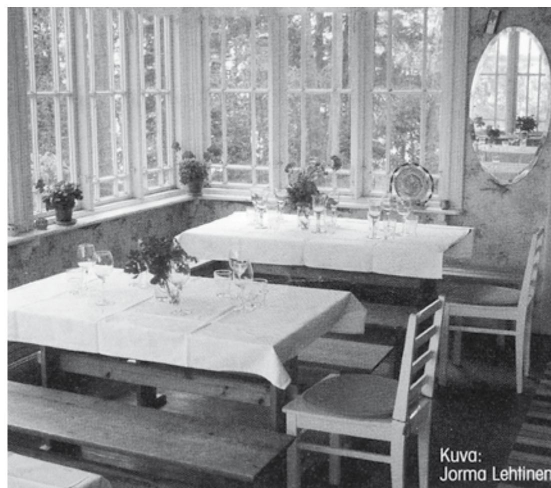
Yhteislauluilta torstaina 15.7.

Taiteiden Yönä perjantaina 27.8. kesäkodilla on avoimet ovet ja kulttuuriohjelmaa sekä yhteislaulutuokio.

Kesäkauden päättäjäiset lauantaina 4.9.

Kesäkodin yhteystiedot löytyvät www.jaakkima.com/Paasky.html

Pirjo Tiippana

Kuva: Jorma Lehtinen

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt 2010

Puheenjohtaja Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki, puh (019)751518, 050-5758316
pentti.talja@hyria.fi
Varapj. Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki, reijo.martikainen@mavi.fi
Sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki, puh 050-5253891
pirjo.tiippana@jippii.fi
Hallituksen muut jäsenet:
Veikko Partanen, Vapaalankuja 7, 01650 Vantaa, puh. 0400-871 946
Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala; puh. (03) 6881898, 0400-847023
raakel.henttonen@aina.net
Erkki Salli, Harjutie 1 B 12, 12100 Oitti, puh. (019)785 286, 0500-483071
Hannu Ruhala, Laurinmäenpolku 3 A 1, 00440 Helsinki, puh. 0400-951781, h.ruhala@luukku.com
Pirjo-Riitta Rintanen, Kivelänkatu 1 C 13, 00260 Helsinki, puh. 0400 825 453, pirjo.riitta.rintanen@kolumbus.fi
Liisa Mikkola, Rinnetie 45 F, 13100 Hämeenlinna; puh. (03)6756557, 040-7578773

Rahastonhoitaja Sirkka Juvonen, Kuusitie 26 C 14, 12100 Oitti, puh. (019)785656, 0400-705127
Myyntiasiat Tarmo Jantunen, Lummetie 16 A 4, 01300 Vantaa, puh. 0400-736 617
Jäsensihteeri Jukka Talja, Kokonkatu 29, 11120 Riihimäki
sähköposti jukka.talja@saunalahti.fi
Pääemäntä Tuula Haapiainen
Teatterivastaava Raili Kekki puh (09) 724 2579
Kuljetusvastaava Anna-Liisa Linna, puh. (03)682 2024

Kunniapuheenjohtaja Oili Korkeamäki, puh (03)7665210, oili.korkeamaki@kolumbus.fi

Hämeenlinna kutsuu Antrea-juhlaan heinäkuussa

Perinteikäs Antrea-juhla pidetään tänä vuonna Hämeenlinnassa. Juhlapäivä on sunnuntai 18. heinäkuuta Poltinahon seurakuntakeskuksessa (osoite Turuntie 34). Tällä kertaa päivän kaikki ohjelma tapahtuu sujuvasti ja mukavasti saman katon alla, niin Jumalanpalvelus, päiväjuhla ja myös ruokailu.

Juhlan ohjelma noudattaa tuttuja perinteitä. Kello 10 alkavassa jumalanpalveluksessa saarnaa rovasti Juhani Muilu. Karjalaan jääneiden vainajien muistopaasien ääreen lähetetään seppeleenlaskijat juhlapaikalta.

Ruokailu alkaa kello 11 ja päiväjuhla klo 13 . Päiväjuhlan juhlapuhujaksi on lupautunut hämeenlinnalainen europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen. Juontajana toimii Katri Vlasov ja osanottajat toivottaa tervetulleiksi Tuula Heinänen.

Juhlaohjelmassa on musiikkia ja lausuntaesityksiä paikallisten taitajien voimin sekä tuttuun tapaan lauletaan myös yhdessä.

Ohjelmasta tiedotetaan tarkemmin paikallisissa sanomalehdissä hyvissä ajoin ennen juhlapäivää.

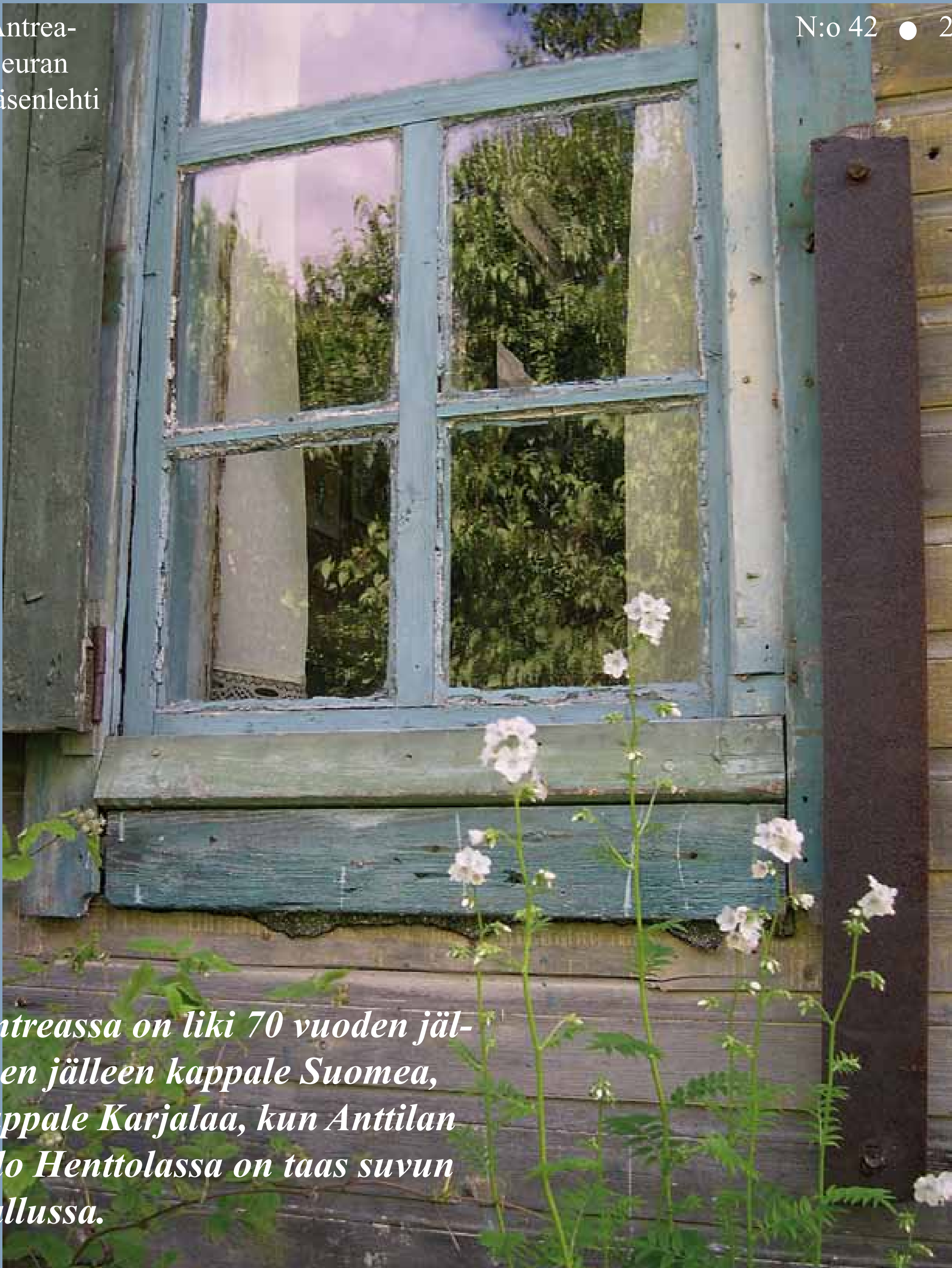
Juhlatoimikunnan puheenjohtaja on Helka Koljonen, jäsenet Annukka Linna, Maija Tomminen, Katri Vlasov, Tuula Heinänen ja Kalevi Talikka.

Antrea-juhlan toimikunta toivottaa teidät sydämellisesti tervetulleiksi viettämään antrealaisten omaa juhlapäivää keskikesäiseen Hämeenlinnaan, Poltinahon viihtyisään seurakuntakeskukseen!

T.H.

JOUKKOKIRJE

Antrealainen

Antrea-
Seuran
jäsenlehti

N:o 42 ● 2010

Antreassa on liki 70 vuoden jälkeen jälleen kappale Suomea, kappale Karjalaa, kun Anttilan talo Henttolassa on taas suvun hallussa.

Antrea-Seura ry:n toimintaa 2011

TAMMIKUUSSA
Tammi-iltamat 22.1. klo 15 Puotinkulman Timjamissa Lopella, Nyynäistentie 1. Enn.ilmoitt. 14.1. menn. Niina Nisulalle, puh. 050-3471225, niina.nisula@pp.inet.fi

HUHTIKUUSSA
Antrealaisten kirkkopyhä Janakkalan kirkossa 10.4 .2011 klo 10.00. Saarna pastori Ulla Kuisma Riihimäeltä. Jumalanpalveluksen jälkeen kirkkokahvit Tarinmaan seurakuntatalolla. Tilaisuuden aiheena on ”Kodin hengellinen perintö”, alustaa pastori Pirkko Arola Riihimäeltä. Mukana mm. Pertti Ruponen.

TOUKOKUUSSA
Antrean kirkonmäen siivousmatka 13.5.-15.5.2011. Ilmoittautumiset Satu Stirkkiselle, puh. 040-8261075.

KESÄKUUSSA
Karjalan Liiton Kesäjuhla Turussa 17-19.6. Sinne tarvitaan Antrean lipulle airueita ja Antrean kilven kantajaa. Jos sinulla on kansallispuku ja mahdollisuus lähteä juhlille, ilmoittaudu puheenjohtajalle, puh. 050-5758316. – Muuten, juhlakulkueen järjestäytyessä, käy aina ilmi, että juhlapukuisia airueita kaivataan. – Eihän sillä ole väliä kenen joukoissa marssit, kunhan vain olet karjalaisten joukoissa.

HEINÄKUUSSA
Mommilanjärven souteluun 16.7. - osallistutaan kahdella veneellä. Nopeampaan veneeseen halukkaat, ottakaa yhteyttä Pentti Taljaan, ja toisen veneen soutajat Heidi Peuraan, puh. 0503589354.
Antrea-juhla 17.7. Janakkalassa.

LOKAKUUSSA
Vuosikokous.

MARRASKUUSSA
Teatteri-ilta

Jäsenenä Antrea-Seurassa

pääset osallistumaan seuran toimintaan ja saat kahdesti vuodessa ilmestyvän Antrealaisen, Antrealainen/Vuoksenrantalainen-lehden. Jäsenmaksu on edelleen 15 euroa ja perheen toiselta jäseneltä vain 5 euroa. Jäsenksi pääset ilmoittamalla nimesi ja osoitteesi seuran sihteerille Pirjo Tiippananalle, puh (09) 701 1818; sähköpostiosoite: pirjo.tiippana@jippii.fi.

Maksa jäsenmaksu tilille 800014-517810 ja muista kirjoittaa pankkisiirtoon nimesi ja tarkka osoitteesi. Maksun saaja on Antrea-Seura ry. .

Itsenäisyyssodat-filmiä vielä myynnissä

Itsenäisyyssodat kotiseudullamme -dvd-levy ja kirja ovat edelleen myynnissä. Nehän kertovat vapaussodan, talvi- ja jatkosodan vaiheista Antrean ja Vuoksenrannan alueilla. Levyn hinta on 30 euroa ja levyn ostaja saa myös tekstin kirjasena. Erikseen ostettuna kirja maksaa 10 euroa. Postitse lähetettynä tulee postituskuluja lisää viisi euroa.

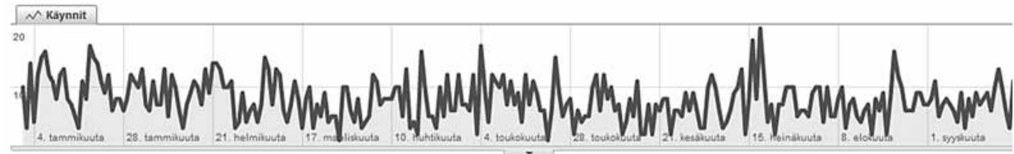
Antrealainen-Vuoksenrantalainen

Antrea-Seuran ja Vuoksenranta-seuran jäsenlehti.
ISSN 0781-2280

Päätoimittaja Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898, 0400-847023; raakel.henttonen@aina.net
os. Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala
Taitto TMI RH-Teksti, Raakel Henttonen
Toimituskunta: Antrealainen: Antrea-Seuran johtokunta
Vuoksenrantalainen:
Martti Talja, puh. (03)7826595, os. Keijutie 1 B, 15700 Lahti
Tatu Vanhanen, puh. (09)8796 771,
os. Suopolku 4 D, 01800 Klaukkala.
Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.

<u>*Pentti Talja*</u>

Antrea netissä

Antrea-Seuran yhtenä perustehtävänä on ollut perustamisvuodesta 1953 lähtien karjalaisen kulttuurin ja perinnetiedon kerääminen ja säilyttäminen. Voidaan todeta, että tässä on onnistuttu hyvin. Kotikyläkirjojen määrä on noin 15. Nämä ovat teoksia, joissa on yleensä kylä tai koulupiiri tai vastaava kuvattu talojen ja usein asukkaidenkin tarkkuudella. Kartalle piirrettynä tämä kattaa noin 85 prosenttia koko entisen Antrean alueesta. Lisäksi on koko Antreaa käsitteleviä suurteoksia kaksi kappaletta samoin kuin Vuoksenrannan kanssa yhteistyössä tehtyjä perinnekirjoja on useita. Tämän lisäksi on sukukirjoja, yksittäisiä henkilöitä kuvaavia ja sellaisia, joita on vaikea ryhmitellä mihinkään näistä. Kirjoja on yhteensä yli 30 ja lisäksi videoita ja DVD-toteutuksia.

Voidaan siis todeta, että tietoa on kerätty, mutta miten kaikki tämä tieto sitten saadaan ihmisten tietoisuuteen ja käsiin. Jos tätä asiaa kysyy keneltä tahansa nuorelta, niin vastaus on varmasti, että katsotaan netistä. Meillä on oma kotisivu www.antrea.fi. Tämä on se kanava, jota meidän on kehitettävä. Tällä hetkellä kävijöitä on keskimäärin kymmenen/päivä. Määrä kasvaa varmasti, kunhan saamme kiinnostavaa luettavaa. Seuran johtokunnan tehtävänä on tiedottaa kaikista tapahtumista, kokouksista jne. Puheenjohtajana voin sanoa, että tässä asiassa on kehitettävää. Eläväksi sivusto saadaan kunhan ihmiset kertovat matkoistaan ja kokemuksistaan Antreassa.

Antrea-Seuran jäsensihteeri, Jukka Talja on tehnyt tilastoa netissä kävijämääristä ja paikkakunnista, joista on otettu yhteyttä.

Oman kotisivun merkitys on myös siinä, että ulkopuoliset voivat ottaa yhteyttä, kun haluavat jotain tietoa luovutetuilta alueilta. Mielenkiintoisin yhteydenotto on toistaiseksi ollut, kun kaksi ranskalaista tutkijaa halusi lisätietoja Antreasta. He ovat mukana ns. Kiertotie-projektissa, jossa kuljetaan maitse vuoden 2011 kulttuuripääkaupunki Turusta kulttuuripääkaupunki Tallinnaan. Matka on kulkenut Antrean kautta ja he olivat jostain tietolähteestä saaneet kuulla Antrean aseman merkityksestä vapaussodan aikana. Vastatessani heille kerroin laajemmin Antreasta. Näiden ranskalaisten on tarkoitus tehdä dokumenttielokuva, joka tekstitetään suomeksi, venäjäksi ja viroksi.

Tietokoneen avulla voidaan mennä myös nyky-Antrean sivuille. Osoite on: www.kamennogorsk.ru. Sieltä löytyy vanhoja kuvia Antreasta, siis ennen viime sotia otettuja. Jos ei kielitaito riitä Kamennogorskin kotisivujen tulkitsemiseen, niin on mahdollista käyttää koneellista käännöstä suomeksi. Se antaa useinkin eriskummallisia tulkintoja, mutta kyllä niistä sen verran pääsee jyvälle, että mistä oikein onkaan kysymys.

Kaikille antrealaisille on kunnia-asia osata käyttää nettiä. Onhan meidän alueeltamme löytynyt maailman vanhin verkko (verkko englanniksi = net).

Sisällön tehokkuus Katsel

Sivun katselut	Yksilöidyt näyttökerrat	Keskimääräinen sivulla käytetty aika	Välitön poistumisprosentti	% poistumisia	$-inc
7 424	**5 174**	**00:00:51**	**55,54 %**	**29,05 %**	**0,0**
% sivuston kokonaismäärästä: **100,00 %**	% sivuston kokonaismäärästä: **100,00 %**	Sivuston keskiarvo: **00:00:51** (0,00 %)	Sivuston keskiarvo: **55,54 %** (0,00 %)	Sivuston keskiarvo: 29,05 % (0,00 %)	Sivu: 0,00

	Sivu (Ei mitään)	Sivun katselut ↓	Yksilöidyt näyttökerrat	Keskimääräinen sivulla käytetty aika	Välitön poistumisprosentti	% poistumisia
1.	/pilcq/antrea/	938	635	00:01:18	36,47 %	39,45 %
2.	/pilcq/antrea/tapahtumia.html	792	456	00:00:22	35,48 %	12,75 %
3.	/pilcq/antrea/kuvia.html	625	422	00:00:12	0,00 %	7,36 %
4.	/pilcq/antrea/uutisia.html	585	318	00:00:13	20,00 %	5,30 %
5.	/pilcq/antrea/index.html	528	323	00:01:01	53,06 %	23,86 %
6.	/pilcq/antrea/kauppa.html	481	345	00:00:55	59,83 %	28,90 %
7.	/pilcq/antrea/yhteys.html	429	326	00:00:45	58,00 %	28,21 %
8.	/pilcq/antrea/apuraha.html	311	235	00:02:02	57,65 %	51,13 %
9.	/pilcq/antrea/antrean_esa.html	270	198	00:00:14	0,00 %	3,33 %
10.	/pilcq/antrea/antrean_seurakunta_1.html	206	160	00:02:05	64,22 %	43,20 %

Antrealaiset juhlivat Hämeenlinnassa

Antrea-juhlan juhlapuhuja europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen, puolikarjalainen- puolipohjalainen "iloinen häjy" muisteli kotikaupungissaan Hämeenlinnassa, miten pohjalaiset äidin vanhemmat olivat ihmetelleet sitä "hospoti pomiluita" ja vaaleaa leipää minkä karjalaiset toivat tullessaan.

- Ja niitä juttuja Karjalasta, missä kaikki oli kaunista ja yhtä käen kukuntaa ja iloista mieltä. Kun jatkosodan alettua karjalaiset pääsivät takaisin konnuilleen, pyyteli evakkoperheen emäntä isäntäväkeä kylään Karjalaan. Kun vastaus oli kuitenkin varsin epäileväinen, torjuva, heläytti emäntä: "Voi sinnuu! Taivaass sit tavataa." – Mutta niin vain talon tytär lähti Karjalaan ja aikanaan löytyi se karjalainen mieskin.

Juhlasta veivät Marja-Leena Keskinen ja Antti Linna kukkatervehdykset Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille Hämeenlinnan kirkon puistoon ja Vanajan kirkolle.

Tuosta omakohtaisesta kulttuurien rinnakkaiselosta Sirpa Pietikäinen laajensi juhlapuheensa koskemaan eri kansoja ja kulttuureja, joihin hänellä tietysti on oiva näköalapaikka Euroopan parlamentissa. Se on jo nähtävissä, että monikulttuurisuus ei hävitä kulttuurien erikoispiirteitä. Päinvastoin, kulttuurit vahvistuvat.

Ja uutta karjalaisuutta on jo näkyvissä ja uusin keinoin.

Europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen Hämeenlinnassa:

Monikulttuurisuus vahvistaa kulttuureja, ei vähennä niitä.

Pitäjäjuhlan järjestelyistä päävastuun kantaneet Helka Koljonen ja Tuula Heinänen olivat ovella vastaanottamassa juhlapuhujaa, europarlamentaarikko Sirpa Pietikäistä. Ja juttuhan alkoi käydä heti puolin ja toisin.

Vuoksen Säätiön kannustusapurahat myönnettiin taiteen maisteri Tuomo Hutrille (vas.), joka oli saanut Jussi-patsaan parhaasta filmikuvauksesta, tohtoriksi väitelleelle Timo Partaselle ja opetusneuvos Antti Henttoselle Antrean ja Vuoksenrannan rintamia kolmessa sodassa käsitelleen dvd-filmin käsikirjoituksesta.

Juhlakansa kerääntyi juhlan väliajalla vilvoittelemaan juhlapaikan, Poltinahon seurakuntalon terassille. Päätä muita pidempänä pihalla näkyi myös juhlassa esiintynyt oopperalaulaja Pekka Kuukka. Hänenkin isänsä suku juontaa Antreaan.

- Isäni oli kotoisin Viipurista. Minulta on sieltä, isän kodista muistona leikkuulauta, kukkamaljakko ja viisi valokuvaa, sanoo suhteestaan Karjalaan Antrea-juhlan juhlapuhuja, europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen. – Ne viisi valokuvaa ovat otoksia lähinnä isovanhemmista, henkilökuvia kaikki.

- Koen, että minulla on monta identiteettiä. Äitini on pohjalainen. Se ei suinkaan vähennä mitään karjalaisuudesta, vaan värittää sitä. Olenkin sanonut olevani iloinen häjy, sanaili Pietikäinen saapuessaan kotikaupungissaan Hämeenlinnassa pidettyihin Antrea-juhliin Poltinahon seurakuntatalolle. Tuosta heimojen ristiriitaisestakin vaikutuksesta omaan persoonaansa hän myöntää kauniisti pyydettäessä menevänsä vaikka viiteen solmuun, mutta auta, jos joku käskee, sitten ovat kaikki tassut tanassa. Ääripiirteitä on kuitenkin elämä hämäläisessä elinympäristössä tasannut.

Pietikäinen palautti mieleen niitä

suutta ja miettimään mihin saakka meidän tulee mennä mukaan. Pietikäinen haluaa uskoa, että karjalaiset kovan kohtalon läpikäyneinä osaavat suhtautua kotiseutunsa jättämään joutuneihin muita lempeämmin. – Kuinka lienee?

Uutta karjalaisuutta on puhujan mielestä jo näkyvissä. Se heijastuu muun muassa entistä innokkaampana juurien etsintänä.

- Kun se vanha karjalaisuus, se täti ja se tapa siirtyy muistoihin, tulee into löytää niitä vanhoja asioita, tallettaa ja edelleen kehittää niitä. Sitä tietä karjalaisuus uudistuu. Tärkeätä on myös hakea omia karjalaisia tapoja ja käyttäytymistä sekä toteuttaa niitä.

Pietikäinen myöntää näissä asioissa oltavan tärkeiden, suorastaan pyhien asioiden äärellä. Niissä on sydän ja tunne mukana. Siksi niiden johdosta saattaa syntyä ristiriitoja. – Eiväthän samantekevät asiat nosta tunteita.

- Ilman erilaisuutta suomalaisuus, koko ihmiskunta, olisi paljon köyhempi. Sirpa Pietikäinen kiitti koko juhlayleisöä karjalaisuuden ylläpitämisestä ja sen esille tuomisesta.

~~~~~~

Riitta Hietanen ja Kari Salmenoja esittivät yleisön hiljentäneen ja toisinaan nauruun tyrskäyttäneen dialogin, jossa esille tulivat niin karjalaisuus kuin ihmisen elämä kaikkinensa.

Komeasti kumartavat esityksensä päätteeksi oopperalaulaja Pekka Kuukka ja flyygelin takana ollut Tapio Mäenpää.

Euroopan Unioniin liittymisen aikoja, joita leimasi Suomessakin pelko oman identiteetin katoamisesta. Vaan kuinka on käynyt?

- Mitä kirjavammassa joukossa ollaan sitä tärkeämmäksi oma identiteetti on käynyt.

Yhdysvalloissa, kaikkien kansallisuuksien ”sulatusuunissa” ihmiset muistavat omat perimänsä ja kulttuuripiirteensä ja edelleen vahvasti ylläpitävät niitä niin juhlissa kuin arjessa. Euroopan alueellisuudesta puhutaan. Ja kuten on nähty, pizza ei poista karjalanpiirakan suosiota. Ne eivät kilpaile keskenään, vaan eri ilmiöt tukevat toisiaan.

Sitten on tuo sosiaalistaloudellinen puoli, jossa leivästä pitäisi riittää puolikas toisillekin. Erilaisten eurooppalaisten elämäntapojen kirjo opettaa, joskus hankalallakin tavalla, suvaitsevaisuutta. Siinä Pietikäinen vertasi aikaa evakkojen tuloon muuhun Suomeen, jossa saattoi kestää kauankin ennen kuin osattiin arvostaa sitä mitä hyvää karjalaiset toivat tullessaan. – Samantapainen tilanne meillä on tänä päivänä maahanmuuttajien suhteen.

- Joudumme kohtaamaan erilai-

Nuorilla on uudet keinot

Tuota karjalaisen kulttuurin muutosta toi esille jo tervehdyssanoissa juhlatoimikunnan jäsen, toimittaja Tuula Heinänen. Nuoria kun ei näytä kiinnostavan järjestötoimintaa, vaan siellä istutaan Facebookissa, siinä naamakirjassa. Mutta kas kummaa, sinne nettiin nuoret ovat vieneetkin karjalaisuuden. Facebookissa on karjalaisuusryhmissä jo yli 3000 innokasta jäsentä, joilla riittää kiinnostusta etsiä juuriaan ja tietoja suvustaan.

- Siellä hehkutetaan omia kokemuksia, muistellaan mummoja ja jopa löydetään omasta elämänpiiristä etäällä eläneitä sukulaisia.
~~~~~~

- Tuosta joukosta saattaa hyvinkin nousta toimijoita karjalaisseuroihin ja järjestöihin, kun kiinnostus kehkeytyy haluksi olla mukana yhteisissä pyrkimyksissä, viritti Heinänen uskoa karjalaisuuden katoamattomuuteen ja sen uusiin muotoihin.

Heinänen muistutti, että vielä 1970-luvulla karjalaisuuden säilyminen oli paljon uhanalaisempaa kuin tänä päivänä. Noina suomettumisen vuosina karjalaisten ei suotu kovin julkisesti puhuvan tunteistaan, kaipuustaan ja kokemistaan menetyksistä. Nykyisin karjalaisteemat nostetaan arvostaen esille, siitä hyvänä esimerkkinä on Yle 1:ssä kuultava mittava ohjelmasarja Karjalainen heinäkuu.

Tuula Heinänen sanoo kasvaneensa sydänjuuriaan myöten karjalaiseksi: se on kielen ja mielen kokonaislaatua, huumorintajua, neuvokkuutta ja aloitteellisuutta, myös yhteisöllisyyttä.

- Karjalaisten seurassa tunnen olevani kotona, omieni joukossa, hän totesi.

Soutamalla yhteistyötä

Aivan samaa mieltä karjalaisten saamasta julkisesta arvostuksesta etenkään mediassa ei ollut Antrea-Seuran puheenjohtaja Pentti Talja, jonka mielestä viime aikoihin asti karjalaisuus ei ole ollut mitenkään mediaseksikästä. No, pääsihän 70 vuottaan juhliva Karjalan Liitto ja sen marssiva kansa muutamaksi minuutiksi television uutisiin, kun taas samanaikaisesti Ruotsin prinsessan häitä juhlittiin kuuden tunnin edestä.

Taljaa harmitti etenkin Liiton huhtikuussa järjestämä juhlava seminaari, joka arvokkaine ja antoisine esitelmineen jäi tyystin ilman julkisuutta, vaikka tilaisuuden alkuvaiheita juhlisti sekä presidentin että pääministerin läsnäolo.

Talja toi terveisiä tuoreeltaan Mommilanjärven soutelusta, jossa oli mukana jopa kolme antrealaista venekuntaa. Mutta vieläkin antrealaisten paraskin venekunta hävisi niin Kirvulle kuin vuoksenrantalaisillekin. Antrealaisten veneessä oli pari soutajaa nyky-Antreastakin, sillä heitä on haluttu perehdyttää tällaisiin tapahtumiin. Onhan täältä menossa kuukauden päästä venekunta Vuokselle soutamaan.

Pentti Talja tähdensi sitäkin, että näitä yksityisiä teitä ja ihmissuhteita myöten on nyky-Antreaan levitettävä edelleen tietoa menneestä. Siellä ei koulussa opeteta mitä sodan aikaan tapahtui. Vielä nytkin nuoret soutajat kysyivät, miksi suomalaiset lähtivät pois Karjalasta...

Isot juhlat pienen joukon voimin

Pitäjäjuhlassa on jo usean vuoden ajan Vuoksen Säätiö jakanut kannustusstipendejä. Tällä kertaa hallintoneuvoston puheenjohtajalla, kunnallisneuvos Eino Kilpiäisellä oli kolme stipendiä jaettavana. Ansioistaan stipendin saivat opetusneuvos Antti Henttonen, taiteen maisteri, elokuvaaja Tuomo Hutri ja fil. tohtori Mika Ruponen. Neljännen on saanut jo aiemmin arkeologi Hannu Takala.

Musiikillisen annin toivat oopperalaulaja Pekka Kuukka ja Carita Erkkilä tyttöineen. Riitta Hietanen ja Kari Salmenoja olivat koostaneet lukuisten kirjailijoiden ja runoilijoiden teksteistä sykähdyttävän esityksen, jossa käytiin läpi niin karjalaisuutta kuin naisen ja miehen suhdetta ja elämää hamaan harmaantumiseen asti.

Hämeenlinnassa järjestetyn pitäjäjuhlan oli koonnut varsin pieni tekijäjoukko, mutta se oli saanut aikaiseksi erittäin onnistuneen ja anniltaan rikkaan juhlan. Juhlatoimikuntaa oli vuosikymmenten kokemuksella vetänyt Helka Koljonen ja uusina tekijöinä mukana olivat nyt Tuula Heinänen ja Katri Vlasov. Keittiöstä vastasivat Maija Tomminen ja Anna-Liisa (Annukka) Linna. Katri myös juonsi juhlan käyttäen ”punaisena lankana” Huugo-enonsa armeija- ja sota-aikana kirjoittamia kirjeitä. Juhlassa tarvittavan kaiken säestyksen hoiti loistavalla ammattitaidollaan Tapio Mäenpää.

Ensi kesänä Antrea-juhlan järjestävät Janakkalan Karjalaiset, jonka puheenjohtaja Milja Valli kutsun esittäessään heitti haasteen juhlakansalle tulla paikalle mahdollisuuksien mukaan kansallispukuun pukeutuneena.

Raakel Henttonen

Aivan juhlan viimeisiin ohjelmanumeroihin kuului Carita Erkkilän kaunis lauluesitys ja oman viehättävän lisän toi tyttöjen laulu. Kainosti ja kauniisti esiintyivät Elli ja Salla Erkkilä sekä Inka Särestö.

YH:n aikana valmistauduttiin talvisodan koviin koettelemuksiin

Antti Henttonen

Toisen maailmansodan uhka muuttui todeksi syksyllä 1939. Saksa hyökkäsi 1. syyskuuta Puolaan, jolloin Englanti ja Ranska julistivat sodan sille. Se alkoi. Neuvostoliitto kiirehti Puolaan saaliinjakoon. Saksan kanssa elokuussa tekemänsä etupiirijaon mukaisesti se näennäisneuvottelujen jälkeen miehitti Baltian maat. Lokakuun 5. päivänä se kutsui myös Suomen edustajat Moskovaan "neuvottelemaan konkreettisista kysymyksistä". J.K. Paasikiven ja Väinö Tannerin johtama valtuuskunta matkusti sinne 9. lokakuuta kansalaisjoukkojen saattelemana..

Suomi päätti kutsua suojajoukot palvelukseen 6. lokakuuta. Yleinen kaikkia reserviläisiä koskeva kutsu ylimääräisiin harjoituksiin annettiin 10. lokakuuta. (Kertausharjoitus-termiä ei voitu vielä käyttää.)

Antrean pioneerisuojeluskuntalaisista jo syyskuussa kaiken varalta suunniteltu Erillinen Moottoriponttonipataljoona kutsuttiin palvelukseen samanaikaisesti suojajoukkojen kanssa. Samana iltana hälytettiin myös lottia kirkonkylään puolustusvoimien harjoitustalolle. He luulivat, että kyseessä oli koehälytys ja harjoitus niihin tehtäviin, joihin heidät oli liikekannallepanon varalta ennalta määrätty. Mutta kun miehiä alkoi pimeässä illassa saapua autojen ja polkupyörien valoissa yhtämittaisina jonoina, selvisi, ettei nyt ollut kyse harjoituksesta.

Muonitus

Muonituspäällikkö Tilda Pylkkäsen johdolla oli jo sinä yönä valmistettava ruokaa sadoille miehille. Aamuyöllä klo 02.30 oli ensimmäinen muonituspaikka kunnossa, ja siitä alkoi seitsemän kuukauden yhtämittaisen toiminta. Opettaja Tilda Pylkkänen oli viime päivät valmistellut asemaseudun uuden suojeluskuntatalon 8. lokakuuta pidettäväksi suunniteltua vihkimisjuhlaa, mutta juhla vaihtui arjeksi.

Lähipäivinä muodostettiin kolme muuta ruokailupaikkaa. Ne sijaitsivat edellä mainitussa Harjoitustalossa, Itä-Suomen Raakasokeritehtaan ravintolarakennuksessa, Talikkalan kansakoulussa ja uudessa suojeluskuntatalossa. YH:n aikana järjestettiin muonituspaikat vielä Pullilan ja Kuparsaaren ilmavalvonta-asemille, Hannilan, Kavantsaaren ja Kalalammin viestiryhmille, Kavantsaaren ja Putkolanjoen siltavartioille sekä sodan alettua Vuoksen selkien jäätikköjä Salo-Kekkilässä mahdollisilta desanteilta vartioivalle suojeluskuntajoukkueelle. Asemaseudun ilmapommitusten tuhottua sk-talon ja sokeritehtaan ruokalan muonitus siirrettiin Silvosen tehdasrakennukseen. Kun lähiseudulla ei enää ollut isommaksi ruokailupaikaksi sopivaa rakennusta, jaettiin muonitettavat pienempiin ruokakuntiin ilmavaaralta suojassa oleviin pikkurakennuksiin, jolloin lotat ja ruokailuvälineet hajaantuivat ympäri kylää.

Antrean lottien vuosikokous 1933. Eturivissä kolme puheenjohtajaa: toinen vasemmalta Tiila Puranen, seuraavana Olga Hytönen, sitten Helmi Silvonen. Seuraavana, kukat sylissä, muonituspäällikkö Tilda Pylkkänen.

Ruokaa kului. Kuukausittaiset muona-annokset vaihtelivat 10 000 ja 21 000 välillä. Lokakuusta huhtikuuhun valmistettiin noin 95 000 ateriaa. Pitkin talvea oli lisäksi satunnaisia ja ylimääräisiä muonituksia. Lotat huolehtivat myös työryhmien ja ohi kulkevan siirtoväen muonituksista varsinkin pitäjän alueella olevilla rautatieasemilla. Heitä oli apuna myös sotilaskeittiöissä, mm. Kalalammilla oli panssarijunan miehistön muonitus lottiemme vastuulla.

He ylläpitivät myös kahdeksaa kanttiinia.

IPAKin viestintälotat

Lokakuun 6:ntena kokoontuivat Kunnantalolle ilmapuolustusaluekeskuksen IPAKin hoitajiksi koulutetut yhdeksän viestintälottaa. Myöhemmin ryhmää täydennettiin neljällä lotalla. He olivat saaneet ilmavalvonta- ja viestikoulutusta ja hoitivat puhelinpäivystystä ensin kolmessa ja sitten kahdessa vuorossa.

Työ sujui alusta alkaen hyvin ja muuttui sodan alettua vaativaksi ja jännittäväksi. Joulukuussa keskus siirrettiin kirkonkylän keskeltä suojaisempaan paikkaan Rovastinpappilaan. Rintaman lähestyessä ryhmän kokoonpanoon tuli muutoksia, kun muutamat lottaäidit joutuivat lähtemään lastensa kanssa evakkomatkalle.

Lääkintälottakurssin sidontaharjoittelua tohtori Purasen opastuksella 1920-1930-lukujen vaihteessa. Lääkärin edessä kasvot suoraan kameraan päin ylhäällä Dagmar Wager ja alempana Tiila Puranen.

Puhelinkeskukset

Kirkonkylän, Antrean aseman, Hannilan, Kalalammin ja Kavantsaaren puhelinkeskukset toimivat alusta alkaen kovalla kiireellä. Varsinkin kirkonkylän ja Antrean aseman keskuksissa oli jatkuva paine.

Keskukset sijaisivat uhanalaisilla paikoilla. Aseman seutua pommitettiin 43 kertaa, jolloin keskus vaurioitui ja sortui lopulta kokonaan. Lattialla makaavat lotat säilyivät kuitenkin vahingoittumattomina. Myös Hannilassa keskustalo hajosi, mutta sielläkin lotat pelastuivat. Kirkonkylän keskus siirrettiin ensimmäisten sirpalevaurioiden jälkeen suojaisempaan paikkaa Rovastinpappilaan.

Kirkonkylän keskuksessa oli hälytysvalmiina 10 lottaa, Aseman keskuksessa kahdeksan, Hannilassa kuusi ja Kavantsaaressa kolme. Kun keskuksiin lisättiin valvontaosastot, kasvoivat niiden henkilömäärät.

Ilmavalvonta-asemat ja kansliatyöt

Ilmavalvonta-asemat olivat aluksi Antrean asemalla (6 henkeä), Pullilassa (9), ja Kuparsaaressa (6). Ensiksi mainittu siirrettiin myöhemmin kirkontorniin. Tehtävä ilmavalvonnassa oli raskas ja vaarallinenkin.

Lääkintälottakurssi 1930-luvun alkupuolella. Keskirivssä keskellä kurssin pääsuunnittelija ja vetäjä SK-lääkäri Väinö Puranen ja keskirivssä toisena vasemmalta lottien silloinen lääkintäpäällikkö Tiila Puranen.

Lottia tarvittiin myös kansliatehtäviin. Heitä toimi suojeluskunnan esikunnassa, Moottoriponttonipataljoonan esikunnassa, varastojen kirjureina ja nimismiehen kansliassa.

Lääkintähuolto

Joulukuun alussa perustettiin useita pieniä ensiapuasemia, joissa lotat hoitivat pieniä vammoja, vilustumisia, paleltumisia jne.

Sk-lääkärinä toimivan kunnanlääkäri Väinö Purasen ohjaamana. Kirkonkylän kirjastotalossa oli ensiapuasema sairastupineen. Siellä hoidettiin 27 potilasta ja ensiapuasemilla noin 700 henkeä. Sairastuvan henkilökuntaan kuuluivat lottien aikaisempi lääkintäpäällikkö, kunnanlääkärin rouva Tiila Puranen ja tytär Anja Puranen sekä lääkintälottakoulutuksen saanut Marja-Liisa Kekki. Ilmapommi vaurioitti 19. helmikuuta rakennusta pahoin, mutta hoitajat ja potilaat, joiden joukossa oli mm. Summan rintamakomennuksella paleltumia saaneita sk-nuorukaisia, säilyivät hengissä.

Muita ensiapuasemia oli Koljolassa, Hannilassa, Noskuassa, Antrean asemalla, Talikkalassa ja Kuparsaaressa. Ylä-Vuoksen maamieskoulussa sijaitsi sotilassairaala, joka siirrettiin sodan loppuvaiheissa muualle. Sielläkin oli antrealaisia lääkintälottia työssä.

Antrean kautta kulki itäisempien Kannaksen pitäjien siirtolaisia. Osa heistä pysähtyi Antrean sivukyliin lepäämään ja odottamaan kulkuohjeita. Kunnanlääkäri Väinö Puranen järjesti terveydenhoitajalotta Enni Kylämän kanssa matkalaisten hoitoa edistäviä kursseja. Evakkojen mukana lähetettiin kuhunkin kylään lääkintälotta hoivaamaan ja rohkaisemaan heitä. Lääkintäpäällikkö, apteekkari Salli Nieminen antoi näille lotille ohjeita yksinkertaisissa sairauksissa tarvittavien lääkkeiden ja ensiapupakkausten käytöstä.

Varuspalvelu

Varuslotat toimivat Hilja Jaakonsaaren johdolla varustevarastossa apulaisina, ompelivat lumipukuja, kutoivat sukkia, kintaita, polvenlämmittäjiä ja päänsuojuksia, neuloivat paitoja, housuja, ja puseroita sekä parsivat niitä. Tässä työssä olivat mukana lähes kaikki pitäjän naiset. Hannilan, Kavantsaaren, Ylä-Vuoksen ja Noskuan lotat pesivät sotilaiden vaatteita.

Muu toiminta

Sodan alkuvaiheessa Antrean lotat hoivasivat ohikulkevia siirtolaisia ruokkien ja lypsäen heidän lehmiään, mutta jo ennen joulua he joutuivat saattelemaan omankin pitäjän vanhuksia ja lapsia talviselle evakkotaipaleelle. Näille jaettiin palkansaajien suurkeräyksen tuottona saatuja varoja 30 000 markkaa. Lähteville oli myös kerätty vaatteita ja elintarvikkeita. Rintamalle jatkuvasti lähetettyjen pakettien lisäksi lotat lähettivät yli 2000 pakettia joululahjoiksi.

Joulukuun alussa asettui Antreaan evakkomatkalle joutuneita lottia kannaksen itäisemmistä pitäjistä. Heidät sijoitettiin yhteistyöhön kyläosastoihin.

Kunnianosituksia sankarivainajille

Sankarivainajat täytyi ilmavaaran takia siunata isänmaan poveen usein iltahämärässä. Lotat sitoivat seppeleitä heidän arkuilleen.

Kaksi omaa lottaakin, Alma Henttonen ja Tyyne Olkinuora saateltiin hautaan, Alma ilmapommituksen uhrina sankarihautaan. Tyyne siunattiin pimennetyssä kirkossa kynttilöiden lepattavassa valossa. Hänen hautaan laskuaan juhlisti kammottavan tuntuinen Viipurin kaupungin tulipalojen loimu taivaalla. Sodan päätyttyä saateltiin viimeiseen lepoon myös evakkomatkalla kuollut kunnanlääkäri Väinö Puranen, jota kohtaan tunnettiin kiitollisuutta hänen lotille ja koko pitäjän väestölle antamasta suuresta avusta.

Lopun alkua

Rintaman siirtyessä helmi-maaliskuun vaihteessa taka-asemaan Viipuri–Kuparsaari–Taipale -linjalle tykistötuli ulottui kirkonkylään, jolloin paloivat mm. kansakoulu ja osuus-

Muonituslotilla oli samanaikaisesti omat harjoituksensa kurssien muonituksen yhteydessä. Perunateatteria ja lihan punnitusta 1930-luvulla.

kauppa. Suojeluskunta ja osa lotista siirtyi Taurun ja lottien muu osa Paajalan kylään. Maaliskuun 16. päivä alkoi matka Elimäelle, jossa suojeluskunta majoittui toukokuun alkuun asti Raussilan koululle. Lotat, joita pikkulottien kanssa oli noin 600, olivat hajalla ympäri Suomea, pääosa Hämeessä.

Heidän puheenjohtajansa Helmi Silvonen ja sihteerinsä Salli Nieminen kirjoittivat tuon talven toimintakertomuksen päätössanoiksi: ”Antrean lottien paikallisosasto viimeiseen asti paikallaan pysyen sai nähdä melkein kaiken, mitä sota tuo tullessaan siviiliväestölle. Ensimmäisten siirtolaisten, tavarakuormien ja nääntyvien karjalaumojen ohikulusta alkaen aina kotiemme tuhoutumiseen saakka elimme kaikessa mukana ja teimme mitä voimme hädän lieventämiseksi. Suuria emme aikaansaaneet, mutta halusimme vilpittömästi täyttää velvollisuutemme ja pitää omalta osaltamme ehjänä ketjua rintaman ja kotiseudun välillä.”

Lottien työ ansaitsee kiitollisen kunnioituksemme.

Lottien johtajat
Helmi Silvonen, puheenjohtaja
Saimi Koljonen, varapuheenjohtaja
Salli Nieminen, sihteeri ja lääkintäpäällikkö
Olga Hytönen, rahastonhoitaja
Tilda Pylkkänen, muonituspäällikkö
Hellin Haukka, keräys- ja kansliajaostopäällikkö
Hilja Jaakonsaari, varusjaostopäällikkö
Alma Nikkanen, varastonhoitaja

Paikallisosastoon kuului 19 kyläosastoa, joilla olivat omat johtohenkilönsä.

Antreassa oli lottia ja pikkulottia yhteensä noin 600.

Lähteet:
Hilda Laasonen–Pentti Vuori: Viipurin piirin lottien YH ja talvisota
Helvi Silvonen–Salli Nieminen: Antrean lottien toiminta 6.10.1939 – 30.4.1940

Vesilintumuutot Kannaksen yllä - tiedätkö niistä?

Aktiivisimman lintuharrastuksen jo jättäneenä ovat muistoissani päällimmäisenä jokakeväiset vesilintujen ja hanhien kevätmuutot. Joka vuosi, parinkymmenen vuoden ajan toukokuun jälkipuoliskolla, laskimme parin keväisen viikon aikana Virolahden ulkorannoilta ja saarista satojatuhansia, jopa enemmän kuin miljoonan muuttavaa vesilintua; alleja, mustalintuja, pilkkasiipiä ym. satojen/tuhansien lintujen parvissa sekä arktisia hanhia, etenkin valkoposkija sepelhanhia, myös sadoin tuhansin.

Muutto etenee Suomenlahtea pitkin, keväällä siis lännestä itään lähellä rannikkoa, joskus aivan rannan päällä, joskus valitettavan kaukana merellä. Viipurinlahti kerää näitä muuttajia suppilon tavoin. Parvet ”tulevat sisään” kaupungin päälle, hyvin erottuen paljain silmin. Usein ne sumuisella säällä jäävät pyörimään Viipurinlahdelle ja kaupungin päälle, mutta jatkavat sitten ”suunnan selvittyä” kohti Suomenvedenpohjaa ja Laatokkaa (?). Muutto on Viipurissa voimakkainta aamupäivän/keskipäivän aikaan (Virolahdella aikaisemmin aamulla) ja lintujen lentonopeudesta voidaan arvioida, että ne saavuttavat Laatokan kevätillan koittaessa. Mantereen kohdatessaan parvet nousevat korkeammalle (meren yllä ne lentävät ns. ”pinnassa”) ja näkevät siksi jo Viipurista lähtiessään Laatokan vedet. Muuttoa on päästy seuraamaan Viipurista ym. Luoteis-Venäjältä vasta parikymmentä vuotta suomalaisten toimesta. Neuvostoliitossa lintututkimus oli tiedemiesten työtä ja toki silloin ilmestyi väitöskirjoja, jopa käsikirjoja kuten ”Leningradin oblastin linnut”. Mutta mitä havainnoi Kannaksen asukas tästä maapallonkin mittakaavassa huomattavasta luonnonnäytelmästä ennen vuotta 1939? En ole löytänyt kuvauksia enempää tieteellisissä kuin kaunokirjallisissakaan teoksissa. Harrastettiinko lintutiedettä, lähinnä ajattelen Viipurin, Sortavalan ja Käkisalmen kouluja? Miksi maanviljelijöiltä, kalastajilta, Laatokan laivamiehiltä ym. ei ole jäänyt kuvauksia lintuparvista, kaskuja, sananlaskuja - vai onko ? Näitä olen herännyt kyselemään.

Pohjois-Karjalan Lintutieteellisen yhdistyksen sivuilla selostetaan nykypäivän arctikaa Viipurissa ja Venäjän Karjalassa. Siitä selviää ilmiön koko ja näyttävyys. Kyseessähän siis on Venäjän tundralla, Valkealta mereltä itään aina Uralvuoristoon asti ulottuvalla alueella pesivien vesilintujen, kuikkien, hanhien ja kahlaajien muutto talvehtimisseuduiltaan Itämeren/Pohjanmeren/läntisen Atlantin rannikoilta. Linkki kyseiselle sivulle on: http://www.joensuu.fi/pkl-ty/retket/viipurin_arktika.html

Mikäli teillä on tietoa vesilintumuutoista, pyydän ottamaan yhteyttä, puh. 045 279 7660, sähköposti helge_joutsi@hotmail.com

KUPARSAAREN METSÄSTYSSEURA – karjalaisen jahtiperinteen jatkaja

Timo Suni

Ajatus Karjalaan jääneen kylän nimellä perustettavasta metsästysseurasta kyti vuosia Antrean Kuparsaaren juuret omaavien metsästäjien keskuudessa Etelä-Hämeessä. Tavallaan oltiin rakentamassa tyhjän päälle seuraa, jolla ei olisi omia eikä vuokrattuja metsästysmaita. Mutta kun asiaa miehissä oikein vatvottiin, ryhdyttiin tuumasta toimeen, muuten kerran ääneen lausuttu ajatus olisi valunut hukkaan ja koko keskustelu jäänyt taivastelun asteelle.

Seura perustettiin Kuparsaaressa

Keväällä 2007 ryhdyttiin seuran perustamiseksi valmistelutöihin ja laadittiin sääntöluonnos. Varsinainen perustamiskokous pidettiin paikan päällä kesäkuun 3. päivä Kuparsaaren Kempinmäellä. Sääntöluonnos hyväksyttiin ja seuran nimeksi tuli Kuparsaaren Metsästysseura. Perustajäseninä olivat kokouksessa seuraavat henkilöt: Reijo Orava, Reijo Kuparinen, Kari Kuparinen, Teuvo Kuparinen, Peter Kemppi, Hannu Suni, Heikki Suni, Pertti Suni ja Timo Suni. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Heikki Suni, jolla oli ollut omakohtaisia eräkokemuksia ajoilta, jolloin hän asui vanhempiensa kotona Kuparsaaressa. Seuran sihteeriksi valittiin Reijo Orava, joka pitkäaikaisena Uudenmaan riistapäällikkönä tuntee maamme metsästysasiat läpikotaisin.

Seuran tarkoitus on selkeästi määritetty säännöissä. Sen tarkoituksena on karjalaisen metsästyskulttuurin vaaliminen ja jäsenistönsä metsästysharrastuksen edistäminen. Tarkoitustaan seura toteuttaa tarjoamalla metsästysmahdollisuuksia jäsenistölle kotimaassa ja lähialueilla. Tietenkin pitkän tähtäimen tavoitteena on, että yhteinen jahtimatka saadaan järjestettyä Kuparsaareen noudattamalla tietenkin Venäjän metsästyslainsäädäntöä.

Seura pyrkii toiminnassaan vaalimaan karjalaisia metsästystapoja ja tallentamaan Kannaksen metsästysperinnettä. Ampumataidon ylläpito ja kehittäminen kuuluvat myös keskeisiin toimintamuotoihin.

Vuosittainen kanalintujahti on kuulunut myös seuran toimintakalenteriin. Ja saalista on tullut.

Kuparsaaren Metsästysseura perustettiin – missäpä muualla kuin Kuparsaaressa.

Seuran toiminnasta ei ole suuremmin pidetty julkisia tiedotustilaisuuksia, mutta suusta suuhun -menetelmä on tuonut uusia jäseniä jatkuvasti. Ilmeisesti vanhaan kotiseutuun liittyvä toimintafilosofia oli enemmänkin oikeaan osunut kuin mitä perustuskirjoja laadittaessa osattiin ounastellakaan. Jäsenmäärä on tällä hetkellä 23 henkilöä. Kaikki eivät ole yksinomaan Kuparsaari-taustaisia, Antreaperäisiä kuitenkin. Jäseneksi voidaan valita henkilö, joka sitoutuu noudattamaan seuran tarkoitusperiä, sääntöjä ja päätöksiä.

Jo perustamiskokouksen yhteydessä päätettiin toteuttaa ensimmäinen yhteinen jahti. Syyskuussa 2007 kokoonnuttiin Pohjois-Karjalassa Lieksan vaaramaisemiin kanalintujahtiin Timo Sunin metsästyskämpälle. ”Tämä toiminta on kunniakasta aloittaa Karjalasta, vaikkakin sen pohjoisreunalta”, oli kutsujan kommentti.

Sama jahti toteutettiin myös kuluneena syksynä. Tavaksi on muodostumassa järjestää vuotuinen peurajahti. Tätä jahtia on isännöinyt Kormu-Launonen Metsäveikot Reijo Kuparisen ja Harri Hatakan johdolla. Myös seuramme edesmennyt jäsen, muusikko Timo Mäenpää ehti järjestää jänis- ja fasaanijahdin Toivassa.

Ampumakilpailuissa mitellään taidot

Seuran jäsenten väliset ampumakilpailut otettiin ohjelmaan keväällä 2009. Näistä onkin muodostumassa hyvin suosittu tapahtuma. Tänäkin vuonna kevätkiireistä huolimatta yli puolet jäsenistä oli paikalla. Kilpailujen pitopaikkana on ollut Lopen ampumarata. Näitä kisoja ovat isännöineet Kari Kuparinen ja Timo Suni, jotka ovat muutenkin kaulaansa myöten mukana loppilaisessa ampumaurheilutoiminnassa.

Suhteita nyky-Antreaan

Suhteita on ryhdytty hoitamaan nykyiseen Antrean väestöön. Syyskuussa 2009 kutsuttiin kaksi kivilouhosyrittäjää Kamennogorskista sorsajahtiin Lopelle. Siinä yhteydessä tehtiin tuttavuutta vieraisiin, jotka ennen kaikkea korostivat olevansa alkuperältään ukrainalaisia. Ohjelmassa oli tutustuminen Lopen ampumaurheilukeskukseen ja luonnollisesti testattiin vieraitten taitoja ammunnassa. On ainakin toiveissa, että näiden tuttavuuksien kautta jahtimatka Kuparsaareen tai johonkin muuhun Antrean kylään tulevaisuudessa aukeaa.

Seuran perustamista mietittäessä monenkin mielessä oli epäilys, pitääkö tällaisen maattoman metsästysseuran toiminta-ajatus kutinsa. Muutaman vuoden kokemuksen jälkeen tämä epävarmuustekijä on osoittautunut täydellisen turhaksi. Motivaatio osallistua yhteisiin tilaisuuksiin on korkea huolimatta siitä, että on työ- tai muita kiireitä. Karjalaisten yhteenkuuluvaisuuden tunne näyttää hitsautuvan tälläkin sektorilla lujasti yhteen. Iloinen asia on, että seuraan on liittynyt jopa alle kolmekymppisiä jäseniä. Tulevaisuutta voidaan katsoa optimistisesti eteenpäin.

Antrea-Seuran johto jatkaa ennallaan

Raakel Henttonen

Antrea-Seura lienee yksi suurimmista karjalaisista pitäjäseuroista. Seuran puheenjohtaja Pentti Talja totesi tyytyväisenä jäsenmäärän olevan edelleen yli 600:n, sillä uutta, nuorempaa polvea etenkin sen keski-ikäistyessä liittyy yhdistyksen jäseneksi. Seuran vuosikokous on siirtynyt aina vain myöhemmäksi syksyyn, mutta se on todettu hyväksi ajankohdaksi. Tosin kokouksessa käsiteltävät edellisvuoden asiat tahtovat olla sen verran kaukaisia, ettei niitä ilman sihteeri Pirjo Tiippanan huolella laatimaa toimintakertomusta muistaisi.

Ennen varsinaisten vuosikokousasioiden käsittelyä Talja kertasi menneen kesän tapahtumia, joista tärkeimpiä ovat pitäjäjuhla ja Antreassa ja Vuoksenrannassa pidetyt, nykyisin nuortakin väkeä kokoavat hautausmaiden ja muistopuistojen siivoustalkoot sekä Mommilanjärven soutelutapahtuma. Soutuun osallistui jo 7-8 karjalaistunnuksilla kilpailevaa venettä; niistä kaksi kuului Antrean Esalle. Vuoksen soutu sen sijaan peruuntui Venäjän tulliviranomaisten vaadittua sellaisia papereita, joita ei ennakkotietojen mukaan pitänyt tarvita.

Ennen kokouksen virallista alkua Mauri Jantunen lahjoitti Antrea-Seuralle kaksi karttaa, joista toisessa oli nähtävissä Vuoksen vesien korkeus myös Antrean kohdilla ennen virran laskemista 1800-luvun puolivälissä. Toinen kartta oli kopio sotilaskartasta.

Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin seuran varapuheenjohtaja Reijo Martikainen ja sihteerinä asiat kirjasi Pirjo-Riitta Rintanen. Asioita kuulemassa ja niistä päättämässä Hausjärven Serafiina-ravintolassa oli noin 30 henkeä. Seuran johtokunta ja jäsenmaksut säilyivät ennallaan, mutta ehdotuksia toimintaan sateli kiitettävästi. Raija Jantunen peräänkuulutti juhliin nuorille kiinnostavaa ohjelmaa, Aarne Rajamäki kyseli kyykän osuutta toiminnassa, samoin Arvo Henttonen itsenäisyyspäivänkynttilöiden viennin merkitystä Antrean hautausmaalle. Reitin raivaaminen Sokanlinnalle tuli myös esiin. Tarpeen olisi, mutta siihen on hankittava lupa. Kokouksen puheenjohtaja Martikainen totesikin, että eri toimintojen osalta olisi hyvä, jos halukkaat ottaisivat yhteyttä seuran johtokuntaan ja tarjoutuisivat konkreettisiin toimiin. Seuran taloudellinen tila osoittautui kohtuullisen hyväksi. Sen esitteli yhdistyksen rahastonhoitaja Sirkka Juvonen.

Antrea-Seura ry:n vuosikokousväki kuunteli tarkkaavaisena niin kokouksen päätöksiä kuin Toivosten esitystäkin.

Herkullisen kahvittelun jälkeen seurasi kokoontumisen ohjelmaosuus, josta huolehtivat Kaarina ja Kyösti Toivonen Hollolasta.

Isän kiehtova tarina

VTM Kaarina Toivonen syntyi kuusi viikkoa isänsä, Antrean Pajamäen isännän Pentti Pullisen jatkosodan alkuvaiheissa tapahtuneen kaatumisen jälkeen. Häntä alkoi kiehtoa isän persoona, etenkin kun sen sai kohdata monelta eri taholta. Se johti kirjan kirjoittamiseen, jonka tuloksena syntyi pari vuotta sitten teos ”Olen suvun, Karjalan ja rajan mies”. Pohjan sille antoivat isän kirjoittamat 162 kirjettä äidille vuosina 1931-1941 eli kuolemaansa asti. Äiti, Lyyli Tellervo Söyring (Söyriö) oli Messilän kartanon tytär Hollolasta ja niin tässä avioliitossa kohtasivat Karjala ja Häme.

- Isäni tarina on sekä yksilöllinen kasvutarina että tavallinen tarina nuoresta miehestä 1930-luvulla. Pentti Pullisen kohdalla ”tavallisesta” ei sittenkään voi puhua. Hänellä oli Pajamäen tilan perijänä toiset puitteet ja ministerinäkin toimineen isän Erkki Pullisen poikana toiset mahdollisuudet niin opintoihin kuin tavallista laajempaan maailmankatsomukseen.

Pohjavireen elämälle antoivat vuoden 1918 järkyttävät tapahtumat: veli kaatui ja Pajamäki paloi. Kaarina Toivonen arvioi, että nämä tapahtuivat vaikuttivat hänen isänsä elämänvalintoihin ratkaisevasti.

Niinpä Pentti Pullista elähdytti AKS:n toiminta, karjalaisten kansojen vapauttaminen kuin järjestäytynyt suojeluskuntatoimintakin.

Luonto, kalastus ja metsästys, olivat hänelle tärkeitä voimanlähteitä ja suvun miehille ominaiseen tapaan hevoset ja niiden kasvatus merkitsi paljon. Opiskeluaikana Viipurilaisessa osakunnassa oleellista oli kotiseutu-

Kaarina Toivonen esitti puolisonsa Kyösti Toivosen kanssa mielenkiintoisesti isänsä ja perheensä tarinan, josta hän on kirjoittanut kirjan.

työ. Pullinen valmistui agronomiksi ja päätyi Antreaan nousevan sokeritehtaan konsulentiksi, työpaikkanaan Viipurissa sijaitseva tehtaan konttori. Sinne siirtyivät asumaan juuri avioituneet Pentti ja Lyyli Tellervo, jotka näin pystyivät häivyttämään appivanhemmissa ilmenevää epäluuloa toisenheimoista miniää ja vävyä kohtaan. Isän kuoleman takia Pajamäen töiden johto jäi varhain Pentille, mutta se onnistui Viipuristakin käsin. Jo YH:n alkaessa Pentin äiti Emmi Pullinen ja perhettä ja sukua ehti asua Messilän kartanossa. Nuori perhe muutti Helsinkiin, mutta Lyyli Tellervon jäätyä leskeksi muutto lasten kanssa Hollolaan oli itsestään selvyys ja jatkosodan aikana Pajamäki oli hänen hoidettavanaan Messilästä käsin. Se merkitsi matkoja Kannakselle kerran kuussa.

Uskomattoman kauniita ovat Pentti Pullisen vaimolleen kirjoittamat kuvaukset, koskivat ne sitten luontoa tai ihmismieltä. Ne osoittavat, että kirjoittaja oli todellinen esteetikko. – ”Kauneuteen osalliset ovat onnellisimpia”, hän on kiteyttänyt ajatusmaailmansa.

Runsas kuvamateriaali, Kyösti Toivosen lukunäytteet Pentti Pullisen teksteistä ja Kaarina Toivosen selostus loivat kiinnostavan kuvan yhden perheen elämästä ja samalla sotaa edeltäneiden vuosien ilmapiiristä ja tapahtumista.

KARJALAISTA KULTTUURITYÖTÄ SYDÄMELLÄ – JO 70 VUOTTA AKAASSA

Eija Hatakka-Peltonen

Akaan Karjalaseura ry täyttää 70 vuotta joulukuun 8. päivänä. Juhlavuoden kunniaksi seura julkaisi FM Johanna Salinin kirjoittaman historiakirjan 70-vuotisjuhlissaan 25.7.2010. Historia on kunnianosoitus menneille sukupolville Akaan Karjalaseurassa. Seuran yli 140 jäsenen juuret ovat yli 30:ssä luovutetun Karjalan pitäjässä, mm. Antreassa. Akaa liittyy myös Karjalan Liiton syntyyn, sillä sen syntysanat lausuttiin 10.1.1940 Toijalassa.

Akaan Karjalaseura piti 70-vuotiskokouksensa Nuorisoseurantalo Sampolassa eli samassa paikassa, jossa seura on perustettu. Muistoksi Karjalan Liiton syntysanoista ja Akaan Karjalaseuran synnystä seura paljasti 21.10.2010 Sampolan seinässä olevan muistolaatan.

Johanna Salin kertoo Karjalan Liiton synnystä:
Toijalalla on ollut tärkeä asema karjalaisen siirtoväen järjestötoiminnan käynnistämisessä, sillä valtakunnallisen Karjalan Liiton syntysanat lausuttiin Toijalan meijerillä talvisodan aikana. Toijalassa pidettiin 10.1.1940 karjalaisten kansanedustajien ja kuntien edustajien kokous, jossa keskusteltiin Karjalan Kannakselta evakuoidun väestön tilanteesta: Karjalan

Akaan Karjalaseuran viiden vuoden työn tulos: 300-sivuinen 70-vuotishistoria.

Talkoolaisia ennen 70-vuotisjuhlia. Keskellä Karjalaseuran varapuheenjohtaja Hannu Pullinen, jonka sukujuuret ovat Antrean Pullilasta.

”kunnat ja seurakunnat oli lyöty hajalle” ja noin 420 000 ihmistä oli sijoitettu ympäri maata. Keskeisenä kysymyksenä oli, ”miten tästä nyt eteenpäin.” Toijala katsottiin sopivaksi kokouspaikaksi rautateiden solmukohtana, sillä eduskunta istui Kauhajoella ja kansa oli muutenkin liikkeessä sodan aikana. Kokouksen oli kutsunut koolle Kannaksen kuntien edustajisto, joka oli muodostettu Etelä-Karjalan Nuorisoseuran vuosikokouksessa syksyllä 1918 asetetun Karjalan Kannaksen komitean työn tuloksena. Toijalaan saapui maan poliittista johtoa, muun muassa kansanedustajat Eemil Luukka, Erkki Paavolainen ja Juhani Leppälä sekä Viipurin kaupunginjohtaja Arno Tuurna, kunta-asioista vastaava hallitusneuvos Erkki Mantere sisäasianministeriöstä, edustajiston puheenjohtaja Juho Hietanen ja Urho Kekkonen, joka oli siirtoväen sijoittamisesta vastaavan Siirtoväen Huollon Keskuksen johtaja. Tässä kokouksessa luotiin pohjaa Karjalan Liiton perustamiselle ja suunniteltiin tulevaa yhteistoimintaa.

Osoituksena myönteisistä tulevaisuuden odotuksista kokouksessa käsiteltiin Karjalan jälleenrakentamista. Erkki Paavolainen ja Eemil Luukka olivat laatineet käsittelyn pohjaksi luonnoksen siirtoväkipolitiikasta, jota oli tarkoitus alkaa toteuttaa sodan päättymisen jälkeen. Kokous päätti lähettää valtiovarainministeriölle kirjelmän, jossa anottiin varoja sodan tuhojen korjaamiseen Karjalan kunnissa. Kirjelmän mukaan hallituksen oli asetettava komitea selvittämään, mitä toimenpiteitä jälleenrakentamisessa tarvittiin. Kokouksessa laadittiin tarkka kahdeksan kohdan ohjelma kysymyksistä, joihin huomio tuli erityisesti kiinnittää: menetetyn omaisuuden inventoiminen, mielialan valmistaminen siihen, että väestö voitaisiin palauttaa hävitetylle alueelle vain viranomaisten valvonnan alla järjestelmällisesti ja säännöstellen, asutussuunnitelman laatiminen, uusjaon mahdollisuuksien selvittäminen, rakennusten tarkoituksenmukainen suunnittelu, rakennustarpeiden ja -työvoiman saannin turvaaminen, jälleenrakennustyön kustannuslaskelmat sekä luottokysymysten järjestelyt.

Johanna Salin kertoo Akaan Karjalaseuran synnystä:
Karjalaseuran perustamiskokouksen kokoonkutsuja Albin Kallonen Sakkolasta kehotti 5.12.1940 ilmestyneen Toijalan Sanomien yleisönosastosivulla kaikkia Toijalassa ja lähiympäristössä asuneita karjalaisia ja ”kaikkia ketä seuran perustaminen kiinnostaa” saapumaan Sampolaan.

Toijalan seudun Karjalaseura on yksi Suomen vanhimmasta karjalaseuroista. Seuran perustajia olivat Toijalaan evakuoidut Sakkolan pitäjän asukkaat.

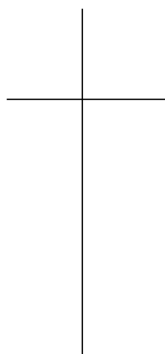
Toijalan seudun Karjalaseura perustettiin Toijalan Sampolassa sunnuntaina 8.12.1940. Kokouspaikka oli koristeltu Karjalan pienoislipuilla. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Albin Kallonen ja sihteeriksi Eino Huuska. Puheenjohtaja kertoi aluksi karjalaseurojen merkityksestä ja tarkoituksesta, minkä jälkeen kokouksessa päätettiin yksimielisesti perustaa Toijalaan karjalaseura. Seuraan liittyi heti 53 jäsentä. Seura rekisteröitiin 19.2.1941, ja se liittyi heti Karjalan Liittoon. Seuran puheenjohtajaksi valittiin maanviljelijä, kersantti Albin Kallonen, varapuheenjohtajaksi rautatieläinen Armas Ryhänen, sihteeriksi kauppias Eino Huuska ja rahastonhoitajaksi liikemies Toivo Ikävalko. Johtokuntaan nimettiin lisäksi Sakkolan kunnansihteeri Santeri Ollikainen, rouva Alma Ikävalko, kauppias Emil Koppanen, rouva Aino Edit Muttilainen, rouva Martta Peippo ja rautatievirkamies Hugo Hirvelä sekä varajäseniksi rouva Kaija Karttunen, rouva Eila Pesu, metsätyönjohtaja Heimo Kurikka ja kelloseppä Veikko Skyttä. Tilintarkastajiksi valittiin Väinö Rämö ja Tauno Hinkkanen, varalle Tyyne Rämö ja Matti Niippa. Sanomalehtikirjeenvaihtajiksi valittiin A. Kallonen ja E. Koppanen.

Perustajat määrittelivät seuran tarkoitukseksi olla ”yhdyssiteenä siirtoväen kesken ja toimia sen taloudellisen ja henkisen aseman tukemiseksi ja edistämiseksi”.

Toijalassa asuneen siirtoväen lisäksi jäseniksi uuteen seuraan liittyi karjalaisia Viialasta, Valkeakoskelta, Kylmäkoskelta ja Urjalasta.

Otteet kirjasta Johanna Salin: Karjalaa emme unohda, Uutta rakentaen, perintöä kunnioittaen 70 vuotta kulttuurityötä Akaan Karjalaseurassa. Karisto 2010.

VIIME KEVÄÄN TALKOOMATKALAISET - lisää kuvia sivulla 31.

Vuoden aikana edesmenneitä antrealaisia ja vuoksenrantalaisia

Unto Johannes Ovaska	* 26.4.1928	Vuoksenrannassa
	† 16.2.2009	Tuusulassa
Olavi Matias Niukkanen	* 7.7.1921	Vuoksenrannassa
	† 26.5.2009	Helsingissä
Aarne Juhani Peltonen	* 6.5.1944	Vuoksenrannassa
	† 29.5.2009	Sysmässä
Tauno Pietari Pöysti	* 14.10.1929	(Ihantalassa) Vuoksenranta
	† 12.9.2009	Sysmässä
Eeva Puukari	* 24.12.1923	Antreassa Pullilassa
s. Vepsä	† 21.10.2009	Järvevnpäässä
Silja Katri Nyman	* 8.9.1932	Vuoksenrannassa
s. Pulli	† 22.10.2009	Espoossa
Martti Antero Kuisma	* 3.7.1929	Vuoksenrannassa
	† 26.10.2009	Vantaalla
Veikko Väinämö Luukkonen	* 11.1.1925	Käkisalmessa (Vuoksenranta)
	† 31.10.2009	Helsingissä
Eeva Jokinen	* 15.3.1921	Antreassa Pullilassa
s. Partanen	† 3.11.2009	Riihimäellä
Eino Ilmari Talja	* 7.9.1924	Antreassa
	† 14.11.2009	Vantaalla
Martti Kalevi Markus	* 30.8.1924	Antreassa
	† 25.11.2009	Riihimäellä
Miriam Vuorinen	* 19.11.1918	Antreassa
	† 26.11.2009	Vantaalla
Petter (Pekka) Pyyhtiä	* 5.9.1925	Antreassa
	† 1.12.2009	Riihimäellä
Johannes (Jussi) Kuparinen	* 2.9.1919	Antrea, Vuoksenranta
”Vapon Jussi”	† 4.12.2009	Espoossa
Pauli Pohtamo	* 21.8.1926	Antreassa
	† 8.12.2009	Helsingissä
Aulis Stolt	* 11.8.1929	Antreassa
	† 9.12.2009	Hämeenlinnassa
Jorma Ilmari Kuikka	* 16.4.1943	Vuoksenrannassa
	† 20.12.2009	Lahdessa
Anneli Sintonen	* 14.2.1934	Vuoksenrannassa Sintolassa
	† 21.12.2009	Helsingissä
Veikko Antero Uosukainen	* 7.1.1951	Sysmässä
	† 21.12.2009	Helsingissä
Toini Pulli	* 10.4.1919	Antrea, Vuoksenranta
s. Varpa	† 23.12.2009	Teuvalla

Lehdessä julkaistaan vuoden aikana edesmenneiden antrealaisten ja vuoksenrantalaisten sekä heidän lähiomaistensa nimiä. Mukana ovat tiedot niistä henkilöistä, joiden kuolemasta toimitus on saanut tiedon joko lehtien sivuilta tai muuten. Mikäli haluatte varmistua siitä, että poismenneen omaisenne tiedot varmasti tulevat huomatuksi tällä palstalla, olkaa hyvä ja ilmoittakaa siitä jollekulle lehden toimituskunnan jäsenistä.

Erkki Olavi Paajanen	* 29.5.1928	Antreassa
	† 25.12.2009	Hämeenlinnassa
Maija Annikki Areva	* 14.5.1939	Antreassa
s. Kuparinen	† 1.1.2010	Riihimäellä
Erkki Kalevi Pelli	* 26.1.1928	Antreassa
	† 22.1.2010	Janakkalassa
Kirsti Marjatta Ypyä	* 14.10.1936	Vuoksenrannassa
s. Tiainen	† 22.1.2010	Helsingissä
Lauri Erkki Talja	* 7.9.1928	Vuoksenrannassa Taljalassa
	† 24.1.2010	Helsingissä
Kyllikki Jantunen	* 3.12.1930	Jaakkimassa
s. Natri	† 26.1.2010	Hattulassa
Urho Olavi Arminen	* 17.6.1925	Antreassa
	† 30.1.2010	Lopella
Helka Annikki Kivistö	* 8.7.1947	Janakkalassa
s. Henttonen	† 12.2.2010	Janakkalassa
Anni Alina Sokka	* 9.10.1929	Antreassa
	† 19.2.2010	Janakkalassa
Irja Vellamo Husu	* 3.12.1935	Pielavedellä
s. Karhunen	† 20.2.2010	Riihimäessä
Jenny Maria Jussila	* 20.1.1919	Antreassa
s. Suikkari	† 21.2.2010	Hämeenlinnassa
Pentti Simpanen	* 7.7.1927	Antreassa Saijalla
	† 22.2.2010	Helsingissä
Heikki Sakari Linna	* 29.4.1926	Antreassa Kekinniemessä
	† 24.2.2010	Janakkalassa
Veikko Verner Linna	* 23.10.1921	Antreassa Saarenkylässä
	† 26.2.2010	Helsingissä
Olavi Johannes Pöysti	* 26.11.1924	Vuoksenrannassa
	† 4.3.2010	Helsingissä
Saimi Latva-Piikkilä	* 29.8.1923	Antrea, Vuoksenranta
s. Varpa	† 7.3.2010	Valkeakoskella
Lauri Seitsonen	* 16.3.1922	Antreassa Seitsolassa
	† 14.3.2010	Hämeenlinnassa
Hilja Katri Jaakonsaari	* 17.7.1926	Antreassa
	† 20.3.2010	Hämeenlinnassa
Oiva Johannes Keijälä	* 7.1.1924	Janakkalassa
	† 31.3.2010	Janakkalassa
Eino Juhani Vanhanen	* 29.12.1947	Suonenjoella
	† 6.4.2010	Sysmässä

Lempi Maria Virolainen	* 2.1.1922	Antreassa Liikolassa
s. Kostamo	† 12.4.2010	Riihimäellä
Rauha Tellervo Auvinen	* 17.8.1915	Antreassa
s. Lemmetyinen	† 24.4.2010	Helsingissä
Venla Pennanen	* 7.9.1917	Antreassa
s. Malinen	† 27.4.2010	Vantaalla
Einar Ensio Kauppinen	* 13.11.1928	Antreassa
	† 4.5.2010	Riihimäellä
Elli Ester Pulkki	* 22.2.1920	Antreassa
s. Linna	† 8.5.2010	Hattulassa
Vendla Kyllikki Tervonen	* 15.12.1923	Antreassa Patalahdessa
s. Kiuru	† 8.5.2010	Riihimäellä
Taimi Annikki Helena Keijälä	* 8.9.1922	Antreassa Kekinniemessä
s. Kekki	† 9.5.2010	Janakkalassa
Oiva Johannes Toropainen	* 5.9.1933	Antreassa
	† 10.5.2010	Hausjärvellä
Aino Marjatta Paajanen	* 25.1.1919	Antreassa
s. Sokka	† 17.5.2010	Hämeenlinnassa
Raili Kaarina Hutri	* 4.7.1934	Vuoksenrannassa Virkinniemessä
	† 17.5.2010	Salossa
Reijo Pauli Hämäläinen	* 21.1.1934	Antreassa Sokkalassa
	† 23.5.2010	Tuusulassa
Heikki Ferninant Feodor Salotaipale	* 26.2.1928	Antreassa Hannilassa
	† 24.5.2010	Janakkalassa
Asta Kaarina Paananen	* 20.1.1935	Vuoksenrannassa
s. Sihvo	† 26.5.2010	Espoossa
Tyyne Katri Skyttä	* 16.10.1912	Antrea, Vuoksenranta
s. Talja	† 29.5.2010	PHKS, Asikkala
Tyyne Elina Kekki	* 20.2.1918	Antreassa, Sallilla
s. Salli	† 5.6.2010	Janakkalassa
Erkki Kalevi Virolainen	* 23.2.1945	Ähtärissä (Vuoksenrannan Oravankydöstä)
	† 12.6.2010	Sysmässä
Elma Annikki Lappalainen	* 4.4.1933	Antreassa
s. Hatakka	† 13.6.2010	Vantaalla
Rauno Rainer Pöysti	* 9.1.1937	Antreassa
	† 14.6.2010	Helsingissä
Eila Salli	* 25.5.1929	Antreassa Hannilassa
s. Rahkonen	† 15.6.2010	Janakkalassa
Erkki Simo Virolainen	* 24.9.1938	Vuoksenrannassa Härkkorvessa
	† 16.6.2010	Sysmässä

Aino Kyllikki Helsilä	* 5.1.1916	Antreassa
s. Valtonen	† 18.6.2010	Hyvinkäällä
Sulo Vanhanen	* 13.2.1921	Vuoksenrannassa Sintolassa
	† 2.7.2010	Sysmässä
Elvi Annikki Ala-Hemmilä	* 10.2.1929	Vuoksenrannassa
s. Kiuru	† 22.7.2010	Asikkalassa
Arvo Suni	* 26.9.1923	Antreassa Pullilassa
	† 23.7.2010	Haapamäellä
Linda Elers	* 19.5.1922	Vuoksenrannassa
s. Talja	† 28.7.2010	Kankaanpäässä
Lahja Saara Ilo	* 31.7.1924	Antreassa Henttolassa
s. Kekki	† 30.7.2010	Janakkalassa
Aili Ester Tokeensuu	* 19.11.1927	Antreassa
s. Rahkonen	† 2.8.2010	K-HKS, Janakkala
Arvo Tuomas Jaatinen	* 22.1.1937	Antreassa, Salo-Kekkilässä
	† 3.8.2010	Janakkalassa
Synnöve Maria Henttonen	* 12.1.1926	Helsingissä
s. Löfberg	† 12.8.2010	Espoossa
Pentti Johannes Paappa	* 7.4.1932	Vuoksenrannassa Korpilahdessa
	† 16.8.2010	Paimiossa
Maire Inkeri Pullinen	* 18.4.1913	Antreassa
	† 20.8.2010	Uudessakaupungissa
Signe Maria Peltonen	* 14.8.1919	Vuoksenrannassa
s. Ruponen	† 25.8.2010	Janakkalassa
Frans Toivo Johannes Selin	* 22.2.1919	Antreassa
	† 25.8.2010	Helsingissä
Heimo Kullervo Luukkonen	* 11.4.1923	Antreassa
	† 6.9.2010	Jyväskylässä
Kauko Pöysti	* 7.11.1932	Vuoksenrannassa
	† 6.9.2010	PHKS, Asikkala
Mika Tuomas Hiidensalo	* 25.9.1964	Pusula, Sammatti (Vuoksenranta)
	† 10.9.2010	Sammatissa
Sylvi Valpuri Karjamaa	* 1.5.1916	Antreassa Saaren Olkinuoralla
	† 14.9.2010	Hämeenlinnassa
Aune Marjatta Heikkinen	* 13.4.1937	Vuoksenrannassa
s. Tonteri	† 27.9.2010	Suonenjoen sairaalassa

Hyvä Antrealainen-Vuoksenrantalainen -lehden lukija!

Oletpa sitten yksityishenkilö, yrittäjä tai toimija millä alalla tahansa. Haluaisitko tukea Antrealainen-Vuoksenrantalainen -lehden julkaisemista?
Anna ilmoituksesi lehteen tai lunasta muuten palstatilaa.
Hinnat: koko sivu 300 euroa, ½ sivua 200 euroa, ¼ sivu 100 euroa ja pienemmät 50 euroa.
Ota yhteyttä asiasta lehden toimitukseen.

Vuoksen Säätiö ilmoittaa haettavaksi vuoden 2011 apurahat

Vuoksen Säätiö jakaa opintoapurahoja yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammatteihin valmistavissa oppilaitoksissa *viimeistä vuotta opiskeleville*, joiden vanhemmat, isovanhemmat tai aiempi polvi ovat vuonna 1939 asuneet Antrean tai Vuoksenrannan kunnissa.
Hakijan on laadittava *selvitys sukunsa juurista*, ko. pitäjissä eläneistä esivanhemmistaan nimet mainiten sekä mistä kylästä ja mistä talosta he olivat.
Hakemukseen tulee liittää *oppilaitoksen todistus tai selvitys opiskelun päättymisestä* kuluvana vuonna. Hakemuksessa tulee näkyä myös hakijan *pankkitilin numero*.
Peruskoululaisille, lukiolaisille tai apurahan aiemmin saaneille apurahaa ei myönnetä.
Stipendin hakija suostuu samalla siihen, että hänet liitetään pitäjäseuransa eli Antrea- tai Vuoksenranta-seuran jäseneksi. Säätiö ja seurat vastaavat kahden vuoden jäsenmaksusta.

Kirjallinen hakemus tulee lähettää 28.2.2011 mennessä osoitteella:
Vuoksen Säätiö, asiamies Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540,
14240 Janakkala.
Lisätietoja antaa säätiön asiamies puh. (03) 688 1898; 0400-847023.

Järvenlinnan puutarhakoulu (1908–1918)

Jenny Elfving perusti naisille tarkoitetun Järvenlinnan puutarhakoulun Antreaan, Pähkjärven rannalla sijaitsevalle Järvenlinnan tilalle. Hän oli vuokrannut huvilan ja siihen liittyvät 4,2 hehtaarin suuruiset maa-alueet viipurilaiselta konsuli R. Lydeckeniltä.

”Puutarhasuunnitelmia pienviljelijöille” ilmestyi vuonna 1913 kustannusosakeyhtiö Otavan kustantamana. Teos käsittää 43 suunnitelmapiirustusta ja niihin liittyvän, selittävän vihkosen. Suunnitelmat on laadittu Elfvingin johtamalla Järvenlinnan puutarhakoululla, jossa suunnittelua opettivat ja ohjasivat puutarhuri J. Kornman sekä pomologi B.V. Heikel Elfvingin itsensä lisäksi. Piirustuskokoelma koostuu Elfvingin ja hänen oppilaidensa harjoitustöistä, joukossa on myös yksi Kornmanin ja yksi Heikelin suunnitelma.

Suunnitelmat on laadittu Järvenlinnan lähiseudun taloja varten Antreassa. Yhtä mökkiä lukuun ottamatta talot ovat keskikokoisia ”hyvin toimeentulevia” maalaistaloja. Mukana ovat myös ratavahdin, kauppiaan, halkokauppiaan etc. pihapiirit. Suunnitelmia ei luultavasti koskaan toteutettu.

Kirjoitan väitöskirjaa suomalaisesta, 1900-luvun alun kotipuutarhasta ja Jenny Elfvingin toiminta on keskeinen osa tutkimustani. Tiedustelisin, onko seuranne jäsenistössä kenties jollakulla muistikuvia Järvenlinnan puutarhakoulusta tai lähiseudun taloja varten laadituista piirustuksista. Oppilaat tulivat kouluun ympäri Suomea, jopa Virosta saakka. Koululla järjestettiin kuitenkin paljon toimintaa, mm. iltamia ja esitelmiä, sekä Martta-toimintaa, johon seudun asukkaat lähteiden mukaan osallistuivat.

Olen kiitollinen pienistäkin tiedonhippusista!

Ystävällisin terveisin,

FM Julia Donner,
Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
PL 4 (Yliopistonkatu 3), 00014 Helsingin yliopisto
p. (09) 191 22854
julia.donner@helsinki.fi

Erkki Pellervo Taljan muistot lapsuudesta Karjalassa, Koljolassa ja Sintolassa

OSA III

Uus koti Sintolast, koulukäyntii, paimenes olloo ja koiruuksii

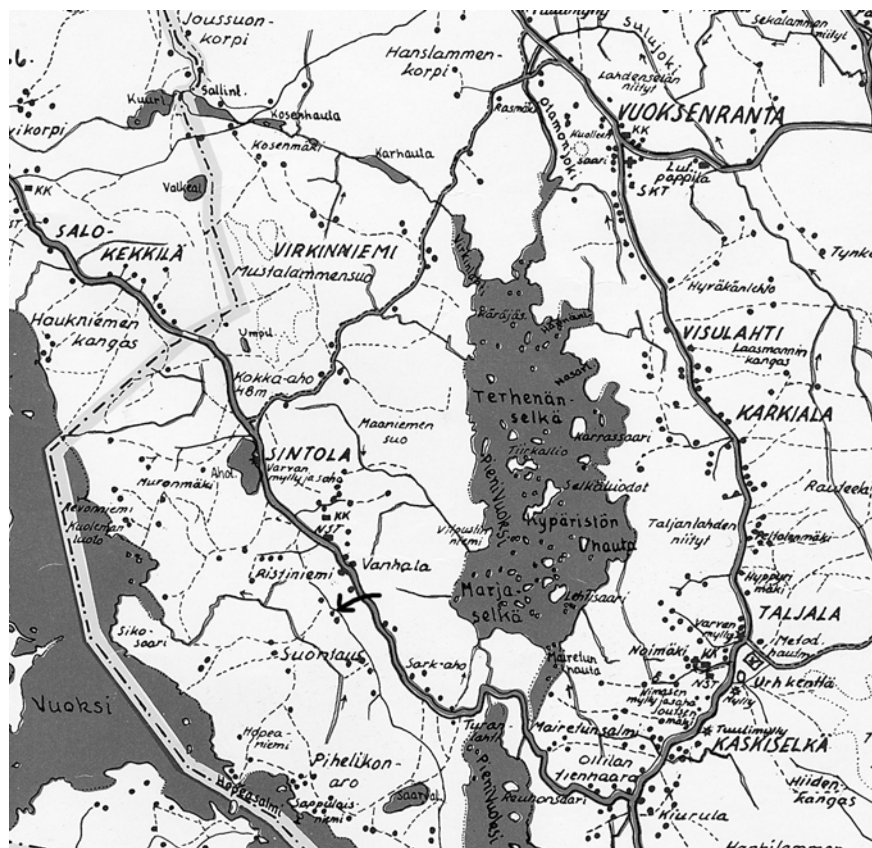
Mei isä sit kiertel taloloi kasselemas pitkä aikaa ja sit viimei löys semmose vähä rappiotila Vuoksenranna pitäjä Sintola kyläst. Semmoneha se pit ostaa minkä sai irti, sil eihä siihe aikaa velkaakaa nii mahottommii saant. Syyskuusha myö alettii muuttamaa sin Sintolaa. Matkaa täält Koljolast ol 24 kilometrii sin ja hevospelis se matka kest ain melkei koko päivä. Sit yhten iltapäivän, ko koulu loppu, miekii käin hevose kyytii ja matkateko uusii maisemii alko. Koulukäyntkii alko siel uuvves paikas taas iha vieraihe ihmisii paris.

KOULUKAVERIT MITTAASIIT UUVE TULOKKAA

Sain selkäheikii siel uuvves koulus heti toisen koulupäivän. Meit uusii koululaisii halusiit entiset oppilaat kassoo, mitä miehii nää on. Äit ain kiels, älä tappele toisii kans, ja mie arkan en uskaltant pistää hanttii, ko äit ol kerra kieltänt. Mut isäkö kuul, et pojat ol antaneet miul vähä selkää, ni isä sanokii, et älä sie anna issiäis hakata. Anna takasii jos joku tulloo pääl, mut älä isse alota tappeluu, mut puoliaa pittää pittää. Siinthä se koulukäynti sit alko Nuutila talos. Siel alakoulus opettajan ol Laina Kuokka. Sitko mie mäni yläkouluu, ni sielhä hallitsi meitä Heiskase Jussi Sirkkarouvaase kans. Oikee kovakourasest pitkii meil kurrii. Hää ko ol suojeluskunna aluepäällikkö, ni hänelthä käi se kuripito sotilaallise komenno mukkaa. Siin ei paljo pulinat auttaneet, mut selvisihä miekii sen koulukäynnin kunnial. En jäänt yhtää kertaa luokall, yhet ehot taisi laskennos saaha kolmannel luokal yläkoulus, mut ne mie suoritin kesäl ja pääsi siirtymää neljännel luokal.

Siint miu yläkoulu käymisest ei nyt kovi suurta numeroo voi tehhä. Senhä mie voisin mainita, jot miul ol oikee huono tuuri siel koulukäymises. Jos mie erehyi tekemää jottai, mitä ei ois saant tehhä, ni mie jouvvui ain kii ja arestii. Toiset vaik tekkiit kui paljo pahhaa ni ei ne joutuneet oikiastaa millokaa kii teoistaa. Mie muista yhekii kerra, ko meil ol semmone yhteine tunt, et ol vaa yks opettaja molempii luokkii valvomas, toises tais olla laskentotunt ja meil ol piirustustunt. Meil ol siin luokas semmone vanha-aikane puuhella, mis puut pantii sissää sen hellakanne toisest pääst ja siin ol semmone aukko siin pääl, joho pojat käivät terottamassa kyniää ain ko pyysiit opettajalt luva. Siel olliit käyneet jo usiat oppilaat ja olliit vuolleet lattial kynnääsä. Sit miekii kysyi opettajalt luva terottaa kynäjäi ja opettaja lupas. Mie mäni hella ettee ja vuoli kynnäi roskat sin niiko pitkii, mut opettaja sattu just tulemaa mei luokkaa ja näk et lattial ol vuoltu kynnii, ni tietystkii ne tuliit miu syyks, vaik mie kui seliti, et ne roskat olliit jo siin ko mie rupesi terottammaa. Eihä se sitä uskont, määräs miut tunniks arestii. Se kyll minnuu vähä keljutti, ko mie en teht mittää, ni mie jouvvui kärsimää, ja paljo muitakii sama tapasii asjoi mie sai kärsii toisii takkii. Nyt mie oo jälkeepäi aatelt, et oiskoha siin olt mittää, ko myö oltii köyhii, eikä oltu kukkaa suojeluskunnas, ni meitä vähä kuritettii sen takkii. Mää ja tiijjä sit. No se kouluaika män siin piene touhu kans niiko melkei kaikil muilkii sen ikäsill pojavekaroil männöö, pittää kokkeilla vähä kaikkii. Eihä ne kaik iha oikeita tekkoi olleet, mut pojat on ain poikii eikä siit mihikää päästä.

Mie muista, ko myö pojakoltiaist tehtii semmosii ihmeellisii koiruuksii, mist lie tulleetki ain mielee. Kerra kotimatkall, ko tultii koulust, pojat huomas, et tytöt tulloot peräs, hypättii tie sivvuu ja siin ol semmone pärekasa tie vieres, ni pojat siihe paskantammaa. Ja ko tytöt tulliit kohall, ni liippasiit sen paskaläjä pärekasa päält tyttöi pääll. Tytöt kanteliit opettajal ja arestiiha siit jouvvuttii istummaa seuraavan päivän. Ehä mie arkan ois uskal-

Taljan talo Vuoksenrannan Sintolasa, nuolella merkitty.

tant moista tehhä, mut ko ol mukan sakis, nii sai kans arestii.

Tupakapoltost mie sai istuu arestis kaks viikkoo, joka ilta kaks tuntii kerrallaa. Yks tyttö kantel opettajal, että ol näht, ko mieki polti tupakkaa. Semmosii kessuloiha ne olliit ja oliha mie taint paimenes olles joskus polttaa. Siit se sit alko se tupakinpoltto.

KESÄL PAIMENES

Arkipäivät männiit miul kesäaikaa paimenes olemissee. Siihe aikaa piettii lehmii väljäl messäss. Nii sanottii, ko laskettii lehmät kulkemaa pitki messii paimene peräs, ni sielhä miekii sit syötteli lehmii messis mis ol heinää. Maantievarret olliit sellasii paikkoi, mis mie ussei syötteli lehmii, ko siin mänkii aika paljo mukavammi, nähhä siin ihmisii ja joku autokii män päivämittaa. Ja sehä se olkii mukavaa, ko näk sillo tällö auto mänevä siin maantiel.

Käihä miul joskus semmonekkii temppu, et mie siin kive pääl istuissai nukahi, ko aurinko lämmitti nii mukavast ja kärpäset surisiit. Siintko mie heräsi, ni saatto olla nii, et lehmii ei näkynt eikä kuulunt. Kyl ne lehmätkii osasiit olla viisaita, et paimen ko nukku, ni sillo ol hyvä lähtee haeskelemmaa parempaa syötävää. Löysiithä ne joskus parempaakii toisii viljapellost ja millo mistäkii. Kyl siin ol hommaa, et mist päi sitä läks haeskelemmaa lehmii, ko ei kuulunt ies kello kalkatusta, mut olha miul kokemusta, et mist päi mie läksi haeskelemmaa. Mut monta juoksuu siin sai tehhä enneko löytyit ja koton ei parantunt mittää haastaa et mie nukahi. Yhe kerra isä yllätti miut makkaamast. Hää ol mänös Reuhuselälł kalastammaa ja mie oli paimenes Kaskiseläll mänevä tie varres mist isäkii pit männä järvel. Isä huomas miut kivepääl vetelemäs unnii ja lehmii ei näkynt missää. Hää ko karjas, et missäs lehmät on, ni kyl miul unet karisiit sill kertaa silmist ja läksin juoksemmaa harju pääl kuuntelemmaa kuuluisko missää kello kalkatusta, ja oliha mie kuulevinnaa, et siel Reuhurannast päi kuulu hiljaista mei lehmäkello ääntä. Siin ko nääs kulk sama Salpausseläharju ko Laheskii on. Se ko kulk siin maantievarres, ni siint ol hyvä käyvvä kuuntelemas. Siihe aikaa ol lehmii kaulas kuuluva vaskikello, mikä helpotti paljo paimene työtä. Sielt rannast mie löysi sit mei lehmät yhe talo heinäpellost syömäs, ja arvaas minkä kyyvvi ne sai miult, ko olliit karanneet omi päi. Isä käsk miu tuuvva piiska tullessai, ko illal tulen kottii. Vähä pelotti sinä iltana männä kottii, mut mie aatteli, ko mie vie oikee huiskee piiska isäl reippaast ja sano, et tuos on takapuol senku kuritat, ni tokko hää raaskivaa minnuu lyyvvä sil piiskal. Ja oikeiha mie arvasi. Isä sanokii, et ko sie noi reilust toit piiskan ja viel noi iso, ni annetaa sen asian olla, mut muista et ko siut käsketää johokii työhö, ni älä sie käy nukkumaa, se ei tiijjä hyvvää pitemmä pääl, ja miehä tietyst lupasi.

Syksymmäll, ko heinät ol niitetty ja äpäre kasvant, ni lehmii ruvettii paimentammaa pellos. Meilkii ol semmone kottarvepelto. Kotont ol matkaa pari kilometrii, mut sitä tietä mist lehmät ajettii tul ainakii kolme kilometrii. Mie laitoi aamul evväät reppuu ja läksi paimenee, illal tulin sit kottii siin kuuvve aikoihin. No mist mie tiesi, et millo se kello ol kuus, eihä miul olt kelloo. Mei isält mie sai ensimmäisin päivin kello lainaks ja sit mie tei semmose aurinkokello. Panin tikkuloi pystyy ja keskel yhe pitemmä tiku, ni siint sitä näk mite paljo kello ol. No, eihä se aurinkokkaa paistant iha joka päivä, mut sit pit arvailla ja seurailla muihe ihmisii tekemissii ja jos sattu joku naapurimies olemaa jossai lähel vaik ojakaivus, ni hänelt käi kysymäs et mitä kello ol.

Ne päivät olliit välist pitkii, etekii pyhäpäivät, se olkii semmosta seissemä työpäiväviikkoo. Aikaa kuluttaaksei mie tei ensimmäiseks tulet, siin mie paistoi potattii ja sit ko tul hiilii, ni paukutteli niitä. Otettii oikee iso punane kekäle, sylkästii kive pääl ja asetettii se hiil siihe kive pääl ja toisel isol kivel lyötii sit siihe hiile pääl, ni joha pit kova paukaukse ja nokpilvi lens ilmoil. Semmose paukuttelu ja nokisii potattii syönni jälkee ko män kottii, ihmiset kasseliit vähä ihmeissää, et mikähä olio sielt tulloo ko vähä silmii näky musta naama seast.

Lehtmaja teko myöskii kuulu paimene hommii. Olha se niiko oma kot siel pellol ja saiha siel piettyy saettakkii. Sit ko ol oikee kiirettä aikaa - viljaleikkuuta tai puintihommii - ni sillo laitettii lehmät kettinkii pellol ja miukii pit männä töihe toisii kans. Se olkii jo paljo mukavampaa. Siihe paimenes ollooki ko tahto ruveta kyllästymmää, ko sitä koko kesän tek. Oisha se tietyst olt mahollisuus tehhä aita pello ympärill, mut mistäs sait rahat mil ois ostant piikkilangat ja naulat, eikä puitakaa tolppiin kannattant haaskata, ko pit käyttää polttopuihin sekkii vähä puu mitä omast messäst saatii.

LUMIPALLOJA, KUMMITUKSIA JA LINTUJEN PESIÄ

Mie haasta yhe kolttose, mikä myö tehtii tai eihä myö mittää tarkotettu tehhä, meitä poikii vaa kerräity yhten kevätpäivän mei pihal ja siin kasseltii mitä ruvettais tekemää. Yöl ol satant uutta lunta ja ol semmone iha nuoskakeli, et sai hyväst lumpalloikii tehtyy. Siin myö heiteltii palloi kuka mihikii aijjatolppii, puihelatvoi ja vähä joka paikkaa. Sit lähettii kävelemmää naapurii päi. Nuutila poikii kottiiha mei ol tarkotus männä, mut siin välil ol Keki Onni sauna. Se olkii jo semmone uloslämpiivä, mis oll korsteenkii katoll. No mikä lie saant mei päähä, et männääppäs koittamaa kuka ossaa heittää siint korsteenist lumpallo sissää ja myöhä ruvettii siin kilpasill. Siin ol muistaiksei Nuutila Olli, Einokii siin ol sekä Vellingi Arvi ja mei Martti sekä tietyskii mie isse. Mie olikii se saki kaikist pienemp. Myö ko siin heiteltii aikaana ja mänhä siin korsteeni sissääkii joku pallo, ni annas olla, Keki Ellen olkii huomant mei tekemisseenä ja tul aika kyytii halko kouras meitä ajamaa pois höi korsteenii pommittamast. No mei Martti ja Nuutila Olli, hyö olliit nii paljo viksumpii, et Ellen ko tul sauna takkaa halko kääs, ni hyö pyörähtiit siihe nurka taa piiloo. Myö toist hölmöt ko seisottii vähä kauvvempan ni meithä se het kekkas ja alko lähentyy uhkaavast. Vellingi Arvi ja Nuuttila Eikka hyö olliit nii paljo isompii ja läksiit juoksemaa karkuu, mut mieko oli pienemp ja sit miul olliit viel isä suuret saappaat ja-

las, ni ehä mie mihikää kerint. Vaikk kylhä miekii yriti parrai mukkaa juosta karkuu. Siin rytäkäs miult putos toine saapaskii, mut ei miul olt aikaa sitä ennää ottaa, vaa sukkasillaa painelin karkuu. Viimei se Ellenkii vissii väsy, mut heittää huijjautti minnuu kintuil sil haloll ja läks sit kovast parpattai kotihee päi. Mie en meinant uskaltaa männä hakemaa saapastaikaa pois, mut ei huomant Ellen viijjä sitä mukanaakaa, siinhä miul vasta ois riesa tult, jos ois pitänt männä viel saapas lunastammaa Kekilt.

Tämmösii sitä sattu. Välist oltii kummituksen lakanat korvis pimiäl toisii poikii pelottelemas, välist taijettii pelätä enemmä isse ko ne ketä pit pelotella. Mut jotakii pit ajakuluks keksii, eihä siel maaseuvvul paljo muuta huvvii olt, ko ei olt kyläs ies sähköökää. Toisinnaa taas kulutettii aikaa käärmeihe tapos ja niitä riitti siel päi iha tarpeeks. Joka päivä paimenes ollessaakii ainakii yhe käärmee näk, jos vaa ol aurinkoine päivä. Kevväil kulettii haeskelemas variksepessii, miksei siin mänt haraka ja vähä muihekii pesät. Sorsapesät olliit hyvi kysyttyi, ko niist sai suuret munat, jos ei viel olleet kerinneet hautomaa. Sen sai selvill sil viisii, ko puotti munan vettee, jos se painu pohjaa ni muna ol syötävä, jos se taas jäi kellummaa ni sit ol jo alettu hautomaa ja laitettii nätist takasii pessää. Pyyhittii hyväst rantaheinil, ettei jäänt ihmise hajjuu, muute sorsa ois hylänt pesä, jos se ois haistant et ihmine on niihe koskent. Nii viisas se lintukii on, ja viisaitaha myökii oltii, ko osattii hoitaa näikii luontoo ettei otettu jo hauvottui munnii.

”Selvittiihä myö sittekii”

on jatko-osa Veli-Pekka Toiviaisen historialliselle romaanille ”Kyl myö selvitää”. Kesällä ilmestynyt kirja kertoo kannakselaisperheen selviytymisestä 1940-1945. Kerronta liikkuu niin kotirintamalla kuin perheen isän sotataipaleella. Kirjaa saa kirjakaupoista ja kustantajalta Mediapinta Oy:ltä, puh. (03)225 9600, pirjo.vesikko (at) mediapinta.fi

Lapsuudesta ja perheestä ennen sotia

Lahja Vesterisen (s. Kuikka) muistoja *14.1.1984* II osa

Lempi ja Aina.

Menen vielä aikaan, kun kuljin mamman perässä melkein joka askeleen. Minulla ei ollut leikkitovereita naapurissakaan. Väinö ja Oskari olivat sen verran isompia. Toiset tytöt olivat jo pois kotoa. Aili ja Marttakin ovat minua kymmenen vuotta vanhempia enkä edes muista Martan nuoruudesta muuta kuin hänen ja Pekan häät. Olin silloin 9-vuotias.

Olin pienenä huono syömään. Mikä lie riisitauti ollut. Mammalla olikin aina potissa (saviruukussa) uunissa paistettua lihaa valmiina tai keitettyjä kananmunia. Isä kun kuljetti lihaa Viipuriin, niin siksi sitä lihaa oli vaseti kotona. Isä oli parisniekka, niin kuin silloin sanottiin. Hän kierteli eläimiä ostelemassa naapuripitäjissäkin. Ne tuotiin elävinä meille ja sitten ne kujassa tapettiin. Kujaksi sanottiin karjarakennuksien edessä olevaa pitkää katosta. Siinä oli talvella reet ja kesällä kärrit, etteivät olleet pitkin pihaa ja olivat sateilta suojassa. Muistan aina, miten inhottavaa oli, kun piti olla sorkkaa pitämässä, kun isä alkoi nylkeä eläimiä, ja sitten ne nostettiin orteen riippumaan. Joskus satuin näkemään, vaikka en olisi katsonutkaan sinne kujaan päin, kun isä löi kirveellä lehmiä päähän. Kun eläin kaatui tai meni polvilleen, silloin äkkiä kaula poikki ja isä otti kauhaan verta ja joi. Verilettuja oli melkein joka päivä. Mamma puhkoi suolet niin kuin ennen sanottiin. Hän keitti niistä saippuaa. Ei silloin muistaakseni paljon ostosaippuoita käytetty. Pötsit hän veitsellä monen pesun jälkeen raaputteli puhtaaksi. Kun ne olivat oikein valkeita ja puhtaita hän leikkeli neliskulmaisiksi palasiksi, ehkä noin 10 x 7 sentin suuruisia kappaleita. Sen jälkeen ne ladottiin suolan kanssa kerroksittain astiaan (puupyttyyn) ja hyvä paino lautojen päälle. Laitettiin kuten suolakalat.

Muistan kuinka hevonen toi isän kotiin monta kertaa ja parisniekka makasi humalassa kärryillä tai talven aikaan reessä. Oli siinä mammalla harmia. Monesti oli lihalakanat varastettu kuormasta. Silti en koskaan

kuullut mamman korottavan ääntään. Tuomiset isä kuitenkin aina toi minulle. Nytkin vielä vesi valahtaa suuhun, kun muistan ne punaiset paraskit, mitkä olivat narussa. Niitä oli monen värisiä, vaikka niitä sanottiinkin punaisiksi paraskeiksi. Ne olivat pieniä rinkilöitä, tehty kuin pikkuleipätaikinasta, mutta miten ne kestivätkin ehjinä narulempsukassa.

Karamelliä (namusia) minulla oli pöytälaatikossa montaa lajia aina, vaikka Oskari taisi siellä usein käydä kähveltämässä. Väinö ei uskaltanut namusia juuri syödä, hän sanoi jo silloin, että ne vievät hampaat.

Oskari oli kova metsästäjä. Meillä oli mainio metsäkoira, Jaska. Se oli hyvä vesikoita, kärppiä ja hillereitä nuuskimaan. Joka kiven kolon ja kannon juuren haisteli, kun metsään pääsi. Oskarilla riittikin nahan nylkemistä metsästyskautena jatkuvasti. Tarpeen oli sekin tulo ja nahat tekivät hyvin kauppansa. Ai sitä hajua mikä niistäkin lähti nyljettäessä. Inhottiin sitä Oskarin nylkypuukkoa aina.

Väinö ja Martti soittivat viulua, mutta Johannes oli paras soittaja. Oli meillä ramafoonikin. Se oli sellainen pienen puoleinen, jota ei voinut soidessa vetää, kammi olisi ylettynyt levyyn. Siitä minä pienenä olin oppinut vähän liikaakin lauluja. Olin oppinut kyllä aika varhain virsiäkin isältä. Mamma ei laulanut koskaan, kun hänellä ei ollut laulunääntä. Ainoa virsi jota hiljaisina hetkinään lauloi, oli: ”Ota Jeesus paimen hyvä laumahasi minua...” Mielestäni mamma ainoana virtenään osasi oikein sen sävelen. Isä taas oli kova laulaja, kun meille ostettiin ensimmäinen radio, hän jumalanpalveluksien aikana veisasi niin kovalla äänellä kun sai itsestään irti.

Ennen vanhaan pojat kävivät tytöillä pyrkimässä. Kesällä tytöt nukkuivat huoneessa (aitassa). Aina kertoi että hän oli varannut kerrankin isän vanhoja vaatteita valmiiksi kammariin. He silloin Lempin kanssa nukkuivat kammarissa. No, kolina kun alkoi kuulua ikkunassa, niin hän veti isän vaatteet äkkiä päälle ja hiilkoukun käteen, ulos kammarin ulko-ovesta. Hämärä kun oli, niin kyllä poikia vietiin. Kerran taas hän oli laskenut pojat sisään ja silitellyt poskia pimeässä. Hän oli ensin valmiiksi noennut kätensä. Oli ollut lauantai-ilta ja pojat aamulla olivat lähteneet aikaisin kirkkoon, niin kuin silloin kävivät ahkerasti nuoret vielä kirkossa. Mennessään he olivat huomanneet toisiltaan nokiset naamat ja Karvojan lähteessä peseksineet nokea pois.

Oran Jussi tavoitteli Lempiä, mutta isä ja mamma eivät ollenkaan Jussista välittäneet. Miten lie Jussi taas kerran päässyt sisälle, mutta mamma kerkesi varoittamaan et: ”Nyt lähe justii, ukko lattaa haulikkoo.” Ja kyllä Jussi läksi. Isä ampui täräytti. Eikö liene osunut pimiässä vai eikö liene kohti tavoittanutkaan. Jussillehanse Lempi mäni Visulahteen.

- Kyl Jussi kosti sen. Sinne kun syntyi poika Jaakko, myö mäntii rotinan vientii. Se oli talvella kaikkein kovimpien pakkasten aikaan. Meiltä oli Vuoksenrannan Visulahteen ainakin 15 kilometriä. Jussi oli mennyt peittoon (piiloon). Häntä ei näkynyt koko aikana. Olimme kirkkoreellä, mihin ei paljon heiniä mahtunut. Ne loppuivat jo illalla ja hevonen pakkasyönä ulkona seisoi ilman heiniä. Olihan sillä kyllä välly selässä. Jussista ei näkynyt koko aikana, ei vilahdustakaan. Aamulla kun isä meni ulos ja näki, että hevonen on kovasti viluissaan, niin heti kun ovesta pääsi sisälle hän topakalla äänellä et: ”Nyt kiireest laittakaa päälle vaatteet, lähetää justii. Hevone siel taivas’al on yön seist, se palentuu.” No siihen kaljaisi se Jussin Mar-sisko et: ”No on teitä vieraita tarpeeks ast olt tuvas. Oisiks se hevonekkii pitänt tuuva yöks tuppaa.” Lempi-raukka itki tiukkas eikä uskaltanut sanoa mitään. Isän sanaa ol kuultava, myö räntyt selkää ja äkkiä rekeen ja Antreaa kohti. Kyllähän se Jussi sitten myöhemmin leppyi isälle.

Aina oli oman kertomansa mukaan Mylharjun Jussin kanssa seurustellut kansakouluikäisestä alkaen, naapurusten lapsia kun olivat. Jussikin oli nuorena oikein säästäväinen, mitä ei kyllä vähällä uskoisi meikäläinen, joka muistaa vaan siitä saakka häntä, kun hän joi mielestäni kaiken mitä hankkikin.

Hän ajoi taksilla Viipurista, seisotti taksia niin kauan, että naiset keittivät riisipuurot ja kilon kananmunia, sitten heitteli ne seinään, kaatoi astiakaapin. Jos joku astia ei siinä särkynyt, ne heittelemällä rikottiin. Naiset lennätettiin pellolle, sitten taksilla takaisin Viipuriin hotelliin.

Muistan vielä, kun Jussi tuli kolistelemaan yöllä, oli siinä mammalla pitelemistä, ettei isä tarttunut haulikkoon. Kerran, joskus 1925, hän kutsui naapureita katsomaan ihmettä. Hän oli laittanut tulen pellolle ja hyvät tervakset sytykkeeksi ja kantoi kaikki parhaat vaatteensa, pukunsa ym. siihen nuotioon ja poltti. Siinä ihmisten nähden söi suuria paperirahoja. Silloin oli 5000 markan seteleitä. Hän oli ammattimuurari, ja siihen aikaan ne hankkivat hyvin.

Taisi olla vuosi 1935, kun yhtenä yönä paloi Mylharju. Muistan kuinka mamma pelkäsi silloin, että jos se Jussi on jättänyt Ainan sinne. Aina oli jälkeenpäin kertonut mammalle, että hän oli jo nukkunut, kun heräsi siihen, että joku rutina oli kuulunut ja samassa valo alkoi paistaa ikkunoista. Hän oli juossut ovelle ja huutanut. Jussi oli sanonut, että - Oot sie tult hulluks?

Ei se ollut Jussi kyllä kiinni pidellyt ja oli itsekin äkkiä tullut ulos. Naapurit olivat kerinneet paikalle ja saivat tulen sammutetuksi, niin että rakennuksen yläosa oli ehtinyt vain palaa. Jussi oli luvannut itse vahtia ja sammutusväki lähti pois. Aamuyöstä talo syttyi uudestaan ja paloi maan tasalle. En tiedä miten suuresta summasta se oli vakuutettu, mutta kyllä Jussi teetätti tilalle uuden talon, jonka myi myöhemmin Sunin Heikille, ja osti Mansikkalasta isomman tilan. Ainaa eivät olisi veljetkään laskeneet Myllyharjun Jussille millään. Veljeni Johanneskin oli sanonut Ainalle, että parempi olisi, jos hyppäisit Vuokseen, et kärsisi kauan, mutta jos menet Jussille, saat kärsiä koko ikäsi.

Minulle kyllä jäi Jussin viimeisistä vuosista hyvä muisto. Hän piti lapsista paljon. Osti meidän lapsillekin vaikka mitä. Nämä kolme nuorimmaista lapsistamme olivat pienestä alkaen Jussin jokapäiväisiä vieraita ja niin kauan kuin hän jaksoi vähänkin, hän aina kävi lapsia katsomassa. Olimme Ainan kanssa siinä sängyn vierellä, kun Jussin elämä sammui, aivan rauhallisesti.

Antrea 100 v sitten

Lehdistä poiminut
Pentti Talja

"Työ" 11.2.1910
Venäläisen kivilouhimon työt Antreassa
Työläiset muilla paikkakunnilla älkää uskoko niitä huhuja, joita ehkä olisi liikkunut, että täällä Antreassa sijaitsevalla venäläisellä kivilouhimolla ehkä alkavat työt suuremmassa määrässä, sillä semmoiset ovat tällä kertaa kaikkea perää vailla, koska paikkakunnalla olevat työttömät ovat useasti kysyneet työhön pääsymahdollisuuksia ja saaneet kieltävän vastauksen ja jos vielä töitä alettaisiinkin mainitulla venäläisten työmaalla, on tilinmaksu, jos vanhat merkit paikkansa pitävät, hyvin epäsäännöllistä, jota on työläisten ennenkin pitänyt hakea Kuvernöörin viraston suosiollisella avulla.

"Wiipuri" 29.5.1910
Sokanlinnan juhla
Kolminaisuuden sunnuntaina t.k.22 p:nä oli Antrean Sokkalan raittiusseuralla ensimäinen kesäjuhlansa luonnon merkillisyydestään kuuluisalla Sokanlinnalla, jossa muuten ympäristön nuorisolla on ollut vuosittain tapana mainittuna sunnuntaina kokoontua.

Kaunissisältöisellä puheella avasi juhlan seuran esimies maanviljelijä Matti Sokka. Tämän jälkeen piti kauppias Autere vaihtelevan sisältörikkaan esitelmän, tehden muun muassa selkoa tarujen mukaan Sokanlinnan muinaisista vaiheista ja lausuen vielä kehoituksen, että paikkakunnan vanhoilta eläjiltä koitettaisiin vielä kerätä lisää tietoja tämän "linnan" hämärään verhotun historian selville saamiseksi.

Päätoimikunnan puolesta oli saapunut Wiipurista hra Ruuskanen, joka laajahkossa puheessaan parhaansa mukaan kosketteli raittiuskysymystä.

Vielä puhui agr. A. Ahtiainen mainiten miten seuran talutusnuorassa on kulkenut jäseniä, jotka ovat käytöksellään seuran toimintaa lamauttaneet ja sen mainetta alentaneet ja miten nämä samat ovat uhkailleet tässä juhlassa seuran elämän lopettavansa. Puhuja ei uskonut viime mainitun uhkauksen toteutuvan, vaan arveli seuran päinvastoin lujittavan asemaansa ja lausui vielä toivomuksena, että kolminaisuudensunnuntai tästä lähtien vietettäisiin joka vuosi erityisenä raittiuspäivänä tällä vuorella.

Runoja lausuivat neidit Jantunen ja Ahtiainen. Yksiäänistä laulua vaihteli puheiden lomassa.

Seura voi olla tyytyväinen tähän ensi yritykseensä. Juopuneet – joukossa seuran entisiä jäseniä – koettivat kyllä kaiken aikaa osoittaa heille ominaisella tarmolla olemassaoloaan. Taisi käydä kateeksi, että alkoholin vastustajat olivat täksi kerraksi vallanneet heidän entiset tyyssijansa.

Oman paikkakunnan juoppojen lisäksi pyrki vielä tuppautumaan Sintolankylän vanhastaan tunnettuja kuuluisuuksia, mutta tätäpä eivät edelliset suvainneet, vaan kuuluivat seipäät kädessä ylivoimaisina ajaneen jälkimäisiä edellään aina kilometrin päähän juhlapaikasta.

"Karjala" 8.7.1910
Muinaislöytöjä Antrean Syvälahdelta
Kun maisteri Soikkeli oli äskettäin erään kiinteän muinaislöydön ilmotuksen johdosta tiedustelukäynnillä Kavantsaaren asemalta muutaman kilometrin päässä olevassa Syvälahden kylässä, niin hän alkoi paikkakunnan entisyyttä tutkiskella kyselemällä taloissa muinaisesineitä. Työ ei ollutkaan tällä kertaa turha. Ensinnäkin tuli varmennetuksi se mahdollisuus, jota voisi jo kylän asemasta ynnä muista seikoista ennakolta arvella, että nim. Syvälahden järven rantamaat ovat olleet jo kivikauden aikoina asuttuja. Sillä miltei joka talossa joko vielä säilytettiin tai oli ollut kiviesineitä, niin sanottuja "ukonvaajoja", jotka olivat eri aikoina tavatut mainitun järven itäisellä rannalla sijaitsevista pelloista. Tällä kertaa lunastettiin täten kansallismuseoon neljä eri kivikirvestä, nim. Heikki Suikkarin talosta 1, Kalle Sireniuksen talosta 2 ja Erkki Pullisen talosta 1. Kaikki nämä kirveet ovat aikanaan olleet päästä halkaistuun puuhun varrettuja työaseita, joista yksi on Karjalasta harvemmin tavattavaa skandinaavista mallia. Esineitä on nykyisin taloissa käytetty partaveitsien hioimina tahi muuten vain kummallisuuksina talletettu.

"Wiipuri" 5.8.1910
Karilleajoja Vuoksella
Viime lauantai-aamuna kun hinaajahöyry "Äyrämöinen" kuljetti haloilla lastattua lotjaa "Vuosalmi 5" Vuoksella Uudenkylän rannalla, joutui mainittu lotja, luultavasti ankaran tuulen vuoksi, pois reitiltä ja törmäsi karille saaden niin suuren vuodon, että lotja lastineen vajosi pohjaan parin minuutin kuluessa. Lotjassa oli halkoja toista sataa syltä ja omistaa sen kauppias Honkonen Wiipurista.

Saman päivän illalla noin 8 aikaan ajoi Wiipurin puuliike oy:n omistama hinaaja "Sorsa" karille vähän matkaa Paakkolan sulusta ylöspäin. "Sorsa" oli syystä tai toisesta poikennut väylältä syrjään, jolloin se joutuikin karille. Omin voimin se ei päässyt siitä pois, mutta hetken kuluttua sattui tulemaan ohi höyryvene "Pölläkkälä", joka lähes tunnin ajan työskenneltyään sai hinaajan pois karilta.

Matka menneisyyteen – ja nykyisyyteen

Kauko Partanen

Juureni Antreassa löytyvät synnyinkodistani Antrealan (Saijan) Pekkolasta ja lapsuudenkodistani Vinninmäeltä. Molemmissa olen käynyt noin kymmenen vuoden välein vuodesta 1990 alkaen. Viime kesänä tehdyn matkan päävaikuttimena oli antaa "juurihoitoa" kahdelle lapsenlapselleni, joilla ei ollut vielä omakohtaista kokemusta niistä tienoista, joista heidän isovanhempansa ovat peräisin. Päädyimme kolmipäiväiseen juna-hotelli-bussimatkaan 6.-8. elokuuta 2010. Osanottajia oli täysi tusina. Matkan paperisoodan hoiti ansiokkaasti imatralainen Itämatkat Oy ja "propuskaa" kertyi kohtalaisesti, kuten tuon suunnan matkaan kuuluu.

Junamatka alkoi 6.8. Helsingistä. Yllätys tuli remontin kourissa olevalla Viipurin asemalla, jossa huikean metelin keskellä laukkuinemme väistelimme rakennustelineitä ja -miehiä sekä muovikaistaleita. Asema oli sisältä sekä ulkoa "paketissa". Pikkubussi Antrean matkalle odotti Vitalin kuljettamana. Erinomaisena tulkkinamme oli petroskoilainen Nina.

Talin-Ihantalan muistomerkki toi mieleen itsenäisyydestämme maksetun kovan hinnan. Hiljennyimme hetkeksi Antrean kirkon raunioilla, jossa Kauko muisteli isovanhempia. Suvun nuorinta polvea edustavat Hannu ja Emma laskivat havuseppeleen menneitten sukupolvien kunniaksi kirkon muistokivelle, koska suvun hautakivi on ajan saatossa kadonnut.

Eväiden nauttimisen jälkeen matka suuntautui syntymäkotiini Pekkolaan, joka oli jaettu usean perheen kodiksi. Tällä kertaa pääsimme myös sisään ystävällisen rouvan esittelemään asuntoon. Katselin Partalan lahtea samasta kamarin ikkunasta, josta edesmenneet vanhempani Ester ja Tahvo olivat 1924-1931 seuranneet vuodenaikojen vaihtelua. Tunnemyrsky sisikunnassani pyrki pintaan.

Partasen suvun retkeläiset talvisodassa tuhoutuneen Antrean aseman rappusilla. Helteisellä matkalla oli 12 retkeläistä.

Talon ulkoasu oli, jos mahdollista, rappeutunut entisestään. Talon ympäristön kunto lienee parasta jättää kuvailematta. Lähiasuntojen pikkupojat olivat kovin kiinnostuneita vierailustamme.

Vitali ohjaili bussiamme vilkkaassa käytössä olevan Saijan kivilouhimon ohi lapsuudenkotiini Vinninmäelle, joka sijaitsi aivan Antrea-Viipuri rautatien vieressä, vanhan Patalahden seisakkeen tuntumassa.

Aikaisemmilla matkoillamme taloa asunut Nikolai Besedin oli kuollut kolmisen vuotta sitten, mutta hänen vaimonsa Maija pitää edelleen sitä kesäasuntonaan. Talo on näkemistämme Antrean rakennuksista edelleen parhaassa maalissa. Kolmesta suuresta pihakuusesta on yksi kaatunut myrskyssä. Kukat koristavat talon päätyä.

Talvisodassa palaneen Antrean aseman säilyneillä portailla kuvasimme 12-henkisen ryhmämme. Kauko kertoi vapaussodan aikaisesta aseman historiasta. 35 asteen helle alkoi jo uuvuttaa retkeläisiä, ja suunnistimme Viipuriin hotelli Bat´iin valmistautumaan iltaa varten. Olimme tilanneet Pyöreästä Tornista historiallisen kabinetin, jossa Viipurin linnanherrojen vaakunoiden valvonnassa nautimme illallisen. Ensimmäinen matkapäivä oli paketissa.

Lauantaina oppaamme johdatteli meidät kävelymatkalle Viipurin värikkääseen historiaan. Yllättävän monia kuuluisia rakennuksia on edelleen tallella, pisteenä i:n päällä Viipurin linna. – Numeroleikkiä harrastavaa voi kiinnostaa tieto, jonka mukaan 30.11.1495 tapahtuneesta Viipurin pamauksesta tasan 444 vuoden kuluttua alkoi talvisota!

Sunnuntaina saimme taas bussin käyttöömme ja Ludmilan oppaaksemme. Torkkelin puiston kohdalla on ollut ennen kaupunginmuuri! Arkkitehti Uno Ullbergin suunnittelema Viipurin maakunta-arkisto on noussut uuteen kukoistukseen ja on nykyisin Eremitaasin yhtenä sivupisteenä. Tämänhetkisen näyttelyn teemana on Katariina II.

Terttu ja Kauko ovat syntyneet 1920-luvun lopulla Viipurin vanhassa Naistensairaalassa eli lapsenpäästötalossa Kannaksenkadun ja Kullervonkadun kulmassa, jonka sijainnin paras Viipuri-tuntija arkkitehti Juha Lankinen ystävällisesti selvitti nettiyhteyden avulla. Tuolla tontilla olleessa rakennuksessa olimme minä sekä vaimoni Terttu molemmat parkaisseet ensimmäisen kerran.

Monrepos´n puisto oli päivän pääkohteemme. Sen varsinaisen maineen loi paroni Ludvig Nicolay. Alue on satojen hehtaarien laajuinen. Rakennukset ovat heikossa kunnossa, mutta suvun hautamuistomerkki on valokuvauksen arvoinen. Luonto on upeaa!

Viipurin kaupunki on siistiytynyt huomattavasti viime aikoina. Rakennuksia on maalattu ja kukkaistutuksia merkittävästi lisätty eri puolilla kaupunkia. Hotellimme Bat entisen Tavastinkadun varrella oli hyvin siisti ja häiriköitä emme tavanneet.

Matkan huipennus oli vielä edessä. Juna tuli perille Helsinkiin aikataulun mukaan ennen iltakymmentä. Lahden jälkeen pimeni äkillisesti, ukkosen jyrinä, salamointi ja sade yltyi. Helsingin asemalla kastuimme taksijonossa perusteellisesti. Vasta uutisista kuulimme, että vain tunteja junamme kulun jälkeen myrsky oli kaatanut puita ja katkonut voimajohtoja kulkemallamme Kouvolan-Lahden-Keravan matkaosuuksilla. Olimme onnekkaita, kun vain kuumuus oli matkamme suurin haitta. Jalkamieheksi joutuminen pimeässä matkatavaroiden kanssa olisi ollut rankka elämys. – Väsyneet, mutta onnelliset kotiseutumatkalaiset olivat monta kokemusta rikkaampia!

Matkalaisten nuorimman polven edustajat, Emma Partanen ja Hannu Partanen, laskivat havuseppeleen kirkon muistokivelle. Seppeleen nauhoissa oli teksti: "Esivanhempiemme muistoa kunnioittaen - Antrean kotiseutumatkaajat".

Kiinnostaako toiminta antrealaisuuden ja vuoksenrantalaisuuden hyväksi?

Jotta karjalaisiin yhteisöihin löydettäisiin karjalaisuuden aktiivisia vaalijoita ja sen eteen työtä tekeviä, tarvitaan asiasta innostuneita, sitoutumista pelkäämättömiä, juurensa tuntevia ja kunnioittavia ihmisiä. Heille tulee olla myös tärkeätä oivaltaa, mitä karjalaisuus voi olla tänä päivänä ja tulevina vuosina.

Vuoksen Säätiö syntyi viime sotien jälkeen hallinnoimaan Antrean ja Vuoksenrannan eri yhdistysten, osuuskuntien ym. toimijoiden jälkeen jäänyttä omaisuutta. Vuosikymmenten mittaan se on pystynyt kartuttamaan pääomaansa sijoituksin ja se on myös saanut vastaanottaa lahjoituksia eri muodoissa.

Vuoksen Säätiö muistaa apurahoin antrealais- ja vuoksenrantalaisjuurisia, opintonsa päättäviä nuoria, jakaa kannustusapurahoja pidemmälle ehtineille ja tukee erilaista julkaisutoimintaa. Sen tehtäviin kuuluu myös rajan taakse jääneen, nyky-Antreassa ja -Vuoksenrannassa olevien suomalaisten hautausmaiden ja muistopuistojen sekä Vuoksenrannan kirkon kunnosta huolehtiminen. Näistä on tehty sopimukset sikäläisten hallintoviranomaisten kanssa. Tämä tehdään yhdessä pitäjäseurojen, Antrea-Seuran ja Vuoksenranta-seuran kanssa.

Vuoksen Säätiön hallinnon muodostavat hallitus ja hallintoneuvosto. Niiden jäsenistössä tapahtuu vuosittain jonkin verran muutoksia ja uudistumista. Jotta hallintoon saataisiin mahdollisimman monilta aloilta ja alueilta uusia, kykeneviä ihmisiä, säätiö julkaisee viereisellä sivulla olevan ehdokaslomakkeen. Sen täyttäminen ei tietenkään takaa paikkaa hallinnossa, mutta lomakkeen avulla pyritään löytämään mahdollisimman monipuolinen ja innostunut antrealaisuuden ja vuoksenrantalaisuuden, yleensä karjalaisuuden hyväksi toimiva joukko.

Lomake tulee palauttaa säätiön asiamiehelle, Raakel Henttoselle. Osoite Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala.

VUOKSEN SÄÄTIÖ

Allekirjoittanut lupautuu ehdokkaaksi
Vuoksen Säätiön hallintoon.

EHDOKKAAN NIMI ______________________________

Syntymäaika ______________

Koulutus, mitä teet ______________________________

Osoite, puhelin ______________________________

Sähköposti ______________________________

Suvun koti Antreassa tai Vuoksenrannassa, mikä kylä, mikä talo, ketkä asuivat 1939. ______________________________

____

____

Mihin pitäjä- tai karjalaseuraan kuuluu. Mitä muita sidonnaisuuksia karjalaisuuteen. Omaehtoinen karjalainen toiminta. ______________________________

____

____

____

____

Mikäli minut valitaan Vuoksen Säätiön hallintoon, olen valmis antamaan aikaani karjalaisuuden, eritoten antrealaisuuden ja vuoksenrantalaisuuden hyväksi. Sitoudun aktiivisesti käymään kokouksissa. Lisäksi olen halukas mahdollisuuksien mukaan tutustumaan esivanhempieni kotiseutuun rajan takana ja toimimaan sen hyväksi, mm. osallistumalla siellä järjestettyihin eri aktiviteetteihin.
Lisäksi omassa elinympäristössäni haluan toimia karjalaisuuden hyväksi, sen säilyttämisen ja säilymisen puolesta sekä edistää sitä.

Päiväys ______________________________

____
Allekirjoitus

Kuukauppi-Rupolan kylätoiminnan lyhyt historiikki

Pertti Ruponen

Esitetty 20-vuotistilaisuudessa 25.9.2010 (lyhennetty)

Sodan jälkeen Kuukaupin ja Rupolan kylien asukkaat sijoittuivat pääasiassa Lopelle ja Riihimäelle. Itse asuin lapsuuteni Tevännön kylässä kauniin Punelian rannalla. Lapsuuden muistot sieltä ovat mukavia. Aloitin koulun Tevännön supistetussa kansakoulussa Saarenojan talossa. Koulussa oli 12 oppilasta ja ensimmäinen ja toinen luokka kävi koulua vain lauantaisin. Sittemmin koulu lopetettiin ja perheeni muutti 1957 Kymiin. Muistan lapsuudesta, miten karjalaisia kävi kylässä ja mamma haastoi Karjalasta. Kuvat, jotka silloin näin, olivat jännittäviä.

Yhteys kapeni antrealaisiin asuessamme Kymissä. Kävimme kyllä juhlissa ja isoisäni, Ratalahden vaijan hautajaisissa. Jokin Karjalassa ja karjalaisissa kiehtoi.

Vuonna 1989 kuulin, että kuparsaarelaiset olivat käyneet Antreassa ja Kuparsaaressa. Samana syksynä tätini Saima ja Anna-Liisa pyysivät Riihimäen Käpälämäessä: ”Lähe Pertti viemää meitä Karjalaa ja Rupolaa.” Matka toteutui 14.-15.8.1990. Siinä oli mukana 30 henkeä, pääosin rupolalaisia, Irma Toivonen ja Liisa Hakanto olivat kuukauppilaisia. Väkeä oli Ratalahdesta, Soitumesta, Pohjanpäästä, Ruomuksesta, Harjunmäestä, Välipellosta ja Tuomaalasta, huviloiden asukkaista Carl von Knorring eli

Karjalan Liiton toiminnanjohtaja Satu Hallenberg komeassa muinaispuvussaan säväyttää aina.

”Kaa” Tukholmasta; hän oli ollut isäni leikkitoveri heidän lapsuudessaan.

Matka tehtiin Viipurista lähtien Intouristin luvalla. Se on jäänyt mieleen yhtenä kaikkein hienoimpana matkana kaikista niistä mitä Karjalassa olen käynyt. Kylä heräsi eloon mukana olevien ihmisten tarinoissa. Saman syksynä pidimme ensimmäisen kyläjuhlan työpaikallani Helsingissä Kotkankadun huoltokodin juhlasalissa. Mukaan saimme paljon kyläläisten lähipiiriä ja ystäviä.

Innostus lähteä Karjalaan tiivistyi. 1991 oli jo matkassa 53 henkeä, ja kuukauppilaisia sekä entistä huvilaväkeä alkoi tulla mukaan yhä enemmän. Noissa kylissä oli ennen sotia niin viipurilaisten kuin helsinkiläisten huviloita. Vuonna 1992 käytiin vanhoilla kotitienoilla jo kaksi kertaa. 27.6. pidettiin kesäjuhlat Rupolassa. Sinne mentiin kahdella linja-autolla, mukana oli yli 90 osanottajaa. Majoitus oli Viipurissa hotelli Druzhbassa ja sen vieressä kelluvassa Korolenko-laivassa, jonka hajukin oli omaa luokkaansa. Linja-autojen kuljettajat kieltäytyivät majoittumasta k.o. laivaan. Sen perässä oli paikallisten disco ja soitto soi varmaan neljään asti aamuyöhön. Kyläjuhlassa perustettiin Ruposten sukuseura. Matkalla oli tuolloin mukana lähes 60 Ruposten sukuun kuuluvaa. Rupolalaisia ja kuukauppilaisia osallistui myös elokuussa 1992 pidettyyn Antrean ensimmäiseen pitäjäjuhlaan.

Opri eli Ritva Rantakari Jokelasta herkisti yleisön.

Kuukauppi-Rupolan kyläyhteisön 20-vuotisjuhlan yleisöä Lasimuseon kahviossa Riihimäellä.

Seuraavana kesänä Ruposten sukuseura teki retken johdollani. Tuolloin majoitus oli Sairalassa. Kesällä 1994 majoituimme Aholan kartanossa Jääskessä. Samana kesänä tekemälläni ensimmäisellä matkalla vanhaan Valamoon oli mukana muitakin kuin antrealaisia. Kesällä 1995 kotikylämatkalla majoituttiin Antrea-hotelliin. Mukana ollut Armisen Kerttu, nykyisin Pyyhtiä (isäni serkku), keräsi tietoja Kuparsaari-kirjaan. Samana syksynä kyläkokouksessa Kuukaupin-Rupolan väki valitsi kyläkirjatoimikunnan, johon tulivat Heikki Kekki, Irma Toivonen, Lilja Liljeqvist, Erkki Kokko, Raimo Ruponen ja allekirjoittanut. Kahdessa vuodessa kokosimme kyläkirjan ”Kuukauppi-Rupola, varrella Vuoksen virran”. Olemme kirjasta ylpeitä. Se sisältää Kuukaupin 30:n ja Rupolan 27:n talon esittelyn. Lisäksi kirjassa on kuvattu maisemaa ja ihmisiä, miten huvilaväki toi kylien elämään jännitystä ja suuren maailman tuulahduksia. Rupolassa ja Kuukaupilla kun viettivät kesiään ennen sotia monet tunnetut taitelijat ja talous- ja tiedemiehet perheineen. Nykytaiteilijoista mainittakoon näyttelijä Antti Litja, balettitanssija Jarmo Rastas ja oopperalaulaja Matti Heinikari, joiden juuret ovat näissä kylissä. Kirjailija Paavo Rintala ehti asua aikoinaan Kuukaupilla.

Meskalan eli Rupolan Martat jatkavat toimintaansa täällä Hämeessä Pilpalan Marttaseuran nimellä.

Kyläjuhlia on edelleen pidetty Lopella, Riihimäellä ja Helsingissä. Kansanmusiikkiyhtye Soittavat Saarat ovat esiintyneet joskus kyläjuhlassa, siinä on mukana mm. Tiina Ruponen (Timo Ruposen tytär).

Kyläläisiä toimii Kuparisten, Ruposten ja Taurun sukuseuroissa. Ainakin viimeiset kymmenen vuotta Irma Toivonen on järjestänyt matkoja kotikyliin ja allekirjoittanut on saanut keskittyä laajempaan Karjalan näyttämiseen.

Juuret Karjalassa on kasvanut suureksi puuksi. Arvostakaa juurianne, ne ovat tiukasti Karjalan maaperässä. Älkää olko ”kaappikarjalaisia”, kuten Riitta Uosukainen ilmaisee. Veren perintö on vahva. Pidetään se arvokkaana.

Kuvakavalkadia kevään talkoomatkalta

Viime keväänä toukokuun puolivälissä, helatorstain aikaan kävi talkoolaisten reipas joukko siivoamassa niin Antrean kuin Vuoksenrannankin hautausmaita ja Muistopuistoa. Työtä riitti, mutta mukavaa oli.
Koko talkoojoukon ryhmäkuvan löydät sivulta 16.

Viipurin lauluveikkojen puheenjohtaja Sakari Someroja oli myös matkassa mukana. Taustalla Timo ja Anjuli Pullinen sekä Kirsi Göbel.

Talkooryhmän nuoret Anjuli Pullinen ja Mika Stirkkinen laskivat kukat Antrean kirkon muistopaadelle.

Uutteraa talkooväkeä pienellä levähdystauolla.

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt 2011

Puheenjohtaja Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki; puh 050-5758316
Varapuheenjohtaja Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki
Sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki; puh 050-5253891; pirjo.tiippana@jippii.fi
Hallituksen muut jäsenet: Veikko Partanen, Vapaalankuja 7, 01650 Vantaa; puh. 0400-871946
Hannu Ruhala, Laurinmäenpolku 3 A 1, 00440 Helsinki; puh. 0400-951781, h.ruhala@luukku.com
Erkki Salli, Harjutie 1 B, Oitti, puh. (019)785 286, 0500-483071
Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala; puh. (03)6881898; 0400-847023, raakel.henttonen@aina.net
Pirjo-Riitta Rintanen, Kivelänkatu 1 C 13, 00260 Helsinki,; puh. 0400-825453, pirjo.riitta.rintanen@kolumbus.fi
Liisa Mikkola, Rinnetie 45 F, 13100 Hämeenlinna; puh. (03)6756557, 040-7578773

Rahastonhoitaja Sirkka Juvonen, Kuusitie 26 C, 12100 Oitti, puh. 0400-705 127
Jäsensihteeri Jukka Talja, Eprantie 42, 11710 Riihimäki; puh 040-589 4559, jukka.talja@saunalahti.fi
Myyntiasiat Tarmo Jantunen, Lummetie 16 A 4, 01300 Vantaa; puh. 0400-736 617
Pääemäntä Tuula Haapiainen
Teatterivastaava Raili Kekki puh (09) 724 2579
Kuljetusvastaava Anna-Liisa Linna, puh. (03)682 2024

Kunniapuheenjohtaja Oili Korkeamäki, puh (03)7665210; sähköposti oili.korkeamaki@kolumbus.fi

ODOTETUT TAMMI-ILTAMAT

lauantaina 22.1.2011 klo 15.00

Puotinkulman Timjamissa Jokiniemessä Lopella

Ennakkoilmoittaut. **14.1. menn**.: niina.nisula@pp.inet.fi puh. 050-3471225 *Lippu 20 €*

Ajo-ohje: Kantatie 54:ltä (Lahti-Forssa) käännytään risteyksestä Karkkila-Klaukkala (Lopen Shellin kohdalta) tielle 132 ja ajetaan 400 m. Timjami sij. risteyksessä Loppi-Nyynäinen, matala keltainen liiketalo. - Nyynäistentie 1.

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

Kotiseutumme Antrea	55 euroa
Kirjan 2. painoksen korjausarkit erillisenä	3
Itsenäissyysodat kotiseudullamme, DVD ja kirja	30
Enne vanhaa koton -perinnekirja	42
Evakos ja uuves kois, kirja evakkovuosista ja sen jälkeis. ajasta	40
Antrean kirkonkylä – unohtumaton kotiseutumme (2004)	35
Antrean kirkonkylä DVD	35
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5
Antrean uusi kartta (1991, mittakaava 1:50 000) v. 1938 mittaus, talvi- ja jatkosodan rintamalinjat merkitty karttaan	10
Antrean ja Vuoksenrannan kartta	10
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalon tiellä	5
Runoja, Juho Kurki	5
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen-Irma-Riitta Järvinen	5
Muistojen tilkkutäkki, pakinoita, Hellin Tauru	5
Antrean viiri	30
Näkymä Vuokselle, maisemakortit	3 e/5 kpl
Kaipuun Karjala cd-levy	20

Tilaukset:
Tarmo Jantunen,
puh. 0400-736 617

Joukkokirje

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti

N:o 43 ● 2011

Vuoksen Säätiössä hallintoneuvoston puheenjohtajan nuija siirtyi Lopen mieheltä toiselle: kunnallisneuvos Eino Kilpiäiseltä pankkimies Harri Hatakalle. Lue säätiön kuulumisista lisää sivulta 23.

Kyl antreelaiset on kovvii syömää.
Sen työ näättä täs numeros.
– Köyhtyy saap, mut ei laihtuu... niihä se ol.

Isoäitinsä Eeva Virolaisen kanssa Antrealaisten kirkkopyhään tullut 7-vuotias Neea alkoi uupua, vaikka välillä laulettiinkin. Sivu 21.

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

Kotiseutumme Antrea	55 euroa
Kirjan 2. painoksen korjausarkit	3
Enne vanhaa koton -perinnekirja	42
Evakos ja uuves kois	40
Antrean kirkonkylän kirja	35
Antrean kirkonkylä DVD	35
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5
Antrean uusi kartta (1991), 1938 mittaus, viime sotien rintamalinjat merkitty	10
Antrean ja Vuoksenrannan kartta	10
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalon tiellä	5
Runoja, Juho Kurki	5
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen - Irma-Riitta Järvinen	5
Muistojen tilkkutäkki, Hellin Tauru	5
Antrean viiri	30
Näkymä Vuokselle, maisemakortit	3 e/5 kpl
Kaipuun Karjala cd-levy	20
Antrea-pinssi	5

Tilaukset: Tarmo Jantunen, puh. 0400-736 617

Itsenäisyyssodat kotiseudullamme -dvd-filmi + teksti kirjana	30 euroa
Tiedustelut pj. Pentti Talja	+postim.
Dvd-filmin 2-osa, haaastattelut	15 euroa + ”

Liikola, kotikylä Antreassa -kirja 42 euroa + postikulut, tilaukset Harri Hatakalta 050326 1218. Viiden kylän elämää (Sokkala, Räikkölä, Henttola, Hovikorpi, Salo-Kekkilä) -kirja, tilaukset Arvo Henttoselta 0400202818.

TULEVAT TAPAHTUMAT

Kesä on jo aluillaan. Luvassa on monta karjalaista tapahtumaa, jotka on hyvä merkitä jo tässä vaiheessa kalenteriin.

- **Karjalan Liiton Karjalaiset Kesäjuhlat** pidetään 17.6.-19.6. Euroopan kulttuuripääkaupungissa Turussa, joka on muutenkin aina hieno katsottava. Juhlan teemana on kulttuurien kohtaamisia ja ensimmäinen tapahtumapäivä on tietysti täynnä kiinnostavia esitelmiä seminaarissa. Avajaisjuhla lauantaina on Kupittaan urheiluhallissa ja pääjuhla sunnuntaina Veritas Stadionilla. Seuratkaa Karjala-lehteä ja Karjalan Liiton nettisivuilta löytyy lisää tietoa sitä mukaa kuin tapahtuma lähenee.
- **Mommilanjärven souteluun** Antrea-Seura varaa soutajilleen kaksi venettä. Tapahtuma on Hausjärvellä Mommilanjärvellä 16.7.
- Seuraavana päivänä, sunnuntaina 17.7. on **Antrea-juhla** Janakkalassa Turengissa.
- **Antrea-Seuran vuosikokous** on 15.10. klo 13.00 Lounasravintola Murkinassa, Palstakatu 7-9, Riihimäki

Syksyllä mennään **teatteriin**.

Seuratkaa Karjala-lehden palstaa. Siellä ilmoittelemme tapahtumista.

Liity jäseneksi Antrea-Seuraan!

Silloin pääset osallistumaan seuran toimintaan ja saat kahdesti vuodessa ilmestyvän Antrealaisen, Antrealainen/Vuoksenrantalainen-lehden. Jäsenmaksu perheen ensimmäiseltä jäseneltä on 15 euroa ja perheen toiselta jäseneltä vain 5 euroa. – Jäsenmaksua joudutaan jatkossa nostamaan, koska Karjalan Liitto nostaa oleellisesti maksuja. – Jäsenksi pääset ilmoittamalla nimesi ja osoitteesi seuran sihteerille Pirjo Tiippananalle, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki, puh 050-5253891; sähköpostiosoite: pirjo.tiippana@jippii.fi.
Maksa jäsenmaksu tilille 800014-517810 ja muista kirjoittaa pankkisiirtoon nimesi ja tarkka osoitteesi. Maksun saaja on Antrea-Seura ry.

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti
ISSN 0781-2280

Päätoimittaja Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898; 0400-847023;
e-mail: raakel.henttonen@aina.net
os. Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala
Toimituskunta: Antrea-Seuran johtokunta
Taitto T:mi RH-Teksti, Raakel Henttonen
Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.

SEURAAVAAN LEHTEEN MATERIAALIN JÄTTÖAIKA ON 31.10. ASTI. MUTTA SITÄ VOI LÄHETTÄÄ KOSKA TAHANSA.

PUHEENJOHTAJALTA

ANTREA-SEURAN TOIMINTAA

Antrea-Seura ry perustettiin vuonna 1953. Aikaisemminkin oli jo yritetty, mutta vuotta 1953 pidetään nyt varsinaisena alkuvuotena. Pitäjäjuhlia oli vietetty jo aikaisemminkin, mutta niiden järjestämisen päävastuu oli Vuoksen säätiöllä. Seuralla on ollut aina kaksi päälinjaa toimintansa suunnittelussa. Toinen on perinnetiedon kerääminen ja taltioiminen ja toinen on järjestää ihmisille tilaisuuksia tavata toisiaan ja haastaa niissä kuulumisia.

Seuran toimintaa johtaa hallitus, jossa on puheenjohtajan lisäksi kahdeksan henkilöä. Hallitus saa toimintaohjeensa kerran vuodessa kokoontuvalta vuosikokoukselta. Tiedotusta tehdään kaksi kertaa vuodessa ilmestyvän lehden kautta, erillisillä lehti-ilmoituksilla lähinnä joidenkin tilaisuuksien takia ja käytössä on myös oma nettiosoite www.antrea.fi.

Perinnetiedon keräämisessä Antrea-Seura on ollut yksi luovutetun Karjalan ahkerimmista. Julkaistujen teosten määrä on yli kolmenkymmenen tietämillä eikä loppua ole näkyvissä. Varsinaisia kylä- tai koulupiirikirjoja on julkaistu 15 kpl ja nyt ovat entiset hannilalaiset päättäneet tehdä vielä uuden kirjan. He nimittäin aloittivat tämän kyläkirjojen teon ensimmäisinä. Sukukirjojen kohdalla tilanne lienee sellainen, että niiden teossa ollaan vasta alkutaipaleella. Näiden kylä- ja sukukirjojen tekeminen ja julkaiseminen tapahtuu hyvin itsenäisesti erilaisten toimikuntien kautta. Niissä ei Antrea-Seura ole mukana juuri muuten kuin kannustamassa. Viime vuosien suurin työ on ollut kerätä talteen haastatteluja kolmesta eri sodasta ja tehdä niistä DVD, johon tuli niin paljon aineistoa, että tänä keväänä julkaistiin vielä lisäkappale, jossa haastattelut ovat täydellisemmin mukana. Antrealla oli merkittävä asema vapaussodan taisteluissa ja tältä ajalta saatiin mukaan Uljas Marttisen haastattelu, kun hän kahdeksanvuotiaana poikasena seurasi tapahtumia Viskarin kylältä käsin. Jatkosodan ajalta on mielenkiintoinen kenraali Sutelan haastattelu, kun hänen toimestaan selvitettiin venäläisten käyttämien radiomiinojen toimintaa ja Säkkijärven polkkaa radiossa tauotta soittamalla saatiin miinojen räjähtämiset estettyä. Lisäksi on mukana noin kahdenkymmenen antrealaisen tai vuoksenrantalaisen lotan tai sotilaan haastattelut. Näiden kahden DVD:n tekemisessä on Antti Henttosen panos ollut merkittävä.

On hieno asia, että löytyy innokkaita ja ahkeria ihmisiä tällaiseen vapaaehtoistoimintaan. Ei seura olisi mitään ilman jäseniään. Nyt tänä keväänä on Antrean kirkonmäen siivoustalkoisiin lähdössä yli 30 henkeä. Näistä suuri osa on nuoria. Tätä työtä on tehty jo yli 20 vuotta ja sinä aikana on kirkonmäki saatu pidettyä melko siististissä kunnossa ja hautausmaakin on yritetty pitää vapaana liiallisesta vesakoitumisesta. Antrean nykyisten asukkaiden kohdalla on myös havaittavissa muutosta. He ovat havainneet, että nämä alueet ovat meille tärkeitä ja mielestäni alueen roskaantuminen on vähentynyt viime vuosina.

Pentti Talja

Tule Antrea-juhlille Turenkiin

Tulevan kesän Antrea-juhla pidetään Janakkalassa Turengissa sunnuntaina 17.7.2011.

Juhla on Turengin koululla (ns. entisellä ala-asteella), osoitteessa Koulutie 2.

Koska Janakkalan kirkossa on heinäkuun jokaisena sunnuntaina konfirmaatio, alkaa juhla klo 13.00 lyhyellä hartaushetkellä. – Kuitenkin jo hyvissä ajoissa ennen sitä kannattaa tulla juhlapaikalle, sillä ruokailu alkaa jo klo 12.00 ja ennen juhlaa ehtii päästä jo hyvän haastamisen alkuun.

Juhlapuheen pitää dipl.ins., kääntäjä Marja Korpio (s. Talja), joka jo kotoaan Janakkalan Kelhässä sai lujat antrealaiset juuret. Luvassa on herkistävää laulua, lausuntaa, huomionosoituksia, toivottavasti myös pienten tanhuajien tepsutusta. Kaikkea ei ole vielä tarkasti tiedossakaan.

Lähe tappaamaa vanhoi tuttui ja tutustummaa uusii ja tuo väkkee tullessaiskii...

Tammi-iltamissa Lopella nautittiin hyvästä ruoasta, ohjelmasta ja seurasta

(kuka jäi pois, se ol häne tappioosa...)

Antrealaisten Tammi-iltamat ovat käsite sinänsä. Ne ovat saaneet alkunsa jo ennen sotia Antreassa, missä kirkonkylän väki kokoontui pakkasten paukkuessa viettämään hauskaa iltaa joukolla. Tuolloin liki jokainen lähti iltamiin naamiaisasussa ja teki parhaansa, etteivät toiset heti tunnistaisi.

Kun iltamat sotien jälkeen käynnistyivät uudelleen vuosikymmeniä sitten Antrea-Seuran toimesta, niin niihin Helsingissä pidettäessä toivat edelleen väriä ja arvoituksellisuutta mitä erilaisimmat naamiaispuvut. Pääkaupungin ohella iltamia alettiin pitää myös niissä Kanta-Hämeen maalaispitäjissä missä eniten antrealaisia ja heidän jälkikasvuaan nykyään on. Harvemmin iltamia enää Helsingissä onkaan. Nyt ne kiertävät vuorovuosina Riihimäellä, Janakkalassa, Hausjärvellä, Hämeenlinnassa ja Lopella, joissa illanvieton järjestäminen jää paikallisen karjalaseuran tai antrealaisjuurisen joukon huoleksi.

Tällä kertaa vireä Lopen Karjalaseura hoiti homman hienosti. Lopella on nimittäin – miesten osuutta väheksymättä – todella sirkeä ja tehokas nuorten naisten joukko, joka vetää sikäläistä seuraa. Sitä paitsi Lopella on muutenkin niin upeaa näytelmä- ja kuorolaulu- jos muutakin musiikin harrastusta, joten ohjelman aikaansaaminen ei aiheuta sikäläisille ongelmia. Ja Lopella on näissä juhlissa aina hauskaa.

Toivon ja Lempin pienoisnäytelmässä kuvaannollisella ilmaisulla oli vankka sija. Tässä Toivo pyrkii osoittamaan, miten lemmen sävelet kumpuavat rinnasta, vaikka syksyn lehdet olivatkin pudonneet. Osissa olivat Anna-Maija Pyyhtiä ja Niina Nisula.

Pitopöydän herkut kutsuivat iltamaväen nopeasti piirakoiden ja muiden antimien ääreen.

Tammi-iltamat ravintola Puotinkulman Timjamissa alkoivat Lopen Karjala-Seuran puheenjohtajan Niina Nisulan – Pyyhtiän suvun tyttöjä – tervehdyksellä. Hän toivotti noin 70-henkisen juhlajoukon tervetulleeksi ja kutsui esille ravintolan emännän Mirja Peltovuoren esittelemään runsasta pitopöytää. – Hän sanoikin iloitsevansa karjalaisista asiakkaista, joiden iloisen haastamisen kuulee jo ulko-ovelta asti. Emännän omassa suvussakin on karjalaista juurta, Sortavalasta ja Uukuniemeltä. Ruokapöytään oli loihdittu nimenomaan karjalaisia herkkuja ja apuna oli ollut myös Lopen Karjalaseuran emäntiä, etenkin piirakoiden paistossa.

Mutta ennen kuin pöytään päästiin, nähtiin Etelä-Hämeen tanssiopiston nuorten tyttöjen esittämä Unkarilainen pullotanssi, jonka koreografia noudatti vanhan unkarilaisen tanssin kuvioita.

Sitten tuli ”Toivon ja Lempin”, toki myös toivon ja lemmen aika, missä jo alkuunsa puista lehdet putoilivat – kai siinä oli Lopen Lehteä ja Aamupostin numeroita. Koko näytelmä eteni verbaalisesti ja konkreettisesti samaa tahtia, mutta sanoilla ja niiden ilmentymillä oli hyvinkin eri merkitys. Niina Nisula ja Anna-Maija Pyyhtiä siinä hoitivat dialogin humoristisesti perille.

Näyttelijä-trubaduuri Esko Rissanen ei jättänyt ketään kylmäksi. Siinä on mies, joka on kiertänyt lukemattomat näyttämö- ja esiintymislavat niin kotimaassa kuin muissa maissakin. Savolais-pohjalaisuuttaan hän pyysi heti ensimmäiseksi anteeksi. Ja juttua tuli niin, että hyvä kun tajuta ehti. Mutta sitten taas jotkin laulut vetivät ihan hiljaiseksi.

Etelä-Hämeen karjalaisseurojen piirin tervehdyksen toi piirin uusi puheenjohtaja Harri Hatakka, Lopelta hänkin. Piirin teemana tänä vuonna onkin yhteistyö ja siitähän jo nämä iltamat ovat ensimmäisenä esimerkkinä.

Antrera-Seuran toiminnasta alkaneena vuotena kävi puhumassa seuran puheenjohtaja Pentti Talja. Siihen on kuulunut aina myös perinteen tallettaminen, mistä tuoreena esimerkkinä hänellä oli mukana uusi cd, jonka sisältö on jatkoa toissa vuonna ilmestyneelle Antti Henttosen käsikirjoittamalle filmille ”Itsenäisyyssodat kotiseudullamme”. Tuon filmin teon yhteydessä jäi niin paljon erinomaista, ainutlaatuista haastatteluaineistoa käyttämättä, että siitä on nyt tehty noin 2,5 tunnin mittainen filmikooste. Kyseistä cd:lle tallennettua filmiä voi maaliskuusta lähtien ostaa Antrea-Seuralta.

Etelä-Hämeen karjalaisseurojen piiriä luotsaa nyt Harri Hatakka.

Illan musiikkiosuudesta vastasi loppilainen Tapio Rannanmaa, pitkänlinjan muusikko. Ja kuinkas muuten: hänenkin äitinsä suku on Karjalasta.

Karjalaisen musiikkisikermän lisäksi Rannanmaa piti huolen illan tanssimusiikista. Miehen lähtö näihin iltamiin oli ollut sentään rauhallisempi kuin joskus aikoinaan, jolloin tämä oli kotitalon portaita alas rynnätessään pomppansa helmalla tempaissut mukaan seinästä sähköpatterinkin. Se oli saanut äidin huutamaan hänen peräänsä: ”Pittääks siu viel patterkii viiä sin, eiks ennää hanuri piisaa?”

Raakel Henttonen

Esko Rissaselta (vier. sivulla) kävi niin soitto kuin laulu, välillä melkein kaikki yhtaikaa. Keskeisellä sijalla olivat Alfred Tannerin ja Reino Helismaan laulelmat. Hän, kuten Tapio Rannanmaakin (vas.) loivat kuitenkin kuvaajaan epäluuloisia silmäyksiä.

Antrealaisista sukuseuroista lisää tietoa

Tuttuja antrealaisia sukunimiä ovat Hatakka, Haukka, Henttonen, Hutri, Ikävalko, Kuisma, Mykrä, Olkinuora, Pyyhtiä, Silvonen, Sintonen, Tauru ja Virolainen. Näiden sukuseurat esiteltiin viime kevään lehdessä ja luvattiin jatkoa mahdollisesti kertyvien uusien tietojen myötä.

Sukuseura Pokkinen ry

Pokkisen sukuseuraan kuuluu kolme sukuhaaraa. Niistä vanhin on Jääsken-Antrean haara, joka ulottuu 1500-luvulle. Räisälän haara on 1600-luvulta ja Kivennavan haara 1700-luvulta. Lisäksi Pokkisia on muuttanut Inkerinmaalle vanhimman tiedon mukaan 1600-luvulla.

Sukuseura Pokkinen ry perustettiin 1989 Tampereella. Sukukirja Kannaksen Pokkiset ilmestyi 1997.

Seuraava sukukokous pidetään elokuussa 2011 Hinnerjoella. Puheenjohtajana toimii Seppo Pokkinen, sähköposti seppo.pokkinen@hotmail.com

http://pokkinen.fi/

Ruposten sukuseura ry

Sukuseura on perustettu 1992 Antrean Rupolassa koulun raunioilla. Suvun juuret ovat pääosin Antrean, Vuoksenrannan ja Räisälän eteläkylien alueella. Jäseniä on tällä hetkellä noin 220. Sukujuhlia pidetään joka toinen vuosi lähinnä eri sijoituspaikkakunnilla. Suvusta on tehty 2003 sukukirja nimeltään Ruposten Suku Kannakselta.

Suvun vaakunan ja pöytästandaarin on suunnitellut Sulo Ruponen Lahdesta (Vuoksenranta). Vaakunassa on punamusta väritys, vasemmalta oikealle kulkeva hopeinen polveileva Vuoksi, mustalla pohjalla käsi, jossa on kolme tähkää ja punaisessa osiossa kaksi tähkää. Kustaa Vilkunan mukaan ”rupo” tarkoittaa ruiskimppua, joka syntyy sirpillä ruista leikatessa.

Vanhimmat Ruposet ovat sukututkimuksen mukaan Yrjö Paavonpoika Rupoin Antreasta synt.1678 ja Matti Antinpoika Rupoin s.1682 samoin Antreasta. Tiedetään verotietojen mukaan että Antrean Meskalassa (Rupola)on jo 1540 asunut Ruposia. Suvussa on meneillään laajempi sukututkimus, jota tekee sukututkija Terhi Nallimaa-Luoto.

Sukuseura on rekisteröity 1996 ja on jäsenenä Karjalan liitossa.

Puheenjohtaja on Sami-Pekka Ruponen Helsingistä (Antrea) puh. 0400 989 739, sähköposti s.ruponen@kolumbus.fi, jäsensihteeri Pertti Ruponen Riihimäeltä puh. 044 214 3819, sähköposti pertti.ruponen@kolumbus.fi.

Lisää tietoja kaivataan

Sukuseuraesittelyjen lähdeaineistona ovat internetissä olevat tiedot tai sukuseurojen omat ilmoitukset. Jatkamme mielellämme sukuseurojen esittelyä. Tietoja voi lähettää Pirjo Tiippanalle, sähköposti pirjo.tiippana@jippii.fi tai postitse Haapaniemenkatu 12 d 39, 00530 Helsinki.

Pirjo Tiippana

Kuparsaarelle oma pöytästandaari

Kuparsaaren Nuorisoseuran toimesta on valmistunut kuluneen talven aikana oman kylän pöytästandaari. Sen keskeisinä väreinä ovat Karjalan värit, punainen ja musta. Siinä ilmentyvät kylälle ominaiset tekijät: Vuoksi, siika ja kalkkikivitorni. Siika edustaa kylän toista elinkeinoa, kalastusta. Kalkkikivitorni muistuttaa kylässä toimineesta kalkkilouhoksesta.

Standaarin luonnosteli ja suunnitteli kuparsaarelaisten toivomusten mukaan eläkkeellä oleva opettaja Marja Paakki Helsingistä. Hänellä on juuret Heinjoelta, siis Antrean naapurista.

Standaaria on jo myyty ensimmäiset kappaleet halukkaille. Seuraava kuparsaarelaisten yhteinen tapahtuma on Hiirenkorvajuhla 18.5.2011 klo 17.00 Launosten Eräsavulla. Standaarin voi hankkia myös sieltä omakseen hintaan 30 euroa. Nuorisoseuran johtokunnan jäsenet antavat myös asiasta lähempiä tietoja tarvittaessa.

Arvo Moskovan televisioon

Filmiryhmä Moskovan televisiosta tuli huhtikuun lopulla Suomeen ja kuvasi erilaisia karjalaisia ilmiöitä, jos lie muutakin. Yhtenä kiinnostuksen kohteena oli suomalaisten (lähinnä karjalaisten) kiinnostus kiinteistöjen hankintaan Venäjältä.

Karjalan Liiton kautta he olivat löytäneet kohteekseen Arvo Henttosen ja hänen kotitalonsa oston Kannakselta. Näin ollen Arvo joutui venäläisen televisioryhmän haastatteluun 28.4. – Voi olla, että haastattelu jää rajan tällä puolella näkemättä, mutta kuka tietää.

Talvisodan sytyttyä potkukelkalla kiitäen koulusta kotiin

Luettuani Antti Henttosen mieleenpainuvan kirjoituksen sotaa edeltävästä YH-ajasta haluan myös tässä mielelläni kertoa omat muistoni tuolta ajalta Antrean aseman seudulta.

Hiilipussit koulussa mukana

Kävin Ikävalon kansakoulua neljännellä luokalla. Päivittäin opettajamme Verner Pylkkänen antoi meille neuvoja mahdollisen sodan syttymisen varalta ja siitä miten siihen oli varustauduttava. Ompelimme mm. flanellikankaasta pusseja, jotka täytimme hiilillä. Tällä tavoin saatoimme suojautua kaasumyrkytykseltä. Tämä pussi piti olla joka päivä mukana koululaukussa kaiken varalta.

Opettaja kertoi myös meille Euroopassa riehuvasta sodasta. Kartasta näimme Tsekkoslovakian ja Itävallan ”Anschluss”-liittymisestä Saksaan, Kolmanteen valtakuntaan.

Kotielämässä oli liikettä ja ehkä hermostuneisuutta ja levottomuuttakin tulevasta. Päivittäin lähti äitini lottana IVAK’ in työvuoroon kirkolle puhelinkeskukseen, jossa hän pystyi olemaan vain noin joulukuun puoleenväliin saakka, kun häntä tarvittiin toimimaan isäni toimistossa. Isälläni oli jalka kipsissä hänen katkaistuaan sen virkamatkalla kihlakunnassaan. Signe, isän sihteeri oli myös lottahommissa ns. kanslialottana ja Siiri, unohtumaton kotiapulaisemme, oli tietysti muonituslottana suojeluskuntatalolla. Enpä muista miten kaikista perheemme päivittäisistä ohjelmista tuona aikana selvisimme.

Laulu Hägglundille

Vielä lisänä tuohon kotielämään voin kertoa, että yläkerran huoneisiin majoitettiin sodan alkuun asti kenraali W. Hägglund, kaikkien ehkä tunteman entisen armeijan ylipäällikkö Gustav Hägglundin isä. Isänmaalliset tunteet vain kasvoivat, leikki- la luokkatoverini kaksoset Anja ja Sirkka Röksä, olivat päivittäin noina syksyisen synkkinä päivinä pihallamme leikkimässä. Iltapäivän kohokohta oli, kun kenraali adjutanttinsa kanssa saapui majapaikkaansa ja me tytöt nousimme pihakivelle seisomaan ja laulamaan ”Oi Kallis Suomen Maa” ja ”Siniristilippumme” tuossa isänmaallisessa tunnekuohussa. Upseerit jopa tekivät kunniaa meille pikkutytöille.

Niin siinä sitten kävi, monista neuvotteluista huolimatta, sota syttyi. – Aamutunnin aikana astui koulumme korkeasta luokanovesta sisään pienikokoinen mies, joka varovaisella äänellä ilmoitti että Ensoa oli pommitettu ja koulu piti lopettaa heti. Tuskin koskaan aikaisemmin olin tullut koulusta (2,5 km) tuollaisella vauhdilla kotiin. Potkukelkka vei vauhdilla, melkein potkimatta jäisellä maantiellä.

Sitten kaikki muuttui. Kenraali lähti sotaan eivätkä Röksän tytötkään saanet lähteä kodistaan muualle. Pommitukset tulivat myös Antreaan ja vanhempieni pelon ansiosta minut kiikutettiin päivittäin Liikolaan, maito- ja piimätaloomme. Varsinkin Itsenäisyyspäivä 6.12. herätti erikoista pelkoa, joten kaiken varalta minun piti jäädä sinne yöksi.

Evakkoon

Noihin aikoihin antrealaisille ilmoitettiin evakko-osoite ja monille tuo outo sana Forssa oli vähän vaikea lausua.

Vuoksen Viipurin puoli evakuoitiin ensin. Silloin ollakseen lähellä kotiaan Linnamot tulivat meille. Olihan se rattoisampaa tuona pelonsekaisena aikana, kun meitä oli enemmän yhdessä. Parin viikon kuluttua he kuitenkin lähtivät kohti evakkopaikkaansa ja meilläkin syntyi ajatus, että olisi syytä harkita poislähtöä. – Eikä aikaakaan, kun isä sai päämieheltään määräyksen pakata tärkeämmät asiapaperit ja lähteä rauhallisimmille seuduille. Kihlakunnan rauhallisin paikka katsottiin olevan Rautjärven Miettilän kylä. Sieltä saimme vuokratuksi kauppiaan ison salin, jota pitäjällä oli käytetty käräjätupana. Siihen tulimme joulun aatonaattona myöhään illalla. Huoneessa oli sovitusti kolme sänkyä, kolme ”kirjoituspöytää” ja jotain muuta. Huone toimi siis sekä virka- että makuuhuoneena. Syödä saimme talossa.

Näin kulkivat pelonsekaiset sodan päivät radiota kuunnellen ja lehtiä lukien meiltä kuten muiltakin kotirintamalla olleilta. Antrean koti pommitettiin heti vuoden 1940 alussa, josta emme pelastaneet yhtään mitään. Vielä on mielessäni eräs tapahtuma Antreasta, jonne emme sitten valitettavasti koskaan palanneet. Vasta 1990 luvun alussa kävimme katsomassa kotimme raunioita.

Ei vain veitikoita

Helmikuussa 1940 kuoli äitini sisko Tyyne Olkinuora Forsassa, mutta hänet haudattiin Antreaan. Siunaustilaisuuden jälkeen oli muistotilaisuus nimismies Hytösen kodissa. Kesken kaiken tuli kova pommitus, kristallit helisivät ja tavaroita tippui hyllyiltä. Vieraat eivät tienneet minne paeta, mutta näin perästäpäin minulle on kerrottu, että ryömivät niin nimismies kuin kruununvoutikin vaimoineen kirjoituspöydän alle. Vähän hymyillen tuota tapahtumaa muistelee. Vielä lisäksi sieltä pöydän alta aina kiltti Olga Hytönen lausahti: ”Voi voi, noita mahottomia venäläisen veitikoita”. ...Jos ne olisivatkin olleet vain veitikoita!

Anna-Liisa Lindfors
o.s. Kivinen

Anna-Liisa Lindfors on lähettänyt nämä muistelmat Italiasta, missä hän asuu nykyään perheensä kanssa.

Kellojen kertomaa

Hausjärven kirkossa on soinut kello, jossa olivat tekstit:

Jumalalle minä jumisen, Herralle minä helisen, Hausjefrven harjuksella ja sen kirco Kangahalla, cutsun cansoja kokohon, Palvellaxeen Jumalan.

Walettu ja valmistettu vuonna 1754. Silloin vallitzi Ruotzis suri valtias Kuningas Adolf Friedrich; Manherra oli helsingis Riddari Herr Anders Johan Nordenskjöld, Pispana oli Turussa Doctor Herr Carl Friedrich Mennander; Kirkkoherra Janachalasa ja Hausjervellä ynnän Rengon kansa Herr Imanuel Foenander. Gerh. Meyer fecit Holmiae.

Ajan tavan mukaan kelloon talletettiin ajankohdan merkkihenkilöitä arvojärjestyksessä sekä raamatun lauseita ja jopa merkintöjä poikkeusoloista ym.

Mikä ja missä Hausjärvi oli silloin? Keitä ja minkälaisia henkilöt olivat? Eli ripaus 1700-luvun historiaa. Hausjärvi, alkuaan Vanajan ja sittemmin Janakkalan suurpitäjään kuulunut kappeli ja vuodesta 1611 omana pitäjään, on todennäköisimmin saanut nimensä Kolkkalan pappilasta etelään sijainneesta järvestä. Tämä yli 70 ha:n järvi oli aikoinaan majavien asuttama. Majavat erittävät reviirinsä merkkausainetta haustetta. Rauhaserite hauste tunnettiin jopa Roomassa asti ajanlaskumme taitteesta lähtien (Tacitus) voimallisena lääkkeenä mm. heikkouteen. Arvoltaan sitä verrattiin kultaan, niin että arvokas nimi. Arvokkaampi kuin emonsa nimi Janakkala, joka lienee monnikalan synonyymi.

Vuodesta 1861 lähtien Hausjärveä on laskettu ainakin neljä kertaa v. 1960 mennessä. Talvella 2011 entisen järven alueelta korjattiin rekkalasteittain mm. vaneri- ja sellukoivua.

Silloinen Hausjärven pitäjä oli nykyistä paljon laajempi. Siihen kuului osia Mäntsälästä, Ridasjärvi ja puolet Hyvinkäätä aina Jokelaan asti. Samoin osia Lopesta ja lähes koko Riihimäki.

Juuri tämä alueellinen laajuus, kunnassa asuneena, alkoi kiehtoa mieltäni sillä sijoittuihan luovutetun Antrean asukkaista merkittävä osa juuri tänne. Siispä heitä jälkipolvineen kiinnostanee häivähdys historiaa.

Teologian tohtori, kansanedustaja, kirjailija ja Riihimäen kirkkoherra (1923-48) Viljo Kustaa Kuuliala (1891-1958) kertoo kauniisti kelloista kirjasessaan ”Kellot Temppelin” (1943). Kuuliala joutui eläkeiässään (1948-1949) lopettamaan ”raskain mielin” Antrean 225-vuotisen seurakunnan toiminnan rippipappini, poikansa Ilarin avustamana.

Antrean ensimmäisen pääkellon ”luoja” (fecit) oli sama kelloin ja styckein sekä statyin, patsaiden, valaja Stockholmista (lat. Holmiae). Tämä 17 leiviskän ja kuuden naulan (150kg) painoinen v. 1727 valettu kello soitti, päätehtävien ohella, Walpurista Mickeliin joka päivä auringon noustessa ja laskiessa, muistutuksena kaiken katoavaisuudesta. Ja näin tapahtui.

Jumalalle minä jumisen, Herralle minä helisen

Savitaipaleen kirkkoherra Arvi Koivulehto on tavoittanut säeparillaan kellon syvimmän tehtävän:

”Kaiu kello, kaiu kunniaksi Herran. Soita sielut valmihiksi lähtöhetkeen kerran.”

Jumalalle tarkoitettu, kaikissa uskonnoissa, pitää olla mahdollisimman arvokasta ja suurta. Jopa äärimmäisyyksiin asti (vrt. Moos. 22:1-17 tai Maya-kulttuuri). Seurakuntien historioista yleispiirteenä tiivistyy laaja keskustelu juuri kelloista ja niiden vaatimista kustannuksista. Suuri kello kuului kauas ja korkealle, mutta se vaati selvää rahaa, kun taas itse Herran huone rakennettiin kivestä tai puusta työvelvollisuus- tai talkoovoimin. Usein vain mestarille maksettiin, eikä läheskään aina tarvittu sitäkään. Rikkaan seurakunnan kello, esim. Kuusamon Kaarle XI:n muistoksi saadun Ruotsin valtion lahjakellon ”tiedettiin” sisältävän hopeaa sen kauniin soinnin vuoksi. Siitä eikä muistakaan kelloista ole löydetty hopeaa tarkalla gromatograafillakaan. Ajan arvonnostomenettely!

Kello oli siis arvokkain esimerkiksi sodan ryöstösaalis ja kyllä niitä vietiinkin vuosisadoissa -sadoittain. Kellosta tehtiin niin suuri kuin mahdollisuudet sallivat. 1720 – luvun alussa löydetyt Nizhni Tagilin laajat malmikentät Uralin itärinteellä mahdollistivat rajattoman kuparin saannin. Niinpä päätettiin valaa oikea jättikello Tsar Kolokol, Jumalalle? Tämä 216 tonnin kello halkesi valukuoppaansa sisäisten jännitysten vuoksi. Siis rajansa kaikella. Saman Nizhni Tagilin malmiot olivat Aurora Karamsinin vaurauden perusta Demidovin kautta. Vapauden patsas on

myös tehty tästä kuparista. Siis siunausta sittenkin.

Suomen suurin kello oli hetken Valamon Pyhän Andreaan 16400kg (1000 puutaa) kello. Se kuului tyynellä Laatokan pohjoisrannoille asti. Sitä soitettiin harvoin, vain juhlasoitoissa. Sillä oli kuitenkin erikoistehtävä. Kun munkki kuoli, löi kello kerran. Kun Igumeeni kuoli, vaati se jo kolme kokonaista lyöntiä! Talvisodan päätyttyä Valamon luovutusajan umpeutuessa 19.03.1940 diakoni Simforian, silloin sotilaspastori ja myöhemmin Igumeeni, kiipesi pääkirkon torniin viimeisenä palveluksenaan soittaa kellolla peräti kaksitoista lyöntiä merkiksi luostarin kuolemasta.

Suomalaisten palattua syksyllä 1941 saarille, huomattiin suuri kello räjäytetyksi. No, tämäkin komento oli ohimenevä ja nyt joulusta 2005 lähtien siellä soi upouusi kello taas kunniaa Jumalalle.

Näin suurimmaksi kirkonkelloksi jäi Suomenlinnan kello painoltaan 6683 kg. Pyhäsalmen Vaskikellossa on kuitenkin yli 8 tonnin, mutta ei kirkollisessa käytössä oleva kello.

Hausjerfven harjuksella ja sen kirco Kangahalla

Hausjärveä voi todella luonnehtia harjuilla ja kangasmailla sekä niiden välisillä laaksoilla. Muinaiset emäpitäjäläiset joista asutus laaksoihin siirtyi, pitivät alueita hallaisina takamainaan (Hausjärven historia, Keskitalo -64). Nyt tunnetaan tämä järvettömän alueen ”laaksohalla” -ilmiö tarkasti, vrt. Vihdin Maasojan sääaseman tilastot.

Hausjärvi sijaitsee lounas- koillissuuntaisen, Hangosta Lahteen kulkevan jääkauden loppuvaiheen reunamuodostuman, Salpausselän kahden puolen ja on vedenjakaja-alue.

Hollolan Tiirismaa, muinaisen vuoriston kvartsiittinen luja jäänne, pidätteli kaakkoon valuvaa mannerjäätä niin, että Lahdesta itään Kouvolan kautta Lappeenrantaan kulkeva Salpausselän osa taittui 45° länsi-itä -suuntaiseksi.

Juuri kirkolla hautausmaiden kohdalla risteää pitkittäisharju jatkuen pääosin luoteeseen Janakkalan, Hämeenlinnan, kautta Hattulan Lepaalle, jossa Vanaja sen katkaisee, jatkuakseen Tampereen kautta Nokialle. Samoin Salpausselkä häipyy hetkeksi esim. Järvelän kohdalla.

Huolimatta vähäjärvisyydestään harjualue muodostaa geologisesti mielenkiintoisen, moni-ilmeisen alueen. Esimerkkinä Hikiän Nummenlukot muinaisrantoineen. Rauhoitetun harvinaisen Hämeen kylmäkukan ja sen lähisukuisten vuokkojen esiintymisalueet ovat juuri näillä harjuilla.

Cutsun cansoja kokohon, Palvellaxeen Jumalan

Kelloton kansa tarvitsi kokouskutsun myös mahdollisen tornin tuntikellon näkymäalueen ulkopuolellekin. Siten kellolla seurakunnista riippuen soitettiin huomen, ehtoo ja papinkellot sekä yhteen- ja loppusoitto. Kuolemasta soitettiin sanoma-, tulo-, hautaus-, siunaus- ja saattokellot. Nykyisin kellot voivat soittaa sävelmää kuten Kalliossa J. Sibeliuksen, Järvenpäässä J. Kokkosen ja Hämeenkylässä E.J. Rautavaaran teoksia. Ennen ja vielä nytkin, kuten esim. Myyrmäessä, voi soittojen sävelkululla kuulla oliko vainaja mies, nainen vai lapsi.

Kelloilla voitiin suorittaa myös hälytyksiä jne. Joka tapauksessa kellon ääni, tai pelkkä muisto, herkistää mielen, kuten J.F. Milletin Iltakellot eli Angelus -maalaus. Sen katseen vangitseva harras nöyryys on vaikuttava. Nykyisin pidettäisiin turhauttavana hallitsijoiden kuoleman jälkeisiä, jopa viikkoja kestäviä muistosoittoja. Ja mikä rasitus se oli herkästi halkeaville kelloille.

Valettu ja valmistettu v 1754

Kellot tehtiin ennen ns. vahavaluna. Siinä kellon sisäkeernan päälle muotoiltiin vahasta itse kello reunavahvisteineen ja kiinnityskruunuineen. Vahamäärän paino yhdeksänkertaisti kellon painon. Sileän vahan pinnalle liimattiin ohuesta vahalevystä stanssatut kirjaimet ja koristeet niin kuin piparkakut. Vahan kaiverrusta ei tehty halkeamavaaran vuoksi. Vahan pinta peitettiin taas muottihiekalla. Vaha sulatettiin pois 50-60 °C lämpötilassa ennen pronssivalua. Kellopronssin seos oli ennen suuri salaisuus. Pääseos oli 80 % kuparia ja 20 % tinaa, mutta se saattoi sisältää useita eri metalleja, jopa epäpuhtauksia. Luvattu hopealisä oli vain keino nostaa hintaa.

Silloin vallitzi Ruotzis suri valdias Kuningas Adolf Friedrich

Friedrich oli edeltäjänsä Fredrik I tavoin oikeuksiltaan heikko hallitsija, sillä Ruotsissa valtaa piti ”Hattupuolue” Kaarle XII jälkeen. Adolf Fredrik (1710-1771) kuului mahtavaan Lyypekkiläiseen Holstein-Gottorp -sukuun, jonka valinta Ruotsin kruununperilliseksi Keisarinna Elisabetin vaatimuksesta kuului Turun rauhan ehtoihin. Kuninkaana Adolf Fredrik oli 1751–1771 ja kuningattarena oli Loviisa Ulriika (1720-1782), Preussin kuningas Fredrik Vilhelm I:n tytär ja Fredrik II suuren sisar. Siis aikansa ”suomettumista” tai ”ruotsittumista” vielä pahemmin! Kuningaspari vieraili Suomessa 1752 (edellinen 120 vuotta aiemmin) ja vierailun muistoksi Degerbyn nimi muutettiin Loviisaksi. Edellinen kuningatar Ulriika Eleonoora, Kaarle XII:n sisar, sai muistokseen ainakin kaksi kirkkoa sekä Ullanlinna-kaupunginosan ja puoliso Fredrik Haminan ruotsinkielisen Fredrikshamn-nimen. No, saihan Adolf Fredrik ja Loviisa Ulriika mm. Kustaa III:n (1746–1792). Kustaa III oli jo toista maata. Hänen lisäkseen suvussa oli toinenkin poliittinen lahjakkuus, serkkunsa, isänsä siskon tytär, Katariina II suuri.

Maanherra oli Helsingis Riddari Herr Anders Johan Nordenskjöld

Suku omisti Mäntsälässä Alikartano -tilan (Furugord rouva Wreden mukaan) sekä Hausjärven Ridasjärvellä 1/3 manttaalin Kaidanpää -tilan. Anders Johan (1696–1763) koki Ison vihan ja oli linnoitusupseerina Suomessa. Sitten Savon ja Kymen, sekä myöhemmin Uudenmaan ja Hämeen läänien maaherrana. Hän oli uskonnollinen ja uusimpien tietojen mukaan virren 407, Nyt nukutko vaan, tekijä. Se kuuluisampi Nordenskjöld on tämän veljen jälkipolvia.

Anders Johan kartanonherrojen tapaan kehitti myös maataloutta. Kerran Helsingissä: "yxi Englannin man asuja oli näet kutzunut hänen laivalleen ravitzemaan itziänsä maukkailla kellaisilla maanpäärönillä." Saatuaan niitä siemeneksi hän totesi satoisiksi ja toimitti niitä varapastori Axel Laurellille Askolaan. Axel Laurell oli jo vuodesta 1750 viljellyt ruskeaa perunalajiketta, mutta totesi "kellaisen" ylivoimaisesti paremmaksi v. 1759-1960. Tästä alkoi hänen uupumaton elinikäinen tehtävä perunan puolestapuhujana. Peruna tietenkin tunnettiin Euroopan kasvitieteellisissä tarhoissa ja paljon aiemmin sekä mm. Fagervikin sepät viljelivät perunaa jo 1720 –luvun alussa. Ns. Pommerin sodassa mm. Hämäläiset sotamiehet v. 1756-1762 saivat tätä herkkua ja kotiin palatessaan toivat ja vaativat sitä, vaikka se oli Pirun kasvi uskovaisten mielestä, koska sitä ei mainita Raamatussa. Vähän myöhemmin viljelyala "räjähti", kun huomattiin että siitä saa hyvää paloviinaa.

Pispana oli Turussa Doctor Herr Carl Friedrich Mennander

C. F. Mennander (1711-1786), Turun piispa (1750-1775), Uppsalan arkkipiispa (1175-1786), fysiikan ja teologian professori, valtiopäivämies. Hän kuului Saksalaiseen, sittemmin Ruotsalaistuneeseen Brücker-sukuun. Nimi vaihtui Uudellakirkolla Mänäisten talon mukaan Menanderiksi. Alkeiskoulunsa hän kävi Vaasassa ja sitten Turun Akatemiassa 1728. Hän opiskeli myös Uppsalassa mm. Carl von Linnén johdolla. Toimiessaan Turun Akatemian professorina hän kehitti olennaisesti Akatemian kasvitieteellistä puutarhaa Linnén oppien mukaan. Turun palon jälkeen puutarha siirrettiin Helsingin Kaisaniemeen ja siten Pietarin ohjaukseen. Ylin oppiarvo Mennanderilla oli Jumaluusopin tohtori ja mm. Ruotsin kuninkaallisen Akatemian jäsen. Niin että paljon oli arvoja ja oppia miehellä!

Kirkkoherra Janachalassa ja Hausjerfellä ynnä Rengon kansa Herr Immanuel Foenander

Latinan heinä-sanasta johdettu Foenander (1711-1769) -niminen, alkujaan talonpoikaissuku, on kotoisin Hattulan Heinun Jaakkolasta. Alkeiskoulun Foenander kävi Hämeenlinnassa ja jatko-opinnot Turun katedraalikoulussa, josta ylioppilas v. 1733. Vihitty papiksi Porvoon hiippakunnassa 1738. Saarna-apulainen Vanajassa 1737, Tohmajärven kirkkoherran apulainen 1738, Pälkjärven pitäjäapulainen 1739. Janakkalan kirkkoherra (1747-1769). Erehtyi Janakkala-nimen alkuperää hakiessaan sekoittamaan Jana-, janhus-, eli lylypuun tumman kierresolukon myös tummaan tervasolukkoon. Kirkkoherra Immanuel Foenanderista löytyy runsaasti lisätietoa ko. pitäjien paikallishistorioista.

Gerh. Meyer fecit Holmiae

Usein kellojen kyljissä oli teksti: "Jumalan ja kuninkaan armosta minut on valittu kutsumaan seurakunnan väkeä"… jne. Esimerkiksi Saloisten suurpitäjän eräässä kellossa on kirkkoherra T. Stenbäckin laatimana selvää paikallishistoriaa ja vieläpä kalevalarunomitalla 85 vuotta ennen Kalevalaa:

"Olis äsken äänettömään/kircon meno menemäsä/emä wanha waipumasa/kircosaarelta salosten/mutta awulla autettu/taas ylös ylimeisen/saatu sanan saarna soimaa/loppuun asti asiallisten"

ja edelleen:

"Tulin minä mielelläni/Tädä äänehen lisäämään/Huocauxin herättämään/Pyyteämään pyhiin litoihin/Walkian waarois waromaan/Cuolon töitä cuuluttamaan/Siuna Salon seuracundaan/Autuun armias andaija"

"Walettu cuningalliselda styckein valaialda directeurild Gerhard Meyerilda Stockholmissa wuonna 1764"

Teksti selvenee kun tietää, että "emäseurakunta" ulottui Paltamon suurkuntaan ja että kellot oli viety 1700-luvun "Vihojen" aikana Venäjälle ja kuntaa oltiin jakamassa. Eli huolia oli silloinkin.

Kaiken kaikkiaan tätä kelloasiaa on tutkittu hyvin vähän ja tässä olisikin aihetta esimerkiksi väitöstutkimuksiin.

Vantaalla, 31.3.2011
Veikko Partanen

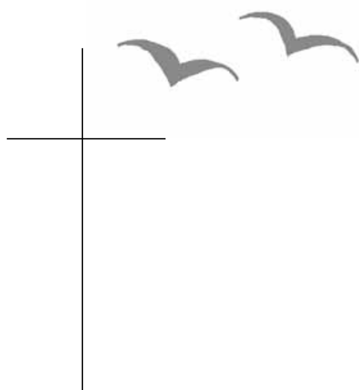
Lähteet:
Paikallishistoriat
Seurakuntien historiat
Kirkkohistorian eri teoksia
Internet
Yhteydet seurakuntiin
SSHY:n skannaukset

Seuran toimistoa ei ole enää

Antrea-Seuran toimisto, joka vuosikymmenet sijaitsi Helsingissä Fredrikinkatu 63:ssa on lakannut olemasta. Toimistosta jouduttiin luopumaan, koska osakkeen omistaja halusi myydä huoneiston, jonka pieni osa seuran toimistotila ainoastaan oli.

Antrea-Seuralla ei sinänsä ollut kuluja toimistosta, koska k.o. tiloissa toimi alivuokralaisena yrittäjä.

Toimistolla seuran toiminnan kannalta ei ole ollut enää merkitystä.

Antrealainen-lehden ja Vuoksenrantalainen-lehden yhteisessä numerossa ennen joulua on tavallisesti julkaistu tiedot vuoden aikana edesmenneistä antrealaisista ja vuoksenrantalaisista sekä heidän lähiomaisistaan.
Toimittajan valitettavan epätarkkuuden takia osa viime syksynä julkaistavista tiedoista jäi pois. Nöyrä anteeksipyyntö. Näiden lisäksi tässä on myös tietoja kevättalven aikana edesmenneistä antrealaisista.

Sirpa Onerva Lehtovuori s. Sintonen	* 26.12.1933 † 18.11.2009	Antreassa Pieksämäellä
Jouko Hutri	* 22.3.1926 † 27.12.2009	Antreassa Hämeenlinnassa
Vieno Kyllikki Sinisalo s. Tauru	* 6.11.1925 † 29.12.2009	Antreassa Taurun kylässä Hämeenlinnassa
Tuomas Valter Pullinen	* 29.5.1921 † 10.1.2010	Antreassa Hämeenlinnassa
Aune Talja s. Kemppi	* 18.9.1919 † 12.2..2010	Antreassa, Vuoksenrannassa Janakkalassa
Teuvo Juhani Vilen	* 4.4.1932 † 2.11.2010	Antreassa Hämeenlinnassa
Saara Marjatta Pullinen	* 3.2.1931 † 5.11.2010	Antreassa Pullilassa Hämeenlinnassa
Liisa Pulli s. Kouvonen	* 15.2.1942 † 7.11.2010	Hämeenlinnassa (Antrean Pullilasta) Hausjärvellä
Martti Kukkonen	* 17.8.1920 † 12.12.2010	Antreassa Hämeenlinnassa
Saima Olkinuora	* 11.1.1917 † 30.12.2010	Antreassa Hämeenlinnassa
Hannu Juhani Sokka	* 18.2.1949 † 1.1.2011	Helsingissä (Antrea, Henttola) Kirkkonummella
Helvi Margit Kemppi s. Ikävalko	* 20.11.1924 † 6.1.2011	Viipurin maaseurakunnassa Janakkalassa
Toini Maria Keijonen s. Ora	* 12.1.1925 † 6.1.2011	Antreassa Helsingissä
Uljas Marttinen	* 9.7.1909 † 9.1.2011	Hietamäessä, Inkerinmaalla (Antrea, Viskari, Espoossa Hannila)
Erkki Paavo Puranen	* 30.9.1921 † 31.1.2011	Helsinki (Antrea kk) Kangasalla

Aino Kaunonen	* 12.7.1920	Antreassa Talikkalassa, Saarenkylä
s. Karjamaa	† 6.2.2011	Hämeenlinnassa
Simo Arvi Kuikka	* 28.11.1927	Antreassa Sallin kylässä
	† 18.2.2011	Riihimäellä
Eino Eljas Kurki	* 14.4.1937	Jääskessä
	† 20.3.2011	Janakkalassa
Reino Antti Seitsonen	* 3.4.1919	Antreassa
	† 27.3.2011	Hämeenlinnassa
Samuli Tuure Taneli Toivio	* 8.4.1923	Antreassa
	† 30.3.2011	Helsingissä

In memoriam

Uljas Marttinen 1909 - 2011

Mitä todennäköisimmin viimeinen antrealainen vapaussodan "veteraani", johtaja Uljas Marttinen sai kutsun viimeiseen iltahuutoon 9. tammikuuta 2011 Espoossa 101-vuotiaana.

Uljas Marttinen syntyi 9.7. 1909 Inkerin Hietaniemessä, jossa hänen isänsä toimi kansakoulunopettajana. Isän kuoltua 1915 äiti muutti ensimmäisen maailmansodan vielä kestäessä lastensa kanssa Antrean Viskarin kylään, josta perhe oli hankkinut pienen maatilan lomaasunnokseen.

Uljas joutui uudessa kotikylässään 8-vuotiaana sisällissodaksi muuttuneen vapaussodan tapahtumien keskelle. Niihin kuului mm. kansakoulun käynnin keskeytyminen, pakomatka naapurikylään punaisten ryöstöretkien takia, Karjalan rintaman esikunnan lentolehtisten jakamista ja jopa vartiomiehenä seisomista kivääri olalla.

Kansakoulun hän kävi Hannilassa ja keskikoulun Viipurissa. Suomen Liikemiesten Kauppaopiston jälkeen hän teki pitkän elämäntyön SOK:n palveluksessa jääden eläkkeelle keskusliikkeen suurvaraston johtajan toimesta 1971.

Vapaussodan pikku veteraanin sotilasurastakin muodostui mittava. Hän liittyi Antrean suojeluskuntaan jo 1924, suoritti asevelvollisuutensa ja reserviupseerikoulunsa tykistössä ja meni reservin upseerina mukaan 1930 alkaneeseen ilmatorjunnan erikoiskoulutukseen. Helsingin Tykistösuojeluskunnassa hänet määrättiin ilmatorjuntapäälliköksi. Talvisodassa hän toimi päällikkönä Raskaassa ilmatorjuntapatterissa. Jatkosodassa hän syksyllä 1941 valmisteli Karjalan kannaksen ilmavalvonnan ja toimi vuodesta 1942 alkaen Äänisen Rannikkoprikaatin ilmatorjunnan ja samalla Rannikkoilmatorjuntapatteristo 4:n komentajana.

Hän johti ilmatorjuntajoukkojen vetäytymisen Ääniseltä ja niiden taistelut 1. Rannikkodivisioonassa Säkkijärvellä 1944.

Uljas Marttinen on sotilasarvoltaan reservin majuri. Hänelle myönnetyistä kunniamerkeistä mainittakoon 3. ja 4. luokan vapaudenristit, Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkki, Reserviupseeriliiton kultainen ansiomerkki ja Ilmatorjunnan ansioristi siivitetyn ammuksen kera. Kunniajäsenyyksiä on useista veteraani- ja maanpuolustusjärjestöistä. Maanpuolustusharrastusten rinnalla hänellä riitti aikaa ja tarmoa myös urheilutoimintaan ja moniin muihin yhteiskunnallisiin harrastuksiin.Siitä kertoo mm. kunniajäsenyys Rekolan Urheilijoissa.

Uljas Marttinen muistelee vapaussodan tapahtumia Antrean ja Vuoksenrannan pitäjäseurojen yhdessä Vuoksen säätiön kanssa tuottamilla "Itsenäisyysodat kotiseudullamme" -dvd-levyillä. Eloisat videohaastattelut kertovat silloin 98-vuotiaan veteraanin terävästä muistista ja kertomataidosta, jotka säilyivät iltahuutokutsuun saakka.

Antti Henttonen

In memoriam

Hannu Sokka 1949 - 2011

Kuluvan vuoden ensimmäisenä päivänä menehtyi oopperalaulaja Hannu Sokka vakavaan, nopeasti edenneeseen sairauteen. Hän oli syntynyt 18.2.1949 Helsingissä ja asui perheineen Kirkkonummella. Hannu Sokan vanhemmat olivat Meeri ja Erkki Sokka. Isä on kuulunut Juhanin talon suureen sisaruskatraaseen Antrean Henttolassa.

Hannu Sokka alkoi jo koululaisena laulaa ja soittaa viulua, mutta ammatin hän haki atk-alalta ja opiskeli siinä ohessa kansantaloustiedettä Helsingin yliopistossa.

Kun Hannu lähti Suomen Kansallisoopperan kuoron koelaulutilaisuuteen keväällä 1981, muuttui ammatillinen suuntautuminen. Hän aloitti lauluopinnot Sibelius-Akatemiassa ja samalla kymmenluvulla piti ensikonsertin, suoritti laulupedagogin tutkinnon ja lauludiplomin.

Kansallisoopperassa Hannu Sokalla oli myös useita solistitehtäviä.

Hän osallistui aktiivisesti työyhteisönsä järjestötehtäviin ja toimi oopperan kuoron johtokunnassa, puheenjohtajanakin, sekä Oopperan hallintoneuvostossa henkilöstön yhtenä edustajana viimeiset kymmenen vuotta eläkkeelle jäämiseensä 2006 asti.

Oopperan viihteellistä puolta edustavan mieskuoro Operamenton toimintaan hän ehti osallistua 12 vuoden ajan.

Eläkevuosinaan hän teki yhteistyötä myös Joensuun ortodoksisen mieskuoron kanssa ja antoi yksinlaulun opetusta Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa. Tuula-vaimon kotitilalla kauniissa Pohjois-Karjalassa Hannu viihtyi mitä parhaiten.

Muistokirjoitus on laadittu Helsingin Sanomissa olleen artikkelin ja suvun jäseniltä saatujen tietojen perusteella.

In memoriam

Erkki Puranen 1921 - 2011

Ortopedi Erkki Puranen kuoli lyhyen aikaa sairastettuaan Tampereella tammikuun 31. päivänä. Hän oli 89-vuotias, syntynyt Antreassa syyskuun 30. päivänä 1921.

Erkki Paavo Purasen vanhemmat olivat Tiila ja Väinö Puranen, joka oli Antrean kunnanlääkäri. Hän saikin viettää lapsuutensa ja nuoruutensa Antreassa, mikä juurrutti hänet karjalaisuuteen ja erityisesti antrealaisuuteen.

Erkki Puranen pääsi ylioppilaaksi kirjoitettuaan välittömästi Helsingin yliopistoon opiskelemaan lääketiedettä. Sota-aika hidasti opiskelua, mutta toisaalta hän pystyi hyödyntämään opintojaan mm. Suomen Punaisen Ristin palveluksessa. Valmistuttuaan lääketieteen lisensiaatiksi hän jatkoi opintojaan valmistuen ortopediksi. Hänen pitkäaikaisin työpaikkansa oli Tampereen Yliopistollinen Keskussairaala, jossa hän työskenteli eläkkeelle jäämiseensä asti. Hän tulikin tunnetuksi erittäin arvostettuna ja taitavana kirurgina. Eläkkeelle jäätyään hän jatkoi ortopedin työtään aina 75 vuoden ikään saakka. Hänen työhuoneessaan oli osa hänen isänsä vanhaa lääkärinhuoneen kalustoa Antreasta.

Työuran ohella oli musiikki Hänen tärkein harrastuksensa. Jo koulupoikana hän toimi Antreassa kanttorin sijaisena soittaen urkuja jumalanpalveluksissa. Hänen serkkunsa Raili Malmberg kertoi siunaustilaisuudessa, että Erkin asuessa hänen perheessään opintojen alkuvuosina, heillä alkoi aina konsertti Erkin kotiuduttua yliopistolta. Antrealaiset saivat jatkuvasti eri tilaisuuksissa nauttia Erkin taidoista.

Erityisen mielellään hän soitti urkuja, jos siihen vain oli mahdollisuus.

Erkki Puranen osallistui Antrea-seuran toimintaan vuosikymmenien ajan. Hän oli pitkään seuran hallituksen jäsen ja senkin jälkeen hyvän tovin kulttuuritoimikunnan jäsen. Se järjesti mm. seuran retkiä, joita Erkki kutsui kulttuuriretkiksi. Kävimme lukuisissa eri kohteissa: Tuusulassa, Turussa ja Naantalissa sekä Askaisissa, Kotkassa, Lappeenrannassa ja Mikkelissä. Tampereen matkan yhteydessä poikettiin paluumatkalla Kangasalla Erkin kotona. Erityisen voimakkaasti jäi antrealaisten mieliin retki ensimmäisille sodan jälkeisille asuinsijoille Hämeenkyröön, Ikaalisiin, Jämijärvelle ja Viljakkalaan. Aina kun päästiin bussiin jatkamaan matkaa Erkki vähän täydensi oppaiden kertomaa. Kun häneltä tiedusteltiin, miten hän voi tietää niin paljon näistä uusista seuduista, hän vastasi tämän alueen olleen laajennettua Antreaa.

Työ Antrean hyväksi jatkui viime vuosiin saakka. Hän oli mukana tekemässä kotikylänsä Hatulan kyläkirjaa ja DVD:tä. Sitä ennen hän oli kerännyt valokuvia Hatulasta. Hän osallistui myös Kotiseutumme Antrea -kirjan kuvien hankintaan. Hän on myös säveltänyt Antrealaisten laulun. Erkki Puranen oli todellinen kotiseutumies. Häntä muistellaan seuran piirissä suurella kiitollisuudella.

Oili Korkeamäki

Irja Vuokko – laulava sotaveteraani

90

Irja Kyllikki Vuokko (o.s. Forss) syntyi Viipurin maalaiskunnassa 10.6.1920. Hänen vanhemmillaan oli kauppapuutarha Antreassa. Nuoresta iästään huolimatta hän oli jo liittynyt paikalliseen lottajärjestöön ja talvisodan sytyttyä 1939 hän palveli Antrean puhelinkeskuksessa. Jatkosodan aikana hän toimi lennätinlottana Karjalan kannaksella IV armeijakunnan esikunnassa Kanneljärvellä.

Sota kohteli kovin ottein myös Irjaa: koti jäi Karjalaan, toinen veljistä kaatui sodassa ja isä menehtyi pian tämän jälkeen suruunsa. Äiti jäi varattomana yksin lastensa kanssa ja perhe siirtyi evakkona aluksi Forssaan. Myöhemmin äiti muutti Irjan luokse ja eli hänen taloudessaan elämänsä loppuun asti.

Irja Vuokko aloitti opiskelun Viipurin kauppaoppilaitoksessa ja valmistui merkonomiksi Lahdessa, jonne oppilaitos oli siirtynyt Viipurista. Hän työskenteli useissa tunnetuissa suomalaisissa yrityksissä, mutta varsinainen ura syntyi 25 vuoden palvelusta HYKS:n hallinto-osastolla.

Irja Vuokko on aina laulanut. Hänen mielestään laulu pitää mielen kirkkaana ja sillä voi ilahduttaa kanssaihmisiä. Edelleen Irjan ääni helähtää kirkkaasti. Viipurin musiikkiopiston opit kantavat edelleen.

Vuokko lauloi 1950-luvulla kymmenen vuoden ajan suuressa sadan hengen kuorossa Munkkiniemen Laulajat, johtajana Ahti Sonninen. HYKS:ssä toimiessaan hän perusti työpaikkakuoron Hyksetti ja jäätyään eläkkeelle hän perusti kotipaikkakunnalleen Pitäjänmäelle Pikomalan Laulajat. Molemmat kuorot toimivat edelleen ja vasta vuosi sitten Irja luovutti puheenjohtajan tehtävät Pikomalan Laulajissa nuoremmalle. – ”Kaikesta pitää osasta ´ajallaan` luopua”, tuumii korkean iän saavuttanut sotaveteraani.

Irja Vuokko oli 1955 perustamassa Helsingin Merkonomit -yhdistystä, jonka puheenjohtajana ja Helmeri-lehden päätoimittajana hän aikanaan toimi. Edelleen hän on yhdistyksen kunniapuheenjohtaja.

Kuorojen lisäksi Vuokko on toiminut aktiivisesti Lions Club Pitäjättärissä ja Pitäjänmäki-seurassa.

”Olen aina ollut yhdistysihminen. Nuorempana minulla saattoi olla kolmekin menoa samalle päivälle. Edesmennyt mieheni oli myös mukana kotipaikkakunnan asioihin vaikuttamassa. Nykyään ikä ja terveys rajoittavat osallistumista, mutta hengessä olen aina mukana”, Irja kertoo.

Tällä hetkellä Pitäjänmäki-Konalan korttelikerhon toiminta on Vuokon sydäntä lähellä. Siellä hän toimii yhtenä esilaulajista, kun 60-80 eläkeläistä tapaa kerran viikossa yhteisissä riennoissa. Vuokon mielestä kerhon toiminta on tärkeää, sillä se antaa iloa ja lisää yhteenkuuluvuutta.

90-vuotispäivänsä Irja Vuokko vietti kotonaan tyttärensä, omaisten ja ystävien kanssa.

Kauko Kosunen

Saima Kerttu Vainikka o.s. Arminen (Taposen Kerttu)

97

Kerttu syntyi Antreassa Henttolassa Taposella 20.4.1914. Maalaistalon tyttären tie vei sodan jälkeen läntiseen Suomeen, missä hän elämänsä aikana ehti työskennellyt monilla eri paikkakunnilla. Viimeisin työpaikka oli Laivateollisuuden Telakka ja siellä siistijän työ, josta tehtävästä hän jäi eläkkeelle.

Vuodesta 1953 lähtien Kerttu on asunut Turun seudulla ja nykyisin jo usean kymmenen vuoden ajan Raisiossa. Hän seuraa edelleen päivittäistä maailman menoa ollen ajankohtaisista asioista tietoinen ja kiinnostunut. Myös menneet ajat päivämäärineen ja historia ovat hyvin muistissa.

Vanhuus ei kuitenkaan tule yksin ja liikkuminen alkaa olla vaikeaa lonkka- ja polvivaivojen takia.

Nyt Kerttu asuu ryhmäkoti Päivänpaisteessa Raisiossa, jossa hän vietti 97-vuotispäiviään 20. huhtikuuta 2011.

Heikki Tukiainen, Kerttu Vainikan tyttären, Hannelen, aviomies

Kalamatkoja Vuoksella Tiurissaaressa

Kesän aikana kun miehillä oli muita kiireellisempiä töitä, ja olin jo sen verran kasvanut ja voimia varttunut, että jaksoin soutaa jouduin heräämään aikaisin ja lähtemään verkkoja nostamaan isän kanssa. Sinne oli aina lähdettävä varhain aamulla. Isä nousi muutenkin aina neljältä ylös.

Auta armias, kun tuli lahnan kutu, sitten se vasta alkoi. En oikein muista miten monta niitä harvempia verkkoja oli. Isä laski ja minä soudin. Se vasta oli, se nostaminen kun aina soutajaa komennettiin: ”Huopaa – souva – huopaa – souva, no mitä sie nyt souvat, ko mie sanoin jot huopaa.”

Kaloja oli niin paljon, ettei kotiin meinannut jaksaa kantaa. Verkot kun oli levitetty kaloineen rannan puihin, niin siinä oli sitten selvittelemistä ennen kuin kalat oli päästelty verkoista. Aurinkokin oli jo noussut. Särki taisi olla se kala mitä kalatiinussa painojen alla eniten oli suolassa.

Pappa – Martti Kuikka.

Usein olen nyt ihmetellyt, miten paljon ennen ovat syöneet suolakalaa. Marttihan meillä oli se joka kalasti vain niitä suurempia kaloja. Muutamat kylän pojat ehkä tekivät lauantai-iltoina retkiä ja yöpyivät Vuoksen saarilla. Illalla laskivat koukut – aamulla nostivat. Eväät mukana, taisi siellä olla muutakin ajanviettettä yön ajaksi.

Sateen jälkeen heinänurmesta ajettiin aina kastematoja. Se oli mukavaa ja mieluista hommaa. Niitä ne pojat laittoivat niihin koukkuihin. Talvipilkillä ei kuulemma kellään muulla kala syönyt niin hyvin kuin Hannisen Antilla.

Lahja Vesterisen (s. Kuikka) muistoja

14.1.1984

Aina

Marja- ja sienimatkoilla

Karjalassa oli kyllä enemmän marjoja metsissä kuin täällä Hämeen mailla. Meilläkin siinä pellon vieressä Rans-sopen haassa oli aina mustikoita, ettei edempää tarvinnut mennä etsimään. Puolukoita ei kyllä kasvanut omassa metsässä, vaikka olisi kulkenut Luhtainpohjan niitylle saakka. Se pelto oli aivan Hovikorven rajalla. Muistan kerrankin, kun sisareni Ainan kanssa menimme marjastamaan meiltä Saarelaan päin, siitä edelleen Sintolaan päin menevää maantietä. Siinä oli mäkeä, en tiedä kenen maata se lienee ollut. Löysimme aivan ihmeellisen puolukkapaikan. Mättäät olivat punaisenaan marjaa. Astiat oli pian täynnä. Otettiin huivit päästä ja esiliinat vyöltä, niistä kulmat solmuun ja nyyteiksi. Ei millään olisi malttanut lähteä pois.

Pari kertaa käytiin suurella Joussuolla muuramessa. Sinne oli kyllä pitkä matka, evästä piti olla mukana. Viime vuosina meillä oli siellä omaa sammalsuota. Siitä nostivat pojat seipäille kuivumaan suuria neliön muotoisia paloja navettaan kuivikkeiksi. Isä osti sen maakappaleen Henriksonin Iivarilta.

Ensimmäiset mansikat kypsyivät aina Hirskankaan mäen rinteessä. Mennessäni heittelin aina tuohirovetta ylöspäin ja huusin: ”Miun roppei täys mansikkoi!” Rove jos jäi oikein päin, siitä tiesi että nyt tulee paljon mansikoita, mutta jos se putosi kyljelleen, ei saanut kuin puoli rovetta. Alassuin jos putosi, silloin olisi ollut parempi kääntyä kotiin takaisin.

No, sienessä piti käydä ahkerasti syksyllä. Meillä mamma ei hyväksynyt oikein muita sieniä kuin karvalaukun ja haapasienet.

Halkkallion pellolle mennessä oli poliisi Kaukasen maata meidän pellon vieressä. Siinä oli ympärillä koivikkoa ja haapalehtoa. Auta armias, kun siinä oli paljon sieniä syksyllä. Sitä maata sanottiin Kaukase luhaks.

Poikkean vähän tästä marja ja sienimatkoista, kun tuo Halkkallio on paikka josta oli vähällä tulla sodan puhjettua määränpääni.

Meidät oli käsketty sinne Liikolaan jo, mutta liikolalaiset eivät antaneet heiniä lehmille. Lähdimme hakemaan niitä Henttolasta. Kotipellon ladot oli jo tyhjentyneet, kun Kannakselta oli evakuoitu karjaa joka taloon. Pääsimme sinne juuri kun tykistö alkoikin tuittaa Karvojan tien risteystä meidän ylitsemme. Vuoksen jäällä ruuttasivat konekiväärit. Vihollinen oli murtautunut läpi linjojen. Venäläinen partio otti yhteen siinä Saarelan Matin pellon reunassa, joka oli meidän pellon vieressä, siinä koivikossa ampuivat kivääreillä jo toisiaan ja huuto oli kauhea. Emme ehtineet saada kun hangollisen heiniä. Tuli äkkilähtö. Eivät hevoset enää kestäneet paikoillaan. Oli määrä Liikolasta lähtiessä käydä vielä kotona sisällä, mutta nyt ei ollut aikaa. Hevoset menivät täyttä ravia.

Sotilaat vetivät ahkioissa kaatuneita. Seppäsen ladossa, vai halkovajaksi lie tarkoitettu, kun siinä oli laudoituksessa harvat välit, näkyi jäisiä poikia, melkein puoli ladollista. Sintolassa oli rintamalinjat jo silloin. Rauha tulikin seuraavana päivänä.

Janakkalan Karjalaisten Kalevalaisesta pitopöydästä pyydettiin jo perinnettä

- Teidän täytyy tehdä tästä perinne! - Me varaamme jo pöytäpaikat ensi vuoden Kalevalaisen Pitopöydän -tapahtumaan, huudahtavat kauimmaiset, Tampereelta asti Janakkalan kirkolle tulleet ruokavieraat.

Kalevalanpäivän aattona, sunnuntaina 27.2., Janakkalan Karjalaiset virittivät Tarinmaan seurakuntatalolle runsaan pitopöydän täynnä karjalaisia – jos vähän muitakin – herkkuja. Idea oli lähtöisin yhdistyksen uudelta emännältä, alan vahvalta ammattilaiselta Eeva Väisäseltä. Eikä muuta kuin toimeliaat naiset töihin, mutta se on sanottava, että liki kaikki oli Eevan omaa käsialaa. – Me muut puuhassa olleet saimme olla lähinnä hänelle ”käskassaroita”, apujoukkoja.

Ja mitä herkkuja pöydässä olikaan: graavisiikaa, savuahvenia, katajasilakoita ja mätikastiketta kalapöydän höysteenä.

Pääruokana oli tietenkin karjalanpaisti, jota täydensivät särävihannekset, hapankaali, sienisalaatti ja kunnon vanhan ajan lehti-munasalaatti, jota runsas kastike höysti.

Aterian ”pyöristi” pihkamaito eli uunijuusto, nykyisin niin harvoin saatu herkku. Kalevalaisessa pöydässä oli tietysti piiraita ja kahvipöytään pääsivät monenlaiset piimä- ja marjapyöröt, jotka olivat niin maistuvia.

Mutta mikä karjalaisen aterian vasta höystää, niin se on tietysti keskinäinen haastaminen. Ja johan siihen ovat hämäläisetkin tottuneet ja on se heihin tarttunutkin. Hämeenlinnalainen Kaisu Kantoluoto helskytteli aterian aikana hiljaksensa kannelta.

Emäntä oli jopa pitänyt huolen siitä, että ruoan tarjoajilla olivat kauniit, uudet yhtenäiset, hiukan sellaiset ”vanhahtavat” asut, joita kelpasi katsoa.

Ennen puoltapäivää Tarinmaan seurakuntatalon keittiössä kävi aika kuhina. Tässä Janakkalan Karjalaisten puheenjohtaja Milja Valli mittaa kaljaa kannuun. Pääemäntä Eeva Väisäsen saviastiat odottavat jo säräjuuresten kypsymistä. Eero Ollikainen (takana) oli pitkin päivää arvaamaton apu kaikessa työssä.

Kyllä kävi kuhina runsaan ruokapöydän ympärillä. Antti Linna (vas.), Maire Kemppi, Marja Parkkinen, Saara Paajanen ja Pentti Paajanen ja monet muut täyttivät ilolla lautasiaan.

Ei, ihme, jos kaiken tämän tarjonnan jälkeen ruokavieraat olivat ylen tyytyväiset. Ateriasta pääsi nauttimaan noin 140 vierasta! Niinpä uutta pitopöytää odotellaan jo vesi kielellä.

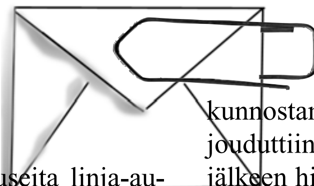
Kaisu Kantoluoto Hämeenlinnasta helskytteli kannelta aterioijien iloksi.

Janakkalan Karjalaisten sihteeri Aino-Maria Rahkonen tarjoili kahvia, marjapiiraita ja uunijuustoa jälkiruokapöydästä Maire Talikalle.

Raakel Henttonen

Ystävyyttä yli rajojen – rajansa kaikella

Postia

Yli 20 vuoden ajan olemme saaneet käydä entisillä kotiseuduillamme Karjalassa. Tänä aikana olemme solmineet tuttavuuksia paikallisten asukkaiden kanssa. Kokemukset ovat sekä hyviä että huonoja. Yksittäiset kotiseudulla kävijöiden kokemukset ovat kuitenkin pääosin myönteisiä.

Omalla kohdallani myönteisiin kokemuksiin kuuluvat monet hyvät ystävät siellä ja kotitalon ostaminen.

Tässä kuitenkin esimerkki toisenlaisesta suhtautumisesta: Antreassa Sokkalan kylään päättyy ajotien kestopäällyste. Siitä on kotiini matkaa soratietä kolme kilometriä. Kesäisin k.o. tiellä on vilkas liikenne, sillä tietä käyttävät puutavararekat, kalastajat, marjastajat ym. kulkijat.

Olen useana keväänä itse joutunut korjauttamaan tien omalla kustannuksellani ja siivoamaan talviaikana tielle kaartuvien ja kaatuneiden puiden oksistoa, jopa runkoja myöten. Tien omaehtoinen korjaaminen ja laitojen siivoaminen johtuu siitä, että kesäisin Henttolassa asti käy useita linja-autokuormallisia ihmisiä, meitä entisiä kylän asukkaita jälkipolvineen, veteraaneja jne. Onpa siellä käynyt Kanadasta asti linja-autollinen turisteja, joilla on sukujuuria Suomesta. Tulevana kesänäkin mm. Tampereen seudun Vapaussoturiliiton edustajat ovat tulossa. Vanhemmalle väelle pitkät kävelymatkat olisivat mahdottomia, etenkin kun monet vielä kotikylässään kulkevat jalan.

Toissa keväänä käännyin Kamennogorskin kaupungin edustajan puoleen tiedustellakseni heiltä apua tien kunnostamiseen. Sain apulaiskaupunginjohtajan ja kivilouhimon toimitusjohtajan puhelimessa annetun tarjouksen. Kolmen kilometrin pituisen ja viiden metrin levyisen tien korjaushinta oli laskettu neliöiden mukaan, joten tien arvioiduksi hinnaksi tuli 375 000 euroa (kyse on euroista, ei ruplista, ja nollia on oikea määrä!). Tien korjaukseen ei sisältynyt kestopäällystettä, vaan muunlainen tien kunnostaminen. – Siltä taholta tarjouduttiin tekemään tarkastus, jonka jälkeen hinta voisi sitten joko hiukan nousta tai laskea. – Tie jäi tarkastamatta.

Tällaista on Kamennogorskin kaupungin suhtautuminen ja ”ystävyys” entisiin antrealaisiin.

Kamennogorskin kaupunki viettää joka kesä ns. kaupungin juhlaa. Juhlaan kutsutaan edustajia Vuoksen Säätiöstä ja Antrea-Seurasta. Epävirallisesti juhliin voi osallistua kuka tahansa, olen siellä muutaman kerran ollut minäkin ja kumppaneita mukana juhlassa.

On hyvä, että yhteyksiä pidetään, mutta kun juhlissa yhteistyötä, yhteyksiä ja ystävyyttä ylistäviä puheenvuoroja pidetään puolin ja toisin, kannattaa muistaa, että tavallisen kansalaisen arki on jotakin muuta.

Tien korjaus kotikylääni kertoo omaa karua, vanhan ajan entistä kieltään yhteyksien toimimisesta virallisella taholla.

Arvo Henttonen

Siperia opetti kovalla kädellä

Pekka Mutanen: Siperia opettaa kestämään, 443 sivua, sidottu
Paino: Kariston kirjapaino Oy, 2010

Kirjailija, toimittaja Pekka Mutanen on kulkenut perheensä mukana pitkän tien. Milloin kivisen, milloin helteisen, jäisen, milloin mutaisen tien. Kevyttä keskitietä ei ole ollut. Mutta se matka on ollut mitä eriskummallisin ja siitä hän on kirjoittanut kirjan ”Siperia opettaa kestämään”.

Mutasten perheenpää katosi sotien välillä, ei sodassa, mikä kertoo jo sekin inkeriläisten kohtalosta. Jatkosodan alettua Inkerinmaalla saksalaiset pitivät komentoa ja siellä oli myös espanjalaisia joukkoja. Äiti Amalia oli jäänyt neljän pojan kanssa, ja syksyllä 1943 tuli lähtö Suomeen. Siinä rytäkässä yksi pojista katosi. Olo Suomessa ei ollut hääppöistä, mutta pelottavaa oli lähtökin maasta, vaikka ”hermeitä” lupauksia annettiin. – Ja niin siinä kävi, että juna vei kauas ohi kotikylän, kuitenkin varsin lähelle Viron rajaa. Niinpä Mutasten perhe pakeni talvisydännä kelkkaa vetäen Viroon. Sieltä inkeriläiset karkotettiin Siperiaan. Ja kuten kirjan nimikin jo sanoo Siperia opetti kestämään, monella tavoin. Se oli ankara paikka.

Kirjailija Pekka Mutanen on tänä päivänä jo hiukan harmaantunut.

Kesällä 1949 alkoi levitä tieto, että Siperiasta saattoi päästä Karjalan liittotasavaltaan, koska siellä tarvittiin metsätöihin väkeä. Ja niin Amalia kolmen poikansa kanssa muutti Petroskoihin. Tässä vaiheessa vanhin pojista jäi vielä Siperiaan. Eikä lähteminen mistään paikasta käynyt tietenkään vain menolippua ostamalla.

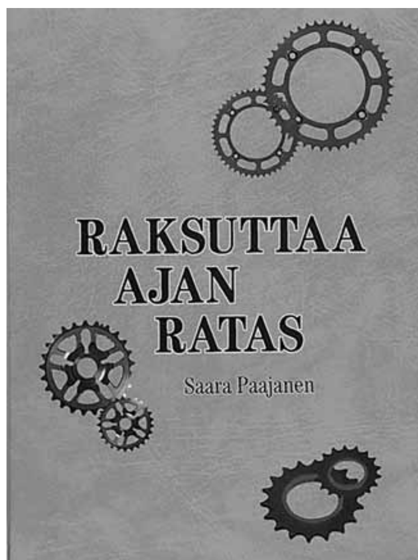
Mutta mitä kummallisinta – kirjassa on tarina myös siitä, miten perheen kadonnut Junni-poika löytyi ja miten hän löysi perheensä, vaikkei enää muistanut alkuperäistä sukunimeäänkään. Sen kertomuksen jätän lukijoille yllätykseksi.

Pekka kuvaa myös oman perheen perustamista, taloudellisia vaikeuksia ja työtä toimittajana. Kotikielenä käytettiin suomea, mitä ei hyvällä katsottu. Karjalaan muuttanut vanhinkin poika, Pauli, sai armeijassa ollessaan määräyksen Afganistanin sotaan. – ”Me inkeriläiset, olimme suuressa maassa kuin shakkipelin nappuloita. Mutta me, Mutaset tiesimme sisimmässämme, että olemme aina mustia nappuloita.” – Noin Mutanen kirjoitti kirjassaan. Hänen vaimonsa joutui väkivallan kohteeksi, hänen veljensä pantiin vankilaan tekaistuilla syytteillä.

Perestroikan ansiosta yhteydet Suomeen viimein helpottuivat ja perheen tytär sekä nuorempi poika pääsivät Ilomantsiin mansikanpoimintaan ja kouluun. Näin yhteydet alkoivat tiivistyä, ja perhe muutti tutuksi käyneeseen kuntaan noin 20 vuotta sitten.

Pekka Mutasen veljessarjasta ei ole enää muita elossa. Hän sanookin, että hänen oli pakko kirjoittaa tämä kirja, jotta me suomalaiset saisimme tietää, millainen on ollut inkeriläisten kohtalo.

Kirjaa voi tilata kirjailijalta itseltään, puh. 0503745321.

Saaran näpeistä on lähtenyt monta kirjaa

Vuosituhannen vaihduttua hausjärveläinen Saara Paajanen löysi kirjoittamisen suonen. Vuonna 2003 hän julkaisi kirjan *Vain vana jää*, kahta vuotta myöhemmin *Saaran savotta* ja taas kahta vuotta myöhemmin *Mosaiikkia*. Tämän kevään omakustanne on *Raksuttaa ajan ratas*.

Kuten Saara itse kirjoittaa, ensimmäiset julkaisut ovat nimenomaan olleet muistojen tallentamista.

Muistoja on toki uusimmassakin, noin 160-sivuisessa nidotussa kirjassa, mutta siinä on myös mietteitä, jotka liittyvät tämän päivän elämänmenoon. On ajatuksia tarpeista ja tuntemuksista, ihmisen luonteesta, kilpailusta ja kaikesta selviämisestä. Mukana on myös kauniita runoja:

Ennen oli aika toinen
meno aikamoinen
juostiin aina paljain jaloin
lapsuuteni maisemassa…

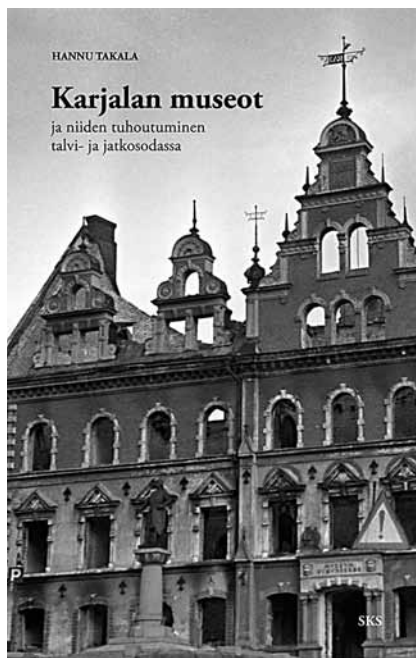
Kysykäähän Saaran kirjoja kirjoittajalta itseltään.

Karjalan tuhotut museot

Hannu Takala: Karjalan museot ja niiden tuhoutuminen talvi- ja jatkosodassa, 323 sivua, nidottu. 2010. Teos kuuluu sarjaan Historiallisia Tutkimuksia 252, (SKS)

Antrealaiset tuntevat FT Hannu Takalan lähinnä arkeologisista tutkimuksistaan, joita hän on tehnyt Karjalan kannaksella, myös Antreassa ja etenkin Vuoksenrannassa eli "vanhassa" Antreassa. Näiden kaivausten ja tutkimusten perusteella hän on julkaissut mm. kirjat *Kertomuksia Karjalan kaivauksilta* ja *Äyräpään kihlakunnan esihistoria. Lisäksi hän on kirjoittanut teoksen Taistelu Lahdesta 1918 sekä useita artikkeleita Karjalan museokokoelmista.*

Hannu Takala työskentelee amanuenssina Lahden kaupunginmuseon arkeologisella osastolla. Museomaailma on johtanut hänet tutkimaan laajemminkin Karjalan museoita ja näiden tutkimusten tuloksena on syn-

tynyt teos *Karjalan museot ja niiden tuhoutuminen talvi- ja jatkosodassa.* Se on ensimmäinen perusteellinen selvitys Karjalan museoiden kohtalosta toisessa maailmansodassa.

Takala kertoo kirjassaan, miten suomalaiselle kulttuuriomaisuudelle ja museoihin talletetulle koko karjalaiselle kulttuuriperinnölle maailmansodassa kävi. Kaikki luovutetun Karjalan museot kokoelmineen käydään läpi yksityiskohtaisesti ja selvitetään kokoelmien nykyinen sijainti.

Museotyöllä ja laajemmin erilaisella kulttuuritoiminnalla oli merkittävä sija monien karjalaisten elämässä varsinkin 1930-luvulla. Talvi- ja jatkosota eivät pelkästään tuhonneet Karjalan museoita kokoelmineen, vaan ne myös lopettivat miltei kokonaan karjalaisen aineellisen kulttuurin tallennustyön ja mitätöivät suurelta osin ihmisten harrastustoiminnan tulokset. Takalan teoksessa käsitellään kaikki Karjalaan ennen sotaa perustetut museot ja kokoelmien erityispiirteet mukaan lukien toteutumattomat museoiden perustamishankkeet, museoiden evakuointi ja kokoelmien kohtalot sodan aikana.

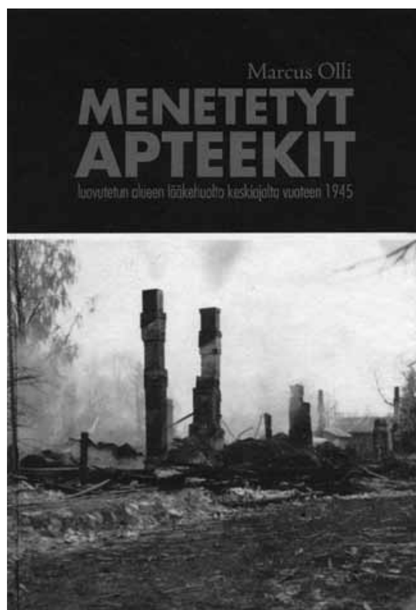
Karjalan museoiden kokoelmiin kuului ennen sotia yhteensä yli 40 000 esinettä, ja nyt niistä on jäljellä enää vain noin 8 000. Esimerkiksi Viipurin taidemuseon kokoelmissa oli ennen sotaa 311 teosta, joista 120 jäi evakuoimatta. Niiden kohtalosta ei ole tietoa.

Kirjassa pohditaan laajemminkin sotiin liittyvää museoiden ja muun kulttuuriomaisuuden tuhoamista sekä sitä, millä tavoin se liittyy yrityksiin vaikuttaa valloitettujen maiden historiankirjoitukseen.

Kirja Karjalan apteekeista

Marcus Olli: Menetetyt apteekit, luovutetun alueen lääkehuolto keskiajalta vuoteen 1945
491 sivua, sidottu. 2010 Julk. Rosebud Books Oy. Teos kuuluu PharmaPress Oy:n julkaisusarjaan

Apteekkineuvos Marcus Olli on ollut uransa aikana kiinnostunut niin farmasian historiasta kuin itse apteekkilaitoksestakin. Hän on julkaissut alalta useita kirjoja. Savon apteekeista hän kirjoitti jo 1990 ja sen jälkeen tämä Alajärvellä apteekkia pitävä neuvos on julkaissut tietoa Alajärven lääkehuollosta kuin Pohjanmaan apteekkariyhdistyksestäkin. Kiinnostavan lisäulottuvuuden ammattiin luo Ollin filateliaharrastus, sillä hän on julkaissut teoksen myös farmasian postimerkeistä. Hän on vuodesta

2002 lähtien ollut Academie Internationale d´Histoire de la Pharmacien jäsen, toiminut mm. Suomen Apteekkarilehden päätoimittajana ja opettanut Helsingin yliopistossa.

Jo 2000-luvun alussa Marcus Olli kuitenkin kiinnostui pakkoluovutetun alueen apteekeista ja työn tuloksena syntyi kirja "Menetetyt apteekti". Esimerkiksi Antrean osalta hän lähetti kyselyjä eri tahoille, myös Antrealainen-lehden välityksellä.

Ollilla käsittelee Karjalan apteekkeja 1500-luvulta lähtien aina vuoteen 1945. Menetetylle alueelle jäi lähes 60 apteekkia, jotka siirtyivät nykyisen Suomen puolelle. Ensimmäiset siirtoapteekit saivat uudet sijansa jo kesällä 1940. Kirjassaan Olli esittelee luovutettujen alueiden apteekkien historian perustaen tietonsa runsaaseen arkistomateriaaliin, kirjallisuuteen sekä haastatteluihin. Lisäksi kirjassa on kiinnostavaa kuvausta apteekeista ja niiden toiminasta menneinä aikoina sekä runsas kuvitus, kaikkien apteekkareiden matrikkelitiedot, apteekkien reseptiluvut ja signatuurien (allekirjoitusten) kuvat.

Kirjaa voi tilata kustantajalta PharmaPress Oy:ltä, mutta sen voi tilata myös netin kautta (esimerkiksi suomalainen.com -sivulta).

Erkki Pellervo Taljan muistot lapsuudesta Karjalassa, Koljolassa ja Sintolassa

OSA IV

Suden ilmaantuminen enteili sotaa

SODAN ENTEITÄ

Elettii vuotta 1938. Se kesä olkii oikee lämmi. Mie oli pääst koulust kevväil pois ja alko niiko työhommat. Olha kylläkii viel semmosta jatkokouluu käytävä, kaks kertaa viikos kahe vuuvve aja, mutt sehä ol jo paljo helpompaa ko varsinaine koulukäynti.

Sillo meikii pienes kyläs tapahtu paljo sinä syyskesä aikan. Olliittha maas suuret kertausharjotukset käynnistyneet, ja justii mei kylä kohalt joukot ylittiit Vuokse. Sen takkii mei kyllää kerräänty tavallista enemmä sotajoukkoi, ja sehä meist pojist ol mukavaa. Toiha se vaihteluukii elämää ko jotakii erikoista tapahtu. Mie muista et meill niitettii ruista, ko rupes kuulumaa Kaskiselä suunnalt lauluu. Ensittäi myö vähä ihmeteltii, ett mitäs lauluu nyt oikee kuuluu. Ilma ol oikee lämmi ja iha tyyn, ni se laulukii kuulu jo kaukaa. Erotettiiha se viimeikii, ett sotaväe lauluuha se on ja sit muistettii, et sielthä ne sotilaat tulloot niil manööveröillee, ko joku ol kyläl kertont. Sillo meilkää ei olt ratioo, eikä sanomalehtkää tult joka päivä, et se tiijjo saanti ol aika huonoo. No myö jätettii rukkii niittämine kese, kylhä se jo olki siin kuuvve mais iltasill, mut eihä siihe aikaa viel nii aikasee tavallisest iltaa tehty. Mutt nyt tehtii poikkeus. Martti ja mie kipastii maantievartee kassomaa, ko suuret sotaväeosastot marssiit ja mahoto pölypilvi saattel niitä joukkoi, eihä siihe aikaa maanteil olt asfalttii eikä muitakaa suoloi käytetty. Kyll se meist ol komia näky, ko nii paljo sotilaita ol yhtaikaa marssil. Sit ko illal kuultii, ett ne olliitkii kaik leiriytyneet Seuratalomäel, ni sinhä mei pit välttämättä päästä kassomaa, ja siinhä sitä olkii kassomista yheks kertaa. Monta komppaniijaa ol laittant telttoi koko messä täytee, ol hevosii ja kenttäkeittiöi joka paikas. Ei meinattu malttaa nukkumaa männä sinä yönä, ko nii paljo ol kassottavaa. Eikä seuraavin päivin meinant tulla mittää työ tekemisest, ko pit ain kassella, ko män autoloi ja lentokonneitakii lentel oikee matalal. Olha se semmone nähtävyys siihe aikaa.

Sit ne tekkiit yhten yön oikee suurhyökkäykse siit Vuokse yli. Pioneerit rakensiit oikee semmose ponttoonsilla mitä myöte männiit hevoset, autot ja osa jalkaväkkeekii, ko ensittäi olliitt hyökkäysjoukot vallanneet sev verra maata toiselt rannalt, et ol muka turvallista männä toisiikii Vuokse yli. Lentokoneet puotteliit punamultapussiloi niihe ylittäijjii pääll, et ois niiko pommiloi puotettu. Semmostaha se sotaharjoitus on, leikkimistä tositilanteehe verrattun, mut tulha se oikia sotakii sit jo seuraavan syksyn.

SUSI

Mie viel haasta yhe jutu, ko mei kyllää tul saman kesän sus. Hää juoksentel koko kesä siin lähikylis, söi lampaita millo missäkii. Vanhat ihmiset sannoit, et sota siint tulloo, ko sus ilmestyy tämmösee rauhallissee kyllää. Kylhä miekii pelkäsi, ko käin paimenes, et millo se sus hyökkää mei lehmii tai lampaihe kimppuu. Ei uskaltant käyvvä evväitäkkää syömää muuta ko suure kive pääll, mist näk vähä kauemmaks. Olha se kuulemma joittekii paimenii karjaa pelotelt. Elläimethä vaistovaat petoelläime jo kaukaa, mist karja tulloo hyvi levottomaks. Tiijä häntä sit, oisko niis olt mittää perrää, et sus ois niitä lennätelt, saattoha ne muutekkii tulla välist levottomaks, vaikk ei ois sutta mail eikä halmeil. Mut se ainakii ol tosasia, et se sus ol kyläs liikuskelemas. Melkei joka yö jostakii päi hävis joku elukka, millo koira tai joku muu. Mei isäkii näk yhten aamun siin neljä aikoi, ko män järvel kalaverkkoloi kassomaa, ko melkei häne etehee maantiel hyppäs mahottoma suur koira näköne elukka ja läks juosta jolkottelemaa maantietä pitki häne iessää. Isä ensittäi luul, et koiraha se on, mut sit muistkii et perhana, susha se onkii. Eihä sitä ensittäi, kö näkköö, muistakkaa et susiloi on olemas, sill eihä niitä siihe aikaakaa joka päivä näht. Isä huomas, ko se loikkas siint maantielt suoraa Jantuse hakkaa veräjä yl, ni siin hää varmistu, et eihä koira tuollee loikkaa. Päiväl ko hää tul kalast pois, ni kertoitkii, et Jantuse haas ol tapettu yks lammas ja syöty melkei kokonaa. Et näi se asia varmistu lopullisest.

Sit vähä syksymmäll, oisko se olt siin elokuu lopul, se suskii löys loppuusa. Hää nääs erehty mänemää yhtee Reuhosaaree, siin ol nii matalaa, et se sus pääs kaislikkoo myöte kahlaamaa. Siel saares pittiit kyläläist lampaitaa laitumel koko kesä. Tää ryökälee suve letukka män sin saaree ja tappo yhten yön yl neljäkymment lammasta. Toiset hätäpäissää männiit järvee ja hukkuit, et ei se iha kaikkii suorastaa tappant, mut yl neljäkymmene lampaa kurkut ol katkastu ja veret imetty. Vähä parempii herkkui hää ol syönt, et semmone peto se sus on, ko pääsöö tappamise makkuu, ni ei ymmärrä lopettaa. Mut oisko hää sit jollai taval tult häirityks, ko kuitekii jäi viel kuus lammasta henkii. Kyläläiset sannoit, et varmast se tulloo seuraavan yön takasii, ko sin kerra jäi viel joku tappamatta. Niihä sin männiitkii Pyyhtiä pojat Heikki ja Aarne kivärillöi kans kyttäämää, et jos sattuskii tulemaa, ni tää raatelemine loppus tähä. Kauva hyö saivat uotella enneko aamul puol kuuvve aikaa rupes kaislikost kuulumaa molsketta, ko hää kahlas saaree. Siin rannall hää olt noust oikee kahel jalal pystyy kuuntelemmaa, vai oisko hää haistant ihmise haijuu, mut siihe nää Pyyhtiä veljekset ampuit yhteislaukaukse ja siihe päätty sen suve tarina. Sitä sit käytii koko kylä ihmettelemäs. Se olkii tavallista suuremp urossus, painokii muistaiksei neljäkymmentseissemä killoo. Se vietii Viipurii ja täytettyn joutu Suojeluskunna esikuntaa.

Ei vain luterilaisuutta, vaan monenlaisen hengen elämän vaikutusta

Antrealaisten kirkkopyhä on elvytetty uudelleen. Riihimäkeläistynyt Pertti Ruponen otti vetovastuun pitkästä aikaa tämän ensimmäisen kirkkopyhän järjestelyistä. Janakkalan kirkossa 10.4. pidetyn messun jälkeen kokoonnuttiin Tarinmaan seurakuntatalolle.

Pertti Ruponen oli selvitellyt erilaisia hengellisiä liikkeitä, joita Antreassa oli ennen sotia. – Ja niitä oli yllättävän paljon, vaikka Evankelisen herätysliikkeen vaikutuksista toki paljon tiedetäänkin.

- Sen lisäksi kylissä oli myös paljon lestadiolaisuutta. Antreassa se muutamissa kylissä sai vanhollislestadiolaisessa muodossa jopa nimen ”Ratalahden usko” Meskalassa olleen Ratalahden talon mukaan. Pertti Ruponen kertoi vaarinsa sukupolven aikoihin vanhollislestadiolaisia sisaruksia olleen useita. 1920-luvulla Antti Ruponen Noskuasta oli liikkeen tunnetuimpia edustajia. Kynämiehenä hän kirjoitti hartauskirjoituksia ja paikkakunnan kuulumisia Siionin lähetyslehteen. – Nämä uskonnolliset aatteet lehtineen levisivät maaseudulle Viipurin kautta.

Renqvistiläiseen Uukuniemen herätysliikkeeseen kuulunut unissasaarnaaja kulki hänkin Antrean kylissä uskoaan levittämässä.

Pertti Ruponen kertoi suvustaan löytyvän niin esikoislestadiolaisia kuin Vuoksenrannan puolelta vaikutteita saaneita metodistejakin.

Isovanhempien perintö kantaa

Kodin hengellisestä perinnöstä, jonka juuret ovat Karjalassa ja isovanhemmilta saatuja, puhui Riihimäen seurakunnan työntekijä Pirkko Arola.

Daavid, Taavetti, Patrakka ja veli Matti Korpilahdesta, isoäiti, syntyjään Kuparinen, Sintolasta. Heille usko oli arjen kristillisyyttä. Sitä, että leipään tehtiin ristin merkki, ruoka siunattiin. Äidin serkku Aino Virtanen on kertonut, miten isä-Matti evakkoon lähtiessään polvistui ja kiitti Jumalaa kaikesta siitä hyvästä, mitä elämä oli antanut. Oman äidin luottamus Jumalan armoon ja hyvyyteen on kantanut läpi elämän. Se säilyi vaikeuksissakin. Uskoon liittyy myös iloisuutta, minkä Pirkko Arola arvioi kumpuavan karjalaisuudesta, mutta vielä enemmän siitä, että tietää olevansa toisen maan kansalainen.

Rautulaisen isoäidin kautta tuli tutuksi mm. unissasaarnaaja Helena Konttisesta kertova kirja. Helenan kuoleman jälkeen hänen maallikkosaarnaajaveljensä kehittivät tuota uukuniemeläistä liikettä.

Arola arvioikin, että Konttisen ankara kristillisyys sopi tuohon aikaan. Hän on jäänyt miettimään, miten epigeneettisen periytymän kautta geeneihin voi siirtyä edellisten sukupolvien tunteita. Ja me kannamme niitä edelleen. Perintötekijöissä ei kyse ole pelkästään geeneistä, on kyse myös mentaalisesta ilmiöstä. Se voi ilmetä esimerkiksi hengellisyyden periytymisenä ja siksi on tärkeä tutkia hengellisiä juuria.

Oopperalaulaja Matti Heinikari – kotoisin Kuukauppi-Rupolasta – ei tietenkään voinut vastustaa Pertti Ruposen kutsua, vaan esitti useita lauluja tilaisuudessa.

Pastori Ulla Kuisma saarnasi Antrealaisten kirkkopyhässä Janakkalan kirkossa, mutta hän puhui myös seurakuntatalolla olleessa tilaisuudessa. Elämäntyönsä Kuisma on tehnyt pitkälti lähetystyössä Thaimaassa sekä nykyisin Suomen Lähetysseuran Raamattukouluttajana Riihimäellä.

Tässä tilaisuudessa laulettiin paljon, ja läpileikkaus yleisöstä osoitti todella, miten monen antrealaisen-vuoksenrantalaisen suvun elämään erilaiset uskonnolliset liikkeet ovat vaikuttaneet.

Jotain tästä kaikesta kertonee sekin, että nykyisin kymmenittäin nuoria lähtee joka kevät kirkkomaiden kunnostukseen Antreaan ja Vuoksenrantaan, mistä Antrea-Seuran puheenjohtaja Pentti Talja kertoi.

Hengen ravinnon lisäksi saatiin herkullisia rahkapiirakoita kahvin kera. Ne kaikki olivat Antrea-Seuran pääemännän Tuula Haapiaisen keittiöstä.

Antrealaisten kirkkopyhän kahvitilaisuudessa Tarinmaan seurakuntatalolla oli kuulijoita salin sivusiipeä myöten.

Raakel Henttonen

Antrea 100 v sitten

Wiipuri 7.2.1911 ja 28.2.1911:
”Vuoksen laskeminen”
Keisarillinen senaatti määräsi päätöksellään maaliskuun 23 päivänä 1856, että Kiviniemen harju Sakkolan pitäjässä olisi puhkaistava ja että Vuoksen vesi olisi sitä tietä johdettava Suvannon järveen sekä siitä edelleen Laatokkaan. Vuoksen rannalla asuvien useiden eri pitäjäin maanomistajain myötävaikutuksella pantiin sittemmin tämä päätös täytäntöön ja hyöty siitä on paikkakunnan viljelijöille ollut arvaamattoman suuri. Tämän kanavoimistyön tuloksena aleni vesi Vuoksessa tuntuvasti, suuret alat veden vaivaamaa viljelyskelpoista maata voitiin ottaa viljelykseen ja Vuoksen rannoille muodostui laajoja, runsaasti heinää kasvavaa lietemaata.

Pysyväiseksi ja läheskään täydelliseksi ei mainitun vedenlaskun tuottama hyöty ole voinut tulla. Suuret alat lietemaita Vuoksen rannoilla ovat sammaloituneet ja lakanneet kasvamasta heinää, eikä niitä veden ollessa nykyisessä korkeudessaan voida ottaa viljelykseen. Viiden Vuoksenlaakson kunnan edustajat ovat nyttemmin jättäneet senaattiin anomuksen, jossa pyytävät oikeutta Kiviniemen kosken perkauksella laskea Vuoksen nykyistä pintaa ainakin metri sekä että Paakkolan koski levitettäisiin niin, että siinä oleva putous tasaantuisi niin pitkälle alueelle, että Paakkolassa nyt oleva sulkulaitos kävisi tarpeettomaksi.

Wiipuri 23.3.1911
Antrean Nuorison Nuija panee toimeen jäsentensä keskuudessa hiihtokilpailut kahdessa sarjassa miehille ja naisille. Ne alkavat ensi sunnuntaina t.k.26 p:nä kello 4 i.p. Rupolassa Vuoksen rannalla. Arvokkaat ja hyödylliset voitot odottavat onnellisia voittajiaan.

Reippaasti siis jäsenet rientäkööt hiihtotaitoaan näyttämään ja muu yleisö on sangen tervetullut kiihkeää kiistaa ihailemaan. Kilpailun jälkeen on Rupolan Ratalahdessa nuijalaisilla tarjottavana iltama huomattavalla ohjelmalla, josta mainitsen nyt vain hupaisan näytelmän, kuorolaulun ja sadun. Muutakin tulee ja lopuksi hypikepyörikettä. Niin, että kyllä siellä ilta kuluu vallan tuulen vauhdilla. Terve tuloa vain suurin joukoin, toivoo

Hiihtäjä

Wiipuri 1.4.1911
”Hiihtokilpailun tulokset” Rupolan Vuoksen jäällä. Miesten oli kilpailtava 6 km ja naisten 1 km matkalla. Leudon sään vuoksi oli keli huono ja vaikutti huomattavasti. 1. palk. T Suni; 2. palk. H Kekki ; 3. palk. M Kekki ja 4. palk. J Ruponen. Naisista sai 1. palk. Hilja Kekki, 2. palk. Leena Paajanen, 3. palk Katri Litja ja 4. palk. Aina Juntunen. Kilpailun jälkeen oli iltama Ratalahden talossa. Yleisöä oli varsin runsaasti ja käyttäytyi se yleensä siivosti.

Wiipuri 30.3.1911
Arpajaiset pitää Antrean Marttayhdistys sunnuntaina huhtikuun 2 p:nä Antrean aseman nuorisoseuran talolla klo 3 i.p. varojen kartuttamiseksi. Ensi sijassa tarvitsee yhdistys varoja kasvitarha ja ruuanlaitto neuvojantointa varten. Katsoen arpojen halpuuteen on voittoja hyvinkin arvokkaita. Päävoitto on pienempi huonekalusto.

Klo 6 i.p. alkaa iltama seuraavalla ohjelmalla: puhe (joht. Jenny Elfving), lausuntaa (Hilma Sahrholm), esitelmä (lehtori Aro Wiipurista), naisköörin laulua (Järvenlinnan oppilaat), monologi (Hilma Sahrholm), soololaulua (tohtorin rouva Wilen), lausuntoa (Aino Mustonen), näytelmäkappale Mestari Gert, jonka esittävät Järvenlinnan puutarhakoulun oppilaat, pääosan neiti Hilma Sahrholm, joka varta vasten saapuu Helsingistä.

Vielä esittävät Järvenlinnan oppilaat muutamia kansallistansseja. Lopuksi on piiri tanssia ja nuorisoleikkiä.

Karjala 9.4.1911
”Tielaki ja maalaisväestö”
Masentavan vaikutuksen tekee maalaisväestöön tieto, että eduskunta on hylännyt valiokunnan mietinnön tielakiasioista, joten sen tuottaman rasituksen poistaminen on lykätty epämääräiseen tulevaisuuteen. Parhaillaan saa pienviljelijät sekä suurtilojen torpparit menettää monta päivää teiden aukaisemisessa, ja se on tehtävä sillä muuten teettää sen viranomaiset meidän kustannuksellamme, jolloin ne tulevat kolme kertaa kalliimmaksi. Sosialistit ovat tällä teollansa näyttäneet kenen etuja he valvovat, vieläköhän pienviljelijät antavat ensi vaaleissa äänensä niiden hyväksi, jotka toimivat lainsäätäjinä vai heidän vahingoksensa. Vieläkö?

Työ 3.3.1911
Hannila
Pakkaset ja lumimyrskyt on olleet kiusana ruumiillisen työn tekijöille tänä talvena ja mikä kummempaa kun se on vaikuttanut yhdistyksemmekin toimintaan. Täytyy ihmetellä miten pitkälle pääsee velttous venymään. Hannilan seudulla on nykyisin ”Työn” asiamiehiä 3, mutta ei ole yhtään sanomalehden kirjeenvaihtajaa ja tämän valitseminen kuuluisi yhdistyksen tehtäviin. On kulunut ensimmäinen neljännes vuodesta eikä ole nähty mainittavan yhdistyksen toiminnasta mitään sanomalehden palstoilla. Onko tässä syy sysissä vai sepissä, vaan toisessa se täytyy olla.

Uusi rahasto Vuoksen Säätiölle

Vuoksen Säätiön pitkäaikainen hallinnon jäsen, kunnallisneuvos Eino Kilpiäinen, jätti 19.3. Riihimäellä pidetyssä säätiön vuosikokouksessa hallintoneuvoston puheenjohtajuuden. Hän oli vuodesta 1990 lähtien toiminut säätiön hallinnossa. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin pankinjohtaja Harri Hatakka, joka myös on ”pitkän linjan” mies toimittuaan säätiössä vuodesta 1996 lähtien.

1980-luvun puolivälistä säätiön hallinnossa toiminut agronomi Aulis Ansalehto jättäessään tehtävänsä jätti myös säätiölle nimellään varustetun rahaston.

Säätiön hallintoneuvostoon valittiin uusina jäseninä Marjukka Patrakka, Matti Vanhanen ja Risto Tiippana. Muut hallintoneuvoston jäsenet ovat: Tarja Alavuo, Erkki Kokko, Hannu Kuisma, Heikki Linna, Mikko Paakkanen, Risto Ruponen ja Katri Vlasov.

Hallituksen puheenjohtajan toimii Martti Talja (Mäntästä) ja jäseninä ovat Seija Halme, Seppo Kuparinen, Leena Mattheiszen, Reijo Orava, Satu Stirkkinen ja Martti Talja (Lahdesta).

Aulis Ansalehdolla oli kokouksessa mukanaan kuitit, jotka osoittivat hänen saaneen opiskeluunsa aikanaan tukea säätiöltä.

Antrea-Seuran johto

Puheenjohtaja Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki, puh (019)751518, 050-5758316 pentti.talja@elisanet.fi
Varapj. Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki, reijo.martikainen@mavi.fi
Sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki, puh 050-5253891, pirjo.tiippana@jippii.fi

Koulupiirit kokoavat tapaamisensa

Antrean Mansikkalan koulupiiri teki Sokkalan-Salo-Kekkilän koulupiirille esityksen, että näiden koulupiirien tapaamiset voitaisiin yhdistää voimien ja väen kokoamiseksi. Mansikkalan koulupiiriläiset eivät olleet tavanneet pariin vuoteen, kun taas Sokkala-Salo-Kekkiläiset ovat kokoontuneet vuosittain parikin kertaa.

Mansikkalan koulupiiriin kuuluvat Mansikkalan kylän lisäksi kuuluvat Kekinniemi, Salli, Pöystilä ja Saviniemi. Sokkalan koulupiiriin ovat kuuluneet Sokkalan lisäksi Räikkölä, Henttola ja Salo-Kekkilä.

Seuraava tapaaminen näiden koulupiirien väellä on lauantaina 15. lokakuuta Riihimäen ABC:llä. Seuraa ilmoittelua Karjala-lehdessä ja paikallisissa lehdissä.

Tässä on oiva joukko kahdesta koulupiiristä. Sokkalan koulupiiri oli mukana tässä vaiheessa vasta edustajiensa välityksellä.

Vanha kortti kertoo

Kerttu Friberg Savonlinnasta on lähettänyt vanhan kuvan Antrean kirkonkylästä. Siinä edessä vasemmalla on Kunnantupa ja tien toisella puolella Osuuskauppa. Takana mäellä kohoaa ylväänä Antrean komea kirkko.
Valokuva on otettu kuvakortista, joka oli lähetetty 26.7.1924 sotamies Albin Parjaselle Mikkeliin PPP 3.2.

Siinä isä Antti kyseli pojaltaan, onko paketti tullut perille. – Paketissa oli evästä ja 100 markkaa rahaa. Kiitokset olivat ilmeisesti unohtuneet lähettämättä, arveli Kerttu Friberg, joka on tuon silloisen sotamies Albin Parjasen tytär. Albin oli syntynyt Muolassa, mutta kortin lähettäjä oli jo syntynyt Antreassa.

Antrean – Vuoksenrannan -sotafilmin haastatteluista valmistunut erillinen dvd

Vuoksen Säätiön 60-vuotisjuhlahanke oli dvd-filmi, joka kertoo Antrean ja Vuoksenrannan maaperällä käydyistä sodista 1900-luvun aikana. Opetusneuvos Antti Henttonen laati filmille käsikirjoituksen apunaan alan asiantuntijat hankkimassa kuva-aineistoa ja tekemässä filmiä. Työn tuloksena syntyi dvd ja kirjanen ”Itsenäisyyssodan kotiseudullamme Antreassa ja Vuoksenrannassa”.

Kuvauksia ja haastatteluja tehtäessä filmiä varten, oli yli jäänyt niin paljon arvokasta haastattelumateriaalia, että todettiin olevan tarvetta toiselle dvd-filmille täydentämään edellistä.

Maaliskuun 19. päivänä julkistettiin tämä toinen osa, joka koostuu yksinomaan lähes parinkymmenen henkilön haastatteluista. Jo nyt on huomattavissa, että useat haastattelut tehtiin aivan viime hetkillä; monikaan filmillä esiintyvistä henkilöistä ei pystyi enää samaan kerrontaan kuin mitä nyt on nähtävänä ja kuultavana.

Noin 2,5 tuntia kestävän filmin markkinointia hoitaa Antrea-Seuran puheenjohtaja Pentti Talja. Filmin katselu on jaettavissa osioihin, joista filmin alussa aukeavasta kuvasta voi kätevästi valita haluamansa katseltavat. Filmin mukana seuraa esittelylehtinen. Dvd:n hinta on 15 euroa.

JOUKKOKIRJE

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti

N:o 44 ● 2011

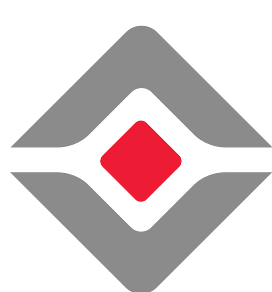

Karjalaiselta kylätieltä

Antrealainen-Vuoksenrantalainen

Antrea-Seuran ja Vuoksenranta-seuran jäsenlehti.
ISSN 0781-2280

Päätoimittaja Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898, 0400-847023;
raakel.henttonen@aina.net
os. Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala
Taitto TMI RH-Teksti, Raakel Henttonen
Toimituskunta: Antrealainen: Antrea-Seuran johtokunta

Vuoksenrantalainen:
Martti Talja, puh. (03)7826595, os. Keijutie 1 B, 15700 Lahti
Tatu Vanhanen, puh. (09)8796 771,
os. Suopolku 4 D, 01800 Klaukkala.

Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.
KEVÄÄN ANTREALAISEEN MATERIAALIN JÄTTÖAIKA 15.4.2012 ASTI

PUHEENJOHTAJALTA

Jäsenenä kannatat Antrea-Seuran toimintaa

Antrea-Seura ry toimii entisten antrealaisten ja vuoksenrantalaisten yhdyssiteenä. Vuoksenrantalaiset mainitaan seuran säännöissä, koska Antrea-Seuraa perustettaessa vuoksenrantalaisilla ei vielä ollut omaa pitäjäseuraa ja onhan pitäjillä yhteinen historia noin 200 vuoden ajalta. Seura hyväksyy jäsenikseen myös muita, sillä kaikki luovutetun alueen historiasta kiinnostuneet ovat tervetulleita mukaan toimintaan.

Antrea-Seura toimii keräämällä ja tallentamalla perinnetietoa, järjestämällä yhteisiä tapaamisia vuosittain pääasiassa sijoitusalueillaan Etelä-Hämeessä, mutta myös mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudulla. Vakiintuneeksi toiminnaksi on muodostunut myös Antrean kirkonmäen ja hautausmaiden kunnostaminen kerran tai kaksi vuodessa. Nuorempaa väestöä on pyritty saamaan mukaan myös erilaisin urheilutapahtumin ja omien kotisivujen kautta.

Seura toimii talkoopohjalta. Toimintaan tarvittavia varoja saadaan jäsenmaksuista ja eri aikoina hankituista tai tuotetuista myyntiartikkeleista, kuten kirjoista, levyistä, CD:stä, DVD:stä, kartoista jne. Suurimmat menoerät muodostuvat lehden toimituksesta ja postituksesta, joistakin yleisötilaisuuksista, mutta ennen kaikkea Karjalanliiton jäsenmaksusta. Karjalanliitolle maksettiin jäsenmaksuna tasasumma aikaisemmin, mutta vuonna 2007 maksettiin 5 euroa jokaisesta jäsenestä eli meidän yhdistyksessämme se meni 15 euron jäsenmaksusta. Karjalanliitto nosti summaa tämän jälkeen vuosittain siten, että tänä vuonna 2011 se oli 10 euroa jäsentä kohden. Tämä nosto pakotti myös meidän yhdistyksemme nostamaan viime yleiskokouksessa Antrea-Seuran jäsenmaksun 20 euroon. Tässä yhteydessä myös perhealennus poistettiin, koska jos sitä olisi jatkettu, niin käytännössä seura olisi joutunut maksamaan perheenjäsenen jäsenmaksun Karjalanliitolle.

Tämän vuoden yleiskokouksessa valittiin johtokuntaan myös uusia henkilöitä ja nyt poisjääneet olivat toistaiseksi viimeiset entisessä Antreassa syntyneet. Seura toimii siis toisen polven karjalaisten johdossa, toki useimmilla on vielä omia läheisiä sukulaisia, jotka edustavat vanhaa kaartia ja joilta voi aina tiukan paikan tullen kysyä, miten asiat olivat ”siel koton Karjalas”. Näinhän asioiden kuuluukin mennä, nuoremmat hoitavat käytännön asioita ja ”vanhat” katselevat päältä hoidetaanko asioita niin kuin pitää.

Pentti Talja

Sisältöä

Antrea-juhla Janakkalassa s. 4-8

Antrean kirkonmäen talkoot ja matka Kuparsaareen s. 8-9

Mommilanjärvellä soudettiin s. 10

Antrean Is.K juhli s. 16

Merkittävä testamenttilahjoitus s. 24

Antreelaist kokkoontuit haastamaa
Murre meiät yhistää

Turengin koulun juhlasali täyttyi ääriään myöten Antrea-juhlan yleisöstä aurinkoisena juhlapäivänä. Etupenkissä juhlapuheen pitänyt Marja Korpio (vas.) juttutuokiossa Marja-Leerna Hämäläisen kanssa ennen juhlan alkua. Juhlan sujuvasta juonnosta ja sykähdyttävästä lauluesityksesstä vastasi Jaakko Hämäläinen Ilari Halosen (oik.) säestäessä häntä.

Janakkalan Karjalaisten puheenjohtaja Milja Valli toivotti juhlaväen tervetulleeksi.

Raakel Henttonen

Murre on tänä päivänä karjalaisia vahvasti yhdistävä piirre. Sen ilmeneminen ja säilyminen muuttuvissakin muodoissa on huolenaihe nyt, kun Karjalasta lähdöstä alkaa kohta olla 70 vuotta. Mutta tähän päivään mennessä karjalan murre ei ole kuollut, ja kun pitäjänjuhlissa kuuntelee puheen sorinaa, ei kuullosta, että se olisi hiipumassakaan. Mutta siitä meidän täällä ”maailmalla syntyneiden”, kuten Antrea-juhlan juhlapuheen pitäjän Marja Korpion äiti Aune aikanaan asian ilmaisi, meidän tulee pitää siitä huoli.

Mirjami Kekki (vas.), Elvi Sokka ja Kalevi Kekki halusivat luovuttaa jo lopetetun Salo-Kekkilän Nuorisoseuran lipun Antrea-Seuralle. Virallinen luovutus tapahtui Antrea-juhlassa. Enemmän aiheesta sivulla 8.

Kanta-Hämeen kunnat Hämeenlinnan – Riihimäen välillä ja tuntumassa ovat tänä päivänä Suomen ”antrealaisinta” aluetta ja näissä viidessä kunnassa Antrea-juhlat kiertävät vuosittain. Nyt järjestysvuorossa oli Janakkala ja sen karjalaseura. Alueen voimakkaasta karjalaisvaikutuksesta huolimatta tuntuu siltä, että tämän päivän vaikuttajat eivät aivan ole asiasta perillä. Se heijastui Ylen Radio Hämeen kokeneen toimittajan tiedustelusta, kun tämä kyseli ennen juhlaa tulossa olevan väen määrää järjestäjiltä. Eli onko juhlaan tulossa jopa kymmeniä henkilöitä? – Vastaus, että vähintään 250 odotetaan, sai toimittajan vetämään henkeä. Ja sekin arvio oli alakanttiin, sillä Turengin koulun juhlasaliin kokoontui noin 300 juhlavierasta.

Viime vuoden heinäkuussa Hämeenlinnassa pidetyssä juhlassa Janakkalan Karjalaseuran puheenjohtaja Milja Valli heitti haasteen, jotta juhlaan tultaisiin mahdollisuuksien mukaan kansallispuvussa. Nyt hän tervehdyssanoissaan saattoi todeta haaste otetuksi hyvin vastaan.

Meillä on kolme Antreaa

Janakkalan pitkäaikainen aiempi kirkkoherra, rovasti Timo Komulainen on vuosikymmenet tuntenut antrealaisia ja heidän sukujaan. Hän sanoikin olemassa olevan kolme Antreaa. Ensimmäinen on rajan takana, nykyisin Kamennogorskina, missä käydään kotiseutumatkoilla ja kunnostamassa talkoilla hautausmaata. Toista Antreaa kuvaa kunnallisneuvos Juho Kurjen runo Kuorekosken sillalta katsottuna. Se on muistojen Antrea, jota ei enää ole.

Kolmas Antrea heijastuu pitäjän nimestä, joka on lähtöisin Simon Pietarin veljestä Andreaksesta. Vel-

Eero Seitsonen luovutti juhlassa seuralle Antreaan tekemänsä kirkon portin pienoismallin. Lahjoituksen vastaanotti Antrea-Seuran puheenjohtaja Pentti Talja.

jekset olivat Galileanjärvellä kalastajina ja kalastajia on vuosituhannet ollut Antreassakin, mistä on yhä jäljellä tuo yli 10 000 vuotta vanha verkkolöytö. Seurakunnan ensimmäisestä kirkosta tehtiin Pyhän Andreaksen nimikkokirkko ja siitä sai nimensä koko seurakunta ja kunta. Näin on Antrean syntyä kuvannut aikoinaan sen seurakunnan rovasti Salokas.

- Antrealaiset ovat kahdesti pakotettuina joutuneet jättämään verkkonsa ja kotinsa. Siitä Antreasta he veivät sisimmässään kuvan ja sopeutuessaan uusiin oloihin he ovat antaneet lahjansa ja voimansa uuden kotiseudun hyväksi. Se on kolmas Antrea.

Timo Komulainen lähetti kukkalaitteen Janakkalan hautausmaalla olevalle Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille. Sen veivät Marja-Leena ja Jukka-Pekka Hämäläinen.

Kantelettaresta oli Raili Kostiainen ottanut pitkät luvut morsiamelle annettuja neuvoja. Railin lausumana ne saivat kuulemaan mitä kaikkea morsiamelta vaadittiinkaan ja mitä kaikkea vaille morsian jäi appelassa.

Juhlaravintolassa kävi innokas puheensorina, kun tuttavat tapasivat toisiaan. Janakkalan Karjalaisten pääemäntä Eeva Väisänen joukkoineen sai varauksettoman tunnustuksen ja kiitoksen juhlien muonituksesta.

Murretta on vaalittava

Juhlapuheen pitäjä dipl.ins., kääntäjä Marja Korpio, syntyjään Talja, sanoi syntyneensä Janakkalassa päivälleen 55 vuotta sitten. Ja vaikka hän pari vuosikymmentä pois oltuaan taas on janakkalalainen, on hän ennen muuta karjalaista, siirtokarjalaista, sukua molempien vanhempiensa puolelta.

Juhlassa Arvo Henttoselle luovutettiin Karjalaisen siirtoväen muistomitali.

Kääntäjänä Marja Korpiolle kieli on tärkeä, mutta murre on herkku ja juhlaa.

- Murteella tarkoitetaan kielen alueellista muotoa, paikallismurretta. Murteet ovat syntyneet aikana, jolloin suuri osa ihmisistä eli ja työskenteli koko ikänsä samassa kylässä tai pitäjässä. Näin jokaiselle alueellisesti määräytyneelle yhteisölle muodostui omanlaisensa kielimuoto. Määrittelyn mukaan, kun kielimuotojen puhujat ymmärtävät toisiaan sitä opettelematta, kyseessä on murre, muutoin kieli.

Murre on ryhmäidentiteetin peruspilareita ja ilmaisee, että kuulumme samaan joukkoon.

Marja Korpio selvitti itä- ja länsimurteiden jakoa, minkä perustana on äännehistoria. Senhän me huomamme karjalanmurteissa selvimpänä d:n katoamisena ja eräiden konsonanttien liudentumisena, mikä ilmaantuu pehmeänä j-värisenä. – Tuohon näin maallikko epäilisi vaikutteiden tulleen venäjästä. Kaakkoismurteissa tavallista on myös runsas poisjättö, niin sanojen keskeltä kuin lopustakin. Myö haastetaa nii joutusast, jot kaik kirjaimet ei mahu mukkaa.

Vuoksenlaakson murrealueella Antreassakin ominainen piirre oli tupla-s eli ”männää messää kassomaa…”. Tosin puhuja sanoi siirtokarjalaisten sodan jälkeen välttäneen kahden s:n käyttöä, jotta he eivät olisi niin erottuneet paikallisista asujista.

- Yksi Karjalan murteen kauneimmista sanoista on ”vaija”. Sen käyttöalue oli Kannas, nykyisin Kaakkois-Suomi Kymijokeen saakka. Murteen sanat kantavat sitä kulttuuria eteenpäin, jossa juuremme ovat, silloinkin, kun murre muuten on katomassa tai jo kadonnutkin.

- Meillä sodan jälkeen syntyneillä ei ole koskaan ollut paikkakiinnitystä Karjalan murteeseen. Meillä on ollut siihen henkilökiinnitys vanhempiemme ja sukumme kautta. Olemme riskirajalla, koska niitä, jotka paikkapohjaisesti puhuvat Karjalan – Antrean murretta – on joukossamme yhä vähemmän.

Marja Korpion puhe murteestamme oli niin kiinnostava, että moni sanoi jo väliajalla, että he olisivat kuunnelleet sitä vaikka kuinka pitkään.

Lahjoituksia

Vuoksen Säätiön tervehdyksen juhlaan toi hallintoneuvoston puheenjohtaja Harri Hatakka. Pitäjäjuhlassa on tapana luovuttaa kannustusstipendit tohtoreille. Tänä vuonna sen saivat kauppatieteen tohtori Elina Henttonen sekä tekniikan tohtorit Jani Lakkakorpi ja Timo Partanen.

Etelä-Hämeen piirin puheenjohtajana toimiva Hatakka toi myös piirin terveiset todeten Antrea-juhlan olevan hyvän esimerkin lisättävästä yhteistyöstä. Ovathan juhlien tausta-

joukkoina myös Antrea-Seura sekä Vuoksen Säätiö.

Pitäjäseuran puolesta puhui sen puheenjohtaja Pentti Talja, joka esitteli Sirkka-Maija Hynnisen testamenttilahjoituksena Antrea-Seuralle tulleet taulut. Lisää lahjoituksia seurasi, sillä Eero Seitsonen lahjoitti seuralle Antreaan tekemänsä kirkonportin pienoismallin ja Kalevi Kekki Salo-Kekkilän Nuorisoseuran lipun.

Antrea-Seura puolestaan luovutti Arvo Henttoselle Karjalan Liiton myöntämän Karjalaisen siirtoväen muistomitalin.

Musiikkiannin juhliin toivat entisestä Rengosta tulleet Foxi-pojat pariinkin otteeseen. Jaakko Hämäläisen esitys Evakon laulusta herkisti kuulijoille kyynelen silmäkulmaan ja laulu ”Nousee päivä, laskee päivä…” musikaalista Viulunsoittaja katolla kertoo niinikään siirtolaisista, joita juutalaisetkin ovat olleet. Jaakon pianistina toimi Ilari Halonen, karjalaisjuurisia nuoria miehiä molemmat. Jakko hoiti myös selkeästi juhlien kuulutuksen.

Tapio Mäenpää hoiti varmoin ottein, kuten monesti muulloinkin, juhlien säestyksen.

Erityiset kiitokset sai juhlien ravintola, joka alan ammattilaisen Eeva Väisäsen johdolla ravitsi koko joukon todella herkullisella kalakeitollaan, kotijuustoillaan, piiraillaan.

Testamenttilahjoituksena Antrea-Seuralle kaksi kaunista taulua

Antrea-Seura on saanut lahjoituksena kaksi kaunista taulua. Taulut ”Vuoksen varrella” ja ”Maisema Luumäen Vainoselta” ovat molemmat taiteilija Einar Collianderin öljyväritöitä. Taulut ovat seuralle tulleet porilaisen Sirkka Hynnisen testamenttilahjoituksen myötä.

Antrea-Seuralla ei ole tiloja, missä se tauluja säilyttäisi tai pitäisi niitä esillä. Seuran hallitus on päättänyt arvioittaa taulujen arvon asiantuntijalla ja sen jälkeen hallitus päättää mitä maalausten kanssa tehdään. Ehkä ne tulevat myyntiin.

Einar Collianderin maalaamista tauluista toinen kuvaa maisemaa Vuoksen varrelta.

Talkoomatkalla tehdään töitä ja tutustutaan suvun kotiseutuun

Haravat, lehtipuhallin ja aimo annos talkoohenkeä mukaan pakattuna lähdimme jälleen kerran bussilla kohti Viipuria ja Antreaa. Aikaisesta ajankohdasta huolimatta juttu luisti mukavassa seurassa heti alkumetreillä. Rajalla hymyilimme naapurin nopealle toiminnalle, kerrankin raja ylitettäisiin ripeästi. Ei pitäisi nuolaista ennen kuin tipahtaa; yhtäkkiä nuori virkailija nappasi leimasimet taskuunsa ja lähti kiitämään kohti yhteistä rajaamme muiden virkailijoiden kanssa. Aikaa kuluu, ja sitähän kului, leppoisasti seuratessamme virkailijoiden vipellystä metsikössä. Rajanvalvontatehtävät tehtyään virkailija palasi leimoineen leimaamaan passimme, ja matka jatkui kohti Kuparsaarta ja Pullilaa.

Antti Partasen johtamalla Pullilan kotitalokierroksella tutustuimme Korkiamäen, Kivikkoahon ja Yrjölän tiloihin sekä kyläkouluun. Kukin perillinen kertoi omasta kotitalostaan tilan pihalla, nautimme eväistä ja ihanasta toukokuun iltapäivästä. Jatkoimme matkaamme vielä Pullilanjärven rannalle, missä grillasimme makkaraa ja pulahdimme uimaan. Perjantai-ilta jatkui hotelli Druzbhan baarissa, jossa saimme seurata suoraa Suomi-Venäjä -jääkiekko-ottelua. Tunnelma repesi kattoon Leijonien mättäessä maaleja; pelihän päättyi 3 – 0.

Kahvitauko piristää kummasti. Keväisessä auringossa vehreässä Karjalan luonnossa Antrea-Seuran varapuheenjohatja Reijo Martikainen (etualalla) ja matkan vetäjä Satu Stirkkinen.

Salo-Kekkilän Nuorisoseuran komea lippu Antrea-Seuralle

Antrean kylissä perustettiin nuorisoseuroja 1800-luvun lopulta lähtien nuorison sivistämiseksi, mutta myös yhteishengen nostamiseksi ja vapaa-ajan ohjatun toiminnan kanavaksi. Nuorisoseuroja nousi pitäjään alun toistakymmentä. Sittemmin niiden toiminta on hiipunut, poikkeuksena Kuparsaaren nuorisoseura, joka toimii virkeästi edelleen Lopella.

Vuonna 1912 pitäjän kaakkoisimpaan kylään Salo-Kekkilään perustettiin oma nuorisoseura. Sen toiminta jatkui aina sotiin asti. Seuran elinvoimaisuutta kuvaa sekin, että sillä oli oma, komea nuorisoseurantalo, jonne kokoonnuttiin, pidettiin juhlia ja tanssittiin häitä.

Sotien jälkeen toiminta jatkui Janakkalassa Kernaalan kylässä, missä se kokosi kylän karjalaisnuoria entisten kylien rajoja ylittäen. Mukana olivat yhtä hyvin Hovikorven ja Henttolan nuoret, jos lie muitakin ollut.

Salo-Kekkilän Nuorisoseuran toiminta jatkui 1960-luvun lopulle asti ja sen viimeisenä puheenjohtajana toimi Matti Kekki, joka kyläläisten joukossa tunnettiin nimellä ”Keltun Matti”. Moni muistaa vieläkin tuon huumoria taitavan, pienikokoisen sitkeän miehen.

Matin tytär Elvi Sokka kertoo isänsä liikanimen ”Keltun” lähteneen siitä, että tämä 1920-1930-lukujen vaihteessa oli viitisen vuotta ollut töissä Kanadassa paikassa, joka suomalaisten suussa kääntyi Keltuksi. Vielä vanhemmitenkin Janakkalassa asuessaan isä-Matti saattoi harjoittaa kielitaitoaan, olihan läheisen Monikkalan kartanon emäntä Helen af Enehjelm lähtöisin Kaliforniasta.

Juuri Elvin hoteista löytyi komea, erittäin hyväkuntoinen Salo-Kekkilän Nuorisoseuran lippu. Yhdessä he Mirjami Kekin kanssa toimittivat sen edelleen, jotta Antrea-juhlissa Elvin serkku Kalevi Kekki saattoi luovuttaa lipun Antrea-Seuralle.

Lauantaiaamuna lähdimme Antreaan kauniissa kevätsäässä eväät ja työkalut mukaan pakattuna. Kirkonmäen siivouksen lisäksi raivasimme risukkoja ja kaivoimme esille sukuhautojen reunakiviä sekä nostimme pystyyn hautakiviä hautausmaan tällä hetkellä suurimman käytävän varrelta. Aluehan on laaja, joten työmaata riittää. Kävipä joku ahkera porukka siivoamassa sodissa kaatuneiden muistomerkkialueen vanhalla hautausmaalla. Työpäivän päätteeksi illastimme yhdessä vuoksenrantalaisten kanssa Pyöreässä Tornissa. Omiin rutiineihini kuuluu ottaa täällä vuoden ainoat pyörähdykset parketilla.

Sunnuntaina pääsimme Viipurin taidemuseoon, joka on suomalaisen arkkitehdin Uno Ullbergin suunnittelema. Museossa oli islamilaisen taiteen näyttely, joka kertoi islamilaisen maailman yhteyksistä Euroopan ja Kiinan kulttuureihin. Sään yhä suosiessa teimme ostoksia torilla ennen kotimatkaa. Taas oli yksi mukava talkooretki takana; tätä kirjoittaessani pakkaan jo seuraavaa reissua varten.

Kirsi Goebel

Talkoolaiset Antrean kirkonmäellä muistokivellä.

VKT-linjan – Viipuri-Kuparsaari-Taipale-linjan – näkymät ovat Kuparsaaressa näin upeat.

VALOKUVAT VELI-MATTI PURANEN

Kuparsaaren Kerttu – paikallinen opas

Kuparsaareen menevää joukkoa oli sen verran paljon, että matkaa tehtiin useammalla maasturilla heittokuljetuksin eli ensin piti kävellä osa matkasta. Oma ryhmäni käveli kauniissa aurinkoisessa säässä vanhaa Kuparsaaren tietä ja taas kerran pääsimme nauttimaan pettämättömästä karjalaisesta ilmiöstä, nimittäin käki kukkui meille useampaan otteeseen. Kun sitten siirryimme vuorollamme venäläisen maasturin kyytiin, niin kokemuksia tuli taas lisää. Nimittäin tie huononi koko ajan ja oli lopulta lähes ajokelvoton, mutta kuljettajamme Sergei tunsi tien ja tiesi, että kun mennään oikein lujaa, niin auto ei ennätä käydä joka kuopan pohjalla.

Perillä meitä odotti kahvi keitettynä ja makkarat paistettuina ja näitä nauttiessamme Pyyhtiän Kerttu kertoi meille seikkaperäisesti Kuparsaaren historiasta ja myös tämän päivän tilanteesta. Kaikkein uskomattomilta kuulostivat Kertun kertomukset siitä, miten hän oli pienen ryhmän kanssa käynyt Kuparsaaressa jo 1980-luvun alkupuolella, silloin kun se ei ollut mitenkään luvallista. Paluumatkalla osa joukostamme poikkesi vielä seuduilla, johon taistelut pysähtyivät sekä vuonna 1940 että 1944. Puolustuslinjat olivat vieläkin hyvin näkyvissä kallioisessa maastossa ja nopealla silmäyksellä oli nähtävissä miten maastoa hyödyntäen vihollinen voitiin täällä pysäyttää. Tämä oli osa kuuluisaa VKT-linjaa, jonka keskimmäinen kirjain tarkoittaa juuri Kuparsaarta ja tämä paikkakunta on siksi päässyt historian lehdille pysyvästi.

Pentti Talja

Kisan nimi on ”soutelu”, mutta se on silkkaa harhaa. Niin paljon soudetaan kuin kropasta lähtee. Tämä kilpa käytiin 16. heinäkuuta.

Taas hävittiin, mutta kyllä me vielä...

Mommilanjärvi, joka sijaitsee suunnilleen Riihimäen ja Lahden puolivälissä, herää joka kesä vilkkaaseen toimintaan kerran kesässä yhtenä heinäkuisena lauantaina. Silloin paikalliset asukkaat järjestävät tapahtuman, joka sisältää useita eri osia, mutta joista soutelu on noussut vuosien varrella hyvin suosituksi. Kyseessä ei ole soutukilpailu, vaan soutelu, jossa voi noin 12 km pituisen matkan soutaa omaan tahtiinsa, mutta moni joukkue menee kyllä ihan tosissaan. Niin myös Antrean Esan nimissä kisaava venekunta. Kirvun Vilkas aloitti tämän soutelun luovutetun Karjalan tunnusten alla, haastoi sitten antrealaiset ja me haastoimme edelleen vuoksenrantalaiset. Karjalaisjuuristen venekuntien määrä on hiljalleen kasvanut, tänä vuonna oli jo kahdeksan venekuntaa, jotka liputtivat entisiä, luovutetun Karjalan alueita. Kun taannoinen pääministerimme Matti Vanhanen tuli mukaan vuoksenrantalaisten veneeseen, niin yleisömääräkin kasvoi niin, että Mommilanjärven ympäristössä päästiin kokemaan oikein kunnon liikenneruuhka.

Meillä on nuorekas ja hyvä soutajajoukko, jossa on myös vaihtuvuutta. Olemme pärjänneet aina hyvin, mutta kuitenkin meidän edellä maaliin tulivat tänäkin vuonna sekä Kirvun Vilkas että Vuoksenrannan Säde. Jos löytyy antrealaisjuurisia, toisen tai kolmannen polven henkilöitä, jotka osaavat soutaa, niin ottakaa yhteyttä puheenjohtajaan. Kyllä meidän pitää vielä kerran Kirvulle ja Vuoksenrannalle näyttää.

Rannalta käsin jännittänyt
Pentti Talja

Kuvassa vasemmalta oikealle: Tatu Partanen, Harri Hatakka, Antti Partanen, Antin edessä hänen poikansa Henrikki, joka jännitti rannalla vaarinsa kanssa, Antin takana Juha Kartano, sitten Seppo Kuparinen, Reijo Kuparinen, Hannu Pullinen, Totte Partanen, Tuukka Haapio, Sampo Paakkanen, Jarmo Portaankorva, Jukka Talja, perämies Martti Talja ja Pertti Iivonen. Jussi Mesilaakso ehti ennen kuvan ottoa karata paikalta.

Erkki Pellervo Taljan muistot lapsuudesta Karjalassa, Koljolassa ja Sintolassa

OSA V

Talvisota alko

Niihä siin sit käi niiko vanhat ihmiset ennustiit, et ko sus ilmaantuu ihmisasuntoloihe lähel, ni sota tulloo.

1939 syksyl se sit alko, se kuulusa talvsota. Miekii olin mänt jatkokouluu. Oisinkha mie kerint käyvvä ko muutaman päivän, sil eihä sitä olt ko kaks kertaa viikos, ni eihä sitä kerint kovi montaa kertaa käymää. Myö ko mäntii kouluu, ni opettaja sano, et nyt saatta männä kottii, sil nyt o syttynt sota Venäjää vastaa ja koulupito lopetettaa nyt toistaseks. Mut ei se kauvva se sota kestä, ko ei niil ryssil oo minkäällaisii vaatteita ja suomalaiset hakkaat ne matalaks iha pienes ajas. Tämmöstä meill sanottii ja myöhä tää tietystkii uskottii.

Sinä päivän, ko se sota sytty, ni siin meikii pello yl lens iha matalal venäläisii lentokonneita. Myö tietystkii juostii kassomaa eikä ymmärretty, ett nehä ois voineet ampuu meitä, mut siin ne vaa lensiit. Kai ne kasseliit, ett suomalaisii joukkoi on tulos rajal päi. Iltasil sit jo näky ko rajal päi loimusiit taivaarannal tulpaloje loimut. Se ol lapsest vähä kamala näky, ja mitä pitemmäl sota eten, sitä enemmä rupesiit sovan kauhut näkymää.

Rupes tulemaa evakkoi raja pinnast. Sielt tul lehmii ajavii laumoi, ol lapsii ja vanhoi ihmisii. Lehmii eksy pois laumast, niitä kuleksi pitki messii. Niitä sai ottaa kii kuka sai ja tehhä mitä isse parraaks näk. Joku otti lypsettäväksee, toine taas pist lihaks. Siin mei yks naapuri mökkiläinekii keräs niitä lehmii, tais olla jo neljäkii lehmää mitä lypsiit. Olliit niiko suurempiikii eläjii. Saiha niist jo maitoo ja voita, ettei tarvint ostaa. Pithä niil lehmil heinii ostaa, ettei nälkää kuolleet, mutt heiniihä sai siihe aikaa melkei ilmaseks. Vähä myöhemmi, ko oma kyläkii jo joutu lähtemää evakoks, sai iha ilmaseks heinii kuka viel jäi sin kotii, sil eihä kaikkii tarvint lähtee jos ei isse halunt viel sillo alkuvaihees. Meilkii tul Äyräpää Vuosalmelt yksi Juvose pere asumaa vähäks aikaa lehminee. Niitä ol vaa kaks naisihmistä, mut eihä ne olleet ko par viikkoo, ko joutuit lähtemää jo etteepäi, ko sota ei ruventkaa loppumaa niiko uotteliit. Sitä tosiaa tultii vaa vähä kauemmaks rintamast ja luultii et piaha tää sota loppuu, ko nii kovast sitä isot herrat toitottiit, et ei myö kauvvaa tapella ko ryssä on lyöty.

EVAKKOO LEHMII KANS

Myökii saatii sit kehotus ruveta vähä kerrassaa hiissaamaa tavaroi maaantie vartee, mist sit armeija kuorma-autot hakkoot ja vievät pitemmäl rautatie vieree. Meijä äiti sisko asu Koljola kyläs, siel mist myökii oltii muutettu sin Sintolaa, ni myö tuumattii, et männää myö, äit ja mie, lehmii kans sin Annamar-tätil siks aikaa ko sota loppuu. Isä ja Martti ei päässeet lähtemää, ko hyö olliit työvelvollissii. Tarkoitti sitä, et ko ol 16 vuotta täyttänt, mut ei viel sotaväkijäs, ni ol pakko männä linnotustöihi, tai jos ol yl 50 vuotta, ni samal viisii ol työvelvolline. Rupesiit siihe mei kyllää rakentammaa linnotuksii ja sielhä mei isä ja Martinkii sit pit olla. Myö äiti kans jouvvettii lähtemää, ko oltii niiko tiel, ko pitt saaha sotilail ja linnotustyömiehil asuntoloi miss assuit, ni poisha nää kelvottomat jousiit.

Se ol jotakii joulukuu alkupäivii, ko myökii sit lähettii lehmii kans kävelemmää koht Koljola asemaa. Isäl ol hevoskuormas heinii ja kauroi, et ol lehmil jotakii syötävää. Sillo ol jo täys talvi, lum tulkii jo lokakuus. Aika napakka pakkane ol sinäkii päivän ko myö lähettii. Olkii jo pimiä, ko sit illal tultii Koljolaa. Eihä siihe aikaa vuuvvest ennää paljo päivää oltkaa, et ois kerint päivä aikan peril tulemaa. Olha sitä matkaakii sentää 22 kilometrii. Myö kerittii olemaa Koljolas viiko verra, ko isä toi yhten iltan viljakuormaa. Se olkii tavallista suuremp kuorma, ko vähä enne Annamar-täti talloo rek luist tie sivvuu. Hevonekkii ol tietyst jo väsynt, ko ol oikee kova pakkane ja semmone vitikeli, ett ree jalas senko naris, jollo se ei luista sillo muuta ko väkise vetämäl. Isä tul sinn tätil ja pyys jelppaamaa sitä tätin miestä, et saatas kuorma pois sielt ojast. No myö ko miehis jelpattii ja siirrettii osa kuormast toisee rekkee, ni läkshä se siint ojast ja saatii peril sekkii kuorma. Mut kauvvaa ei isä kerint olemaa siel Annamar-tätil, kerkesköhä kohvit juomaa, ko siihe tul Anttila Onni. Hää ko ol kyläpoliisi mikä hoisi evakuointii Koljola asemal, ni hää sanokii, ett nyt pitäs lehmät laittaa kymmänä aikaa asemal vaunuu, sil tänä iltan viel saahaa lastata umpvaunuu, mut jo huomen ei saaha ko avovaunui vaa. Anttila Onni, joka ol mei vanhoi naapurloi, ni hää kehotti meitäkii pistämää nyt lehmät junnaa, ko lähtö kuitekii tulloo iha varmast viel antrealaisilkii, ett nyt ois viisai aika lähtee.

Niihä myö ruvettii äiti kans pakkaamaa matkalaukkuu mitä välttämätöntä tarvittaisii matkal, sill määräys ol semmone, et mitä käsis jakso kantaa, sev verra sai ottaa mukaheesa tavaraa. Siin kiirees sitä sit jotakii evastä ja mitä lie vähä vaatteita tul mukkaa yhtee pienee kapsäkkii ja yhtee pahvlaatikkoo. Lehmii kans myö sit lähettii asemal ja se ol semmone näky, ett se ei jää mielest millokaa. Siel asemaseuvvul ol satamääri lehmii. Ne mölisiit siel ja ihmisii kulk joka suuntaa, toist itkiit ko pit lähtee. Miehet lastasiit lehmii vaunuihi semmosel pitkäl puukangel. Kaks miestä paino lehmii persauksist mänemää sisäl vaunuu ja se nii täytee ko suikii sopi. Miust näytti et vaik ei ennää ois sopintka, ni viel ainakii yks lehmä pit soppii. Kyll se ol lehmil kurjaa, ko ei sopint jalkojaa liikuttammaa puhumattakaa et oisiit sopineet makkaamaa. Ihmiset taas laitettii toisee härkävaunuu. Siell ol semmoset laverit, mis ihmiset saivat nukkuu, kamina keskel lattiaa ja siin ympäril halkoi mil sai lämmittää. Siin puoleyö mais meiät komennettii vaunuloihe, et nyt matka alkaa. Siinhä ne het rupesiit niitä vaunuloi lykkimää iestakasii,

mitä liekkää tönineet, vissii järjestelliit niitä oikiaa järjestyksee. Ainakii meist siel vaunus istujist tuntu iha hullult touhult, ko vietii sinne sun tänne, välist semmosii kovvii töytäsyi, et meinas iha satuttaa isseesä johokii. No läkshä se junakii viimosel liikkeel, mut kyl se ol jo iha aamupuoles, siin neljä-viijje aikoi. Siint alko miu ensimmäine junamatka koht tuntematonta.

Mei junamatka suju aika rauhallisest. Ei vihollise lentokonneetkaa häirinneet. Melko pimiäähä sillo ol koko päivä. Ei lentokonneetkaa viel sillo alkutalvest nii paljo junnii hättyytelleet, ko sit kevväimmäl. Myö välist nukuttii siel vaunus ko silakat suolas, syötii omii evväitä ja välist komensiit naiset lypsämää lehmii. Mut mite hyö lypsiit, ko vaunut olliit nii täys, ett eihä sin sekkaa sopint. Ja nii se lypsämine jäikii vaa niihe ovesuus seisoneihe lehmii lypsämissee, eihä siel olt aikaakaa, et ois vaunut tyhjennetty ja sit lypsetty. Mut tulha sitä maitoo niistkii vähist, ko molemmi puole vaunui ovesuust lypsiit. Joillai asemill olliit Lotat keittäneet oikee hernerokkaa ja sitä sit jakkoit astioihe millane kelläkii ol keral. Meikii äitil ol semmone pari litra maitohinkki mihi sitä hernesoppaa haettii. Matka ol jo kestänt yhe vuorokauvve, ko myö oltii Lahe kohal tai oikeestaa puoltoist vuorokautta, sill illalha meit jo komennettii vaunuloihe, ett kaks yötä ja yksi päivähä myö oltii matkustettu. Lahe kaupungi ohi myö tultii aamutuntii kulues. Ol jo kuitekii päivä sev verra valent, ett näk jo, ni äit herättel miut ylös, et nouse nyt Erkki kassomaa, ko Lahe ratiomastot näkkyyt. Siihehä mie sit kompuroi toisii kans ihmettelemmää niitä mastoloi, eihä niitä semmosii oltu enne nähty ko ei missää pitemmäl oltu käyty.

Se ei olt mikkää pikajuna. Se seiso millo missäkii asemal tuntitolkul. Ois luult oleva vaunuil kiire uutta evakkosakkii hakemaa, mut olha sitä liikettä rautatiel vissii paljo, ettei päässeet junat mänemää sen nopiammast, sil eihä sillo olt ko yhet raiteet, jot pit ain uotella, jos ol vastaatulijoi.

JÄÄTII PERNIÖÖ

Kylhä se ol er rääsyläisii matka tekkoo, kel hää ol minkäkiilaiset vaatteet. Etupääs matkalaiset olliit vanhempii naisii ja lapsii, mut olha siel jo semmosii kakskymmenkesäsii tyttölöikii ja vanhoi ukkoloi, mitkä ei ennää kyvenneet työ tekkoo. Myö oltii likasii, ko siel vaunus pyörittii. Kamina lask vähä välist savvuu eikä meinant syttyy, ko ol pääst sammumaa, jos tulevaht ol nukahtant. Mis siel ois sit issijää pest. Myö mäntii Riihimäel ja sielt Hyvinkää kautta Karjaa asemal. Siell muistaaksei osa män johokii muuhu suuntaa vai jäiks osa vaunuist siihe ja siint levittelliit asumaa kylil. Myö jatkettii matkaa Turun rattaa myöte ain Perniö asemal. Siin ilmotettii, ett täss puretaa suurin osa lehmist pois ja osa ihmisist pittää jäähä hoitamaa lehmii, ko siin junasha olliit lehmät iha sekasii, ei siel olt omistajjii monilkaa elukoil. Siint vaa vaunu kerrallaa purettii ja jonkiilaine määrä ol jättää tähä Perniö pitäjää sijotettavaks. Siihe meikii lehmät jäivät ja mei äit pyys, et eik myökii saaha jäähä ko mei lehmät jäävät, vaik meil ol osotettu määräpääks Teuva, ja kylhä ne siihe suostuit.

Siin asemal pijettii semmone eläintarkastus, ett onko lehmis suuja sorkkatautii, ko semmostakkii ol kuulemma liikkeel. Se Perniö elläilääkär pit mahottoma papatukse, ett Perniö asemal ei pureta yhtää evakkojunnaa, ett näis on suu- ja sorkkatautii ja saastuttaat koko Perniö karja. Mut eihä ne siirtoväehuollo etustajat antaneet periks, sannoit vaa, ett ne puretaa ja sill selvä. No ko sit vähä aikaa tutkiit niitä lehmii ni totesiit, ett eihä näis mittää sorkkatautii ookkaa, on vaa joihekii lehmii utareet paleltuneet ja mikä ihme se nyt olkaa, ko olliit semmoset pakkaset jo lähteis. Miulkii olliit jalas huopikkaat eikä miul muita kenkii oltkaa mukan, mut Perniös ei oltkaa ennää pakkasta, ko myö tultii, vaa siel sato silkkaa vettä. Sielkii ol satant kyl lume jo, mut se ol sulant pois ja ol semmone jäätikkökel niiko syksyl välist on, ko on ensiks satant lume ja se tallaituu ja sit sullaa pois, ni jääp jäätikkö.

Liiton juhlia

Merkitkääpä kalenteriinne Karjalan Liiton ensi vuoden tapahtumia, joista muutamista on jo päivämäärä tiedossa:

Kalevalan ja karjalaisuuden juhla 26.2.2012, Lappeenranta

Talvisodan päättymisen muistotilaisuus 11.3.2012, Seinäjoki

Ekumeeniset karjalaiset hengelliset päivät 17.-18.3.2012, Hämeenlinna

Karjalan Liiton liittovaltuuston kevätkokous 21.4.2012, Karjalatalo, Helsinki

Karjalaiset kesäjuhlat 15.-17.6.2012, Lahti

Matkoja itään ja etelään

Kun suunnittelet ensi kesän matkoja, niin tarjolla on tutun järjestäjän toimesta seuraavanlaisia:

Karjalaan tehdään bussimatka 7.-10.6.2012. Reitti kulkee Tampere-Lahti- Riihimäki-Hyvinkää-Helsinki-Karhula-Virojoki-Viipuri-Terijoki-Viipuri-Antrea-Vuoksenranta-Räisälä ja takaisin.

Yksi yö vietetään Terijoella ja kaksi yötä Viipurissa.

Toinen matka suuntautuu Ukrainaan Jaltalle syksyllä 9.-19.9. Lento tapahtuu Kiovan kautta. Perillä tutustutaan Krimin niemimaan historiaan ja tataarien kulttuuriin, käydään luostarissa ja kirkoissa. Ja levätäänkin. Oppaana toimii Antonina Sosunov-Perälä; hänen juurensa ovat Muolaan Kyyrölässä ja nykyisin hän asuu Hämeenlinnassa. Hänellä on vuosien kokemus oppaana toimimisesta.

Matkojen järjestelyistä vastaa Pertti Ruponen, puh. 044-2143819.

Lapsuudesta ja perheestä ennen sotia

Lahja Vesterisen (s. Kuikka) muistoja *14.1.1984* IV osa

Katri-mamma

Niittotalkoot

En muista ennen sotia olleen vielä viljanniittokonetta missään Henttolan taloissa. Niinpä minäkin hanakasti opettelin sirpillä niittämistä, että pääsisin talkoisiin. Yleensä joka talosta pääsivät nuoremmat. Olihan se paljon rempseämpää mennä illalla talkootansseihin.

Nämä kauranniittotalkoot Suurepekon Pietarilla jäivät pysyvästi mieleeni. Se pelto oli aivan meidän pellon rajalla. Kujasilta kun käännyttiin Tiurissaareen päin, mentiin setän mökin ohi, joka oli rakennettu aivan kalliolle. Simon pelto jäi vasemmalle.

Olimme vasta alkaneet niittohommat, joka tapahtui aina kilpaa talkoissa, kun Vuoksen toiselta puolen alkoi nostaa ukkospilviä. Pian alkoi kuulua jyrinääkin. Silloin tytöt kiireesti sitomaan ja pojat tekemään viisikoita, tai liekö tehneet kymmenikköjä.

Samassa oli pilvi päällä. Onneksi oli lato pellolla ja heiniäkin oli siellä. Kilpajuoksu latoon. Ladon ovelta näimme, kun salama iski setäni mökin lähellä olevaan isoon kuuseen repien sen pieniksi säleiksi. Piikkilanka-aita oli isketty siihen puun kylkeen kiinni ja siitä sinne ladolle päin naapurin rajaan saakka. Jokainen puu kuoli myöhemmin. Pelkäsin ja vapisin, rukoilin itsekseni ja olin melkein muissa maailmoissa. Kuikan Matti piti kädestäni vahvasti kiinni, se vähän rauhoitti pelkoani.

Talkoot jäivät sillä kertaa ja sateen lakattua lähdimme koteihin. Matin Juho oli ollut siinä meidän pihan vierellä olevalla pellolla töissä ja mennyt sateen pitoon meille. Hän oli juuri päässyt eteiseen, kun salama oli iskenyt sähköjohtoihin. Mamma oli ollut katkaisijan lähellä ja hän oli kaatunut tajuttomana maahan. Olivat kantaneet hänet vaatehuoneeseen kuin kuolleen.

Jonkin ajan päästä mamma olikin ruvennut virkoamaan. Muistan kuinka hänellä oli koko iltapäivän punaiset juovat kaulasta alaspäin.

Suurepekon Matilta oli hevonen viety sisälle talliin ukkosta pakoon, kun se sähköjä myöten tullut salama iski sen hevosen kuoliaaksi. Toisesta naapurista Sokalta (Suurepekon Jussilta) sama salama tappoi navetasta sian.

Nämä tapaukset sattuivat juuri ennen sotia. Ikävällä tavalla päättyivät ne kauranniittotalkoot. Eivät tulleet talkootanssit mieleenkään.

Muistan kyllä, kun kerran kolmena iltana peräkkäin kävin talkootansseissa kuokkimassa. Kahdet niistä oli Salokekkilässä. Sen kylän pojat ovat kaikki jo kuolleet, kuka ei kaatunut sodassa, saivat siellä kuitenkin sydänvian ja menivät parhaassa iässä maan poveen.

Täsmennettyä tietoa

Antrean sokeritehtaan kenttähenkilökunta, lyhyt versio: Sopimusta kirjoittamassa pöydän ääressä agronomi Paavo Taurio, häntä vastapäätä viljelypäällikkö K.J. Kiviniemi. Konsulentit vasemmalta oikealle Toivo Pirhonen, P. Pulkkinen, Ananias Pellinen, Eino Lottanen, Veikko Lehtonen ja Paavo Mettala.

Kauko Partanen

Ensimmäinen viljelysopimus allekirjoitetaan. Edessä oikealla yhtiön viljelypäällikkö K. J. Kiviniemi ja pöydän ääressä sopimusta allekirjoittamassa agronomi Paavo Taurio. Pöydän ympärille ovat ryhmittyneet yhtiön viljelyneuvojat. Vuotta 1938 varten solmittiin kaikkiaan 2.657 viljelysopimusta, jotka edustivat noin 1.800 hehtaarin peltoalaa. Keskisopimusala oli noin 0,6 hehtaaria.

Vuoksen Säätiön apurahat opintonsa päättäville nuorille 2011

Vuoksen Säätiö on myöntänyt opiskelija-apurahan seuraaville ammattiin valmistuneille tai vuoden aikana valmistuville antrealaisjuurisille nuorille. Valmistumistilanne on viime kevättalven ajalta. Suvun kotikylä on mainittu suluissa.

Vuoksenrantalaisjuuristen apurahan saajien nimet ovat lehden Vuoksenrantalainen-osassa.

Kauppatieteen tohtori Elina Henttonen oli yksi tämän vuoden kannustusstipendin saajista. Stipendit jakoi Antrea-juhlassa Vuoksen Säätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja Harri Hatakka. - Toiset stipendin saajat olivat valitettavasti estyneet saapumasta tilaisuuteen.

Aalto Markus, valmistuu elektroniikka-asentajaksi Helsingin tekniikan alan oppilaitoksen Vallilan koulutusyksiköstä (Iivola, Koljolan koulupiiri)
Hahtamo Kalle, valmistunut insinööriksi (AMK) Satakunnan ammattikorkeakoulusta (Hannila)
Heino Outi, valmistunut filosofian maisteriksi Helsingin yliopiston matemaattis-luonnontieteellisestä tiedekunnasta. (Liikola)
Heinola Katriina, valmistuu elintarvike-ekonomian maisteriksi Helsingin yliopiston taloustieteen laitokselta. (Liikola)
Heinonen Mika, valmistunut dipl. insinööriksi Teknillisestä korkeakoulusta. (Noskua)
Henttonen Metti, valmistuu musiikkipedagogiksi Metropolia AMK:sta Helsingistä. (Henttola, Taljala Vuoksenrannassa)
Husu Tuomas, valmistunut filosofian maisteriksi Helsingin yliopistosta. (Kukkola)
Ikonen Jussi, valmistuu koneistajaksi Tampereen ammattiopistosta. (Hannila)
Kivi-Koskinen Juho, valmistuu oikeusnotaariksi Helsingin yliopistosta. (Pullila)
Kuikka Sonja, valmistuu leipuri-kondiittoriksi Koulutuskeskus Tavastiasta. (Henttola)
Kuparinen Tiina,valmistunut lähihoitajaksi Hyria Koulutuskesksesta. (Kuparsaari)
Langohr Hilka, valmistuu maisteriksi (yleinen valtio-oppi) Marburgin yliopistosta Berliinistä. (Hannila)
Linna Mikko, valmistuu rakennusmestariksi (AMK) Hamk Hämeenlinnan Visamäen koulutusyksiköstä. (Meskala)
Lukana Anne, valmistuu terveystieteiden maisteriksi Turun yliopistosta. (Kaltovedenmaa, Kuparsaari)
Mattheiszen Sampsa, valmistuu dipl. insinööriksi Lappeenrannan teknillisestä yliopistosta. (Olkinuora)
Mäkelä Jenni, valmistunut merkonomiksi Tampereen ammattioppilaitoksesta. (Pullila)
Nieppo Lauri, valmistuu media-assistentiksi Helsingin tekniikan alan oppilaitoksesta. (Saarenkylä, Kaskiselkä Vuoksenrannassa)
Pokki Linda, valmistuu kauppatieteiden maisteriksi Aalto-yliopistosta. (Henttola)
Sojakka Reetta, valmistuu sosionomiksi Laurean AMK:sta Tikkurilasta. (Saarenkylä, Kaskiselkä Vuoksenrannassa)
Sokka Mari Johanna, valmistuu eläinlääkäriksi Eesti Maaülikoolista (University of Life and Sciences) Tartosta. (Henttola)
Stirkkinen Maria, valmistuu suurtalouskokiksi Helsingin palvelualojen oppilaitoksesta. (Partala)
Suni Eeli, valmistuu kone- ja metallilinjalta Koulutuskeskus Salpauksesta. (Lietsaari)
Vatjus Anu, valmistunut lähihoitajaksi Hyria Koulutus Oy:stä. (Hannila)
Vilko Saana, valmistuu lähihoitajaksi Etelä-Savon ammattiopistosta. (Rahikkala)
Väistö Santeri, valmistuu rakennuslinjalta Hyrian Riihimäen yksiköstä. (Kuparsaari).

Kannustusapuraha on myönnetty seuraaville tohtoriksi väitelleille:

Henttonen Elina, kauppatieteen tohtori, Aalto-yliopiston Kauppakorkeakoulu. Väitös ”An Ethnographic Study of Women´s Small ICT Business in Finland” (Etnografinen tutkimus naisten yritystoiminnasta ICT-alalla) kuuluu oppilaitoksen Organisaatiot ja johtaminen -oppialaan. (Henttola)

Antrea-Seura ry:n toimintaa 2012

TAMMIKUUSSA
Tammi-iltamat. - Aika ja paikka vielä avoin.

HELMIKUUSSA
Perinnepäivä, jolloin nautitaan Janakkalassa Kalevalainen pitopöytä. Suuren suosion jo ensimmäisellä kerralla viime helmikuussa saavuttanut tapahtuma vaatii kaksi kattausta. Tarkempia tietoja Karjala-lehdestä ja paikallisista lehdistä.

MAALIS-HUHTIKUUSSA
Teatteri-ilta. - Seuratkaa lehtiä.

Kirkkopyhä 22.4.2012 alk. klo 10.00 Riihimäen kirkossa, kirkkokahvit ja tilaisuus klo 11.30 Kirkkopuiston seurakuntakodissa.

TOUKOKUUSSA
Antrean kirkonmäen siivoustalkoot 13.5.-15.5.2012. Ilmoittautumiset Satu Stirkkiselle, puh. 040-8261075.

KESÄKUUSSA
Karjalan Liiton Kesäjuhlat Lahdessa 15.-17.6. Sinne tarvitaan Antrean lipulle airueita ja Antrean kilven kantajaa. Jos sinulla on kansallispuku ja mahdollisuus lähteä juhlille, ilmoittaudu puheenjohtajalle, puh. 050-5758316. – Muuten, juhlakulkueen järjestäytyessä, käy aina ilmi, että juhlapukuisia airueita kaivataan. – Eihän sillä ole väliä kenen joukoissa marssit, kunhan vain olet karjalaisten joukoissa.

HEINÄKUUSSA
Mommilanjärven souteluun heinäkuun kolmantena viikonvaihteena. Ottakaa yhteyttä Pentti Taljaan.

SYYS-LOKAKUUSSA
Vuosikokous.

LOKA-MARRASKUUSSA
Teatteri-ilta

Antrea-juhla siirtynee syksympään heinäkuiselta paikaltaan, jotta mahdollisimman monella olisi tilaisuus osallistua siihen.
Juhla pidettäneen Helsingissä.
Ensi vuoden heinäkuussa lauant. 14.7. alkavana viikonloppuna Esko Paajanen järjestää matkan Antreaan. Siitä tarkempaa tietoa kevään numerossa.

Lakkakorpi Jani, tekniikan tohtori, Aalto-yliopiston Teknillinen korkeakoulu. Väitös ”Quality of Service and Resource Management in IP and Wireless Networks” (Palvelun laatu ja resurssien hallinta IP- ja langattomissa verkoissa) kuuluu tietoliikenneteorian alaan. (Iivola)

Partanen Timo, tekniikan tohtori, Aalto-yliopiston Teknillinen korkeakoulu. Väitös ”Regulatory Interaction in Electricity retail; Theory and Evidence from the United States and the European Union” (Sääntelyvuorovaikutus sähkön vähittäismyynnissä; teoria ja havainnot Yhdysvalloista ja Euroopan Unionista) kuuluu korkeakoulun tuotantotalouden osastolle. (Saija)

Karjalaisella Näyttämöllä Simpauttaja juhlanäytelmänä

Tule ja koe SIMPAUTTAJA Karjalaisella Näyttämöllä aivan erilaisena kuin koskaan aiemmin. Ensi-ilta on 24.2.2012, perjantaina klo 19.00 Karjalatalolla.

Simpauttaja on Karjalaisen Näyttämön Näyttelijät ry:n 30-vuotisjuhlanäytelmä.

Simpauttaja on Heikki Turusen vuonna 1973 julkaistu esikoisromaani. Se arvioitiin tuon vuoden parhaaksi esikoisteokseksi. Näytelmän dramatisointi on Teuri Routakosken ja ohjaus Hannele Martikaisen.

Hannele Martikainen on musiikkiteatteri- ja ilmaisutaidon ohjaaja, joka on työskennellyt Suomen Kansallisoopperassa apulaisohjaajana ja assistenttina lukuisissa oopperaproduktioissa sekä ohjannut ammatti- ja harrastajateatteriryhmiä. Opetus- ja koulutustyötä hän on tehnyt laulajien, näyttelijöiden sekä kuorojen ja lauluyhteyeiden kanssa. Hän on opiskellut myös musiikkitiedettä ja taiteen sosiologiaa.

Hannele Martikainen sai Vuoden teatteriteko -palkinnon 2011 Thalia-gaalassa. Hänelle myönnettiin palkinto Vanajan vankilan naisvankien parissa tehdystä työstä. Kirjailija Heikki Turunen sekä ohjaaja Hannele Martikainen ovat molemmat syntyisin Pohjois-Karjalasta. Molempien näkemykset ja kokemukset kohtaavat Simpauttajassa nyt aivan uudella, erilaisella tavalla.

Näytökset ovat Karjalatalolla helmi-maaliskuun aikana. Lisätietoja antaa Karjalainen Näyttämö ry, puh. 050 5501721

Tässä he ovat, tämänvuotinen juhliva Is.K. 1736:n miehet saattajineen, kumppaneineen Lopella olevan Marskin Majan kauniissa maisemissa. Antti V. Kekki (vas.) on virittänyt kameransa valmiiksi.

Antrean Is.K:lla tuplajuhlat

Syksy 2011 on Suomessa jatkosodan alkuvaiheissa perustetuille ilmansuojelukomppanioille merkkivuosi. Komppanioiden synnystä on kulunut 70 vuotta; eri asia kuinka monen IS-komppanian miehet enää kokoontuvat. Antreassa perustettiin 21.9.1941 Is.K., joka sai numerokseen 1736. Uudelleen nämä silloiset nuoret pojat, nyt jo harmaantuneet miehet, alkoivat kokoontua Pentti Kuukan aloitteesta syksyllä 1991. Siitä lähtien Antrean Is.K:n miehet ovat hakeutuneet yhteen joka syksy. Nyt siis oli aihetta Lopella Marskin Majalla kaksinkertaiseen juhlaan: 70- ja 20-vuotisjuhlaan. Komppanian kokoonkutsujana toimii nykyisin Hämeenlinnassa asuva Mauri Jantunen

Martti Seitsonen kertoi eloisasti, miten hän nuorena Is.K-poikana toisten kanssa vei vankeja Antrean Vehkeelle lentokentältä piikkilankaesteitä purkamaan.

Is.K:n kokoonkutsuja Mauri Jantunen luovutti Erkki Tiippanalle Is.K:n keltaisen käsivarsinauhan.

Antrean Is-komppanian ensimmäinen päällikkö oli Lauri Olkinuora, joka Erkki Tiippanan laatiman jutun perusteella oli tuohon 20 vuotta sitten tapahtuneeseen perustamiskokoukseen koonnut tietoa komppanioitten perustamisesta ja syistä siihen.

Keväällä 1941 tehdyn päätöksen mukaan maahan tuli perustaa 501 ilmansuojelukomppaniaa, yksi jokai-

Kun Kalevi Talikka (vas.) on paikalla, juttu kääntyy vääjäämättömästi urheiluun. Tässä joukossa toisetkin urheilumiehet kilvan kehuivat Talikkalan nopeapohjaista, hienoa urheilukenttää, jolla tehtiin ennätyksiä. Asiasta kuulolla Helvi ja Hannes Pöhö sekä Antti Rahkonen ja taemmassa pöydässä muun muassa Raili ja Heikki Kekki.

seen kuntaan. Niiden tavoiteltu vahvuus oli 100 000 miestä, joista 20 prosenttia olisi jatkuvassa palveluksessa.

Kun Karjalan takaisinvaltaus oli edennyt, perustettiin sinne 16 ilmansuojelukomppaniaa. Ensimmäisen komppanian toiminta-alue tuli olemaan Jääski, Kirvu, Antrea ja Vuoksenranta, näissä kussakin kunnassa oli yksi joukkue. Antreassa sen sijoituspaikka oli Koljolan kylässä. Oma komppania Antreaan perustettiin syyskuun alussa ja sen ensimmäinen tai ensimmäisiä palvelukseen astumispäiviä oli 21. syyskuuta. – Niinpä 20 vuoden ajan miesten kokoontuminen on pyritty ajoittamaan mahdollisimman lähelle tuota päivää.

Nuorten miesten, poikien maanpuolustusta

Is-komppaniasa nuoret miehet, liki pojat vielä, joutuivat teiden ja siltojen vartiointitehtäviin, hautaamaan kaatuneita venäläisiä, mutta myös laittamaan arkkuun oman armeijan sankarivainajia. Tehtäviin kuului lisäksi siviiliväestön auttaminen, etenkin kun evakoiden paluu Karjalaan oli alkanut.

Martti Seitsosen vanhempien tila oli alun perin Antrean Seitsolassa, mutta evakkoon perhe lähti sittemmin Hannilasta Aittakorven tilalta.

- Meitä oli kymmenkunta nuorta poikaa, alaikäisiä, jotka oli otettu vartijoiksi ja vahtimaan vankeja yön-päivän kanssa. Heitä kuljetettiin työmaalle navetasta, jonne heidät oli majoitettu. Siellä ne olivat kaikki samassa paikassa, herrat ja muut vangit, 50 miestä, muistaa Seitsonen tehtäviään.

- Kaukasian pojat olivat herroja, jotka johtivat porukkaa ja he olivat kovia kyselemään. Työmaa oli läheisellä Vehkeellä, jonne rakennetulle lentokentälle venäläiset olivat vetäneet piikkilankaesteitä. Nyt niitä puratettiin vangeilla, se oli vuonna 1942.

Martti Seitsonen oli 20 vuotta sitten yhtenä ensimmäisistä, jotka olivat järjestämässä Antrean Is.K:n kokoontumisia uudelleen.

- Miltei päivälleen 70 vuotta sitten pääsimme takaisin kotiin. Me menimme Elisenvaaran kautta, muisteli hyvinkääläinen Erkki Tiippana. Hänen kotinsa oli Antrean Sokkalassa, jossa tuolloin ainoa siivottu talo oli Litjan talo.

- Siitä vain kaikki ryhdyimme kotejamme siivoamaan ja laittamaan. Ne olivat iloisia aikoja. Siitä alkoi jälleenrakentaminen ja kaikki toiminta oli eteenpäin suuntautuvaa. Selvisimme kohtalaisen hyvin eikä kukaan kuvitellut, että meidän pitää vielä lähteä.

Tiippanalle on Is.K:n tehtävistä ankarimpina jääneet mieleen syksyltä 1941 kangistuneiden kaatuneiden arkkuun sovittaminen. Seuraavan vuoden merkkitapauksia oli kahden desantin kiinni ottaminen. Erkki Tiippana oli tuolloin 16-vuotias ja hän toteaakin, etteivät nuo tehtävät olleet mitään poikien puuhaa.

Is.K:n nuorten miesten viimeisiä tehtäviä oli palata kesällä 1944 viljankorjuuseen korjaamaan sitä mitä otettavissa oli.

Erkki Tiippana oli Sota-arkistosta löytänyt tietoja noista ajoista ja hänellä oli mukana mielenkiintoisia luetteloja, jotka kertoivat takaisinvallatulle alueelle palanneista ihmisistä päivämäärineen, Puolustusvoimien tekemistä tilityksistä ja 1942 Is.K:aan kuuluneista henkilöistä. Niille papereille riitti juhlakokouksessa tutkijoita.

Kalevi Talikka ja Paavo Rahkonen äityivät kehumaan Antrean Talikkalan joustavapintaista urheilukenttää ja nimeämään pitäjän kovimpia urheilijoita. Uljas Kiuru piti esitelmän jatkosodan viime vaiheista typistetyssä muodossa. Arvo Henttonen kertoi kotitalonsa Anttilan kuulumisia ja elokuussa Suomen Vapaussodan Perinneliiton Tampereen osaston hänelle myöntämän Sinisen Ristin hän omisti koko Is.K:n joukolle.

Iltapäivän ohjelmassa oli tietysti Marskin Majan herkullinen Marskin perinneateria ryyppyineen kaikkineen. Joukkoa viihdytti tuttuun tapaan loppilainen harmonikkataiteilija Seppo Lankinen, jonka juuret antavat Antrean Rahikkalaan. Äänisen aallot -kappale viimeistään saa jokaisen karjalaisen miehenkin herkistymään.

Seuraavan kerran Is.K. 1736 kokoontuu Marskin Majalla puoliltapäivin 21.9.2012.

Raakel Henttonen

Luettelo takaisinvallatulle alueelle palanneesta väestöstä.

Kunta Antrea Kylä

Rajatoimisto 2

Nimi ja synt.aika	Ammatti	Saapunut	Huom.
Kekki Mauri,	maanvilj. pka	21.9.41	Kekinniemi
" Matti,	"	"	"
" Matti,	"	"	"
" Mirjam,	" tr	"	"
" Rauha,	" "	"	"
" Taimi,	" tr	"	"
" Tyyne,	" vmo	"	"
Suni Ahti,	"	"	"
" Henna,	"	"	"
" Juho,	"	"	"
" Olga,	" vmo	"	"
Halakka Mauri,	taloll. tr	"	Liikola
Mannikka Saimi,	"	"	"
Liukkonen Juho	"	"	Naskua
Paajanen Antti,	maanvilj.	"	"
Suikkan Antti,	"	"	"
Ollikainen Tyyne,	taloll. pm.	"	Ollikkala
Jukka Reino,	maanvilj. pka	"	Paajala
Teppänen Antti,	"	"	Pöystilä
" Eino,	"	"	"
Ravantti Iivan,	"	"	Räikkölä
Mallat Matti,	"	"	Savinniemi
Hatakka Antti,	"	"	Sokkala
" Saima,	pm.äiti	"	"
Hämäläinen Mikko,	maanvilj.	"	"
Tiippana Armas,	"	"	"
" Erkki,	taloll. pka	"	"

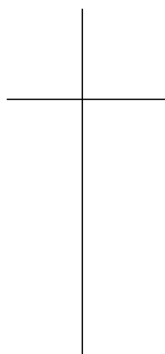
Luettelo takaisinvallatulle alueelle palanneesta väestöstä.

Kunta Antrea Kylä

Rajatoimisto 2

Nimi ja synt.aika	Ammatti	Saapunut	Huom.
Tiippana Helvi,	taloll. vmo	21.9.41	Sokkala
Pullinen Juho,	maanvilj.	"	Syyrälahti
Rannikko Helga,		"	Tälikkala
Talikka Juho,	taloll.	"	"
Hirvas Eero,	työm.	"	Vauksela
Nieminen Aleks.	taloll.	"	Vehniemi
" Martta,	" pka	"	"
Jaakonsaari Arvi,	maanvilj. pka	22.9.41	Hatula
" Leena,	"	"	"
Pelli Erkki,	työm.	"	"
Viskari Antti,	maanvilj.	"	Hännikkälänkylä
Hyttinen Maija,		"	Kavantsaari
Toikka Irene,	talousap.	"	"
Arminen Toini,	maanvilj. tr	"	Liikola
" Toivo,	"	"	"
Kostamo Eskil,	"	"	"
" Matti,	"	"	"
Paajanen Kerttu,	" vmo	"	Liikola,
Hörkkä Lempi,	taloll.	"	Naskua
Romu Armas,	maanvilj.	"	"
Iivonen Laina,	taloll. tr	"	Olkinuora
Linna Elli,	" "	"	"
Kuru Antti,	maanvilj.	"	Patalahti
" Eero,	" vmo	"	"
" Heikki,	"	"	"
" Maria,	taloll. vmo	"	"
" Martta,	" tr	"	"

Erkki Tiippana on arkistoja penkoessaan löytänyt monia mielenkiintoisia papereita. Tässä muun muassa tietoja jatkosodan alussa Antreaan palanneista asukkaista. Henkilöiden syntymäajat on tietosuojan takia peitetty. Luettelo koskee vain päiviä 21. ja 22.9.1941 ja tässä nähtävänä on vain kaksi sivua.

Vuoden aikana edesmenneitä antrealaisia ja vuoksenrantalaisia

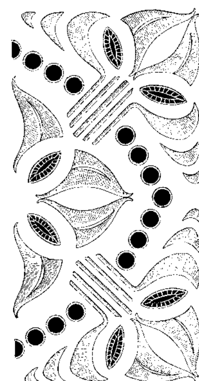
Eero Antero Kemppi	* 8.9..1959 † 7.1.2010	Asikkalassa Kuopiossa
Aune Talja s. Kemppi	* 18.9.1919 † 12.2.2010	Antreassa, Vuoksenrannassa Janakkalassa
Toini Elina Honkanen s. Rahkonen	* 12.4.1916 † 28.10.2010	Antreassa Riihimäellä
Irja Pullinen s. Meronen	* 4.10.1926 † 3.11.2010	Antreassa Hämeenlinnassa
Reino Virolainen	* 13.1.1925 † 14.11.2010	Vuoksenrannassa, Ukon-mäellä Riihimäellä
Impi Kaarin Kiuru	* 22.4.1914 † 16.11.2010	Antreassa Asikkalassa
Helli Orvokki Vehanen s. Kuparinen	* 3.2.1929 † 16.11.2010	Antreassa, Noskuassa Espoossa
Yrjö Antero Kiuru	* 4.12.1935 † 7..12.2010	Vuoksenrannassa Asikkalassa
Hilkka Kaarin Ellmén s. Kuparinen	* 28.2.1927 † 10.1.2011	Vuoksenrannassa Helsingissä
Eevi Anneli Kivikangas s. Ruponen	* 21.9.1934 † † 19.1.2011	Vuoksenrannassa Vantaalla
Aino Ester Mäkelä s. Pusa	* 31.5.1927 † 8.2.2011	Vuoksenrannassa, Juokse-majärvi Haaparannassa
Rauno Talja	* 7.12.1929 † 16.2.2011	
Ilmi Heikkonen	* 11.9.1923 † 21.2.2011	Vuoksenrannassa Hämeenlinnassa
Hilja Maria Aho s. Tomminen	* 1.12.1924 † 7.3.2011	Antreassa Riihimäellä
Jarmo Matti Olavi Kuurtokoski	* 1.1.1941 † 8.3.2011	(huvila Antreassa Rupolassa)
Aune Esteri Kukkonen s. Kemppinen	* 21.3.1918 † 26.3.2011	Antreassa (Vuoksenranta, Sintola) Tervossa
Arvo Talikka	* 27.11.1934 † 21.3.2011	Antreassa Riihimäellä
Helka Onerva Hanninen s. Kuparinen	* 20.8.1932 † 27.3.2011	Antreassa Riihimäellä
Esko Tapani Partanen	* 17.11.1960 † 13.4.2011	Hausjärvellä (Antrea, Noskua) Hausjärvellä

Lehdessä julkaistaan vuoden aikana edes-menneiden antrealaisten ja vuoksen-rantalaisten sekä heidän lähiomaistensa nimiä. Mukana ovat tiedot niistä henkilöistä, joiden kuole-masta toimitus on saanut tiedon joko lehtien sivuilta tai muuten. Edellisen kerran näitä tietoja antrelaisten osalta julkaistiin kevään lehdessä. Mikäli haluatte varmistua siitä, että poismenneen omaisenne tiedot varmasti tulevat huomatuksi tällä palstalla, olkaa hyvä ja ilmoittakaa siitä jollekulle lehden toimituskunnan jäse-nistä.

Veli-Pekka Juhani Henttonen	* 31.12.1957	Janakkalassa (Antrea, Henttola)
	† 30.4.2011	Espoossa
Matti Ensio Kuisma	* 2. 2.1930	Vuoksenrannassa
	† 5.5.2011	Hämeenlinnassa
Laura Inkeri Nuutilainen	* 25.8.1920	Antreassa
	† 6.5.2011	Hämeenlinnassa
Anna-Mari Jantunen	* 14.2.1960	
s. Vaari	† 9.5.2011	Hämeenlinnassa
Reino Pellervo Hintukainen	* 30.4.1917	Antreassa
	† 14.5.2011	Helsingissä
Aino Annikki Rautio	* 10.1.1925	Antreassa Pullilassa
s. Suni	† 24.5.2011	Helsingissä
Aili Aliisa Mäki	* 21.1.1914	Antreassa
s. Virtanen	† 15.5.2011	Hämeenlinnassa
Anna Siviä Honkanen	* 18.12.1918	Antreassa
s. Kilpiäinen	† 30.5.2011	Hämeenlinnassa
Mauri Matias Olkinuora	* 24.2.1934	Antreassa
	† 8.6.2011	Iitissä
Matti Olavi Koho	* 17.7.1945	Riihimäellä
	† 12.6.2011	Janakkalassa
Pentti Kalevi Iivonen	* 10.1.1935	Antreassa
	† 18.6.2011	Joutsassa
Aune Elina Viskari	* 3.8.1915	Antreassa Hännikkälänniemessä
s. Viskari	† 21.6.2011	Hausjärvellä
Anna Levonmaaa	* 25.6.1924	Antreassa
s. Seppänen	† 25.7.2011	Riihimäellä
Matti Arminen	* 6.10.1934	Antreassa Liikolassa
	† 31.7.1011	Lopella
Toini Inkeri Rikkonen	* 3.8.1917	Antreassa
s. Ukkonen	† 4.8.2011	Lappeenrannassa
Irja Liisa Rapa	* 8.5.1934	Vuoksenrannassa
s. Koljonen	† 16.8.2011	Salossa
Aarne Johannes Kiuru	* 6.2.1916	Vuoksenrannassa
	† 17.8.2011	Hausjärvellä
Kerttu Ester Niittymäki	* 9.11.1925	Antreassa
s. Kuisma	† 21.8.2011	Hausjärvellä
Paavo Veikko Brummer	* 12.11.1911	Antreassa
	† 7.9.2011	Salossa
Terttu A. Voutilainen	* 29.8.1935	Antreassa Kuukaupilla
s. Suikkari	† 10.9.2011	Helsingissä

Pertti Heikki Silvennoinen	* 28.5.1938	Antreassa
	† 23.9.2011	Helsingissä
Helvi Maria Litja	* 27.2.1916	Antreassa Kuukaupilla
s. Turpeinen	† 26.9.2011	Riihimäellä
Terttu Liisa Karisto	* 27.6.1937	Antreassa
s. Aalto	† 1.10.2011	Hämeenlinnassa
Antti Veikko Pyyhtiä	* 10.7.1935	Antreassa
	† 3.10.2011	Lopella
Toivo Erkki Pöhö	* 11.9.1919	Antreassa
	† 22.10.2011	Riihimäellä
Tuomas Toivo Sokka	* 18.4.1925	Antreassa Henttolassa
	† 22.10.2011	Kuopiossa

Antrea-Seuran talous tiukalla

Antrea-Seuran uuttera sihteeri Pirjo Tiippana ei koskaan valita työmääräänsä, vaan on aina valmis töihin ja talkoisiin antrealaisuuden puolesta.

Rahastonhoitaja Sirkka Juvonen luki tileistä korutonta kertomaa.

Antrea-Seuran vuosikokous pidettiin Riihimäellä Ravintola Murkinassa 8. lokakuuta. Liekö johtunut uudesta kokoontumispaikasta vai mistä lie, mutta varsin harvalukuinen osanottajajoukko oli osannut paikalle.

Seura on toiminut jo liki 60 vuoden ajan päätehtävänään karjalaisen, eritoten tietenkin antrealaisen, perinteen kerääminen ja tallettaminen sekä julkaiseminen.

Seuran taloudellisesta tilanteesta teki selvää rahastonhoitaja Sirkka Juvonen ja selväksi tuli, että se ei ole kovin kaksinen. Niinpä tässäkin lehdessä on kehotus seuran jäsenille osallista lehden kustannuksiin esimerkiksi antamalla oma ilmoituksensa lehteen. – Sehän voisi olla vaikka terveisiä tutuille henkilöille tai kiitoksia muistamisesta merkkipäivänä tai jos vaikka etsit karjalaista kirjallisuutta jne. Lehteä pyritään kuitenkin jatkossakin tekemään kahdesti vuodessa ja julkaisutoimintaa aiotaan jatkaa edelleen. Ilman rahaa – valitettavasti – se ei kuitenkaan onnistu.

Toimintasuunnitelman mukaan uusia jäseniä pyritään hankkimaan.

Antreassa olevan Muistopuiston talkoisiin osallistuu nykyisin jo kiitettävästi nuoria ja kirkonmäen siivoustalkoot pyritäänkin rakentamaan sukupolvien väliseksi tapahtumaksi.

Urheilutoiminta on saanut oman lukunsa toimintasuunnitelmassa. Se tapahtuu Antrean Esan nimissä. Kyykkää harjoitellaan kesällä maanantai-iltaisin Hausjärven Puujaassa ja osittain myös Riihimäellä ja Lopella. Vuosittain kyykkämittelöt käydään rakkaan kilpakumppanin Vuoksenrannan Säteen kanssa. Mommilanjärven souteluihin osallistutaan mies- ja naisjoukkuein.

RH

Antrea 100 v sitten

Lehdistä poiminut
Pentti Talja

Maakansa 12.12.1911
Täällä Antrean sydämessä, nimittäin asemalla ja sen ympäristössä on nyt alkanut hiljainen talviaika. Sillä liike Antrean asemalla on talvella melkein kuollutta, vaan keväällä se saa uutta elämää. Vuoksi kun luo jäänsä tavallisesti maaliskuun lopussa, alkaa sieltä tulla asemalle lankkua, lautaa, parrua ja halkoja. Kaikkea tätä tulee noin 160 vaunulastia vuorokaudessa.
Suurta haittaa liikkeelle on viime vuonna tehnyt vaunujen puute. Tämä puute oli viime kevänäkin niin suuri, että halkoliike oli melkein seisauksissa pitkän aikaa. Halkokauppiaat kävivät Helsingissä puhuttelemassa rautatieviranomaisia ja tämä näytti vaikuttaneen että syyskesällä oli vaunuja kyllä.
Niin vilkas liike kun muuten ahtaalla Vuoksen kulkuväylällä on, ei kumminkaan ole sattunut mitään haaksirikkoja. Lokakuun 10 päivän myrsky tuhosi kauppias Lääväriltä erään lotjan ja sata syltä halkoja meni veden mukana. Siihen oli osalta syynä työmiehet, osalta se, että Läävärillä, vaikka muuten on Vuoksen suurin halkoliike, ei ole omaa laivaa, joten myrskyn tullen jää turvattomaksi.

Maakansa 18.7.1911
Pari kuukautta sitten tehtiin erään viipurilaisen asianajotoimiston välityksellä senaattiin anomus Vuoksen koskien voiman siirtämisestä sähköjohdoilla Pietariin huomauttaen, että Vuoksen voima tulee siten tarkotuksen mukaisesti käytetyksi kaupungissa, missä semmoisen voiman tarve on suuri.
Nyt on eräs sanomalehti tiedustellut pääkaupungin asiantuntevilta henkilöiltä, mitä he arvelevat tuommoisesta suuresta kansantaloudellisesta kysymyksestä.
Kaikki puhutellut henkilöt ovat olleet sitä mieltä, että niin monien miljoonien markkojen arvosta kuin ”kuollutta pääomaa” juokseekin hukkaan Suomen koskissa, puhuvat tässä tapauksessa mitä painavimmat syyt edellä mainittua anomusta vastaan. Eikä ole mahdotonta, ettei tulevaisuudessa Vuoksenkin koskien vesivoimaa voida käyttää omaa maata hyödyntämään.

Karjala 21.10.1911
Surkea erehdys ryypiskellessä.

Kun talollinen Antti P Antrean Noskuan kylästä oli torstai-iltana muutamien muiden miesten kanssa tulossa Viipuriin, kohtasivat he Kaipolan kylän kohdalla Putkosen talon kujasilla talollisen Tuomas T:n Antrean Korpilahdelta. T:ltä oli kaatunut kuorma ja ollen juovuksissa pyysi hän miehiä auttamaan häntä kärryjen nostamisessa sekä lupasi ryypyt palkaksi. Miehet nostivatkin kuorman tielle ja niin käytiin sitten kumauttelemaan palkkioryyppyjä. Ensin tarjosi T. heille pullosta, joka sisälsi pirtua. Vaan kun miehet valittivat sitä liian karvaaksi, tarjosi hän toisesta pullosta muka parempaa tavaraa. Tämä parempi tavara oli kumminkin karbolihappoa ja ottivat sitä siemauksen Antti P ja kolme muuta apumiestä.
Sitten lähdettiin liikkeelle, vaan melkein heti heitti P kärrissä henkensä. Myöskin toinen karbolia nauttinut työmies kuoli. Muut kaksi pelastuvat saatuaan maitoa myrkyn päälle.

Työ 19.10.1911
Antrean kuntakokouksessa t.k.16. päivä keskusteltiin ja päätettiin seuraavaa: Valittiin kunnallislautakuntaan erovuorossa olevan Antti Tonterin tilalle Juho Tonteri. Samoin erovuorossa oleva kunnan tilintarkastaja Matti Ahtiainen valittiin uudelleen. Tilattoman väestön lainarahaston johtokuntaan valittiin tilattomain puolesta Juho Olkinuora, talollisten puolesta Lauri Talikka. Holhouslautakuntaan eronneen tilalle valittiin Erkki Ora.

Hyvä Antrealainen-Vuoksenrantalainen -lehden lukija!

Oletpa sitten yksityishenkilö, yrittäjä tai toimija millä alalla tahansa. Haluaisitko tukea Antrealainen-Vuoksenrantalainen -lehden julkaisemista?
Anna ilmoituksesi lehteen tai lunasta muuten palstatilaa.
Hinnat: koko sivu 300 euroa, ½ sivua 200 euroa, ¼ sivu 100 euroa ja pienemmät 50 euroa.
Ota yhteyttä asiasta Seuran puheenjohtajaan tai lehden toimitukseen.

Vuoksen Säätiö ilmoittaa haettavaksi vuoden 2012 apurahat

Vuoksen Säätiö jakaa opintoapurahoja yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammatteihin valmistavissa oppilaitoksissa *viimeistä vuotta opiskeleville*, joiden vanhemmat, isovanhemmat tai aiempi polvi ovat vuonna 1939 asuneet Antrean tai Vuoksenrannan kunnissa.
Hakijan on laadittava *selvitys sukunsa juurista*, ko. pitäjissä eläneistä esivanhemmistaan nimet mainiten sekä mistä kylästä ja mistä talosta he olivat.
Hakemukseen tulee liittää *oppilaitoksen todistus tai selvitys opiskelun päättymisestä* kuluvana vuonna. Hakemuksessa tulee näkyä myös hakijan *pankkitilin numero*.
Peruskoululaisille, lukiolaisille tai apurahan aiemmin saaneille apurahaa ei myönnetä.
Stipendin hakija suostuu samalla siihen, että hänet liitetään pitäjäseuransa eli Antrea- tai Vuoksenranta-seuran jäseneksi. Säätiö ja seurat vastaavat kahden vuoden jäsenmaksusta.

Kirjallinen hakemus tulee lähettää 29.2.2012 mennessä osoitteella:
Vuoksen Säätiö, asiamies Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540,
14240 Janakkala.
Lisätietoja antaa säätiön asiamies puh. (03) 688 1898; 0400-847023.

Jos Kusti polkisi ja posti kulkisi

Anttilan talo Antreassa on saanut uuden oven. Talon omistaja odottaakin nyt, että postin jakelu alkaisi ulottua myös Henttolan syrjäisille kulmille ja kyläteille. Kirjeposti ihan kotiin kannettuna ainakin kesällä olisi Arvon mielestä ihan poikaa.

Hei, Sinä Antrealainen-Vuoksenrantalainen-lehden lukija. Lähetä juttua, kuvia lehteen. Näin voit itse vaikuttaa siihen miltä lehti näyttää.

JÄSENENÄ ANTREA-SEURASSA

Liity ja pysy jäsenenä Antrea-Seuraassa. Silloin pääset osallistumaan seuran toimintaan ja saat kahdesti vuodessa ilmestyvän Antrealaisen, Antrealainen/Vuoksenrantalainen-lehden. Jäsenmaksut merkitsevät ratkaisevaa osaa seuran taloudessa. – Pidä huoli myös siitä, että vuosittainen jäsenmaksusi tulee hoidettua. Myös ainaisjäseniltä toivotaan tukimaksua seuralle.

Seuran jäsenmaksu on 20 euroa.

Jäsenksi pääset ilmoittamalla nimesi ja osoitteesi seuran jäsensihteerille Jukka Taljalle, puh. 040 5894559, jukka.talja@saunalahti.fi tai seuran sihteerille Pirjo Tiippananalle, puh (09) 701 1818; sähköpostiosoite: pirjo.tiippana@jippii.fi.

Maksa jäsenmaksu tilille 800014-517810 ja muista kirjoittaa pankkisiirtoon nimesi ja tarkka osoitteesi. Maksun saaja on Antrea-Seura ry. .

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt 2012

Puheenjohtaja Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki; puh 0505758316; pentti.talja(at)elisanet.fi
Varapuheenjohtaja Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki; puh. 040-5452541 reijo.martikainen(at)mavi.fi
Sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki; puh 0505253891; pirjo.tiippana(at)jippii.fi
Hallituksen muut jäsenet: Antti Partanen, Vapaalantie 90 C, 01650 Vantaa; puh. 0503599456 a-a.partanen(at)pp.inet.fi
Hannu Ruhala, Laurinmäenpolku 3 A 1, 00440 Helsinki; puh. 0400951781, h.ruhala(at)uukku.com
Satu Stirkkinen Näyttelijäntie 5-7 B 16, 00400 Helsinki; puh. 0408261075; satu.stirkkinen(at)gmail.com
Pirjo-Riitta Rintanen, Kivelänkatu 1 C 13, 00260 Helsinki,; puh. 0400-825453, pirjo.riitta.rintanen(at)kolumbus.fi
Liisa Mikkola, Rinnetie 45 F, 13100 Hämeenlinna; puh. 0452711852, (03)6756557; liisa.mikkola(at)hamk.fi
Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala; puh. 0400847023, (03)6881898; raakel.henttonen(at)aina.net

Rahastonhoitaja Sirkka Juvonen, Kuusitie 26 C, 12100 Oitti; puh. 0400705127, (019)785656 sirkka.juvonen(at)luukku.com
Jäsensihteeri Jukka Talja, Eprantie 42, 11710 Riihimäki; puh 0405894559, jukka.talja(at)saunalahti.fi
Myyntiasiat Tarmo Jantunen, Lummetie 16 A 4, 01300 Vantaa; puh. 0400736617
Pääemäntä Tuula Haapiainen
Teatterivastaava Raili Kekki puh (09)724 2579
Kuljetusvastaava Anna-Liisa Linna, puh. (03)682 2024

Kunniapuheenjohtaja Oili Korkeamäki, Hilliläntie 75, 17200 Vääksy; puh 0408260671, (03)7665210 oili.korkeamaki(at)*kolumbus.fi*

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

Kotiseutumme Antrea	55 euroa
Kirjan 2. painoksen korjausarkit erillisenä	3
Enne vanhaa koton -perinnekirja	42
Evakos ja uuves kois, kirja evakkovuosista ja sen jälkeis. ajasta	40
Antrean kirkonkylä – unohtumaton kotiseutumme (2004)	35
Antrean kirkonkylä DVD	35
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5
Antrean uusi kartta (1991, mittakaava 1:50 000) v. 1938 mittaus, talvi- ja jatkosodan rintamalinjat merkitty karttaan	10
Antrean ja Vuoksenrannan kartta	10
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalon tiellä	5
Runoja, Juho Kurki	5
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen-Irma-Riitta Järvinen	10
Muistojen tilkkutäkki, pakinoita, Hellin Tauru	5
Näkymä Vuokselle, maisemakortit	3 e/5 kpl
Kaipuun Karjala cd-levy	20
Antrea-pinssi	5

Tilaukset: Tarmo Jantunen, puh. 0400-736 617

Liikola, kotikylä Antreassa.
Tilaukset Harri Hatakka, puh. 050 3261218

Viiden kylän elämää.
Tilaukset: Arvo Henttonen, 0400 202818

Itsenäissyyssodat kotiseudullamme, DVD ja kirja	30 euroa
DVD-filmin 2. osa, haastattelut	15 euroa

Tilaukset: pj. Pentti Talja, puh. 050 575 8316

Kaikkiin tilauksiin hintoihin lisätään postitus- ja pakkauskulut.

JOUKKOKIRJE

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti

N:o 45 ● 2012

Toimittaja Ilkka Ahtiainen puhui Antrea-juhlassa median suhtautumisesta Karjalaan.

Milja ja Saara Haikala ja Elviira Lehtonen lauloivat Ruposten sukujuhlassa.

UKKOSMYRSKY JA TROMBIT PIEKSIVÄT ELOKUUSSA ANTREAN JA VUOKSENRANNAN METSIÄ.

Antrea-Seura ry:n toimintaa 2013

HELMIKUUSSA
Helmikuun toisena lauantaina 9.2. perinteiset Tammi-iltamat Hämeenlinnassa Kerhoravintola Seiskassa, Suomenkasarmilla rak. 7 (käynti Vuorikatu 22:n portista). Tilaisuus alkaa klo 16 ja päättyy noin klo 20 aikoihin. Tilaisuus on perinteinen siksikin, että iltamissa käsitellään vanhoja juhlaperinteitä ja tarjolla on rokkaa ja kakkukahvit. – Osallistuminen 20 euroa ja ilmoittautumiset viimeistään 31. tammikuuta, Raakel 0400 847 023

MAALIS-HUHTIKUUSSA
Teatterimatka Helsinkiin. – Seuratkaa lehtiä.

Antrealaisten kirkkopyhä 28.4.2013 alk. klo 10.00 Lopen kirkossa. Tilaisuudessa saarnaa Heinäveden seurakunnan kirkkoherra Simo Tammisalo. Messun jälkeen ohjelmallinen kahvitilaisuus seurakuntasalissa.

TOUKOKUUSSA
Antrean kirkonmäen siivoustalkoot 17.5.-19.5.2013. Ilmoittautumiset Antti Partaselle 15.3. mennessä joko puhelimitse 050 3599 456 tai sähköpostitse: a-a.partanen@pp.inet.fi. Sekä Vuoksen Säätiö että Antrea-Seura tukevat taloudellisesti talkoisiin lähteviä.

KESÄKUUSSA
Karjalan Liiton Kesäjuhlat Porissa 14.-16.6.2013 Sinne tarvitaan Antrean lipulle kantajaa ja airueita sekä Antrean kilven kantajaa. Jos sinulla on kansallispuku ja mahdollisuus lähteä juhlille, ilmoittaudu puheenjohtajalle tai jollekulle hallituksen jäsenelle.

HEINÄKUUSSA
Antrea-Seura osallistuu Mommilanjärven souteluun ensi kesänä yhdellä venekunnalla.

SYYS-LOKAKUUSSA
Vuosikokous.

LOKA-MARRASKUUSSA
Teatterimatka Helsinkiin.

Antrealainen-Vuoksenrantalainen

Antrea-Seuran ja Vuoksenranta-seuran jäsenlehti.
ISSN 0781-2280

Päätoimittaja Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898, 0400-847023;
raakel.henttonen@aina.net
os. Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala
Taitto TMI RH-Teksti, Raakel Henttonen
Toimituskunta: Antrealainen: Antrea-Seuran johtokunta

Vuoksenrantalainen:
Martti Talja, puh. (03)7826595, os. Keijutie 1 B, 15700 Lahti
Tatu Vanhanen, puh. (09)8796 771,
os. Suopolku 4 D, 01800 Klaukkala.

Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.

PUHEENJOHTAJALTA

Karjalan palautus

Toisen maailmansodan jälkeen Suomi joutui luovuttamaan alueitaan Neuvostoliitolle, kun suurvalta oli voimansa tunnossa. Varsinaisista rauhan neuvotteluista ei voida puhua, sillä voittaja saneli rauhanehdot. Onko näitä alueita mahdollista palauttaa takaisin meille, kun Neuvostoliittoakaan ei enää ole olemassa? Tästä asiasta on keskusteltu pitkään ainakin karjalaisten keskuudessa. Osa ihmisistä on sitä mieltä, että rajoja voidaan muuttaa vain sodalla, mutta olen tästä asiasta eri mieltä. Maa-alueiden vaihdosta ilman sotaa löytyy paljon esimerkkejä.

Yhdysvallat osti vuonna 1803 Louisianan Ranskalta ja 1867 Alaskan Venäjältä. Egypti sai takaisin Siinain alueen neuvottelemalla ja tunnustamalla Israelin valtion vuoden 1973 sodan jälkeen. Myös Suomen rajoja on siirretty neuvotteluteitse. Vanha Suomi (Viipurin lääni) liitettiin muun Suomen yhteyteen vuonna 1812. Tämän liitoksen seurauksena lahjoitusmaajärjestelmä ei enää päässyt leviämään Karjalassa ja koko Suomi yhtenäistyi omien autonomisten rajojensa sisällä. On muistettava, että raja oli ennen tätä liittämistä Kymijoessa ja mm. Lappeenranta, Hamina ja Savonlinna kuuluivat tähän Vanhaan Suomeen. Tästä tapahtumasta on kulunut tasan 200 vuotta, mutta sitä ei Suomen valtiovalta ole noteerannut mitenkään. Karjalaisten kesäjuhlilla asiaa käsiteltiin ja siellä tuli esille, että tällä liitoksella oli suuri merkitys koko Suomelle. Toinen Suomen oloja koskeva rajan siirto tehtiin 1860-luvun puolivälissä, kun Pietarin alue halusi rajan siirtoa kauemmaksi kaupungista. Silloin osa Retusaarta, jossa on Kronstadtin linnoitus, kuului suomalaisille. Venäläiset ehdottivat vaihtokauppaa, jossa Suomi saisi Karjalan kannakselta luovuttamiensa alueiden vastineeksi Petsamon. Suomalaiset suostuivat tähän kauppaan, mutta venäläiset eivät noudattaneet omaa lupaustaan siinä vaiheessa, mutta aikanaan Tarton rauhanneuvottelussa vuonna 1920 Petsamo siirtyi tästä syystä Suomelle.

Olen näillä esimerkeillä halunnut tuoda esille sen mahdollisuuden, että alueiden palautuksista voidaan neuvotella. Mitä sitten on tehty? Aivan viime aikoina on tuotu esille, että presidentti Kekkonen otti Karjalan palautuksen esille useasti venäläisten kanssa keskustellessaan ja Nikita Hrustsev myös suostui keskustelemaan asiasta. Ainoaksi tulokseksi jäi kuitenkin Saimaan kanavan vuokraaminen Suomelle. Kun sitten Hrutshev syrjäytettiin ja Leonid Breznev nousi valtaan ei asiaa venäläisten toimesta haluttu käsitellä. Kun Neuvostoliitto hajosi ja tilalle tuli Venäjä, niin karjalaisten keskuudessa heräsi toivo. Nykytietämyksen mukaan presidentti Jeltsin oli valmis keskustelemaan asiasta vuosien 1991-1992 vaihteessa. Suomen valtiojohto, varsinkin presidentti Koivisto, ei tarttunut tilaisuuteen eikä julkinen media meillä ollut muutenkaan asiasta kiinnostunut. Suomessa hukattiin se hetki, jolloin olisi pitänyt toimia.

Suomen mahdollisuudet pärjätä konfliktien aikana perustuu siihen, että meillä on oikeat henkilöt johdossa, meillä on riittävä puolustuskyky ja -tahto ja johtavien henkilöiden on ymmärrettävä, milloin on oikea hetki toimia.

Onko sitten Karjala menetetty lopullisesti? Aika tulee sen näyttämään. Siteeraan lopuksi Abraham Lincolnia, joka on sanonut, että mikään asia ei ole ratkaistu lopullisesti, ennen kuin se on ratkaistu oikein.

Pentti Talja

SISÄLTÖÄ

ANTREA-JUHLA KARJALATALOLLA s. 4-9

SAVILAHDEN OSUUSKASSAN JÄLJILLÄ s. 10

KARJALAINEN KEITTIÖ s. 12-15

HEVOSJALOSTUSTA JA -KASVATUSTA s. 16-19

ELÄMÄÄ KUUKAUPILLA 1930-LUVULLA s. 32-33

UUDEN PUHEENJOHTAJAN ESITTELY s. 35

Antrealaiset juhlivat elokuussa Karjala-talolla

Antrea-juhlaa vietettiin vuosikymmenten tauon jälkeen Helsingissä, jossa edelleen asuu paljon antrealaisia ja heidän jälkipolviaan. Elokuun 19. päivänä Karjala-talolla pidettyyn juhlaan tulikin paljon sellaisia henkilöitä, joita ei Kanta-Hämeessä järjestetyissä juhlissa ole juuri nähty. – Oli ilahduttavaa saada aktivoitua näitä antrealaisia liikkeelle. Toivottavasti he jatkossa tulevat mukaan myös ”maalla” vietettyihin juhliin. – Poikkeava oli myös ajankohta, koska nyt juhlittiin vasta elokuun puolivälin jälkeen, jotta mahdollisimman moni voisi lomiltaan ja menoiltaan osallistua.
Juhla oli antoisa, joskin se taloudellisesti osoittautui raskaaksi.

Juhlapuheen piti toimittaja Ilkka Ahtiainen, jonka juuret juontavat Antrean Liikolaan. Hän on aiemmin toiminut Helsingin Sanomien toimittajana tehden työtä muun muassa Saksassa ja nykyisin hän on TV3:n uutispäällikkö. Ilkka Ahtiaisen aiheena oli Karjala-kysymys mediassa 2010-luvulla. – Julkaisemme sen tässä numerossa alkaen sivulta 6.

Tytär toi äidin juhliin

Harvemmin niin käy, että tytär tuo äitinsä karjalaisten juhliin, mutta tässä tapauksessa maantieteellisillä seikoilla oli merkitystä. Leena Laitvirta tuli Turusta Helsingissä asuvan tyttärensä Hannan pyynnöstä pääkaupunkiin ja samalla Antrea-juhlaan. Liiton Kesäjuhlissa Leena Laitvirta on käynyt ja äskenhän ne Turussa olivatkin, mutta pitäjäjuhlat ovat tähän saakka jääneet väliin. – Toisaalta Turussa on erittäin virkeää karjalaisten toimintaa ja paikallisella karjalaseuralla on siellä hyvät tilat toimia.

Juhlien mainio juontaja Tuija Nummela piti ennen juhla alkua neuvoa musiikkiesityksistä pianisti Tapio Mäenpään, viulisti Touko Kekin ja yksinlaulua esittäneen Anneli Kankaanperän kanssa.

Pienen juttutuokion jälkeen kävikin ilmi, että näillä naisilla on vahva yhteys Antreaan. Leena Laitvirta on syntynyt Sokkalan koululla, sillä hänen äitinsä Saima oli siellä sekä Mansikkalassa opettajana. Sallilta kotoisin ollut Saima (s. Rahkonen) ehti avioitua juuri ennen talvisotaa seurakunnan kanttorin Pekka Turusen kanssa. Nuoret olivat aikanaan tavanneet Antrean kirkolla ja heistä tuli viimeinen pari joka vihittiin Antrean kirkossa 19.11.1939. – Sulhanen vain kiipesi välillä urkuparvelta alas vihittäväksi. Tapahtumaa juhlistettiin juomalla kirkonkylän kahvilassa kahvit.

Leena muistaa lapsuudestaan viikon mittaiset sukulaisvierailut Hämeeseen, sillä muun muassa Janakkalan Kernaalassa asunut Pöystin väki oli lähisukua.

Tytär Hannakin on päässyt käymään perheen kotitienoilla kirkonkylässä, Sokkalassa ja Henttolassa ja parasta tällaisessa matkassa ovat olleet matkaan osallistuneiden lähisukulaisten kertomukset ihmisistä ja paikoista, jolle matkaoppaiden ”liturgia” ei vedä vertoja.

Raakel Henttonen

Suuren osan vuodesta Milanossa asuva Arra Lindfors oli viime lehdessä olleiden kuvien perusteella ennakkoon jo kysellyt toista tauluista. Nyt hän juhlan aikana osti Antrea-Seuran omistuksessa olleen Einar Collianderin maalauksen Vuoksen varrelta. Pelkkä taulun kauneus ei häntä kiinnostanut, vaan Einar Colliander liittyi läheisesti perheeseen. Taulukaupan hänen kanssaan teki seuran puheenjohtaja Pentti Talja. – Toinen tauluista on edelleen myymättä ja tarjouksia otetaan vastaan.

Vaiettu Karjala

Ilkka Ahtiainen

Neuvostoliitto piti otteessaan

1980-luvun puolivälissä, elimme aivan toisenlaisessa maailmassa. Ei ollut EU:ta, ei www:tä eikä kouluampumisia. Oli Neuvostoliitto, YYA ja kylmä sota. Muistan kuinka itsekin olin noihin aikoihin mukana, kun yritimme sukulaisten kanssa päästä katsomaan Antrean Liikolan kylää, josta isäni suku on kotoisin. Bussimatka tyssäsi Viipuriin – mutta olihan se lapsen silmiin eksoottista sekin.

Ajatelkaapa nyt – tuohon aikaan ei ollut edes mahdollista päästä liikkumaan rajaseudulla. Jos oli liikkuminen rajoitettua, sama päti julkiseen keskusteluun. Itsesensuuri karisi Suomessa vasta noin 20 vuotta sitten, kun Neuvostoliitto romahti. Vasta tuolloin virisi myös julkinen Karjala-keskustelu.

Ottaessaan minuun yhteyttä Antrea-Seuran puheenjohtaja Taljan Pentti ehdotti juhlapuheen aiheeksi Karjalan palautusta ja sen käsittelyä julkisuudessa. Täytyy sanoa, että aihe on minulle mieluinen. Olenhan ammatiltani toimittaja ja juuriltani karjalainen. Runsaan 10 vuoden aikana Helsingin Sanomissa tein koko joukon juttuja Karjalasta, myös palautuskeskustelusta. Minulla on siis omakohtaista kokemusta asiasta. Yritän tässä puheessa nyt vastata ainakin kahteen kysymykseen: ensinnäkin, onko Karjalasta vaiettu julkisuudessa? Toiseksi yritän vastata jatkokysymykseen: jos Karjalasta on vaiettu, miksi on vaiettu?

Ensimmäiseen kysymykseen on helppo vastata: Kyllä, kyllä Karjalan kysymyksestä on vaiettu. Siitä vaiettiin yli 40 vuotta – toisen maailmansodan päättymisestä Neuvostoliiton hajoamiseen asti. Tietenkin karjalaiset puhuivat ja kirjoittivat asiasta – vaikkapa Karjala-lehdessä. Mutta niin sanottuun valtajulkisuuteen keskustelu ei yltänyt.

Vaikenemisen syyn voi tiivistää yhteen sanaan: Neuvostoliitto. Meillä oli naapurina häijy ja aggressiivinen supervalta. Ei pidä unohtaa, että Neuvostoliitto oli läpeensä militarisoitu valtio, joka piti otteessaan puolta Eurooppaa ja osallistui konflikteihin ympäri maapalloa.

Täällä Suomessa ei ollut venäläisiä joukkoja, mutta muuten kyllä elettiin Neukkulan synkässä varjossa. Neuvostoliitto tunki sodan jälkeisinä vuosikymmeninä lonkeronsa syvälle suomalaiseen yhteiskuntaan: puolueisiin, etujärjestöihin, korkeakouluihin ja myös puoluelehdistöön. Muistamme kotiryssäjärjestelmän – jokaisella uskottavalla poliitikolla piti olla tuttu kontakti Tehtaankadulla. Muistamme, että niin sanotuista ”yleisistä syistä” johtuen oli yksi iso puolue – kokoomus – joka ei voinut päästä hallitukseen. Se oli Neuvostoliitto tahto.

Kaiken tämän pohjalla oli tietenkin hävitty sota ja Pariisin rauhansopimus vuodelta 1947. Se oli sopimus, joka Suomen oli pakko hyväksyä. Sopimus rajoitti Suomen itsemääräämisoikeutta melkoisesti. Se muun muassa määritteli Suomen asevoimien koon ja aseistuksen. Tosiasia, joka tämän päivän Suomessa ja Euroopassa tuntuu etäiseltä ja hullultakin.

Mainitsin äsken, että Neuvostoliitto pyrki vaikuttamaan Suomeen sisältäpäin. Se myös onnistui siinä. Politiikan julkisuudessa vakiintui puhetapa, jossa pyrittiin välttämään kaikkea, minkä arveltiin voivan ärsyttää Neuvostoliittoa. Se oli suomettumista sanan varsinaisessa merkityksessä. Vaikka voimmekin kritisoida suomettumisen ajan politiikkoja, meidän ei silti pidä unohtaa, millainen valtio oli vastapelurina.

Poliittinen johto suuntaa ulkopoliittisen linjan

No, jos sen ajan poliitikot kerran ryssänpelossaan vaikenivat kipeistä asioista kuten vaikka Karjalan kysymyksestä, pitikö tiedotusvälineiden vaieta?

Jos ajatellaan asiaa journalismin perustehtävän näkökulmasta, ei tietenkään olisi pitänyt vaieta. Journalismin kuuluu ylläpitää, käydä ja virittää kansalaiskeskustelua. Journalismin pitäisi aina avata näkökulmia eikä suinkaan sulkea niitä. Mutta miksi keskustelua ei sitten käyty? Miksei Karjalan palautus noussut etusivuille Kekkosen ja Koiviston Suomessa?

Suomalaisessa yhteiskuntaelämässä – journalismi mukaan lukien vallitsee eräs pitkä linja. Isoista asioista ollaan samaa mieltä. Suomalainen media, tarkoitan nyt suuria mediataloja, Sanomia, Yleä, MTV:tä sekä merkittävimpiä maakuntalehtiä, on ollut ja on edelleen uskollinen maan poliittisen johdon valitsemalle ulkopoliittiselle linjalle.

Kekkosen aikana Karjalan palautuksesta ei kirjoitettu tai puhuttu, vaikka jotkut toimittajat ehkä tiesivätkin, mitä Kekkonen salassa teki.

Puheensa aluksi toimittaja Ilkka Ahtiainen muisteli muutamalla lauseella ensimmäistä esiintymistään Antrea-juhlissa. Sekin tapahtui Karjalatalolla.

- Siitä on melkoisesti aikaa, kun edellisen kerran olen ollut tässä talossa esiintymislavalla. Se tapahtui 25-30 vuotta sitten. Tarkka päivämäärä ei ole muistissani, tukeudun tässä lähisukulaisten arvioon. Esiinnyin silloin täällä sisarusteni ja serkkujeni kanssa, soitimme kansansävelmiä, yhteyessä oli kaksi viulua, klarinetti ja piano. Käsiohjelmassa luki esiintyjän kohdalla Matti Ahtiaisen perheorkesteri, mikä meitä lapsia kyllä sapetti. Eihän isällä ollut itse soitantaan osaa eikä arpaa.

Luen tähän sitaatin Max Jakobsonilta hänen kirjastaan Tilinpäätös: ”Karjalan palauttaminen muodostui Kekkosella pakkomielteeksi, josta hän ei julkisuudessa puhunut, mutta johon hän palasi aina uudelleen ja uudelleen salaisissa keskusteluissaan neuvostoliittolaisten kanssa. Hän selitti heille, että Karjalan palauttamisella kansa saataisiin ’pysyvästi nykyisen ulkopoliittisen suuntauksen taakse’.”

Vielä pari tuoreempaa esimerkkiä suomalaisen median uskollisuudesta päättäjiä kohtaan. Eivät suuret mediat asettuneet vastahankaan, kun Suomi päätti hakea EU:n jäsenyyttä. Varsinkin Helsingin Sanomat tuki hanketta voimakkaasti. Entäpä Suomen mahdollinen Nato-jäsenyys? Siitä kyllä voidaan kirjoittaa ja puhua myönteiseen sävyyn, mutta eipä ole lehtien sivuille ilmestynyt manifestia Nato-jäsenyyden puolesta. Nyt eurokriisin oloissa linja on jatkunut: pääkirjoitusten soraäänet hallituksen politiikkaa kohtaan ovat olleet vähissä.

Tässä on siis se pitkä linja suomalaisissa tiedotusvälineissä. On selvää, että tällainen yksituumaisuus on omiaan hillitsemään moniarvoista julkista keskustelua ja vaihtoehtojen pohdintaa. Toisaalta olisin itse taipuvainen ajattelemaan, että yhteiskunnan eliitin yksituumaisuus isoissa kansakuntaa koskettavissa kysymyksissä on hyödyllistä ja joskus jopa välttämätöntä. Suomi on pieni – ei meillä ole varaa olla sisäisesti kovin eripuraisia.

Karjala takaisin?

Jätän nyt suomettumisen ajan taakse ja siirryn nykyaikaa kohti. Ennen sitä voisimme kuitenkin tehdä täällä yhdessä pienen kokeen. Eli esitän nyt kysymyksen ja pyydän niitä, jotka vastaavat kysymykseen myöntävästi, nostamaan kätensä pystyyn. Siis: Ketkä teistä haluaisivat Karjalan takaisin?

Aika selkeä enemmistö, mikä on kyllä ymmärrettävää, onhan meillä kaikilla juuret siellä.

Näytän tässä nyt vertailun vuoksi gallupin, jonka poimin Helsingin Sanomien arkistosta. Gallup on vuodelta 2005. Se on kiinnostava monella tapaa. Ensinnäkin kannattaa kiinnittää huomio siihen, että suomalaisilta ylipäätään on kysytty mielipidettä asiasta. Tämä ei olisi Kekkosen aikana eikä vielä edes Koiviston aikana voinut tulla kyseeseen. Voisi sanoa: Eläköön vapaa lehdistö!

Toiseksi kiinnostavaa on tietenkin tulos: 62 prosenttia sanoo, ettei palautus ole lainkaan tai juurikaan toivottavaa. Takaisin Karjalan haluaisi 30 prosenttia. Tästä joukosta erittäin toivottavana palautusta pitää 10 prosenttia.

Kun pohjustin tätä puhetta, juttelin Hesarin entisen pääkirjoitustoimittajan Erkki Pennasen kanssa. Pennanen muuten itse on äitinsä puolelta karjalainen. Hänen isoäitinsä oli Helena Virkki, Marttaliiton pitkäaikainen puheenjohtaja ja kokoomuksen kansanedustaja, joka Pennasen mukaan äänesti Kekkosta kuuluisassa vuoden 1956 presidentinvaalissa, joka ratkesi yhden äänen erolla. Pennanen kertoi, että karjalaisista juuristaan huolimatta hän ei itse koskaan kokenut Karjala-aatetta omakseen, näin hän sanoi. Hän huomautti, ettei Karjalan palautus kansan keskuudessakaan ole ollut kovin suosittua. Toki tuon gallupin luvut tätä todistavat.

Mutta kyllä näitä lukuja voi katsoa toisestakin näkökulmasta. 30 prosenttia on itse asiassa aika paljon ottaen huomioon, että Karjalan palautus ei ole ollut poliittisen johdon asialistalla missään vaiheessa. Kansan syvissä riveissä on siis ollut tuntoja, joille ei poliitikkojen joukosta ole löytynyt riittävästi vaikutusvaltaisia tulkitsijoita. Toki me tiedämme, että esimerkiksi Johannes Virolainen, Riitta Uosukainen ja Markku Laukkanen – muiden muassa – ovat olleet Karjala-aktiiveja ja palautuksen kannattajia.

Karjala-gallupit vertautuvat jännällä tavalla Nato-gallupeihin - niitähän tehdään nykyään jatkuvasti. 30-40 prosenttia suomalaisista kannattaa jäsenyyttä Natossa, vaikka poliittinen johto vaikenee asiasta. Tai ei vaikene, mutta toteaa, ettei asia ole nyt ajankohtainen. Siihen loppuu yleensä keskustelu.

Kolmas asia, johon pyytäisin teitä gallupissa kiinnittämään huomiota, on sen päivämäärä. Se on tehty vuonna 2005. Se on tuorein HS-gallup, joka aiheesta on tehty. En löytänyt myöskään muilta välineiltä tätä uudempia gallupeita.

Onko Karjala-kysymys poistunut yhteiskunnallisesta keskustelusta, onko sen parasta ennen päiväys jo mennyt umpeen?

Viimeinen havaitsemani suurehko julkinen Karjala-keskustelu käytiin vuonna 2007, kun Kainuun Sanomat julkaisi uutisen, jonka mukaan Venäjän presidentti Boris Jeltsin olisi kaupitellut Karjalaa Suomelle. Tämä tapahtui uutisen mukaan vuoden 1991 lopussa. Mauno Koivisto, joka siis 1990-luvun alussa oli presidenttinä, kiisti uutisen tiedot. Mutta sen sijaan Andrei Fjodorov, Jeltsinin hallinnon korkea virkamies sanoi syyskuussa 2007, että Jeltsinin hallinto tunnusteli Suomelta kantaa Karjalaan.

”Virallisesti, tietenkään, mitään ehdotusta ei tehty”, hän sanoi Helsingin Sanomille.

”Koiviston suhtautumisen asiaan me tunnemme. Hän kirjoittaa keskustelustaan Jeltsinin kanssa kesällä 1992 seuraavasti. Hän kertoo sanoneensa Jeltsinille näin. Sitaatti alkaa: ”Minä olen julkisuudessa useaan kertaan ilmoittanut kantani: me hävisimme nämä alueet sodassa ja me olemme tehneet kolme rauhansopimusta; asia on loppuun käsitelty.”

Ristiriitaisia aikalaistodistuksia sisältävä debatti osoittaa, että 1990-luvun alun Suomen historia ei ole vielä kirjoitettu lopulliseen muotoonsa. Me emme vielä tiedä, millaisia keskusteluja suomalaisten ja venäläisten kesken tuohon aikaan Karjalasta käytiin.

Olisiko Karjalan palautus, vaikka nyt sitten rahalla, todella ollut mahdollista? Estikö Koiviston asenne tälaisen mahdollisuuden selvittämisen?

Varmoja voimme olla vain siitä, että jos mahdollisuus olikin, sitä ei käytetty.

Onko aika ajanut ohi?

Kirjoitin vuonna 2000 kesällä HS:n sunnuntaisivuille ison artikkelin otsikolla ”Aina palataan Karjalaan”. Tässä jutussa kävin laveasti läpi Karjala-keskustelua. Haastattelin myös Helsingin yliopiston poliittisen historian professoria Seppo Hentilää.

”Aika ajoi Karjalan palautuksen ohi jo 1991. Mutta silloin Suomi oli ulkopolitiikassaan varovainen”, Hentilä sanoo jutussa.

Karjalan kysymyksestä ei siis ole näkyvästi keskusteltu viiteen vuoteen. Mihin Karjala oikein katosi, vai katosiko se?

Paljon on tapahtunut maailmassa, Suomessa ja Venäjällä sitten noiden vuosien. Suomessa yhteiskunnallista keskustelua on viime vuosina hallinnut Perussuomalaisten nousu merkittäväksi poliittiseksi voimaksi. Toinen iso keskustelunaihe on ollut yhteiskunnan henkinen pahoinvointi, joka on saanut kammottavat muotonsa kouluampumisten ja muiden joukkosurmien muodossa. Vuonna 2008 puhkesi finanssikriisi, jonka kourissa olemme edelleen.

Myös Venäjä on muuttunut 1990-luvun alun jälkeen. Putinin ote maan johdossa on yhä tiukempi - niin kuin presidentti Sauli Niinistö kuluneella viikolla lehtihaastattelussa sanoi. Tiukka on ollut Putinin suhtautuminen myös Karjalan kysymykseen silloin, kun media sitä on häneltä tiedustellut. Mutta ajatelkaa muutosta: tällaisen kysymyksen voi nykyään toimittaja pokkana Venäjän johtajalle esittää! Eläköön, vapaa tiedonvälitys!

Jos Putinin ote onkin tiukka, toisaalta Venäjä on avautunut. Pietariin, aivan Suomen lähialueille, on syntynyt vauras venäläinen keskiluokka, joka matkustaa ja näkee oloja muualla Euroopassa. Innokkaita Suomeen tulijoita riittää, ja varsinkin Itä-Suomi saa merkittävää taloudellista hyötyä ilmiöstä.

Mitä tulee Karjalaan, sen merkitys Venäjälle on viimeksi kuluneen kymmenen vuoden aikana vain kasvanut. Uuraan öljysatama ja Itämeren kaasuputki ovat tehneet Viipurinlahdesta Venäjälle strategisesti merkittävän alueen. Venäjä saa vientituloistaan kaksi kolmasosaa öljyn ja maakaasun viennistä - sen varassa Venäjän kansantalous seisoo. Ja Karjalan kannas on heidän henkireikänsä.

Tätä tosiasiaa vasten voi perustellusti olettaa, että Karjala on lopullisesti menetetty. Onko Karjalan kysymystä enää edes olemassa?

Kyllä se on.

Viime keväänä me saimme uuden presidentin Sauli Niinistön. Tämän vuoden kesäkuussa Niinistö teki ensivierailunsa Venäjälle - tietenkin Allegro-junalla Pietariin. Tuolla vierailulla Niinistö teki tärkeän, mutta vähälle huomiolle jääneen avauksen. Hän otti Putinin kanssa esille maakaupat; kun kerran venäläiset voivat ostaa maata Suomesta, mikseivät suomalaiset voi ostaa maata Venäjältä, siis Karjalasta? Asia on periaatteellisesti erittäin tärkeä, vaikka onkin vaikea sanoa, kuinka moni suomalainen lopulta haluaisi kauppoja tehdä. (((Miksi maksaa ryövätystä omaisuudesta?)))

Karjala ei unohdu

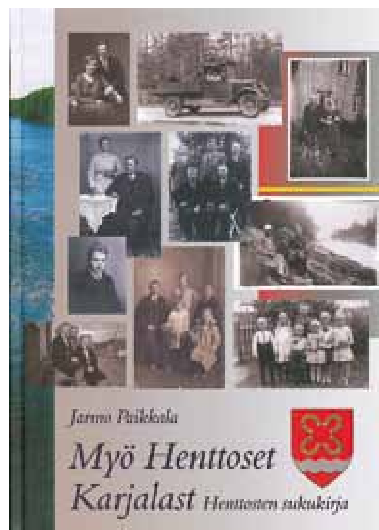
Ilman Stalinia ja Karjalan menetystä en minäkään olisi tässä. Evakkotie toi karjalaiset eri puolille Suo-

Kyllikin kirjasista Karjala tutuksi lapsille

Antrea-juhlassa Karjala-talon aulassa Kyllikki Smolander myi kirjoittamaansa Letti-Leena kirjasta, joka on tarkoitettu lapsille kertomaan kuvin ja sanoin Karjalasta. Jouluksi ilmestyy kirjasarjan toinen kirja "Letti-Leena saa ystävän". Kauppaa vauhdittamassa oli Letti-Leena-nukke.

Henttosten sukukirja valmistui

Myö Henttoset Karjalast -sukukirja julkistettiin elokuussa Hämeenlinnassa Aulangolla pidetyssä sukujuhlassa. Kirja perustuu Jarmo Paikkalan sukututkimukseen ja siinä on noin 12 000 henkilön perhetaulut. Lisäksi 576-sivuisessa kirjassa esitellään ne pitäjät, joista Henttoset ovat pääasiassa kotoisin.

Kirjaa saa tilata Uudellamaalla Helena Ryynäseltä ja Antti Henttoselta, Päijät-Hämeessä Teuvo Henttoselta, Kouvolan tienoilla Ilmari Henttoselta, Kanta-Hämeessä Raakel Henttoselta ja Oulun tienoilla Seija Laineelta.

mea, syntyi avioliittoja, joissa toinen puoliso oli karjalainen, toinen muusta Suomesta. Tällainen risteytys olen minäkin.

Meille karjalaisille ja karjalaisten jälkeläisille on kokonaisuutena ottaen käynyt aika hyvin sodan vääryydestä ja kivuliaista muistoista huolimatta. Karjalaiset löysivät uudet kodit Suomesta, sopeutuivat uusiin oloihin hyvin, olivat kovia tekemään työtä ja siten osaltaan auttoivat Suomea nousemaan vauraaksi länsimaaksi. Tuntui hyvältä kuunnella, mitä etelähämäläinen teollisuusmies Arvi Paloheimo lausui kerran, kun haastattelin häntä. Hän sanoi tähän tapaan. "Karjalaisten tulo keskuuteemme oli hyvä asia. Juureva väki piti Suomea koossa, kun sisäpoliittiset ristiriidat uhkasivat kärjistyä kommunistien otettua valta-asemia sodanjälkeisessä Suomessa." Paloheimon suku oli yksi niistä monista suurista maanomistajista, jotka joutuivat tekemään henkilökohtaisia uhrauksia – he luovuttivat maata karjalaisille evakoille.

Ison uutistoimituksen vetäjänä minulla on tietenkin toimittajan valtaa pitää asioita esillä, vaikka sitten Karjalan kysymystä. Karjalan asiaa voi kuitenkin vaalia muutenkin. Minä olen saanut kotoani isoja siemauksia Karjalan aatetta ja samalla historian tuntemusta. Nyt omassa perheessäni perinne on jatkuu, kyllä meillä 12-vuotias Saima ja 8-vuotias Toivo tietävät, mikä on Karjala.

Karjalaa ei pidä unohtaa. Kun aikoinaan kirjoitin Hesariin jutun Karjalan palautuskeskustelusta, laskettin eräällä väestötieteilijällä, paljonko meitä karjalaisia tai karjalaisten jälkeläisiä on. Hänen karkea laskelmansa antoi lukeman 600 000. Se on niin iso määrä, että rohkenisin väittää, ettei Karjala tule unohtumaan.

Pankin hallitus seisoo Sokkalan kylän raitilla ja taustalla näkyy Heikki Karppisen talo, jossa Savilahden osuuskassa perustettiin 20.11.1922. Henkilöt vasemmalta: Matti Mikkola, Juha Kurki, Tomi Korpisaari, Seppo Runsamo, Juha Kartano, Jussi Savola ja Pentti Talja.

Savilahden osuuskassan jäljillä

Savilahden osuuskassa perustettiin 20.11.1922 Karppisen Heikin talossa Sokkalan kylässä. Alkuaikoina kassa toimi yksityistaloissa ja välillä Sokkalan kansakoululla. Keväällä 1935 kassan toimisto siirrettiin Antrean kirkonkylään Antrean osuuskaupalta vuokrattuun tilaan. Yhtenä syynä oli Antrean osuuskassan liittäminen Savilahden osuuskassaan, joka kuitenkin pian muutti nimensä Antrean osuuskassaksi. Kun toimialueeksi tuli koko pitäjä, niin tarvittiin myös isommat tilat. Ne löytyivät Antrean kirkolla sijainneesta apteekin talosta.

Sotien aikana kassa seurasi evakkoja Hämeeseen, palasi välillä Antreaan ja päätyi lopulta Riihimäelle, jossa nimi muutettiin Riihimäen Seudun Osuuskassaksi vuonna 1948 ja Riihimäen Seudun Osuuspankiksi vuonna 1973.

Pankki täyttää tänä vuonna 90 vuotta. Sen kunniaksi julkaistaan pankin historiakirja kuluvana syksynä ja pankin hallitus kävi elokuun lopulla syntysijoillaan. Matka tehtiin pikkubussilla ja allekirjoittanut toimi oppaana. Ajelimme hyvään kuntoon saatua Enson - Antrean tietä kirkolle ja siitä edelleen hiukan huonompaa tietä Sokkalaan, jossa poseerattiin kuvassa Karppisen talon edessä. Tämä talo, jossa kassa oli aikoinaan perustettu, ei ollut Sokkalan kylän huonoimpia, sitä jopa korjattiin parhaillaan. Muuten Sokkalan kylän keskusta antaa hyvin masentavan kuvan siitä tavasta, jolla uudet isännät ovat seutua kohdelleet.

Olimme saaneet kutsun Henttosen Arvolle. Kun ajettiin Henttolaan vievälle tielle, niin saatiin tuntumaa siitä miten tiehen voi kertyä kuoppia. Seuraava kuoppa alkoi ennen kuin edellinen ehti loppua. Oman lisänsä matkaan toi muutama viikko aikaisemmin alueelle iskenyt trombi. Isoja puita oli jonossa mennyt nurin ja tiehen oli tehty juuri auton mentävä aukko. Saavuimme perille ja meitä odotti Suomen lipulla varustettu talo ja isäntä sukulaismiehen Matti Henttosen kanssa, joka on Savilahden osuuskassan perustajien suora jälkeläinen. Saimme kuulla Arvolta vaikeuksista, johon venäläisen byrokratian kanssa voi joutua.

Kirkonkylään palattuamme kiersimme katsomassa hautausmaita ja pankin entistä taloa. Venäläiset olivat ensin muuttaneet talon ulkonäköä ja sitten antaneet sen hiljalleen rappeutua, mutta pystyssä se oli. Pikku Julia-tyttönen tuli meitä pihalla tervehtimään, sisälle emme menneet. Viipuriin matkatessa poikkesimme Ihantalan taistelujen muistomerkille ja samalla kertaa paikalle osui keuruulainen lukioluokka, jonka mukana kulki yksi sotaveteraani oppaana. Saimme kuulla hänen kertomustaan kesän 1944 tapahtumista. Viipurissa yövyimme uudessa hotelli Viktoriassa, josta oli helppo pistäytyä kaupungille. Pyöreä torni oli yksi tutustumiskohteemme ja siellä tein pienen gallupin matkalaisistamme. Meitä oli kaikkiaan 11 henkilöä matkalla ja peräti kahdeksalla oli juuria johonkin päin Karjalaa.

Palasimme seuraavana päivänä Suomeen tehtyämme ensin kiertoajelun Viipurissa. Osalle matkalaisista tällainen kotiseutumatka oli ihan uusi kokemus ja koska pankin hallitus on viime vuosina nuorentunut huomattavasti niin siksi oli hyvä, että uusille jäsenille tuli tutuksi Riihimäen Seudun Osuuspankin synnyinsijat.

Pentti Talja

Talkoomatka Antreaan

Suvi Sipilä

Lähdimme jokavuotiselle Antrean kirkonmäen siivoustalkoomatkalle varhain helatorstain aamuna. Matka kohti rajaa ja Karjalaa taittui joutuisasti kuunnellessa Veikko Partasen kertomuksia Suomen vapaussodasta ja tuon aikakauden tapahtumista Antreassa. Puolen päivän aikaan ylitimme Suomen ja Venäjän rajan. Venäjän puolelle päästyämme pysähdyimme Ensossa ja kävimme ostamassa matkaeväitä pitkän päivän varalle. Saavuttuamme Karjalaan tarkoituksenamme oli aluksi tutustua vapaussodan tapahtumapaikkoihin Ahvolassa. Suunnitelmat kuitenkin muuttuivat heti perille saavuttuamme, sillä seuraamme liittyi siviilipukuinen mies ilmoittaen, että olemme rajavyöhykkeellä ja meidän pitäisi poistua alueelta välittömästi. Sen parempaa selitystä emme tilanteeseen saaneet eikä asiasta voinut keskustella, joten jatkoimme matkaamme Syvälahtea kohti. Syvälahden kiertoajelun jälkeen pysähdyimme vielä Ihantalan taistelun muistomerkillä, josta lähdimme Viipuria kohti. Majoituimme tällä kertaa hotelli Viipurissa, jonne päästyämme pitkä päivä ja bussimatka alkoivat vaatia jo veronsa. Urheiluhenkisimmät matkaajat päättivät kuitenkin vielä lähteä seuraamaan Suomen jääkiekko-ottelua paikalliseen urheilubaariin.

Suvun hautakivi yhä jäljellä

Perjantaina lähdimme varhain aamulla kohti Antrean hautausmaata, jonka siivous ja kunnostaminen oli matkan pääasiallinen tarkoitus. Päivä kului joutuisasti hautausmaata siivotessa ja hautakiviä nostellessa sekä muihin talkoolaisiin tutustuessa. Hautausmaan siivoaminen on itselleni myös henkilökohtaisista syistä tärkein osa koko matkaa, sillä sukuni hautakivi on säilynyt kirkkomaalla ja on edelleen suhteellisen hyvässä kunnossa. Minulle jäljelle jäänyt hautakivi symboloi hyvin konkreettisesti yhteyttä karjalaiseen sukuhaaraani, jonka jäseniä en valitettavasti koskaan ehtinyt tapaamaan. Saatuamme urakkamme valmiiksi hautausmaalla, kokoonnuimme vielä vapaussodan muistomerkille kunnioittamaan taisteluissa kaatuneiden muistoa. Alkuillasta suuntasimme takaisin Viipuriin, jossa oli vuorossa illallinen vuoksenrantalaisten kanssa ravintola Labyrintissa.

Maailmanlopun polulla

Lauantaina olikin jo kotimatkan aika. Kävimme kuitenkin vielä ostoksilla Pellavakaupassa ja torilla sekä tutustumassa Monrepos'n puistoon, joka sijaitsee parin kilometrin päässä Viipurin keskustasta meren rannalla. Puisto oli jo alkukeväästäkin todella kaunis ja se oli ainakin itselleni erittäin mieluisa vierailukohde. Monrepos'n kiertokävelyllä ihastelimme muun muassa Ludwigsteinin hautasaarta ja valkoisia kaarisiltoja, joista äitini oli kuullut lapsuudessaan tarinoita omalta isoäidiltään. Lopuksi saavuimme polulle, jonka sanotaan päättyvän maailmanloppuun. Iltapäivällä lähdimme takaisin kotia kohti ja poikkesimme matkalla vielä Caruselli-kaupassa.

Kotimatka Suomeen sujui mukavasti yhteislauluista ja iloisesta matkaseurasta nauttien. Kaiken kaikkiaan tämänvuotinen Antrean matka oli onnistunut ja kaikille jäi varmasti paljon mukavia muistoja. Itselleni tämä oli toinen talkoomatka Antreaan ja emmeköhän vanhempieni kanssa ole taas ensi vuonnakin reissussa mukana.

Suvi Sipilä teki talkoomatkan Antrean hautausmaalle jo toistamiseen. Sinne häntä kutsuu myös suvun hautakivi, josta selvästi on luettavissa nimet: Ahtiainen Matti sekä Maria Hannilasta.

Karjalainen pitopöytä notkui herkkuja, joilla juhla-aterian vieraat nopeasti täyttivät lautasensa.

Silli-höystöä, paistia, pihka-maitoista uuni-juustoa ja mustikka-kukkoa eli rättänää, aahh...

Janakkalan Karjalaiset järjestivät helmikuun lopulla toisen kerran runsaan, karjalaisia herkkuja notkuvan pitopöydän. Se sai jälleen suuren suosion. Päävastuun Turengissa pidetystä tilaisuudesta kantoi Janakkalan Karjalaisten pääemäntä Eeva Väisänen. Apunaan hänellä oli koko joukko karjalaisseuran jäseniä.
Syömisen lomassa kertoi karjalaisesta keittiöstä Liisa Mikkola, joka isänsä puolelta on Antrean Kekinniemestä lähtöisin olevaa Sunin sukua .– Seuraavilla sivuilla Liisan esitelmä.

Tilaisuus oli samalla Antrea-Seuran perinnepäivä.

Karjalainen keittiö

Liisa Mikkola

Karjalan sijainti kahden kulttuurin, kahden uskonnon kohtauspaikassa on synnyttänyt rikkaan ruokalajiston. Karjalaiset naiset ovat vuosisatoja valmistaneet ruokaa monipuolisista luonnonantimista ja myös välittäneet monia itäisiä ruoan kypsyttämistapoja suomalaiseen keittiöön. Esimerkiksi hauduttaminen ja hapattaminen ovat karjalaisten käyttämiä, ruoan herkulliseksi luovia valmistustapoja.

Maan, metsän ja vesien antimet ovat Karjalassa olleet runsaat. Tunnusomaisia piirteitä karjalaisessa ruokaperinteessä on runsas kalan käyttö, viljaruuat, hapanmaitotuotteet, kasvikset, sienet, marjat ja hedelmät sekä runsas leipä- ja piirakkakulttuuri. Viljalajien lisäksi Karjalassa on kasvatettu erityisesti kaalia ja herneitä. Maidosta on tehty rahkaa ja piimää. Juustoja Karjalassa ei sen sijaan ole valmistettu. Sieniä keräsivät ja söivät Suomessa aiemmin vain karjalaiset ja jotkut valistuneet säätyläiset.

Säilömiskeinoina kuivattaminen oli käyttökelpoisimpia tapoja. Se sopi niin lihan, kalan, marjojen kuin sienienkin säilyttämiseen. Ruokaa säilöttiin myös hapattamalla ja suolaamalla. Savustaminen ja jäädyttäminen sen sijaan olivat Karjalassa vähemmän käytettyjä säilytyskeinoja. Tosin maitoa syksyin jäädytettiin talven varalle puupyttyihin ja säilytettiin aitassa ja lohkaistiin veitsellä tarpeen mukaan.

Ennen sotaa antrealaiset ja vuoksenrantalaiset söivät kolme kertaa päivässä ja joivat kahvia kolme-neljä kertaa päivässä. Aamukohv oli puolkuus, navetan jälkeen syötiin murkina, sitten juotiin aamupäiväkohv, puolpäinesyötiin keskipäivällä, sitten iltapäiväkohv ja taas navetan jälkeen iltane ja usein vielä iltakohv.

Kalaa joka päivä

Kalaa saatiin merestä ja suurista järvistä ja Antrean-Vuoksenrannan alueella Vuoksesta. Suomenlahdella saatiin hailia ja norssia, Laatokan lohi eli nieriäinen oli Karjalan erikoisuus, Antreassa pyyntikaloja oli runsaasti: muikku ja kuore, ahven, silakka ja kiiski, säynävä, siika, kuha, ankerias, hauki, lahna, särki, sulkava, ruutana, harjus, toutain.

Kalaa käytettiin piirakoiden ja kukkojen täytteenä tai pantiin uuniin kalapotteihin kypsymään. Kuivattua kalaa murennettiin keiton suurukseksi. Hapankalan haju ihmetytti siihen tottumattomia matkailijoita. Kalakeitto oli karjalaisten perusruokaa, usein se maustettiin vain sipulilla ja pippurilla. Rajakarjalaiset höystivät kalasoppansakin hapankermalla. Kannaksella joihinkin ruokiin käytettiin sekä lihaa että kalaa.

Suolaamalla saatiin kalaa pöytään ympäri vuoden. Erityisesti lahnaa, särkeä ja ahventa suolattiin. Jos oli siikaa, niin jouluna sitä ainakin oli suolattuna pöydässä. Yleensä ”hauki pantii voihe loikomaa” eli paistettiin pannulla. Miehet kalastivat ja naiset ruokkivat eli perkasivat kalat. Kesällä kalaa syötiin kolme kertaa päivässä: murkinalla paistettuna, päivällä keitossa, illalla suolakalana.

Kalan suolaamisen perinne jatkui siirtolaiskodissamme Hämeessä kalaisan Kernaalanjärven rannalla. Lapsena suolalahna ei minulle kuitenkaan maistunut, ei myöskään piimä. Mieluisampia ruokamuistoja antoi talvinen matikkasoppa.

Lihaa monella tavalla, perunaa oli aina

Ilmojen kylmetessä syksyllä ensimmäisenä teurastettiin lammas, siitä tehtiin kaalikeittoa, lampaan paistia ja kylkeä. Sianlihaa käytettiin enemmän kuin raavaanlihaa. Siasta ei mennyt juuri mitään hukkaan, sisäelimet ja veri käytettiin. Sianpää, sorkat, kieli ja korvat suolattiin ja niistä tehtiin laskiaisrokka. Paksuläskinen sika oli emännän kunnia. Silavaa ja sisusrasvoja käytettiin ruuanlaitossa. Lehmän, sian, lampaan ja vasikan päistä keitettiin tytinää. Myös sisäelimiä saatettiin käyttää tytinään. Tuoretta lihaa syötiin yleensä vain teurasaikoina. Liha oli suolattua, kuivattua tai uunissa haudutettua. Teurasajan ruokaa oli mm. tappaislohko, johon pantiin lihaa ja sisäelimiä.

Isäni vaija oli Antreassa lihaparisniekka, joka jaksoi vielä Kernaalassa olla mukana sian teurastuksessa. Muistan lapsena kurkkineeni kuistin ovelta, kun sika ammuttiin ja nostettiin takajaloista kujan orteen riippumaan. Vaija vispasi kujan edessä myös veren verlettuja varten.

Palvattua lammasta annettiin evääksi matkamiehen reppuun. Myös voimurua pantiin evääksi. Kuivaa lihaa käytettiin sellaisenaan eväsruokana tai keittoon paloiksi murennettuna. Uunissa hitaasti hauduttamalla lihasta saatiin irti kaikki hyvät aromit. Näin esimerkiksi karjalanpaisti tulee oikeaoppisesti pitää uunissa yön yli. Riistasta, metsosta, teerestä, sorsasta ja pyystä tehtiin usein uunipaistia ja paistosten täytettä.

Uuniruokien yleisyys ja tuore leipä ovat peruja ajalta, jolloin talot ja torpat lämmitettiin uuneilla. Uunissa haudutettiin erilaisia potteja ja puuroja. Sianselkäpala haudutettiin kokonaisena, tehtiin uunpottia, potlohkoa tai viipaleperunoita, joita ladottiin pottiin sipulin ja sianlihaviipaleiden kanssa ja lisättiin vähän vettä.

Uuniruokien kuningas oli särä, puukaukalossa kiviuunin uumenissa kypsytetty lampaanpaisti perunoineen. Suurta kiviuunia ja pitkää haudutusta edellyttävä ruokalaji on syöjälleen unohtumaton elämys. Joulun uuniruokien perinteeseen kuului aattolohko. Pottiin laitettiin perunaa, lanttua, sianlihaa ja kalaa ja haudutettiin pitkään.

Peruna oli ruisleivän ohella aterioiden perusta, yleisimmin perunat olivat ”veskeitikkäitä”. Pyhiksi ne keitettiin kuorittuina. Paistettujen silavaviipaleiden ja paistetun kalan kanssa syötiin perunamuusia. Kuorittuja lohkottuja perunoita käytettiin uuniruokiin, jolloin niistä tuli potlohkoa. Niistä tehtiin myös keittoja, jolloin ne olivat liha-, kala-, maito- ja tappaislohkoja. Luuditussa tuvan uunissa paistettuja potattipaistikkaita nimitettiin nahkapaistikkaiksi.

1960-luvulle asti kotonani oli tuvassa iso uuni, jossa kypsyneet potatpaistikkaat olivat herkkuani – erityisesti ruskettuneet kuoret. Ihanimmat lapsuusajan ruokamuistot minulla kuitenkin on ruisleivän kastamisesta lihanpaistoliemeen, vesi herahtaa kielelle vieläkin.

Kaalista, lihasta ja ohraryyneistä keitettiin keittoa. Lantuista ja porkkanoista tehtiin laatikkoa. Lasten syysherkkua oli lantusta ja nauriista raaputettu jälttä. Keitetyt porkkanakuutiot ja punajuuret olivat lisäkkeitä ja lanttu- ja naurishaudikkaat välipaloja ja paimenen eväitä. Kurkkua ja tomaattia ja sipulia myös syötiin.

Karjalainen erikoisuus oli pirana: herneistä, perunasta, ohrajauhoista, lantusta ja ruisjauhoista keitetty, sitten soseutettu ja lopuksi vielä haudutettu kasvispuuro. Jotkut lisäsivät siihen porkkanaa ja laihaa lihaakin.

Sieniä, marjoja ja omenoita kerättiin runsaasti

Maitoisia sieniä kerättiin, kangas-, haapa- ja karvarouskua, jota sanottiin myös karvalaukuksi. Sienet keitettiin ja huuhdottiin, paistettiin tuoreena, tehtiin kastiketta ja salaattia. Talveksi sieniä suolattiin. Jotkut keräsivät tattejakin ja tekivät niistä valkokastiketta.

Karvalaukkuja, kangas- ja haapasieniä poimin edelleen, ne ovat mainioita suolasieniä, joita on saatava ainakin joulupöytään. Nykysienestäjän suosikista, suppilovahverosta eivät karjalaiset sukulaiseni puhuneet mitään – ehkä se ei Karjalassa kasvanutkaan.

Luonnonmarjoja kerättiin paljon ja niitä syötiin tietysti tuoreena ja marjamöllynä, keitettiin kiisseliä, keittoa ja tehtiin piirakoita. Talveksi niitä säilöttiin mehuna, hillona, kuivattuna, survottuna, jopa reksattuna eli umpioituna. Puolukoista, ruisjauhoista ja hapanleipäkuutioista haudutettiin uunissa marjatirri. Omenapuita oli lähes joka talossa, myös mustia ja punaisia viinimarjapensaita ja karviaisia. Niiden marjoja säilöttiin mehuksi ja hyytelöksi ja omenoita kuivatettiin talven varalle. Omenoita säilöttiin joskus myös upottamalla puolukkasaaviin. Usein omenapuut olivat saaneet alkunsa Pietarista ostettujen tuliaisomenoiden siemenistä.

Puuroja ja kaurakiisseliä

Karjalassa viljeltiin samoja viljalajeja kuin muuallakin Suomessa. Tattaria viljeltiin ennen vehnän tilalla. Piirakoiden täytteenä käytettiin paljon ohraa. Kauraa käytettiin mm. kaurakiisseliin ja leipään. Puurot kypsytettiin useimmiten uunissa. Jos puuro tai velli kypsytettiin padassa keittämällä sitä sanottiin hutuksi.

Kaurakiisseli oli tuttu ruokalaji koko Karjalassa. Pohjoisessa siihen käytettiin ohraa ja ruista ja silloin kiisseliä nimitettiin kiesakiisseliksi. Kiesa oli hapatettua kiisselin suurusta. Se valmistettiin antamalla jauhojen käydä yön yli vedessä. Hapanleipäpala pantiin sekaan käymisen lisäämiseksi. Etelämpänä Karjalaa kiisseli tehtiin kaurajauhoista ja vedestä hapattamalla siitä kiisselin perusliemi. Siihen sekoitettiin vähän taikinajuurta, pala ruisleipää tai hiivaa. Yön jälkeen seos siivilöitiin ja liemestä keitettiin sopivan paksu ja tasainen kiisseli, joka syötiin voisilmän kanssa kuumana. Onnistunut kiisseli oli vaaleanharmaata ja kiiltävää, ei venyvää eikä liian sakeaa.

Maito- ja munaruuat yleisiä

Karjalassa maitoruoat usein hapatettiin tai piimitettiin. Valmistustavasta riippuen maito oli kirnu-, kokkeli-, uuni- tai jamakkapiimää. Piimitetystä maidosta poistettiin hera. Jäljelle jääneestä piimämassasta puserrettiin rahkaa. Rahkamassa paistettiin uunissa tai sitä kuivattiin monenlaisten ruokien ja leivonnaisten aineiksi.

Maitoa käytettiin puurojen, vellien ja keittojen valmistukseen ja niiden kyytipoikana. Keväällä paistettiin poikineiden lehmien maidosta pihka- eli juustomaitoa. Kuivettuneista leivistä ja pullasta tehtiin maitmöllyy.

Munamaito oli pyhäruokaa ja sulhasruokaa. Munia syötiin enimmäkseen keväisin munavoina ja keitettynä. Talvisin kanat eivät useinkaan munineet.

Tuoretta leipää ja piirakoita

Itäosissa Suomea leivän asema on ollut aina tärkeä. Ruokaleipää leivottiin viikoittain, joskus jopa kaksikin kertaa viikossa, toisin kuin Länsi-Suomessa. Tyypillisiä karjalaisia leipiä ovat hapan limppumainen paksu ruisleipä sekä ohrarieska. Jos ruisleipä pääsi loppumaan, paistettiin leipätaikinasta ennen varsinaista leipomista ohut leipä uunin suulla. Tätä kutsuttiin kielkakkaraksi tai hiilkakkakaksi. Leipää myös joskus nuorrutettiin, eli kostutettiin ja pantiin uuniin hetkeksi.

Erilaiset piirakat, kuten karjalanpiirakka, vatruskat, sultsinat ja tsupukat ovat ominta karjalaista ruokaperinnettä, samoin erilaiset kukot. Monien piirakoiden valmistustavan karjalaiset olivat oppineet venäläisiltä naapureiltaan ja muunnelleet reseptejä mieleisekseen ainakin 400 - 500 vuotta. Piirakan ja kukon perusero on siinä, että kukon taikinakansi suljetaan päältä, mutta piirakan sivulta. Kukkojen täytteeksi pantiin usein raakoja aineksia, jotka vaativat pitkää kypsymisaikaa. Kuoritaikina tehtiin rukiista.

Yleisimmin Antreassa paistettu piirakka oli pyöreä avonainen perunapiirakka eli potatkakkara. Parhailta perunapiiraat maistuivat lämpiminä voilla voideltuina maidon tai jamakkamaidon kera. Riisit olivat kalliita, joten riisipiirakoita tehtiin vain pyhiksi. Yleisempi olikin ohraryynitäytteinen puolikuun muotoinen umpipiirakka. Ennen uuniin panoa piirakat voideltiin piimällä tai vedellä ja pisteltiin haarukalla. Uunista otettua ne voideltiin maidolla tai mai-

tovoilla. Myös lanttuja pantiin umpikuorisiin piirakoihin.

Piirakkamallit vaihtelivat alueen, kylän ja jopa talon mukaan. Soikeita riisipiirakoita eli karjalanpiirakoita Antreassa ja Vuoksenrannassa tehtiin vähemmän. Piirakat kypsytettiin joko uunissa paistamalla tai rasvassa keittämällä. Esimerkiksi pienet herkulliset ohra- tai riisitäytteiset sulhaspiirakat valmistettiin keittämällä rasvassa. Näin ne saatiin nopeasti valmiiksi, kun vieras tuli taloon.

Lauantai-illan kohokohta oli perunapiirakan kastaminen kuumassa tirisevässä lihanpaistoliemessä. Liha oli nostettu lautaselle, siitä jokainen leikkasi oman palansa. Päälle otettiin lusikalla "jamakkamaituu" eli paistettua piimää, jonka päälle oli kaadettu tuoretta maitoa.

Pullataikinasta leivottiin uunipellin kokoisia mustikka- puolukka, porkkana- ja omenapiirakoita, Paistetusta piimästä tehtiin piimäpiirakkaa. Joskus pullataikinasta leivottiin puolikuun muotoisia piirakoita, joissa täytteenä oli riisipuuroa rusinoita, voita ja kermaa." Letvehnasia" leivottiin viikottain. Kakut ja pikkuleivät olivat suurten juhlien herkkuja. Leivonnaisten merkitys kulminoituu kauniiseen karjalaiseen tapaan, rotinoihin. Kun perheeseen syntyy lapsi, naapurit ja tuttavat vievät tuliaisiksi leipää, piirakoita ja pullarinkelin.

Isotätini Martta Kemppi toi kummallekin pojalleni rotinat 1980-luvulla. Hän tuli linja-autolla Lopelta iso ruskea paketti täynnä rinkeliä, mustikkapiirakoita, perunapiirakoita ja riisitäytteisiä umpipiirakoita.

Viipurinrinkeli on harmaan munkkiveljeskunnan perua

Markkinoiden ja tapahtumien itseoikeutettu valtias oli viipurinrinkeli. Se tuli Viipuriin 1300-luvulla harmaan munkkiveljeskunnan mukana. Kun luostarin toiminta uskonpuhdistuksen jälkeen lakkasi, myös kansa tutustui rinkelin valmistuksen saloihin.

Vähitellen rinkelistä tuli yläluokan, jopa kuninkaiden herkku. Viipurista rinkeleitä toimitettiin Turun Akatemian vihkiäisiin 1649 ja Pietarin hienostolle 1700-luvulla. Tsaari Aleksanteri III sai joka viikko kuriiripostina kuusi rinkeliä. Tunnetumpia rinkelinvalmistajia olivat Löppösen ja Vaittisen suvut. Löppösen rinkelit palkittiin vuonna 1882 Moskovan, 1889 Pariisin ja vuonna 1884 ja 1909 Lontoon maailmannäyttelyssä.

Viipurista rinkelintekotaidot tulivat Lappeelle, joka tuli tunnetuksi rinkeleistään 1900-luvun alkupuolella. Rinkeli on edelleen elävää perinnettä Hämeenlinnankin markkinoilla. Monet mausteet antavat leivonnaiselle sen erikoisen maun, mutta onnistuneen rinkelin salaisuus on riittävä vaivaus ja oikea kohotus.

Ruokajuomat, kostukkeet

Maito oli yleinen ruokajuoma, myös kirnupiimää juotiin. Janojuomana etenkin kesällä, mutta myös ruokajuomana oli hapanharmaa. Siihen käytettiin yksi osa piimää, yksi osa paistamatonta jamakkaa (vetelää piimää) ja yksi osa mieluiten lähdevettä. Annettiin hapantua niin kauan, että vaahto nousi pinnalle (2 vrk), vatkattiin vispilällä tasaiseksi ja jäähdytettiin. Kuumana kesäpäivänä peltojuomana siihen lisättiin myös jäitä. Harmaa ei saanut päästä loppumaan, sillä siitä otettiin siemen uuden harmaan hapattamiseksi. Harmaata säilytettiin puutiinussa, josta sitä koussikalla otettiin.

Myös marjamehuja juotiin mutta niitä yleisempi pöytäjuoma oli kotikalja. Mahlaa nautittiin jonkin verran keväisin.

Kahvi oli tietysti se, joka kirvoitti kielet ja sitä juotiinkin ainakin kolme kertaa päivässä sokerin ja maidon tai kerman kera. Lapset opetettiin kahvin makuun tarjoamalla pullamöllyä: maitokahviin sekoitettiin pullanpaloja ja lapset söivät sitä lusikalla.

Vaijani opetti kohvinjuonnin myös minulle pullamöllyn avulla. Lapsuusaikanani lisättiin kohviin myös sikuria, jota silloin luulin ylellisyydeksi. Olin taas kerran ollut kyläilemässä vaijan kanssa ja kerroin kotona, että " Siviä ei pant kohvii ies sikurii".

Karjalaisten tuomiset ja viemiset

Karjalaiset olivat vieraanvaraisia ja tapana oli myös viedä ruokaa ja leipomuksia tuomisiksi kylään mentäessä. Naapauriapuna vietiin ruokaaineita aina taloihin, jotka varasivat juhlia, merkkipäiviä, häitä tai hautajaisia.

Lähteet:

Enne vanhaa koton. Antrean ja Vuoksenrannan perinnekirja. Hämeenlinna 1999.

Apposkaalista mantsikkamöllöön. Karjalan Kannaksen kansanruoka. Irja Seppänen-Pora. Keuruu 1962.

Omat lapsuusajan muistot

Vuoksen Säätiö ilmoittaa haettavaksi vuoden 2013 apurahat

Vuoksen Säätiö jakaa opintoapurahoja yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammatteihin valmistavissa oppilaitoksissa *viimeistä vuotta opiskeleville*, joiden vanhemmat, isovanhemmat tai aiempi polvi ovat vuonna 1939 asuneet Antrean tai Vuoksenrannan kunnissa.

Hakijan on laadittava *selvitys sukunsa juurista*, ko. pitäjissä eläneistä esivanhemmistaan nimet mainiten sekä mistä kylästä ja mistä talosta he olivat.

Hakemukseen tulee liittää *oppilaitoksen todistus tai selvitys opiskelun päättymisestä* kuluvana vuonna ja *pankkitilin numero*. Peruskoululaisille, lukiolaisille tai apurahan aiemmin saaneille apurahaa ei myönnetä.

Stipendin hakija suostuu samalla siihen, että hänet liitetään Antrea- tai Vuoksenranta-seuran jäseneksi. Säätiö ja seurat vastaavat kahden vuoden jäsenmaksusta.

Kirjallinen hakemus tulee lähettää 28.2.2013 mennessä osoitteella: Vuoksen Säätiö, asiamies Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala.

Lisätietoja antaa säätiön asiamies puh. (03) 688 1898; 0400-847023.

Karjalaista hevosjalostusta
ANTREALAISIA HEVOSMIEHIÄ JA HEVOSIA

Harri E. Hatakka

Harri Hatakka piti tämän esityksen Noskuan kyläpäivillä Hausjärvellä 11.8.2012.
Aihe muuttui kannakselaisesta hevosjalostuksesta koskemaan "Antrealaisia hevosmiehiä ja hevosia.
Puhuja ei yritäkään luetella kaikkia hevosmiehiä, sillä Antreassa hevosia kasvatettiin lähes joka talossa. – Itse hän on ollut nuoresta pojasta asti hevosten kanssa tekemisissä ja toiminut aktiivisesti Riihimäen Raviseura ry:ssä.

Suomenhevosen historiaa

Karjalaiset ja suomenhevonen ovat aina kuuluneet yhteen ja onpa eräskin tutkija suomenhevosen historiaa tutkiessaan päätynyt siihen, että hevonen olisi aikoinaan tullut Suomeen karjalaisten mukana jostain Suomenlahden eteläpuolelta, mahdollisesti entiseltä Liivinmaalta. Monia muitakin teorioita on; mikä niistä sitten lienee se oikea.

Varsinaista villihevoskantaa ei Suomessa tiettävästi ole ollut, vaan hevoset ovat tutkijoiden mukaan kulkeutuneet tänne toisaalta kaakosta ja etelästä, toisaalta lännestä. Tämän seurauksena *"maassamme on selkeästi ollut nk. karjalainen hevostyyppi, joka oli kulmikas ja tukeva ja sillä oli selväpiirteinen säkä, lyhyt kaula ja kookas pää sekä nk. hämäläinen hevostyyppi, joka oli 'jalompi', ja sillä oli pidempi runko, kevyempi kaula ja hienopiirteisempi pää".*

Hautalöytöjen perusteella hevosia on kuitenkin ollut Suomessa jo keskirautakaudelta (n. vv. 400-800 jKr) ja nk. viikinkiaikana (vv. 800-1100 jKr) hevoset olivat jo maassamme melko yleisiä. Suomessa ei hevosia haudattu omistajansa mukana, mutta usein mukaan laitettiin hevosen kuolaimia tai muita valjaiden osia korostamaan vainajan yhteiskunnallista asemaa.

Alunperin suomalaiset hevoset ovat olleet huomattavasti nykyistä pienempiä ollen niiden säkäkorkeus vain noin 130 senttimetriä (nykyisin 150-170 cm). Suomenhevosen kantamuodosta uskotaan polveutuvan myös eestinhevosen, norjalaisen pohjanhevosen, ruotsalaisen gotlanninrussin, Arkangelin alueen mezeninhevosen sekä liettualaisen zemaitukasin. Suomesta ja erityisesti myös Antreasta käytiin alusta asti hevoskauppaa myös Venäjälle.

Ensimmäisiä asiakirjamerkintöjä lienee suomalaista hevoskauppaa koskeva asiakirja vuodelta 1299, jolloin *"paavi Gregorius IX moitti kirjeessään Gotlannin kauppiaille näiden tapaa myydä hevosia Suomen pakanoille. Suomalaisten hevosten taso lienee sittemmin parantunut, koska hevoskaupasta tuli myöhemmin vientivoittoista. Eräässä venäläisessä aikakirjassa mainitaan 'Tamma-Karjala' ilmeisesti viitaten maineikkaaseen hevoskasvatusalueeseen. Niinkin varhain kuin vuonna 1347 Ruotsin kuningas Maunu IV katsoi välttämättömäksi rajoittaa hevosten vientiä Karjalasta. Myöhemmin 1500-luvulla Olaus Magnus mainitsi silloisten suomalaisten käyttämien hevosten hyvän laadun. Vuonna 1520 Kustaa Vaasa havaitsi suomalaisten vievän hevosia laivalasteittain Lyypekkiin, ja kielsi moisen kaupankäynnin ja kielsi alle 7-vuotiaitten hevosten myynnin."*

"Jossain vaiheessa historiaa Suomen länsiosien hevoskantoihin sekoittui siis Suomenlahden eteläpuolen hevosainesta, mistä johtuen läntisestä hevostyypistä tuli kookkaampi ja maa- ja metsätöihin paremmin soveltuva. Alkuperäisen läntisen tyypin piirteet kuitenkin säilyivät ulkomaisista vaikutteista huolimatta ja vaikka vieraita piirteitä voitiinkin havaita hevosissa vielä kauan.

Myöhemmin keskiajalla tähän jo aiemmin sekoitettuun hevoskantaan risteytettiin keskieurooppalaisia suurempia hevosia. Ulkomaalaisia hevosia tuotiin Suomeen myös sotaretkien yhteydessä, ja niitä hankittiin kartanoihin ajokäyttöön. Keskieurooppalaisten ja suomalaisten hevosten jälkeläiset olivat suomalaisia vanhempiaan kookkaampia, ja soveltuivat maataloustöihin entistäkin paremmin."

Merkittävää oli myös jo 1500-luvulla alkanut jalostustoiminta erityisesti ratsuväen tarpeisiin.

Ratsuväellä olikin merkittävä vaikutus hevosten jalostukseen, sillä hevosia käytettiin työnteon ja valjakkoajon lisäksi myös ratsuina. Vielä 1930-luvullakin rakuunat harjoittelivat Antreassa Talikkalan kentällä sulkeisiaan niin, että aikalaisten mukaan "hiekkakentästä vain pöly nousi".

Kaikissa virallisissa julkaisuissa todetaan Karjalan kannaksen olleen Etelä-Pohjanmaan ohella suomenhevosen jalostuksen kannalta tärkeintä seutua ja Kannaksellakin tuodaan usein esille juuri Antrea, joka oli kuuluisa hyvistä hevosistaan ja taitavista hevosmiehistään.

Suomenhevosen käyttö muiden rotujen jalostukseen

"Ruotsalainen professori Eric Åkerblom esitti aikanaan, että suomalaisen hevosen kantamuoto olisi levinnyt jokilaaksoja myöten Norjan Tromssaan, ja että se olisi Yykeänvuonon alueelta peräisin olevan pohjanhevosen kantamuoto. Suomenpienhevosta onkin käytetty parantamaan 1960-lu-

vulla sisäsiitokseen ajautunutta norjalaista pohjanhevosta ja laajentamaan sen geenipoolia.

1300-luvulta 1500-luvulle Suomesta vietiin hevosia Venäjälle ja Saksaan niin paljon, että viennille asetettiin lopulta rajoituksia. 1800-luvun alussa Venäjälle viedyt suomalaishevoset vaikuttivat vjatkanhevosen kehittämiseen. 1800-luvulta 1900-luvun alkuun asti suomalaisperäisiä hevosia käytettiin monien balttilaisten ja venäläisten työhevosrotujen kuten torinhevosen ja liettuankylmäverisen luomiseen. Useimmiten rodut kehitettiin risteyttämällä suomalaisia hevosia paikallisen pienen kannan kanssa. 1920- ja 1930-luvuilla suomenhevosta käytettiin myös eestinhevosen jalostamisessa. Raskaaseen mezeninhevoseen sekoitettiin sekä suomen- että eestinhevosta kunnes rodun kantakirja suljettiin 1950-luvulla. Merkkejä suomenhevosen vaikutuksesta voidaan nähdä myös muissa neuvostoliittolaisissa ja venäläisissä työhevosroduissa, koska 1900-luvun puolivälissä Suomesta vietiin Neuvostoliittoon 15 000 hevosta osana sotakorvauksia.”

Antrean ja Vuoksenrannan isännät olivat tunnettuja hyvistä hevosistaan ja hevosen kasvatustaidoistaan. Tässä ohjaksissa Kaskiselästä kotoisin ollut Pekka Talja.

Suomenhevonen Antreassa

Alunperin Antrean alueella, kuten Suomessa yleensäkin, vetoeläimenä käytettiin härkiä. Hevosten asema on kuitenkin aina ollut ”ylitse muiden”, Teiden puuttuessa niillä vedätettiin purilaita, rekiä tai myöhemmin muitakin kulkuneuvoja ja vasta myöhemmin, maatalouden koneellistuessa niiden asema myös maatalouden töissä alkoi korostua. Työnteon lisäksi hevosia on käytetty myös sodissa, joista kuuluisin lienee 30-vuotinen sota, jossa suomenhevosten todettiin olevan vaatimattoman, jopa ruman näköisiä, mutta missä niiden kestävyys ja sisukkuus tulivat sotakentillä edustavasti esille.

Jo aiemminkin hevosten tärkeys oli tullut esille, kun Armiset, Hatakat, Henttoset, Ikävalkot ja muutamat muut antrealaiset talot saivat kuninkaalta verovapauden tilalleen kiitoksena urhoollisuudesta taistelussa vihollista vastaan, kuitenkin sillä ehdolla että heillä on jatkossakin käytettävissään ”hyviä hevosia ja kelvollisia miekkoja”.

Varhaisina aikoina hevosia ei kengitetty, mutta myöhemmin maanteiden yleistyttyä niitä alettiin kengittää ja talviaikoina kenkiin laitettiin myös hokit, jotta ne pitivät myös jäisillä teillä. Kengitys tapahtui yleensä omin voimin, yhden miehen pidellessä jalkaa ja toisen hoitaessa kengittämistä. Isommissa taloissa ja siellä, missä asui ainoastaan naisihmisiä, kutsuttiin taloon kuitenkin erikseen kengittäjä. Valjaista todettakoon, että erityisesti Itä-Suomessa eli mäkisillä alueilla hevosilla käytettiin myös nk. mäkivyötä, jota ei tasaisemmilla seuduilla, kuten Pohjanmaalla, tunnettu.

Aivan kuten saamelaisilla on lukuisa määrä nimityksiä eri-ikäisille ja eri sukupuolta oleville poroille, niin Karjalassa oli lukuisa määrä nimityksiä eri hevostyypeille. Tämä tuo kielentutkijoidenkin mukaan esille hevosten tärkeyden jokapäiväisessä elämässä.

Yleisen tavan mukaanhan uroshevosta kutsutaan edelleenkin oriiksi, naarashevosta tammaksi ja salvettua oritta kutsutaan ruunaksi. Tämän lisäksi mm. 1,5-2 -vuotiasta hevosta ei kutsuttu enää varsaksi (sihti, siti tai sitikka) vaan sälkeeväksi (sälkö tai sälkevä). Värin mukaan hevonen saattoi olla *”liinakko, musta, nieta, kiplo, päistärikkö, rautikko, kuloharja, punane tai valkko”* (tai kimo, jota väritystä jalostuksessa pyrittiin välttämään). Lisäksi hevonen saattoi olla päästään läsö tai piirtopää tai jalkojen värityksen mukaan sukkajalka (esim. Eri-Aaronin suvussa periytyi yleisesti kolmen jalan sukkajalkaisuus).

Kilvanajot yleistyvät

Koska meissä kaikissa asuu kuitenkin se ”kilpaileva pieni poika”, hevosilla ajettiin kilpaa aina, kun se vain oli mahdollista. Niinpä Antreankin hevosmiehet kokeilivat hevostensa paremmuutta niin sunnuntaisilla kirkkomatkoilla kuin markkinamatkoillakin sekä vaikkapa hää- tai joskus jopa hautajaismatkoilla (ja varsinkin niistä pois ajettaessa). Hyvä, nopea juoksija olikin aina omistajansa ylpeys. Niinpä aikaa myöten ruvettiin järjestämään myös jäärata-ajoja, joista yhtenä esimerkkinä tuon Liikolan noin neljä kilometriä pitkällä Hatakanjärvellä pidetyt monet ravikilpailut, joihin osallistuivat Antrean, Jääsken ja Kirvun parhaat hevoset. Aluksi lähdöt lähetettiin ampumalla haulikolla ilmaan, mutta siitä tavasta luovuttiin, sillä monet hevoset rupesivat pelkäämään ampumista.

Vastaavanlaisia jäärata-ajoja järjestettiin muun muassa Hiijärvellä sekä lukuisilla Vuoksen lahdilla.

Lisäksi Noskuan, Pullilan, Syvälahden ja Kavantsaaren hevosten paremmuudesta kisattiin kirkon ja Kuukaupin lautan välillä. Näitä kyläkulmilla järjestettyjä kilvanajoja järjestettiin vielä sodan jälkeenkin täällä Hämeessä, muun muassa Nyryn, Selänojan ym. sorateillä sekä Pursijärven ja Loppijärven jäällä.

Tässä yhteydessä täytynee mainita, että Suomen ensimmäiset suuremmat ravikilpailut järjestettiin v. 1850 Kuopiossa Kallaveden jäällä (nk. ”Kiista-ajot”). Jo aiemmin oli Turussa Aurajoen jäällä järjestetty ajoja vuosina 1817, 1821, 1824 ja 1836 mutta näiden ajojen matka ei ollut tarkkaan mitattu eikä ajanottoa suoritettu. Katovuosien ja Krimin sodan jälkeen alkoivat Suomessa nk. valtionajot, joita järjestettiin 1860-luvulla Viipurissa, Tammelassa ja Elimäellä sekä myöhemmin Hämeenlinnassa ja Helsingissä sekä mm. Kuopiossa, Sortavalassa, Kokkolassa, Mikkelissä, Oulussa, Turussa ja Jyväskylässä. Ensimmäiset kesäravit ravattiin Helsingissä Oulunkylän radalla v. 1884 ja jo seuraavana kesänä vihittiin myös Viipurin Kelkkalan ravirata käyttöön. Näihin raveihin tuli yleisöä aina Pietarista saakka. Vuonna 1913 järjestettiin sitten Tampereella maamme ensimmäiset kuninkuusravikilpailut ja viimeistään silloin voitiin katsoa nykyaikaisen ravikilpailuperinteen syntyneen. Hevosista mainittakoon vuonna 1938 ja 1940 ratoja kiertänyt huippukolmikko Lohdutus, Äly ja Eri-Aaroni, joista jälkimmäinen oli viipurilaisen liikemiehen Fritz Buttenhoffin omistama ja liikolalaisen hevosmiehen Arvi Antinpoika Räikkösen ohjastama. Sodan jälkeisistä ravikuninkaista tulee mainita myös liikolalaisen liikemiehen Erkki Tuomaanpoika Hatakan omistama ori Askare, joka saavutti kuninkuuden 1964.

Hevosystäväin seurat

Kuten muuallakin Suomessa, niin myös Antreassa perustettiin 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa useita hevosystäväin seuroja. Näistä yksi merkittävimmistä oli 1800-luvun lopulla perustettu Antrean Hevosystäväin seura, jossa pitkälti vaikutti agronomi Erkki Pullinen. Toinen merkittävä yhdistys oli 1904 perustettu Antrean Kaskiselän Hevosystäväin seura. Näiden ja monien pienempien seurojen tavoitteena oli hevosjalostuksen parantamiseksi saada kunnollinen siitosori paikkakunnalle.

”Kiitä toiselle pientä, pyri itse suuren selkään!” oli vanha, isiltä pojille periytynyt neuvo.

Vuonna 1900 sai Antrean Hevosystäväin seura kruununoriin, joka sijoitettiin kauppias Antti Pullisen tilalle. Valitettavasti tämä hankinta oli kuitenkin pettymys, sillä ori todettiin sittemmin luonteeltaan huonoksi joten se jouduttiin palauttamaan. Seuraavana kruununoriina paikkakunnalle saatiin ori Ihme, joka annettiin hoidettavaksi maanviljelijä Antti Hännikäiselle, joka ”laajassa mittakaavassa välitti eläimiä Venäjälle”. Ori Ihme hoitikin tehtäväänsä kiitettävästi seuraavat kuusi vuotta. Seuraavat kruununoriit olivat Voima ja Hyvä Aapeli, jotka kumpikin kuitenkin osoittautuivat pettymykseksi. Tämän jälkeen Antreaan ostettiin Sortavalasta ori Uljas, joka oli aikansa parhaita juoksijoita. Antrealaisen Tuomas Kempin ori Ali osoittautui kuitenkin vielä paremmaksi juoksijaksi ja niinpä Uljaan astutusten määrä jäikin melko vähäiseksi. Osasyynä oli myös Uljaan sijainti pitäjän laidalla.

Antrean Kaskiselän hevosystäväin seura osti puolestaan vuonna 1907 Yrjö Kuismalta Oravankydöstä ori Reippaan, mikä osoittautuikin onnistuneeksi hankinnaksi. Reippaan kuoltua vuonna 1918 kyseinen seura osti Miehikkälästä uudeksi siitosoriiksi ori Attilan, joka oli tukevarakenteinen maataloushevonen.

Noskuan Oriyhdistys perustettiin vuonna 1914. Sen perustajajäsenistä Antrean historia mainitsee Vilho Jaakonsaaren, Juho Paajasen, Juho Jukan ja Matti Jantusen. Yhdistys osti keväällä 1915 ori Veijon, mutta kauppa osoittautui huonoksi sillä orin todettiin olevan siitoskyvytön. Koska myyjä ei suostunut kaupan purkamiseen sai Noskuan Oriyhdistys suuren velkataakan kantaakseen. Paljon paremmin ei käynyt myöskään vuonna 1917 perustetulle Kuparsaaren Oriyhdistykselle ja nämä mainitut kaksi yhdistystä lopettivatkin toimintansa 1932 jatkaen jalostustyötä toiminta-aluettaan laajentaneen Antrean Hevosystäväin seuran puitteissa.

Seuraavana vuonna eli vuonna 1933 Antrean Hevosystäväin seura osti siitosoriiksi Kaiman Epun, joka jäi Jussi Olkinuoran haltuun ja vuonna 1937 Erkki Olkinuoran hoitoon annetun Hermon, jotka kumpikin osoittautuivat loistaviksi periyttäjiksi. Sodan jälkeen, kun antrealaiset olivat levittäytyneet uusille asumisalueilleen, yhdistyksen toiminta katsottiin parhaaksi lopettaa. Yhdistyksen pitkäaikaisena puheenjohtajana ja tunnettuna antrealaisena hevosmiehenä toimi Jussi Olkinuora. Muita pitkäaikaisia hallituksen jäseniä olivat Antrean historian mukaisesti Risto Kekki, Ilmari Kuisma, Heikki Tervonen, Väinö Rahkonen ja Toivo Kemppi.

Hevosjalostuksen kannalta tärkeitä olivat myös kantakirjanäyttelyt, joista yksi antrealaisittain tunnetuimmista oli vuonna 1936 Enson Maatalousnäyttelyn yhteydessä pidetty näyttely, jossa muun muassa Tuomas Mälkiän omistama tamma Sorea palkittiin näyttelyn parhaana tammana.

Lopuksi

Kuten alussa jo totesin, en aio edes yrittää luetella Teille täydellistä luetteloa Antrean kuuluisista hevosista tai hevosmiehistä, siihen ei edes aika riittäisi, joten edellä pieni pintaraapaisu aiheeseen.

Aiemmin tuli jo kerrottua, että Antreassa, kuten Karjalassa yleensäkin, arvostettiin hevosia yli kaiken. Niinpä hevosia saatettiin varhaisina aikoina pitää talvisin yötä jopa ihmisten asuintiloissakin ja aina sotavuosiin saakka oli yleistä, että hevosille annettiin parhaat heinät kun taas lehmät ja muu karja sai tyytyä vähempiarvoiseen rehuun. Hevosia myös uitettiin ja harjattiin, jotta niiden karva kiilsi ja ne olivat puhtaita ja muutoinkin hyväkuntoisia. Erityisesti talvisin rahdinajon jälkeen hevosten myös annettiin piehtaroida, jotta niiden karva puhdistui. Hevo-

Vuoksen Säätiön apurahat antrealaisjuurisille valmistuneille

Vuoksen Säätiö jakoi maaliskuussa 2012 opiskelija-apurahoja 45 nuorelle valmistuneelle tai vuoden aikana valmistuvalle. Vuoksenrantalaisjuuriset apurahan saajat ovat lehden Vuoksenrantalainen-osiossa ja tässä ovat niiden nuorten apurahan saajien nimet, joiden suku on Antreasta.

Hatakka Elina, merkonomi, isän suku Liikolasta
Hatakka Susanna, sairaanhoitaja, isän suku Liikolasta
Henttonen Tuukka, Lvi-asentaja, isän suku Henttolasta
Henttonen Tuuli, tradenomi, isän suku Henttolasta
Hämäläinen Heikki, insinööri, äidin suku Kuparsaaresta
Jauhiainen Taru, tradenomi, äidin suku Henttolasta, isän suku Salo-Kekkilästä
Juhola Jukka, autoinsinööri, äidin suku Pullilasta
Jäppinen Joel, talonrakentaja, äidin suku Taurulta
Kekki Kimmo, diplomi-insinööri, isän suku Salo-Kekkilästä
Kekki Sini, filosofian maisteri, isän suku Kuukaupilta
Kirjavainen Sanni, lähihoitaja, äidin suku Pullilasta ja Noskualta
Kuparinen Jarmo, maaseutuyrittäjä, isän suku Liikolasta
Kurki Eemeli, sähkö-automaatioasentaja, sekä äidin että isän suku Seitsolasta, Vehkeeltä
Laukkanen Niko, konetekniikan diplomi-insinööri, isän suku Kavantsaarelta
Lindholm Santeri, oikeustieteiden maisteri, äidin suku Pullilasta
Lätti Heljä, kauppatieteiden maisteri, isän suku Pullilasta
Nieminen Simo, ICT-asentaja, äidin suku Noskuasta
Nyman Rosa, muusikko, suku Saarenkylästä Antreasta ja Kaskiselästä Vuoksenrannasta
Papinaho Annastiina, filosofian maisteri, äidin suku Partalasta
Partanen Tommi, maatalous-metsätieteen maisteri, isän suku Antrealasta
Pullinen Anna, rakennusinsinööri, äidin suku Pullilasta
Pullinen Tiina, tradenomi, äidin suku Pullilasta
Pyökeri Charlotta, parturi-kampaaja, isän suku Liikolasta
Pyökeri Ilkka, lentokoneasentaja, isän suku Liikolasta
Rekola Antti, tekniikan kandidaatti, äidin suku Sokkalasta
Sokka Antti, rakennusalan perustutkinto, isän suku Henttolasta ja Vuoksenrannan Sintolasta
Talja Aino Maija, ympäristösuunnittelija, isän suku Sokkalasta
Taskinen Jaakko, diplomi-insinööri, isän suku Hannilasta
Tauru Milka, hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto, isän suku Jaakonsaaresta
Turtiainen Emilia, terveydenhoitaja, isän suku Seitsolasta
Vainola Ville, sähköasentaja, isän suku Noskuasta
Vuorinen Jonne, merkonomi, isän suku Taurulta

set olivatkin paitsi omistajansa ylpeys myös tärkeitä tilanpidon ja muun toiminnan kannalta. Niillä ajettiin rahtia pitkiäkin matkoja, joskus jopa välillä Pietari-Tornio, niitä käytettiin vossikkoina niin Viipurissa kuin Pietarissakin ja talvisin niillä ajettiin rahtiajoa myös metsissä. Yksi mielenkiintoinen rahdinajo oli 1800-luvun loppupuolella, kun antrealaisetkin hevosmiehet olivat mukana ajamassa talvisin kiviä Pietarin satamaan ja linnoituksena toimineen Kronstadtin edustalle. Lisäksi muun muassa Armisen miehet kiersivät talvisin viikkokausia ostamassa lumppuja pitkin Etelä- ja Länsi-Suomea tuoden kuormansa edelleen Viipurin verkatehtaalle. Niin miehiltä kuin hevosiltakin vaadittiin siis aina kovaa kuntoa!

Nykyään suomenhevosista tavataan lähinnä neljä eri pääsuuntaa eli työhevossuunta, juoksijasuunta, ratsuhevossuunta ja pienhevossuunta. Tärkeää on edelleen rodun yksilöiden kantakirjaaminen ja siinä yhteydessä testataan kävelykoe, vetokoe, ajettavuuskoe ja ratsastettavuuskoe. Pitkäjänteisen jalostustyön tuloksena onkin syntynyt oma kansallinen hevosrotumme, jota voidaan pitää kylmäverihevosten huippuna.

Paljon on vettä virrannut Vuoksessa ja monta sukupolvea hevosia ja hevosmiehiä on jo siirtynyt ajasta ikuisuuteen. Voimme kuitenkin olla antrealaisina todella ylpeitä juuristamme myös hevosjalostuksen alalla – ja se työ jatkuu edelleen!

Lähteet:

Antrea 1951
Hatakan suku Liikolassa 1989
Heinjoki 1956
Kadonnut Karjala 1978
Kotiseutumme Antrea 1996
Suomalaisia kantakirjaoriita 1946
Suomen maatalouden historia 2003
Suuri suomalainen ravikirja 1982
Wikipedia 2012 (http://fi.wikipedia.org/wiki/Suomenhevonen)
sekä henkilökohtaiset haastattelut ja muistiinpanot

Erkki Taljan muistelmissa on edetty siihen vaiheeseen, että talvisodan jaloista lehmien kanssa oltiin junakyydillä päästy Perniöön.

Erkki Pellervo Taljan muistot lapsuudesta Karjalassa, Koljolassa ja Sintolassa

OSA VI

Talvisova evakkoo Perniön Aimotapon kartanoon

Siin sit jaeltii niitä lehmii er taloloihe, joist ol määrätty niitä joku vastaaottamaa. Mei lehmät joutuit muistaaksei yhtee kymmenä lehmä ryhmää ja meitä ol vastas Aimotapo kartanost sen talo karjakko. Hää ol oikei liukaskieline karjalaismies, pienkasvune, mut oikei vikkelä. Hää ol muuttant jo enne sova syttymistä joskus 30-luvu alus Turu puolee töihe ja ol nyt sit Perniö pitäjä Aimotapo kartanos karjakkon. Häne nimmeesä ol Akkase Yrjö. No myöhä lähettii taluttammaa lehmii koht uutta majotuspaikkaa. Tais olla jo keskyö paremmal puolel, mut se matka olkii tulemista. Siint Perniö asemalt ol sin Aimotappoo kuus kilometrii ja ko se tie ol ko tiase pääluu ja vettä sato, ni arvata saatta mite se matka kest. Lehmät ei meinanneet pyssyy millää pystys, jalat liuku vaik mihi päi. Miul huopikkaat iskiit tulta niiko meilpäi sanottii, ko ol iha veskel ja huopikkaat jalas iha märkän. Mut ol siint jotakii hyötyy, ko ne ei olleet liukkaat, ni mie voi iha hyväst kävellä jäätiköl, mutt äiti kengät sit olliitkii sitä liukkaammat. Mut selvittiihä siintkii matkast jotekii viimisel perill. Siin kolme aikoihi pantii lehmät yhtee muonamiehii navettaa ja meit ohjattii äiti kans siihe talo päärakennuksee. Siin ol semmone palvelijahuone mihi män kuistilt oma sissääkäynti. Se ol vaa yks hellahuone. Oikee siisti niiko suure herraskartano huone on. Meilhä se ol ko ois päästy keisarilinnaa. Siin ei sen suurempii seremonioi käyty, painuttii äiti kans sänkyy pitkälleenä ja varmast nukahettii hetpaikal, sil myö oltii kyl ympärväsyneitä matka takkee. Aamul ko herättii, ruvettii vast räpyttelemmää silmii, ett mihi myö oikee ollaa tultu ja kylhä siin ihmettelemistä riitti pitkäks aikaa.

Työtouhut ja kaik muu ol nii erlaista mihi oltii Karjalas totuttu. Jo se murre mitä nää ihmist haastoit, eihä sitä meinant ymmärtää millää. Se ol ja ihmeellistä, ko niil ol justii puintiaika käsil, ko ne ajjoit vehnäkuormii semmosil vankkurloil, ett ol kaks hevosta vetämäs. Enhä mie olt ikännäi näht et kärrilöi ies ois tarvittu kahta hevosta, mut ko sitä kassel aikaasa, ni eihä ne ajaneet halkoikaa messäst ko parihevosil. Ain niil ol pari, ajjoit hyö meijerii maitoi tai toivat juustoherraa sijoil, tai hakkiit heinii laoist. Se olkii kyl suur kartano. Niil oll peltookii yl kahesaa hehtaari ja jo siihe aikaa ol kaks traktorii, 28 hevosta, lehmii ol 120 ja sikkoi pääl kahesaa, ett ei se mikkää torppa olt, vaa oikee kartano ja sen mukaset meiningit.

Myö siin vähä aikaa kasseltii ympärilleenä ja hankittii tavaroi mitä nyt iha välttämättä tarvittii pienes huushollis, niiko taasaa, koussikkaa, sokurtuusaa ja kohvkuppiloi. Tästhä miul käikii mukava tappaus, ko äit laitto miut kauppaa ja kirjutti miul lapu mitä pit ostaa. Siin luk et yks koussikka, yks taasa, saap olla vaikk läkkipellist, sokurastia ja maitkannu. Taisha siin viel olla jotakii muutakii. No mie annoi tään lapu kauppiaal. Hää tavas ja tavas eikä hää taint ymmärtää mittää mitä siin lapus luk. Kylhä se ol iha hyväst kirjutettu, mut hää ei tient mitä nää koussikat ja muut hilpetöörit tarkottiit. Hää rupes kyselemmää sit siin kaupas olijoilt, ett mitä nää oikee olliit ja selvishä se lopult ett mitä mikkii tarkotti. Ko höill kousikka tarkottikkii nappoo ja taasa pesukoolii. Sokurtuusa paremmikkii selvis, mutt maitkannu tarkotti kermanekkaa. Ett näi paljo muuttu sanat, vaik oltii samas Suomemaas.

Minnuu pyyvvettii talloo töihe het toisen päivän jo ko tultii, ko miehist ol puutetta. Enhä miekää mikkää mies viel olt siihe aikaa vaik olinkii joutunt tekemää vähä kaikellaisii töitä. Mie jouvvui puimalaa pahnoi puottelemmaa semmoselt kongilt alas lattoo ko elevaattor nost pahnat iha katorajjaa. Siell ol semmone lauvvoist tehty käytävä mitä myöte työnnettii pahnakassoi toisee päähä lattoo ja puotettii alas. Meitä oll siin hommas kaks poikaa ja saatii palkkaa sen aikasta rahhaa yks markka tunnilt, kuus markkaa päivä. Muistan hyväst ko sain ensimmäise tili. Se ol vaa neljält päivält, ko tilijakso just päätty. Sain 24 markkaa. Mie jäti issellei kympi ja annoi äitil loput ja tuumasi, ett kyl meil ei nyt oo mittää hättää, ko mie käy töis. Sitä puimista jatku ain tammikuu lopul ast. Jos ei minä päin puitu, ni mie hakkasi sen talo puuliiteris hellapuita ja lämmiti kartano päärakennukse kaik huoneet, niis ko ol uunlämmitys.

Tää talo isäntä, Keskitalo isse, asu Paimios. Hänell ol siel yhtä suur kartano ko Perniöskii, mis tilahoitaja hoitel hommat. Mut ko se tilahoitajakkii joutu sottaa, ni isäntä isse käi kerra kuus maksamas tili Perniö tilal, jollo hänet pit hakkee ain hevosel Perniö asemalt. Mieko tykkäsi mahottomast hevosel ajamisest ja tallimies huomas, ett täys hevosmieshä tuo poika on, ko mie pyöri siel talli puoles melkei joka ilta. Harjailin hevosii ja olin sen tallimiehe kans ajelemas mitä millokii pienii ajamissii ol. Ni tää tallimies esitti, ett se evakkopoika saapkii ruveta hakemaa ain isännä asemalt. Kyssyithä ne sitä sit miultkii, ett pystyt sie hakemaa isännä, jos hyö siut laittaat hakemaa. Miehä het, ett kylhä mie semmosee pysty. Mie oli mielissäi, ko pääsi talo parraal hevosel ajamaa, eihä isännä hakkuu huonoo hevosta laitettu. Sen pit kulkee ja kylhä ne kulkiitki mitkä mie sai valjastaa.

Muista yhekii hakumatka, ko ol pakkasta ainakii 25 astetta ja kova viima käi viel. Taivas ol iha kirkas niiko melkei joka päivä koko talvsova aikan. Nii ol sillokii, ko mie läksi hakemaa isäntää Perniö asemalt.

Puuta poikki

Elokuun 20. päivänä klo 14-16 aikoihin myrskyinen rajuilma pyyhkäisi yli Kannaksen jättäen jälkensä muun muassa Antrean ja Vuoksenrannan metsiin.

Olin naapurin Tamaran kanssa mustikassa Räikkölän metsissä, kun lahot puut ympärillä alkoivat huojua ja rytistä siihen malliin, että tuli kiire pois ja kiire kylätieltäkin pois. Ja syytä oli, seuraavan tunnin aikana rajut trombit ryskivät paikoitellen maahan tukkipuita sikin sokin. – Paikalle sattuneet venäläiset pyöräilijät todennäköisesti säästivät henkensä suojautuessaan Anttilaan. Mutta illansuussa matkaa jatkaessaan heidän on pitänyt raahata pyöränsä tielle kaatuneiden runkojen yli

Seuraavana aamuna jonkinlainen tiepartio oli käynyt sahaamassa puita poikki sen verran, että henkilöautolla pystyi läpi puikkelehtimaan. – Valitettavasti tuolla reissulla ei ollut mukana kameraa.

Mutta puita kaatuu muutenkin. Maantie Sokkalasta Vuoksenrannan Sintolaan oli syyskuussa kunnostettu huolestuttavasti ja tiekarhu liikkui yhtenään. Siihen oli syynsä: tukkirekat ajoivat jatkuvasti mäntyä Sintolan kankailta. – Työnjohtaja tosin ilmoitti, että kyse on harvennushakkuista, jotka keskeytyvät talveksi, mutta hakkuut jatkuvat jälleen keväällä.

RH

Myökö tultii niil peltoaukeil, ni isäntä sano, ett siu poskepääs kuule on iha valkoset, anna ko hää hieroo lumel. Mie sanoi, ett nii ne on isännäkkii poskepäät valkoset ja siin myö sitt vuoroo hangattii toisiina poskepäitä. Sit tulliit viel lentokonneet näkyvii. Männiit Turkuu pommittammaa ja myö kiepattii yhe laon vieree suojaa, ettei ois meitä huomanneet. Sitko viimei tultii kartanoo, ni isäntä anto miul palkaks kaks markkaa. Ol sanont sil tilahoitaja rouval, ett ois antant pojall enemmänkii, ko ol nii reipas poika, mutt pelkäs ett poika tulloo isserakkaaks jos saap paljo rahhaa. Voiha se nyt niikii olla, ko tuota oon jälkeepäi muistelt.

Se ol vähä semmone patruuna, mitä millokii toilahtel. Kerrakii, se ol iha alkuaikoi, ko hää ol tilimaksus ja mie satui mänemää mei huoneehe sen konttori-ikkuna ohi, ni tää tul pyssy kans miu perähei ja sano ett ampuu jos toise kerra kurkistelet konttori-ikkunast. Vaik en mie mittää kurkisteltkaa, kulin vaa siint ohi, ko siin ol semmone pitkä veranta, jonka toisest pääst mäntii talo puolell ja toisest pääs taas mei huoneehe ja se konttori-ikkuna ol siin keskel, ni enhä mie muuvvalt voint männäkkää ko siint. No selvishä sekkii, ko äit män sil sanomaa, ett ei myö mittää kurkkijoi olla. Siihe se tilahoitaja rouva tul sitt sanomaa, ett sehä o mei tuva lämmittäjä ja töis täs talos, ni se pyys sit miutkii sin konttorii ja pyys anteeks, ett hää luul, et mie oon niitä Hango siirtolaisii, ko niitä ol ja majotettu sammaa talloo eikä hyö tehneet mittää talo töitä, vaik pyyvettii. Isäntä vähä vihas niitä, ne ko olliit kaupunkilaisii ja taisiit olla vähä olevinnaa parempii, ni eihä ne maatalo töitä tehneet eikä tainneet osatakkaa. Siinhä se aika män touhutes ja miekii löysi kylält poikii kaveriksei.

Ikäväkkii vähä tuppas tulemaa meil kummallekkii, äitil sekä miul. Jäihä isä ja veljei Martti kottii ja mei uskolline Vahti-koira. Siitähä miul jäikii ijäks muisto, ko se ol nii viisas. Sillo ko mie läksi kotont, ni Vahti läks saattamaa ja se kyl arvas, ett tää ei oo mikkää tavalline muutto. Se ois mielellää kyl lähtent mukkaa, mut eihä sitä voint ottaa, ja eihä meikää pitänt männä ko vähäks aikaa Koljolaa ja tulla sit takasii het ko sota loppuu. Vahti katse jäi miu silmihei nii ikkuisest, ko mie sanoi sil, ett älä sie Vaht nyt lähe mukkaa, ni hää käi istumaa siihe paikkaa ja uskokaa tai älkää, ni sil tulliit oikee isot kyynelkarpalot silmist, ko se kasso meihi päi. Siihe se jäi istumaa ja istu siin nii kaua ko näk meit. Sen kohtalo ol sit viimiseks semmone, ko sotilaita ja linnotusmiehii tul sin kyläl paljo ja rintamakkii alko tulla jo lähemmäks – ni seko ol semmone talo vaht, ett vierail ei olt mittää asiaa tulla meil ettei hää ilmast niihe tulloo haukkumisel, ei nii tuttuu oltkaa, ni sotilaat määräsiit sen ammuttavaks, jot se ilmasoo vihollise tiijjustelijoil majotuspaika. Se ol meil äiti kans ikävää luvettavvaa siel evakkopaikas, ko isä kirjutti, ett Vahti on tapettu.

Sit ko sota viimisel loppu ja isäkii tul kottii, hää tul hevosell ajamal Kannakselt Perniöö. Se matka kest jonkii aikaa, sill eihä se hevose päivämatka nii kovi suur oo. Pithä hevosta ain välil syöttää eihä sil voint ajjaa yhtämittaa niiko autol ajetaa. Se olkii sit mukavaa, ko isä ja Martti olliit koton. Mut eihä myö kauvvaa sit ennää Perniös oltu, ko mei sijotuskunta ol oikeestaa Teuva pitäjä Pohjanmaal. Myöhä oltii vaa jääty lehmii hoitamaa Perniöö, mut nyt ko sota loppu, ni ruvettii siirtelemmää kaik vähä omil paikoillee. Niihä meikii pit sit lähtee muuttamaa Teuvval. Kylhä isäntä kovast pyytel meitä jäämää muonamieheks, mut ei mei isä semmosee suostunt, halus ommaa paikkaa vaa, ko ei olt tottunt toise renkin olemaa. Se ol huhtikuu lopul ko lähettii Teuval.

Ruposten Sukuseuralla 20-vuotis-juhlavuosi

Toinen sukukirja tekeillä

Pertti Ruponen
valokuvat Veikko Koivula

Ruposten sukuseura on täyttänyt tänä vuonna 20 vuotta. Seura perustettiin kesällä 1992 Antrean Rupolassa (Meskala) koulun raunioilla. Sukuseurassa on nykyisin lähes 200 jäsentä. Luku on hiukan laskenut jäsenmaksun korottamisen takia, mihin on ollut syynä Karjalan Liiton jäsenmaksujen nosto. Toistaiseksi sukuseura on ollut Karjalan Liiton jäsen. Sukuseuran puheenjohtajina ovat toimineet Pertti Ruponen, Eino Ruponen ja nykyisin Sami-Pekka Ruponen. Sukututkimusta on tehty alusta asti ja olemme julkaisseet kirjan: Ruposten suku Kannakselta. Lisäksi suvun jäsenten esittelyjä on ollut Noskuan, Kuukauppi-Rupolan (Meskala), Alhotojan ja Siirlahden kyläkirjoissa.

Suvulla on oma vaakuna, jonka suunnitteli Sulo Ruponen Lahdesta. Sukujuhlia on pidetty Riihimäellä, Hollolassa, Helsingissä, Hartolassa, Halikossa, Lopella, kahdesti Helsingissä, Lahdessa, Kotkassa ja Kemiössä. Varsinainen sukukokous pidetään joka toinen vuosi.

Suvun juuret ovat Antrean, Vuoksenrannan ja Räisälän alueella. Antreassa eniten sukua on asunut Rupolassa, Vuoksenrannassa Härkkorvessa, Kuivaniemellä, Korpilahdella ja Oravankydössä. Räisälässä sukua löytyi Alhotojalta, Siirlahdesta ja Hytilahdesta. Suku on tehnyt useita matkoja juurilleen.

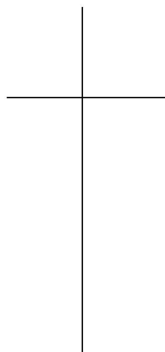
Karjalan Liiton hopeisen ansiomerkin saivat Hilkka Laukka Kemiönsaarelta ja Sami-Pekka Ruponen Helsingistä. Pronssinen ansiomerkki oli myönnetty Pertti Ruposelle Sipoosta ja Keijo Ruposelle Köyliöstä.

Sukua tutkii tällä hetkellä Terhi Nallinmaa-Luoto Vantaalta. Vanhimpia suvun jäseniä on löytynyt veroluettelojen perusteella 1500-luvulta Antrean Meskalasta. Sukuseura on kokoamassa toista sukukirjaa, johon on tarkoitus koota kaikki jälkipolvet. Nimenkantajina on tällä hetkellä noin 600 Ruposta ja entiseltä nimeltään yli 200 henkeä.

Juhlavuotta seura juhlisti tänä vuonna juhlamatkalla 7.-10.6., jolloin käytiin Viipurissa, Terijoella, Kivennavalla, Antreassa, Vuoksenrannassa ja Räisälässä. Kivennavalla vierailtiin Lintulan naisluostarilla. Sinne oli valmistumassa uusi kirkko. Nunnia on kuulemma kaksi. Käynnin aikana paikalla oli vain rakennustyömiehiä. Viipurissa vietettiin yhteinen juhlaillallinen. Matkalla oli mukana 31 sukuun liittyvää ja heidän ystäviään.

Sukujuhla Riihimäellä

Sukuseura vietti 14.10. Riihimäellä 20-vuotisjuhlaa. Ensin osallistuimme messuun Riihimäen kirkossa, minkä jälkeen kokoonnuimme kirkon vieressä olevalle Karjala-muistokivelle. Sami-Pekka Ruponen ja Anna-Liisa Salmela laskivat sille kukkalaitteen. Yhdessä lauloimme Isänmaan virrestä viisi säkeistöä. Yhteinen lounas kokosi Kirkkopuiston seurakuntakotiin noin 90 seuran jäsentä perheineen. Aulatiloissa oli esillä 20-vuotisjuhlanäyttely. Sukujuhlassa juhlapuheen piti Perheyritysten liiton toiminnanjohtaja Matti Vanhanen. Ohjelmaa suorittivat suvun jäsenet. Irja Anttonen lauloi Saviruukku-laulun ja Oi muistatko vielä sen virren. Säestyksestä huolehti kanttori Hanna-Maija Toivola Lammilta. Tatuarttu ja Sauli Ruponen esittivät kaksi upeaa teosta viululla ja pianolla. Sanna Lehtonen esitti yksinlaulua, samoin vunukat sekä Soittavat Saarat esittivät reipasta kansanmusiikkia. Pertti Ruponen esitti suvun ja sukuseuran historian. Yhteislauluna laulettiin mm. Timo Mäenpään Ystäväni muistathan sekä maakuntalaulut. Juhlan juonsivat. Pinja Hentunen Helsingistä ja Sanna Lehtonen Sipoosta.

Vuoden aikana edesmenneitä antrealaisia ja vuoksenrantalaisia

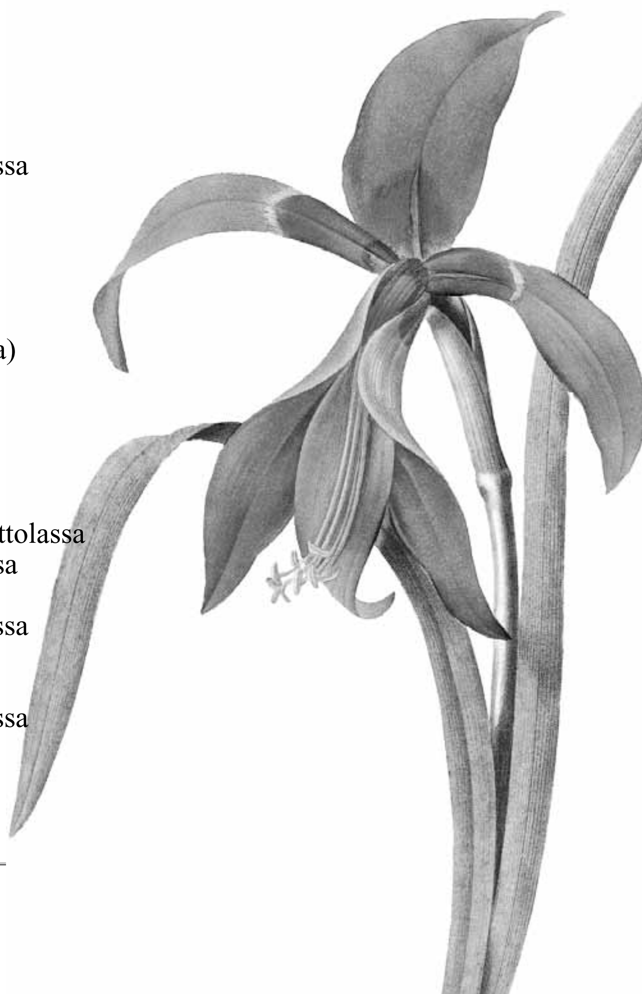
Helli Sintonen	* 9.11.1923 † 20.11.2010	Vuoksenrannassa Sintolassa Helsingissä
Jani Tapani Kuisma	* 2.7.1976 † 16.8.2011	Lopella (Antrean Tauru) Janakkalassa
Hannele Riitta Kuisma s. Malila	* 14.11.1956 † 20.8.2011	Nivalassa Lopella
Sirkka Inkeri Kemppi s. Kostiainen	* 5.10.1920 † 21.10.2011	Antreassa Riihimäellä
Ritva <u>Tellervo</u> Ratamo	* 12.2.1924 † 26.10.2011	Uudellakirkolla Raumalla
Ville Teräväinen	* 29.6.1927 † 1.11.2011	Antreassa Helsingissä
Martti <u>Einari</u> Hatakka	* 20.10.1927 † 7.11.2011	Antreassa Imatralla
Enni Vappu Virolainen s. Paappa	* 18.4.1923 † 22.11..2011	Vuoksenrannassa Somerolla
Anna <u>Lempi</u> Jousenkylä s.Viskari	* 23.11.1921 † 23.11.2011	Antreassa Hännikkälänniemessä Jyväskylässä
Olga Maria Järvenpää s. Rajamäki	* 29.10.1928 † 1.12.2011	Antreassa Janakkalassa
Antti Kalevi Halinen	* 26.11.1933 † 2.12.2011	Antreassa Kavantsaarella Janakkalassa
Toivo Heikka	* 8.10.1918 † 3.12.2011	Antreassa Kangasalla
Sirkka Liisa Kemppi s. Peltonen	* 21.9.1925 † 4.12.2011	Vuoksenrannassa Parkanossa
Pentti Ruponen	* 6.12.1924 † 8.12.2011	Vuoksenrannan Oravankydössä Kuopiossa
Maire Kaarina Jantunen	* 6.5.1929 † 19.12.2011	Vuoksenrannassa Kaskiselässä Lahdessa
Aune Katri Heikkinen s. Kuparinen	* 15.1.1922 † 11.12.2011	Antreassa Nastolassa
Viljo Aarne Pessi	* 26.12.1910 † 12.12.2011	Antreassa Vantaalla
Aira Nihtilä s. Talja	* 30.10.1928 † 18.12.2011	Vuoksenrannassa Nastolassa
Martti Haukka	* 24.9.1930 † 25.12.2011	Antreassa Hämeenlinnassa
Olavi Johannes Kuparinen	* 19.12.1927 † 29.12.2011	Antreassa Lopella
Terttu Marjatta Ruissalo s. Kuutti	* 28.9.1943 † 1.1.2012	Antreassa Rahikkalassa Riihimäellä

Lehdessä julkaistaan vuoden aikana edesmenneiden antrealaisten ja vuoksenrantalaisten sekä heidän lähiomaistensa nimiä.

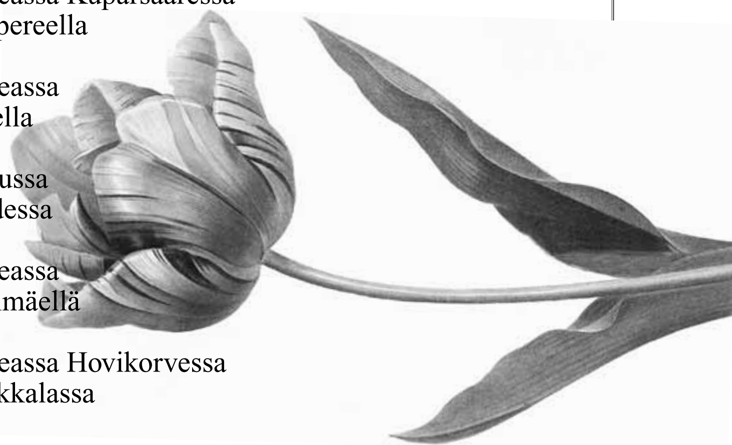
Mukana ovat tiedot niistä henkilöistä, joiden kuolemasta toimitus on saanut tiedon joko lehtien sivuilta tai omaisten tai ystävien ilmoittamana.

Sirkka Irene Ravantti	* 28.7.1928	Antreassa Ikävalkolassa
s.Ikävalko	† 2.1.2012	Lopella
Vappu Maire Onerva Asikainen	* 28.7.1915	Antreassa (Vuoksenranta)
s. Kuparinen, ent. Vesterinen	† 2.1.2012	Hämeenlinnassa
Virpi Tellervo Seitsonen	* 24.5.1951	
	† 3.2.2012	
Irja Helena Salmilampi	* 30.5.1931	Vuoksenrannassa Sintolassa
s. Sokka	† 5.1.2012	Vantaalla
Pentti Tuomo Kuisma	* 31.3.1943	Vuoksenrannassa
	† 5.1.2012	Asikkalassa
Aune Annikki Simonen	* 6.2.1914	Antreassa
s. Olkinuora	† 18.1.2012	Vantaalla
Anna-Liisa Aslo	* 14.5.1914	Antreassa Kuukaupilla
s. Kekki	† 19.1.2012	Hyvinkäällä
Niilo Markus Sokka	* 13.9.1923	Antreassa Henttolassa
	† 21.1.2012	Jokioisissa
Eevi Taimi Salo	* 14.6.1929	Vuoksenrannassa
	† 25.1.2012	Espoossa
Annikki Paajanen	* 10.3.1925	Antreassa
	† 8.2.2012	Riihimäellä
Marja-Liisa Lehtimäki	* 21.4.1922	Antreassa Kuukaupilla
s. Kekki	† 15.2.2012	Espoossa
Milma Aune Annikki Num-menpää	* 21.1.1925	Antreassa
	† 16.2.2012	Hämeenlinnassa
Yrjö Sihvo	* 16.5.1925	Vuokselassa, Vuoksenranta, Sintola
	† 22.2.2012	Sysmässä
Helga Kaarina Jäntti	* 4.12.1936	Antreassa
	† 10.3.2012	Hämeenlinnassa
Oiva Olavi Tonteri	* 11.5.1925	Antreassa
	† 14.3.2012	Helsingissä
Lahja Hilja Kiuru	* 11.12.1917	Vuoksenrannassa
	† 17.3.2012	Haminassa
Kerttu Sinikka Mäkelä	* 22.6.1929	Antreassa
s. Rissanen	† 17.3.2012	Janakkalassa
Salme Häkkinen	* 22.3.1931	Vuoksenrannassa Sintolassa
s. Pöysti	† 18.3.2012	Järvenpäässä
Maria Irene Putkonen	* 4.4.1919	Antreassa
	† 24.3.2012	Hämeenlinnassa
Tuula Kaarina Rämö	* 15.3.1952	Janakkalassa
	† 27.3.2012	Hämeenlinnassa
Paavo Juhani Tauru	* 21.11.1934	Antreassa Taurulla
	† 28.3.2012	Janakkalassa

Anna Kaarina Korhonen	* 22.9.1930	Antreassa Pullilassa
s. Partanen	† 30.3.2012	Riihimäellä
Tuomo Johannes Kiuru	* 27.1.1937	Antreassa
	† 30.3.2012	Asikkalassa
Terttu Sinikka Pykälä	*	Äyräpään Vuosalmella
	† 82-vuotiaana	Lahdessa
Matti Edvard Viikilä	* 14.10.1920	Nastolassa
	† 7.4.2012	Asikkalassa
Helka Marjatta Heimola-Salomaa	* 30.3.1923	Antreassa
	† 9.4.2012	Lopella
Salme Annikki Anttonen	* 11.8.1931	Antreassa
s. Salli, ent. Lehtimäki	† 20.4..2012	Hausjärvellä
Risto Yrjö Ruponen	* 14.12.1941	Kurikassa (Vuoksenrannan Kuivaniemi)
	† 23.4.2012.	Sysmässä
Eino Johannes Räikkönen	* 12.9.1930	Antreassa
	† 26.4.2012	Lopella
Tuovi Inkeri Nieminen	* 16.8.1932	Antreassa
	† 20.5.2012	Hyvinkäällä
Hilkka Orvokki Nieminen	* 22.5.1930	Antreassa
s. Loisa	† 21.5.2012	Helsingissä
Voitto Antero Korhonen	* 15.7.1943	Antreassa
	† 9.6.2012	Lahdessa
Altti Olavi Valajärvi	* 22.11.1934	Janakkalassa
	† 24.6.2012	Janakkalassa
Risto Martti Juhani Jantunen	* 16.11.1945	Ähtärissä
	† 25.6.2012	Asikkalassa
Mirja Annikki Rintala	* 22.1.1933	Vuoksenrannassa
	† 25.6.2012	Hollolassa
Sylvia Pirinen	* 23.4.1932	Antreassa
s. Melin	† 15.6.2012	Helsingissä
Mikko Olavi Pullinen	* 20.4.1966	(Antrea, Pullila)
	† 5.7.2012	
Armas Heikki Vanhanen	* 16.5.1929	Antreassa
	† 9.7.2012	Janakkalassa
Helvi Helena Olkinuora	* 23.6.1919	Antreassa Henttolassa
	† 10.7.2012	Hämeenlinnassa
Maire Piippo	* 4.7.1923	Vuoksenrannassa
s. Tonteri	† 13.7.2012	Riihimäellä
Elvi Sanelma Eichhorn	* 6.5.1923	Vuoksenrannassa
s. Pessi	† 19.7.2012	Helsingissä
Anna-Liisa Kuparinen	* 21.7.1923	Antreassa
s. Ruponen	† 29.7.2012	Riihimäellä

Hilkka Maria Siltanen	* 15.5.1923	Vuoksenrannassa
s. Miettinen, ent. Metso	† 16.8.2012	Lahdessa
Maire Marjatta Anttila	* 4.2.1922	Antreassa Henttolassa
s. Kekki	† 31.8.2012	Riihimäellä
Impi Mirjam Sintonen	* 11.8.1922	Antreassa Saijalla
	† 9.8.2012	Janakkalassa
Toini Annikki Vainola	* 11.10.1931	Antreassa
s. Koljonen	† 21.8.2012	Hausjärvellä
Helka Maria Eräntö	* 6.4.1925	Antreassa
	† 23.8.2012	Helsingissä
Hans Robert Eräntö	* 22.6.1924	Helsingissä
	† 3.9.2012	Helsingissä
Pekka Ilmari Klutas	* 26.1.1935	Antreassa
	† 3.9.2012	Vantaalla
Heikki Olavi Pullinen	* 21.11.1921	Antreassa Pullilassa
	† 5.9.2012	Hämeenlinnassa
Aili Maria Ahokas	* 17.1.1918	Antreassa
s. Viskari	† 6.9.2012	Riihimäellä
Aarne Matti Henttonen	* 6.11.1931	Antreassa Henttolassa
	† 13.9.2012	Hämeenlinnassa
Salme Sinikka Saha	* 25.3.1936	Antreassa
	† 16.9.2012	Hämeenlinnassa
Juho Edvard Hatakka	* 10.6.1920	Antreassa
	† 17.9.2012	Janakkalassa
Ester Ruponen	* 21.6.1922	Vuoksenrannassa
	† 18.9.2012	Helsingissä
Aili Maria Tuhkanen	* 21.11.1928	Antreassa
s. Mansikka	† 27.9.2012	Riihimäellä
Anna Helli Joki	* 27.10.1925	Antreassa Partalan kylässä
s. Lindroos, ent. Wallin	† 22.9.2012	Helsingissä
Marketta Hjelm	* 8.3.1932	Viipurissa
s. Huovinen, ent. Hanski	† 29.9.2012	Helsingissä
Saima Lindfors	* 17.7.1924	Antreassa Kuparsaaressa
s. Partanen	† 1.10.2012	Tampereella
Eila Maria Oksanen	* 23.12.1927	Antreassa
s. Virolainen	† 3.10.2012	Lopella
Signe Katriina Potinkara	* 25.8.1919	Kirvussa
s. Sokka	† 4.10.2012	Lahdessa
Martti Juho Kekki	* 1.7.1928	Antreassa
	† 10.10.2012	Riihimäellä
Toini Helli Toivonen	* 19.5.1920	Antreassa Hovikorvessa
s. Rajamäki	† 30.10.2012	Janakkalassa

Helvi Olkinuora
(o.s. Henttonen)
23.6.1919 – 10.7.2012

”Kertokaa Karjalan liitävät linnut
kumpujen kukille viestini tää.
Vaik jalkani vieraita polkuja kulki,
Karjalan sinehen sieluni jää.”

Näin kirjoitti Helvi Olkinuora pieneen muistivihkoonsa Hämeenlinnassa sijaitsevassa Koivikko-saattohoitokodissa vain joitakin päiviä ennen kuolemaansa. Se kertoo siitä kaipuusta, jota Karjalasta lähteneet ovat kantaneet muassaan loppuelämänsä ajan.

Helvi Olkinuora syntyi Antrean Henttolassa Anna ja Erkki Henttosen perheen viiden pojan ainoaksi sisareksi. Miten monta kertaa hän totesikin kaivanneensa itse siskoa. Nuoren naisen elämään sota toi melkoisen muutoksen, sillä Helvi ei voinut olla lähtemättä muonituslotaksi rintamalle. Komennukset veivät aina Petroskoihin ja Karhumäkeen asti. Helvi muisti aina kiittää siitä, miten suomalaiset sotilaat kohtelivat lottia hienosti. Äidin sairastuminen pakotti hänet sitten palaamaan kotiin. Aktiivisena ihmisenä hän otti hoitaakseen maatalouskerhonneuvojan apulaisen tehtävän, missä hän oppi tuntemaan hyvin kotipitäjäänsä.

Jatkosota oli muutamaa kuukautta vaille valmis, kun Helvi vihittiin Erkki Olkinuoran kanssa ja hän ehti olla Antrean Kaukolan kylässä Kuuttilan tilalla kolmisen kuukautta emäntänä, kunnes tuli toinen evakkoon lähtö, joka vei Jämijärvelle ja sieltä Järvenpäähän. Seuraavana keväänä saatiin tietää, että lopullinen sijoituspaikka tulisi olemaan Janakkala, missä Leppäkoskella sijaitseva Wanantaan kartano myi koko Pohjaniityn alueen luotetulle neljän perheen joukolle, joka sitten arpomalla jakoi maat.

Kivikkoiselle Puntinmäelle nousi ensiksi sauna ja navetta, kunnes uuteen kotiin päästiin muuttamaan tammikuussa 1947. Rakentamisen ohella oli raivattava peltoa. Uupumattomalla uutteruudella elämä uudella kotiseudulla pääsi alkuun ja tavallaan turvaa toivat koti-Karjalasta asti tutut naapurit. Mutta sosiaalisina, ulospäin suuntautuvina ihmisinä Olkinuorat tekivät tuttavuutta myös uusien naapurien kanssa osallistuen yhteisiin rientoihin. Olihan alku outo jo pelkästään erilaisen murteen ja erilaisten tapojen takia, mutta pian kanta-asukkaiden ennakkoluulot hälvenivät, sillä Karjalasta lähteneillä ei ollut ”luokkajakoa” kanssakäymisessään. Molempien, sekä Helvin että Erkin, nauttima luottamus heijastui erilaisissa luottamustoimissa; olihan Helvi mm. yli 20 vuotta Leppäkosken Marttojen puheenjohtajana ja ollut mukana jo yhdistystä perustettaessa.

Perheeseen syntyi kaksi poikaa, Pekka ja Risto, joiden kouluttamisen vanhemmat kokivat tärkeäksi. Sitten Helvin elämän muutti muuksi puolison menehtyminen äkilliseen sairauteen heinäaikaan 1968. Helvi ei ollut viittäkymmentäkään ja koko karjatilan hoito jäi hänelle. Pekka opiskeli agronomiksi ja Risto oli vielä koulussa ja isännäksi liian nuori. Niiden vuosien täytyi olla hänelle ankaraa ja yksinäistäkin aikaa, jonka saattoi taltuttaa vain ainaisella aherruksella. Mutta hän ei jäänyt olemaan ”murhee all rötkällee”, mistä yhtenä osoituksena oli viisikymppisenä autokouluun lähteminen. Riston ottaessa isännyyden ja ikääntymisen myötä muutto Turenkiin toivat helpotusta. Viime vuosien suuret ilon aiheet olivat poikien lasten ja vielä seuraavankin polven syntyminen elämän jatkuvuuden takeena.

Helvin muisti oli ilmiömäinen, mikä heijastui parhaiten sukujen polveutumisen selvittämisenä vielä vanhoilla päivilläkin. Hän oli loistava kertoja, myös kirjallisesti asioiden ja elämän kuvaaja, joka pysyi aina ehdottomassa totuudessa. Hänessä oli myös särmää tuota totuutta hakiessaan. Nopeasti oivaltavana hän eli ajassa mukana eikä hänen kanssaan tarvinnut juttukumppanin miettiä hänen ikäänsä. Vasta aivan viimeisinä vuosina pitkään jatkunut sairaus alkoi karsia niin voimia kuin lähimuistiakin, mutta hän suhtautui siihen tyynesti.

Oma perhe menetti äidin, mummon, ja me muut kanssaeläjät menetimme aidon, elämänmyönteisen karjalaisten elämäntapojen taitajan ja tiedon välittäjän. Yhä olisi monta kysymystä, yhä olisi monta tiedon tarkistamista. Muistamme häntä kaiholla.

Helvin poikien Pekan ja Riston
muistiinpanojen perusteella
serkku Raakel

In memoriam

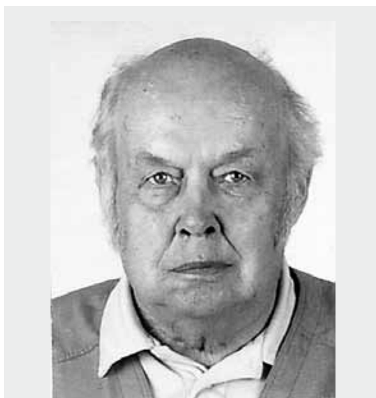
Anna-Liisa Kuparinen
(o.s. Ruponen)
s. 21.7.1923
k. 29.7.2012

Tätini Anna-Liisa Kuparinen syntyi Karjalassa Antreassa maanviljelijäperheeseen. Koti sijaitsi Vuoksenrannalla Rupolan (Meskalan) kylässä. Rippikoulun jälkeen kaikki perheen lapset ohjattiin Sairalan Evankeliseen opistoon naapuripitäjään Kirvuun. Opisto oli monen antrealaisen opiskelupaikka ennen sotia. Evakkotie vei Ruposet Lopelle Tevännön kylään. Avioliitto Lauri Kuparisen kanssa tuotti kolme lasta, joita koulutettiin ammatteihin. Marttatoiminta oli Anna-Liisalle henkireikä maalaistalon arjessa. Olihan Meskalan Marttayhdistys jatkamassa toimintaa uudella kotiseudulla Pilpalan Marttayhdistyksen nimellä. Seurakunnan lähetys- ja diakoniapiiri toimi kylällä.

Äiti Helena sai olla kotona loppuun asti tyttären toimiessa omaishoitajajana. Kun työt karjan parissa ja perunanviljelyyn erikoistuneessa maataloudessa vähenivät, oli aikaa osallistua enemmän seurakuntaelämään. Tilaa jatkoi Anna-Liisan vanhin poika Markku Sinikkansa kanssa. Valoisa kristitty on poissa. Siunaan hänen muistoaan. Lopen seurakunnan pastori Jatta Kärkkäinen siunasi Anna-Liisan monilukuisen saattojoukon läsnä ollessa. Itse en tätini hautajaisiin päässyt, sillä tyttäremme Pinja vihittiin samana päivänä avioliittoon.

Pertti Ruponen
Riihimäki

In memoriam

Aarne Matti Henttonen
s. 6.11.1931
k. 13.9.2012

Aarne Matti Henttonen syntyi Antrean Henttolan Aapolla Matti ja Helmi Henttosen nelilapsiseen perheeseen toiseksi vanhimmaksi lapseksi. Hän ei ollut vielä kymmentä täyttänyt, kun koti ja kotikylä oli jätettävä. Aarne lähti jatkosodan syttyessä evakkoon juuri ennen juhannusta 1944 paljain jaloin lehmiä ajaen.

Sodan päätyttyä ja evakkotaipaleiden jälkeen kotitila päästiin rakentamaan Vanantaan kartanon maista erotettuun Kernaalan kylään, josta kasvoi varsinainen karjalaiskylä, missä vanhat naapurit olivat yhä lähellä.

Aarne avioitui saman kylän tytön Maija Kuparisen kanssa 1950-luvun puolivälin jälkeen. Maijan sukujuuret juonsivat naapuripitäjän Vuoksenrannan Sintolan kylään, joten täyskarjalainen elämäntapa saattoi jatkua uusissa oloissakin.

Evakkotila ei pystynyt suurta joukkoa elättämään. Aarne hankki maatilan töiden ohella leipää myös metsurina ja urheilijamieheltä se kyllä kävi. – Hyvä suunnistustaito oli perua poikavuosilta, jolloin lehmät piti löytää metsästä ja pitkistäkin matkoista tuotava kotiin.

Perheen kasvaessa mies, kätevä käsistään, lähti opiskelemaan ja valmistui 1967 Helsingin teknillisestä koulusta rakennusmestariksi. Ensimmäinen työpaikka löytyi Talovalmiste Oy:ltä, mistä hän siirtyi Tervakoski Oy:lle. Paperitehtaan rakennuksilla työnjohtajana toimien Aarne viihtyikin aina eläkkeelle jäämiseensä saakka, 1980-1990-vuosikymmenten vaihteeseen.

Perheeseen syntyi kuusi lasta, neljä tyttöä ja kaksi poikaa. Nyt heillä on jälkikasvua jo itsellään kuusi lasta. Kotitilalla asuneiden vanhempien kuoltua Aarne ja Maija muuttivat takaisin Kernaalan kylään, Kernaalanjärven tuntumaan.

Aili Jaanila 100 vuotta

Antrean ja koko Kannaksenkin vanhimpiin sukuihin kuuluvan Ikävalkolan Anttilan tytär Aili Jaanila o.s. Ikävalko täytti 4.4.2012 sata vuotta Helsingin Munkkiniemessä. Kuuden sisaruksen joukosta hän on enää ainoana elossa. Väinö-veljen muistamme Antrea-Seuran tuonnoisena pitkäaikaisena puheenjohtajana ja sukunsa tutkijana.

Ailin kotitalo sijaitsi Vuoksen ja Pähkjärven välisellä kauniilla kannaksella kylän peltojen ulottuessa molemmille rannoille. Maanviljelijäkodin tyttärenä hän osallistui kotitalonsa moninaisiin töihin ja kylän harrastuksiin, joihin antoivat sykettä läheiset Ylä-Vuoksen maamieskoulu, Järvenlinnan puutarha- ja talouskoulu sekä Antrean asemakylän vilkas elämä.

Aili solmi 1939 avioliiton puutarhatilallisen Georg Jaanilan kanssa. Sotien jälkeen perhe asui Lappeenrannassa, mutta siellä leskeksi jäätyään Aili muutti kahden tyttären yksinhuoltajana Helsinkiin, jossa toimi kaupungin kansakoulujen oppilasruokaloiden emäntänä. Nyt 35:nnellä eläkevuodella tuovat iloa opettajatyttärien lapset ja lastenlapset.

Eläkeajan alkuvuosiin sisältyi runsaasti matkailua kotimaassa sekä ulkomailla. Passeissa on leimoja 12 maasta, joissa hän aina pyrki hakeutumaan uimarannoille jatkamaan lapsuus- ja nuoruusvuosiensa harrastusta. Israelin matkalta jäi elävimmäksi muistoksi Via Dolorosan ristintien kulkeminen. Nyt liikuntavaikeuksien vuoksi kotiin sidottuna on elämän yhtenä rikastuttajana läheinen yhteys omaan seurakuntaan. Sieltä tuodaan kotiin ehtoollinenkin, mutta ikävä yhteiseen ehtoollispöytään on niin voimakas, että sekin on toteutumassa.

Aili lähettää lämpimät terveiset kaikille hänet muistaville antrealaisille.

<u>*Antti Henttonen*</u>

Heleistä Henttolan maisemista, Vuoksen tuntumasta lähti jo Aarnen rakkaus luontoon. Jälkipolvi muistaa hänen kertoneen, miten hän nuorena poikana elätti itsensä oravanmetsästyksellä. – Sittemmin hänestä tuli oravien varjelija. Metsästys olikin hänen rakkain harrastuksensa ikänsä ajan ja hän kuului Tervakosken Metsästysseuraan. Aarne oli hyvä ampuja ja vielä viimeisenä kesänäkin hän osoitti hyvän ampumataitonsa säilyneen. Taitoaan hän siirsi poikien ohella myös tyttärille, jotka jokainen saivat välillä olla ajossa ”koirina”.

Kalaisa Kernaalanjärvi houkutti Aarnea milloin verkoille, milloin pilkille, milloin tuulastamaan. Jälkipolvi lähti innolla kalaan, mutta kalasaalista tahtoi kertyä kyllästymiseen asti. Niinpä perheen koiratkin pääsivät osalliseksi keittämisen hajun takia ulos siirretyllä liedellä valmistetuista ahvenkukoista.

- Hän oli kiltti isä, joka pyrki aina oikeaan. Karjalaiseksi hän oli varsin hiljainen, mutta hänellä oli huumoria, muistavat lapset. Leikkisyyttä kuvasi yhtä hyvin painiottelu sonnimullikan kanssa kuin kasvattavaksi tarkoitettu lausahdus: ”Onks siul huono kuulo vai heikko ymmärrys?”

Lasten kouluttaminen oli itsestäänselvyys, vaikka siihen ei ketään pakotettukaan. Ja itsestään tuli sekin kasvun malli, että jokaisen tulee vastata itsestään ja tekemisistään, vaikka kotona onkin turva takana.

Aarnen ennakkoluulottomuutta kuvasi hyvin se, että hän Maijansa kanssa teki lukemattomat lomamatkat autolla Eurooppaan, vaikka ei mitään vierasta kieltä taitanutkaan. He vaelsivat innolla myös Lapissa, alkuvuosina jopa ilman karttoja. Siinä tarvittiin Aarnen suunnistustaitoja.

Kun 1990-luvun alussa kotiseutumatkat Karjalaan käynnistyivät, järjesti Aarne siitä lähtien joka kevät linja-automatkan kotikyläläisilleen Henttolaan. Hän osallistui vuosikaudet myös Itsenäisyyspäivänä kynttilöiden vientiin Antrean sankarihaudalle.

Ensi kesän kotiseutumatka tehdään kuin ennenkin, mutta nyt se tulee olemaan Aarnen muistomatka.

Aarnen ja Maijan jälkipolven kanssa
Raakel Henttonen

Antti ja Arja-vaimo viettävät onnellisen seesteisiä päiviä Munkkivuoressa.

On erityinen ilo kohdata niitä ihmisiä, jotka ovat eläneet luovutetussa Karjalassa, he kantavat historiaa mukanaan, Karjala elää heissä. Tällainen henkilö on opetusneuvos Antti Henttonen, joka kantaa melkein koko itsenäisen Suomen historiaa täytettyään äskettäin 90 vuotta. Näitten karjalaisten kädestä ei millään malttaisi hellittää, on lahja saada nauttia heidän kokemuksistaan mahdollisimman kauan. Koskettavaksi tapaamisen teki myös se, että Antti on kotoisin Antrean Henttolasta, josta oma mummonikin oli; Antti tiesi mummoni kotitalonkin. Anttia kutsuttiin lapsena Anttilan pieneksi Antiksi, kun perheessä oli isompi setä-Antti.

Anttila pien Antti

Yhdeksän vuosikymmentä historian virrassa

Elämä Karjalassa oli Antin muistojen mukaan sopusointuista ja viljelijäperheet tekivät yhteistyötä niin elinkeinon kuin kulttuurin aloilla ja sosiaalisesti, sillä kyläläiset pitivät huolta myös toisistaan.

Antti Henttonen on käynyt läpi Suomen koululaitoksen historiaa aloitettuaan pyhäkoulusta ja seurakunnan kiertokoulusta, jossa hän käytti ohutta valkoista viivaa pienelle kivitaululle piirtävää rihvelikynää. Sitten ala- ja yläkouluun, iltajatkokouluun, nuorisoseuran opintokerhoihin ja 1939 Sortavalan seminaariin. Yli sadasta miespuolisesta pyrkijästä hyväksyttiin viisi päivää kestäneissä kokeissa 30, Antti heistä parhaimpana. Seminaari joutui pian evakkoon, sotien välivuosina se toimi Kajaanissa ja jatkosodan jälkeen Itä-Suomen seminaarina Raumalla. Antti luki tenttikirjoja korsussakin Syvärin takana ja valmistui opettajaksi samana päivänä kuin hänen kotiväkensä muutti uuteen kotiin Janakkalassa.

Vartioon ja rintamalle

Antti oli vasta 17-vuotias, kun hän suojeluskuntaan kuuluneena lähti talvisotaan. Tuolloin tehtävänä oli siltojen vartiointia ja desanttien torjuntaa. Vihollisen lentokoneet pommittivat Antrean asemaseutua ja Kuorekosken siltaa talvisodassa 43 kertaa, ja maaliskuussa tykkituli ulottui kirkonkylään. Joukkue poikia komennettiin kahdesti rintamataisteluihin, ensin Viipurin sk-piirin poikapataljoonan mukana murtuvaan Summaan. Siellä nälkäiset ja viluiset pojat saivat komennon panna pistimet päälle, mutta onneksi kokeneemmat sotilaat saivat vihollisrintaman kärjessä edenneet tankit pysähtymään. Pahimmat vammat saatiin paleltumista, joita sittemmin hoidettiin Antrean kirkonkylän sairastuvalla ja pahimmin paleltuneet joutuivat hakemaan myöhemmin hoitoa Ruotsistakin.

Kalevalan päivänä Antrean pojille tuli uusi komennus, nyt Äyräpäähän Vuoksen saareen tukemaan kenttäarmeijan vetäytymistä väliasemasta taka-asemaan Viipuri-Kuparsaari-Taipale -linjalle, joka kulki Antreankin etelälaidalla. Poikien joukkueesta kaatui runsaan viikon aikana yksi ja haavoittui kymmenen. Joukkue palautettiin Antreaan päivää ennen kuin vihollinen valtasi saaren, mikä säästi monta heistä. – Tuolta maaliskuun viikolta Antti muistaa erityisesti kaksi tapausta: hänen lumipoterotoverinsa Armas Hutri haavoittui vakavasti

---

<u>*Pirjo Riitta Rintanen*</u>

Tunnen kiitollisuutta siitä, että sain kahdesti ilman kiirettä keskustella Antin kanssa. Erityisen merkittävää oli nähdä, että maailman muuttuessa ihminen voi elää historian virrassa muutosten mukana ajatuksiltaan itsenäisenä, identiteettinsä ja juurensa säilyttäen. Koen saaneeni vastauksia itseäni askarruttaviin kysymyksiin nykymaailman menosta ja omasta vanhenemisestani.

Antti Henttosen runot antavat matkaevästä meillekin:

Matkaeväs

Kun marrastaivas sataa lunta, vettä,
muista silloin, ystäväni, että
hangen alla elää silmu kevään.
Parhaan otat mukaan matkaevään,
reppuusi jos toivon leipää taitat
ja särpimeksi leikkimieltä laitat.
Siitä alkaa
juoksujalkaa
matka uuteen suveen säteilevään.

ja Vuoksen railoon yöllä uponneen panssarivaunun haavoittunut kuljettaja jäälle hypättyään huusi särkyneellä äänellä aamuun saakka avukseen toveri Stalinia.

Jatkosodan aikana Antti palveli rajajääkärijoukoissa Syvärin takaisessa sillanpäässä. Pertjärven - Shemenskin kelirikkotaisteluissa keväällä 1942 hän taistelulähettinä onnistui lapikkaiden nokista vetämällä pelastamaan haavoittuneen komppanianpäällikkönsä turvaan. Vihollinen menetti noissa taisteluissa yli 10 000 miestä, joista lähes puolet jäi upottaville kelirikkohangille. Omat tappiot olivat viidesosa siitä, paljon sekin.

Kahden ja puolen vuoden asemasodan jälkeen alkoi vetäytyminen Syvärin takaa samana kesäkuun 18. päivänä 1944, jolloin antrealaiset lähtivät toiselle evakkomatkalle. Kannaksen taistelut olivat alkaneet yhdeksän päivää aikaisemmin. Heinäkuun puolivälissä Antti sai komennuksen upseerikouluun Niinisaloon. Ensimmäisellä iltalomalla hän löysi kotiväkensä läheiseltä Jämijärveltä evakkokuormaa purkamasta. Komennus säästi hänet Lapin sodalta. Hän säilyi molemmissa sodissa haavoittumattomana.

Koululaitoksen uudistamisen etulinjassa

Voimia työhön on antanut positiivinen elämänasenne, katse tulevaisuuteen suunnattuna. Kuuden opettajavuoden jälkeen Antti toimi vuodesta 1953 lähtien yli 30 vuotta kerran viikossa ilmestyvän opettajien ammattilehden päätoimittajana ja samalla koulunuudistuksen kuumimman vuosikymmenen kansakoulunopettajien järjestön koulupoliittisena sihteerinä. – Työtä riitti. Koululaitos eli murroskautta, kun sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat tulvivat kouluun, opettajista ja koulutiloista oli puutetta, mikä pakotti opettajankoulutuksen lisäämiseen ja kehittämiseen sekä koulujen vuorolukuun ja lisärakentamiseen. Sotavuosina jälkeen jääneitä koululakeja sekä koko vanhentunutta rinnakkaiskoulujärjestelmää oli uudistettava. Opettajien ammattilehti toimi uudistustaistelujen etulinjassa, päätoimittajaa kannustivat omatkin kokemukset. Suurin tavoite, koulujärjestelmän uudistus, saavutettiin. Eduskunta teki periaatepäätöksen 1963 kunnallisesta peruskoulusta, joka toteutui 1972-1977.

Antti pitää yhtenä elämänsä tärkeänä tapahtumana sitä, että sai kirjoittaa tekstin kansanedustaja Olavi Lahtelan (ml) jättämään aloitteeseen, joka johti eduskunnan päätökseen peruskoulun toteuttamisesta. Hän kirjoitti pohjatekstin myös siihen sopimukseen, joka kymmenisen vuotta myöhemmin johti erillään ja vastakkaisasemissa olleiden opettajajärjestöjen yhdistymiseen OAJ:ksi. Hän oli Aikakauslehdentoimittajien liiton puheenjohtajana keskeisesti mukana erillään toimineiden lehtimiesjärjestöjen yhdentymisessä. Kouluille hän ideoi Hyvän Toveruuden kilvan Hymypoikineen ja -tyttöineen. - Minäkin olen saanut kaksi Hymytyttöä.

Luottamustehtäviä ja sivuharrastuksia

Työnsä ohessa Antti ehti toimia tämän Antrealainen-lehdenkin käynnistäjänä ja toimittajana, Karjala-lehden avustavana pääkirjoittajana ja vielä eläkevuosina Liikuntakasvatuslehden toimittajana ja Helsingin Suomalaisen Klubin Klubilehden päätoimittajana.

Luottamustehtäviä on pitkän elämän aikana ollut kotiseutu-, veteraani- ja maanpuolustus-, kirkon-, opetus- ja toimittaja-alan yhteisöissä paikallis- sekä valtakunnantasolla. Niistä on muistoina kunniajäsenyyksiä, standaareja sekä kunnia- ja ansiomerkkejä. Sotien kovassa koulussa omaksuttu Veljeä ei jätetä -periaate on kannustanut varsinkin eläkevuosina veteraanien huoltotyöhön ja heidän maanpuolustusperinteensä vaalimiseen ja siirtämiseen uusille ikä- ja sukupolville.

90-vuotiaan ikätoverit ovat jo harvassa, mutta Antti on rakentanut kestäviä ystävyyssiltoja nuorempienkin kanssa. Näkyvä esiintyminen Linnan itsenäisyyspäivän kutsuilla ja tv:n ohjelmissa lisäsi onnentoivotusten määrää. Raha-automaattiyhdistyksen veteraanipainotteisen ”Pidetään huolta” -vapaaehtoistyökampanjalle kasvonsa antanut Antti sai internetin facebook-kanavan kautta toistakymmentä tuhatta myötäelävää tervehdystä.

Tietokirjailua ja laulurunoilua

Antti on tietokirjailijana kirjoittanut tai toimittanut yksin ja toisten kanssa kolmattakymmentä kirjaa, hänen artikkeleitaan löytyy myös monista kokoomateoksista. Muutama vuosi sitten syntyi käsikirjoitus dvd-elokuvaan ”Itsenäisyyssodat kotiseudullamme Antreassa ja Vuoksenrannassa”. Kirjojen aihepiiri ulottuu sodasta ja veteraaneista Karjalaan, opetusalaan ja henkilöhistorioihin. Harrastustensa sivupolkuna hän pitää askarteluaan toistakymmentä vuotta kapellimestari Mikko von Deringerin perustaman ja johtaman Yleisradion Peipposet-kuoron sanaseppona, joka tuotti sanat yli 300 lauluun, niistä tunnetuimmaksi tulleeseen Lokkivalssiinkin. Laulurunoilu on tuottanut myös sävellettyjä veteraani-, kotiseutu- ja joululauluja, Erkki Purasen säveltämän Antrealaisten laulunkin. Karjalan Kaiku -kuoron tilauksesta syntyivät sanat Pentti Tynkkysen säveltämään Vuosituhansien Karjala -kantaattiin. Ahti Sonnisen säveltämä Tahtoisin löytää Joulun lapsen -laulu sai huomiota, kun Esa Ruuttunen lauloi sen kymmenisen vuotta sitten televisioidussa ekumeenisessa joulurauhan julistamisjuhlassa Turun tuomiokirkossa Suomen ja Viron presidenttien ja arkkipiispojen ollessa paikalla kunniavieraina.

Kaksi hyvää avioliittoa

Antti on tehnyt mittavan työnsä perheen ohella. Ensimmäinen 54 vuotta kestänyt onnellinen avioliitto Tyyra Vaahteran kanssa antoi kodin, lapset ja heidän jälkikasvunsa, jo neljännenkin sukupolven. Elettyään omaishoitajavuosien jälkeen muutaman vuoden yksin hän solmi 87-vuotiaana uuden avioliiton sotkamolaisen Arja Suursalon kanssa. Se edellistä yhdessä kunnioittaen tuo vanhuuden päiviin lämpöä ja turvaa sekä lapsille kevennystä vanhenevan isän huolenpitoon.

Antti sanoo pitäneensä tunnuslauseenaan OAJ:n marssiin kirjoittamiaan, Ahti Sonnisen säveltämiä säkeitä: *Luomme uutta pohjalta entisen/ ja tulevaisuuteen uskoen/työn, toivon tietä kuljemme näin/uutta huomista päivää päin.*

Metsäpaloja myös ennen sotia

Suomeen aiempina kesinä itärajan takaa kantautuneiden metsäpalojen savut ja hajut herättivät Heikki Kekin mieleen takaumia. Ne toivat tuulahduksen 1930-luvun lämpimistä kesäpäivistä, jolloin heinä-elokuun vaihteessa Vuoksen uomaa pitkin levisi etelästä harmaata pistävää savua. Tuolloin aikuiset laskivat leikkiä sanoen: ”Ryssä keittää hapankaalia Pietarissa.” Tosin he lisäsivät siihen myös asiallisen tiedon Pietarin ympäristössä roihuavista laajoista metsä- ja suopaloista. Ne sammuivat aikanaan, kun syyssateet tulivat. – Tosin tuulen suunnan välillä käännyttyä savupilvetkin muuttivat suuntaa ja Vuoksen laineet välkkyivät entistä kirkkaampina.

Heikki Kekki on lähettänyt lehdelle kirjallisia muistikuviaan Kuukaupilta ja Rupolasta 1930-luvulta lähtien. Julkaisemme tässä hänen muistelmistaan ensimmäisiä juttuja.

Kauppaliikkeet ja tiedonkulku 1930-luvulla

Eläminen ja liikkuminen 1930-luvulla oli vielä verkkaista. Miltei ainoa kulkuväline oli hevonen ja kolisevat nelipyöräiset lavettikärryt. Pyhäisin kulkuvälineenä käytettiin kaksipyöräisiä kiesikärryjä. Niillä suoritettiin kirkkomatkat sekä kaikki perhejuhliin liittyvät kulkemiset. Yksiakseliset kumipyöräkärryt tekivät tuloaan jatkosodan aikana, vaikka kumipyöristä oli huutava puute.

Rupolassa Tuomik´ojalla toimi minun aikanani pieni sekatavarakauppa jota hoiti Matti Ruponen perheineen. Hän oli Rantalahden Jussin veli. Kaupan toiminta loppui 1930-luvun alussa pula-ajan pyörteisiin. Sen jälkeen kyläläiset suuntasivat kauppamatkansa Kuukaupille, jossa toimi kaksi kauppaliikettä. Yksi oli Matti Partasen sekatavarakauppa. Sen ulkoseinässä oleva kyltti kertoi kaupan olemassaolosta. Toista kauppaa piti kotonaan Aina Karppinen. Molemmista kaupoista sai kahvia, sokeria, limsaa ja makeisia. Aina myi myös hyvää rasvasilliä suoraan tynnyristä. Matti kierteli pyörällä aika-ajoin kulkukauppiaana talosta taloon. Silloin hänen kauppansa pysyi suljettuna.

Kolmas kiertävä kauppaliike toimi vuokratussa Toivo Taljan talossa keskellä Kuukauppia. Kaupat toimivat tavallisesti muutaman kuukauden. Tällainen oli myös Rautiaisen perheen sekatavarakauppa, jonka toiminta jäi pienen asukasmäärän takia lyhyeksi.

Kun oli asiaa apteekkiin, postiin, kunnanlääkäri Puraselle, pankkiin jne., niin silloin lähdettiin hevosella Kuukaupin lautan kautta kirkonkylään.

Polkupyörä oli suuri harvinaisuus ja sillä ajaminen vielä suurempi probleema. Veljelleni Eskolle ostettiin ennen rippikouluikää Turusen Oskarilta käytetty ja kunnostettu miesten polkupyörä. Mikko-isälläni oli Antrean osuuskaupasta ostettu SOK:lainen pyörä. Siskoni Marja-Liisa sai rippilahjaksi Hermes-merkkisen uuden naisten pyörän. Sillä siskoni teki Viskarin lavan tanssimatkat ja minä opettelin ajamaan. Samalla pyörällä harjoituksistaan huolimatta äitini Eliina ei koskaan oppinut ajamaan.

Kansakouluun Ratalahteen lapset kulkivat jalan syys- ja kevätkauden, talvella hiihdettiin tien vieressä olevaa latua pitkin. Lehikoisen Einari teki poikkeuksen. Hän kulki polkupyörällä kouluun, mutta hänen isänsä toimikin Kuukaupin siltatyömaalla työnjohtajana ja perhe asui Ala-Kartanossa.

Puhelin ja radio harvinaisia

Puhelin oli 1930-luvulla Kuukaupilla ja Rupolassa harvinaisuus. Ainoastaan meillä Ollassa oli puhelin. Se oli kahden kylän käytössä ja palveli noin 200 asukkaan tiedonvälitystä. Kiireisiä asioita ei siihen aikaan tuntunut olevan. Kesäasukkaat käyttivät puhelinta eniten. Åbergin ja Holmstenin rouvat sekä Utterin rouva Rupolan Kaikuniemestä olivat tuttu näky talomme etuverannalla, samoin oli Hanna Granfelt, kuulu laulajatar. He soittivat lähinnä Helsinkiin ja Viipuriin. Puhelua jouduttiin odottamaan 0,5-1 tuntia. Koska puhelin sijaitsi eteishallissa, oli ulkoveranta kesäaikaan mainio odotuspaikka.

Myös Savolan väestä ”vanha rouva” Edith Wegelius käytti puhelinta kesäkuukausina. Kun taas Savolan Eetu, Antti E. Ruponen, syntyisin Rupolan Pohjanpäästä oli viikoittain talvisaikaan puhelimen käyttäjä. Hän haastoi puhelimeen niin kovalla äänellä, ettei jokaisen tolpan välillä olisi puhelinlankoja tarvittu ollenkaan. Eetu tilasi Helsingin puhelun seuraavaan tapaan: ”Saanks mie Helssinki, kolme, kolme, seittemä, kuuskymment kuus.” Helsinki 33766. Se oli Edith-rouvan kotinumero Helsingin Erottajan kadulla. Eetu soitteli rouvalle ajankohtaiset Savolan tilan asiat.

Mainittakoon vielä, että Åbergin ja Holmstenin rouvat tulivat Ollaan puhelinta käyttämään upealla moottoriveneellä. Heitä kuljettivat Carl von Knorringin pojat Carl (Caa) ja Robert (Boo). Koko Kaikuniemen huvilaväen puhekieli oli ruotsi.

Kesäaikaan huvila-asukkaat soittaessaan meille kaupungista pyysivät jotain tärkeää asiaa tai sanomaa viemään edelleen ko. huvilalle. Tavallisimpia viestejä olivat jonkun henkilön saapuminen junalla tai Ruposen linja-autolla Antrean asemalle tai Kuukaupille. Äiti kirjoitti tiedon kirjelapulle ja meidän lasten tehtävänä oli lähteä viemään tietoa eteenpäin.

Ennen talvisotaa meidän puhelinnumeromme oli Antrea, kirkonkylä 30 ja jatkosodan aikana 19. Kirkonkylä sen takia, koska asemakylässä oli oma puhelinkeskus. – Vertailun

Kiitoksia!

Pitkään Antrea-Seuraa palvelleet Veikko Partanen ja Erkki Salli jättivät yhdistyksen hallituspaikkansa nuoremmille. Suurkiitos molemmille karjalaisuuden hyväksi vuosikymmenten uurastuksesta. Toivottavasti saamme jatkossa edelleen lukea Veikon asiantuntevia artikkeleita, jotka perustuvat aina huolelliseen tutkimustyöhön. – Veikko alan ammattilaisena on paljon tehnyt työtä myös tämän Pääkaupunkiseudun Karjalaisten Pääsky ry:n kesäkodin hyväksi, missä molempia herroja kokouksessa muistettiin kirjalahjalla.

Pentti Talja on vuosien mittaan joutunut moniin tehtäviin Antrea-Seuran puheenjohtajana. Paljon vakavampiinkin kuin viime kesänä Kirvu-juhlille puolustamaan seuraa huopikkaan heittokisassa.
Suurkiitos Pentti – ja kiitos, että olet lupautunut jatkamaan vielä varapuheenjohtajana.

vuoksi mainittakoon, että suuressa Noskuan kylässä oli ainoastaan yksi puhelinliittymä, sekin Kavantsaaren kautta. Kavantsaaren Osuuskauppa, myymälä Noskua 6. Tosin sieltä oli rinnakkaisliittymä edelleen sahalle eli Juho Paajanen, maanviljelijä, Noskua 6, kaksi soittoa. Puhelimen tilaaja- ja numerotiedot olen ottanut Viipurin ja Kaakkois-Suomen Puhelinluettelosta No 1 v. 1943.

Lähin postitoimipaikka oli Antrean kirkonkylässä. Se sijaitsi kirjaston ja kunnanlääkärin talon välissä. Kylien postinjakelun hoiti talvella Salopään Mikko hevosella, Kuparisen Laurin ja Helkan isä. Silloin ei tunnettu postilaatikkoa; tiedettiin vain tunnin tarkkuudella, koska Mikon hevonen hölkytteli Ojamäkeä alas. Tuvan ikkunasta pidettiin silmällä postin tuloa ja kiireesti asteltiin portin pieleen Rupolan tien varteen. Mikko ojensi herttainen hymy kasvoilla postipaketin ja jatkoi matkaansa kohti Savolaa ja edelleen Rupolaan ja Kuparsaareen. Mikon kuoltua saman rahdin ottivat hoitaakseen Korkea-ahon veljekset Oskari ja Tuomas Kuparinen. Poikien ollessa sodassa molempien emännät hoitivat postin jakelun. Kesäaikana he käyttivät kulkemiseen polkupyörää.

Ennen talvisotaa postin kesäjakelun hoitivat Koivisto- ja Suvantolaivat. Ne kulkivat Antrean asemalta Vuoksea pitkin aina Kiviniemeen asti. Laivalaiturilla piti olla vastaanottamassa postilähetystä. Laivat kulkivat aikataulun mukaan ajallaan. Ollan laivalaituriin jätettiin myös Granfeltin ja Savolan postit.

Radio oli ennen sähkön tuloa monessa kylässä harvinaisuus. Meillä oli tuvan seinällä teline ja siinä akkumulaattorilla ja paristolla toimivat radio erillisellä kovaäänisellä varustettuna. Radio toimi akulla ja paristo antoi virtaa kovaääniseen. Siitä kuunneltiin lähinnä uutiset ja mummo ja vaija kuuntelivat aamu- ja iltahartaudet sekä jumalanpalvelukset. Me lapset kokoonnuimme kerran viikossa kuuntelemaan Markus-sedän lastentuntia. Akku lähetettiin Ruposen linja-autolla Viipuriin ladattavaksi ja paristo vaihdettiin Antrean osuuskaupan kirkonkylän myymälässä. Vaihdon aikana radio oli mykkänä.

Kuukaupin maantiesillan valmistuminen tammikuussa 1939 oli liikenteellisesti merkittävä tapaus. Avajaisjuhlat olivat vaatimattomat. Viipurin läänin maaherra Arvo Manner johti kutsuvieraita. Antrean kunnan puolesta oli kahvitilaisuus kunnantalolla kirkonkylässä. Kunnanvaltuuston puheenjohtaja Asko Karjalainen toimi isäntänä tuossa tilaisuudessa.

”24.1.1939 Kuukauppi-sillan valmistuessa. Sydämelliset kiitokset kaikesta ystävyydestä. A. Jäntti” Noin kirjoitti sillan vastaava mestari Ollan vieraskirjaan.

Sähkön tulo Kuukaupille ja osittain Rupolaan mullisti täydellisesti kylien elämän. Se tapahtui vuoden 1939 alkupuolella. Siihen aikaan vedenalaiset siirtokaapelit olivat harvinaisuuksia. Vuoksi ylitettiin Kuukaupin sillan alapuolelta korkeilla A-pylväillä. Sähkömuuntaja sijoitettiin omaan muuntajakoppiin Savolan riihen luo, kylätien vastakkaiselle puolelle. Jäänteet muuntajan peruspilareista ovat yhä löydettävissä Savolan riihen kohdalla. Muuntaja pystyi siirtämään virtaa Rupolaan ainoastaan viiteen taloon: Ratalahti, Tuomik´oja, Harjunmäki, Joulahti ja Soitume. Talvi- ja jatkosota sotkivat suunnitelmat, perä-Rupolan talot jäivät ilman sähköä lopullisesti.

Antrea 100 v sitten

Lehdistä poiminut
Pentti Talja

Karjala, 16.2.1912, Patalahti

Täällä Patalahdessa on nykyään elämä kuin jossain pikku kaupungissa tai tehdaskylässä sillä sosialistinen toverihenki raivoaa täällä kulkutautina. Sen hyökkäykset voi kestää vain valiojoukko. Se saatiin nähdä tämän kuun 4. päivänä, sillä silloin olivat täällä Paakkarin nuorisoseuran toimesta iltamat, jotka eivät kuitenkaan voineet tyydyttää täkäläistä toveripiiriä, koskapa laittoivat iltamansa samaksi aikaa ja aivan rinnalle, kun muka nuorisoseuran iltamaohjelma on toverien mielestä liiaksi isänmaallinen. Siellä eivät täkäläiset toverit voi viihtyä, jossa puhutaan isänmaasta, sillä he eivät sano isänmaata olevankaan.

Karjala, 26.4.1912,

Pikku pakinaa Antrean Kekinniemestä
Motto: Nuorisoseurat ja sen vaikutus nuorisoon – nuorisoseurojen vastustus ja sen seuraukset.
Kekinniemen n.s. olemassaolon aika on ollut alun neljättä vuotta ja tällä olemassaolonsa aikana on seurallamme ollut paljon vastuksia voitettavana. Se on saanut monta kovaa kokea ja monta turman hyökyaaltoa rikki murtaa. Kaikista näistä vastuksista huolimatta on seuramme toiminta kulkenut verkalleen ja tasaisesti eteenpäin pyrkien sitä päämäärää saavuttamaan, joka on sen tunnuslauseena. Seuramme tunnuslauseena on ollut edistys, valistus ja sydämen puhtaus. Tämän tunnuslauseen takana on seuramme tähän asti työtä tehnyt ja tämän tunnuslauseen takana aikoo se edelleenkin toimia.

Karjala, 24.5.1912,
Poliisi kieltänyt nuorisoseuran yleisen iltaman pidon.
Kun Antrean Oravankydön nuorisoseura aikoi pitää yleisen iltaman omalla talollaan t.k. 19 pnä, niin juuri kun iltaman olisi pitänyt alkaa, saapui paikalle saman pitäjän Sintolan kylän poliisi Eero Mannila ja kielsi iltaman toimeenpanemisen. Kun kysyttiin tähän syytä vastasi poliisi, ettei seuralla ole nimismieheltä lupaa iltamien pitoon.

Maakansa, 11.4.1912,
Ote neiti Jenny Elfvingin esitelmästä marttapäivillä Wiipurissa 24. maaliskuuta 1912.
Kukkien viljelyyn kehottaa meitä vielä maan maanviljelyksen kehitys. Mitä enemmän maanviljelys edistyy, sitä enemmän vähenevät luonnon kukat. Kaikki maa muuttuu pelloksi ja kylvöniityksi ja luonnon kukat siirtyvät meistä yhä kauemmaksi rotkoihin, vuorenrinteille ym. ja kun kerran pääsemme niin pitkälle, että alamme saada kuten muutkin sivistysmaat hoidettuja metsiä, niin vähenevät niissäkin luonnon kukat.

Katos hautausmaalla

Antrean vanhalle hautausmaalle, jossa seisovat vapaussodan muistomerkki sekä viime sotien muistomerkit, on keskikäytävälle loppukesästä ilmestynyt sinikattoinen, valkopylväinen katos. Se on hämmentänyt joitakin suomalaisia matkaajia.

Hautausmaa on edelleen Kamennogorskissa aktiivisessa käytössä, sillä sinne haudataan yhä sukuhautoihin. Koska venäläisen tavan mukaan vainajan arkku avataan vielä ennen hautausta hautausmaalla, on kuluneena sateisena kesänä vainajan ja saattoväen suojaksi rakennettu ko. katos. Myös vainajan muistopäivinä omaiset pystyttävät katoksen nurkissa oleviin pieniin hiekkatelineisiin tuohuksensa jättäen ne palamaan.

Vastaavanlainen katos on myös Kamennogorskin uudella hautausmaalla.

Uusi puheenjohtaja tutuksi

Tässä esittäytyy Antrea-Seuran uusi puheenjohtaja Satu Stirkkinen.

Kuka olet ja millainen on perheesi?
Olen Satu Stirkkinen o.s. Joki. Stirkkinen sukunimen olen saanut avioliiton kautta. Stirkkisen suku on kotoisin Uuraasta, joka on Viipurin syväsatama.
Olen syntynyt Espoossa 24.10.1964, muttta asun Helsingissä, Pohjois-Haagassa. Perheeseeni kuuluu aviomies Jari sekä lapset Maria ja Mika.

Mitä teet työksesi?
Olen ollut YIT-konsernin palveluksessa lähes koko tähänastisen työurani. Nykyisin toimin kirjanpitäjänä, yhdessä YIT:n tytäryhtiössä. Koulutukseltani olen laskentamerkonomi.

Missä ovat juuresi?
Nyt jo edesmennyt äitini Anna Helli Joki o.s. Lindroos syntyi Antreassa, Hännikkälänniemessä, Korpelan tilalla. Evakkomatkat toivat hänet sitten Helsinkiin, jossa hän toimi koko työelämänsä yksityisyrittäjänä, kukkakauppiaana. Isäni on kotoisin Hämeestä, Tammelasta.

Mitä karjalaisuus sinulle merkitsee?
Karjalaisuus ja pääkaupunkilaisuus muodostavat juureni tasapuolisesti. Hämäläiseksi en ole itseäni koskaan tuntenut. Karjalaisuuteen olen kasvanut. Luonnehdin itseäni usein yleiskarjalaiseksi. Karjalaistoiminnassa olen aktiivisesti ollut vuodesta 1984, liityin silloin Pääkaupungin Karjalaisiin Nuoriin (PKN). Sieltä tieni on vienyt useisiin luottamustehtäviin niin seura, piiri kuin valtakunnan tasollakin. Toimin 1990-luvun lopusta 2000-luvun alkupuolille Karjalaisen Nuorisoliitto ry:n puheenjohtaja. Olen myös Karjalan Liiton liittovaltuuston jäsen ja toiminut myös yhden kauden liittovaltuuston 2. varapuheenjohtajana. Tällä hetkellä toinen minulle tärkeä seura on Pro Monrepos ry, jonka puheenjohtajana olen toiminut viimeiset kolme vuotta. Pro Monrepos´n toiminta on hyvin erilaista kuin perinteisen pitäjäseuran toiminta, koska Monrepos´ssa ollaan fyysisesti paljon läsnä Viipurissa ja toimitaan venäläisten kanssa yhteistyössä. Olen myös Vuoksen Säätiön hallituksen ja Karjalan Säätiön hallintoneuvoston jäsen.

Mitä asioita haluat edistää seuran puheenjohtajana?
Asioita, jotka ensimmäisenä nousee mieleen, että saataisiin sukupolvien välistä toimintaa aktivoitua. Siihen erinomaisena keinona näen kotiseutumatkat. Sellaista ollaankin ensi kesäksi suunnittelemassa. Toisena tärkeänä asiana näen sosiaalisen median aktiivisempaa käyttöä ja seurantaa. Tietysti ensi vuosi on myös seuran juhlavuosi, siihen täytyy myös paneutua.
Ensimmäinen vuosi puheenjohtajana menee uutta opiskellessa ja tutustuessa uusiin ihmisiin. Yhdessä tehden saadaan varmasti asioita hyvin eteenpäin.

Mitä muuta harrastat?
Karjalaisen seuratoiminnan lisäksi koetan ehtiä opiskelemaan ja tapaamaan ystäviäni. Tällä hetkellä opiskelen avoimessa yliopistossa venäjää. Venäjän kieltä tarvitsen, kun vapaa-aikanani teen omatoimimatkoja Karjalan kannaksella sekä vietän kesällä useita viikkoja Monrepos´n puistossa Viipurissa.

Viime keväänä Satu esitteli Vuoksenrannan ja Antrean hautausmaiden talkoojoukoille Monrepos´n puistoa, jonka hän tuntee erinomaisesti.

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt 2013

Puheenjohtaja Satu Stirkkinen, Näyttelijäntie 5-7 B 16, 00400 Helsinki; puh. 0408261075; satu.stirkkinen(at)gmail.com
Varapuheenjohtaja Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki; puh 0505758316; pentti.talja(at)elisanet.fi
Sihteeri Pirjo Tiippana, Haapaniemenkatu 12 D 39, 00530 Helsinki; puh 0505253891; pirjo.tiippana(at)jippii.fi
Hallituksen muut jäsenet:
Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki; puh. 040-5452541, reijo.martikainen(at)mavi.fi
Antti Partanen, Vapaalantie 90 C, 01650 Vantaa; puh. 0503599456, a-a.partanen(at)pp.inet.fi
Hannu Ruhala, Laurinmäenpolku 3 A 1, 00440 Helsinki; puh. 0400951781, h.ruhala(at)uukku.com
Pirjo-Riitta Rintanen, Kivelänkatu 1 C 13, 00260 Helsinki,; puh. 0400-825453, pirjo.riitta.rintanen(at)kolumbus.fi
Liisa Mikkola, Rinnetie 45 F, 13100 Hämeenlinna; puh. 0452711852, (03)6756557; liisa.mikkola(at)hamk.fi
Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala; puh. 0400847023, (03)6881898; raakel.henttonen(at)aina.net
Rahastonhoitaja Sirkka Juvonen, Kuusitie 26 C, 12100 Oitti; puh. 0400705127, (019)785656 sirkka.juvonen(at)luukku.com
Jäsensihteeri Jukka Talja, Eprantie 42, 11710 Riihimäki; puh 0405894559, jukka.talja(at)saunalahti.fi
Myyntiasiat Tarmo Jantunen, Lummetie 16 A 4, 01300 Vantaa; puh. 0400736617
Pääemäntä Tuula Haapiainen
Teatterivastaava Raili Kekki puh (09)724 2579
Kuljetusvastaava Anna-Liisa Linna, puh. (03)682 2024
Kunniapuheenjohtaja Oili Korkeamäki, Hilliläntie 75, 17200 Vääksy; puh 0408260671, (03)7665210 oili.korkeamaki(at)*kolumbus.fi*

JÄSENENÄ ANTREA-SEURASSA

Liity ja pysy jäsenenä Antrea-Seuraassa. Jäsenksi pääset ilmoittamalla nimesi ja osoitteesi seuran jäsensihteerille Jukka Taljalle, puh. 040 5894559, jukka.talja(at)saunalahti.fi tai seuran sihteerille Pirjo Tiippananalle, puh (09) 701 1818; sähköpostiosoite: pirjo.tiippana(at)ippii.fi. – Maksa jäsenmaksu 22 euroa tilille 800014-517810 ja muista kirjoittaa pankkisiirtoon nimesi ja tarkka osoitteesi. Maksun saaja on Antrea-Seura ry. .

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

Kotiseutumme Antrea	55 euroa
Kirjan 2. painoksen korjausarkit erillisenä	3
Enne vanhaa koton -perinnekirja	42
Evakos ja uuves kois, kirja evakkovuosista ja sen jälkeis. ajasta	40
Antrean kirkonkylä – unohtumaton kotiseutumme (2004)	35
Antrean kirkonkylä DVD	35
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5
Antrean uusi kartta (1991, mittakaava 1:50 000) v. 1938 mittaus, talvi- ja jatkosodan rintamalinjat merkitty karttaan	10
Antrean ja Vuoksenrannan kartta	10
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalon tiellä	5
Runoja, Juho Kurki	5
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen-Irma-Riitta Järvinen	10
Muistojen tilkkutäkki, pakinoita, Hellin Tauru	5
Näkymä Vuokselle, maisemakortit	3 e/5 kpl
Kaipuun Karjala cd-levy	20
Antrea-pinssi	5

Tilaukset: Tarmo Jantunen, puh. 0400-736 617

Liikola, kotikylä Antreassa.
Tilaukset Harri Hatakka, puh. 050 3261218

Viiden kylän elämää.
Tilaukset Arvo Henttonen, 0400 202818

Myö Henttoset Karjalast -sukukirja. Tilaukset Raakel Henttonen, 0400 847023, (03)6881898

Itsenäissyyssodat kotiseudullamme, DVD ja kirja	30 euroa
DVD-filmin 2. osa, haastattelut	15 euroa

Tilaukset: pj. Pentti Talja, puh. 050 575 8316

Kaikkiin tilauksiin hintoihin lisätään postitus- ja pakkauskulut.

JOUKKOKIRJE

Antrealainen

Antrea-Seuran jäsenlehti

N:o 46 ● 2013

Vuoksen Säätiön Vuoksi-mitali julkistettiin ja sen ensimmäiset kappaleet jaettiin 14.7.2013 pidetyssä Antrea-Seuran – Vuoksenranta-seuran pitäjäjuhlassa Riihimäellä.

Suurella Kelpojärvellä olivat syksyllä 2012 käynnissä yhdet suurimmista Kannaksella tehdyistä arkeologisista kaivauksista. Lisää aiheesta Oula Seitsosen artikkelissa sivuilla 7-9.

(Valokuva Sergey Lisitsyn)

TUE ANTREALAINEN-LEHDEN ILMESTYMISTÄ!

Ilmoitushinnat:

Koko sivu 350 euroa
1/2 sivua 230 euroa
1/4 sivu 120 euroa
Pienemmät 70 euroa

Ilmoituksiin ei tule alv:ia, joten ne eivät ole alv-vähennyskelpoisia.

Antrealainen-Vuoksenrantalainen

Antrea-Seuran ja Vuoksenranta-seuran jäsenlehti.
ISSN 0781-2280

Päätoimittaja Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898, 0400-847023;
raakel.henttonen@aina.net
os. Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala
Taitto TMI RH-Teksti, Raakel Henttonen
Toimituskunta: Antrealainen: Antrea-Seuran johtokunta

Vuoksenrantalainen:
Martti Talja, puh. (03)7826595, os. Keijutie 1 B, 15700 Lahti
Päivi Virolainen paivi.virolainen(1t)op.fi

Kirjoituksia ja kuvia otetaan kernaasti vastaan lukijoilta.

Painopaikka: Ro-Offset, Turenki

Keväällä Antrealaista tuskin tulee. Syksyn lehteen materiaali **15.10 .2014 mennessä**.

PUHEENJOHTAJALTA

Yhteistyötä tehden

Ensimmäinen vuoteni puheenjohtajana alkaa olla lopuillaan. Vuosi on mennyt pitkälti tutustuessa seuran jäseniin, toimijoihin sekä hahmotellessa vuotuisia tapahtumia, siksi käsittelenkin kirjoituksessani pitkälle niitä. Itse olen pyrkinyt osallistumaan mahdollisimman moneen tapahtumaan, mutta kaikkeen ei aikani kuitenkaan ole riittänyt. On mukavaa käydä tapahtumissa, jotka ovat hyvin järjestettyjä ja mikä parasta meidän seurassa tapahtuu. Olen seurannut vuosien varrella aika monen karjalaisseuran toimintaa ja ikäväkseni monessakin seurassa hallituksen kokoukset ovat ainoat tapahtumat. Onneksi seuramme on aktiivinen.

Tärkeää on myös luoda yhteistyöverkostoja lähellä oleviin seuroihin. Kuluvana vuonna on läheistä yhteistyötä tehty Vuoksenranta-seuran kanssa, myös tunnusteluja kirvulaisiin päin on ollut. Erinomaista yhteistyötä tehtiin seuramme 60-vuotisjuhlan ja Vuoksenranta-seuran pitäjäjuhlan tiimoilta Riihimäellä heinäkuussa. Juhlapaikka oli tupaten täynnä väkeä, kaukaisimmat vieraat Floridasta asti. Juhlassa saimme lahjaksi Kirvun Vilkkaalta kiertopalkinnon, jonka tavoittelemiseen meidän tulee suunnitella laji tai lajit, joista kisataan. Tätä onkin jo hahmoteltu pienen työryhmän toimesta. Ajatuksena on, että kisataan talvella ja lajeja on kolme, jotka järjestävä seura suunnittelee.

Suhteet nyky-Antreaan ja nykyantrealaisiin ovat myös hyödyksi, kun toimimme ja asioimme Antreassa erilaisten asioiden ja tapahtumien takia. Sain olla vuoksenrantalaisten, kirvulaisten ja Vuoksen Säätiön edustajien kanssa mukana elokuisena sunnuntaina Kamennogorskin kaupunkijuhlassa Talikkalan kentällä. Laitoimme ilolla merkille, että juhlapuheissaan siellä ensimmäisen kerran käytettiin Antrea-nimeä, kun puhuttiin Suomen ajan Antreasta. He ovat myös tekemässä historiakirjoitusta käyttäen aineistona sitä materiaalia, jota me olemme heille antaneet.
Ensi vuoden yhteistyöponnistuksia on kesäkuun alussa järjestettävä muistojuhla Antreassa ja Vuoksenrannassa, yhteistyössä venäläisten kanssa. Juhlamatkasta lisää tässä lehdessä edempänä.

Paikallisten karjalaisseurojen kanssa tehtävä yhteistyö on myös tärkeää, ilman sitä olisi monta kesäistä pitäjäjuhlaa jäänyt kokematta. Ensi kesän pitäjäjuhla järjestetään Lopella, Lopen Karjalaisten vetämänä heinäkuussa.

Monista seuran tapahtumista yhtenä antoisimmista pidän Muistopuiston, sankarihaudan ja uutena kohteena vanhalla hautausmaalla olevan Ruustinnan haudan hoitoa. Keväisille siivousmatkoille on vuosi toisensa jälkeen osallistunut 30-40 aktiivista tekijää, toiset joka vuosi. Tähän tapahtumaan seura saa Vuoksen Säätiöstä rahallisen avustuksen, jolla pystymme alentamaan talkoolaisten matkahintaa. Tämä avustus on todella tärkeä. Pitämällä nämä pyhät paikat kunnossa, kerromme samalla omaa historiaamme nykyasukkaille. Tapasin viime kevään matkalla paikallisen naisen hautausmaalla ja kun ryhdyin hänelle kertomaan mitä me siellä touhuamme. Hän tokaisi minulle iloisesti, että kyllä hän tietää; siitä tuli hyvä mieli.

Lopuksi haluan kiittää kaikkia, jotka järjestävät ja osallistuvat seuran tapahtumiin, ilman teitä ei seura toimisi.

Satu Stirkkinen

SISÄLTÖÄ

PITÄJÄJUHLAT RIIHIMÄELLÄ s. 4-6

OULA SEITSOSEN JUHLAPUHE s. 7-9

STRANDMANNIEN HAUTA JA ANTREAN PAPIT s. 11-14

PYYHTIÄN KERTUN KARJALAN MATKAT s. 16-17

PULLILAN KYLÄKUVAUSTA s. 18-19

TAMMI-ILTAMISTA s. 25

Riihimäen kirkon alapuolella olevalla rinteellä sijaitsevalle Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille tehtiin juhlien aluksi kunniakäynti. Kukkalaitteen toi Vuoksen Säätiön hallituksen puheenjohtaja, professori Martti Talja. Hänen airueinaan toimivat Pirjo Riitta Rintanen sekä Hannele Talja. Touko Kekin viulu soi muistomerkillä.

Vuoksi-mitalien jako huipensi antrealaisten ja vuoksenrantalaisten juhlan

Raakel Henttonen

Viime kesänä Riihimäellä pidetyssä antrealaisten ja vuoksenrantalaisten yhteisessä juhlassa juhlittiin erityisesti kahta asiaa: 60 vuotta täyttänyttä Antrea-Seuraa ja Vuoksi-mitalia, joka julkistettiin ja ensimmäiset kappaleet jaettiin tässä tilaisuudessa.

Juhala alkoi kunniakäynnillä Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä, jolla puhui rovasti Pirkko Arola. Juhlamessussa saarnasi rovasti Veli-Pekka Toiviainen.

Näiden tilaisuuksien jälkeen juhlaväki kokoontui aterialle Kirkkopuiston seurakuntakotiin. Jo siinä vaiheessa syntyi kotoisa tungos ja jonottaakin sai jonkin verran, sillä seurakuntakodin tilat ei ole suun-

Juhlivalle Antrea-Seuralle tuli useita lämpimiä tervehdyksiä. Floridan Karjalaiset onnittelivat seuraa Nina Kojonkosken välityksellä. Nina vierailee Suomessa joka kesä parin kuukauden ajan lastensa kanssa. Hänen isänsä Erkki Pullinen on kotoisin Syvälahdesta.

Kirvu-Seuran ja -Säätiön edustajat toivat viirin sekä kiertopalkinnon, jota varten kilpailun keksiminen jätettiin Antrea-Seuralle.

Tervehdyksiä ottivat vastaan juhlien juontajat, Antrea-Seuran puheenjohtaja Satu Stirkkinen (huivi) ja Vuoksenranta-seuran puheenjohtaja Päivi Virolainen.

niteltu näin suurelle, 300-henkiselle, juhlajoukolle. Aterioinnista täyden helteen kantoi Antrea-Seuran pääemäntä Tuula Haapiainen.

Kello 13 käynnistyneessä pääjuhlassa tervehdyssanat lausunut seuran aiempi puheenjohtaja Pentti Talja oli vanhoista lehdistä löytänyt tiedon ensimmäisistä antrealaisten kesäjuhlista vuodelta 1945. Ne oli pidetty Turengissa 19. elokuuta ja ne olivat koonneet Kuumolan seurantaloon 1500 ihmistä! – Juhlaohjelman loppuosa olikin esitetty pihalla, koska kaikki eivät mahtuneet rakennukseen sisälle. – Olisipa sama menestys vieläkin! – Kävi ilmi, että ainakin Linnan Antti oli yksi juhlavieras, joka oli näissä ja oli jo niissä ensimmäisissäkin juhlissa. Kunnioitettavaa.

Pentti Talja kävi lyhyesti läpi Antrea-Seuran historiikin, jonka seuran sihteeri Pirjo Tiippana oli laatinut. Se on luettavissa Antrea-Seuran nettisivulta.

Pitäjäjuhlassa voi kokea yllätyksiä. Niin kävi juhlapuhuja Oula Seitsoselle (oik), joka tapasi aivan uusia sukulaisia, kun sisarukset Marja Raijas ja Eero Seitsonen tulivat häntä tervehtimään. Hilkka Seitsonen ja Tatu Vanhanen seurasivat taustalla tapahtumaa.

Juhliva seura sai tervehdyksiä Karjalan Liitolta, Riihimäen kaupunginmuseolta, Kirvu-Seuralta ja Kirvu Säätiöltä sekä Floridan Karjalaisten Pullilan ja Syvälahden edustajilta.

Todella korkeatasoisen musiikkiesityksen juhlassa antoivat Laura ja Olli-Pekka Karppinen. Upeaa kuultavaa. – Lauran suku juontaa isän Markku Taljan kautta Mansikkalaan.

Juhlapuheen piti arkeologi Oula Seitsonen, joka kertoi Antrean olevan aivan erityisasemassa koko Pohjois-Euroopan esihistorian kannalta. Tietysti verkkolöytö on se merkittävä tekijä. – Siitä enemmän seuraavilla sivuilla. Oulan suku on peräisin Antrean Seitsolasta.

Karjalan Liiton hopeisen ansiomerkin saivat Raili Kekki (vas.) ja Annukka Linna. Jukka Talja ei ollut tilaisuudessa vastaanottamassa merkkiään.
Pronssisen merkin saivat Tapio Mäenpää, Pirjo Tiippana, Hannu Ruhala, Erkki Salli ja Reijo Martikainen

Laura ja Olli-Pekka Karppinen sävähdyttivät musiikkiesityksillään juhlayleisöä.

Mitaleja ja merkkejä

Antrea-Seura muisti ansiomerkein aktiivisesti vuosia toimineita henkilöitä. Hopeisen ansiomerkin saivat Annukka Linna, Raili Kekki ja Jukka Talja. Pronssisen ansiomerkin vastaanottivat Erkki Salli, Pirjo Tiippana, Tapio Mäenpää, joka oli nyt 30. kerran hoitamassa juhlassa yhteislaulujen säestystä, Hannu Ruhala ja Reijo Martikainen. Viimeksi mainittu piti kiitospuheen merkkien saajien puolesta ja totesi iloisesti, miten kansalaisjärjestötyö voi olla mukavaa.

Kukat sai vuoksenrantalainen Iris Saloranta, jonka hyvin omakohtainen runokirja ”Aika särkyi ja soi” julkistettiin juhlassa.

Vuoksen Säätiö jakaa juhlas-

Ensimmäiset Vuoksi-mitalin saajat ovat tässä: kuvanveistäjä Pertti Kukkonen (vas.), Karjalan Liiton puolesta Antrea-Seuran puheenjohtaja Satu Stirkkinen, opetusneuvos Antti Henttonen, professori Tatu Vanhanen, säätiön hallinnossa pitkään vaikuttaneet Aulis Hutri ja kunnallisneuvos Eino Kilpiäinen. Professori Armas Hutrille mitali luovutettiin myöhemmin. Suomen tasavallan presidentti Sauli Niinistö on lupautunut ottamaan vastaan Vuoksi-mitalin n:o 1:n.

sa vuosittain myöntämänsä kannustusstipendit. Tällä kertaa seitsemästä tohtoriksi väitelleestä oli paikalla ainoastaan sotatieteiden tohtoriksi Maanpuolustuskorkeakoulussa väitellyt Harri Rintala. Hänen kiitospuheenvuoronsa oli sykähdyttävä, mutta myös hauska.

Ajatus Vuoksi-mitalista syntyi Vuoksen Säätiön edustajien vierailulla professori Armas Hutrin luona keväällä 2007. Ajatuksen esittäjä oli säätiön silloinen hallintoneuvoston puheenjohtaja, kunnallisneuvos Eino Kilpiäinen. Armas Hutri oli kuitenkin tuolloin jo niin väsynyt, että asia jäi hautumaan. Kunnes opetusneuvos Antti Henttonen muisti toisen kuvanveistäjän, jonka juuret ovat myös Antreassa. Pertti Kukkonen lupautui mitalin suunnittelijaksi ja toteuttajaksi. Ja kuten tämän lehden kannesta voitte nähdä: mitalin 1-puolella on Antrean Korpilahden verkko kuvattuna koholla mitalin pinnasta ja 2-puolella Vuoksen laineilla ja laineissa on Pyhän Andreaksen risti. Mitali myönnetään henkilölle tai yhteisölle, joka on toiminut erityisen ansiokkaasti Vuoksen Säätiön tavoitteiden toteuttamisessa ja karjalaisen kulttuurin laajemmassakin vaalimisessa. – Mitaleja tullaan jatkossa myöntämään vuosittain ehkä vain yksi - kaksi tai ei yhtään, mutta nyt ensimmäisellä kerralla niitä jaettiin seitsemän.

Vuoksi-mitalin saivat vastaanottaa Karjalan Liitto, opetusneuvos Antti Henttonen, professori Tatu Vanhanen, hallintoneuvoston kuniapuheenjohtaja Aulis Hutri, kunnallisneuvos Eino Kilpiäinen, kuvanveistäjä, professori Armas Hutri sekä mitalin suunnittelija ja toteuttaja kuvanveistäjä Pertti Kukkonen. Mitali n:o 1:n on lupautunut vastaanottamaan Tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

Vaikuttavan mitalien jaon jälkeen Touko Kekki, Seppo Kuparinen ja Reijo Kuparinen esittivät teoksen ”Laulu Vuokselle”. – Ovathan sen ensimmäiset sanat ”Mahtavasti, voimakkaasti...” myös mitalissa. Laulun on sanoittanut J.H. Erkko ja säveltänyt E.A. Hagfors.

Seuraavat Antrea- ja Vuoksenranta-pitäjäjuhlat ovat jälleen yhteiset. Ne pidetään kesäkuussa 2014 Antreassa ja Vuoksenrannassa.

Ja kotimaassa Antrea-juhlat pidetään heinäkuussa Lopella.

Vuoksen Säätiö ilmoittaa haettavaksi vuoden 2014 apurahat

Vuoksen Säätiö jakaa opintoapurahoja yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammatteihin valmistavissa oppilaitoksissa viimeistä vuotta opiskeleville, joiden vanhemmat, isovanhemmat tai aiempi polvi ovat vuonna 1939 asuneet Antrean tai Vuoksenrannan kunnissa.

Hakijan on laadittava selvitys sukunsa juurista, ko. pitäjissä eläneistä esivanhemmistaan nimet mainiten sekä mistä kylästä ja mistä talosta he olivat.
Hakemukseen tulee liittää oppilaitoksen todistus tai selvitys opiskelun päättymisestä kuluvana vuonna ja pankkitilin numero.
Peruskoululaisille, lukiolaisille tai apurahan aiemmin saaneille apurahaa ei myönnetä.
Stipendin hakija suostuu samalla siihen, että hänet liitetään Antrea-Seuran tai Vuoksenranta-seuran jäseneksi.
Säätiö ja seurat vastaavat kahden vuoden jäsenmaksusta.
Kirjallinen hakemus tulee lähettää 28.2.2014 mennessä osoitteella: Vuoksen Säätiö, asiamies Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala. -- Lisätietoja, puh. (03)6881898, 0400847023.

Antrean ja Vuoksenrannan arkeologiaa:

Suomen vanhinta asutusta ja juoksuhautoja

Oula Seitsonen

Karjalankannas oli 1900-luvun alussa Suomen esihistorian tutkimuksen kehto ja ydinalue. Arkeologiset tutkimukset jatkuivat aktiivisina aina toiseen maailmansotaan asti, minkä jälkeen tutkimuksissa seurasi vuosikymmenien mittainen suvantovaihe. Karjalankannaksen tutkimukset kokivat uuden nousun 1990-luvun lopulla virinneen suomalais-venäläisen yhteistyön ansiosta. Viimeisten viidentoista vuoden aikana alueella on tehty läheistä yhteistyötä nuorten venäläisarkeologien kanssa, minkä ansiosta kuva Karjalankannaksen esihistoriasta ja sen merkityksestä koko Suomen menneisyydelle on huomattavasti monipuolistunut.

Antrean ja Vuoksenrannan alueen arkeologiset tutkimukset

Suomen ensimmäiset kivikauden kaivaukset tehtiin Räisälän kunnassa 1800-luvun lopulla, ja hieman myöhemmin arkeologit aktivoituivat myös Antrean ja Vuoksenrannan alueilla.

Alueesta tekee Suomen esihistorian kannalta erityisen merkittävän se, että seudulla on tutkittu maamme vanhimman pioneeriasutuksen jälkiä jo sadan vuoden ajan. Vuonna 1914 kaivettu Antrean, myöhemmin Vuoksenrannan, Korpilahden verkkolöytö oli ensimmäinen Suomesta löydetty merkki maamme varhaisimmista asukkaista. Korpilahden verkkolöytö oli myös maailman vanhin verkko vuosikymmenien ajan, kunnes 1980-luvulta lähtien on löydetty joitakin samanikäisiä verkkolöytöjä muualtakin maailmasta.

Vuoksenrannan Sintolassa taas tehtiin 1900-luvun viimeinen suomalaisten luovutetuilla alueilla tekemä arkeologinen kaivaus vuonna 1944 suurhyökkäyksen aikana. Molemmissa näissä tutkimuksissa oli toteuttajana arkeologi ja maailmanmatkaaja Sakari Pälsi, jonka merkitys varsinkin Karjalankannaksen tutkijana oli suuri 1900-luvun alkuvuosikymmeninä.

Uudet arkeologiset tutkimukset Antrean ja Vuoksenrannan alueella käynnistyivät vuonna 2000 Riihimäen kaupunginmuseon ja Mikroliittiyhtiön tekemillä kenttätöillä, joissa pyrittiin paikantamaan erityisesti Antrean verkkolöydön aikaisen asutuksen jäänteitä. Jo näissä ensimmäisissä kenttätutkimuksissa löydettiin useita uusia kivikautisia asuinpaikkoja. Näiden pioneeritutkimusten jälkeen alueella on tehty kenttätöitä esimerkiksi Helsingin yliopiston ja Lahden kaupunginmuseon toimesta, ja viimeksi Antreassa kaivettiin pietarilaisten arkeologien johdolla syksyllä 2012 Suuren Kelpojärven rannoilla. 2000-luvulla tehdyt tutkimukset ovat jo tähän mennessä osoittaneet alueen suuren potentiaalin ja tuoneet esille runsaasti ennen tuntemattomia arkeologisia kohteita.

Kokonaisuudessaan Antrean ja Vuoksenrannan alueilta tunnetaan suhteellisen vähän muinaisesinelöytöjä tai esihistoriallisia asuinpaikkoja verrattuna Karjalankannaksen löytörikkaampiin kuntiin kuten Kaukolaan, Räisälään tai Pyhäjärveen. Tähän on kuitenkin syynä ainoastaan kenttätutkimusten vähäisyys ja ajallinen ja paikallinen painottuneisuus. Nykyisin alueelta tunnetaan yhteensä parikymmentä esihistoriallista kohdetta, mutta lähialueiden tutkimustulosten perusteella tämä määrä varmasti moninkertaistuisi lisätutkimusten myötä.

Antrean verkko

Antrean Vuoksenrannan Korpilahden verkkolöytö on kansainvälisesti ehkä tunnetuin suomalainen arkeologinen löydös. Verkonjäänteet löysi syksyllä 1913 maanviljelijä Antti Virolainen Ämm-Mattilan tilalta suoniitylle ojaa kaivaessaan. Virolainen otti esineet huolellisesti talteen ja esitteli ne seuraavana vuonna sattumalta paikalle osuneelle arkeologi Theodor Schvindtille. Schvindt oli pääasiassa rautakauden tutkija, mutta tunnisti löydöt heti merkittäviksi kivikautisiksi esineiksi ja kutsui kivikauteen erikoistuneen arkeologi Sakari Pälsin tutkimaan kohdetta.

Pälsi kaivoi paikalta esiin yli sata esinettä, joista suurin osa oli Suomen oloissa hyvin harvinaisia luu- ja puuesinelöytöjä. Maamme hapan maaperä tuhoaa tavallisesti orgaaniset esineet muutamissa vuosisadoissa, mutta suo-olosuhteissa löydöt säilyvät jopa vuosituhansia. Merkittävimpiä Pälsin Korpilahdella tekemistä löydöistä olivat kalaverkon jäänteet, jotka osoittautuivat maailman vanhimmiksi: radiohiiliajoitukset verkonpunoksista ja kaarnakohoista ovat osoittaneet verkon olevan noin 10500 vuotta vanha. Antrean verkko oli alkujaan ollut noin 30 metriä pitkä ja 1,5 m korkea, ja punottu pajun niinestä niin sanottuja ”ryssänsolmuja” käyttäen. Verkon silmäkoko on ollut noin 6 senttimetriä, eli se on soveltunut hyvin suurempien kalojen, kuten lohen tai siian pyyntiin, tai mahdollisesti myös hyljestykseen.

Verkko ja muut esineet ovat alkujaan painuneet merenlahden pohjaan yli kymmenen metrin syvyyteen, mahdollisesti kalamiehen ruuhen kaatuessa: Karjalankannaksen maise-

ma on ollut noihin aikoihin hyvin erilainen kuin nykyään, johtuen maanpinnankohoamisesta ja vedenpinnan laskusta vuosituhansien mittaan. Antrean verkon punomisen aikoihin vedenpinta seudulla oli noin 30 metriä nykyistä merenpintaa korkeammalla, kuten oheisesta karttakuvasta näkyy. Viime aikaiset arkeologiset tutkimukset ovat tuoneet esille Antrean verkon kanssa samanaikaisten asuinpaikkojen jäänteitä eri puolilta Karjalankannasta ja Suomen puolelta itärajaa.

Vuoksenrannan Sintolan kivikautinen asuinpaikka

Sakari Pälsi palasi samoille seuduille uudelleen 30 vuotta myöhemmin, 1944, jolloin hän suoritti viimeisen suomalaisen arkeologisen kaivauksen luovutetussa Karjalassa koko 1900-luvun kuluessa. Venäläisten suurhyökkäyksen aikana juoksuhautoja harjulle kaivavat sotilaat löysivät Vuoksenrannan Sintolasta kivikautisia löytöjä, jotka toimitettiin Kansallismuseolle Pälsi innostui seikkailunhaluisena miehenä lähtemään sotatoimialueelle tutkimaan löytöpaikkaa yleisestä tilanteesta huolimatta.

Venäläisten suorasuuntaustykin tulen takia Pälsin oli rajoitettava kaivauksensa pienelle alalle juoksuhaudan laitamalle suuren maakiven suojiin. Hän totesikin raportissaan, että koska asuinpaikka on enimmäkseen miinakentän peitossa, kohde on suojassa luvattomilta kaiveluilta, vaikkakaan ei välttämättä muilta uhilta. Viime aikaiset tarkastukset ovat osoittaneet, että kohde on itse asiassa säilynyt varsin hyvin meidän päiviimme saakka. Pälsi kirjoitti Sintolan kenttätöistään myös artikkelin Suomen kuvalehteen otsikolla: ” Tulilinjoilla rauhan töissä”.

Antrean Suuri Kelpojärvi: arkeologiset kaivaukset 2012

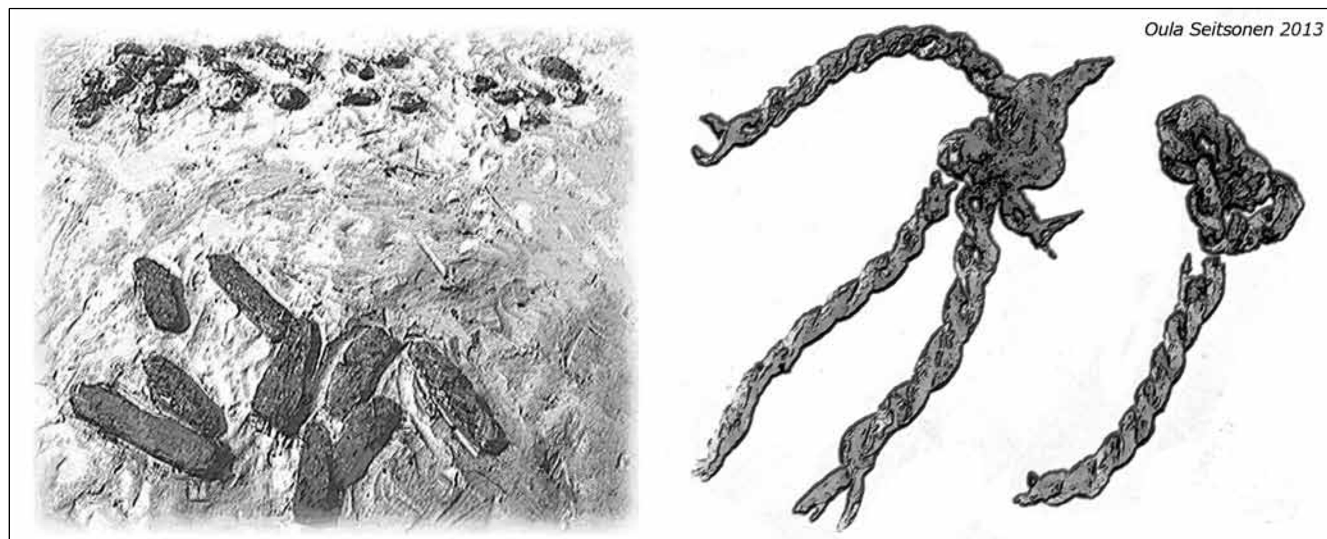
Yhdet Karjalankannaksen tuoreimmista arkeologisista tutkimuksista on myös suoritettu Antrean alueella. Syksyllä ja talvella 2012 Antrean Suurella Kelpojärvellä kaivettiin laajaa, maamme varhaisempaan asutukseen liittyvää asuinpaikkaa. Kyseessä oli pietarilaisten kollegoidemme johtama laaja pelastuskaivaus tienrakennustöiden alta. Rakennusurakoitsijan kustantama tutkimus on yksi laajimmista Karjalankannaksella 1900-luvun alkupuoliskon jälkeen avatuista kaivauksista. Suuren Kelpojärven uusien tutkimusten löytöjen ja kaivaustulosten käsittely on edelleen työn alla, mutta kaivauksista tullaan tiedottamaan lisää monenlaisten, esimerkiksi muinaisiin elinkeinoihin ja teknologiaan liittyvien analyysien valmistuttua.

Ahvola: 1900-luvun konfliktiarkeologiaa

Koska arkeologia tutkii kaikkia ihmisen jälkeensä jättämiä jäänteitä ilman aikarajoja, arkeologien toimesta on viime aikoina ryhdytty tutkimaan myös esimerkiksi 1900-luvun taistelukenttiä. Antreassa suoritettiin 2007 Karjalankannaksen ensimmäinen niin sanottu konfliktiarkeologinen tutkimus Ahvolassa Suomen sisällissodan aikaisella taistelukentällä.

Ahvolan taistelu, joka käytiin Ahvolan, Oravalan ja Seitsolan kylien alueella keväällä 1918 on nykyisin yksi sisällissotamme vähemmän muistetuista konflikteista. Ennen toista maailmansotaa taistelu oli varsin hyvin muistettu, ei vähiten Paavo Susitaipaleen Ahvola-muistelmateoksen ansiosta. Susitaival kunnostautui myöhemmin muun muassa Raatteen tien taisteluissa. Ahvolan taistelu oli yksi kansalaissodan harvoista pitkäkestoisista, asemasotamaisista taisteluista, ja sitä onkin joskus kutsuttu Suomen Verduniksi.

Syksyllä 2007 taistelukentällä suoritettu arkeologinen kartoitus osoitti, että alueen maisema on muuttunut suhteellisen vähän vuosikymmenien mittaan. Kenttälinnoituslaitteiden jäänteet ovat suhteellisen hyvin säilyneitä ja kohteen jatkotutkimuspotentiaali onkin erittäin hyvä. Erityisesti valkoisten puolella havaittujen melko systemaattisten juoksuhautojen ja tuliasemien kaivaustutkimukset voisivat tuoda esimerkiksi mielenkiintoista uutta tietoa sisällissodan aikaisesta linnoitustaidosta.

Vasemmalla Antrean verkkolöydön kaarnakohoja kaivauksella. Oikealla lähikuva säilyneistä verkonsolmuista (piirtänyt Oula Seitsonen Sakari Pälsin valokuvien pohjalta).

Antrean ja Vuoksenrannan maisema verkonpunomisen aikoihin noin 10000 vuotta sitten ja alueen kivikautiset kohteet (kartta Oula Seitsonen).

Arkeologiset jatkotutkimukset tarpeen

Antrean ja Vuoksenrannan alueen arkeologinen tutkimus on vasta pääsemässä vauhtiin, ja siitä on kirjaimellisesti raaputettu vain pintaa. Varsinkin maamme varhaisimman pioneeriasutuksen osalta alueen tutkimuspotentiaali on erityisen hyvä, ja nykyisin tunnetaankin jo monia kohteita, jotka ansaitsisivat kaivaustutkimuksia osakseen. Lisäksi myös myöhempien aikojen arkeologia, kuten esimerkiksi 1900-luvun sotakohteiden tutkimus on yksi mahdollisista jatkotutkimussuunnista.

Arkeologia herättää useimmiten ihmisille ajatuksia kenttätöistä, kaivauksista ja uusien kohteiden etsimisestä, mutta käytännössä valtaosa tutkimustiedosta tuotetaan kenttätöiden jälkeen analyysivaiheessa. Kaivausten jälkityöt vievätkin tavallisesti vähintään kaksi kertaa niin kauan kuin itse kenttätutkimukset. Esimerkiksi jälkityövaiheessa suoritettavien ajoitusanalyysien, kuten radiohiiliajoitusten, avulla kohteille on mahdollista määrittää ikä parhaassa tapauksessa muutaman vuosikymmenen tarkkuudella.

Lisäksi oleellisena osana arkeologisiin tutkimuksiin kuuluu tulosten julkaiseminen sekä tieteellisessä että kansantajuisessa muodossa. Erityisesti kansantajuisen julkaisemisen merkitystä ei voi yliarvioida, sillä ihmisten tulee aina olla oikeutettuja saamaan tuoreinta tietoa oman kotiseutunsa menneisyydestä, kun arkeologit sitä tutkivat.

Kirjoittaja on antrealaista sukujuurta oleva arkeologi ja maantieteilijä, Sakarin Pentin pojanpoika Seitsolan kylästä, ja tehnyt tutkimuksia Karjalankannaksella vuodesta 2001 lähtien.

Ilari ja Lauri Seitsonen tutkivat Suomen sisällissodan aikaista konekivääripesäkettä Seitsolan kylän laitamilla (valok. Oula Seitsonen).

JUHLAMATKA Vuoksenrantaan ja Antreaan kesäkuussa 2014

Ensi kesänä tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun kodit jäivät sodan jalkoihin. Järjestämme yhteisen muistojuhlan/ juhlamatkan kesäkuussa 2014. Tässä vaiheessa moni yksityiskohta on vielä avoinna, mutta tapahtuman runko alkaa jo olla selvillä. Odotamme paikalle suurta joukkoa juhlaväkeä, joten sitovat varaukset on lyötävä kiinni todella varhain. Matkatoimiston mukaan kesäkuun alussa kaikki muutkin ovat matkalla Karjalaan, joten bussiyhtiöilläkin on koko kalustonsa tien päällä.

Sunnuntai 8.6.2014, alustava aikataulu:
10.00 Seppeleen lasku Antrean kirkonmäellä
12.00 Jumalanpalvelus Vuoksenrannan kirkossa, saarna Reijo Lehtonen
13.00 Ruokailu
14.30 Pääjuhla ja ohjelmaa Vuoksenrannan kirkonmäellä
16.00 Lähtö rajalle

Varattavissa on eri pituisia matkapaketteja pelkästä juhlaretkestä aina sellaiseen, että ehtii käydä kotikylissäkin. Hinnat ovat vielä hinta-arvioita, mutta paikkansa varmistamiseksi kannattaa ilmoittautua heti. Suosittelen matkavakuutuksen ottamista, koska tässä vaiheessa kukaan ei voi ennustaa kuntoaan puolen vuoden kuluttua. Hotellien nimet ja bussien aikataulut selviävät myöhemmin, tässä vaiheessa toimitaan varauskiintiöllä.

Hinta-arviot:
· päivämatka n. 120 EUR/ hlö su
· 2 pv (1 yö) n. 220 EUR/ hlö la-su
· 3 pv (2 yötä) n. 330 EUR/ hlö pe-su
· 4 pv (3 yötä) n. 410 EUR/ hlö ……….
Tämä 4 pv-matka to-su on vain Vuoksenrannan siivoustalkoolaisille. Erillistä siivousmatkaa ei Vuoksenrantaan järjestetä toukokuussa.

Antrealaisten siivousmatka on 16.-18.5.2014, hinta n. 230 EUR/hlö (sisältää Vuoksen Säätiön ja seuran tuen), ilmoittautumiset Antti Partanen, puh 050 359 9456, a-a.partanen@pp.inet.fi

Hinnat sisältävät bussimatkan (lähtöpaikatkin tarkentuvat vielä, mutta alustavasti Riihimäki, Hyvinkää, Lahti, Sysmä), ryhmäviisumin, rekisteröintimaksun, hotellimajoituksen aamiaisella 2 hh:ssa, 1 x yhteisen päivällisen. Omasta viisumista hyvitys 60 EUR/ hlö. Yhden hengen huoneen lisämaksu n. 25 EUR/ yö. Ennakkomaksu 100 EUR/ hlö 15.2.2014 mennessä. Loppumaksu 31.3.2014 mennessä.

Ilmoittautumiset 31.1.2014 mennessä:

Vuoksenrantalaiset: Armi Marklund, puh. 040 7764 094, armi.jylhajarvi@elisanet.fi tai Haavikkotie 14 G 49, 00630 Helsinki
Antrealaiset: Pirjo Tiippana, puh 044 222 1402, pirjo.tiippana@jippii.fi tai Hakaniemenranta 26 A 39, 00530 Helsinki

Ilmoittautumisen yhteydessä ilmoitetaan matkustajan nimi, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite ja kuljetukseen mukaantulopaikkakunta sekä matkan pituus. Matkaan ilmoittautuneille lähetetään ryhmäviisumiin tarvittavien tietojen keruulomake ja lasku .

Juhlatoimikunnan puolesta ja matkaa odotellessa,

Päivi Virolainen, p. 0400 715 933, paivi.virolainen@op.fi, puheenjohtaja, Vuoksenranta-seura
Satu Stirkkinen, p. 040 826 1075, satu.stirkkinen@gmail.com, puheenjohtaja, Antrea-Seura

Hei! Sinä rakennusmestari tai -insinööri, teräsrakennesuunnittelija ja hitsari.
Vilkaiskaapa Vuoksenrantalaisen puolella sivulla sivulla 19 olevaa kirjoitusta vaarallisista portaista.

Ruustinna ja rovasti Strandmannin hauta Antrean vanhalla hautausmaalla ja rovasti Friedrich Samuel Strandmannin toiminta Antreassa 1803-1836

Antrean vanha hautausmaa on venäläisten hallinnassa muuttunut sokkelotehtäväksi, kun pääportilta yrittää selvitä hautausmaan toiseen päähän. Tämän totesin pitäessäni pientä lepotaukoa kevätsiivouksen lomassa vuonna 2005.

Sankaripatsas ja sankarihauta on ollut siivouskohde siitä asti kun siivousmatkoja on tehty. Kulkiessani vanhan hautausmaan pohjoispäässä osui silmiini venäläisten aidattujen hautojen keskellä kaksi poikkeavan näköistä kiveä. Kuvasin ne ja kerroin niistä siivousporukalle. Kävimme suuremmalla joukolla katsomassa niitä. Kivien kyljestä erottui latinalaisilla kirjaimilla kirjoitettuja tuttuja sanoja ruotsiksi.

Nelikulmaisessa kivessä on tekstinä:

Här Hvilar Prustinnen
Maria Catharina
Strandmann född Nessin
den 28 December 1782
och med döden afgången
den 23 December 1841

Lähellä olevan pyöreän mustan kiven tekstissä erottui vain muutamia ruotsinkielisiä sanoja. Kastelimme kiven, mutta kokonaisuuden hahmottaminen oli edelleenkin vaikeaa.

Seuraavana vuonna otimme mukaan liitua ja sen avulla teksti selvisi seuraavanlaiseksi.

får Herdens röst jag känner
Som ropar mig vid namn
Och mina fordna vänner.
De räcker mig sin famn.
Och här jag dem får bida.
Som lemnats efter mig.
En liten tid att lida
Stanna på korfets tid.

Ruustinna Strandmann kuoli vain muutamaa päivää vaille 59 vuoden ikäisenä.

Pyöreän kiven teksti tuli paremmin näkyviin, kun kiven pinta liiduttiin.

Mistä tuo teksti on peräisin, onko se virsi, onko se psalmi, vai onko se joku jae Raamatusta.

Käännyin professori Heikki Palvan puoleen ja pian tuli vastaus.

Se on kuuluisan ruotsalaisen virsirunoilijan J.O. Wallinin kirjoittaman virren numero 567 kolmas säkeistö. Tämä virsi oli pitkän aikaa Ruotsin ev. lut. kirkon virsikirjassa, aina vuoteen 1986 asti. Virsi alkaa: Snart ligger bojan krossad / I gravens mörka klyft..... Nuotti on Jag lyfter mina händer / Upp till Guds berg och hus... eli tuttu virsi, Nyt silmäni mä nostan / Taas ylös mäkihin....

Kolmas säkeistö kuuluu seuraavasti

Och Herdens röst jag känner,
Som ropar mig vid namn,
Och mina fordna vänner
De räcka mig sin famn;

Och här jag dem får bida,
Som lemnats efter mig,
En liten tid att lida
Ännu på korsets stig.

(Svenska kyrkans psalmbok 1819, nr 488, vers 3)

Pyynnöstä professori Heikki Palva myös käänsi tekstin suomeksi sovittamatta sitä runomittaan.

Paimenen äänen kuulen
kutsuvan minua nimeltä,
ja edesmenneet ystäväni
ovat vastassa avosylin.
Tässä saan odottaa niitä,
jotka on jätetty jälkeeni
vielä vähäksi aikaa
vaeltamaan ristin tiellä.

Näiden säilyneiden kivien arvo nousee, kun tutustuu Wiipurilaisen Osakunnan tekemään "Kotiseutututkimuskurssi" julkaisuun. Kurssi pidettiin kesällä 1915 Antreassa Kekinniemessä Hovilan talossa. Sitä johti tohtori Theodor Schvindt. Hänen työnsä painopiste oli oman maakunnan Karjalan tutkimisessa. Häntä voidaan pitää Kansallismuseon kansatieteellisten kokoelmien perustajana. Kekinniemen kurssilla oli kutsuttuna neljä maallikkoasiantuntijaa. Äitini isoisä Meskalan kylän Ratalahden talon isäntä herastuomari Antti Ruponen oli asiantuntijana oikeustavoista, naimiskaupoista sekä kirkollisesta ja uskonnollisesta elämästä. Haastattelussa isovaijani syntynyt 1838 kertoi hautaamisesta:

"Risti tuotiin mukana ja oli siinä vainajan nimi ja vuosiluku, mutta usein ei siihen ollut mitään merkitty. Ristin pani haudankaivaja vainajan rinnan kohdalle. Sepän haudalle pantiin rautaristi. Muilla käsityöläisillä ei ollut mitään erikoista ristiä. Ensimmäinen hautakivi pantiin rovasti Strandmannin ja hänen vaimonsa haudalle."

Kuka oli kirkkoherra, rovasti Friedrch Samuel Strandmann?

Antrean kirkkoherra filosofian maisteri David Starck kuoli vuoden viimeisenä päivänä 1803. Sitä ennen oli Antrean kirkossa asetettu virkaansa hänen seuraajansa Friedrich Samuel Strandmann, joka aikaisemmin oli ollut opettajana Lappeenrannassa. Strandman oli yhtä tunnollinen ja tarmokas kuin edeltäjänsä. Hän ehti olla Antrean kirkkoherrana 33 vuotta, pidempään kuin kukaan ennen häntä.

Kirkon tulot olivat 1700-luvulla olleet vähäiset ja ne supistuivat vielä pienemmäksi kun kiellettiin myymästä hautapaikkoja kirkon lattian alta. Kun menot kasvoivat, piti keksiä tuloja niiden peittämiseksi. 1800-luvun alkupuolella tuli yhä yleisemmäksi tapa, että seurakunnan tarpeisiin päätettiin koota erityisiä apumaksuja. Koonti suoritettiin niin, että papit kinkerimatkoillaan kokosivat pitäjänkokousten päätösten mukaan milloin 3, 4 tai 5 kopeekkaa jokaiselta täysikäiseltä seurakuntalaiselta. Kun tälläisia apumaksuja vähitellen alettiin tarvita joka vuosi, niistä muodostui varsinainen vero, jonka suuruus pitäjänkokouksissa määrättiin. Erikoislaatuinen oli se vero, mikä tarvittiin ehtoollisviinin hankkimiseksi. 1700-luvulla kirkkoherra itse piti huolta ehtoollisviinin hankinnasta jopa omalla kustannuksellaan. Kun viinin hinta 1800-luvun alussa kohosi huomattavasti, Strandman kieltäytyi siitä huolehtimasta. Asia järjestettiin niin, että jokainen joka ilmoittautui Herran Ehtoolliselle, maksoi joka kerta 2 kopeekkaa. Strandmannin kuoltua tästä luovuttiin ja perustettiin viinikassa, johon vuosittain koottiin pieni vero. Tämä kassa oli olemassa vuodesta 1838 alkaen.

Entisenä opettajana hän kiinnitti huomionsa pitäjän kouluun, joka kirkkoherra Laureeniuksen ajasta lähtien oli ollut huonossa kunnossa. Naarmasaaressa oleva pitäjäntupa oli rappeutunut käyttökelvottomaksi ja koulumestarin täytyi opettaa lapsia kotonaan. Jo Starck oli yrittänyt saada pitäjäntupaa korjatuksi, mutta pitäjäläiset väittivät, että jos niin tehtäisiin, ottaisi paikkakunnalle majoitettu sotaväen komppania sen heti haltuunsa. Niin asia raukesi. Sotaväelle oli valtio rakennuttanut jonkinlaisen pienen kasarmin Naarmasaareen 1796, mutta 1808 - 1809 sodan jälkeen oli sotilaskomppania siirretty pois ja rakennus oli kylmillään. Pitäjänkokous päätti 1.10.1811 anoa tätä rakennusta valtiolta ja tehdä siitä pitäjäntuvan ja koulun. Valtio luovutti tuon rakennuksen ja 1814 sen hirret siirrettiin kirkonkylään ja rakennettiin niistä erikseen koulu joka tuli pappilan maalle ja pitäjäntupa, jolle hankittiin paikka Potinkaran maalta.

Tähän aikaan oli vielä vallalla kaunis tapa, että joka päivä soitettiin aamu- ja iltakelloja, varsinkin kesäisenä aikana. Lukkari, koulumestari, kirkonvartija ja haudankaivaja määrättiin 3.4.1806 vuoroviikoittain pitämään soitosta huolta. Siihen asti olivat siitä huolehtineet lukkari ja kirkonvartija.

Kirkon tornin suuri kello särkyi1812. Tämän johdosta määrättiin, etteivät pitäjän asukkaat saa enää itse soittaa kelloa hautajaistilaisuudessa. Hautajaiskellojen soittaminen annettiin kirkonvartijan tehtäväksi.

Vuonna 1818 kaivettiin yksityisen henkilön toimesta sitä kannasta, joka erottaa Vuoksen Laatokasta. Vuoksen alajuoksu muutti suuntaa Suvannon kautta Laatokkaan ja laajoja lietemaita ilmestyi Suvannon alueella ranta-asukkaiden varallisuuden kartuttajiksi. Useina vuosina kustannettiin edustajia toimikuntaan ajamaan Vuoksen laskemisasiaa, jotta Antreankin alueelle saataisiin hedelmällisiä lietemaita.

Vuonna 1822 hyväksyttiin Antrean lainamakasiinin ohjesääntö. Katovuosien varalle päätettiin hankkia viljaa. Katovuosi oli juuri ollut vuonna 1816.

Erityinen lautakunta valittiin 1834 huolehtimaan kulkutautien ehkäisemisestä.Pitäjänkokouksissa esiintyi usein ehdotusten voimakasta vastustamista, vanhoillaan pysymisen halua. Kun Strandman 1818 esitti, että rakennettaisiin köyhäintalo, jotta säästyttäisiin köyhien elättämisestä ruoduilla, hylättiin ehdotus yksimielisesti. Kun hän 1827 hallituksen kiertokirjeen johdosta ehdotti kätilön ottamista seurakunnan palvelukseen, selittivät ukot, että heidän vaimonsa olivat vankkarakenteisia ja olivat he tähänkin asti suoriutuneet hyvin synnytyksistään. Ehdotus hylättiin. Samoin kävi 1831, kun Strandman ehdotti kirkon ja pappilan palovakuuttamista. Antrealaisten "viisaus", mikä myöhempinä vuosina hylkäsi

Vanhan kirkkoherran ja hänen vaimonsa, Strandmannien, haudaat ovat yhä nähtävänä Antrean vanhalla hautausmaalla.

tarjotun ajosillan Vuoksen yli, tuntuu olleen halki vuosisatojen enimmäkseen kielteistä laatua.

Antrean kirkko päätettiin uusia perinpohjin 29.3.1835. Kun seuraava vuosi, jolloin työ piti tehdä oli kova katovuosi, lykättiin kirkon korjaus vuoteen 1837.

Jonkinlaisen käsityksen maatalouden harjoittamisesta saamme, kun Strandmann 11.8.1812 maaherran kiertokirjeen johdosta tiedusteli, ketkä pitäjäläisistä olivat erikoisesti kunnostautuneet parantamalla peltojaan, ottamalla soita viljelykseen, kehittämällä karjanhoitoa, rakentamalla kivirakennuksia, kiviaitoja tai kokeilemalla perunan viljelystä, joka silloin oli paikkakunnalla vasta alullaan.

Muita ansioita eivät antrealaiset kumminkaan voineet esittää, kuin kiviaitojen rakentamisen. Mainittiin, että Elias Rantapaajalalla on 100 syltä, Tuomas Maltaalla 20 syltä, Yrjö ja Elias Hatakalla Liikolassa kummallakin 30 syltä ja Antti Koljosella 20 syltä kiviaitaa. Perunaa viljeltiin monessa talossa, tosin vain vähän.

Kirkkoherra Strandmann ylläpiti kirkkokuria yhtä ankarasti kuin edeltäjänsä. Taisteli viinanmyyntiä vastaan, jota pyrittiin harjoittamaan kirkonmäelläkin ja valvoi pitäjän koulussa koulumestarin työskentelyä. Strandmannin aikana alettiin pitäjänkokouksissa käsitellä yhä runsaammin taloudellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä, jotka ennen kunnallisen itsehallinnon perustamista olivat yksinomaan seurakuntien huolehdittavina. Nämä vuodet merkitsivät taloudellista nousua Antrealle ja Vuoksen rantaseuduille. Strandmannin toiminta oli edistyksellistä kirkollisella, yhteiskunnallisella ja taloudellisella alueella.

Rovasti Strandman kuoli heinäkuussa 1836 ja hänen jälkeensä määrättiin Antrea Porvoon piispan K.G. Otteliinin palkkapitäjäksi. Yli 30 vuotta Antrean seurakunnan kirkkoherrana oli siis Porvoon piispa. Ani harvoin hän Antreassa kävi muuten kuin tarkastusmatkoilla. Seurakunnan johdossa olivat piispan määräämät sijaiskirkkoherrat.

Lähteet:
Kotiseutututkimuskursseilta Antrean Kekinniemellä 26.6.-2.7.1915
Karjala-lehti Elokuu 1924
Palava mieli, Pirkko Sihvo 2001
Antrean historia, Seppo Simonen 1951
Kotiseutumme Antrea, Antti Henttonen ja muut,1996

<u>*Mäntässä 30.09.2013*</u>
<u>*Terttu Talja*</u>

Pappisluettelo - Antrea

Kirkkoherrat
Samuel Alopaeus, nimitettiin 1724 (1726-45)
Johan Schwindt (1746-57)
Johan Lindström (1757-63)
Johan Laurenius (1764-80)
Lars Schwindt (1780-91)
David Starck (1794-1803)
Fredrik Emanuel Strandman (1804-36)
August Lorenz Vendell (1838-46)
Gustaf Adolf Cajander (1846-63)
Kristian Emanuel Calonius (1863-67)
Henrik Konstantin Corander (1867-78)
Anders Gustaf Hahl (1881-82)
Karl Robert Malmström (1886-1900)
Petter Alfred Eriksson (1902-17)
Lauri Johannes Laitinen, vt. (1918)
Frans Edvard Salokas (1919-31)
Johannes Samuel Herbert Pihlamaa (1932-43)
Bruuno Kunnala (1944-48)
Viljo-Kustaa Kuuliala, vt. (1949)

Kappalaiset
Peter Urenius (1732-39)
Kristofer Hoppius (1739-59)
Lars Schwindt (1760-80)
Anders Saelan (1781-1813)
Daniel Saelan (1815-33)
Johan Reinhold Winter (1835-58)
David Toikka (1861-79)
Karl Johan Gyllenbögel (1883-1905)
Daniel Klami (1908-12)
Frans Arvi Wasama, vt. (1913)
Wilhelm Ferdinand Korvenheimo (1914-21)
Tuure Valdemar Toivio (1922-24)
Vihtori Heinikainen (1925-31)
Armas Veikko Österberg (1932-33)
Jalmar Ignatius Aarnio (1934)
Veikko Leonard Kari (1935-49)

Apupapit ja armovuodensaarnaajat
H. J. Moberg, kirkkoherran apulainen (1742-43)

S. H. Passelberg (1743-45), (1744?)
J. Schwindt, kirkkoherran sijainen (1745-46)
L. Schwindt, armovuodensaarnaaja, kirkkoherran apulainen (1757-60)
J. A. Krook, kirkkoherran apulainen (1760-62)
E. Gummeer, virallinen apulainen (1764)
F. G. Palmaeus, kirkkoherran apulainen (1772-74)
H. G. (H. W.) Wolter, virallinen apulainen (1778-81)
G. C. Schwindt, kirkkoherran apulainen, armonvuoden saarnaaja (1788-94)
F. E. Strandman, kirkkoherran apulainen (1795-99)
Joël Stubbe, kirkkoherran apulainen (1799-1801)
Johan Wirén, kirkkoherran apulainen (1803)
Daniel Saelan, kirkkoherran apulainen (1803-04), (1806-13), (1815)
Alexander Benedikt Zilliacus, kirkkoherran apulainen, virka- ja armovuoden saarnaaja (1831-38)
Gustaf Bäckström, kappalaisen apulainen, virka- ja armovuoden saarnaaja (1858-60)
Albert Boman, armovuoden saarnaaja, kappalaisen sijainen (1860-61)
Otto Magnus Hahl, virka- ja armovuoden saarnaaja, kirkkoherran sijainen (1883-84)
Otto Vilhelm Olander, armovuoden saarnaaja, kirkkoherran sijainen (1884-86)

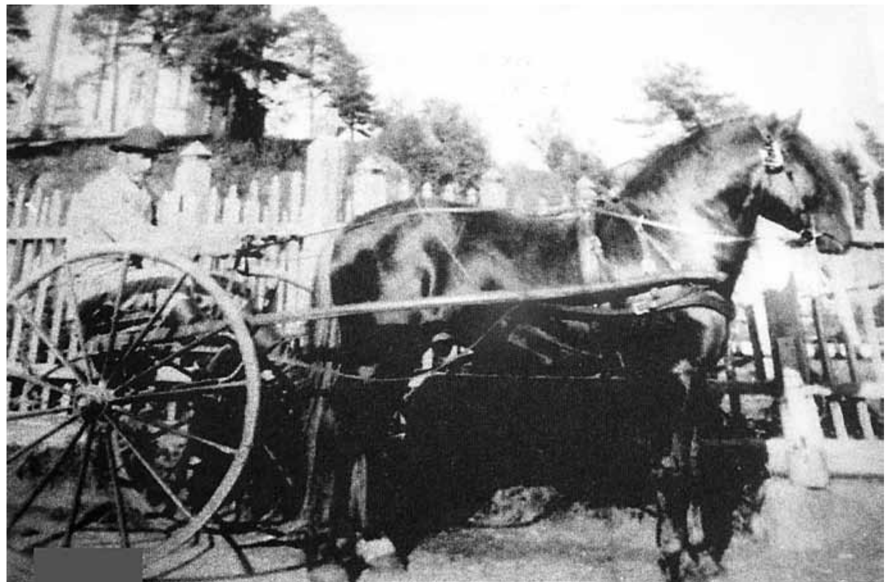
Ylimääräiset papit
Fredrik Emanuel Strandman, kirkkoherran sijainen (1803-04)
David Alexander Metén, kirkkoherran apulainen (1825-27)
Ulrik Vilhelm Charenius, kirkkoherran apulainen (1827-30)
Berndt Magnus Zilliacus, välisaarnaaja, kirkkoherran sijainen (1838)
Frans Ludvig Bengelsdorff, kirkkoherran apulainen ja sijainen (1870-72)
Karl Vilhelm Silfvenius, kirkkoherran sijainen (1872-75)
Karl Fredrik Toikka, kappalaisen apulainen (1874), (1876), (1877)
William Veckman, kirkkoherran sijainen (1875-77)
Karl Fredrik Toikka, kappalaisen apulainen, vt. kirkkoherra, vt. kappalainen (1877-83)
Johan Emil Lindegren, vt. kirkkoherra, vt. kappalainen (1879-80)
Vilhelm Mårtensson, kirkkoherran apulainen (1887-88)
Henrik Johan Helin, kirkkoherran apulainen (1888-89)
Gustaf Alfred Tanner, kirkkoherran apulainen (1889)
Paavo Pitkänen, kirkkoherran apulainen (1889-91)
Anders Hälvä, kirkkoherran apulainen (1891-92)
Anders Kristofer Kuhlman, kirkkoherran apulainen (1892)
Knut Fabian Holmberg, kirkkoherran apulainen (1892)
Otto Magnus Hahl, kirkkoherran apulainen (1892-94)
Erland Villehad Gyllenbögel, kirkkoherran apulainen (1892-93)
Taavi Inkeroinen, kirkkoherran apulainen (1894-95)
Vilhelm Ferdinand Fagerlund, kirkkoherran apulainen (1895-98)
Frans Hjalmar Prins, kirkkoherran apulainen (1898-99)
Henrik Johan Helin, kirkkoherran apulainen, virkavuodensaarnaaja (1899-1900)
Bror Eemeli Fagerlund, vt. kirkkoherra, kappalaisen apulainen (1900-01)
Paavo Pakkanen, vt. kirkkoherra (1901)
Niilo Vitikainen, vt. kirkkoherra (1901-02)
Erland Villehad Gyllenbögel, kappalaisen apulainen (1901-04)
Johan Teodor Bäckman, kappalaisen apulainen (1904)
Paavo Iikka Paunu, kappalaisen apulainen, vt. kappalainen, armovuodensaarnaaja (1905-07)
Anshelm Pärnänen, kappalaisen virallinen armovuodensaarnaaja (1908)

Lähde:
Http://genealogia.fi/seurakunnat/srk?CMD=PRIESTS&ID=13&TYPE=HTML&LANG=FI
(Sauvo Henttonen)

Antrean kylät nykynimillä

Internet kertoo paljon, mikä oikein, mikä väärin, mutta tässä Wikipediasta poimitut nyky-Antrean kylien nimet. Ne voivat helpottaa paikkojen löytämistä siellä asuvien kanssa keskusteltaessa. Kamenogorskin kaupungin lisäksi kaupunkikuntaan kuuluvat seuraavat maaseututaajamat:
Bor - Häklilä (Lähteenmäki)
Borodinskoje - Sairala
Borovinka - Koljola
Dozorovo - Temola
Družnoselje - Pihkalanjärvi
Dubinino - Viskari (Hännikkälänniemi)
Dymovo - Ylikuuni
Glubokoje - Syvälahti
Gorskoje - Nahkurila
Holmovo - Kohtamaa / Merola
Komsomolskoje - Kilpeenjoki
Kozlovo - Matikkala
Krasnyi Sokol - Sokkala (Räikkölä)
Krasnyi Holm - Konkkala
Lipovka - Hannula
Maslovo - Jantula
Mihailovka - Seitsola (Ahvola)
Mihaljovo - Tihveränmäki
Nikiforovskoje - Rahikkala
Ozjorskoje - Vuoksenranta
Ostrov - Kukkola (Saviniemi)
Perevoznoje - Kuukauppi
Polevoje - Kangasvarpa
Prudy - Kalalampi
Rutšji - Ojajärvi
Sosnovaja Gorka - Ihalempiälä / Lottola
Svobodnoje - Kirvu
Vozroždenije - Kavantsaari
Vozroždenijen asema
Zaitsevo - Inkilä
Zalesje - Siisiälä
Zemljanitšnoje - Mansikkala

Matti Mallat oli yksi Antrean tunnettuja hevosmiehiä

Matti Mallat Kaiman Kuovin ohjaksissa Antrean kirkolla. – Ehkä joku muistaa kuvassa olevan puuaidan.

Antrealaisia hevosmiehiä koskevan jutun johdosta haluan tuoda lisää valaistusta asiaan. Saviniemessä asui myös kuuluisa hevosmies Matti Mallat. Hän kasvatti kantakirjahevosia jo noin 1890-luvulla. Oheisena on säilynyt pieni katkelma Matti Maltaan tuloksista.

Viipurissa	2. palkinto ja kunniakirja 1904
Jääskessä	1. palkinto ja kunniakirja 1905
Viipurissa	1. palkinto ja kunniakirja 1905
Viipurissa	3. palkinto ja kunniakirja 1905
Heinjoella	1. palkinto ja kunniakirja 1905
Antreassa	1. palkinto ja kunniakirja 1906

Viipurissa hipposnäyttely, 3 palkinto ja kunniakirja
Kaskiselässä kilpa-ajot, 2. palkinto 1906

Mauri Jantunen

Antrea-Seura ry:n toimintaa 2014

TAMMI-HELMIKUUSSA
Tammi-iltamat/perinnepäivä! – Ilmoitellaan myöhemmin!

HUHTIKUUSSA
Antrealaisten kirkkopyhä 27.4.2014 klo 10.00 Hausjärven kirkossa. Kirkkoherra Jukka Kuparinen. Kirkkokahvitilaisuus n. klo 11.30 Vanhassa Pappilassa, mukana Jukka Kuparinen ja Pertti Ruponen. Runoja ja musiikkia.

Teatteri-ilta

TOUKOKUUSSA
Antrean kirkonmäen siivoustalkoot 16.5.-18.5.2014. Ilmoittautumiset Antti Partaselle 14.3. mennessä joko puhelimitse 050 3599 456 tai sähköpostitse: a-a.partanen@pp.inet.fi. Sekä Vuoksen Säätiö että Antrea-Seura tukevat taloudellisesti talkoisiin lähteviä.

KESÄKUUSSA
Juhla-/muistomatka Antreaan ja Vuoksenrantaan 8.6.2014. Ensi kesänä tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun karjalaiset joutuivat jättämään kotiseutunsa. Katso tietoja tarkemmin toisaalta lehdessä. Myös Pertti Ruponen järjestää 3-päiväisen matkan tuohon aikaan, pääkohteena juhla. - Siitäkin enemmän tietoa toisaalla lehdessä.
Karjalan Liiton Kesäjuhlat Lappeenrannassa 13.-15.6.2014 Sinne tarvitaan Antrean lipulle kantajaa ja airueita sekä Antrean kilven kantajaa. Jos sinulla on kansallispuku ja mahdollisuus lähteä juhlille, ilmoittaudu puheenjohtajalle tai jollekulle hallituksen jäsenelle.

HEINÄKUUSSA
Kotimaan Antrea-juhla Lopella 13.7.2014. Tietoja Lopen Karjalaseuran varapuheenjohtaja Anna-Maija Pyyhtiältä.
Antrea-Seura osallistuu Mommilanjärven souteluun yhdellä venekunnalla.

SYYS-LOKAKUUSSA
Vuosikokous.

LOKA-MARRASKUUSSA
Teatteri-ilta.

30 vuotta matkoja Antreaan – Kuparsaareen

Ensimmäinen käyntini Antreassa kotikylässäni Kuparsaaressa oli juhannuksena 1983. Se oli jännittävä matka, kaikki piti tehdä salassa. Veljeni Eero ja serkkuni Erkki olivat matkaseurana. Hankin Viipurista venäläisen pikkuauton ja hotelli Druzhbassa puimme päällemme ”teatterivaatteet”. Minä pukeuduin ”maatuskaksi” ja pojat venäläisiksi onkimiehiksi. Lähtö onnistui sivukadulta kahden halkopinon välistä. Ajelimme Heinjoelle päin, kun meidät pysäytti yksi sotaherra. Minä ulos autosta, kaivoin taskustani kartan ja näytin, mihin ollaan menossa. Herra sanoi, että sinne ei pääse autolla. Minä näytin, että me kävellään loppumatka. Hän toivotti meille hyvää matkaa. Ajelimme eteenpäin Hevossaaren tiehaaraan, mistä käännyimme Kuparsaareen päin. Vähän matkan päästä tie huononi niin, että oli pakko jatkaa jalkaisin. Tulimme Vuoksen rannalle: siinä oli Vuoksi edessämme. Valokuvasimme, huuhtelin kasvoni Vuoksen pehmeällä vedellä. Jatkoimme matkaa Laivasaaren koskelle. Ei ollut siltaa enää kosken yli, kaikki oli hävitetty. Rakensimme pitkospuut metsässä kaatuneista puista. Pääsimme hyvin kosken yli. Tie oli muuttunut kapeaksi poluksi. Venäläisiä onkimiehiä tuli vastaan. Olin opetellut muutamia sanoja venäjää ja pärjäsin hyvin. Saavuimme kylän keskustaan Hassiinmäelle. Kaikki muuttui kuin unennäöksi.

Totta vai unta?

Kesäillan rauha lepäsi kylän yllä, käki kukkua helskytteli, lintujen konsertti oli valtava. Tuoksuvat juhannusruusut rönsyilivät valtoimenaan talojen rauniokivillä. Kylä uinui Prinsessa Ruususen unta. Ei mitään häiriöääniä.

Lähdimme siitä hiljalleen kulkemaan veljeni kanssa ruohottunutta kylätietä pitkin kotiamme kohti, Peltolaniemen Anttilaa.

Ei yhtään rakennusta kylätien varrella, ei muuta kuin talojen rauniot ja navettojen kiviosat.

Saavuimme kotikujasille, kotimäelle. Käen kukunta toivotti meidät tervetulleiksi, ja voi mikä lintujen konsertti. Vuoksi kimmelsi hopeisena. Kysyin veljeltäni, onko tämä totta vai unta. Niin hyvältä se tuntui, kaikki lapsuuteni leikkipaikat käsin kosketeltavissa. Rantapolku ruohottuneena, mitä pitkin juoksimme rantaan monta kertaa päivässä uimaan. Istuimme vaatehuoneen päässä kalliolla, katselimme pääskysten pesäntekopuuhia kotituvan räystään alla.

Ei ollut paljoa aikaa olla siellä muistojen keskellä, oli lähdettävä takaisin Viipuriin. Mutta lupasimme: tänne palataan ensi kesänä uudelleen.

Auto jäi meitä odottamaan Hevossaaren puolelle, saavuimme aamuyöstä Druzhbaan vaatteet ja saappaat savisena. Yövuorossa olleet tytöt ihmettelivät. Selitin heille, että eksyimme Monrepos´n puistossa. Hyvin selvisimme ja saimme huoneiden avaimet.

Luvattomia ja luvallisia matkoja

Siitä jatkuivat käynnit Kuparsaaressa salassa. Olin anonut kirjallisesti lupaa Intouristin kautta, mutta sain kieltävän vastauksen. Niinpä kävimme ilman lupaa, hankin Viipurista autot, ja niin ajelimme Heinjoen kautta.

Kerran sattui kiva tapaus. Sanoin kuljettajalle, ettei ajeta Druzhban eteen, ettei poliisi näe. Kuski sanoi: ”Minä miliisi”, ja näytti itseään. Halukkaita lähtijöitä tuli jo niin paljon, että järjestin monta retkeä kesässä.

Vuonna 1989 saimme luvan käydä Antreassa ja Kuparsaaressa. Saimme paikallisen bussin ja oppaan matkalle. Eihän me mitään opasta olisi tarvittu. Ensimmäisenä päivänä käytiin Antrean kirkolla, asemalla ja Kuukaupilla. Ihailimme kaunista Vuoksea Kuparsaareen päin, mihin lähtisimme seuraavana päivänä. Kirkonmäelle kokoonnuimme laulamaan ”Soi kunniaksi Luojan” ja hautausmailla haettiin omaistemme muistokiviä. Laivarannassa söimme eväitämme. Olimme jälleen majoitettu hotelli Druzhbaan, missä söimme illallisen ja suunnittelimme Kuparsaaren retkeä oikein luvan kanssa.

Siitä lähtien kävimme joka kesä Kuukaupin kautta. Intouristin tytöt hankkivat meille Viipurista pikkuautoja. Koska Kuparsaareen menevä tie oli huonossa kunnossa, pääsimme niillä Haapaniemen sillalle saakka. Siitä vain reput selkään ja lopun matkaa kävelimme. Erkki Kokon kautta tutustuimme Sergei-nimiseen venäläiseen mieheen, joka lupasi järjestää meille moottoriveneet Kuukaupin rantaan. Siinä vaiheessa suunnittelimme yöpyvämme Kuparsaaressa. Pakkasimme tavaramme ja teltat, makuupussit ja reput veneisiin. Pääsimme ajelemaan kaunista Vuoksea pitkin, jokainen pääsi melkein omaan rantaan.

Kesäyö Kuparsaaressa

Siitä alkoivat meidän yöpymisemme Kuparsaaressa. Tuntui niin hyvältä herätä aamulla käen kukuntaan, lintujen lauluun ja nuotiolla keitetylle aamukahville. Illalla istuimme nuotion ympärillä, katselimme laskevaa aurinkoa, miten se kultaisena keränä vajosi taivaanrantaan. Laulelimme, muistelimme lapsuusaikoja ja kertasimme päivän kokemuksia ja tuntemuksia kotiraunioilla. Puolenyön jälkeen kömmimme telttoihimme nukkumaan.

Meillä oli kalaverkot mukana ja niillä saimme Vuoksesta paljon kalaa.

Telttapaikat olivat ensin meidän kotirannassa Anttilassa, Lietsaaren puolella Turkhaudan lahdessa.

Siellä pojat rakensivat telttasaunan. Kyllä oli makoisat löylyt ja saunasta pääsimme pulahtamaan Vuokseen uimaan. Telttailupaikkoja oli vielä Kalkkitehtaan rannassa ja Kempinmäellä.

Vuonna 2005 teimme matkan pienellä joukolla. Kävimme tekemässä videofilmin Kuparsaaresta. Jukka Kemppi ja Olli Heikkilä kuvasivat ja haastattelivat.

Olemme tehneet retken myös Antreassa pidettyjen kirkkojuhlien aikaan. Kuparsaaren Pyyhtiät ovat käyneet sukuseuran kanssa kaksi kertaa. Lopen Kuparsaaren Marttojen kanssa olemme retkeilleet Rupolassa, Noskuassa ja Perolla.

Vuonna 2007 meiltä loppuivat moottorivenekyydit, kun venäläiset alkoivat vallata Kuparsaaren rantoja, jopa vesialueita. Niinpä retket Kuparsaareen vaihtuivat Sergein hankkimiin maastoautolla tehtäviin matkoihin.

Kaksi vuotta myöhemmin totesimme harmistuneina, että Kuparsaaren prinsessasatu oli lopussa. Metsät oli raiskattu, tie rikottu isoilla kaivinkoneilla. Keskikylältä Peltolanniemeen päin tien poikki oli kaivettu leveitä ojia ja puita oli kaadettu tien yli.

Ne eivät silti ole estäneet meitä tekemästä retkiä Kuparsaareen. Kierrämme ojat metsän kautta ja niin pääsemme kotipaikoillemme. Keskikylällä tie on kohtalaisessa kunnossa ja korjattu, koska kalkkitehtaan rantaan on rakennettu hienoja huviloita.

Kahvipaikka on muuttunut meiltä Heikanmäen kalliolle keskikylälle. Siinä on myös meidän kokoontumispaikkamme, jonne maasturit tuovat meidät. Siitä lähdemme myös Kuparsaaren tiehaaraan Kuukaupille, missä bussi odottaa meitä ja vie takaisin Viipuriin majapaikkaamme.

Nuoret juurillaan

Tämän vuoden kesällä olemme käyneet kaksi kertaa ja nuoria on ollut paljon mukana.

Olen iloinen siitä, etteivät nämä Karjalan kotiseutumatkat ole olleet turhia, koska jälkipolvi on kiinnostunut juuristaan ja he ovat halukkaita näkemään, mistä heidän vanhempansa ja isovanhempansa ovat lähteneet

Istuin kesällä yksin mummolani Hassiinmäen rauniokivellä. Käki kukkua helskytetli melkein koko ajan, välillä lentää lehahti naapurin koivuun ja taas takaisin minulle kukkumaan. Linnut lauloivat kilpaa ja valkoiset sireenit tuoksuivat täydessä kukassa ympärilläni. Tunsin, miten hyvän olon tunne ympäröi minut. Oli kesän herkintä aikaa, oli helluntaiviikko.

Kerttu Pyyhtiä

Kuparsaaren Pyyhtiät julkaisivat sukukirjan

Pyyhtiöiden sukukirja on saanut vuoksensiniset kannet, joiden kuvat on otettu Karjalaan suuntautuneilta sukuseuran matkoilta.

Kirjatoimikuntaa johtanut valtiotieteen tohtori Ilmo Pyyhtiä kertoi perhetauluja kirjassa olevan 755, henkilötiedot koskevat noin 3000 ihmistä. Niistä vanhimmat ulottuvat 1500-luvulle ja ne on saatu Viipurin linnan verokirjasta. Artikkeleista ensimmäinen kertoo Pyyhtiän suvun historiasta ja sen sijainnista Karjalan kannaksella, Antrean eri kylissä, Viipurin maalaiskunnassa Suurperolla sekä 1700-luvulla Kuparsaaresta Joutsenoon muuttaneista Pyyhtiöistä.

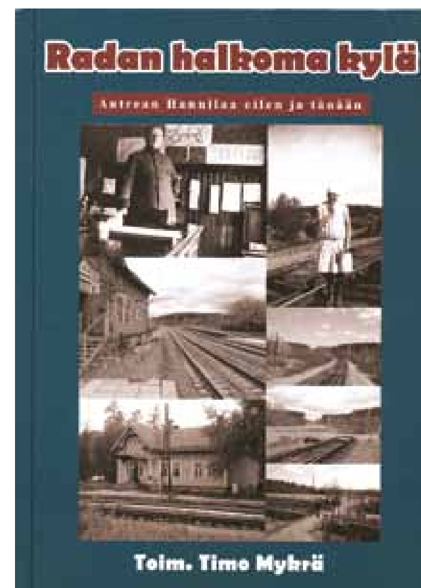
Kirjassa on mielenkiintoisia henkilökuvia ja muistelmia. Mukana on veteraanien kertomaa heidän sotataipaleistaan sekä riipaisevia kuvauksia evakkomatkoilta, Karjalaan takaisin paluusta ja viimeisestä lähdöstä, nyt uusille asuinsijoille. Kotiseutumatkat ovat saaneet sijansa, mutta kiitettävästi mukaan on otettu myös tämän päivän nuorista ja heidän saavutuksistaan kirjoitettuja artikkeleita.

Kirjaa voi tilata Jarmo Pyyhtiältä, p. 0504868804. jarmo.pyyhtia@kolumbus.fi – Hinta 40 euroa + lähetyskulut

Julkaisija: Kuparsaaren Pyyhtiät sukuseura
Toimituskunta: Ilmo Pyyhtiä, Marja-Leena Andersin, Marko Järvisalo, Satu Putkisalo, Heimo Pyyhtiä, Jarmo Pyyhtiä, Kerttu Pyyhtiä, Riitta Pyyhtiä, Sirpa Pyyhtiä
Painopaikka: Saarijärven Offset Oy, 2013. 416 sivua

Hannilasta uusi kyläkirja

Hannilasta on saatu uusi kyläkirja, joka kertoo sanoin ja kuvin kylän elämästä ennen sotia, mutta lopussa on kuvattu myös tämän päivän Hannilaa. Kirjaa saa Matti Jantuselta, puh. 040-5031655. Hinta 40 euroa + läh.kulut.
Kirjatoimikunta: Paavo Ikonen, Timo Mykrä (toim.), Pirkko Saikkonen
Kustannus HD Loimaa
Painopaikka: AS Pakett, Tallinna 2013. 206 sivua

Pullila

Veikko Partanen kertoo kotikylästään, Antrean Pullilasta.
Kyläkuvauksen pituuden takia kertomusta on lyhennetty ja se on jaettu kahteen osaan. Tässä pääsemme Isojaon jälkeiseen aikaan asti.

Pullilan maisema

Alun perin Pullisten asuttama Pullila sijaitsi Antreassa kantatie 61:n varrella, 26-30 kilometriä Viipurista koilliseen. Kylän keskikohta oli Kaukasen kohdalla uuden ja vanhan tien risteyksessä. Pääkylästä erillisen osan muodosti Haappelto, jossa talot sijaitsivat helminauhana Jumiin vievän tien varrella. Kavantjärven ja Syvänlahden kanssa Pullila muodosti Antrean lounaisimman osan.

Viiden kilometrin pituinen ja parhaimmillaan parin kilometrin levyinen Pullilanjärvi muodosti luonnollisen kauniin länsirajan Kavantsaareen ja sitä kautta Kavantjärven kylään. Raja jatkui maarajana järvestä noin 1,5 kilometriä pohjoiseen, vastassaan lännessä Väärperän talon maat. Pohjoisessa Hannilan suunnassa raja kulki metsien kautta Hannilanjärven eteläpuolelta siitä laskevaan jokeen, jonka takana koillisessa sijaitsi Viskarin kylä Lanan kyläosan kohdalla.

Edelleen raja seurasi jokea etelään, missä jyrkkärinteinen Kosenmäki loppui eli nykyisestä maantiestä 400 metriä ylävirtaan. Tästä raja suuntautui etelälounaaseen metsien kautta Jumin eteläpuolelle taittuen lähellä rantaa länteen, kohti Pullilanjärven eteläpäässä olevaa Mustasaarta, joka on ollut ikimuistoinen Pullilan, Kavantjärven ja Noskuan rajapiste.

Pullilanjärvi oli kylään päin matala, rantaviivaltaan epämääräinen ja ruohikkoinen. Vastaranta oli vähän syvempi. Ankerias nousi järveen ja kuhaakin oli runsaasti, mutta kalasaaliit jakautuivat monen kalastajan kesken. Edellä mainittu joki sai alkunsa pitäjän luoteiskulmasta Paakkarilasta. Joella oli matkan varrella montakin nimeä ennen kuin se saavutti Noskuanjärven. Alapäästään se oli Alasahanjoki, sitten Yläsahanjoki, edelleen Lanajoki tai Kosenjoki, Rahikkalanjoki jne.

Historian mukaan joessa on ollut ankeriaan kalastuspaikka, jossa sai pitää yhtä lanaa, nielutonta vitsamertaa, jonka perässä virran voima piti alavirtaan uivat sukukypsät vaellusankeriaat. Veroa kalastusoikeudesta maksettiin kruunulle 1,5 leiviskää (12,75 kg) kuivattuja ankeriaita. Lanakalastus edellytti koskea ja neulapadon kaltaista ”tainiota”, joten Kosejoki (koskijoki) tai Lanajoki lienee nimistä vanhimpia. Sahat rakennettiin 1725 ja 1727.

Pulli, Pullinen, Pullila nimenä

Pulli ja sen johdannaiset kuuluvat nimiryhmään, joiden perustana ovat työkalut, käyttöesineet tai aseet. Lähtökohtana on vanha kantasuomen sana pulli, pyöreä tai soikea puuastia, leili, jonka myöhempi johdos on pullo. Kantelettaressa on säe: ”Tuo pulli puhasta vettä/ Kuppi kullan karvallista”. Pulleja oli talossa useita.

Kylän synty

Pullila mainitaan historian lähteissä ensimmäisen kerran vuonna 1543. Tuolloin veroluettelossa oli kaksi taloa: Pullinen ja Jaatinen. Kuitenkin kylä ja asutus on todennäköisesti huomattavastikin vanhempaa. Siihen antavat viitteitä vanhat paikannimet, joita on vuoden 1827 aikana kirjattu yli 300:aa kylän isojakoa varten. Näin laaja nimiluettelo kertoo jo vanhasta asutuksesta.

Nimien merkitys tulee ymmärretyksi, kun tiedämme Pullilan- ja Kavantjärven pinnan laskeneen tasaisesti historiansa aikana. Tiedämme Vuoksen laskeneen Suomenveden pohjaan, mutta yhteys katkesi 1857 virran laskemisen takia.

1600-luvun lopulta lähtien eri karttatietojen perusteella voidaan laskea Pullilanjärven pinnan laskeneen 3,5 metriä 1930-luvulle tultaessa, jolloin veden korkeus oli + 8,5 metriä. Kylä on ollut asuttu jo silloin, kun Yrjölän ja Kivikk´ahon edustalle on yltänyt Siikalahti. Rantamäen ja Matuskoin välillä lainehti Ruostelahti sekä Kirjava-ahon talon mäen reunaa ja koko Pajamäen pihaseutua huuhteli Lokinlahti. Paikat on vuonna 1827 luetteloitu muotoon ”Siikan lahten niittu” jne. Väärperä oli jär-

veltä päin Suursaaren (Rahkonen) taakse jäävän vasemmalle kiertyvän lahden nimi. Tuolloin veden korkeus oli + 15-15,5 metriä. Veden korkeuden muutoksen perusteella tullaan 1400-luvulle tai kauemmaksikin, koska tarkastelujakson lopulla vettä laskettiin luonnonmukaista laskua nopeammin. – Kaikki Pullilan talot Pajamäkeä lukuun ottamatta olivat + 15 metrin tason yläpuolella ja myös rannalla, josta ne viime vaiheessa olivat keskimäärin kilometrin päässä.

Viisikolmattavuotisen sodan alussa vuonna 1572 Pullilan talot poltettiin ja ryöstettiin taas kerran, jolloin Jaatisten asuttama Väärperä jäi autioksi. Silloisen Pullilan kylän raja seurasi Vehkeenojaa aina Vehkeenniityille pistävään niemeen (Ratala) asti. Vuonna 1574 Juhana Skalm, Kavantsaaren kokoaja, liitti aution, arviolta lähes 1000 hehtaaria käsittävän kokoveron tilan kartanoonsa, vaikka Väärperä oli ollut myös itsenäisenä säterinä.

Pullisten hallitsema loppuosa kylää jakautui kahdeksi kokoveron taloksi. Ainakin toinen näistä on ollut ratsutila, jonka tuli varustaa ratsumies mm. 30-vuotisen sotaan hakkapeliitaksi.

Tiet ja kievarit

Vuonna 1649 annettu kestikievariasetus edellytti kievareita noin 20 virstan välein. Ihantalassa kievaria piti Olli Äikäs ja 40 virstaa Viipurista Pullilassa Pekka Pullinen. Kievarilla oli peninkulman säteellä yksinoikeus paloviinan, viinin ja oluen myyntiin.

Pullilan kievari oli Kotiojan viertä kulkevan kujasten oikealla puolella noin sata metriä koululta etelään. Silloinen Viipurin-Saviniemen kuninkaankartanon välinen tie koukkasi Pöyryn pihan eteläpuolelta yli ojan ja kulmittain koulupihan yli Hietsiltaan. Se jatkoi edelleen metsän halki soita vältellen silloisen Kavantlahden rantaa myötäillen Putkosenmäkeen, missä noin kilometrin levyinen lahti kuroutui alle sadan metrin salmeksi jatkuen edelleen matalana järvenä Vehkeenniittyjen paikalla. Putkosenmäeltä tie seurasi metsän ja pellon rajaa ja liittyi nykyiseen tiehen Syvälahden tien kohdalla jatkuakseen yli Hulkkion sillan kohti Kaipolaa ja edelleen Ihantalaan. Putkosenmäeltä tieosan varrelta aina Hulkkioon asti tien ja järven välissä oli ennen helminauhana itsenäisten talonpoikien muodostama vauras Kavantjärven kylä (kartta v. 1693).

Samassa tiluskartassa on Hyttisaari, nyt Kuoliosaari, Kokkoselän eteläosassa juuri pitäjän rajalla, jota kartan ilmaisun mukaan ”alhainen kansa käyttää kirkkomaana ilman pappia”. Luultavasti myös pullilalaiset ovat käyttäneet tätä karsikkolehtoa varsinkin poikkeusoloissa 1600-luvun lopun suurina nälkävuosina ja Suuren Pohjansodan aikana. Tuolloin Jääsken papitkin olivat paenneet Ruotsiin ja kylän terveet miehet viety taistelemaan vieraille tantereille.

Kylä kasvaa

Uudenkaupungin rauhan jälkeen seuraavat sata vuotta olivat Pullilan kasvun aikaa, jolloin Pullisten suvut kasvoivat noin 20 perheeksi, ”savuksi”, vaikka asuivatkin hyvin suppealla alueella Kotiojan kahden puolen.

Isojako

J. A. Orraeus sai vuonna 1827 valmiiksi kantatilojen välisen rajankäynnin sekä kaikkien piha-, pelto-, niitty-, hakamaa, metsä- ja joutomaa-alueiden nimet, sijainnit, koot ja arvot luetteloiduksi. Tämä yli 300 alueen luettelo antaa tietoja yli 500 vuoden takaa.

Alueen kartat valmistuivat vuonna 1833 J. C. Fabritiuksen toimesta. Jakotoimituksen loppukokous oli 12.4.1839 ja lainhuudot tiloihin myönnettiin 8.10.1845.

Esipullila n:o 1 eli 555,3 hehtaaria kylän läntistä osaa jaettiin kymmeneen noin 45 hehtaarin tilaan ja lisäksi kahdesta oli yhdistetty yksi 86 hehtaarin tila. Tilojen saajista yhdeksän oli Pullisia. Antti Tuomaanpoika Varis ja Antti Matinpoika Potinkara olivat Pullisten vävyjä.

Antti Aataminpoika Pullinen, Pajamäen Erkki Pullisen isoisän isä, sai koulun kohdalta pohjoiseen 45,75 hehtaaria käsittävän tilan, jonka pihapiirin muodosti silloin melkein 200 vuoden ikäinen kestikievarin alue. Vuoden 1859 maakauppalaki salli ensimmäisen kerran kaupankäynnin kaupunkien ulkopuolella muulloinkin kuin markkina-aikana. Suuriruhtinaskunnan ensimmäiset rahat lyötiin 1864 ja seuraavan vuonna viinan kotipoltto kiellettiin. Näinä aikoina alkoi luontaistalous hitaasti syrjäytyä vaihdantatalouden tieltä.

Luonnollisesti kievariin yhdistettiin kauppatoiminta ja taloa alettiin kutsua kauppalaksi. Talon isännästä, edellä mainitun Antin pojanpojasta Antti Pullisesta käytetään kirkkoraadin pöytäkirjassa vuonna 1886 nimitystä kauppias.

Kievari- ja kauppatoiminta tuotti silloisen vaatimattoman elämän yli jäävää rahaa, jonka suku viisaasti sijoitti kiinteään omaisuuteen ostaen myyntiin tulevia aikaisemmin jaettuja kantatila 1:n maita. 1930-luvulle tultaessa yli ¾ alkuperäisestä kantatilasta kuului suvulle. Näin muodostuneen kartanon pihapiiri siirrettiin kilometrin verran Kavantsaarelle päin 1900-luvun alussa, entisen Sopenmaa-talon paikalle Pajamäkeen, mitä nimeä kartano alkoi käyttää. Tämä kievarin ja kaupan paikka muodosti kylän tapaamispaikan 1800-luvun lopulla. Siellä voi lukea lehtiä, kuulla matkalaisten uutisia, sinne tuli posti, siellä voi tehdä ostoksia jne.

Peräpullila eli kantatila n:o 2 jaettiin kymmeneksi tilaksi, joista yhdeksän oli Pullisten ja yksi Pullisen vävyn, Paavo Tuomaanpoika Putkosen (Kivirinne). Kuusi perhettä sai 658 hehtaarin tilasta kukin 1/12 (Kivirinne, Pöyry, Pien-Matti eli Päivärinta, Setä-Matti eli Annukkala, Uusitupa ja Pärttylä.) Neljä perhettä sai kukin 1/8 (Kivikk´aho, Kotimäki, Matuskoi ja Yrjölä). Suurempi osuus tarkoittaa, että tila muodostui miehen 1/12:sta ja saman suvun eri perheen tyttärenä olleen vaimon 1/24-perintöosasta. Silloisen perintökaaren mukaan nainen peri puolet siitä mitä mies peri.

Kantatilasta n:o 2 muodostetut tilat pysyivät hyvin koossa. Kaikkien kymmenen tilan asuinpaikat olivat paikoillaan ja päätiloina käytössä vuoteen 1944 saakka. Tiloista oli lisäksi lohkottu uusia pienempiä asuinpaikkoja.

Antrea 100 v sitten

Lehdistä poiminut
Pentti Talja

Wiipuri, 30.1.1913

Kuparsaaren nuorisoseuran vuosikokous pidettiin tammikuun 19 p:nä. Vuosikertomuksen mukaan on seuralla ollut viime vuonna jäsenkokouksia 6, yleisiä iltamia 7, johtokunnan kokouksia 13, urheilukilpailuja 2, 1 järjestysmiesten kokous, 1 kesäjuhla ja yhdet kolme päivää kestävät leikkikurssit. Juhlissa ja kokouksissa on pidetty 6 puhetta, 4 esitelmää, luettu esitelmiä 8, 18 runoa, 13 kertomusta, 8 satua, esitettiin 1 kuvaelma, 1 vuorokeskustelu ja 8 näytelmäkappaletta. Kokouksissa on ollut keskustelukysymyksinä mm. raittiusasia, kuokkimassa käynti, kihussakäynti, korttipeli, nautintoaineet kahvi, tee ja tupakki.

Seuran puheenjohtajaksi valittiin edelleen opettajatar Selma Siltanen ja johtokuntaan Valpuri Kemppi, Maria Liisa Kuparinen, Leena Katri Suni, Juho Kemppi vanh., Juho Kemppi nuor. ja Mikko Kuparinen. Järjestysmiehiä valittiin 10. Tilintarkastajiksi täksi vuodeksi valittiin Juho Keinonen ja Jalmari Sokka.

Wiipuri, 2.8.1913

Hännikkälänniemen n.s. ”Vesa” vietti kesäjuhlaansa viime kuun 20 p:nä Tuomas Raution talossa. Yleisöä oli kokoontunut tuvan täydeltä ja sen käytös oli kaikin puolin siivoa. Ohjelmassa oli Matti Partasen avauspuhe, jossa hän sattuvin sanoin puhui nuoruusajan tärkeydestä. Esitelmän kiertotähdistä piti opettaja Marttinen. Kun muitten ohjelmanumerojen lomassa oli laulettu ja lausuttu runoja, seurasivat urheilukilpailut neljässä lajissa, joissa palkinnot jakaantuivat seuraavasti: korkeushypyssä 1 palk. Antti Kiuru 1,30m., pituushypyssä 1 palk. Matti Partanen 5,44m, 400m juoksussa 1 palk. 1 min 9 sek, 100m juoksussa tytöille 1 palk. Aina Salli 15 sek, 2 palk. Ida Viskari 15 sek., 3 palk. Lempi Vepsä 16 sek.

Kenttäohjelman jälkeen alkoi iltama sisällä, jossa esitettiin hyvin onnistuneesti 2-näytöksinen näytelmä; ”Langaton telefooni”, mikä sai yleisön naurutuulelle. Lopussa yleisö karkeloi hilpeästi.

Työ, 16.7.1913

Kiertolaisen kertomuksia Antrean kyläkulmilta
Aina ennen olin kuvitellut, että Antrean pitäjä on luettava valistuneempien pitäjien joukkoon. Tästä ajatuksesta huomaan pettyneeni, kun olen vaalipuhujana joutunut kulkemaan ympäri pitäjää.

Ensimmäinen puhetilaisuus oli määrätty Liikolan kylään. Ennempää ei ollut seudulla mitään tietoa puhujan saapumisesta lähetetty, joten saapumiseni sinne oli aivan odottamaton yllätys. Kylässä oli kahdet lannanvetotalkoot, joissa kävin antamassa tietoa, että puhetilaisuus olisi iltasella. Kuulijoita ei sentään tilaisuuteen saapunut kuin 15 henkeä. Siitä huolimatta paukuttelin heille puolitoista tuntia.

Seuraava oli Koljola, jossa on työväenyhdistyskin. Ilmoituksia ei sielläkään ollut pantu näkyville. Muuten työväen yhdistyksen toiminta on siellä vilkastumaan päin. Yhdistys rakentaa parhaillaan taloa; se tosin on vähäiseltä näyttävä. Seudun asujaimisto on melkein kaikki työväkeä. Kun ne heräävät tiedottomuuden unesta, niin kyllä kykenevät näyttämään, Mihin työväestö Koljolassa pystyy.

Sitten oli järjestyksessä Tauru niminen kylä. Se on kokonaan uskonnollisten yhdistysten vallassa, ettei siellä muille, niin sanotuille maallisille asioille anneta mitään arvoa. Kuulijoita sentään tuli puhetilaisuuteeni 90. Mitä he puheestani ajattelivat ja olinko onnistunut heidän päihinsä saamaan yhtään järkevää ajatusta. Se jäi minulle arvoitukseksi.

Sitten matkasin Mansikkalan kylään. Asutus on köyhempää, mutta suomettarelaisten kannatus sitä suurempi. Niin pikimustaa suomettarelaista seutua tuskin löytyy koko Viipurin läänistä. Siitä huolimatta siellä on sosialismin leviämiselle äärettömän hyvä maaperä.

Karjala 23.10.1913

Antrean opettajayhdistys. Sen toiminta olikin virkeää. Kokouksia pidettiin ja niissä pohdittiin tärkeitäkin asioita. Saatiinpa aikaan Antrean Nuorisoseuran talolla toukokuun loppupäivinä pidetty yhteinen lasten laulujuhla, jossa oikein kilpailtiinkin. Hauskaa ja varsinkin mieltä nuorentavaa oli nähdä satoihin nousevan lapsilauman tahtipuikkoon kiintyneitä katseita ja kuulla heidän kirkkaita lapsen ääniään.

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt 2014

Puheenjohtaja Satu Stirkkinen, Näyttelijäntie 5-7 B 16, 00400 Helsinki; puh. 0408261075; satu.stirkkinen(at)gmail.com
Varapuheenjohtaja Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki; puh. 040-5452541, reijo.martikainen(at) mavi.fi

Hallituksen muut jäsenet:
Antti Partanen, Vapaalantie 90 C, 01650 Vantaa; puh. 0503599456, a-a.partanen(at)pp.inet.fi
Hannu Ruhala, Laurinmäenpolku 3 A 1, 00440 Helsinki; puh. 0400951781, h.ruhala(at)uukku.com
Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki; puh 0505758316; pentti.talja(at)elisanet.fi
Pirjo-Riitta Rintanen, Kivelänkatu 1 C 13, 00260 Helsinki,; puh. 0400-825453, pirjo.riitta.rintanen(at)kolumbus.fi
Liisa Mikkola, Rinnetie 45 F, 13100 Hämeenlinna; puh. 0452711852, (03)6756557; liisa.mikkola(at)hamk.fi
Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala; puh. 0400847023, (03)6881898; raakel.henttonen(at)aina.net
Anton Rautioaho, Vapaalankuja 9 B, 01650 Vantaa; puh. 040 842 7642

Rahastonhoitaja Sirkka Juvonen, Kuusitie 26 C, 12100 Oitti; puh. 0400705127, (019)785656 sirkka.juvonen(at)luukku.com
Jäsensihteeri Jukka Talja, Eprantie 42, 11710 Riihimäki; puh 0405894559, jukka.talja(at)saunalahti.fi
Myyntiasiat Tarmo Jantunen, Lummetie 16 A 4, 01300 Vantaa; puh. 0400736617
Pääemäntä Tuula Haapiainen
Teatterivastaava Raili Kekki puh (09)724 2579
Kuljetusvastaava Anna-Liisa Linna, puh. (03)682 2024

Kunniapuheenjohtaja Oili Korkeamäki, Vekantie 10 as 7, 17200 Vääksy; puh 0408260671, (03)7665210 oili.korkeamaki(at)*kolumbus.fi*

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

Kotiseutumme Antrea	55 euroa
Kirjan 2. painoksen korjausarkit erillisenä	3
Enne vanhaa koton -perinnekirja	42
Evakos ja uuves kois, kirja evakkovuosista ja sen jälkeis. ajasta	40
Antrean kirkonkylä – unohtumaton kotiseutumme (2004)	35
Antrean kirkonkylä DVD	35
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5
Antrean uusi kartta (1991, mittakaava 1:50 000) v. 1938 mittaus, talvi- ja jatkosodan rintamalinjat merkitty karttaan	10
Antrean ja Vuoksenrannan kartta	10
Olkinuoran Jussi karjalaisten kohtalon tiellä	5
Runoja, Juho Kurki	5
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen-Irma-Riitta Järvinen	10
Muistojen tilkkutäkki, pakinoita, Hellin Tauru	5
Näkymä Vuokselle, maisemakortit	3 e/5 kpl
Kaipuun Karjala cd-levy	20
Antrea-pinssi	5

Tilaukset: Tarmo Jantunen, puh. 0400-736 617

Liikola, kotikylä Antreassa.
Tilaukset Harri Hatakka, puh. 050 3261218

Viiden kylän elämää.
Tilaukset Arvo Henttonen, 0400 202818

Myö Henttoset Karjalast -sukukirja. Tilaukset Raakel Henttonen, 0400 847023, (03)6881898

Itsenäissyyssodat kotiseudullamme, DVD ja kirja	30 euroa
DVD-filmin 2. osa, haastattelut	15 euroa

Tilaukset: pj. Pentti Talja, puh. 050 575 8316

Kaikkiin tilauksiin hintoihin lisätään postitus- ja pakkauskulut.

Erkki Taljan ja kotiväen evakkotaival jatkui Perniöstä Teuvalle ja Rautalammille ennen kuin päästiin takaisin kotiin Karjalaan.

Erkki Pellervo Taljan muistot lapsuudesta Karjalassa, Koljolassa ja Sintolassa

OSA VII

Teuval ja Rautalammil

Kevät tek tulojaa. Lumet olliit jo sulaneet nii ko ne Turu puolest lähtöötkii aikasempaa. Kamppeet junnaa ja matka koht Etelä-Pohjanmaata alko. Nii sitä sit mäntii köröteltii härkävaunus Turu ja Toijala kautta Tampereel ja sielt Seinäjoel. Seinäjoelt Kaskise rattaa myöte Teuva asemal ja siihe se junamatka sil kertaa päätty. Siel meiät neuvottii siirtoväehuollost Sänti talloo Teirilä kyllää, mikä ol Teuva kirkolt pari kilometrii Kaskisii päi. Siin lähel ol Hakala Samuli aika iso maatila ja Hakala Onni talo ol siin maantie varres, mist käänty tie Sänti talloo. Isä män äiti kans ensittäi. Hyö veivät lehmät ja yhe kuorma tavaroi, mitä vähä tärkeimpii. Myö jäätii Marti kans asemal vahtimaa tavaroi ja purkamaa toisest vaunust maaviljelyskaluloi, et saatii vaunu tyhjäks. Isä pit tulla hakemaa niitä tavaroi mitä ol siin umpvaunus, mis myö issekkii tultii. Se mänkii aika myöhäseks enne ko isä kerkis hakemaa toista kuormaa. Alko jo tulla hämärä. Siihe aikaa tul hämärä jo seissemä aikoihi, oltiiha vast huhtikuu loppupuolel. No, myökii sit tultii sin Sänti talloo. Vähä kasseltii ihmeissäänä paikkoi, olha taas iha erlaista ko mihi oltii Perniös totuttu.

Talot olliit etupääs kakskerroksissii puutaloloi nii ko Etelä-Pohjanmaal ylleesä on. Keskelt rakennusta män sissääkäynti ja molemmis päis ol iso tupa. Toises tuvas ol mahottoma iso takka, ei uunii eikä hellaa ensikää. Toises taas ol takka, mut ol myös hella mis laittoit ruokaa, vaik etupääs siel keittiit kaike takas, harvo hellas. Mei huone ol sen toise tuva ovesuust mäntävä kammar. Se ol oikiastaa rakennukse keskel, molempii tuppii välis, mut kuitekii nii et pit männä taloväe tuva kautta mei huoneehe. Pienhä se kammar ol, oisko olt viittätoist neliöökää, vaik eihä siihe aikaa neliöi laskettu nii ko nykyää, koha ol huone, siin jonkuulaine hella tapane mis voi keittää.

Miul jäi siint mei tulemisest semmone matkamuisto, ko myö tultii Marti kans myöhempää, ja toist olliit jo juoneet talos tulokahvit, ni emäntä laitto meil sit kahvit Martil ja miul.

Erkki Teuvalla 1940.

Eihä siin mittää sen kummempaa olt, mut ko meil päi ain pantii lautasel vähä enemmä pullapalasii ko mitä ol syöjii, ni tää Sänti emäntä toi käässää meil ettee yhe pullapalase nii ko lapsil. Mut kyl mie sit jälkeepäi huomasi, jot ensittäi emäntä lask montako kahvijuojaa ol ja leikkas just nii paljo pullapalasiikii. Jos joku rohmu sattu syömää kaks palasta, ni joku jäi sillo ilma.

No siel Teuvval elettii ja isä käi hevose kans sähkölinjal töis. Rakensiit justii korkiajännitelinjaa Vaasast Harjavaltaa, ja siihe aikaa viel kaik tarpeet linjal ajettii hevosel. Niitä tarpeita isäkii sit kulettel. Joutu olemaa ain viikot pois. Mie tei mitä millokii sattu olemaa. Hakkasi Hakalas lapuloi, ajeli Vanhas Hakalas hevosii, ja töitähä sillo sova jälkee ol. Teuval oltii vuuve 1940 kevvääst seuraavaa kevväihe ast. Sit selvis, et mei vakinaine sijoituskunta on Rautalampi ja sielt meil järjestettää jonkiilaine tila. Nii kamppeet taas kasal ja junnaa.

Kerkkokosken kylä, Rokkalan talo

Matka Rautalammil alko junal Suonejoe asemalt, mist mäntii autol Rautalammil, sil eihä Rautalammil mänt rautatietä. Mei kylä ol Rautalammi kirkolt parikymmänt kilometrii Vesannol päi, nimeltää Kerkokoski. Oikee kaunista seutuu. Siel myö majotuttii Rokkala-nimisee talloo, sin tuva nurkkaa, ei mittää erillistä huonetta olt. Samas taloväe kans se olkii olemista. Mukavaa väkkee muute olliit, semmosta savolaista lupsakkuutta. Myö käytii talo töis millo niil ol tarvetta. Ne olliit kovvii kalastammaa, ol omat nuotat ja kaik kalapyyvykset.

Yhe kerra ko oltii nuottaa vetämäs saatii yhest apajast yl kakssattaa killoo lahnoi, ja siin käi räpinä, ko ne nostettii venneehe. Kerkokoskes myö pijettii pitkää siimaa ja kalloi tul kovast. Kerkokoske kanaval käytii uimas ja kaik pyhäpäivät siel tulkii vietettyy toisii kylä poikii kans. Siin olliit suuret järvet ympäril, ol Niinves

Väliaikainen koti Teuvalla.

ja Iisves. Sukellettii sin lussikamarii ja muutekii ves ol siihe aikaa nii kirkasta, jot viel kolme metri syyvvyyvel näk iha hyväst pohjaa.

Talon väkkee ol isäntä siin viisiskymmenis, voi olla ylikii, oikee lupsakka savolaine mies, mut kuitekii vähä katteelline ja nuuka. Emäntä taas ol semmone lihava, rotevatekone, syntsiijää pohjalaisiii. Hää ol tult talloo emännäks piiast ja vähä mahtava nii ko ylleesä, jos pääsöö piiast emännäks. Kaks aikamiespoikaa ja kaks tyttöö, toine kolmiskymmenis ja toine semmone kaheksatoist kesäne.

Miehet rintamalle, nuori mies koviin töihin

Vähä enne juhannusta tul taas miehil määräys astuu palveluksee ja nii Rokkalankii molemmat pojat joutuit lähtemää armeijaa. Ko liikekannalpanomääräys kerra tul, ni siint saatto arvata, et koht taas alkaa sota. Mei isähä ol jo liia vanha, et hänet ois käsketty sottaa. Martti ja mie taas oltii liia nuorii, ett myö ois jouvuttu. Meilhä tul nyt lisähommii, ko kaik parraas iäs olleet miehet komennettii muuvaal. Mei hommaks jäi kaik siviilityöt ja niitä riitti, alkoha heinätyöt het juhannukse jälkee.

Miekii, semmone viistoistkesäne jouvvui iha miehii töihe heilumaa viikattee kans. Kyl se otti voimil, mut kestää pit. Heinät tehtii ja viljat korjattii ja viel kaik puitii riihes siin talos. Se olkii jo kova urakka. Aamul neljält mäntii jo riihee ja siin yhetoist aikaa saatii puituu. Sit käytii saunas ja syötii. Tietyst siin välill ol kohvit ja jotakii syömistä siel riihe kynnyksel, eihä sitä muute ois jaksantkaa. Kyl tuntu ikävält, ko ol syönt ja pitänt ruokatunni, ni isäntä tul sanomaa siin kahe mais, et eikhä lähetä taas pistämää riihee uus latink, et päästää taas huomen ahoksel. Siin meinas pärreet pallaa, mut tehtävähä se ol, mikä siin autto, sil leipäähä pit saaha koko Suome kansal, oltiiha myö sotatilas ja kaikkii tehtävä ol turvata Suome tulevaisuus. Vilja niitto ol tämmösel viistoistvuotiaal välist vähä kovvaa hommaa. Kylhä kaura niittämine viel män, mut vehnä niittämine, ko ol oikei sakiaa ja pystys olevaa vehnää, se ol kova päivä. Ko kymmänä tuntii niitti, kyl tek iltapäiväl miel hiomaa viikatetta tavallista usjempaa. Ko voimat rupesiit loppumaa, ni tuntu ett viikatekkii on iha tylsä. Kylhä se tylsykii tavallista nopiampaa hiekkamaas kasvanees viljas, ko sae ol nostant hiekajyväsii korre vartee kii, ni tylsyhä se.

Meil ol isselläänä myös elukkoi. Ol kaks lehmää, hevone ja kevväil syntynt lehmävasikka. Semmone iha ruskia itäsuomalaine lehmä alku. Se ol mukava elukka, ko se ol kiintynt minnuu vissii, ko mie sitä käi ain juottamas lehmähaas. Mieko huusi vaa, mis Muisto on, ni het hää huus et ”möö”. Se Muisto ol sen nim ja sil vietii ain päiväl kurrii juotavaks.

Liput liehuen

Alkukesästä Antrean kotiseutumatkailijoita hämmästyttivät Kamennogorskissa kadunvarsipylväissä, sähkötolpissa liehuvat punaiset liput ja sirpin ja vasaran kuvat. Tietenkin ne kuvaavat poliittisia voimasuhteita.

Vastaavia lippuja ei näkynyt Lesogorskissa (Jääskessä), Svetogorskissa (Ensossa) eikä muittenkaan reittien varrella eikä Vyborgissakaan (Viipurissa).

Kuva: Mauri Jantunen

Kuisman sukuseura ryhtyy toisen kirjan tekoon

Kuisman Sukuseura ry. julkaisi vuonna 2009 Kannaksen Kuismat -nimisen kirjan, joka sisältää tarinoita eri sukuhaarojen henkilöistä ja eri pitäjien Kuisma-sukuisten henkilöitten elämästä. Kirjasta käy ilmi, että kauppaa on käyty ja maata on viljelty. Ensimmäiseen sukukirjaan eivät kaikki silloin saadut tarinat ja kuvat mahtuneet, ajatus uuden kirjan tekemiselle jäi itämään jo tuolloin.

Sukuseuran hallitus päätti kutsua koolle kirjatoimikunnan, johon kuuluvat Erkki Virolainen, Esko Simonen, Juha Kuisma, Juhani Kuisma, Kari Kuisma, Paavo Kuisma ja Airi Ruokonen. Kirjatiimi valitsi puheenjohtajakseen Erkki Virolaisen ja sihteeriksi Juhani Kuisman. Ensimmäisen kokouksen koollekutsujana ja puheenjohtajana toimi sukuseuran puheenjohtaja Markku Kuisma.

Kirjatiimi päätti, että kuluva vuosi käytetään materiaalin keruuseen, vuoden 2014 aikana ryhdytään käymään läpi talteen saatua aineistoa. Tavoitteeksi asetettiin kirjan valmistuminen vuoden 2015 elokuussa pidettävään sukukokoukseen.

Kuisman sukuseuran kirjatiimi kokoontui Helsingissä maaliskuun alkupuolella. Vaikka emme kaikki entuudestaan toisiamme tunteneet, löysimme monia yhtäläisyyksiä sukujemme piirteissä. Yksi näistä oli nuukuus, pahan päivän varalle säästäminen. Kuvassa vasemmalla Juhani Kuisma, Kari Kuisma, Juha Kuisma. Pöydän oikealla puolella sukuseuran puheenjohtaja Markku Kuisma, Erkki Virolainen, Paavo Kuisma ja Esko Simonen. Kameran takana Airi Ruokonen.

Eri pitäjistä

Kuisman sukua on asunut Karjalan Kannaksella useissa eri pitäjissä. Sotavuodet kuljettivat tämänkin suvun jäseniä evakkoon eri puolille Suomea. Kannakselle palattiin toiveikkaina välirauhan aikana. Rauhanehtojen mukaisten alueluovutusten jälkeen Kuisma-sukuun kuuluvat kulkeutuivat pääasiassa Hämeeseen eri pitäjiin. Muuallakin Suomessa sukuun kuuluvia henkilöitä asuu, kaikkien tiedot ovat tervetulleita.

Nyt on korkea aika saada talteen tietoa suvun vaiheista ennen sotia. Kiinnostavaa on tietenkin saada kertomuksia Kuisma-sukuisten henkilöitten elämästä sodan jälkeen. Kirjatiimin jäsenet haluavat selvittää edelleen Kuisma-nimen alkuperää. Mikäli on tarpeen jatkossa, sukuseura voi tehdä myös dna-tutkimuksia, jotta suvun alkuperä saataisiin selville.

Kuisman suku on laaja ja siihen kuuluu kahdeksan kantaisää. Varhaisimmat tiedot suvusta ovat peräisin 1500-luvulta. Kuisman sukuseura julkaisi sukujen kantaisät ensimmäisessä sukukirjassaan. Kirjan liitteenä on cd-levylle tallennettuna 80 000 henkilön nimet. Sukututkimus on laajentunut, kolmannessa julkaistussa cd-levyssä nimiä on jo 160 000. Toiseen kirjaan sukuluetteloa ei ole tarkoitus laittaa.

Kirjatiimi ottaa mielellään vastaan Kuisma-sukuun liittyviä tarinoita ja kuvia. Saadun materiaalin perusteella päätetään kirjan sisältö. Jännityksellä odotamme mitä kaikkea arkistojen kätköistä vielä löytyy. Aineistoja voi toimittaa osoitteeseen kirjatiimi@kuismansuku.fi.

Airi Ruokonen

Antrealaisten Grand Old Lady Mansikan Hilkka eli Hilkka Jantunen ja Olavi Rantalainen herkullisen kinuskikakun äärellä.

Heinemaan Jussin gramofoni herätti aiheellista ihastusta ja äänentoisto oli aivan loistava.

Linnan Annukkaa, meidän teatterikuljetuksista vastaavaamme, suosi onni arpajaisissa.

Tammi-iltamista ei pidä poissa talvimyräkkäkään

Pahin talvimyrskykään ei estänyt antrealaisia tulemaan Tammi-iltamiin, jotka tosin toteutuivat vasta helmikuun alussa, mutta Hämeessä kun ollaan…

Ravintola Seiska Suomen kasarmin kupeessa Hämeenlinnassa kokosi salin täyteen juhlijoita. Tarjolla oli rokkaa ja kakkukohvit. Ohjelmapuolesta vastasivat Liisa Mikkola, joka puhui hääperinteestä, ja allekirjoittanut, jonka aiheena olivat puolestaan vanhat hautajaistavat. Näin iltamat kävivät samalla perinnepäivästä ja aiheet hersyttivät osallistujajoukossa muistoja.

Arpajaiset kartuttivat Antrea-Seuran kassaa – ja eiväthän oikeat iltamat ole mitään ilman tuntia tanssia. Turenkilainen Juhani Heinemaa (muuten Johanneksen poikia juuriltaan) kantoi paikalle komean gramofoninsa ja pisti savikiekot pyörimään.

RH

Rokka maistui kylmänä, myrskyisenä talvi-iltana Koljosen Helkalle Heinäsen Tuulalle, Jantusen Maurille, Jaakonsaaren Pertille, Sokan Leilalle ja näkyi kelpaavan kaikille muillekin.

Vuoksen Säätiön apurahoja nuorille, tohtoreille ja kulttuurille

Vuoksen Säätiö tukee valmistuneita ja vuoden aikana valmistuvia opiskelijoita jakamalla apurahoja. Tänä vuonna apurahan saajia oli 38 ja heistä 21 oli juuriltaan äidin tai isän puolelta tai jopa molempien vanhempien perimältä antrealaisjuurisia. Lisäksi säätiö jakaa kannustusapurahoja tohtoriksi valmistuneille tai muuten pitkälti menestyneille. Myös kirjalliset hankkeet, jotka kantavat antrealaista tai vuoksenrantalaista tietoutta, saavat tukea. Vuoksenrantalaisista vastaavat tiedot ovat Vuoksenrantalainen-osassa.

Harainen Jenna, liikunnanohjaaja. Isän suku Paunahon tilalta Antreasta.
Heikkilä Maija (s. Seitsonen), terveydenhoitaja. Isän suku Seitsolasta.
Jaronen Elisa, filosofian maisteri. Äidin suku Jaakonsaaresta.
Kaukanen Riikka, tradenomi. Isän suku Noskuasta.
Kekki Katariina, fysioterapeutti.Isän suku Salo-Kekkilästä.
Kopra Taika, yhteiskuntatieteiden maisteri. Isän suku Koljolasta.
Kuparinen Katri, kokki. Isän suku Kuparsaaresta, äidin Liikolasta.
Laitala Laura, kauppatieteiden kandidaatti. Äidin suku Pullilasta.
Lamberg Jaana, filosofian maisteri. Isän suku Sallinkylästä ja Kekinniemestä.
Lätti Risto, Bachelor of Science. Äidin suku Pullilasta.
Nurminen Riikka, tekniikan kandidaatti. Isän suku Kekinniemestä.
Ojala Eero, sähköasentaja. Äidin suku Kuparsaaresta.
Ojala Harri, kone- ja tuotantotekniikan insinööri. Äidin suku Kuparsaaresta.
Pekki Teemu, tradenomi. Äidin suku Ollikkalasta.
Rahkonen Juha, kone- ja tuotantotekniikan insinööri. Isän suku Salo-Hatulasta ja äidin Iivolasta.
Ravantti Marja, kasvatustieteen maisteri. Isän suku Liikolasta.
Reimi Matti, konservaattori. Äidin suku Henttolasta ja Hovi-Korvesta.
Ruponen Anu, restonomi. Isän suku Noskuasta.
Ruponen Niko, datanomi. Isän suku Meskalasta.
Talja Hanna, insinööri (AMK). Isän suku Talikkalasta.

Kannustusapurahan saivat
Huttunen Suvi, yhteiskuntatieteiden tohtori. Isän suku Oravankydöstä Vuoksenrannasta.
Kaislahti Tillman Päivi, filosofian tohtori. Vanhemmat Henttolasta ja Hovikorvesta.
Lahkola Anna, filosofian tohtori. Isän suku Antreasta.
Louhi Katja-Riikka, filosofian tohtori. Isän suku Pöystin kylästä.
Määttänen Helka-Liina, tekniikan tohtori. Isän suku Pullilasta.
Pyhälä-Neuvonen Riikka, psykologian tohtori. Äidin suku Räikkölästä ja Antrean kirkolta.
Rintala Harri, sotatieteiden tohtori. Isovanhemmat Sintolasta Vuoksenrannasta.

Tukea kirjallisuudelle
Jantusten sukuseura ry julkaisi joulukuussa 2012 sukukirjan ”Elias Jantusen suku Kaskiselästä”.
Kyllikki Smolander joulukuussa 2012 Letti-Leena sarjansa 2. kirjasen ”Letti-Leena saa ystävän”.

Alma Roiha huolehtii yhä puutarhastaan

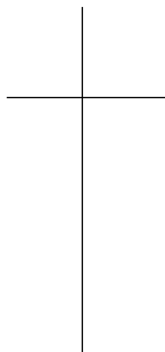
Alma Roiha täytti 95 vuotta 2.9.2013 ja hän elää Rautjärvellä ikäisekseen melko hyvässä kunnossa.

Alma on asunut Rautjärvellä koko sodan jälkeisen ajan ja hän asuu edelleen yksin kotona, mutta lähellä on useita sukulaisia, jotka huolehtivat hänen hyvinvoinnistaan. Alman valoisa asenne ja sitkeys ovat olleet perusta siihen, että hän on pystynyt näin pitkään asumaan kotonaan eikä isoja, vakavia sairauksia ole ollut. Toki pientä ”kremppaa” on jo ikä tuonut.

Vielä 95 vuoden iässäkin apuvälineiden avulla Alma käy puutarhassa an hoitamassa ja huolehtimassa kukkasista.

Alman puoliso Aaro kuoli jo vähän alle 50 vuoden iässä. Lapsia heille tuli neljä: Aini, Pertti, Vesa ja Harri.

Alman veljen poika
Matti Pöhö

Vuoden aikana edesmenneitä antrealaisia ja vuoksenrantalaisia

Erkki Nikki	* 5.10.1932	Äyräpäässä (Vuoksenranta, Sintola)
	† 23.2.2012	Sysmässä
Onni Rauhanlaakso	* 22.2.1928	Heinjoella (Vuoksenranta, Sintola)
	† 24.9.2012	Sysmässä
Elma Sipiläinen	* 12.9.1909	Antreassa
s. Ravantti	† 25.10.2012	Lappeenrannassa
Paavo Kalevi Kuisma	* 3.8.1929	Antreassa
	† 18.11.2012	Lopella
Pauli Ensio Paajanen	* 29.11.1928	Antreassa
	† 19.11.2012	Hyvinkäällä
Aili Marjatta Palkia	* 1.10.1926	Antreassa
s. Kekki	† 22.11.2012	Riihimäellä
Eira Anna Pöysti	* 22.6.1922	Vuoksenrannassa
s. Ahtiainen	† 24.11.2012	Palokassa
Eino Olavi Rahkonen	* 24.10.1930	Antreassa
	† 6.12.2012	Hausjärvellä
Airi Orvokki Luhio	* 7.2.1937	Vuoksenrannassa
s. Monter, ent. Hoikkala	† 7.12.2012	Sysmässä
Aune Kyllikki Julku	* 5.8.1925	Antreassa
	† 10.12.2012	Espoossa
Veikko Kalervo Kangaspunta	* 1.8.1931	Antreassa
	† 12.12.2012	Helsingissä
Airi Aliisa Mäntylä	* 27.5.1926	Antreassa
s. Siira	† 14.12.2012	Lahdessa
Helli Kaarina Niemi	* 12.8.1928	Antreassa
s. Mansikka	† 15.12.2012	Riihimäellä
Sirkka Annikki Aalto	* 15.10.1924	Antreassa
s. Nyyssönen	† 19.12.2012	Lahdessa
Aili Annikki Haapiainen	* 13.1.1916	Antreassa
s. Ilves	† 29.12.2012	Helsingissä
Viljo Kalervo Granat	* 29.1.1940	Antreassa
	† 2.1.2013	Riihimäellä
Eero Matias Kuparinen	* 10.6.1920	Antreassa
	† 14.1.2013	Helsingissä
Taisto Kalevi Paajanen	* 4.8.1938	Antreassa
	† 15.1.2013	Hyvinkäällä
Pertti Antero Virolainen	* 21.6.1943	Antreassa
	† 21.1.2013	Hyvinkäällä
Irma Terttu Kuikka	* 30.1.1955	
s. Salminen	† 26.1.1913	

Lehdessä julkaistaan vuoden aikana edesmenneiden antrealaisten ja vuoksenrantalaisten sekä heidän lähiomaistensa nimiä.

Mukana ovat tiedot niistä henkilöistä, joiden kuolemasta toimitus on saanut tiedon joko lehdistä tai omaisten tai ystävien ilmoittamana.

Pentti Johannes Kuparinen	* 12.10.1932 † 30.1.2013	Antreassa, Meskalassa Lopella
Terttu Kaarina Mäenpää s. Kekki	* 28.7.1928 † 1.2.2013	Antreassa Janakkalassa
Arvi Paavo Varpa	* 3.8.1921 † 4.2.2013	Vuoksenrannassa Mäntsälässä
Tuure Taisto Jaakonsaari	* 11.6.1925 † 14.2.1013	Antreassa Hollolassa
Kaarina Tonteri s. Haapaniemi	* 17.11.1921 † 15.2.2013	Ähtärissä (Lahdessa) Hartola
Anna Siviä Himanen s. Kekki	* 12.3.1919 † 16.2.2013	Antreassa (Vuoksenranta, Sintola) Lahdessa
Liisa Hillervo Sillanpää s. Sojonen	* 15.3.1928 † 16.2.2013	Antreassa Janakkalassa
Ahti Antero Näveri	* 5.2.1936 † 1.3.2013	Vuoksenrannassa Kärkölässä
Katri Palevuo s. Jantunen, ent. Paajanen	* 26.4.1919 † 21.3.2013	Antreassa Riihimäellä
Reino Ravantti	* 17.8.1925 † 25.4.2013	Antreassa (Hämeenlinnassa) Janakkala
Saima Siviä Sinkkonen s. Pokkinen	* 23.9.1919 † 12.4.2013	Antreassa Riihimäellä
Hellin Mononen s. Kuparinen	* 13.9.1920 † 1.5.2013	Antreassa, Kuparsaaressa Lopella
Toivo Olavi Markus	* 7.4.1930 † 8.5.2013	Antreassa Hyvinkäällä
Anja Maria Vilhu s. Jaatinen	* 16.3.1914 † 9.5.2013	Antreassa Hyvinkäällä
Helvi Kaarina Hämäläinen s. Multanen	* 25.11.1928 † 18.5.2013	Antreassa Koljolassa Hämeenlinnassa
Jouko Asser Kuikka	* 30.7.1933 † 29.5.2013	Vuoksenrannassa Lahdessa
Helga Kemppi	* 6.4.1931 † 3.6.2013	Antreassa Lohjalla
Eeva Linna	* 13.12.1920 † 19.6.2013	Antreassa Kekinniemessä Hämeenlinnassa
Vilho Oskar Pullinen	* 3.7.1929 † 19.6.2013	Antreassa Hausjärvellä
Maire Talja	* 1923 † 2013	Vuoksenrannassa
Matti Einari Virolainen	* 5.1.1926 † 25.6.2013	Vuoksenrannassa Kurikassa

Maija Kyllikki Jantunen	* 22.10.1927 † 26.6.2013	Vuoksenrannassa Järvenpäässä
Martta Tanskanen	* 20.7.1918 † 27.6.2013	Antreassa Janakkalassa
Anja Orvokki Jauhiainen s. Ukko	* 12.6.1934 † 27.6.2013	Antreassa Janakkalassa
Yrjö Johannes Olkinuora	* 19.6.1920 † 28.6.2013	Antreassa Hausjärvellä
Martti Toikka	* 29.1.1935 † 3.7.2013	Antreassa Tampereella
Lauri Heikki Virolainen	* 12.4.1936 † 6.7.2013	Vuoksenrannassa Asikkalassa
Aarne Matti Ukonmäki	* 30.10.1920 † 8.7.2013	Vuoksenrannassa Helsingissä
Erkki Johannes Kostiainen	* 12.6.1928 † 8.7.2013	Antreassa Riihimäellä
Vilho Kalevi Kouvonen	* 6.1.1929 † 13.7.2013	Antreassa Hausjärvellä
Anna-Liisa Laakso s. Pullinen	* 27.9.1923 † 16.7.2013	Antreassa Hausjärvellä
Toivo Talja	* 6.11.1934 † 21.7.2013	Antreassa Janakkalassa
Irja Sanelma Kemppinen s. Pokkinen	* 18.1.1927 † 30.7.2013	Antreassa Riihimäellä
Hilkka Helena Mykrä s. Kurki	* 27.6.1920 † 6.8.2013	Antreassa Riihimäellä
Eila Sisko Tuulikki Rämö	* 5.4.1929 † 7.8.2013	Antreassa Hyvinkäällä
Sirkka Anneli Nyman s. Pekkonen	* 7.11.1921 † 13.8.2013	Antreassa Hyvinkäällä
Maire Katri Ritvanen s. Hatakka	* 15.4.1921 † 21.8.2013	Antreassa Lopella
Olavi Uuno Sokka	* 9.3.1927 † 24.8.2013	Antreassa K-HKS:ssa
Anna Ester Suni s. Kekki	* 11.5.1918 † 27.8.2013	Antreassa Hattulassa
Eero Johannes Monter	* 29.12.1944 † 30.8.2013	
Jouko Juhani Tonteri	* 25.2.1930 † 1.9.2013	Antreassa Hannilassa Espoossa
Raimo Lottonen	* 6.3.1938 † 2.9.2013	Antreassa Hyvinkäällä

Kimmo Eino Kalevi Pykälä	* 14.11.1960 † 3.9.2013	Lahdessa Lahdessa
Erkki Samuli Suni	* 20.5.1926 † 9.9.2013	Antreassa Hämeenlinnassa
Erkki Antero Pulli	* 21.2.1934 † 14.9.2013	Antreassa Riihimäellä
Anna Lilja Virtanen s. Konttinen	* 6.3.1930 † 21.9.2013	Antreassa Hyvinkäällä
Arja Kyllikki Römpötti s. Pitkänen	* 26.5.1928 † 25.9.2013	Antreassa, Koljolassa Helsingissä
Yrjö Kalervo Pulli	* 25.12.1929 † 30.9.2013	Antreassa Riihimäellä
Veikko Kuparinen	* 9.4.1926 † syyskuussa 2013	Antreassa Kuparsaaressa Helsingissä
Eija Päivikki Pullinen	* 22.5.1958 † 4.10.2013	Hausjärvellä Hyvinkäällä
Toini Lajunen	* 11.1.1928 † 16.10.2013	Antreassa Kuukaupilla Joutsenossa
Pentti Tapio Mallat	* 6.4.1930 † 16.10.2013	Antreassa Hollolassa
Alma Helvi Karppinen s. Pöysti	* 11.2.1917 † 21.10.2013	Antreassa, Vuoksenranta, Sintola Riihimäellä
Maija Aaltonen s. Sokka	* 2.5.1935 † 24.10.2013	Antreassa Hämeenlinnassa
Tapio Arvi Pellervo Lahti	* 13.10.1942 † 21.10.2013	Vuoksenrannassa Helsingissä

ANTREA-SEURAN HALLITUKSEN JÄSENTEN ESITTELY JATKUU

VUOROSSA:

Hallituksen varapuheenjohtaja Reijo Martikainen

Olen kasvanut Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon rajoilla Puumalassa. Äitini Milja syntyi Mansikkalan koulupiirin Sallin kylässä Tuomaalan talossa Pietari Sallin lähes nuorimmaksi tyttäreksi. Toinen kaksosista kun oli viisi minuuttia nuorempi. Isäni sitten aikoinaan löysi karjalaistytön Hausjärveltä ja toi emännäksi Puumalaan.

Olen koulutukseltani agronomi, joten tunnen kuuluvani antrealaisjuuristen agronomien kunniakkaaseen joukkoon. Koko tähänastisen työurani olen palvellut valtiota maaseudun ja maaseutuelinkeinojen kehittämisen parissa. Aloitin Maatilahallituksessa ja olen edennyt maa- ja metsätalousministeriön kautta Maaseutuvirastoon Seinäjoelle. Itäsuomalainen on saanut viimeiset pari vuotta opiskella eteläpohjalaisuutta.

Antrea-Seuran varapuheenjohtaja Reijo Martikainen on mies, joka ei hevin halua tuoda itseään esille. – Vaan kunniakkaaseen antrealaiseen tapaan, hevosmies hän on.

Antrea-Seuran toimintaan tulin mukaan yhdeksänkymmentäluvulla silloiseen nuorisotoimikuntaan. Antreaa ja erityisesti Mansikkalaa opin tuntemaan lisää, kun sain olla

In memoriam

Toini Marjatta Lajunen
s. 11.1.1928
k. 16.10.2013

Toini Marjatta Lajunen, omaa sukuaan Turunen, syntyi rajan taakse jääneessä Antreassa 11. tammikuuta vuonna 1928. Hän kuoli Joutsenon terveyskeskuksen vuodeosastolla 16. lokakuuta 2013 sairauksien uuvuttamana.

Toini syntyi Eeva Jaakonsaaren ja Oskari Turusen avioliitosta. Lapsuus- ja nuoruusvuodet hän varttui Antrean Kuukaupin kylässä.

Sodan vuodet ja pitkä evakkotaival päättyivät aikanaan. Isä ja äiti saivat ostaa maatilan ja talon Joutsenon Korvenkylästä. Työtä oli paljon, mutta elämä hymyili.

Nuorena aikuisena Toini hakeutui harjoittelijaksi Rauhan mielisairaalaan. Samoihin aikoihin löytyi myös aviomies Seppo Lajunen. Avioliitosta syntyivät lapset Lasse v. 1949 ja Helena v. 1958.

Työvuodet kuluivat Joutsenrannan ja Rauhan sairaaloissa. Työtehtävien oikeanlainen suorittaminen, siihen liittyvä työsuojelu ja ergonomia sekä tiedon välittäminen toivat työtovereiden arvostuksen.

Toini oli sydämeltään järjestöihminen. Tunnusomaista oli, että hän asetti yhteisen edun aina oman etunsa edelle. Hän osallistui ahkerasti ja vaivoja säästämättä Yhteisvastuukeräykseen kerääjänä ja toimi tukihenkilönä Suomen Punaisen Ristin ystäväpalvelussa.

Korvenkylän Eläkkeensaajat ry:n perustamis- ja luottamustehtävät rikastuttivat Toinin elämää merkittävästi oli sitten kysymys boccian pelaamisesta, teatterimatkoista tai kuorolaulusta. Siirtokarjalaisuus ja karjalaisuuden vaaliminen sekä kotiseutumatkat kuvastivat kotiseuturakkautta rajan taakse jäänyttä lapsuuden maisemaa kohtaan. Korvenkylässä lähetyspiirin kokoukset antoivat omalta osaltaan sisältöä hengellisten tarpeiden vaalimiseen.

Viimeiset vuodet koettelivat, muistisairaus runteli ja liikkuminen oli vaivalloista. Emme itke hänen kuolemaansa, vaan ikävää ja sitä, ettei hänen kanssaan voi enää keskustella.

Lämminsydämistä, rohkeaa, hauskaa, auttavaista ja rakasta äitiä, mummia ja luotettavaa ystävää jäivät kaipaamaan omaiset ja ystävät.

Kirjoittaja on Toini Lajusen poika Lasse Lajunen

---

mukana Mansikkalan kyläkirjaa valmistelleessa työryhmässä. Keväisillä siivousmatkoilla olen sitten paremmin oppinut tuntemaan Antreaa ja antrealaisjuurista väkeä. Seuran johtokunnassa olen nyt mukana viidettä vuotta. Olen selkeä esimerkki kehityskulusta, jossa omista juuristaan ryhdytään kiinnostumaan keski-ikäisyyden myötä.

Antrea-Seuran lisäksi minulla on luottamustehtäviä Agronomiliitossa ja muutamassa muussa yhdistyksessä. Vapaa-aikoinani hoidan kuntoani, kuuntelen musiikkia ja seuraan kevyesti raviurheilua. Olen mukana pienillä osuuksilla muutamassa hevoskimpassa. Viime siivousmatkalla muiden hevosharrastajien kanssa yritimme löytää Viipurin raviradan paikan, vaan emme aivan vielä onnistuneet.

Oli kyse mistä talkoista tai töistä tahansa, Reijoon voi luottaa.

Täytyy se mies näyttää naamapuoleltakin.

(Teksti on Reijon omaa ja kuvatekstit toimituksen.)

Vanhempien kunnioittaminen

Isä ja äiti sekä mummo ja vaija olivat perheessä arvostettuja henkilöitä. Tuntuu siltä, että neljättä käskyä arvostettiin. Lapset kävivät sunnuntaisin pyhäkoulussa, opettajana Kuukaupilla toimi Eeva Turunen. Jumalanpalveluksen aikana tuvassa vallitsi rauhallinen ja hiljainen olotila. Pääsiäiskiikkua ei saanut ripustaa tuvan kannatinorteen ennen kuin mummo ja vaija olivat kuunnelleet radiosta Pääsiäispäivän jumalanpalveluksen. Kun me lapset olimme alle kouluikäisiä, Elina-äiti luetutti vuoronperään jokaisella lapsella iltarukouksen ”Levolle lasken Luojani…”

Mainittakoon vielä, että Ratalahden talossa lapset, Saima, Martta, Antti, Anna-Liisa ja Hulda, teitittelivät vanhempiaan, Helenaa ja Juhoa. Äiti Helena oli lapsille ja vielä lapsenlapsille Mamma. Alle kouluikäisten lasten kasvatuksessa koivuvitsa oli merkittävä väline varmaan jokaisessa perheessä. Vitsan paikka meillä oli tuvassa, oven vuorilaudan ja seinän välissä. Jos lapsi ei totellut vanhempien kieltoa, sanottiin: ”Vai pittääks Koivuniemen herran männä Saparoniemeen kostiin?” – ja katsottiin vitsan suuntaan. Meillä vitsan käyttöä hoiti äiti ja mikä oli nöyryyttävää, niin selkäsaunan jälkeen piti ottaa äitiä kaulasta kiinni ja pyytää anteeksi. Ainakin kerran en pyynnöstä huolimatta pyytänyt anteeksi.

Mieleenpainuvimmat muistot

Toinen maailmansota alkoi Euroopassa 1.9.1939, kun Saksa hyökkäsi Puolaan. Olen syntynyt Antrean Kuukaupin Ollassa 3.9.1927, samana päivänä ja kuukautena kuin Presidentti Urho Kekkonen, mutta 27 vuotta myöhemmin. Kun toinen maailmansota syttyi, täytin kaksi päivää myöhemmin 12 vuotta.

Jäniksen metsästyskausi alkoi koko maassa, kuten nytkin, 1. syyskuuta. Isäni Mikko Kekki ja Potin Erkki (Erkki Olkinuora) kirkonkylästä, olivat silloin Kekinsaaressa jänisjahdissa. Kun kuulin moottoriveneen ääntä Vuokselta, juoksin laivalaiturille metsästäjiä vastaan. Kerroin heille suuren uutisen: ”Saksa on hyökännyt Puolaan!” He eivät ottaneet sanomaani todesta, vaan vastaus kuului suunnilleen tähän tapaan: ”Älä sie poika haasta omiais.”

Heikki Kekki on kuvannut elämää Kuukaupilla ja Rupolassa ennen sotia.

Julkaisemme tässä hänen muistelmiensa toisen osan.

Talvisodan syttyminen

Moottoriponttonipataljoonan 2. komppanian esikunnan lähtiessä Ollasta 16.10.1939 Salo-Kekkilän kansakoululle, kirjoitti esikunnan kirjuri Huvi Ylönen, joka oli Antrean Osuuskaupan rautatieaseman myymälänhoitaja, seuraavan, aikaa hyvin kuvaavan tekstin Ollan vieraskirjaan:

Me lähdemme jälleen puolesta maan,
puolesta kansan ja kodin.
Ken rauhaamme häiritä uskaltaa,
hän miettiköön ensin tovin.
Suomen mies ja Suomen nainen
muodostavat kansan katajaisen
ne vaarat yltään kauas torjuu,
jos milloin heitä uhkais orjuus.

A. Antsola	*Eino Samuli*
Viljo Arminen	*Huvi Ylönen*
Eero Toiviainen	*Erkki Ilen*
Emil Viskari	*Eino Salli*

Esikunnan lähdön jälkeen tulivat Kuukaupille sillan puolustajat, it.joukot, luutnantti Vepsäläisen johdolla. Herra luutnantti oli aktiiviupseeri ja asui Heikki Ikosen talossa. Äitini toimi muonituslottana ja kattoi Vepsäläiselle oman illallisen Ollan tuvan pitkän pöydän päähän. Luutnantti ajoi joka ilta SA-tunnuksilla olevalla henkilöautolla meille illalliselle. Kun 30.11.1939 illalla kuuntelimme tuvan radiota, ilmoitettiin venäläisten ylittäneen sotajoukoillaan Suomen valtakunnan rajan. Vepsäläisen lopetettua ruokailunsa, lausui herra luutnantti rauhallisesti: ”Taisipa ryssä tulla väärään saunaan.”

Joulukuun 12. päivänä 1939 oli Antrean pitäjän osittainen evakuointi alkanut Tammelan pitäjään. Kaikki ylimääräinen väestö, naiset, lapset ja vanhukset lähetettiin evakkojunalla Kavantsaaren, Hannilan ja Antrean rautatieasemien kautta Forssaan ja sieltä edelleen Tammelaan.

Takaisin Karjalaan

Paluu takaisin vallattuun Karjalaan ja kotiin Kuukaupille syyskuun alussa vuonna 1941 oli isänmaallisen innostuksen aikaa. Sain heti lähettipojan paikan Antrean kunnan esikunnasta. Toisena lähettinä toimi Räisäsen poika Koljolasta. Hänen etunimeään en enää muista. Esikunta sijaitsi Kirkonkylän keskustassa, entisen osuuskassan talossa vanhan hautausmaan vieressä. Asuimme kirkolla isän ja äidin kanssa Toivo Taljan talossa noin kahden viikon ajan, kunnes Antrean lottien siivousryhmä oli puhdistanut ja rikittänyt Ollan tuvan ja pääsimme muuttamaan kotiin Kuukaupille. Kuljin polkupyörällä aamuin illoin kirkolle ja takaisin. Kuukaupin sillan rauniot törröttivät sikin sokin Vuoksessa. Viipurin puoleisella rannalla oli valtava kraateri. Noin kaksi viikkoa aikaisemmin oli venäläisten radiomiina räjähtänyt siinä. Sillan leveät U-palkit olivat vääntyneet ja katkeilleet kuin tulitikut. Päämajan viisi korkea-arvoista upseeria menetti räjähdyksessä henkensä.

Kun siltaa ei ollut eikä lautalla kannattanut lähteä yhtä lähettipoikaa kuljettamaan, oli virtaa ylitettäessä polkupyörä pantava veneeseen ja soudettava voimakkaasti virtaavan Vuoksen yli. Tämä toistui aamuin, illoin. Lauttamiehen tehtävää hoitivat aluksi Is.komppanian pojat. Kun entiset Kuukaupin kyläläiset palasivat koteihinsa, olivat lauttamiehinä Armas ja Vilho Kymäläinen.

Lähetin tehtävät jätin marraskuun alussa 1941. Siirryin silloin oppilaaksi Imatran yhteiskoulun II luokalle.

Meitä antrealaisia lapsia kävi sota-aikana Imatralla oppikoulua muun muassa Jaakonsaaren Eeva, Silvosen Kaisa, Vallin Helmi ja Niemisen Martti. Koko jatkosodan ajan asuimme kotona Ollassa. Talvella saavuin viikonlopuksi kotiin Ruposen linja-autolla. Koulu päättyi lauantaisin yleensä klo 13.00 aikoihin. Auto lähti Skutnabbin kulmalta klo 14.00. Ajoreitti Imatralta kulki Enson ja Jääsken kirkonkylän kautta Antrean asemalle ja edelleen kirkonkylään. Noin 45 kilometrin pituinen matka kesti kaksi tuntia. Oli sota-aika, autoissa oli häkäpöntöt eli koivupilkkeillä toimivat kaasutinsysteemit. Olimme lauantaiillansuussa klo 16.00 aikaan Antrean kirkonkylässä, mistä auto jatkoi vielä matkaa Vuoksenrantaan. Koska Viipuriin menevä Ruposen linja-auto lähti noin puoli tuntia aikaisemmin, kävelin lauantai-iltaisin noin viiden kilometrin matkan kotiin. Ehdin sopivasti lauantaisaunaan ja Elina-äidin paistamille potaattipiirakoille.

Kesäaikana olin kotitilalla maatöissä; heinä- ja elonkorjuun aikana tehtävänäni oli haravakoneen käyttö. Heinää ajettaessa navetan vintille ja puimatonta kauraa, ohraa ja vehnää ajettaessa riihelle, olin hevosmiehenä kuormaa tekemässä ja sitä pois ajamassa. Mielenkiintoisinta oli olla heinänkorjuussa Kekinsaaressa. Hevonen uitettiin saareen lähelle Yllölän rantaa, joka oli kapein ylityskohta Verkasalmessa. Työkoneet, yhden hevosen niittokone ja haravakone olivat valmiina saaressa, missä ne talvehtivat uudessa sarraimessa eli suuressa läpiajettavassa heinäladossa.

Vapaa-ajat kesäisin kuluivat kalastaen ja marjastaen. Sadan koukun pitkäsiima ja kaksi katiskaa olivat kalastusvälineinä. Pitkäsiima laskettiin Suvehirren salmeen, joka sijaitsi Mäntyluodon ja Kekinsaaren välissä. Katiskalla kalastettiin lähinnä kotoisilla rantavesillä. Paras kalasaalis pitkästä siimasta yhtenä aamuna oli 6,5 kilon ja 4 kilon komeat kuhat.

Elettiin kesäkuun toista viikkoa 1944, kun äiti sanoi minulle: "Hyppää sie Heikki pyörän selkään ja aja hakemaa Rupolan marttojen myymiä kaalintaimia Rupolan Rintalasta." Venäläisten yleishyökkäys Karjalan kannaksella oli alkanut samalla viikolla eli 9.6.1944. Yhtäjaksoinen tykkien jylinä kuului Antreaan saakka. Muistan, kun Rintalan pihalla Rintalan emäntä Anna-Mari ja Jyrkänmäen Liisa-emäntä kuuntelivat sitä ja sanoivat: "Ai, hyväne aika, tuost paukkeest ei hyvvää seuraa." – Seuraavalla viikolla kotipitäjämme evakuoitiin. Kaalintaimet äiti istutti Ojapellolle, mutta sato jäi korjaamatta.

Toinen evakkomatka Antreasta

Koko pitäjämme tyhjennettiin noin 8000 asukkaasta saman sunnuntaipäivän aikana 18.6.1944. Tästä lähdöstä ovat muistikuvani ja siskoni Marja-Liisan muistelmat evakkomatkasta Kuukaupin kyläkirjassa. Viime hetkessä suoritettiin kotipitäjämme evakuointi, koska vihollinen valtasi Viipurin jo 20. kesäkuuta. Kuukaupilta on matkaa Viipuriin vaivaiset 40 kilometriä. Kun rintamalinja vakiintui heinäkuussa 1944 Vuoksi-Kuparsaari-Noskuanjärvi-Ihantala tasalle, oli työkykyisillä antrealaisilla, noin 250 henkilöä, mahdollisuus palata kotiseudulleen sadonkorjuutöihin. Olin mukana tässä ryhmässä. Toimin aluksi silloisen työvoimapäällikön Eino Lottasen lähettinä sekä välillä 1736 Is.komppanian sotamiehenä. Is.komppanian poikien tärkein tehtävä heinä-elokuussa vuonna 1944 oli sadonkorjuutöissä avustaminen.

Aselepo Neuvostoliiton ja Suomen välillä saatiin aikaiseksi 4.9.1944. Sadonkorjuutyöt saivat lisävauhtia, koska pahin aavistuksemme oli, että Neuvostoliitto veisi meiltä kotipitäjämme. Vihdoin 19.9.1944 solmittiin Moskovassa ns. välirauha. Sen ehtoina valtakuntamme rajat tulivat noudattamaan talvisodan Moskovan rauhan rajoja. Lisäksi menetettiin Petsamon alue ja Porkkala jouduttiin vuokraamaan 50 vuodeksi.

Kotiseudulla eri tehtävissä olevat antrealaiset kokoontuivat jäähyväiskäynnille sankarihaudoille syysillan hämärtyessä 20.9.1944. Is.komppania seisoi hautapaaden ympärillä kunniavartiossa. Juho Kurki puhui syvän liikutuksen vallassa. Pienimuotoinen Antrean mieskuoro lauloi. Venäläiset odottelivat Kuukaupin sillan tuntumassa päästäkseen seuraavana päivänä Kirkonkylään. 21.9.1944 jätimme Antrean kirkonkylän. Is.komppania luutnantti Eero Hännisen johdolla polki pyörillä Jääsken Järvenkylän kautta Immolan kasarmille. Siellä luovutimme aseemme ja jatkoimme matkaa junalla Satakunnan suojeluskuntapiirin esikuntaan Vammalaan. Esikunnasta saimme litterat (vapaaliput) Siuron rautatieasemalle ja sieltä oli kuorma-autokuljetus kullekin omaan evakkokuntaansa Jämijärvelle, Ikaalisiin ja Viljakkalaan.

Pari henkilökuvaa

Niitsu Antti, Rupolassa. Pitkä, laiha, parrakas jalankulkija, pieni kangasreppu selässään, asteli viikoittain Ollan ohi. Höpötti huulillaan jotain, mutta sanoista ei saanut selvää. Mikä lie ollut miehen oikea nimi ja missä hän asui Rupolassa?

Kymäläisen Vilho, Kuukaupilla. Asui omassa talossaan, mikä sijaitsi Antti Litjan ja Armas Kymäläisen talojen välissä. Hän toimi jatkosodan aikana veljensä Armaksen kanssa Kuukaupin lautalla lauttamiehenä. Hän rakastui jatkosodan aikana Koljolasta olevaan Anna-Mariin. Heidät vihittiin Suojeluskunnan harjoitustalolla, joka toimi tilapäisenä kirkkona. Mari oli vähän huonokuuloinen. Kun pappi, todennäköisesti pastori Veikko Kari, kysyi morsiamelta: "Tahdotko ottaa tämän Vilhon aviomieheksi… jne", morsian ei vastannut kysymykseen. Vilho riensi apuun ja tokaisi: "Kyl´ hää tahtoo, mut hää on huonokuulone." – Tapaan usein keväisin ja syksyisin Pirkkolan kuntopolulla näyttelijä Antti Litjan, Einon ja Helvin esikoispojan, syntyisin Kuukaupilta. Muistelemme usein kotikylämme elämää 1930- ja 1940-luvuilla. Hän kertoi olleensa Helvi-äidin mukana silloin kirkossa ja hyvin muistavansa edellä kerrotun tapauksen vihkitilaisuudesta.

Näistä muistelemistani ajoista on kulun 70-80 vuotta. Tässä iässä vanhat muistot Antreasta ja kotikylästä tulevat entistä kirkkaammin mieleen.

Helsingin Pakilassa 13.3.2011